

71-R. Evans Chawm

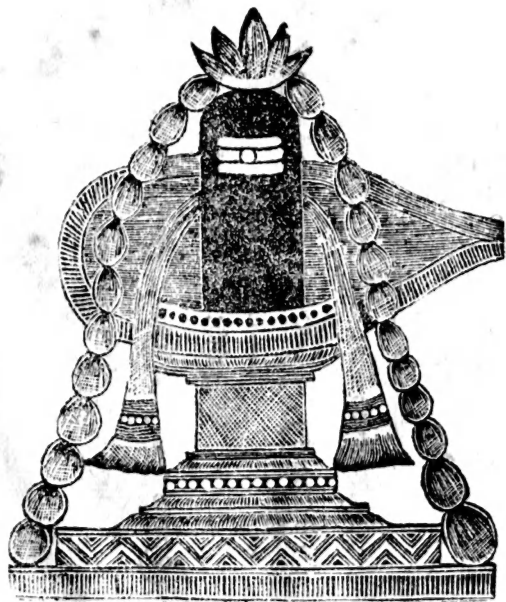
11-4-1994

Presented by

కల్యాణి. సుబ్రహ్మణ్యరావు.

సూర్య. మునిండ్రి మురళి

(శ్రీ కాళహస్తి)

ఓమ్.

శ్రీ దేవాంగపురాణము.

అంధ్రతాత్పర్య సహితము.

నెల్లూరుజిల్లా: సంతపేట వాస్తవ్యులగు

గోమేధికం. ఓం. శ్రీ శంకరస్వామిలవారి వలసను

గోదావరిజిల్లా: పుల్లేటికర్తివాస్తవ్యులగు

శ్రీమలక్ష్మీశ్రేణి - కాళహస్తి సిద్ధాంతిగారివలసను,

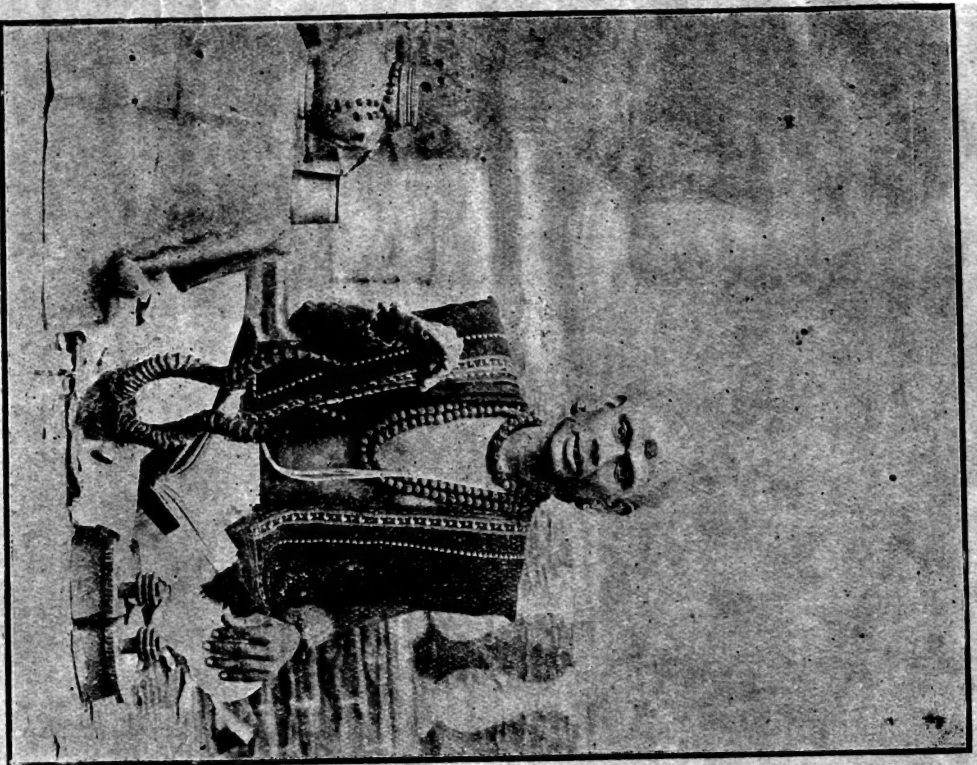
చెన్నపురి: పాతచాకలపేట

శ్రీరాజరాజేశ్వరీ నికేతన ముద్రాక్షర శాలాధికారియగు

పమ్మి - త్యాగరాయ సెటిగారిచే

ముద్రించి ప్రకటింపఁబడియె.

1914.

సోమేశ్వరం. ఓం. శ్రీశంకరస్వామిలనాడు,

సంతపేట, నెల్లూరు.

ఈ గ్రంథము శేల రెడ అణ్ణాల.

శ్రీ రస్తు.

- శ్లో. మహానందీశ్వరస్వామి నామా దేవాంగ వంశజః,
లస్తిశంభు సమఃకశ్చి త్త్రేయసీ యస్య పార్వతీ. ౧
- శ్లో. శివకేశవాభిన్నా వితీవ శైవా స్వయోదితోస్వదా,
సూను స్తస్యచకా శే నారాయణ సంజ యాససంచీవః. ౨
- శ్లో. నారాయణ పయోభీందుః కామాక్షీ ప్రాణవల్లభః,
శంకర శ్మంకరస్సాతా దేవేనదుణ శేవధిః. ౩
- శ్లో. చాముండా చరణారబింద మకరం దాస్వాదనేం దిందర,
శ్రీగోమేధిక్ వంశేమాక్షి మణిశ్శిష్యాశ్చి సంసేవితః,
మిత్రోపాసన లబ్ధి తిరస క్త్రీరాటనే తత్సరః,
ప్రఖ్యాత స్తవయోస్య శంకరగురుస్వామి విజ్ఞేయతే.
గంగవర హేమకూటా వీరా తా నిత్యమధిక్షతా తేన,
శ్రీ దేవాంగ పురాణ ప్రకటన మకరోత్ప సముదేవ సతాం. ౪

- శ్లో. గోత్రే బభూవ విమలే కిలకాణికియే,
గోమేధికోప పదభూషిత రామనామా,
బాలాచ యస్యరమణీమణి రచ్చక్తి రిః,
త్రై హేమకూట మతపంజర రాజహంసః. ౧
- శ్లో. తస్యావిరాస శశి శేఖర పాదపద్మ,
సంపూజన ప్రవణమానస స్మత్తీర్థి,
సంజీవయా తరుణితలజ యూసనాథః,
నారాయణ స్సకలశిష్య జనావనాహాః. ౨
- శ్లో. తస్యాన్వయాద వ తుషారమరీచిరార్చ్యః,
నందీశ్వర స్సఖులు నందిత నందికేతుః,
పార్వత్యభూ దసిత వంశజ వ్రతినేత్రా,
యస్య ప్రియా సముచితాఖల సద్గుణస్య. ౩
- శ్లో. తత్పుత్రోభూ ద్విమలధివణాఽగీత సర్వాగమోఽసా,
చాముండాయా శ్చరణకమలాఽరాధనాఽబద్ధబుద్ధిః,
అచార్య త్వేగురువియమితో హేమకూటాద్రిపీతే,
కామాక్ష్యాస్తు ప్రియసహచర శ్మంకరాచార్యపాదః. ౪

శో. నోయంకాశి ప్రభృతిషున వా ౭ రాధయామానదేవం,
పుణ్యక్షేత్రే వ్యమలయశసా భూషయామానలోకం,
శిష్యవ్యవస్థాంత స్తమనమఖిలం నాశయామానశశ్వత్,
హేమ్యుఃకూటే గురుభిరమలై ర్వీరయామానవాసం.

శో. యచ్ఛాసా శిథిలం సమీక్ష్యక్త్రసయాన్వీయం పురాణం మహాత్,
శ్రీబ్రహ్మణం పురాణవారిధికలా పూర్వేందు బింబాయితం,
తదేవాంగ పురాణ మాద్యమధునా ముద్రాపయత్వంజసా,
యావత్కల్పమియం హి శంకరగురోః కీర్తిస్సముజ్జ్వలభతాం.

ఉ. శ్రీకరమైనవిద్య నుతినేయ దలంచెద నాదివేల్పునా,
వాకువశేకరంబు ఘనవశ్యముగాదు ప్రసన్నురాలనై,
నాకును జాలనంపదలు నవ్యతరంబుగ నిచ్చిబోవనే,
నీకు నమస్కరించెదను నిత్యకృపాంబుధి చాడమాంబికా.

శో. నచ్చిదానందకందాయ బిందునాద పరాత్ నే,
అదిమధ్యాంత శూన్యాయ గురుణా గురవేనమః.

శో. కంహాక్షేత్ర రామేశ కామితే ఫలదాయకే,
దేవాంగ గురుత్వేయేషాం శివాదైత్య మతఃపియః.

శో. రకాసం దుద్రహాపంచ మకారం శక్తిరూపకం,
ద్యయం రూపం శివం శక్తి రామాక్షర మయం శివం.

శో. ప్రథమం కాశిక్షేత్రంచ శ్రీకై లంచ ద్వితీయకం,
తృతీయం హేమకూటంచ శోణాచల చతుర్థకం,
పంచమం శంభుకై లంచ పంచకై లం ప్రక్షీర్తితం,
దేవాంగ గురుపీతానాం మనుబ్రహ్మం జగదురుం.

శో. కేవలో మరుశ్చైవ పంచితో గగన స్థూ,
ఏకోరామ గురుంచైవ పంచాచార్యాః ప్రక్షీర్తితాః.

శో. శ్రీకంఠాచ్ఛ్రుత బ్రహ్మాద్ర సూర్యార్యాణావ సరాణాం,
ఏతేషాం సూత్రకరారం మనుబ్రహ్మంచ దేవలం.

శో. కైలాసే శంభుకై లేచ సితం గాయత్రివీరకం,
పాలయంతం మహాత్మానం మనుబ్రహ్మం జగదురుం.

శో. నిగమాగమనదైవం నిత్యనత్య ప్రభావం,

నగుణ నిరుణమానం సర్వసుజ్ఞానదీపం,
సర్వసురాసురవంశ్యం చారు వేదాంతవేద్యం,
విమత గుణాగ్రగణ్యం స్వయం దేవాంగవిశం.

౮

శ్లో. ఆచార్యేంద్ర శిరోమణిం గుణనిధిం శ్రీమాడమాంబాసుతం,
గంభీరార్ణవ రామలింగ గురుసాహిత్యస్థ చింతామణిం,
నందే వేదవిదోవదంతి మనువంశాంభోగి చంద్రోదయం,
చక్రేశామను సూత్రమేవ నతులం శ్రీయ్యేశామా ప్రభుం.

౯

శ్లో. దేవాంగశ్చ సదాచారి పురస్కృతం బ్రాహ్మణం,
తత్రాపి పురస్కృతం చ జాయతే న సమామకః.

౧౦

శ్లో. విద్యాధర శ్చింద్రయోగీ సాయకో పుష్పదంతకః,
భేతాళ పరదర్దరాసు దేవాంగ పృష్ఠమామకః.

౧౧

శ్లో. ఏశోరామాధ్యరచితే నప్తవారేషు దేవలః,
మనుసూత్ర ప్రకారేణ సర్వశాస్త్రేషు నమతం.

౧౨

దేవాంగ విరచితము.

మనుసూత్రము, ఋగ్వేదభాష్యం, మనుస్మృతి, గాయత్రిసూత్రం,
మనుజ్ఞానశాస్త్రం, నర్మత్తమనిఘంటు, దేవరాజభండస్సు, సూత్రనిఘంటు;
దేవహోపనిషత్తు, దేవలక్షై మినిసంవాదం, విద్యాధరవిరచితం, మంత్రశాస్త్రం,
మనుకల్పం, వేదాంతకుతారం, మనుశీల్పి, దేవలజయ స్తోత్రం, శంభుశిఖాసూ
త్రం, ప్రణవసూక్తం, దేవస్మృతి, దేవహోపాఖ్యానం, గాయత్రీభాష్యం, య
జ్ఞోపవీతసూక్తం, పంచయజ్ఞానిరయం, సన్ధ్యాభాష్యం, రుద్రభారతము, దేవీ
మాహాత్మ్యము, శ్రీగిరిజాకల్యాణం, పుష్పదంతవిరచితం, మహిమ్నస్తోత్రం,
సుజ్ఞానదీపిక, ఉత్తరమిరామాంసం, అగ్నిసూక్తం, బ్రహ్మోపదేశనిర్ణయం,
దేవరాజ శ్లోకం, వేదాంతశం, దేవీభాగవతం, దేవరత్నాకరం, మేరుచరిత్ర,
భేతాళ విరచితం, భేతాళోపాఖ్యానం, భేతాళ పంచతంత్రీ, ధనుశ్శాస్త్రం,
చామసికళాసూక్తం, మదనశాస్త్రం, యంత్రనిఘంటు, భూతసూక్తం, శైర
పసూక్తం, మల్లుపాధననిర్ణయం, మంత్రశాస్త్రం, నరదచి విరచితం, సూత్ర
నిఘంటు, గణితశాస్త్రం, చంద్రనిదాంతం, సూర్యసిద్ధాంతం, దత్తమిరామాం
సం, కౌముదీవ్యాకరణం, త్రిలింగనిఘంటు, వస్తుఆయుర్విద్యయం, భాగశా
స్త్రం, యోని నిఘంటు, పిండోత్పత్తిశాస్త్రం, సంధిసూత్రం, సరసింగతిశా

మ్రొం, న్యాయబోధిని, చందోజ్జం, లక్షణశాస్త్రం, స్వరసూత్రం, షట్ సూత్రనిఘంటు, వేదాంగమాల, ఆయుర్వేదము, కైవశాలినిరచితం, దేవకల్పం, ప్రామాణ్యవాదం, ఆత్మదర్పణం, వాదజ్ఞానమంజరి, పూర్వప్రయోగము, అసర్వయోగము, దేవరహస్యస్యం, జ్ఞానరత్నమాల, సుజ్ఞానదీపిక, జ్ఞానదర్పణము, పంచశిఖానిరయము, దానయ్యనిరచితం, దేవాంగమూలస్తంభం, ప్రభుశిఖారత్నం, శైవాగమము, పండితారాధ్యవర్తిత్ర, దానయ్యకాలజ్ఞానం, వీరాగమము, శైవసిద్ధాంతము, ఏకవింశతి దీక్షావిధి, లక్షణగ్రంథము, శ్రవణాంకుశం, తంతుసూత్రం, శృంగారబీజనిర్ణయం, అంబాస్తుతి, గురుస్తోత్రము.

శ్లో. మనుబ్రహ్మరతేజాతం గర్భబ్రాహ్మణనిశ్చయం,
శూద్రత్వం నాస్తి తద్వంశం దేవాంగో బ్రహ్మహుషిణే.

౧

శ్లో. మంగళం భగవాన్ శంభో మంగళం వృషభధ్వజః,
మంగళం గిరిజాశివ స్సర్వత్ర శృభమంగళం.

౨

శ్లో. మంగళం భగవతీదేవీ మంగళం మహిమోదయే,
మంగళం త్రిజగన్పాతః సర్వతో శుభమంగళం.

౩

శ్లో. మహిషఘ్న మహామాయే చాముండముండమాలినీ,
ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం దేహి దేవి సమోనుతే.

౪

శ్లో. చాడేశ్వరీ సమస్తభ్యం రామలింగార్చనీమతే,
నిత్యాయ నిర్వికల్పాయ సచ్చిదానందరూపితే.

౫

మాం పాహి సమోనుతే.

పుట.

విషయసూచిక.

శ్రీశంకరాచార్యార్చాప్రకరము. చిదానందాప్రకరము. పంచాక్షరస్తోత్రము. నిర్వాణషట్కము. పరమేశ్వరాప్రకరము. మూలస్తంభసము.

౩. దేవాంగనంభవమనునది మొదటియధ్యాయము.

౧౬. చాడేశ్వరీ పర్వసాదము, రాక్షసోపాఖ్యానము నన్నది రెండవయధ్యాయము.

౩౨. దేవాంగుండనుపేరుగల దేవలుని పటాభిషేక మనునది మూడవయధ్యాయము.

౪౦. సునాభోపాఖ్యానమనునది నాల్గవయధ్యాయము.

౫౦. యక్షోపాఖ్యానమనునది యేడవయధ్యాయము.

౫౭. రాక్షసశాపవిమోచనమనునది యాఅనయధ్యాయము.

౭౧. నేత్రసామగ్రిని సంపాదించుట, చౌడేశ్వరి యిచ్చిన వస్త్రాక్షయవర ప్రదానము నన్నది యేడనయధ్యాయము.

౭౭. దేవాంగ దేవలోక వస్త్రప్రదానమన్నది యెనిమిదవయధ్యాయము.
౮౨. దేవాంగ మర్త్యపాతాళలోక వస్త్రప్రదాన మన్నది తొమ్మిదవయధ్యాయము.
(యధ్యాయము.

౮౮. దేవాంగ శంకర వస్త్రప్రదాన నందిధ్వజ సంపాదనమన్నది పదియవ దేవాంగునికిరంభాశావస్త్రదానమన్నది పదునొకండవయధ్యాయము.

౧౦౯. దేవాంగునివివాహమన్నది పండ్రెండవయధ్యాయము.

౧౨౦. దేవాంగరాజ్యవరిపాలనమన్నది పదుమూడవయధ్యాయము.

౧౨౫. రాక్షసులయదనరంభమన్నది పదునాల్గవయధ్యాయము.

౧౩౧. దేవదానవసేనాయుద్ధమన్నది పదునైదవయధ్యాయము.

౧౪౦. వ్యాఘ్రవక్త్రమన్నది పదునాఅనయధ్యాయము.

౧౪౭. ధ్వజప్రభావరాక్షసమన్నది పదునేడవయధ్యాయము.

౧౫౩. దేవాంగునియవతారపరిపూర్తియన్నది పదునెనిమిదవయధ్యాయము.

౧౬౪. వివ్యాధరప్రశంసయన్నది పందొమ్మిదవయధ్యాయము.

౧౭౦. పుష్పద్వంతోపాఖ్యానము, శతాశశావస్త్రదానము నన్నది యిరువదియవయధ్యాయము.

౧౮౧. చంద్రశర్మోపాఖ్యానమన్నది యిరువదియైకటవయధ్యాయము.

౧౯౦. విక్రమాలోకాపాఖ్యానమన్నది యిరువదిరెండవయధ్యాయము.

౨౦౧. విక్రమాలోకాపాఖ్యానమునందు బేతాళుని బట్టుకొనుటయన్నదియిరువదిమూడవయధ్యాయము.

౨౧౩. బేతాళసంపదించితికభాకభనమన్నది యిరువదినిగాల్గవయధ్యాయము.

౨౨౪. బేతాళునిశాపవిమోచనమన్నది యిరువదియైడవయధ్యాయము.

౨౩౪. వరురుచియవతారమన్నది యిరువదియావయధ్యాయము.

౨౭౮. దేవశాలియవతారపరిపూర్తియన్నది యిరువదియేడవయధ్యాయము.

౩౦౫. దేవదాసునియవతార కభాపరిపూర్తియన్నది యిరువది యెనిమిదవయధ్యాయము.

యధ్యాయము.

౩౨౭. దేవాంగపంశకభనమన్నది యిరువదితొమ్మిదవయధ్యాయము.

విషయసూచిక - సమూహము.

శ్లో. శ్రీశంకరార్యమరపాదసరోరుహైక సేవాపరోభవతునచ్చినదః ప్రజానామ్,
మిథ్యాప్రపంచబుహద్ధన్మగ్నచిత్తసంతారణైకపరతత్త్వవిచారపోతః.

తా. సంపద్మకృలయిన శ్రీశంకరాచార్యులవారి పాదపద్మములను నేమించునట్టివాఁడు, జనులకందఱికిని మంచి బ్రహ్మానందనుభుము నిచ్చువాఁడు గను, మరియు మిథ్యాప్రపంచమనెడి గోష్ఠ సముద్రమందు మునిగినవారి నుదరించుటకు కారణమైన పరతత్త్వవిచారమనెడి నావయను సాధనమును గలవాఁడుగను, అగుచున్నాఁడు.

౧

శ్లో. లనన్మందహాసంసుధామూర్తిభాసం తమోరూపపాప్రణానైకహంసమ్,
స్ఫురద్రత్నభూషం సదాభక్తపోషం భజే శంకరాచార్య పీతప్రపూజ్యమ్.

తా. మందహాస సుందర వదనారవిందముగలిగినట్టియు, చంద్రసహాసమైన దేహకాంతికలిగినట్టియు, సర్వపాపములనెడి యంధకారమును పోగొట్టుటయందు నూర్వస్వరూపుడైనట్టియు, ఎలప్పుడును నిజభక్తులను పోషించునట్టి శంకరాచార్య పీతసులయిన, గురుమూర్తులను నేనుసేవించుచున్నాఁడను.

శ్లో. ఊమోత్కృష్టవాసం సదార్పామిలాసం సర్వబ్రహ్మవిజ్ఞాన విద్యావిశేషమ్,
సుధాసాద్విదుభాషం సురేంద్రప్రవేషం భజే శంకరాచార్య పీతప్రపూజ్యమ్.

తా. భూదేవికన్య నుత్కృష్టమైన యోర్పుగలవారును, సర్వదా శివ పూజాత్పరులును, పరబ్రహ్మ విద్యావిశేషముగలవారును, అమృతమును తిరస్కరించు మాధుర్యముగల మంజుభాషణము గలవారును, సురేంద్రాది వైభవా వేతులును, శంకర పీతపూజ్యులు నయిన యాచార్యులను నేమించుచున్నాఁడను.

౨

శ్లో. సుశాంత్యాతితోషంవినష్టప్రదోషం సువేదాంతసూత్రప్రఖోధాతిశేషమ్,
సదాతీరవాసం సురర్షిప్రభాసం భజే శంకరాచార్య పీతప్రపూజ్యమ్.

తా. మిక్కిలిశాంతి సంతోషముకలిగినట్టియు, దోషమునుపోగొట్టునట్టి తపస్సామర్థ్యము కలిగినట్టియు, మంచి వేదాంతసూత్రముల బోధాతిశయము కలిగినట్టియు, సర్వదాతీరములయందు వాసముచేయునట్టియు, దేవమునులతో నమానప్రభావముగలయట్టియు, శంకరపీతాధిపతులను నేమించుచున్నాఁడను.

జో. నృసింహాభిధోజం విశ్వేష్వరకాశం సమాధ్యష్టయోగ ప్రణవాతిరోషమ్,
పదోద్వ సకామంతుమాభూషమానం భజేణేంకరాచార్యశీలప్రభాజ్యమ్.

తా. స్వసింహాభారతులను నామధేయము గలిగినవారును, మిక్కిలి-
 ప్రకాశము గలవారును, అస్తాంగయోగములచేత కొట్టబడిన రోషముగల
 వారును, తపస్సుచేత్రోయబడిన కామముగల వారును, అనేక రాజన్యై
 లచే సమూహమును పొందినట్టి వారును శంకర వీతాధిపతులను నేమింపు
 మన్నాడను.

౪

33. సదాధ్యైనహోలం సరాచింత్యోలం విరాజత్కరీటప్రభారత్నచాలమ్,
దురాత్మాతికాలం కరాధ్యక్షమాలం భజేశంకరాచార్యశిషప్రపూజ్యమ్.

తా. నిరంతరభ్యాసలోలుఁడును, మానప్రలకూహింప నలవిగాని లీలలు కలవాఁడును, కీరిట రత్నై కాంతులచే భానమానుఁడును, దుష్పటిత్తులచాకిరి కాలరూపుఁడును, కరతలమునందు ప్రకాశిం చెడి జపమాల గల్గినవాఁడును అగు శంకరాచార్య పీఠాధిపతిని నేవించెదను.

3. లనమ్మగిఫాలం పెనోహరిబం కవాలాతికాంత ప్రవక్షోవిశాలమ్, స్ఫురద్రత్నచేలం వరజానలీలం భజేతంకరావార్యసీతప్రపూజ్యమ్.

తా. భస్మప్రతిపుండ్రాంకితః సాలభాగము గలిగినట్టివాఁడును, మనోహరమైన యూహారము గలిగినట్టివాఁడును, కవాలములను బురడించునట్టి విశాలవక్షఃస్థలము గలవాఁడును, ప్రకాశించెడి రత్నచేలము గలిగినట్టివాఁడును, పరబ్రహ్మజ్ఞానముచే పరితప్తుడైనవాఁడు నగు శంకర పీఠాధిపతిని నేమింపుమనన్పఱచును.

3. శో. విశుద్ధాంతరంగం మహాయోగినంగం నిజానందసింధు ప్రవక్త స్వచిత్తమే,
సదాధ్యాసపూతం ధరావ్యాప్తీం భజే శంకరాచార్యసీత ప్రపూజ్యమే.

తా. పరిశుద్ధమయినట్టి యంతరంగముగలవాఁడును, మహా యోగిజనుల సాంగత్యముగలవాఁడును, స్వోక్తియ బ్రహ్మానందాభియందు మునిగిన చిత్తము గలవాఁడును, నిరంతర నిశ్చిన్తానముచేత పవిత్రుఁడైనవాఁడును, సర్వవిగతతములయందు విశ్రాంతికి రిగలవాఁడును, శంకర పీఠాధిపతియునునైన యానాద్యుని భజించుచున్నాఁడను.

3. జ్యో. సత్యాభిషేకములకు సుతారిషేషములను జనాలోకనేషా విప్లవరూప్రకారము,

భజేదండ్రమాశీశ పూజావరంతం భజే శంకరాచార్య పీఠప్రపూజ్యమ్.

తా. సములయిన భక్తుల యభీష్టములను పూర్ణముచేయువాఁడును, స్తోత్రముచేయువారి యర్పిష్టములను పరిహరించుచేయువాఁడును, సర్వజనులకు దర్శనార్హుని వర్ణిపొందించువాఁడును, చంద్రవమాశీశ్వర పూజాతత్పరుఁడును, అగు శంకర పీఠాధ్యక్షుఁడైన యాచార్యుని భజించుచున్నాఁడను. ౮

శ్లో. ఏనం నవంతరభభావయత్ప్రవోతం

శుద్ధం విధాయక్త్తిసో ముదితాభవంతు,
నోచేద్యదిప్రవిమహం సుక్ష్మైకలబ్ధం
న్నేహర్ద్రవల్లహృదయం సస్థలం కిథం స్వాత్.

తా. చంచలచిత్తముగల నాచేరదింపఁబడిన ఈ యాచార్యస్తోత్రమును పరిశుద్ధముగాచేసి పుణ్యాత్ములయిన చిద్వాంసులు సంతోషచిత్తము గలవా రగుదురుగాక, అట్లు లేనివక్షమందు చిద్వాంసులయొక్క హృదయమెట్లు సస్థలమగును.

శ్రీ శంకరాచార్యాష్టకము సంపూర్ణము.

చిదానందాష్టకము.

శ్లో. అకారం ఉకారం మకారం త్ర్యతీయం నదానాదబిందూ కళాతీతపూతమ్,
హరిబ్రహ్మద్రుం పరబ్రహ్మరూపం చిదానందరూపః శివోహం శివోహమ్.

తా. అకార, ఉకార, మకారములతో చేరినటి ప్రణవ స్వరూపుఁడును, నాదబిందుకళల నతిక్రమించిన పవిత్రమైనటివాఁడును, బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వర స్వరూపుఁడును, పరబ్రహ్మరూపుఁడును, చిదానందరూపుఁడైన శివుడే నేను, శివుడేనేను, అని శ్రీశంకరాచార్యులవారు చెప్పిరి. ౧

శ్లో. అనాకాశమాకాశ మాకాశరూపం నిరాకార సాకార ఓంకారగమ్యమ్,
సహస్రారమధ్యస్థినబిందుస్వరూపం చిదానందరూపః శివోహం శివోహమ్.

తా. అనకాశములేనటియు, అకాశమువంటిరూపముకలిగినటియు, అకాశమువలె వ్యాపకమయినటియు, నిరాకారమయినటియు, సాకారమయినటియు, ప్రణవముచే గమ్యమానమయినటియు, సహస్రారకమలమయొక్క మధ్యభాగమందుండునటియు బిందుస్వరూపుఁడైన చిదానందరూపశివుఁడనేను.

శ్లో. సుషుమ్నాంతరసం పుబ్రహ్మనిత్యం మునిస్వాంతవేద్యం మహానద్వపీతమ్,
నిశాంతేడినాంతేత్రకాలేనసంతం, చిదానందరూపః శివోహంశివోహమ్.

తా. సుషుమ్నానాడియొక్క మధ్యభాగమందుండునటియు, పుబ్రహ్మ
రూపుడై నటియు, నాశములేనటియు, మునుల మనస్సుచేత తెలియఁదగినటి
యు, మహానద్వపీతమందుండునటియు, రాత్రివగళ్యయం దొక్కవిధముగా
నుండునటియు, చిదానందరూపుడయిన శివుఁడు నేను. 3

శ్లో. అహం నిర్వికల్పో నిరాకారరూపీ భిభత్వాన్దిసర్వత్ర సర్వేంద్రియాణామ్,
సదానమ్మతం సవ్యము క్షీప్రబోధం చిదానందరూపః శివోహంశివోహమ్.

తా. నేను వికల్పములు లేనివాడను, నిరాకారమైనవాడను, సర్వత్ర
సర్వేంద్రియములకు ప్రభువును, సదానమ్మతుండను, నూతనమయిన ముక్తి
గలవాడను, జ్ఞానస్వరూపుండను, చిదానందుఁడు నయిన శివుడను నేను. ౪

శ్లో. సపుణ్యం సపాపం ససాఖ్యం సదుఃఖ్యం
సమంత్ర స్మతంత్రం సదేవా నయజ్ఞాః,
సహం భోజనం నైవభోజ్యం సభోక్తా
చిదానందరూపః శివోహంశివోహమ్.

తా. పుణ్యముకాను, పాపముకాను, సుఖముకాను దుఃఖముకాను,
మంత్రముకాను, తంత్రముకాను, దైవతముకాను, యాగములుకాను, భోజ
నముకాను, భోజ్యముకాను, భోక్తయునుకాను, చిదానందరూపుండయిన
శివుడే నేను. ౫

శ్లో. సగంధం సపుష్పం సధూపం సదీపం సనై వేద్యతాంబూలపుష్పాంజలిశ్చ,
కృతం సద్దురోపాదవస్త్రిప్రణామం చిదానందరూపః శివోహంశివోహమ్.

తా. గంధము నేనుకాను, పుష్పము నేనుకాను, ధూపము నేనుకాను, దీ
పము నేనుకాను, నైవేద్య తాంబూల పుష్పాంజలులు నేనుకాను, నావే
ద్యేయఁబడిన సద్దురు పాష్టాంగపందనము నేనుకాను, చిదానందరూపుండయిన
శివుఁడు నేను. ౬

శ్లో. సజాగ్రన్మన్మన్మంచనాహంససు పిర్దుజీవాత్మగోయోంతరాతావరాతా,
శరీరాభిమూనం సతేజోవికారం చిదానందరూపః శివోహంశివోహమ్.

తా. జాగ్రత్తుకాను, స్వప్నముకాను, సుషుప్తికాను, జీవాత్మకాను, అం

లరాత్మకాను, పరాత్మకాను, శరీరాభిమానముకాను, తేజస్సుకాను, వికారముకాను, చిదానందరూపుడయిన శివుఁడు నేను. 2

శ్లో. చతుష్పాదయుక్తం సరోజంచబిత్తం పఞ్చారందశారం స్ఫురద్వాదశారమ్,
దశేద్వంద్వయుక్తం సరోజం గృరేయం
చిదానందరూపః శివోహం శివోహమ్.

తా. చతుర్థములతో కూడియుండినట్టి మానస సరోజమును, పడకపక్షమును, దశదళపక్షమును, ద్వాదశదళపక్షమును, ద్విదళపక్షమును గృరించుచునుండు చిదానందరూపుడయిన శివుఁడునేను.

శ్లో. సమేద్వేషరాగా నమేలోభమోహశామదోనై వమేనై వమార్త్యభావః,
సధరోనేచ్ఛాగోనకామోనమోక్షశ్చిదానందరూపః శివోహంశివోహమ్.

తా. నాకురాగద్వేషములులేవు, లోభమోహములులేవు, మదములేవు, మార్త్యభావములేదు, ధర్మములేదు, అర్థములేదు, కామములేదు, మోక్షములేదు, చిదానందుడైన శివుడేనేను. ౯

శ్లో. నాహంప్రాణసంక్షోసనాపంచవాయుర్నదారోనుతోసప్తభాతుర్నకోశః,
సవాక్యాణిపాదానహోష్ఠసపాయూ చిదానందరూపః శివోహంశివోహమ్.

తా. ప్రాణుడనివ్యవహరించఁబడవాయువునేనుకాను, పంచవాయువులునేనుకాను, దారాపుత్రాదులునేనుకాను, ధనమునేనుకాను, సప్తభాతువులునేనుకాను, పంచకోశములునేనుకాను, వాక్యాణిపాదపాయూవసలునేనుకాను, చిదానందరూపుడయిన శివుఁడునేను, అని శ్రీశంకరాచార్యులవారు స్వానుభవమును నీయషకముచే వెల్లడిచేసిరి.

ఇతి శ్రీమత్సంకర భగవత్పాదాచార్య విరచిత
చిదానందాష్టకం సమాప్తమ్.

పంచాక్షరస్తోత్రము.

శ్లో. నాగేంద్రహామ త్రిలోచనాయ భస్మాంగరాగాయ మహేశ్వరాయ,
దివ్యాదిదేహాయ దిగంబరాయ తస్మై నకారాయ నమశ్శివాయ.

తా. నాగేంద్రుడేకంతహుముగాఁ గలిగినట్టియు, మూడు నేత్రములు కలిగినట్టియు, భస్మమేయంగరాగముగాఁ గలిగినట్టియు, జగదీశ్వరుడైనట్టి

యు, దివ్యశరీరము కలిగినట్టియు, దిగంబరుడైనట్టియు, సకారస్వరూపుడైనట్టియు శివునికొఱకు నమస్కారము. ౧

శ్లో. మాతంగ చర్మాంబరభూషణాయ నమస్తగీర్వాణ గణార్పితాయ, త్రైలోక్యనాథాయ పరాంతకాయ తస్మైమకారాయ నమశ్శివాయ.

తా. గజచర్మమనెడి వస్త్రమే భూషణముగాఁగలిగినట్టియు, నమస్తదేవ బృందముచేఱుజంపఁబడినట్టియు, త్రిలోకములకుఁబ్రభువైనట్టియు, యమునికి శత్రువైనట్టియు, మకారస్వరూపుఁడయినట్టియు, శివునికొఱకునమస్కారము. శ్లో. శివాయశారీ వదనారవింద వీతూయదత్తా భ్వరనాశనాయ,

చంద్రార్కబింబా నలలోచనాయ తస్మై శికారాయ నమశ్శివాయ.

తా. మంగళకరుడైనట్టియు, శారీదేవీయొక్కముఖకమలమును వీక్షించునట్టియు, దక్షబ్రహ్మయోగమును నాశముచేసినట్టియు, సూర్యుచంద్రాగ్నులే నేత్రములుగాఁగలిగినట్టియు, శికారస్వరూపుఁడయినట్టియు, శివునికొఱకు నమస్కారము. 3

శ్లో. వసిష్ఠకుంభో ద్భవశాతమాది మునీంద్రవంద్యాయ గిరీశ్వరాయ, శ్రీసీలకంఠాయ వృషభధ్వజాయ తస్మై సకారాయ నమశ్శివాయ.

తా. వసిష్ఠాగస్త్యశాతమప్రభృతులగు మునీంద్రులచే వంద్యుఁడయినట్టియు, కైలాసమున కీర్త్యరుడైనట్టియు, నల్లనకంఠము కలిగినట్టియు, వృషభధ్వజము కలిగినట్టియు, వకారస్వరూపుఁడయినట్టియు శివునికొఱకు నమస్కారము. ౪

శ్లో. యజస్వరూపాయ జటాధరాయ పినాకహస్తాయ సనాతనాయ, జానాయ నిత్యాయ శివాయతస్మై తస్మై యకారాయ నమశ్శివాయ.

తా. యజస్వరూపుడైనట్టియు, జటాధరుఁడయినట్టియు, పినాకమను ధనుస్సును హస్తమందు ధరించినట్టియు, శాశ్వతుఁడయినట్టియు, జానస్వరూపుఁడయినట్టియు, నిత్యుఁడయినట్టియు, మంగళస్వరూపుఁడయినట్టియు, యకారస్వరూపుఁడయినట్టియు శివునికొఱకు నమస్కారము. ౫

శ్లో. పంచాక్షరమిదం స్తోత్రం యఃపఠేద్వివసన్నిధౌ, శివలోకమవాప్నోతి శివేన సహమోదతే.

తా. ఈ శివపంచాక్షరస్తోత్రము నెఱఁచు శివనన్నిధానమందు పఠనము చేయునో, వాఁడు శివలోకమునుబొంది శివునితోకలిసిమోదించుచున్నాఁడు. ఇతి శ్రీశంకరాచార్యవిరచిత పంచాక్షరస్తోత్రం సమాప్తమ్.

నిర్వాణ పట్టము.

అవతారిక. — శ్రీమద్బుద్ధరామాయలవారు లోకోద్ధరణార్థముగల వారై ముముక్షుజనుల ఉపయోగార్థమై నిర్వాణపట్టమును గ్రంథమును నిజానుభవముచే జెప్పుచున్నారు.

శ్లో. మనోబుద్ధ్యహంకార చిత్తాదినాహం సచశ్రోత్రజిహ్వీనచ ఘ్రాణనేత్రే,
నవవ్యోమభూమిర్న తేజోనవాయుఃచిదానందరూపశ్చిహంశిహంహమ్.

తా. మనోబుద్ధ్యహంకార చిత్తములు నేనుకాను. అనఁగా, అంతఃకరణ చతుష్టయము అత్మకానేరదని యర్థము, శ్రోత్రము మొదలయిన యింద్రియములు నేనుకాను. వృథివ్యాదిపంచభూతములు నేనుకాను. సచ్చిదానందస్వరూపుఁడైన శివుఁడునేను. శివుఁడునేను అని రెండుమాటలు చెప్పట దార్ధ్యము కొఱకని భావము.

శ్లో. అహం ప్రాణవర్గో నహిపంచనాయుర్నహిసప్తధాతుర్నహిపంచకోశాః,
సవాక్పాణిపాదానవోవససపాయూచిదానంబరూపశ్చిహంశిహంహమ్.

తా. ప్రాణాదివర్గము, పంచనాయువులు, సప్తధాతువులు, పంచకోశములు, వాక్పాణిపాదపాయూపసలనెడి కర్మేంద్రియములు, ఈ చెప్పఁబడినవన్నియు నేనుకాను. సచ్చిదానందరూపుఁడైన శివుఁడునేను. ౧

శ్లో. సప్తణ్యం నపాపం నసౌఖ్యం నదుఃఖం నమంత్రం నతీర్థం నవేదానయజ్ఞాః,
అహం భోజనం నైషకరానభోక్తాచిదానందరూపశ్చిహంశిహంహమ్.

తా. పుణ్యపాపములు, నైషమయిక సుఖదుఃఖములు, మంత్రతీర్థములు, వేదయజ్ఞములు, భోజ్యపదార్థములు, కర్మకర్తృత్వములు, కర్మఫలభోక్తృత్వము మొదలైనవానిలో నేనేవియుకాను. చిదానందరూపుఁడైన శివుఁడు మాత్రము నేను.

శ్లో. నమేద్వేషరాగోనమేలోభమోహశామదోనైవమేనైవమాత్సర్యభావః,
నధర్మోనపార్థోనకామోనమోక్షశ్చిదానందరూపశ్చిహంశిహంహమ్.

తా. ప్రత్యగాత్మయగు నాకు రాగద్వేషములులేవు, మదమాత్సర్యములులేవు, లోభమోహములులేవు, ధర్మార్థ కామమోక్షములు నాకు లేవు, కావున చిదానందరూపియైన శివుఁడే నేను. 3

శ్లో. సమృత్ప్యర్నశంకా నమేజాతిభేదాః పితానైవమేనైవ మాతానజన్మైః,
నబంధుర్నమిత్రంగుర్నైవశిష్యః చిదానందరూపశ్చిహంశిహంహమ్.

తా. నాకు మరణములేదు, సందేహములేదు, జాతిభేదంబులులేవు, నా

కుతులిదండ్రులులేరు, నాకుజన్మములేదు, బంధుమిత్రులులేరు, నాకు గురుశిష్యులులేరు, జ్ఞానానందరూపియైన శివుఁడనునేను. ౪

శ్లో. అహం నిర్వికల్పోనిరాకారరాశీవిభుత్వాస్త్వస్వరస్వోత్పత్తియాణామ్, సచాసమృతంచైవము క్లిప్యహోభిః చిదానందరూపశ్శివోహంశివోహమ్.

తా. నేను నిర్వికల్పుఁడ నగుటవలనను, నిర్వికారియగుటవలనను, అంతట వ్యాపించి యుండువాఁడగుటచేతను నన్ను ఇంద్రియంబులు కనజాలవు. నాశూన్యులు కొనియాడనేరవు. నేను అవాక్కుననగోచరుండయిన వాఁడను. చిదానందరూపుఁడయిన శివుఁడనునేను. ౫

ఇతి శ్రీమద్భక్తరావార్క విరచిత నిర్వాణషట్కం సమాప్తమ్.

ప ర మే శ్వ రా ష ట క ము.

శ్లో. పశూనాంపతింపాపనాశంచరేశశంగజేంద్రస్యక్త్తింసపానంచరేణ్యమ్, జటాజూటమధ్యేస్ఫురద్ధాంగధారంచమహాదేవమేకం స్మరారింస్మరామి.

తా. పశుపతియును, పాపనాశకుఁడనును, పరమునశీకుఁడనును, గజచర్మమే వస్త్రముగాజేసికొన్నవాఁడనును, క్తే త్తముఁడనును, జటాజూటమునంగంగనుదాల్చినవాఁడును, మహాదేవుఁడనును, ఒక్కఁడనునై నస్మరారిని స్మరించుచున్నాఁడనును. శ్లో. మహేశంచరేశశంసురారాతినాశంచవిభుంచిత్యనాభంచిత్యభూషమ్, విరూపాక్షమింద్వర్కవహ్నిత్రినేత్రంచదాగంజమీడప్రభుంచంచపక్తిమ్.

తా. దేవతల కీర్త్యరుఁడనును, రాక్షసనాశకుఁడనును, విభుఁడనును, చిత్యమునకు నాధుఁడనును, విభూతిని భరించినవాఁడనును, మూఁడుకన్నులు గలవాఁడనును, సూర్యుచంద్రవహ్నిలునేత్రములుగాగలవాఁడనును, నర్వదానంతోషవంతుఁడనును, ఐదుముఖములుగలవాఁడనును, ప్రభువునునైన మహేశుని స్తుతించెదను. ౨ శ్లో. గిరీశంగణేశశంగశేసీలవర్ణంగజేంద్రాధిరూఢంగగుణాతితీరూపమ్, భవంభూస్వరంభస్త్వనాభూషితాంగం భవానీకళిత్రం భజేపంచపక్తిమ్.

తా. కైలాసపతియును, ప్రమథగణములకుప్రభువును, కంతమునంచునల్యుగలవాఁడనును, నందినెక్కినవాఁడనును, నిర్గుణరూపియును, ప్రకాశమానుఁడనును, భస్మభూషితుఁడనును, అయిదుముఖములు గలవాఁడనును, పార్వతీపతియునైన భవుని భజించుచున్నాఁడనును. 3

శ్లో. శివాకాంతశంభోశశాంకార్ద్రమాశేమహేశానశూలిజటాజూటధారిన్ త్వమేకోజగద్వ్యవకోవిశ్వరూప్రసేదప్రసేదప్రభోపూర్ణరూప.

తా. పార్వతీవతి! నీవు సుఖమును భరించువాడవు, చంద్రునిచేదడిసిన జటాబూటముగలవాడవు, గొప్పదేవుడవు, శూలాయుధధారిని, జడలుగల వాడవు, ప్రపంచస్వరూపుడవు, పూర్వస్వరూపుడవు, ప్రభువై యున్నావు, కరుణింపుము, కరుణింపుము, నీవొక్కడనే జగచ్ఛాస్త్రివకుడవు.

శ్లో. పరాతానమేకంజగద్ద్విజమాద్యం నిరహంనిరాకారమౌంకారవేద్యమ్,
యతోజాయతేపాల్యతేయేనవిశ్వం తమీశంభజే రీయతేయత్రవిశ్వమ్.

తా. ఎవ్వనివలన నీప్రపంచము వుట్టుచున్నదో, ఎవ్వనిచేరక్షింపఁ బడుచున్నదో, ఎవ్వనియందు లీనమగుచున్నదో, అట్టి యాశ్వరుండవు. పరాతాన! లోకకారణ! అదిపురుషా! లోకకలులేనివాడా! రూపములేనివాడా! ప్రణవముచే తెలియందగినవాడా! ఒక్కడనై నభగవంతుడా! నిన్ను భజించుచున్నాడను.

శ్లో. నభూమిర్నచాపోనవస్మిర్నర్నవాయుర్నచాకాశమా సేవతంప్రసనిద్రా,
సగ్రిహోనశీతం నదేశోనవేశో నయస్యా సిమూర్తిఃత్రిమూర్తింతమిషే.

తా. ఎవ్వనినిభూమి, నీరు, గాలి, నిష్ఠ, ఆకాశము, జాగ్రత్తు, స్వప్నము, వేడియి, చల్లన, దేశము, స్థలము, రూపము, అంటకుండునో, యట్టి బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర స్వరూపుడనై నభగవంతుడవగునిన్ను సుతించెదను. ౬ శ్లో. అజం శాశ్వతం కారణం కారణానాం శివం కేవలం భాసకం భాసకానామ్,
తురీయం తమఃపారమాద్యంతహీనం ప్రపద్యేపరంపావనం దైవ్రతహీనమ్.

తా. జననరహితము, శాశ్వతము, కారణములకు కారణమైన వాఁడును, శుభస్వరూపుఁడును, వెలుంగులను వెలిగించువాఁడును, తురీయఁడును, ప్రజానసారమ్యుఁడును, అద్భుతములు లేనివాఁడును, పరుఁడును, పవిత్రమైనవాఁడును, బృంద్యహామ్యుఁడును నై నఈశ్వరునిసుతించుచున్నాడను. ౭ శ్లో. నమశ్చే నమశ్చే విభావిశ్వమూర్తే నమశ్చే నమశ్చే చిదానందమూర్తే,
నమశ్చే నమశ్చే తపోయోగగమ్య నమశ్చే నమశ్చే శ్రుతిజ్ఞానగమ్య.

తా. ప్రపంచహాపివై ననిభుండా! నీకునమస్కారము నీకునమస్కారము. జ్ఞానము, ఆనందము, రూపముగాగలవాడా! నీకునమస్కారము నీకునమస్కారము. తపస్సుచేతను యోగాభ్యాసముచేతను పొందఁదగినవాడా! నీకు నమస్కారము నీకు నమస్కారము. వేదవిజ్ఞానముచే సమీపింపఁదగిన దైవమా! నీకునమస్కారము నీకునమస్కారము.

శ్రీ రస్తు.

దేవాలగమను బ్రహ్మ ప్రతిపాదక వేదోక్త

మూల స్తంభము.

సాంబశివంసమన్మత్స్య వశ్యభో వేదమూలతః। దేవలమతమాహత్యంత
తనే బ్రూహిసదాశివ ॥ ఈశ్వరః ॥ బ్రహ్మదిదేవానాం అమేయం దేవలమతం
త్వయాప్రపంతత్రత్రనేదేవిద్యమానానివాక్యానిగ్రహీతాన్వనర్చేహంబ్రహ్మ
బుషీశాం దేవబుషీశాంచ మనసోలాసార్థం మూల స్తంభసం నామగ్రంధం
మశ్చభేశ్వరసంవాదరూపం కృతానియుగత్రయేషి వ్యవహరియోగ్యంభవేత్ భ

సాంబశివం-సాంబమూర్తిని, సమన్మత్స్య-సమన్మూర్తించి, మశ్చభః-కొమూర
సామి, వేదమూలతః-వేదమూలకముగా, దేవలమతమాహ-త్వం-దేవలమత
మాహాత్వమును, సదాశివ-సాంబమూర్తిః, త్వం-నీవు, మె-నాకు, బ్రూహి-
చెప్ప, ఈశ్వరః - ఈశ్వరుడు, బ్రహ్మదిదేవానాం - బ్రహ్మ మొదలైన దేవ
తలకు, అమేయం - యంచకూడ నటువంటి, దేవలమతం - దేవలమతమును,
త్వయా-నీచేతను, వృష్టం- అమగబడెను, త్రత్రత్రనేదే- ఆయా వేదములయం
దు, విద్యమానాని- పుండెటటువంటి, వాక్యాని-వాక్యములును, గ్రహీతాన్-
గ్రహించి, సర్వేహం - సమ స్తములైన, బ్రహ్మబుషీశాం - బ్రహ్మబుషులకు
న్ను, దేవబుషీశాం-దేవబుషులకున్ను, మనసోలాసార్థం-మనసోలాసముకొ
రకు, మూల స్తంభసంవాదరూప-మూల స్తంభసమనేపేదగుల, గ్రంధం-గ్రంథమును,
మశ్చభేశ్వరసంవాదరూపం-మశ్చభేశ్వరసంవాదరూపముగా, కృతయుగం-కృత
యుగముమొదలైన మూషయగు ములయన్తును, వ్యవహరియోగ్యం-వ్యవహా
రియోగ్యముగా, భవేత్-అవును, భవిష్యత్కలియుగే-రాబోయెకలియుగమం
దు, వ్యాసప్రోక్షబ్రహ్మాండపురాణే - వ్యాసులచేతవృబడిన బ్రహ్మాండపురా
ణమందు, విద్యమానా-యుండేటటువంటి, దేవాలగపురాణం-దేవాలగపురా
ణమును, ప్రకటికరోమి-ప్రసిద్ధంచెన్నూపున్నాను, సామియంబమమనో-సామియం
బునమనువుయందు, జ్యోతిః-జ్యోతి, జాయతే-కలిగెను, తజ్జ్యోతౌ- ఆజ్యోతి
యందు, శక్తి-శక్తియు, తచ్చక్తౌ-అట్టిశక్తియందు, బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరైః-

విష్యుత్ లియు గేవ్యానప్రోక్షబహంపపురాణవిద్యమాన దేవాంగపురాణప్ర
కటికలోని స్వాయంబుమనా జ్యోతిరాయ తేతజ్యోతాశక్తిఃపన్నక్వాబహవిషు
మహేశ్వరాః తేభ్యః ఉత్పత్తిసితిలయాః తతఃసేవాం వివాహసమయే సర్వేదే
వాఃసూత్రవస్త్రహీనాస్సంతుఃఆగతాః తేహిమాం దృష్వా అత్యంతలజయాన
మా | సూత్రకర్తా మావశ్యకమిత్యాచుః తతోహంతుంబుషీదృష్వా - సక
లజగన్నిమూలాణహేతోః బ్రహ్మణః | జగదుత్పత్తికతుకరసి బ్రాహ్మణ్య సంసా
దకౌ సూత్రవస్త్రా నిమాతం మశక్త్య బ్రహ్మణః నిఖల లోకోత్పత్తికా
ల-సూత్రవస్త్రయోరనావశ్యకత్వాత్ | తదావశ్యకాలె తతత్సామగ్ర్యా
ఆభావాత్ కృతయుగే సూత్రకతుకః దేవలన్య ఈశ్వరేణసాకం సాయుజ్య
మగమత్ తస్మాద్దేహిత్యమేవ సూత్రకర్తారం నిమాతం అసాకం దాతవ్య
మితి ప్రాథమ్యామానుః తతః ఈశ్వరః | దేహంతసితంజ్యోతిః యోగమాయ

బ్రహ్మవిషుమహేశ్వరులు, తేభ్యః- వాశ్వల, ఉత్పత్తిసితిలయాః- ఉత్పత్తిసితి
లయములు, తతః అందువలన, తేహం-వాశ్వయొక్క, నివాహసమయే-వివాహ
సమయమందు, సర్వేదేవాః - సమ సదేవతలు, సూత్రవస్త్రహీనాస్సంతః -
సూత్రవస్త్రములులేనివాళ్ళొండున్ను, ఆగతాః - వచ్చిరి, తేహి-వారున్ను,
మాం - నన్ను, దృష్వా - చూచి, అత్యంతలజయానమా - అత్యంతమైనలజ
తోకూషకొన్నవారై, సూత్రకతాకరం - సూత్రకతకను, ఆవశ్యకమితి-అవ
శ్యకమని, చూచుః- చెప్పిరి, తతోహంతు- సిమటనైనై తెను, బుషీ- బు
షీశ్వరులను, దృష్వా-చూచి, సకలజగన్నిమాతాణహేతోః-సమ సజగత్తును
పుటించడానికిహేతువైన, బ్రహ్మణః - బ్రహ్మయు, జగదుత్పత్తికరుసి - జగ
త్తును పుటించేవారై నవ్విడిచి, బ్రాహ్మణ్య సంసాదకౌ - బ్రాహ్మణ్యమును
సంసాదించేటటువంటి, సూత్రవస్త్రా - సూత్ర వస్త్రములును, నిమాతం-
నిమిండుచుటకు, అశక్తంచ - శక్తును కానటువంటి బ్రహ్మకు, నిఖలలోకోత్ప
త్తికాలె - సమ సలోకోత్పత్తికాలమందు, సూత్రవస్త్రయోః- సూత్రవస్త్ర
ములు, అనావశ్యకత్వాత్ - ఆవశ్యం కాకపోవుటవల్ల, తదావశ్యకాలె - అ
దికావలశినకాలమందు, తత్సామగ్ర్యాః-ఆసామగ్రియొక్క, ఆభావాత్-లేక
పోవుటవల్ల, కృతయుగే - కృతయుగమందు, సూత్రకతుకః- సూత్రకతుకయై
న దేవల బ్రహ్మకు, ఈశ్వరేణసాకం - ఈశ్వరునితోకూడ, సాయుజ్యమగమ
త్, సాయుజ్యం-సాయుజ్యమును, అగమత్-చాందెను, తేహి-తదేవతులున్ను,

యాబహిః బ్రకాశం కృత్వ తజ్జ్యోతిస్తప్తస్త్వంగ్రం వివాహసమయ ఏవ సూత్ర వస్త్రానిమాణ్యాయ బ్రహ్మణి దేవానాం దాతవ్యమితి ఆజ్ఞానయా మా సతతః అత్యంతకుతూహల సహితస్యేన్ద్రస్మిన్సితినంహర కర్తృకాణాం బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాణాం వివాహాత్సవసమయే తత్తనంత్రపూర్వక సూత్ర వస్త్రా దిత్వా తప్తైవ సాయుజ్యమగమత్.

నకలజగత్కర్తారణస్వయంబు దేవాంగ్లబ్రహ్మకల్పిత దేవమనుమానవరక్షయత్కపైశాచికాది భూతభేతాభావస్థార గ్రహణీనాం స్వయం సూత్ర కర్తే

త్వమేవ నీవే, సూత్రకర్తాకారం - సూత్రకర్తాను, నిమాణ్య - నిమింబి, అస్థాకం - మాకు, దాతవ్యమితి - యివ్వవలెనని, ప్రాశ్నాయామానుః - ప్రార్థించిరి, తతః - అటుతర్వాత, ఈశ్వరః - సాంబమూర్తిః, దేహంతస్థితం - దేహమందుండె, జ్యోతిఃజ్యోతిస్తప్తరూపమును, బహిః - వెలసటను, ప్రకాశం - ప్రకాశమును, కృత్వా - చేసి, తజ్జ్యోతి - ఆజ్యోతిస్తప్తరూపమును, ద్వస్తాన్యాచి, త్వం నీవు, శీగ్రం - శీగ్రమగా, వివాహసమయఏవ - వివాహకాలమందె, సూత్ర వస్త్రా - సూత్రవస్త్రములను, నిమాణ్య - నిమింబి, బ్రహ్మణి దేవానాం - బ్రహ్మమొదలైన దేవతలకు, దాతవ్యమితి - యివ్వవలెనని, ఆజ్ఞానయామాన - ఆజ్ఞాపించెను, తతః - అటుతర్వాత, అత్యంతకుతూహలసహితస్యేన్ద్రమిక్కిలి కుతూహలముతో కూడుకొన్న వాడౌచున్ను, స్మిన్సితినంహర కర్తృకాణాం - స్మిన్సితినహర కర్తృలైన, బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాణాం - బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరులయొక్క, వివాహాత్సవసమయే - వివాహాత్సవకాలమందు, తత్తనంత్రపూర్వక సూత్రవస్త్రా - అయామంత్రపూర్వకములైన సూత్రవస్త్రములు, దత్వా - యిచ్చి, తత్త్రైవ - సాంబమూర్తియందె, సాయుజ్య - సాయుజ్యమును, అగమత్ - పొందెను.

నకలజగత్కర్తారణ స్వయంబు దేవాంగ్ల బ్రహ్మకల్పిత దేవమనుమానవరక్షయత్కపైశాచికాది భూత భేతాభావస్థార గ్రహణీనాం, నకల - సమ స్థములైన, జగత్ - జగతులకు, కారణహేతువై స్వయంబు తనకుతానె పుట్టి, దేవాంగ్లబ్రహ్మకల్పితం - దేవాంగ్లబ్రహ్మముచేత, కల్పిత - కల్పింపబడిన, దేవ - దేవతలకున్ను, మనుమరువుకున్ను మానవ మనుష్యులకున్ను, రక్ష - రాక్షసులకున్ను, యత్ - యక్షులకున్ను, పైశాచికాది - పైశాచికాదిగణము మొదలైన, భూత - భూతములకున్ను, భేతాభావస్థార గ్రహణీనాం - భేతా

తిఉపనిషద్వాక్యకర్తా విచారణమహిమ్నా ఉదాహరణమూహా । సదేతో దేవాంగో
విశ్వరాట్ । విశ్వకర్తా స బ్రహ్మసనిరాట్ ఇతి మహ్మోహాపనిషత్ ప్రతిపాద
నాత్ విశ్వంయ తత్ సర్వవ్యాపీదేవాంగో కృతవానితి రాలంబోప నిషద్వా
క్యదశఃనాత్ సదేవాంగో మమః । ససూత్ర భారీ సశుద్ధ బ్రహ్మేతి జాభా
లోపనిషదశఃనాత్ తత్త్వమస్మాది మహావాక్యాథా విషయత్వాత్ । సవ

శుడనె అపస్సార్గరహములు మొదలు నవాటకున్ను, న్యయం - తనకు తానే,
సూత్రకర్తేతి - సూత్రకర్తయని, ఉపనిషద్వాక్య విచారణ మహిమ్నా,
ఉపనిషత్ - ఉపనిషసంబంధములైన, వాక్య-వాక్యములయొక్క, విచారణ-
విచారముయొక్క, మహిమ్నా - మహిమచేతను, ఉదాహరణ - ఉదాహరణ
మును, అహా-చెప్పుచున్నాను, సః-ఆ, దేవాంగః-దేవాంగుడు, విశ్వరాట్-విశ్వ
ప్రపంచమునకు, రాట్-ప్రభువు, విశ్వ-ప్రపంచమునకు, కర్తా-కర్తయను, సః-అతడు,
బ్రహ్మ-బ్రహ్మము, సః-అతడు, విరాట్-విరాట్టు, ఇతి-ఇట్లని మహోపనిషత్ప్రతిపాద
నాత్, మహోపనిషత్-మహోపనిషత్తుయందు, ప్రతిపాదనాత్ - చెప్పటనకు
న్ను, విశ్వం-య తత్, యత్-ఎ, విశ్వం-ప్రపంచమును, తత్-దాన్ని, సర్వవ్యాపీ-
సర్వసమస్తములయందు, వ్యాపీ-వ్యాపించిన, దేవాంగః-దేవాంగ బ్రహ్మము, కృత
వానితి చేసినాను, అని నిరాలంబ-ఉపనిషద్వాక్యకర్తార్థనాత్ - నిరాలంబ-ఉపనిష
త్, నిరాలంబ-ఉపనిషత్తుయందు, సర్వనాత్ - మూచుటవలనున్ను, సః-ఆ, దేవాం
గః-దేవాంగుడు, మమః-మమవు, సః-అతడు, సూత్రభారీ-సూత్రభారీ, సశుద్ధ-
బ్రహ్మ, సః-అతడు, శుద్ధబ్రహ్మ-మూచుతో గూడని బ్రహ్మ, ఇతి-ఇట్లని, జాభాలో
పనిషద్వాక్యదశఃనాత్ - జాభాలోపనిషత్తుయందు - మూచుటవలనున్ను, త
త్త్వమస్మాది - తత్త్వమని అనేది మొదలుగాగల, మహావాక్యర్థవిషయత్వాత్ -
మహావాక్యవిషయములనున్ను, సవ-ఆదేవాంగుడై, జగత్కర్తా-జగత్కర్త
తయను, సదేవాం త్తః-అన్యదైవము, స-లేదు, తత్కర్తం, తత్-అది, కథం-
యెట్లుగా, తత్త్వస్త్వా తదేవాను ప్రవిశితదశఃనాత్, తత్ - జగత్తును, సృ
ష్టాన్ - సృష్టించి, తదేవం - ఆ జగత్తుయందే, అనుప్రవిశతి - ప్రవేశించినాడని, ద
శఃనాత్ - మూచుటనెల్ల, దేవలవన - దేవ బ్రహ్మే మూచుతో గూఢున్న
వాహ్మ మన్ను, బ్రహ్మద్యనేకరూపతయా - బ్రహ్మ మొదలైన అనేకరూపము
వుటచేత, భాసతే - ప్రకాశిస్తూవుది, తద్బ్రహ్మణి - అదేని బ్రహ్మమందు,
మూయావశాత్ - మూయవలను, చౌడేశ్వరీనామచ్చి క్షిణాతా - చౌడేశ్వరీ

జగత్కర్తాఽన దేవాంతరః । తత్కర్తృభం తత్ప్రప్త్యైవ దేవానుప్రవిశేతి దశఽ-
నాత్ । దేవలవనమాయా విచ్చిన్నస్సప్తః బ్రహ్మేద్యనేకరూపతయా భాగతైత
ద్భ్రీహణి మాయావశాత్ । ఛోడేశ్వరినామ చిచ్ఛక్తిజాఽతా సాతుతత్కర్త
లాధి దేవతాభూత్ తస్యపుత్రికేతివద్యవహ్నియతైతేవ తమసానాంపుక్రుః
తజ్జాతాశక్తిః తదధిదేవతేతి ముంషకోవనిషద్వాక్యకృదశఽనాత్ సర్వేదేవాః
శ్వరమామనంతి అవస్థాః సలజ్జాః దీనాస్సంతః ఆగతాః తాఽద్భ్రష్టాః ఈశ్వ
రః పదాగమకారణం జ్ఞాత్వా స్వస్థితావతానాంచిత్యోగిం బహిరభిము
ఖంకృత్వాత్వంశేషుం యజ్ఞోపవీతాదికం నిమాయ బ్రహ్మాదీనాం ప్రయచ్ఛే

అనేపేరుగల, చిచ్ఛక్తిప్రకాశరూపమైన, శక్తిజాతా-పుత్రును, సాతు-అశక్తిఅ
యిత్రును, తత్కర్తృలాధిదేవతాభూత్ - తత్కర్తృలాధిదేవత, తత్కర్తృల-అదేవాంగ
కులమునకు, అధిదేవత-అధిదేవతగా, అభూత్-అయను, తస్య-అదేవల బ్రహ్మకు,
పుత్రికేతివద్యవహ్నియతే, పుత్రికేప-పుత్రికనిన్ని, వ్యవహ్నియతే - వ్యవహా
రింపబడుచున్నది, తెన-అదేవాంగవంశసంబు, తత్ - అదేవతయొక్క, ఉపాస
నాం-ఉపాసని, చక్రుః-చేరి, తజ్జాతాతత్ - దేవాంగబ్రహ్మమందు, జాతా-
పుట్టిన, శక్తిః-శక్తి, తదధిదేవతేతితత్ - అదేవాంగకులమునకు, అధిదేవతేతి
అధిదేవతయని, ముంషకోప నిషద్వాక్యకృదశఽనాత్ - ముంషకోపనిషత్,
ముంషకోపనిషద్వాక్యమును, దర్శనాత్ - చూచుటవల్ల, సర్వే దేవేశ్వరి
మాయామనంతి, సర్వే - సమ సమేన, దేవాః - దేవతలు, ఈశ్వరః - ఈశ్వ
రుణ్ణి, అమనంతి-మన్నునచేతురు, అవస్థాః-వస్త్రములు లేనివారుగానున్ను,
సలజ్జాః - లజ్జతోకూషకోన్నవారుగానున్ను, దీనాస్సంతః - దీనులుగాను, ఆ
గతాః-వచ్చిరి, తాఽ-వాళ్లను, ద్భ్రష్టా-చూచి, ఈశ్వరః-ఈశ్వరుడు, తదాగమ
కారణం, తత్-వాళ్లయొక్క, ఆగమకారణమొక్క, కారణ-కారణము
ను, జ్ఞాత్వా-గుతేఁచి, స్వస్థితా - తనయందు, వతఃమాన-ఉంటుండె, చి
చ్ఛన్యతిం-చిచ్ఛన్యతిని, బహిమృఖం-బహిర్ముఖముగా, కృత్వా-చేసి, త్వం-
నీవు, క్రిమిం-శిశుముగా, యజ్ఞోపవీతాదికం-యజ్ఞోపవీతంమొదలై నవాటి
ని, నిమాయ - పుట్టింది, బ్రహ్మాదీనాం-బ్రహ్మమొదలై నవారికి, ప్రయచ్ఛే
తి ఆజ్ఞాపయాయాన-ఇచ్చుచి ఆజ్ఞాపించెను, సాతు-అచ్చిచ్ఛక్తిఅయిత్రును, కృ
త్యుగే-కృతయుగమందు, బ్రహ్మాదీనాం-బ్రహ్మమొదలై నవాండ్రకు, యజ్ఞో
పవీతవస్త్రాదికం-యజ్ఞోపవీతంవస్త్రముమొదలై నవాటిని, తత్ర-అనమయమం

తి ఆజ్ఞాపయామాస సాతం న దేవతానీతి కృత్యయగే బ్రహ్మాదీనాం యజ్ఞోపవీతం
స్థాపికం దదాతి తత్ర బ్రాహ్మణా ధీత్రీయవై శ్యానాం । యజ్ఞోపవీతం పరమం పద
మితి వేదవాక్యేన యజ్ఞోపవీతాదికం ద - తి తదితరజాతినాం వస్త్రమూత్రం ద
దాతీతి తాత్పర్యం యజ్ఞాదికర సంపాదనాయ యజ్ఞోపవీతధారణస్య అవశ్యక
త్యాత్ బ్రహ్మస్వరూపం త్రిగుణాత్మకం యజ్ఞోపవీతం ని బ్రాహ్మణానాం దదాతి
తేషామియాణాం తేనై శ్యానాం తేహూత్రాణాం తు వ స్త్రమూత్రమేవ వేదోక్తక
రామావాత్యాత్ తస్మాత్ బ్రాహ్మణాః కోన ఇతి మంతవ్యః సాక్షీత్వస్వరూపిణీ
త్రిగుణాతి కా గాయత్రీతి వవ్యవస్త్రియత ఇతి కణోపనిషద్వాక్యే దశేనాత్ ।
ఈశ్వర స్వరూపస్యైవ స్వస్య పంచమముఖే ఉత్పం సస్య విశ్వకరణః జగ

దుః । బ్రాహ్మణ ధీత్రీయవై శ్యానాం - బ్రాహ్మణ ధీత్రీయవై శ్యులకు, యజ్ఞోపవీతం
యజ్ఞోపవీతము, పరమం - పరమోత్కృష్టమైన, పదమితి - సానమని, వేదవా
క్యేన - వేదవాక్యముచేతను, యజ్ఞోపవీతాదికం - యజ్ఞోపవీతం మొదలైన వాట
ను, ద - దాతి - యిచ్చెను, తదితరజాతీనాంతత్ - వాతకన్నై, ఇతరజాతీనాం - ఇతరమైన
జాతులకు, వస్త్రం - వస్త్రమూత్రము, దదాతీతి - యిచ్చెనని, తాత్పర్యం - అభిప్ర
యము, యజ్ఞాదికర సంపాదనాయ - యజ్ఞం మొదలైన కరముల సంపాదించుట
కోరికకు, యజ్ఞోపవీతధారణస్య యజ్ఞోపవీతం ధరించడం, అవస్థకత్యాత్ - అవ
స్థకమవుటవల్ల । బ్రహ్మస్వరూపం - బ్రహ్మస్వరూపమైన, యజ్ఞోపవీతం - యజ్ఞోపవీ
తమును, స బ్రాహ్మణానాం - బ్రాహ్మణులకు, ద - దాతి - యిచ్చెను, తే - అ బ్రాహ్మణు
లు, ధీత్రీయాణాం - ధీత్రీయులకు, తేనై శ్యానాం - నై శ్యులకు, శూద్రాణాం
తు - శూద్రులుకై తేను, వస్త్రమూత్రమేవ - వస్త్రమూత్రమనే, తేషాం - ఆ
శూద్రులు, వేదోక్తకమానవాత్యాత్ - వేదమందు, ఉక్త - చెప్పబడిన,
కమ - కమాలకు, అనవాత్యాత్ - యోగులు కాకపోవుటవల్ల, తస్మాత్ -
దానివల్ల । బ్రాహ్మణాధికః - బ్రాహ్మణులకంటె, అధికః - అధికును, సయితి -
దేవలును అని, మంతవ్యః - యంచవలెను, సా - అవోషేశ్వరీ, చిత్తస్వరూపిణీ ప్ర
కాశస్వరూపురాలురు, త్రిగుణాతిక - గుణత్రయస్వరూపరాలునై, గా
యత్రేతి - గాయత్రీ అని, వ్యవహాయతే ఇతి - వ్యవహరించబడుచున్నదని, క
ణోపనిషద్వాక్యదశేనాత్ - కణోపనిషత్ మూడుటవల్ల, ఈశ్వరస్వరూప
శ్చ - ఈశ్వరస్వరూపుడైన, స్వస్య - తనయొక్క, పంచమముఖే - అయిదోము
ఖమందు, ఉత్పన్నస్య - పుట్టెను, విశ్వకరణః - విశ్వకరకు, జగే - గానా - జా

గానజ్ఞానార్థం సూత్రాభివాత్ ఈశ్వరః సూత్రాదికం దేవాంగేన దాపి
తవాత్ తేన తనానం జాత్వా ఏకసిద్ధిదేశే నిత్యం తాన్ గృహీత్వా విశ్వక
రణః అమలత్రక యజ్ఞోపవీతధారణేన దగ్ధానిదగ్ధాని సూత్రాణిదృష్ట్యా అ
తిభయ సహితనత్ ఈశ్వరోపాసనాం కృత్వా తత్ప్రసాదేన తాన్ పునర్ని
మూయ దేవాంగబ్రహ్మణా దత్తవాన్ సతుదగ్ధయజ్ఞోపవీతాన్ మన్వాదీన్
తాన్ దృష్ట్వా అతికరుణ యా గాయత్రి మంత్రోపదేశపూర్వకం యజ్ఞోప
వీతం దత్తవాన్ అత ఏవ అమలత్రక యజ్ఞోపవీతధారణ మయ్య క్షమితిమంత
వ్యం నదేవతో బ్రహ్మచారీ నిరుణః సమృంభంకః నిత్యః నిర్వికల్పః సచ్చిదానం
దస్వరూపః మాయాశాస్త్ర్యః అకరాఅభోక్తా సతుమాయా విచ్చి నత్వాత్
సగుణః సవికల్పః సూత్రాత్ త్రిమూతిః స్వరూపః నదేహీ ఆసీత్ ఓంఘ

నాధఽం, జగత్ - జగత్తును, మూర్తా - కొలుచుటయొక్క, జ్ఞానార్థం - జ్ఞాన
ముకూరికు, సూత్రభావాత్ - సూత్రములేకపోవుటవల్ల, ఈశ్వరః - ఈశ్వరు
డు, సూత్రాదికం - సూత్రం మొదలై సవాటను, దేవాంగేన - దేవాంగునిచేతను,
దాపితవాత్ - యిచ్చించెను, తేన - దానిచేతను, తనానం - జగత్ప్రతిమూణమును,
జాత్వా - గుతైరిగి, ఏకసిద్ధిదేశే - వక్రప్రదేశమందు, నిత్యం - ఉంచబడి
ను, తాన్ - వాటను, గృహీత్వా - తీసుకొని, వేశ్యకరణః - విశ్వకరణః - విశ్వ
కర కొమాటు, అమలత్రక యజ్ఞోపవీతధారణేన - మలత్రములేని యజ్ఞోపవీత
ధారణచేతను, దగ్ధానిద - దహించబడిన, సూత్రాణి - సూత్రములను, దృష్ట్వా -
చూచి, అతిభయసహితనత్ - మిక్కిలిభయముతో కూడుకొన్నవాకాటచేత
ను, ఈశ్వరోపాసనాం - ఈశ్వరప్రసాదాన్ని, కృత్వా - చేసి, తత్ప్రసాదేన -
ఈశ్వరానుగ్రహంచేతను, తాన్ - ఆసూత్రములను, పునః - మళ్ళిని, నిమూ
య - నిమింబి, దేవాంగబ్రహ్మణః - దేవాంగబ్రహ్మకు, దత్తవాన్ - ఇచ్చెను,
నత్ - ఆదేవలును అయితెను, దగ్ధ - దహించబడిన, యజ్ఞోపవీత తాన్ - యజ్ఞ
పవీతముగల, మన్వాదీన్ - మనుమొదలై నవాళ్ళను. దృష్ట్వా - చూచి, అత్యంత
కరుణయా - మిక్కిలికరుణచేతను, గాయత్రిమంత్రోపదేశపూర్వకం - గాయ
త్రిమంత్రోపదేశపూర్వకమైన, యజ్ఞోపవీతం - యజ్ఞోపవీతమును, దత్తవాన్ -
ఇచ్చెను, అతయేన - అందువల్లనే, అమలత్రక యజ్ఞోపవీతధారణం - మలత్రము
లేక యజ్ఞోపవీతధారణము, అయ్య క్షం - అయ్య క్షమని, మంతవ్యం - యెంచవల
సినది, సదేవలః - ఆదేవలబ్రహ్మ, బ్రహ్మచారి - బ్రహ్మచారిన్ని, నిగుణః -

త్యేకాక్షరంబ్రహ్మ బ్రహ్మంబ్రహ్మ అహం బ్రహ్మసి తత్త్వమసి అయమాతా
బ్రహ్మాత్యాదిమహాకృతిలత్యాధా గోపగో దేవల ఇత్యుపనిషతహరిః ఓం
కృష్ణావణమస్తు.

త్రేతాయుగే వస్త్రసూత్రాభావాత్ దేవాః శివం దృష్ట్వా ప్రాధికాతాః
దేవప్రాధానయా శివస్సంతుష్టస్సన్ స్వాదుంబువమనుం ధ్యాత్వానః శివదే
హాసనమాసారం త్యక్త్వా బహిరంగత్వ బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరీరాణాం దేవా
నాం వ వస్త్రసూత్రాదికం దత్తవా తతః కాండబుషి రంగత్వతం దేవాంగ
మనుం దృష్ట్వా మమవస్త్రసూత్రాదికం దాతవ్యమిత్యు క్తవా దేవాంగ బ్ర

గుణరహితుమన్ను, నిష్కళంకః - కంకరహితుమన్ను, నిత్యః - నిత్యంశు
మన్ను, నిర్వికల్పః - వికల్పసూన్యమన్ను, సచ్చిదానందస్వరూపః - సచ్చిదా
నందస్వరూపుమన్ను, మాయాశూన్యః - మాయాశూన్యమన్ను, అకర్తా -
అకర్తయున్ను, అభోక్తా - అభోక్తయున్ను, సతు - అబ్రహ్మ అయితేను,
మాయావిచ్ఛిన్నచ్చేత్ - మాయతో గూఢకొన్నటులయితేను, సగుణాః - స
గుణుమన్ను, సవికల్పః - సలికల్పుమన్ను, సూత్రాత్తా - సూత్రాత్యున్ను,
త్రిమూర్తిః స్వరూపః - త్రిమూర్తిః స్వరూపుమన్ను, సదేహి - దేహముతో
కూఢకొన్నవాడై, ఆసీత్ - ఆయెను.

త్రేతాయుగే - త్రేతాయుగమందు, వస్త్రసూత్రాభావాత్ - వస్త్రసూ
త్రములు లేకపోవుటవల్ల, దేవాః - దేవతలు, శివం - సాంబమాతీః - దృష్ట్వా -
చూచి, ప్రాధికాతాః - ప్రాధికాంచిరి, దేవప్రాధానయా - దేవప్రాధానచే
తను, శివః - సాంబశివుఁడు, సంతుష్టస్ - సంతోషించినవాడ౯టచేతను, స్వా
దుంబువమను - స్వాదుంబువమనువును, ధ్యాత్వా - ధ్యానముచేసి, సః - ఆ
స్వాదుంబువమనువు, శివదేహాసనమాసారం - సాంబశివుని దేహమందుండెడి
సమాసారమును, త్యక్త్వా - విడిచి, బహిః - నెలపట, అగత్వ - వచ్చి, బ్రహ్మ
విష్ణుమహేశ్వరీరాణాం - బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులకు, దేవానాం వ - దేవతలు
కున్ను, వస్త్రయశోనవీతాదికం - వస్త్రయశోనవీతములను, దత్తా - యి
చ్చెను, తతః - అటునెనుక, కాండబుషిః - కాండబుషి, అగత్వ - వచ్చి, త
దేవాంగమను - ఆదేవాంగమనువును, దృష్ట్వా - చూచి, మమ - నాకు, వస్త్రసూ
త్రాదికం - వస్త్రసూత్రముమొదలైనవాటిని, దాతవ్యమితి - యిచ్చవలెనని, ఉ
క్తవా - పలికెను, దేవాంగబ్రహ్మా - దేవాంగబ్రహ్మచేతను, తంబ్రహ్మి - ఆ

హాణాశం ప్రతిసేదానిం పఠత్తేత్వం ధీయతే ఇత్యుక్తం తతః కాండఋషిః కు
పితేస్సౌ నర్వేషాం దత్వామమనా స్థితిభవద్భిః ఉక్తం ఇత్యుక్త్యాత్వం కీలో
భావేతి శాసం దత్తవా తతః మనుబ్రహ్మకాండఋషిం ద్వస్త్యోత్వం గచ్ఛ
శ్వఃమదీయగృహప్రతిఆగతశ్చేత్ తవదీయతే ఇత్యుక్తంతవా త్వచ్ఛాసం
మమశీవనసాధనం భావేదిత్యుక్తవా తంతో స్సర్వం జగదస్య జదితివేదవాక్యే
నతంతోఃమమచాశేదాత్ లోకేకార్యకారణయోగభేదాచ్చక్షీటాదీనాంమయా
న్మజగదంతః సాతిత్వేన సర్వస్యాపి జగతః బ్రహ్మస్వరూపత్వేనచ త్వదత్త
శాశేన కింప్రయోజనమిత్యుక్త్యా సాంబసదాశీవ సహస్రారకమల మగమత్

కాండఋషినిగూర్చి, నేన నివర్తతే-యన్మమలేదని, శ్వః-రేవు, దీయతఇ
తి-యిచ్చేదనని, ఉక్తం-నలుకబడెను, తతః-అటువెనుక, కాండఋషిః-కాం
డఋషి, కుపితేస్సౌ - కోపించినవాడౌగాంచునట్లు, సర్వేషాం - సమ సమేన
వాక్కు, దత్వా-యిచ్చి, మమ - నాకు, నా స్థితి-లేదని, భవద్భి-మీచేత, ఉ
క్తం- చెప్పబడెను, ఇత్యుక్త్యాత్వేతి- యీప్రకారము, ఉక్త్యా-చెప్పి, త్వం-నీ
వు, కీలోభావేదితి పురుగలవుదువుఅని, శాసం - శాసమును, దత్తవా- ఇ
చ్చెను, తతః- అటువెనుక, మనుబ్రహ్మ- దేవాంగమనువు, కాండఋషిం- కాం
డఋషిని, ద్వస్త్యా-చూచి, త్వం-నీవు, గచ్ఛ-పో, శ్వః-రేవు, మదీయగృహం-
నాయొక్క గృహమునుకూర్చి, ఆగతశ్చేత్ - వచ్చి-టాయనా, తవ- నీకు, దీ
యతఇతి-యివ్వబడునని, ఉక్తం-చెప్పబడెను, తస్మా-అయితే, త్వచ్ఛాసం-
మీశాశనమును, మమ- నాను, శీవనసాధనం- శీవసాధనము, భావేదితి-అయేన
ని, ఉక్తవా- చెప్పెను, తంతోః-తంతువువల్ల, సర్వం-సమ సమేన, జగత్ -జ
గత్తు, అస్యజదితి-పుట్టునని, వేదవాక్యేన-వేదవాక్యంచేతను, తంతోః-తంతువు
కున్ను, మమచ-నాకున్ను, అభేదం-భేదములేనందువల్ల, లోకే-లోకమును, కార్య
కారణయోగః-కార్యకారణములకు, అభేదాచ్చ-అభేదంవల్లనున్ను, కీటాదీనాం-
పురుగుమొదలైనది, మయా-నాచేతను, స్మస్తా-స్మజింపబడిన, జగదంతః-సా
తిత్వేన- జగత్తుయంచుచేరుటచేత, సర్వస్యాపి- సమ సమేనజగత్తు, బ్రహ్మస్వ
రూపత్వేనచ- బ్రహ్మస్వరూపమవుటచేతనున్ను, త్వదత్తశాశేన - నీవిచ్చినశా
సంచేత, కింప్రయోజనమితి-యేమిప్రయోజనమని, ఉక్త్యా-చెప్పి, సాంబసదా
శీవసహస్రారకమలం-సాంబశీవునిసహస్రారకమలమును, అగమత్ -చొందెను.
వేదములుప్రమాణము మొదల తనకుతానే ససేహములేదు న్న తులున్ను పు
రాణములున్న భారతమున్ను మునిశ్రేష్ఠుఁ డావేదస్మృతివిరోధముచేతను ప్ర

వేదాః ప్రమాణం ప్రథమం స్వతస్వవ సంశయః । స్మృతయశ్చ పురాణాని
 భారతం మునిపుంగవ । వేదసృతివిరోధేన ప్రమాణంనాన్యవర్తత । బ్రాహ్మం
 వదం నైషవంసశ్చైవం భాగవతాభిదం॥ మూకకంఠేయంనారదీయం ఆశ్వేయ
 మితీకీతికం॥ భవిష్యద్వైకాతవతం లైంగ్యం వారాహమేవచ॥ స్కాం
 దం వామనకూమూఖ్యం మూర్త్యుంగారుడవంజ్ఞకం బ్రహ్మంఞాక్య పురాణం
 చనశ్చేషాన్నప్రసాదితః॥ శైవం స్కాంధం సభాతై లంగ్యం కూర్మ వామన సం
 జ్ఞికం । భవిష్యదుత్సవారాహం మూకకంఠేయపురాణం॥ బ్రహ్మండమితి
 విఖ్యాతం ప్రశస్తం శివభోధిని । నారదీయం భాగదేయ గారుడవైష్ణవాభి
 దం । ఏతద్భూషయం విష్ణుం పురాణమికద్యతే బ్రహ్మపద ద్వయంబ్రహ్మ
 పురాణమితీకీతికం॥ బ్రహ్మకై నతకమేకంతు పురాణం సూర్యబోధకం॥
 రామాయణం భారతంచ వాగ్గీకివాసనిర్మితం । ఇతిహాసాః తేత్రత్రైత్ర సత్యా
 దీనాంనిరూపణం॥ షణ్ముఖః॥ దేవాంగసంభవేమాసం వదమేకరుణాకర । వేద
 భావావిరోధేన ఆదివన్నగభూషణా ॥ ఈశ్వరీం॥ దేవలూదిమానిభూతాని జా

మాణముకాదు. బ్రాహ్మమున్ను - పదమున్ను - వైష్ణవమున్ను - భారతమనే
 పేరుగలపురాణమున్ను - మూకకంఠేయమున్ను - నారదీయమున్ను - అశ్వేయ
 మున్ను - భవిష్యపురాణమున్ను - బ్రహ్మకై నతకమున్ను - లైంగ్యమున్ను - వారా
 హమున్ను - స్కాంధమున్ను - వామనమున్ను - కూర్మమున్ను - మత్స్యపురాణ
 మున్ను - గారుడమున్ను - బ్రహ్మండమున్ను - యాపదునెనిమిదిపురాణములున్న
 సమ సమేపవాండకమున్ను - ప్రమాణములు, శైవమున్ను - స్కాంధమున్ను - లైంగ్య
 మున్ను - కూర్మమున్ను - వామనమున్ను - భవిష్యపురాణమున్ను - మత్స్యపురాణ
 మున్ను - వారాహపురాణమున్ను - మూకకంఠేయ పురాణమున్ను - బ్రహ్మండ
 పురాణమున్ను - ప్రసిద్ధముగా శైవపురాణములు, నారదీయం - భాగదేయ
 పురాణమున్ను గారుడ పురాణమున్ను - వైష్ణవపురాణమున్ను - ఈనాల్గున్ను
 నిష్ఠపురాణములు. బ్రహ్మమున్ను - పదమున్ను - బ్రహ్మపురాణములు. బ్రహ్మ
 కై నతకమువకటియున్ను సూర్యపురాణము, రామాయణం - భారత వ్యాస
 దేవాంగీతృతీయందు వేదభావములకు అవిరోధములై స ప్రమాణములునా
 కుజెన్నమా - కరుణాకరుడై న ఈశ్వరుడా - దేవలత - దేవలబ్రహ్మవల్లసు, ఇ
 మాని - ఈభూతసమూహములు - జాయంతై - పుట్రుచున్నది - దేవలేన - దేవలబ్ర
 హ్మదేతన్ను - జాతాని - పుట్రినభూతములు, జీవంతీ - జీవినున్నది, యత్ - దేవివల్ల

యం తే దేవతేన జాతానిజీవంతీ । యత్ప్రియం త్యభినందితం తద్విజ్ఞాస్స
 స్వ తద్భ్రీహీతి । జనాద్యత్ప్రియతః హిరణ్య గభామసువతఃతాగ్రే ॥ స
 దిం వాప్రిత్వటుతః యత ఇంద్రోవసతిశ్చ రాజా ప్రదమో దేవతానాం అ
 గ్నిరగ్రేషధమో దేవతానాం యదగ్నిసర్వే దేవతానాం సూర్యాతాజగతత
 స్తుషశ్చ తత్ర దేవాంగము బ్రాహ్మణీ నై భవాంతర దశఃసం దృశ్యతే
 ధకోహం నై సూత్ర బ్రహ్మహమితి దేవాంగీ బ్రహ్మ త్యత్యం పృథ్వీమిధ్యా
 వా దేవల బ్రహ్మణోనకాశాత్ అవ్యక్తా మహత్ మహితో అహంకారః
 అహం కారా వా కాశః ఆకాశా ద్భూయః వాయో రగ్ని రగ్నే రాపః అ
 ద్భ్యుః పృథ్వీ పృథివ్యాం ఓషదయః ఇతి ఉపనిషద్విచనజాతేన ఓంకార రూ
 ను,ప్రియంత్యభినందితి-లయముచూపించుచున్నవో,తత్-వాన్ని,విజ్ఞా
 ససాన్వ-గు రైదుగు, మాతత్-అది, బ్రహ్మాతి-బ్రహ్మని, యతః-పబ్రహ్మవల్ల,
 జనాద్యశ్చ ఉత్పత్తి సీతిలయములు, భవంతి-అవుచున్నవో, అగ్రే-ముంద
 రను, హిరణ్యగభా- తేజోరూపముచు, అనువతః-త- అనుసరిస్తూవున్నవో,
 తత్-అది,యింద్రాత్-యింద్రునికంటె, సటుతరః-శ్రేష్ఠమైనది,యతః-యనువ
 ల్ల, ఇంద్రః-ఇంద్రుడు, ప్రథమః-మొదలులే న, రాజా-రాజుగా, అవసత్-పుం
 జేను,అగ్రే-ముందర, అగ్నిః-అగ్ని, దేవతానాం-దేవతలలోపల, ప్రథమః-మొ
 దటివాడు, యత్-దేనివల్ల, అగ్నిః-అగ్ని, సర్వే దేవతానాం. సర్వే-సమ సమే
 న, దేవతానాం-దేవతలను, ప్రథమః-మొదటివాడు, జగతః-జగత్తుడు, సూర్యా
 తా- ప్రకాశరూపమైన, అతావక్షుషశ్చ, శేత్రము, తత్ర-ఆస్తానమందు, దే
 వాంగముబ్రహ్మణీ - దేవాంగముబ్రహ్మక నను, నై భవాంతర - అ
 న్యైవై భవములను, దృశ్యతే- అగుచుచున్నవి, ధకోహం నై - షకలైననే
 నై తేను, సూత్రబ్రహ్మ-సూత్రబ్రహ్మని, దేవాంగః - దేవాంగుడు, బ్రహ్మ-
 బ్రహ్మము, తత్-అది, సత్యం-సత్యము,పృథ్వీమిచ్ఛా-పృథ్వీ-భూమి,మిచ్ఛా-అ
 బద్ధము, దేవలబ్రహ్మణీసి-దేవలబ్రహ్మయొక్క,నకాశాత్-సమీపంవల్ల,అవ్య
 క్తా-అవ్యక్తంవల్ల,మహత్-మహత్తు, మహతః-మహత్తువల్ల, అహంకారః-
 అహంకారము, అహంకారాత్-అహంకారమువల్ల, ఆకాశః-ఆకాశము,ఆకా
 శాత్ ఆకాశంవల్లను,వాయుః-వాయువు,వాయోః-వాయువువల్లను,అగ్నిః-అ
 గ్ని,అగ్నేః-అగ్నివల్ల, అపః-ఉదకము, అద్భ్యుః-ఉదకమువల్ల, పృథ్వీపృథివ్యాం-
 భూమియందు, ఓషదయః-ఓషదలు, ఇతి-యీ-యాత్రమంగా- ఉపనిషద్విచనజాతే
 న-ఉపనిషద్విచనసమూహంచాతను, ఓంకారుకాశిణః-ప్రణవస్వరూపుడైన,

విఘో దేవలస్య సర్వస్వరూపత్వం దృశ్యతే పురుషోహం న సూత్ర బ్రహ్మకామయతే ప్రజాస్య జేనేతి దేవల బ్రహ్మభో బ్రహ్మజాయంతే బ్రహ్మభోరుద్రజాయంతే సేహ నానా సికించనా॥ ఇహ ప్రజాయంత్యేతి బ్రహ్మాపనిషత్ ॥ సుబాహోపనిషత్ । దివ్యోస్మిః ఏకో దేవల బ్రహ్మన దేవసామ్య ఇదమగ్ర ఆసీత్ అతావా ఇదమగ్ర ఆసీత్ ఇత్యాది శ్రత్యంతరకారణ కాశ్యేషు ఉక్తం యో నై తంతు చరో రుద్రః । తద్భ్రహ్మ ఇతీరయా మానుః సోహ మస్మి తంతు మూనభవత్ విశ్వకరణోన పతంతువ్య జీవన్ త బ్రాహ్మీవీణాయ శతతంతుః సోహం దేవలః దేవాంగో నై తంతుః తంతుమంతమస్మింజహోతిసూత్రోయజ్ఞః । సుచిభవావతు సూత్రదారోజై బ్రహ్మ అపిచారో సుచిభవావత్ పరమా

దేవలస్య - దేవలునికి, సర్వస్వరూపత్వం - సమ స్తరూపత్వమును, దృశ్యతే - అనుమమమన్నది, పురుషోహం నై - నేనుపురుషునున్ను, సూత్ర బ్రహ్మకామయతే - కామయతే - కోరుతూవున్నది, ప్రజాస్య జేయేతి - ప్రజలనుసృజించమని, దేవల బ్రహ్మః - దేవల బ్రహ్మవల్ల బ్రహ్మసృష్టికర్తా, జాయతే - పుట్టెను, బ్రహ్మణః - బ్రహ్మవల్ల, రుద్రః - రుద్రుడు, జాయంతే - పుట్టిరి, సేహనా నా సికించన. యః - యూరవంచమందు, కించన - కొంచమైచ, నానా - నానావికారము, నా సీ - లేదు, ఇహః - ఈ, ప్రజా - ప్రజలు, ప్రజాయంతేతి - పుట్టిరిని బ్రహ్మాపనిషత్ - బ్రహ్మాపనిషత్తు, దివ్యః - దివ్యస్వరూపుడైన, అస్మి - అన్ని స్వరూపుడైన, ఏకః - ఒక్కడైన, దేవ - బ్రహ్మ - దేవల బ్రహ్మము, సదేవ సత్తుగానె, సామ్య - సామ్యముగానె, అగ్రే - ముందరి, ఇదం - ఈ ప్రపంచము, ఆసీత్ - ఆయను, అతావా ఇదమగ్ర ఆసీత్ - అతావా - అత స్వరూపము అగ్రే - ముందరి, ఇదం - ఈ ప్రపంచముగా, అసీత్ - ఆయను, ఇత్యాది - ఈ మొదలైన, శ్రత్యంతరకారణ కాశ్యేషు - యితరములైన శ్రుత్యుక్తకారణకార్యములయందు, ఉక్తం - చెప్పబడెను, యోజి - యెవరై తేను, తంతుదగః - తంతుచారకజనించె రుద్రః - రుద్రుడో, తతే - అది, బ్రహ్మేతి బ్రహ్మయని, ఈ పరమామానుః - చెప్పిరి, సోహం - అనెను, అస్మి తంతు - అస్మి తంతువని. అభవం - అయితిని, విశ్వకర్తణః - విశ్వకర్తకు, స పతంతవః - యేడైన సతంతువులు, వ్యజీజయక్ - ఇచ్చెను, భ్రాహ్మీవీణాయః - సరస్వతీవీణాను, శతతంతుః - నూరుతంతువులుయిచ్చెను, సోహం నై దేవలః - అదేమిడనేను, దేవాంగో నై తంతుః - జగత్కారణరూపమైన తంతువున్ను, దేవాంగుడై, తంతుమంతమస్మింజహోతి - ప్రకాశమైన అస్మిని హోమామంచేసారు, సూత్రోయజ్ఞః - సూత్రమేయజ్ఞము, సుచిభవావత్ - సరిసుపరుగునాత

తాఅన్నం సుత్ర మన్నే భావితరత్ అంగా దేవల ప్రకషణత్ దేవాసూ
త్రిణోయజక్రత్వా యోగ్యా భవేయః । సర్వేతంతవః జగద్భూవిణో భవ
తిషం ద్రావణే తంతవః తంతోత్సర్వం జగదశ్రయత్ । తంతో వాలఖల్యాః
జాయంతే తేదసూత్రేణ యోగ్యా భవేయః ఇత్యాది శ్రుతివాక్యవదతిః । య
భాతమ సం నదివాసరాత్రిః సూత్రబ్రహ్మ సర్వవదేవలః తత్సమిత్వవరేణ్యం
భగో దేవస్య ధీమహిధియో యోన ప్రబోధయాత్ సోహనేతా ప్రజాస్య
జంతేతే దేవా దుద్రమవృచ్ఛత్ । దుద్రశ్యాంత్య్యామి ఓంకార బ్రహ్మ ఏవం
సర్వభూతాంతరాత్మా అపహత పాపా ఇతి వ్యదివేద శ్రుతిదశేణాత్ ॥ య

సూత్రవాగోవై - బ్రహ్మసూత్ర వాదవైబ్రహ్మ, హవిచాగోసుచిభవణత్ - విచా
రించునూడని పరిశుదుష్టాగాత, పరామాత్మా అన్నం - పరమాత్మస్వరూపము
అయితలన్నమును, సూత్రమన్నే బావితరత్, అన్నే - అన్నమందు, ఇతిరత్ - ఇత
రమైన, సూత్రం - సూత్రము, నభాదిచ-కలగదు, అంగా దేవలదవకషణత్ -
అంగంవలనె, అవకషణత్ - ఈశ్వర్యోనెను, దేవాః - దేవతలైన, సూత్రిణః -
సూత్రవంతులు, యజంతి - యజమును, క్రత్వా - చేసి, యోగ్యః - యోగ్యులై నవా
త్మగా, భవేయః - అయిరి, సర్వే - సమస్తములైన, తంతవః - తంతువులు, జగ
ద్భూవిణః - జగద్భూపవంతువుగా, భవంతి - అయిచుచి, చంద్రమానై తంతుః - చెం
ద్రుడేతంతువు, తంతోత్సర్వం - జగదన్నజత, తంతోః - తంతువల్ల, సర్వం స
మస్తమైవ, జగత్ - జగత్తు అశ్రయత్ - కలిగెను, తంతోః - తంతువల్ల, వాల
ఖల్యాః - వాలఖల్యులు, జాయంతే - పుట్టిరి, తేన వాత్సన్న, సూత్రేణ - సూత్రం
చాతను, యోగ్యాః - యోగ్యులుగా, భవేయః - అయిరి, ఇత్యాది శ్రుతివాక్య
వదతిః - యివి మొదలై నవివేదవాక్యమూగణము, యః - యట్లుగా, తమః - అంధ
కారము, తం - అబ్రహ్మమును, దివా - పగటియందు, వగతం - పొందుచు, సూత్రబ్ర
హ్మ - సూత్రబ్రహ్మము, సర్వే - సమస్తమందు, దేవలవేద - దేవలుడై, తత్సమిత్వ
రుచరేణ్యం, తత్ - అది, త్సమిత్రువరేణ్యం - సూర్యతేజస్సు, దేవస్య - దేవుని
యొక్క, గభాః - తేజస్సును, ధీమహి - ధ్యానముచేస్తాను, యః - యవరు, సః -
నాయొక్క, ధియాః - బుద్ధిని, ప్రబోధయాత్ - ప్రేరేపించుచు, సోయం - ఆ
యీబ్రహ్మము, ఏతా - యీ, ప్రజాః - ప్రజలను, సృజంతే - సృష్టించుచున్నా
ము, తేదేవాః - ఆదేవతలు, దుద్రం - దుద్రుణ్ణి, అవృణత్ - అడిగిరి, దుద్రస్య -
దుద్రునియొక్క, అంతర్యామి - అంతర్యామియైన, ఓంకార బ్రహ్మ - స్రణవబ్ర
హ్మము, ఏవం - ఈప్రకారము, సర్వభూతాంతరాత్మా - సర్వభూత సమస్తభూ

దక్షిణమిదం బ్రహ్మ తత్త్వాత్రమితిధారయేత్ । సూచనా సుత్రమిత్యాహు
 సూత్రాణాం పరమంపదం । తత్త్వాత్రంవిదితంయేన తద్విప్రోవేదపారగః॥ ఏత
 త్పర్వమిదంప్రోక్తం సుత్రేషుఃశిగణా । ఇవతత్త్వాత్రధారయే ద్యోగియోగవి
 త్॥ తద్వ్రహ్మరాహ్త॥ ఏకోదేవోసర్వభూతేషుగూఢః సర్వవ్యాపీసర్వభూతాం
 త్తత్త్వాకరాభ్యక్షః । సర్వభూతాభివాసః సాక్షీచేతో దేవలోకే నిగూఢశ్చ
 ఏకరూపంబహుభూయః కరోతిసోయం దేవాంగోత్రేతాయుగే బ్రహ్మాదీనాంస
 త్వేషాంలోకానాం కరారుషానసాధనభూతం యజ్ఞోపవీతం వస్త్రాదికం చన

భూతములకు, అంతరాత్ - అంతరాత్ యైన, అవహత-చోగొట్టబడిన, పాపా-
 పాపముగలవాళ్ళను, శ్రుతిదశకానాత్ - శ్రుతులుచెప్పబడినవలన, యదక్షురమిదం
 బ్రహ్మ. యె-యది, నాశరహితమైనబ్రహ్మము, తత్ - అది, సూత్రమితి. సూ
 త్రాత్రమని, ధారయేక్ - చిశ్చయించవలెను, సూచనాసూత్రమిత్యాహుః-సూ
 చనా. సూచించబడినవి, సూత్రమిత్యాహుః- సుత్రమనిచెప్పిరి, సూత్రాణాం-
 సూత్రంతయొక్క, పదం - పుత్ర్యుషమేవపదం, సానము, తత్ - అది, ఏన -
 యననిచేత, సూత్రం-సూత్రమని, విదితం- తెలియబడినదో, తద్విప్రః- అబ్రా
 హ్మణులు, వేదపారగః - వేదపారగులు, ఏతత్పర్వ మితంప్రోక్తం - యీసర్వ
 మును, ప్రోక్తం - చెప్పబడెను, సూత్రేషుఃశిగణాయిన - సూత్రమందు మణి
 సమూహంవలెనే, తత్త్వాత్రం-అ-సూత్రమును, దారయే-ధరించినవారు, యోగీ
 యోగవిత్ - యోగమును గుఱెఱిగినవారు, తద్వ్రహ్మరాహ్త-అ-బ్రహ్మశ్రీ
 ణుషు, ఏకః - వకటియెవ, దేవః దేవుడు, సర్వభూతేషు - సర్వభూతములయం
 దు, గూఢః-రహస్యమైనవారు, సర్వవ్యాపి - సమస్తభూతములయొక్క, అం
 తరాత్మాకరాభ్యక్షః - అంతరాత్ యైన కమాఢికారి, సర్వభూతాదివాసః-
 సమస్తభూతములందు యుండేవాడు, సాక్షీ- సాక్షియైనవాడు, చేతః-చె
 తస్యస్వరూపుడు, నిగుణశ్చ - గుణరహితుడైనయద్రు, ఏకరూపం - వక
 రూపమును, బహుభూ- అనేకవిధములుగా, కరోతి- చేస్తున్నాడు, సోయందే
 వాంగః - ఆయా దేవాంగును, త్రేతాయుగే - త్రేతాయుగమందు, బ్రహ్మ
 దీనాం-బ్రహ్మమొదలైన, సత్వేషాం-సమస్తమైన, లోకాం-లోకులకు, కరా
 నుషానసాధనభూతం-కరారుషానములకు కారణభూతమైన, యజ్ఞోపవీతం-య
 జ్ఞోపవీతమును, దత్వా-యిచ్చి, తేన-దానిచేతను, సత్వేలోకాః-సమస్తలో
 కులకు, తుష్టాః-సంతోషముచూచిందినవారైగా, బభూవుః-అయిరి, తస్మాత్ -దా
 నివలను, దేవాంగః-దేవాంగబ్రహ్మ, లోకప్రశీదః-లోకప్రసిద్ధుడును, మానా

త్యాజేన సర్వేలోకాః తుష్టాబధూపుః తస్మాత్ దేవాంగో లోకప్రసిద్ధః మా
నాభి మానప్రదిన్నః గురూణాం గురుతమశ్చ ఓంకారోఽనుం దేవాంగః త
స్మాత్రిమూర్తయః తేభ్యోలోకా ఆజాయంతాతద్భ్రాహ్మతత్పుత్ర్యంజీమితిసర్వం
ద్విపరయగే త్రయత్రింశతోక్తి దేవతాః సాంబనద శివం దృష్వా అస్తా
కంవస్త్రసు త్రాడికం దాతవ్యమిత్వ్య కవంతః కైలాసాధిపతిః స్వకీయసహ
స్రారకమలైవిద్యమాన మన హాణుషిం దృష్వా అన్తీయగే దేవతానాంప
స్త్రసు త్రాడికం దత్వాపునః మదీయసహస్రార పవన స్థావ్యమిత్వ్య కవా
నః బహిరాగత్య దేవతానాం మంత్రపూర్వకపస్త్రసు త్రాడికందత్వాశివస
హస్రార కమలమగమత్.

యస్యాజ్ఞయా బ్రహ్మమకుందకాలద్రాః ప్రభావసీతి సహృదీనాం ।

భిమానాప్రదిన్నః - మానాభిమానములను కాసాడేవాడున్ను, గురూణాం
గురువులలోపలను, గురుతమశ్చ - గురుస్వరూపుమన్ను, ఓంకారః - ఓం
కారహ్రస్వమైన, అయం - ఈ, దేవాంగః - దేవాంగ బ్రహ్మ, తస్మాత్ - అయన
పలను, త్రిమూర్తయః త్రిమూర్తులు, తేభ్యః - వాళ్లవల్ల, లోకాః - లోకులు,
ఆజాయంతా - పుట్టిరి, తద్భ్రాహ్మ, తత్ - అది, బ్రహ్మ - బ్రహ్మము, తత్ - అ
ది, సత్యం - సత్యస్వరూపము.

ద్వాపరయుగే - ద్వపరయుగమందు, త్రయత్రింశతోక్తి దేవతాః - ముప్పై
మూడుకోట్లదేవతలు, సాంబన - శివం - సాంబమూర్తిని, దృష్వా - చూచి, అ
స్మాకం - మాకు, పస్త్రసు త్రాడికం - పస్త్రసు తమముమొదలై నవాటిని, ప త
వ్యమితి - యివ్వవలెనని, ఉక్తవంతః - చెప్పిరి, కైలాసాధిపతిః - సాంబమూర్తికని,
స్వకీయసహస్రారకమలై - తనసహస్రారకమలమందు, విద్యమానం - పుంటుండై,
మన హాణుషిం - దేవాంగమనువును, దృష్వా - చూచి, అన్తీయగే - యీయ
గమందు, దేవతానాం - దేవతులకు, పస్త్రసు త్రాడికం - పస్త్రసు తమముమొద
లై నవాటిని, దత్వా - యిచ్చి, పునః - మళ్లీ, మదీయసహస్రారపవనహస్ర
రమందె, స్థావ్యమితి - పుండవలెనని, ఉక్తవా - చెప్పెను, నః - ఆదేవాంగ
బుషి, బహిరాగత్య - శివుని సహస్రారకమలముమిడిచివచ్చి, దేవతానాం -
దేవతులకు, మం తపూర్వక పస్త్రసు త్రాడికం దత్వా - మంత్రపూర్వకము
లై న పస్త్రసు త్రిమలనుయిచ్చి, శివసహస్రార కమల మగమత్ - శివునిస
హస్రారకమలమును పొందెను.

యస్య - యవనిరెఱుక్కు, అజ్ఞా - అజ్ఞచేతను, బ్రహ్మమకుంద కాల

కర్తుమనూపుజఃగతః సమీశం వందే శివంశంకరమాత్ర రూపం॥ ౧॥ కైలాస
శిఖరేరమేర్చితృసిహస్మననస్థితం । ద్వాపరాణా శివందృష్ట్యా దేవత్వాచ్చదిగం
బరాః॥ ౨॥ ప్రణమ్య శిరసానమ్యక్ ఊచు సేమానవజితాః । అస్థాకం సూ
త్రకర్తారం ప్రషవ్యంచయథామతి॥ 3॥ దేవాద్భుష్ట్యాశివనద్యః క్వాత్వాప
సమాసారకే । స్వకేశేశితం జ్యోతిరూపం బహిక్వా స్వమాయయా॥ ౪॥ దే
వానాంత్యం ఋషీణాంచ దత్వాసూత్ర వస్త్రాదికం । కీఘ్రిమాగత్య స్వస్థా
నే ప్రవేశయ యథాసుఖం ॥ ౫॥ ఇత్యాహ హిశ్వరసాక్షాత్ దేవాంగసా
యథాక్రమం । తత్రత్యానాంచ సర్వేషాం తత్సంక్రతప్రపూర్వకం ॥ ౬॥
దత్వావస్తాణిసూత్రాణి స్థానం ప్రాప్య యథాసుఖం ॥ ఋషయః ॥ సూత

రు దాః - బ్రహ్మవిష్ణుకాలద్రులు, ప్రభావశీలినంహృతీనాం - ఉత్పత్తిశీలినసహ
రములకు, జగత్తుజగత్తుకు, కర్తృత్వం-కర్తృత్వమును, ఉస్తుః-పాండిరో, తం-ఆ
తత్ రూపం - సత్త్వరూపమైన, శంకరం - సుఖంచేసె, ఈశం-ప్రభువైన,
శివం-సాంబమాతిఁని, వందే నమస్కరించుచున్నాను, రమ్యే-రమ్యమైన,
కైలాసశిఖరే - కైలాస శిఖరమందు, రత్నసిహస్మననస్థితం - రత్నసిహస్మన
నమందుండె, ద్వాపరాదౌ-ద్వాపరయుగమందు, శివం-సాంబమాతిఁని, దృ
ష్ట్యా-చూచి, దిగంబరాః-దిగంబరులైన, దేవతాశ్చ-దేవతలన్ని, శిరసా-
శిరసుచేతను, ప్రణమ్య-నమస్కరించి, ఊచుః - పలికిరి, తై-ఆ దేవతలు, మా
నవజితాః - మానవజితములై, ఊచుః - పలికిరి, అస్థాకం - మాకు,
సూత్రకర్తారం - సూత్రకర్తను, యథామతి - మీయిష్టప్రకారం, ప్రష
వ్యంచ-స్వప్దించవలెను, వా - కైవతలను, దృష్ట్యా - చూచి, నద్యః - అ
న్నదే, క్వాత్వా - క్వానించి, స్వకే - తనసంబంధమైన, సమాసారకే -
సమాసారకమలమందు, స్థితం - యుండెటటువంటి, తేజోరూపం-తేజోరూప
మును, స్వమామయా-తనమాయచేతను, బహిః - వెలసట, క్వాత్వా-చేశి,
త్వం - నీవు, కేవానాం - వతులకున్ని, సూత్రవస్త్రాదికం -
సూత్రవస్త్రములను, దత్వా - యిచ్చి, శీఘ్రం - శీఘ్రముగా, స్వస్థానే -
నాయెక్కస్థానమందు, యథాసుఖం-సౌఖ్యముగా, ప్రవేశయా-ప్రవేశించు,
ఇతి - యిట్లని, సాక్షాత్ - సాక్షాత్తుగా, ఈశ్వరః - యీశ్వరును, ఆహా - చె
ప్పెను, ఆసా-యీ, డేవాంగః - కేవాంగును, యథాక్రమం-యథాక్రమము
గా, సర్వేషాం - సమస్తమైన, తత్రత్యానాంచ - అచ్చటనుండేవాళ్ళకు, తత్
సంక్రతప్రపూర్వకం - ఆయామంత్రప్రార్చకముగా, సూత్రాణి-సూత్రములను

సూతమవశప్రాజ్ఞకోయం దేవాంగ సంజకః ॥ 2 ॥ అస్కం పవశీఘ్రిం తతే
ఇత్యామ సేమవశయశాః ॥ సూతః ॥ పురాత్వార్పణీనాథం నమస్కర్త్య చక్షు
ణక్షః ॥ ౩ ॥ దేవాంగస్వరూపం మేద్య వ క్తవ్యమితి బ్రహ్మతే ॥ ఈశ్వరః ॥ శ్రీ
బ్రహ్మణ్య సర్వజత్వం దేవాంగస్వరూపకం ॥ ౪ ॥ సనర్వకార్థకర్తావ సదా
సూత్రాత క్కప్రభుః । నవపంచతత్త్వసఃపదివారాత్రితారకః ॥ ౧౦ ॥ న బ్రహ్మ
విమరుద్రాశ్చ నవగ్రహనకులః । కింతు బ్రహ్మస్వరూపంచ దేవాంగో
జ్యోతిరుద్యతే ॥ ౧౧ ॥ తజ్యోతిరాత నాంథాతి స్వేత్తై వ ప్రకాశితే స్వయంబు
దేవదేవేశః పరంజ్యోతి నవాశుచిః ॥ ౧౨ ॥ నిరాకారసర్వరూపే పదచాం

దత్యా-యచ్చి, స్థానం-స్థానమును, ప్రావ-ప్రాంతము బుషయః ॥ మహా పా
జ-మిక్కిలిబుద్ధిగలవాడా, సూత్ర-సూతుడా, అయం-యీ, దేవాంగసంజకః-
దేవాంగుడనేపేరుగలవాడు, కః-యనడు, అస్కం-మాకు, శీఘ్రిం-శీఘ్రము
గా, వదా-చెప్పు, ఇతి-యిట్లని, మహాయశా-మిక్కిలితీగల, తే-అబుక్షిత్వ
రులు, ఊహః-పలికిరే ॥ సూతః ॥ పురాతు-పూర్వకాలము, పార్పణీనాథం-సాంబ
మూతిని, వణుఖః-కొమారస్వామి, నమస్కర్త్య-నమస్కరించి, మే-నాకు,
అద్య-యిప్పుడు, దేవాంగస్వరూపం-దేవాంగస్వరూపమును, వ క్తవ్యమితి-చెప్ప
వలెనని, అబ్రహ్మతే - పలికెను, సర్వజ-సర్వజ్ఞుడని, పేషణ్య-పీకొమార
స్వామి, త్వం - నీవు, దేవాంగస్వరూపం-దేవాంగస్వరూపమును, శ్రీణు-వి
ను, సః - ఆదేవాంగుడు, సర్వకార్యకర్తావ - నమస్తే కార్యములకు కర్తయు
న్ను, సదా-యల్పప్పుడున్ను, సూత్రాత కః-సూత్రస్వరూపుడున్ను, సః-ఆదే
వాంగస్వరూపము, పంచపంచతత్త్వసః - యిరై యెదుతత్త్వములహోవుండేవా
డు, న-కాదు, దివారాత్రి-చగలురాత్రి, న-కాదు, త్పరకః-సక్షాత్రములు, న-కాదు,
బ్రహ్మవిష్ణురూప్రాశ్చ-బ్రహ్మవిష్ణురూప్రలున్ను, న-కాదు, సప్తగ్రహసంకులః-స
ప్తగ్రహసమూహమున్ను, స-కాదు, కింతు-యిఖనేమంటేను, బ్రహ్మస్వరూప
శ్చ-బ్రహ్మస్వరూపమైన, దేవాంగః-దేవాంగుడు, జ్యోతిః-జ్యోతిగా, ఉద్యతే-
చెప్పబడెను, తజ్యోతిః-అజ్యోతిస్వరూపము, అత్ నా-తనచేతును, భాతి-ప్రకాశి
స్తున్నది, స్వేత్తై - తనకంటెఅనుగ్రహించేతును, ప్రకాశితే-ప్రకాశించదు, స్వ
యంబుః-తనకుతానేవుట్టిన, దేవదేవేశః-దేవదేవేశుడని, పరంజ్యోతిః-పరం
జ్యోతిస్వరూపుడని, సర్వరూపీ-సమస్తరూపమైన, పంచాంగః-పంచాంగము
లుగల, పంచవణయః-పంచవణమునుపొందిన, ఓంమిత్యేకాతుర్నిబ్రహ్మ -
ప్రణవస్వరూపమైన బ్రహ్మమే, సదా - యల్పప్పుడు, దేవాంగః - దేవాంగుడు

గో పంచవణః బాక్ । ఓం మిత్యే కాక్షరం బ్రహ్మ దేవాంగో భావతేనదా ॥
 ౧౩ ॥ ససూత్రాత్ పరబ్రహ్మ ప్రపంచ స్వప్నమేషత । తే నాహం జాయతే
 లోకే మాయయాస్సహితవదా ॥ ౧౪ ॥ జగద్రూపిణి దేవాంగే తస్మిన్ సర్వం
 ప్రతిస్థితం । ఆవయోరంత దేవా సి బ్రాంత్యా బేదః ప్రకల్పితః ॥ ౧౫ ॥ మేధిషా
 సంచ నర్చేషాం రజ్జస్సపత మతేవ్యథా । ఆపాద మస్తకప్రాప భవనానిచ
 తుదః శా ॥ ౧౬ ॥ పాదాతస్యాతలం వింద్యాత్ పాదోద్వేగం వితలంతథా । జం
 ఘేతుమతులంచైవ తలాలతలంచ జానుషు ॥ ౧౭ ॥ మహాతలతలో భ్యాంకుహ్య
 సానేన సారలం । పాతాళం కటిబంధేతు లోకాస్సప్త యథాక్రమం ॥ ౧౮ ॥
 అథో భాగేతువతుకంతే తతోద్భవ లోకనామకాః । భూగోళోదరమధ్యేతు
 గా, గానతే - ప్రకాశిస్తూయన్నాశు, సః - ఆదేవాంకుషు, సూత్రాత్ - సూ
 త్రాత్ యే, పరబ్రహ్మ - పర బ్రహ్మయే, ప్రపంచ స్థితి - ప్రపంచ స్థితిని, ఇ
 చ్యుత - యిచ్చయించెను, తేన - దానిచేతను, లోకే - లోకమందు, సదా - యల
 న్నృపన్ను, మాయయా - మాయచేతను, సహితః - కూషణిని, అహం - నేను
 జాయతే - కలిగినాను, జగద్రూపిణి - జగద్రూపియైన, తస్మిన్ - ఆ, దేవాంగే -
 దేవాంకురియందు, సర్వం - సమస్తమున్ను, ప్రతిస్థితం - ప్రయున్నవి, ఆవ
 యోః - మూర్ధ్వకి, అంతః - శ్శేదము, నా సి - లేదు, బ్రాంత్యా - బ్రాంతిచేత
 ను, శ్శేదః - శ్శేదము, ప్రకల్పితః - కల్పించబడెను, మే - నాకున్ను, నర్చేషాంచ - స
 మ సమేన దానికని, అధిష్ఠానం - అధిష్ఠానము, యథా - యెటుగా, సపత
 మస్తకే - సపతాబుద్ధికి, రజ్జః - త్రాశు, అశీత్ - అయను, ఆపాదమస్తకం - పాదము,
 మేనుకలగొని తిను పరీయంతము, చతుదశ - ౧౪ - పద్మాలింగయైన, భువనాని -
 లోకములను, ప్రాప - పొందెను, తస్య - ఆదేవాంకురియొక్క, పాదా - పా
 దములు, అతలః - అతలముగా, వింద్యాత్ - యెదుగవలెను, పాదూద్వేగం - పా
 దంబూద, వితల - వితలముగానున్ను, జంఘేతీ - జంఘములయందు, సుతలం -
 సుతలముగానున్ను, జానేషు - జానువులయందు, తలాలతలం - తలాలముగా
 నున్ను, తతః - అటుతర్వాత, ఉర్వోర్వే - లోకాలయందు, మహాతలం - మహా
 తలముగానున్ను. గుహ్యస్థానే - గుహ్యస్థానమందు, రసారలం - రసాతలముగా
 నున్ను, కటిబంధేతు - కటిబంధమందు, పాతాళం - పాతాళముగానున్ను,
 యథాక్రమం - యథాక్రమముగా, సప్త - యేడైన, అథో భాగే -
 అథో భాగమందు, లోకాః - లోకములు, వర్తంతే - యుండున్నవి, తతః - అ
 టు తర్వాత, ఉర్వోద్భవ లోక నామకాః - ఉర్వోద్భవ లోకముల పేర్లుగలవి,

భువనలోకస్థునాభిషు॥ ౧౯॥ సువనలోకాగో హృదీయస్య మహాలోకాకస్థు కిం
 తజః॥ జననలోకాకః తథోవాచితపోలోకే లలాటకే॥ ౨౦॥ సత్యలోకాగో స్థితో మూ
 ధ్ని భువనాని చతుర్దశ । ఏవంతు దేహమధ్యేహి వచికం తేతా మ్యగ్రాక్రమం॥
 మనసా జాయతే చంద్రః చక్షో సూర్యో హ్యజాయత । ముఖాద్విషమమస్త్యై
 ప్రాణాద్వాయురజాయత ॥ ౨౧॥ నాభ్యాతుహ్యంతరిక్షం చ స్థితో డ్యౌక
 స్సమవతకత । వాభ్యంతభూమి దికశశ్శోత్రిత్రం తథాలోకామకల్పితం॥ ౨౨॥
 ఈశలోటి స్థితోత్పన్నా జీవలోటి సక్తైవచ । సర్వేషాం గురుసాక్షాత్తు దేవాం
 గో హ్యగ్నిమామనః ॥ ౨౪॥ బ్రాహ్మణో మునిజాతౌతు దేవజాతౌతు త్మత్రి

ఉదయమధ్యేతు - ఉదయ మధ్యమందు, భూ లోకాః - భూలోకమున్ను ,
 నాభిషు - నాభియందు, భువనలోకస్థు - భువనలోకమున్ను, యస్య - య
 వనియెక్క, హృది - హృదయస్థానమందు, సువనలోకః - సువనలోకమున్ను ,
 కంతజః - కంతమందుండె, మహాలోకాకః - మహాలోకమున్ను, త్రితః - అలగిత
 ర్వాత్రను, వాచి-వాక్కుయందు, జననలోకాకః - జననలోకమున్ను, లలాటకే-
 లలాటమందు, తపోలోకః-తపోలోకమున్ను, తతః - అటుతర్వాతను, మూ
 ధ్ని - శింసుయందు, సత్యలోకః - సత్యలోకమున్ను, ఏవంతు - యుగం ప్రకార
 ముగాను, దేహమధ్యే-దేహమధ్యమందు, యగ్రాక్రమం-యగ్రాక్రమముగా,
 చతువకశ - పదునాలుగును, తాని-ఆ, భువనాని-లోకములు, సకకంతే
 హి-యుంటున్నవిగదా, మనసా-మనసుచేతను, చంద్రః-చంద్రుడు, జాయతే-
 పుట్టును, చక్షోః - చక్షువుపల్ల, సూర్యః - సూర్యుడు, ఆజాయతేహి- పుట్టె
 నుగదా, ముఖాత్-ముఖంవల్ల, అగ్నిమమశ్చేతి-అగ్నిమమపున్ను, ప్రాణాత్-
 ప్రాణంవల్ల, వాయు - వాయువు అజాయత - పుట్టెను, నాభ్యాత్ - నాభియం
 దైతేను, అంతరిక్షం-చ- అంతరిక్షమున్ను, ధిక్షోః - శిక్షుంవల్ల, డ్యౌః - ఆకాశ
 ము, సమవతకత- కలిగెను, చద్వాన్యం-చాడములచేత, భూమిః-భూమిన్ని, దిశ-
 దిక్కులున్ను, శోత్రిత్రః - శోత్రిత్రమున్ను, తథా-అప్రకారముగానే, లోకాను
 కల్పితం-లోకాలోకములు, కల్పితం-కల్పించబడెను, తతః-అటుతర్వాతను, ఈశ
 లోటిః - లోటిక్కరులు, ఉత్పన్న - పుట్టింపబడెను, తద్దేవచ-అప్రకారముగానే,
 జీవలోటిః - లోటిజీవులున్ను, సర్వేషాం - సమ స్తమవార్షకు, సాక్షాత్ - సాక్షా
 త్తుగా, గురుః - గురువైన, దేవాంగః - దేవాంగుడు, అగ్నిమామపిహి- అ
 గ్నిమామపుగదా, మునిజాతౌతు - మునిజాతియందైతేను, బ్రాహ్మణః -
 బ్రాహ్మణులు, దేవజాతౌతు - దేవజాతియందైతేను, త్మత్రియః - త్మత్రియు

యః । వై శ్రోహ్యస్థరజాతౌతు శూద్రస్థుయక్షజాతిజః ॥ ౨౫ ॥ చాతుర్వ్య
 ణోఽపదేశేతు కారణం తస్మిన్మామమః । గురుగురోత్తమశ్చైవ దేవాం
 గోసూత్రచారకః ॥ ౨౬ ॥ ఏవంమూతిః ధరకశ్చైవ లోకానాంహితకామ్యయా ।
 జపామేఖలకాపీఠః భస్మాంగో బ్రహ్మసూత్రకః ॥ ౨౭ ॥ ఆధారో అక్షమా
 లంచ కమండలుపనిత్రకః । శివముద్రాంకితజరో శోభమానసురాదితః ॥
 ౨౮ ॥ సర్వోపదేశ కర్తావ సర్వాభిమానతారకః । సర్వకార్యేషు కర్తాహి
 తథాసూత్రాత్కప్రభుః ॥ ౨౯ ॥ అంతరంగేషుహ్యత్కాతుబహిరంగేజగదురుః ।
 సాయుజ్యేతారకబ్రహ్మ దేవాంగో జ్యోతిరుచ్యతే ॥ ౩౦ ॥ హంస్సాభ్యాం పరివృ

మ, అన్నసూతౌతు - అన్నరజాతియందై తేను, వై శక్యః - వై శక్యము, శూద్రస్థు-
 శూద్రాస్తుడై తేను, యక్షజాతిజః - యక్షజాతియందుపుట్టినవాడు, చాతుర్వగ్ని
 సదేశస్తు - నాలుకాతులకుడునదేశమందై తేను, కారణం - కారణము, అగ్ని
 మామసో - అగ్నిమామనువు, గురోత్తమశ్చైవ - గురోత్తముడైన, సూత్ర
 దారికః - సూత్రచారకుడైన, దేవాంగః - దేవాంగుడు, గురుః - గురువు, ఏవం-
 యున్నకారముగాను, మూతిః ధరః - మూతిః నిధరించిన, కల్పీ - ప్రతికల్పము
 లను, లోకానాం - లోకులకు, హితకామ్యయా, హిత-హితువుయొక్క, కామ్య
 యా - కోరికచేతను, జపామేఖలకాపీఠః - జటలున్న ! మొలనూలున్న ! కౌ
 పీసమున్నగుల, భస్మాంగః, భస్మ - భస్మముతో గూడిన, అంగ - అంగములుగల, బ్ర
 హ్మసూత్రకః - బ్రహ్మసూత్రముగల, ఆధారః - ఆధారభూతుడైన, అక్షమాలః -
 అక్షమాలయున్న, కమండలు - కమండలముచేతను, పనిత్రకః - ప
 రశిషుడైన, శివముద్రాంకితధరః, శివ - శివునియొక్క అంకితగుతుకలు
 న్ను, ధరః - ధరించునటువంటి, శోభమాన - ప్రకాశిస్తాయుండేటువంటి,
 సురాదితః, సురా - దేవతులచేత, అదితః - పూజింపబడిన, సర్వోపదేశ
 కర్తావ, సర్వా - సమ సమైహవాళ్ళకు, ఉపదేశ - ఉపదేశమందు, కర్తావ - కర్త
 యైవ, సర్వాభిమానతారకః, సర్వ - సమ సమైహవాళ్ళ యొక్క అభిమాన
 మును, తారకః - తరింపచేసేటువంటి, సర్వకార్యేషు - సమస్త కార్యము
 లయందు, కర్తాహి - కర్తయైన, తథా - అప్రకారముగానే, సూత్రాత్కప్రభుః -
 త యెవ, బహిరంగే - బహిరంగమందు, జగదురుః - జగదురుడైన, సాయుజ్యే -
 సాయుజ్యమును, తారికబ్రహ్మ - తారికబ్రహ్మయైన, దేవాంగః - దేవాంగుడు,
 జ్యోతిః - జ్యోతిస్వరూపము, కీతిః - చున్నబడెను, హంస్సాభ్యాం - హంసలచే

తనితకవలే । దివ్యంజగత్కారణం । శశ్వతీణామనేకదేహనిలయం । స్వచ్ఛం
దమాకాంక్షయా । తత్త్వనదాశలక్ష్మికథనం । భావీనదీపంకరం । ప్రత్యే
మక్షరవిగ్రహం । గురుపదం భూయే ద్విభూషాన్వితం ॥ 30 ॥ అగ్నించవి
శ్వసంభవం అగ్నాన్యగభాం దధిగ్విరూపస్థానాః । అపస్యగ్నేనా భవంతు
ఓంకారో బ్రహ్మణాంతం విశ్వబీజం వివర్ధతే ॥ 31 ॥ మూర్తిత్రయ స్వ
రూపేతు దేవాంగో సూత్రధారకః ॥ 32 ॥ ఓంమిత్యేకాక్షరంబ్రహ్మ దేవాం
గో యతతేస్వయం । ప్రణవోబీజరూపస్తు పరమాతాసదాశివః ॥ 33 ॥ అత
త్ప్రయస్యరూపస్తు ఆదిశైక్తి సమన్వితః । స్వయంభుదేవ దేవేశః దేవాంగో
దివ్యమూర్తిభాక్ ॥ 34 ॥ గుణప్రాయాత్తకోజానిచేహనోభాసతేగురుః చంద్రకో

తను, పరిస్థితి-మట్టబడిన, నిత్యకమలే, నిత్య నిత్యమై, కమలే-కమలమను, ది
వ్యం-దివ్యమైన, జగత్కారణం జగత్కారణమైన, సశ్వతి-పలుమారున్న, కీ
ణాం - దానినటవంటి, అనేక - అనేకమైన, దేహ-దేహములయొక్క, నిల
యం-స్థావరూపమైన, స్వభండం-స్వీకృతగా, అకాంక్షయా - కోరికచేతను, త
త్త్వంసభాషణ - తత్త్వం సభాషణము యొక్క, లక్ష్మికథన - లక్ష్మీనికవాచక
మైన, భావీ-భావించుచుగిన, పదీపంకరం - సజ్జోతినిచేసేటటువంటి, ప్రత్యక్ష-
ప్రత్యక్షముగా, అక్షరవిగ్రహం - ఓంకార స్వరూపుడైన, ద్విభూషాన్వితం -
అలంకారముతో గూఢుగొనిన, గురుపదం-గురుపదమును, భూయేత్ - భూసం
చేయవలెను, విశ్వసంభవం-విశ్వప్రపంచమంచు, సంభవం-పుట్టిన, అగ్నించ- అ
గ్నినిన్ని, అగ్నాన్య - అగ్నిచేతను గభాం-గభామును, దధిరే - ధరించెను, వి
రూపస్థానాః-విరూపమైస్థానముగల అప్రదకములను, శేనా - శేనములుగా,
భవంతి - అప్రకాశ, ఓంకారస్తు - ఓంకారమైతేను, బ్రహ్మవిగ్రం - బ్రాహ్మ
ణపణామైన, విశ్వబీజం, విశ్వ-ప్రపంచములకు, బీజం-బీజముగా, వివర్ధతే-
వృద్ధిబొందెను, మూర్తిత్రయ స్వరూపస్తు - మూర్తిత్రయ స్వరూపమైతేను,
సూత్రధారక - సూత్రధారకుడనే దేవాంగును, ఓం మిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ -
నాశరహితమైన బ్రహ్మమైన, దేవాంగః-దేవాంగును, స్వయం - తనకు
తానే, ప్రణవః - ప్రణవము, బీజరూపస్తు - బీజరూపమున్ను, పరమాత - ప
రమాత్రయున్ను, సదాశివః - స శక్తిపునున్ను, ఆదిశక్తీనమన్వితః - ఆదిశక్తి
తోగూఢుగొనియుండె, అతీత్రయస్వరూపః - అతీత్రయస్వరూపమేను, స్వ
యంబు-తనకుతానేపుట్టిన, దేవదేవేశః-దేవదేవేశుడైన, దివ్యమూర్తిభాక్ -
దివ్యమూర్తినిపొందిన, గుణప్రయాత్తకో-గుణప్రయగు పుడైన, జానీ-జాని

టి సమకళః సూర్యకోటి సమప్రభః ॥ 3౬ ॥ శుద్ధమాయా సమాయుక్తః । బ్రహ్మణానిర్మితోపురా । సూత్రేణాద్రదనంయుక్తపునరీతంతుభారయేత్ ॥ 3౭ ॥ సురాసురమనుష్యాణాం తంత్రుమాగల్యవేష్టితం । అసస్వశాసమాత్రేణ లోకానాం సవలంకురు ॥ 3౮ ॥ కల్పకల్పాంతరశ్చైవప్రపంచంతుప్రకాశితే । సదాసాయుజ్యవీకనై తంత్రుగభః ప్రకాశితే ॥ ౩౯ ॥ విశ్వవ్యాపీనయోగ్బ్రహ్మ విమలఃనిర్మల సదానిగుణః । సత్యంబుధిన్నహప్రవ్రతకమలేప్రత్యక్షరైమంటపై । చిత్తాయజ్యప్రకాశమాకమతిమాన్వచందంజగితీతలే । ఆత్మాతస్యమతంప్రవిశ్య చతుస్సాన్వసంపమావతతలే ॥ ౪౦ ॥ సుచేశకాలయైవ, చేతనః - చేతన్యస్యమాపుజ్జేన, దేవాంగః - దేవాంగుజనే, గురుః - గురువు, భాసితే - ప్రకాశిస్తున్నాడు, చంద్రకోటిసమకళః - కోటిచంద్రులతో సమామైవకళలుగల, కోటిసూర్యునమప్రభః - కోటిసూర్యులతో సమామైవకాంతిగల, శుద్ధమామానుష్యాయుక్తః - సరిశుద్ధమాయతో కూడుకొనియుండే వాడొకాంతున్ను, పురా - మును, బ్రహ్మ - బ్రహ్మచేతను, నిమిత్త - నిమిత్తం పవణిన, సూత్రిణా - సూత్రం చేతను, దుద్రసంయుక్తః - దుద్రునితో కూడుకొనియుండే, ఉపవీతం - ఉపవీతమును, భారయేత్ - భరించెను, సురాసురమనుష్యాణాం - దేవాసుర మనుష్యులకు, తంత్రుమాగల్యవేష్టితం - తంత్రుమాంగల్యముతో కూడుకొనియుండే, ఉపవీతం - ఉపవీతమును, అస్వశాసమాత్రేణ - వాస్తవశాసనశక్తిచేతను, లోకానాం - లోకులకు, సఫలం - సఫలమును, కురు - చేయి, కల్పకల్పాంతరశ్చైవ - కల్పకల్పాంతరములకున్ను, ప్రపంచంతు - ప్రపంచము, ప్రకాశితే - ప్రకాశిస్తున్నది, సదా - యల్పస్థునున్ను, సాయుజ్యవీకనై - సాయుజ్యవీకముగల, తంత్రుగభః - తంత్రువనేగభః - మంగల, విశ్వవ్యాపీ - విశ్వమందువ్యాపిస్తూవుండే, యోగీ - యోగియైన, ఆదేవాంగును, ప్రకాశితే - ప్రకాశిస్తూయున్నాడు, బ్రహ్మ - బ్రహ్మయైన, విమలః - సుచ్ఛయైన, నిర్మలః - నిర్మలమైన, సదా - యల్పస్థునున్ను, నిరుణః - నిర్ముఖుడైన, సత్యః - సత్యుడైన, బుద్ధిః - జ్ఞానస్వరూపుడైన, ప్రత్యక్షరైమంటపై - ప్రణవవీకయైన, సహస్రప్రతకమలే - సహస్రప్రతకమలముయందు, చిత్తాయజ్యప్రకాశమాకమతిమాక - చిత్తాయజ్యమందు ప్రకాశిస్తూయుండేబుద్ధిగల, స్వచ్ఛందం - స్వేచ్ఛగా, జగితీతలే - జగత్తుయందు, ఆత్మాత్ - ఆత్మస్వరూపమైన, స్వమతం - తనమతమును, ప్రవిశ్య - ప్రవేశించి, చతురః - చతుర్తార్కముగల దేవాంగును, సాన్వసం - సంలొకముగా, ఆవ

నేత్రేన అగ్నిమామనుదన్వనః । నూర్వ్యకాంతిశ్చ గోవిందో దేవాంగో భూసు
రోత్తమః ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మ సహస్రసమధ్యేతు జ్ఞానీతుపలదీపకః । సర్వోపదేశ
కర్తావదేవాంగో సూత్రధారకః ॥ ౪౧ ॥ వనాశ్రమే తతోధమః వనశ్ర
మేతత్తే వన । యక్షరాక్షసగంధర్వ దిక్పాలాదిగణాధిపః ॥ ౪౨ ॥ ఋణిః ॥ దే
వేశ్వరమహాపాజ వదమే కరుణాకర । యజ్ఞోపవీత మాహత్వం దేవాంగ
బ్రహ్మణస్స వా ॥ ౪౩ ॥ ఈశ్వరః ॥ తంత్రప్రయోగసంయుక్తం ఉపవీతంచకీర్తితం ।
గాయత్రీత్రిజేదా ప్రాజసాతు దేవాంగనిమిత్తా ॥ ౪౪ ॥ వదామితస్యమానం
తు శ్రీణుప్రకామారక । దేవాంగబ్రహ్మోపవంశే శూద్రదర్శం నాస్తితద్ధృ
వం ॥ ౪౫ ॥ జన చాభాయతే బ్రహ్మ దేవాంగో దేవపూజితః । సతు దేవాంగశబ్దే

రితే - యుండెను, సుచేశకఫాలనేత్రచ - యీశ్వరుని ఫాలనేత్రమందు, ఉ
ద్వస - పుట్టిన, అగ్నిమామనుః - దేవాంగును, సూర్వకాంతిశ్చ - సూర్యుని
తోసమానమైన కాంతిగల, దేవాంగః - దేవాంగును, గోవిందః - భూమినికా
పాడే వామగా నున్న, భూమి రోతమః - బ్రాహ్మోత్తమును గా నున్న,
విప్రసహ సమధ్యేతు - వేయి బ్రాహ్మణులమధ్యను, జ్ఞాన - జ్ఞానముగల, పు
లదీపకః - కులమును ప్రకాశింపచేతే, సర్వోపదేశ కర్తాచ - సమస్తోపదేశమం
దుక రియెచ, సూత్ర - సూత్రము, వనశ్రమ - దేవాంగును,
తతః - అటుతర్వాతను, వర్షాశ్రమ - వర్షాశ్రమయందు, ధర్మ - ధర్మ
మున్ను, తత్తే నచ - అట్లాగే, వర్షధర్మ - వర్షధర్మమందున్ను, యక్షరాక్షసగం
ధర్వదిక్పాలాదిగణాధిపః - యక్షరాక్షస గంధర్వదిక్పాలాదిగణములుక ప్రభు
వుగా, అశీత - ఆయుష్యుడు ॥ ఋణిః ॥ మహాపాజః - మంచి వజ్రగల, కరుణాకర - కరు
ణాకరుడై నయూర్వరుడా, మే - నాను, వదా - యలస్యమున్ను, దేవాంగబ్రాహ్మణః -
దేవాంగబ్రహ్మముయొక్క, యజ్ఞోపవీతమాహత్వే - యజ్ఞోపవీతమాహత్వే
మును, వద - చెప్పె ॥ ఈశ్వరః ॥ తంత్రప్రయోగ - తంత్రప్రయముచేతను, సంయుక్తం -
కూడుకొనియున్న, ఉపవీతం - ఉపవీతమును, కీర్తితం - చెప్పబడెను, తత్తు - ఆయజ్ఞో
పవీతమైతను, దేవాంగ నిర్దిత - దేవాంగుని చేతనిర్దిష్ట బహిష్, త్రివద -
మూడుపాదములుగల, గాయత్రీ - గాయత్రీ, ఆస్తి - యన్నది, తస్మాః - అగాయ
త్రియొక్క, మారన్మ - ప్రయాణమైతను, వన - మి - చెప్పబడునాను, పుత్ర - కొమ
రుడై న, కొమారక - కొమారస్వామి, శ్రీణు - విను, దేవాంగబ్రహ్మణః - దేవాంగ
బ్రహ్మయొక్క, వంశే - వంశమును, శూద్రదర్శం - శూద్రదర్శము, నాస్తి - లేదు, తద్ధృ
వం - అదినిశ్చయము, జన చాభాయతే - జనాభాయకమైనను, దేవపూజితః - దేవతులచేతను

నశస్త్రబ్రహ్మ ప్రణీయతే ॥ ౪౭ ॥ యజ్ఞోపవీతమంత్రం చ తస్యమానం విధీయతే । యజ్ఞోపవీతమూత్రేణ బ్రహ్మత్వం నైవశిదితి ॥ ౪౮ ॥ కింతుజానం వినా పుత్ర బ్రహ్మత్వం నాస్తిసర్వశః । ఏతత్సత్త్వం పరంధీమత్ ॥ శ్లోతస్యమితి నాన్యథా ॥ ౪౯ ॥ ఏతత్ శ్రవణమూత్రేణ భవేత్సు కర్మభారధీః । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పతితస్యం సదాబుధైః ॥ ౫౦ ॥ మంతస్యం చ సదాన్యజ్ఞాం మూల స్తోత్రసమాత్రకం । ఏతత్సత్త్వం మహాప్రాజ్ఞో జయత్యుక్తం జ్ఞానవేదినా ॥ ౫౧ ॥ చౌడేశ్వరీ నమస్తభ్యం రామలింగాయధీమతీ నిత్యాయోర్వికల్పాయ సద్భివానందరూపితే ॥ ౫౨ ॥ ఇతి మూల స్తోత్రం ॥

పూజించబడిన, దేవాంగః - దేవాంగుషు బ్రహ్మముగా, జాయతే - పుట్టుచు, నతు - అబ్రహ్మమేతేషు, దేవాంగశబ్దే - దేవాంగశబ్దముచేతను, శుద్ధబ్రహ్మశుద్ధబ్రహ్మము, ప్రణీయతే - చెప్పబడుచున్నది, యజ్ఞోపవీతమంత్రంచ - యజ్ఞోపవీతమంత్రము, మాన - ప్రమాణముగా, విధీయతే - చెప్పబడుచున్నది, యజ్ఞోపవీతమూత్రేణ - యజ్ఞోపవీతమూత్రంచేతను, బ్రహ్మత్వం - బ్రహ్మత్వమునైన నిధికలుగ నేరదు, కింతు - యిసునేమంచును, పుత్ర - పూత్రముచుడా, జ్ఞానం వినా - జ్ఞానం వినాగాను, బ్రహ్మత్వం - బ్రహ్మత్వము, నాస్తి - లేదు, ఏతత్ - ఇది, హోమీమత్ - ఓబుద్ధిమంత్రుడా, సత్త్వం - సత్త్వము, శ్లోత్రికస్యమితి - వినవలసినది, నాన్యథా - వేరేకాదు, ఏతశ్శ్రీవణమూత్రేణ - దీన్నివిషమూత్రంచేతనే, ఉదారః - మిక్కిలిజానముగల, ముక్తిః - ముక్తువుగా, భవేత్ - అవును, తస్మాత్ - కానివల్ల, సర్వప్రయత్నేన - సర్వప్రయత్నముచేతను, సదా - ఎల్లప్పుడు, బుధైః - బుధులచేతను, పతితస్యం - పతించవలసినది, సదా - ఎల్లప్పుడు, న్యజ్ఞాం - మానవులు, మూల స్తోత్రసమాత్రకం - మూల స్తోత్రమాత్రము, మంతస్యం - యంచవలసినది, మహాప్రాజ్ఞ - మహాబుద్ధిగలవాడా, జానవీతనా - జ్ఞానమును గురైగిన, మయా - నాచేతను, ఉక్తం - చెప్పబడిన, ఏతత్ - ఇది, సత్త్వం - సత్త్వము, ధీమతే - బుద్ధిగల, నిర్వికల్పాయ నిర్వికల్పరూపుడైన, సద్భిదానందరూపితే - సద్భిదానంబరూపముగల, రామలింగాయ - రామలింగంబొరకు, హేచౌడేశ్వరీ - ఓచౌడేశ్వరీ, తుభ్యం - నీబొరకు, నమః - నమస్కారము, ఇతి మూల స్తోత్రం - మూల స్తోత్రం ముగిసెను.

ఇవి మొదలైన నకలనంస్కృత, ఆంగ్రగంధములు పలయువారలు, చెన్నపట్టణము, పాతచాకలపేటయందుండు, పద్మ - శ్యామరామ శైలిగారికి ప్రాసీ తెప్పించుకొనవచ్చును. ఈ గ్రంథము వెల, ౧౪ అశాలు.

పురాణములకన్నీటికి మొదటప్రాయము భ్యాసశ్రోకములు.

అగజాననపదార్థం గజాననమహర్నిశం । అనేకదంతం భక్తానామే
కదంతముపాస్తపే ॥ ౧ ॥ యస్యాఃపాణితతే నరీజమమలం తస్యాంతరా
తెరమాదేవే తన్నికట పురాణపురుష స్త్వాభిదేశేవిధిః । తత్కంతెనిగమా
వశీవిలసనం తేనక్రతూనాం క్రియాః సామాంపాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేష
జాహ్వాపహా ॥ ౨ ॥ శూరదాశూరవాంభోజ వదనావదనాంబుజే । సర్వవా
సర్వవాసాకం సన్నిధి సన్నిధిం క్రియాత్ ॥ ౩ ॥ శాంతాకారం భుజగశయ

పురాణముల మొదటప్రాయము భ్యాసశ్రోకములయర్థము.

పార్వతిముఖ కమలమువకు సూర్యుడై నటియు - ఏనుగుముఖముగల
యక్షియు - నేవించిన వారికి మిక్కిలి యిచ్చునటయు - ఒకదంతము గల
అప్రసిద్ధుడగు గణనాయకుని - వసలు రాత్రియును - ఉపాసన చేసేదము-
అనగాఁబై నిఁజెప్పినవిశేషములతోఁగూడిన గణనాభునిగంధాదియందుపా-
సనచేసేదమరుట - ౧ - ఏనుగుసన్నితియొక్క అరచేతియందు నిమకలమై
న కమలమున్నదో - అకమలముయొక్క నమమను లక్ష్మీదేవియన్నదో -
ఆమె దగ్గర అనాదిపురుషుడైన విష్ణువున్నాడో - అతనికి బాహునందు బ్రహ్మ-
యున్నాడో - అతనిగొంతునందు వేదవంక్షి - ప్రకాశించుచున్నదో - ఆవే-
దవంక్షి - ప్రకాశము చేత యజ్ఞములయొక్క వ్యాపారములగుచున్న
వో - నమ స్తులై న బుద్ధిహూంద్యములను పోగొటు నటియు - షషశై-
శ్వర్య సంపన్ను రాలగు ఆ సరస్వతీదేవి నన్ను రక్షించు గాత - అనగా న
ర్ష ప్రపంచమున కాధారమగు కమలమును జేతఁబటు కొని యున్న స
రస్వతీదేవి నన్ను రక్షింపవలయునని యభిప్రాయము - ౨ - శరత్కాల క
మలమువంటి మోముగల యక్షియు అన్నిటి నిచ్చునటియు ప్రేమమైన ని
ధియును సరస్వతి ఎలప్పుడు మాయొక్క ముఖకమలము నందు నన్ని
ధానమును చేయు గాత అనగా నమస్సాభీషముల నిచ్చు సరస్వతి యెలప్పు-
డుమావాక్కు నెడఁబొయకుండ వలయునని తాత్పర్యము - ౩ - శాంతము

సంపదనాభం సుచేశం విశ్వాకారం గగనసదృశం మేఘవణం శుభాంగం॥
 లక్ష్మీకాంతం కమలనయనం యోగిహృద్ధ్యాన్యగమ్యం వందేవిష్ణుం భవభయ
 హారం సర్వలోకేశనాథం ॥ ౪ ॥ శివాయ శంకరాయ చిన్మయాయ చంద్ర
 మాశయే భవాయ ఫాలలోచనాయ వంచబాణవహిణే । మృడాయభక్తసా
 లనాయ భక్తిముక్తిదాయ నేగిరిశ్వరాయ శంభవేనమోను శూలసాణయే ॥
 ౫ ॥ వ్యాసం వసిష్ఠస్వారం శక్తేశ్వోత్రమకల్పవం ॥ పరాశరాత్మజం వందేశు
 కతాంతం తపోనిధిం ॥ ౬ ॥

తిత్తయైవటియు శేష శాయియైవటియు కమలము బొడువందుఁ గల యటి
 యు దేవతా ప్రభువై నటియు ప్రపంచ స్వరూపుడై నటియు ఆకాశ
 ముతో నమానుడై నటియు మబ్బు వన్నె గలయటియు మంచి యవయవ
 ములుగల యటియు లక్ష్మీకే దైవిమిటియగు నటియు కమలముల నంటి
 కన్నులుగలయటియు యోగులు మనస్సున ధ్యానము చేయఁగా వారలకగ
 క్కడై ప్రభువై న విష్ణువును నమస్కరించు చున్నాను. అనఁగాఁ బై నిఁడై
 ప్పిన లక్షణములుగల విష్ణువునకుఁ బ్రణాతియొసరించెదనని యభిప్రాయము.
 ౪ - శుభరూపుడై నటియు మంగళ కరుడై నటియు జ్ఞాన స్వరూపుడై
 నటియు చంద్రుడు శిరస్సునఁ గల యటియు నమ సలోకముల యుత్పత్తి
 కారణమయినటియు నొసటఁ గన్ను గల యటియు మనస్సుని పోరించినటి
 యు భక్తులం గాపాడు నటియు భోగమును మోక్షమును నిచ్చు నటి
 యు కొండకధిపతి యగునటియు సుభాధారుడై నటియు శూలాయుధ ము
 నుహస్తమందుధరించియున్న మృచ్ఛనికొరకు - నమస్కారమగుగాత - అనగా
 నీలక్షణములుగల శివునికొరకు నమస్కారమగుఁ గాతయని యభిప్రాయము.
 ౫ - వసిష్ఠునకు మునిమనుమడై నటియు శక్తి గోపకు కొడుకగునటియు -
 పాపము లేనియటియు - పరాశరుని కొడుకగు నటియు శుకునితండ్రియగున
 టియు - తపస్సులరాశియైన వ్యాసమహాషిఁని - నమస్కరించెదను - అనఁగా
 వ్యాసుఁడు నమ స్వరూపములకుఁ గతకావున నతనియత్పత్త్యాదులను
 నక్కాణించి యతనికిఁ గ్రంథ ప్రారంభకాలమందుఁ బ్రణాతియొసరింతునని
 యభిప్రాయము. ౬ - ఈపురాణమందుఁ జూడఁబడికామాహాత్మ్యము మిక్కిలి
 సరికొండఁ బడును గనుక నామెకు మొదటఁ బ్రణాతియొసర్పైను.

అక్షరములకన్నిటికి మొదటవ్రాయు ధ్యానశ్లోకములు.

శ్రీ ర మ.

పురాణములకన్నిటికి మొదటవ్రాయు ధ్యానశ్లోకములు.

అగణననవదార్కం గజాననమహర్నిశం । అనేకదంతం భక్తానామ
కదంతముపార్వహే ॥ ౧ ॥ యస్యాఃపాణితలే సరోజమమలం తస్యాంతరా
శ్చరమాదేవే తన్నికట పురాణపురుష స్పూర్ణభిదాశైవిధిః । తత్కంతెనిగమా
వశీవిలసనం తైసక్రమానాం క్రియాః సామాంపాతు సరస్వతీభగవతీ నిశ్శేష
జాత్యాపహా ॥ ౨ ॥ శూరదాశూరదాంభోజ వదనావదనాంబుజే । సర్వదా
సర్వపాకం సన్నిధి సన్నిధిం క్రియాత్ ॥ ౩ ॥ శాంతాకారం భజగశయ

పురాణముల మొదటవ్రాయు ధ్యానశ్లోకములయరము.

పార్వతియు - నేవించిన వారికి మిక్కిలి యిచ్చునటయు - ఒకదంతము గల
అప్రసేదగు గణనామని - పసలు రాత్రియును - ఉపాసన చేసినదము-
అనగా, జై నిశ్శేషములతో గూడిన గణనామని గ్రంథాదియందుపా
సనచేసెదమరుట - ౧ - ఏ సుస్వతియొక్క అరచేతియందు నిమలమై
న కమలమున్నదో - ఆకమలముయొక్క సమమను లక్ష్మీదేవియున్నదో -
ఆమె దగ్గర అనాదిపురుషుడైన విష్ణువున్నాడో - అతనికి బాహునందు బ్రహ్మ
యున్నాడో - అతనిగొంతునందు వేదవంశీ ప్రకాశించుచున్నదో - ఆవే
దవంశీ ప్రకాశము చేత యజ్ఞములయొక్క వ్యాపారములగుచున్న
వో - సమ సములైన బుద్ధిమాంద్యములను పోగొట్టు నటయు - షష్ఠశ్లో
కస్వర్య సంపన్ను రాలగు ఆ సరస్వతీదేవి నన్ను రక్షించు గాత - అనగా స
ర్వప్రపంచమున కాధారమగు కమలమును జేతఃబటు కొని యున్న స
రస్వతీదేవి నన్ను రక్షింపవలయునని యభిప్రాయము - ౨ - శ్వత్కాలక
మలమువంటి మోముగల యిటియు అన్నిటి నిచ్చునటయు శ్రేష్ఠమైన ని
ధియును సరస్వతి ఎలప్పుడు మాయొక్క ముఖకమలము నందు నన్ని
ధానమును చేయు గాత అనగా సమస్థాభీషముల నిచ్చు సరస్వతి యెలప్పు
డుమావాక్కు నెడఁబోయకుండ వలయునని తాత్పర్యము - ౩ - శాంతము

దేవాంగపురాణపారిరంభః.

పురానారదమూనింద్రస్సత్వంగత్వాపితామహం । నమస్కృత్వాబ్ర
వీద్యాకన్యలోకానుగ్రహకాంక్షయా ॥ ౧ ॥ నారదడవాన - యస్యాజయా
బ్రహ్మముకుందకాలరుద్రాః । ప్రభావసితిన మౌలీనాం । కర్తృత్వమాపుజ్జ
గత సమీకాకం వందేశివంకంకరమాత్మహవం ॥ ౨ ॥ యత్పుణ్యం వరమంలోకే
సర్వపాపహరంశుభం । యచ్ఛ్రీత్యా వ్యక్తకృత్యా స్సన్దేవదశితామ
హ ॥ ౩ ॥ బ్రహ్మహవాన ॥ శ్రుణునారదవక్ష్యామి దేవాంగచరితంశుభం । ర

ఇంక దేవాంగపురాణ ప్రారంభము.

పూర్వ కాలమందు - మునిక్రేష్ణుడగు నారదుడు - సత్వలోకమును
పొంది - బ్రహ్మను మ్రొక్క - లోకమునందు ననుగ్రహమును గోరుటచేత
మాటలు పలికెను - అనగాః బూర్వము నారద మహాముని సత్వలోకమున
కుంబోయి బ్రహ్మను మ్రొక్కడి లోకమునకంత తేమకరిమైన మాటల నడిగె
నని తాత్పర్యము - ౧ - నారదుడడిగినమాట - ఎవనియొక్క యుత్తరప్రచేత
బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులు ప్రపంచము యొక్క పుటకును నిలకడకును ప్రళ
యమునకును - కర్తలగుటనుపొందిరో - ఆప్రభుత్వే నటియు శుభకరుడై
నటియు ఆత్మహాపుడైన శివుని నమస్కరించుచున్నాను - అనగాః బ్రహం
చముయొక్క స్పృశి సీతలయములకుఁ గర్తలైన బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులకు ని
యామకుడైన పురాణపురుషుని నమస్కరించెదనని తాత్పర్యము - ౨ - లో
కమందు నేది పుణ్యమును గలుగఁ జేయునదియు క్రేష్ణమైనదియు నమ
నములయినదురితములను బోగొట్టునదియు శుభకరిమైనదో - దేనినిగి కృ
తార్థులుగా నగుదురో - ఓ బ్రహ్మ వాని నాకొఱకుఁ జెప్పుము - అనగాః విన్న
మాత్రమున నమ స్తపాపములను బోగొట్టి సర్వాభీష్టముల నొసంగునట్టి
కథను నాకుఁ జెప్పుమని నారదుడు బ్రహ్మ నడిగెనని తాత్పర్యము - ౩ - బ్రహ్మ
చెప్పెడిమాట - రహస్యమైనట్టియు సంతోషమును బుటించు నటియు పరి
శుద్రముఁ జేయునట్టియు పాపములను బోగొట్టునట్టియు పూర్వ కాలమం
డై నట్టియు శివమహిమను పణించునట్టియు మంగళ కరిమైన దేవాంగ
మహాముని కథను చెప్పెదను - ఓ నారదువా వినుము - మిక్కిలి యధికమైన

హస్యం హాషజనకం వజ్రతం పాపనాశనం । ౪ ॥ పురాతనం మహాదేవ
మాహాత్మ్యప్రతిపాదకం । యద్యుత్తాపమహాత్పుణ్యం కృతకృత్యోభవి
ష్యసి ॥ ౫ ॥ ఆనీత్యర్హిత్రయశ్శంభుస్సచ్చిదానందవిగ్రహః । ఛాశ్వతస్సర్వ
లోకేశ స్సర్వవ్యాపీనరాత్మరః ॥ ౬ ॥ అప్రమేయోదయరాధప్రే నిర్దుఃఖ
రుషద్రవః । ఏకదానమహాదేవః ప్రపంచం ప్రస్థమేషుత ॥ ౭ ॥ ఇఛాయా స
స్య సంహతాయాత కీర్తిసిగుణాత్తీకా । చాద్రాక్షీద్యోగిసీం మాయాం జన్
లంతీతాం మహేశ్వరః ॥ ౮ ॥ ఆదిత కీంభగవతీం యయేదండభార్యతేజగత్ ।
ద్వష్మపూత్రేణదేవేన శివేనాభమహాజసా ॥ ౯ ॥ తస్యారణ్యశివీషాయా జాత్రో
హంమునిసత్తమ । సాత్త్వికాయా సత్తోవిష్ణుజాత్రోనారాయణఃప్రభుః ॥ ౧౦ ॥
తామస్యాఃకాలద్రాక్షోయం ప్రామరాసీన్సహజలః ॥ ౧౦౪ ॥ నారదః ॥ దేవ
దేవజగత్సామిన్ మమేషికాపితామహా । తయాప్రకృత్యా జనితోమాయ
యాత్వంతతోనఘ । కించక్లి త్వయాతారనిశ్చితం కిం విశేషతః ॥ ౧౦౫ ॥ క

స పుణ్యమైన దేవి విని కృతార్థుడవుగా కాలగలవో - అనగా వినగా
నేనమ సపాపములను బోగొటి సుకృతముల నొనంగు కథను జెప్ప మంటివి
గనుక దేవాంగ మహాముని కథయిచ్చిగా నుండును దానిఁ జెప్పెద వినుమ
ననని తాత్పర్యము - ౪ - ౫ - సర్వప్రపంచ వ్యాపకుండును సచ్చిదానంద
యాత్మండును శాశ్వతండును ఎల్లలోకములకుఁ బ్రభువును సర్వప్రాణి
హృదయ గతుండును పరంబు కంఠేఁ బరుండును అనమే యుండును దు
రాధస్యండును నిగుఁబుండును నిరుపద్రుండునగు మహాదేవు డొక
కాలమున ద్రుంచుదును నృజింపఁగోరెను - ౬ - ౭ - అతనియిచ్చనల్లనుండి
జగత్తులకన్నిటి కాభావమగు త్రిగుణాత్మకమైన ప్రకృతికలిగి దివ్యతేజోరూ
పముతోఁ జెలుంగుమండు నాయాదిక కీర్తిశ్చిరుఁడువీక్షించెను - ౮ - అట్లుమహా
తేజస్వియగు సీశ్వరునివీక్షణ ప్రహరమూర్తమున నాత్రిగుణాత్మక ప్రకృతి
రజోగుణ ప్రధానయైనపుడు నేనును సత్త్విగుణ ప్రధానయైనపుడు జగద్ర
క్షుండును నారాయణుండును - తమోగుణ ప్రధానయైనపుడు కాలరుద్రుం
డువీరితిని మేముముగ్గురమా ప్రకృతివలననుత్పన్నులమైతిమి - ౧౦ - ఇట్లుబ్ర
హ్మ చెప్పఁగా నారదుండు బ్రహ్మ నమగుచున్నాఁడు - లోకాగ్రేణుడవును ఉ
త్కృష్టమగు స్థానమున నివసించిన నాఁడవును దేవ దేవుఁడవు నగు నటి
యో బ్రహ్మదేవుఁడా ఆప్రకృతివలనఁ బుట్టిన నీమేఱు చేసీతిని అమ్మను నీరలం

భంప్రపంచకర్తృత్వమాప్తవాన్వైమహామతే । ఏతత్సర్వం మహాభాగవి
సరాద్వక్తుమహానాసి ॥ ౧౩ ॥ బ్రహ్మ ॥ సాధుస్వప్నం మునిశ్రేష్ఠత్వయా
బుద్ధివిశారద । వత్సోమిషస్త్వం తత్సర్వం శ్రుణునారదతత్సతః ॥ ౧౪ ॥ సోహం
తతో వినిశ్చిత్త్య దేవదేవం మహేశ్వరం । సద్విదానందనిలయం పరం బ్రహ్మాతి
శుద్ధువం ॥ ౧౫ ॥ తత్ప్రవాణా సుచిరంకాలం శంకరానుగ్రహేచ్ఛయా । తత
సహోమహాదేవః ప్రససాదజగత్సృజుః ॥ ౧౬ ॥ తం ప్రసన్నంశివందేవం శం
కరం భక్తవత్సలం । అస్తువం పరమప్రీత్యా హృషాబాష్పాక్షులేక్షణా ॥ ౧౭ ॥
సమస్మై దేవదేవేశ సమస్మై పార్వతీవతే । సమస్మై సీలకంఠాయ సమస్మై శూల
పాణాయే ॥ ౧౮ ॥ సమస్మై నాగభూషాయ సమస్మై చంద్రవళాయే । నిత్యాయ
నిర్వికారాయ సదానందాయనీమతే ॥ ౧౯ ॥ వేదవేదాంతవేద్యాయ సమస్మై

ప్రేమిగానుండెను - ప్రపంచమునకు నీవెట్లు సృష్టవెత్తివి - ఈ వృత్తాంతముల
నల్ల నాకు విసరించి తెలుపుమనెను- ౧౩- బ్రహ్మచెప్పిడిమాట - ఓనారదుఁ
డా నీవు మిగుల బుద్ధికౌశలము గలవాడవు గాన మంచి ప్రశ్న చేసితివి నీవడి
గిన విషయమంతయు నిజముగాఁ జెప్పెద వినుము - ౧౪ - పిమ్మట నేను దేవత
లకెల్ల దేవుండగు మహేశ్వరుఁడు సచ్చిదానంద రూపుండగు పరబ్రహ్మయ
ని నిశ్చయముచేసికొని యాశంకరుని యనుగ్రహమును గోరి తడవుగాఁ ద
వస్సుచేయఁగా నాతపస్సుచేత సంతసించినవాడై జగత్సృజువగు సీశ్వ
రుండనుగ్రహించెను- ౧౬- ఇట్లు నాకుఁ బ్రసన్నుడై నటించు - భక్తవత్సలుఁ
డగువత్తియు - మంగళకరుండగు నటించు - మంగళాకారుడగు నా శీర్షనిజా
చి ప్రీతిచే నానందబాష్పములు కన్నులునిండగా సతనినేస్తుతించితిని - ౧౭ -
స్తుతించిన క్రమము - దేవదేవుల కీశుఁడా సీకొఱకు నమస్కారము - పార్వ
తీకాంతుడా సీకొఱకు నమస్కారము - నల్లనికంఠముగల సీకొరకు నమస్కా
రము - వేతఁమూలముఁబట్టియున్న సీకొఱకు నమస్కారము - ౧౮ - సహము
లనాభరణములుగాధరించిన సీకొఱకు నమస్కారము - నెల్లను దలనుధరించి
ససీకొఱకు నమస్కారము- నిత్యుఁడును వికార రహితుఁడును - ఎల్లస్వప్ననా
నందముగల వాఁడును జ్ఞానము గలవాఁడును - వేదములు వేదాంతములు చది
వినవారిచేఁ దెలియదగిన వాఁడును - పరమార్థస్వరూపుఁడును సీకొఱకు
నమస్కారము - ౧౯ - ఇట్లు నేను స్తోత్రముచేసిన పిమ్మట సర్వేశ్వరేశ్వరుఁ
డగు మహాదేవు డావరముతో నాతోఁ జెప్పిన మాటల సీతోజెప్పెద వినవ

తాః ॥ ౨౮ ॥ కేశత్వక్ష్మాణాః ససనా వస్త్రీకార్పణ్యకేశీతాః । ద్వష్టాహం
తాః ప్రజాస్సర్వా నిందితాభృశలజ్ఞాః ॥ ౨౯ ॥ అలంకారాయ సర్వేషాం వ
స్త్రీనిరాణకారణం । బుభత్సుః పార్వతీనాథం కైలాసమగమంతతః ॥ ౩౦ ॥
తతః కైలాసశిఖరే ప్రజసింహసన్నితం । ప్రమత్తైదేవగంధర్వైస్సంజృ
రాక్షసకన్దురైః ॥ ౩౧ ॥ గరుడైశ్చాస్మిన్దైస్సిద్ధైర్భార్యైః విచార్యథరైరపి ।

అదిత్యైవనుభిక్షైర్నరుదక్షైరివృక్షమూర్తిభిః ॥ ౩౨ ॥ కేశత్వక్ష్మాణాః స
సనైస్సేష్యమాసం మహేశ్వరం । ద్వష్టాహం హాషాసమాపేషః ప్రణమ్య శివ
మవ్యయం ॥ ౩౩ ॥ అనుసం పరమబ్రహ్మ్యా శంకరం లోకశంకరం । సమస్తేదే
వదేవేశనమస్తేవిశ్వమూర్తియే ॥ ౩౪ ॥ సమస్తేజ్జానగమ్యాయనీలకంఠాయ
శంభవే । పురాతనాయునిత్యాయనిరారంభాయధీమతే ॥ ౩౫ ॥ ఏడః సులో
మహాదేవశ్చదంపవసమబ్రహ్మతే । కుశలగతేపత్నర్విశ్రాంతశలంజగతఃఖలు ॥
౩౬ ॥ వినిమిత్తస్త్రియాబ్రహ్మప్రపంచస్సచరాచరః । ద్విత్యంతేతత్ర

ప్రజలఁజూచి నేను మిక్కిలిసిగ్గుపడి యందఱకు నలంకారముకలుగ వస్త్రీము
లనిమిత్తంపఁగా రణంబును కైలాసనాథు నడిగి చెలియుటకై కయిలాసంబు
సకుంబోత్తిని - ౩౦ - అక్కడ కైలాస శిఖరమందు ప్రజాసింహాసనంబునఁ
గూర్చుండి బోధుచును ప్రమాకులత్రాటను పరములను వస్త్రీములుగాఁ గట్టు
కొనియున్న ప్రమథులచేతను దేవతలచేతను గంధర్వలచేతను ఇంద్రునిచేత
నురాక్షసులచేతఁ గిన్నరులచేత గరుమలచేత చారణులచేత సిద్ధులచేత నా
గులచేత విద్యాధరులచేత నాటిత్యులచేత పనువులచేత నుగ్రమూర్తులగా
రుద్రులచేతను సేవింపఁబడుచున్న యవ్యయిందగు శివునిఁజూచి మిక్కిలి సం
తోషమును బొందిన వాడనై సమస్కరించి సర్విజగంబులకు శుభకరుండ
గుశివుని సుతించితి - ౩౩ - ఆస్తుతి యెట్లనిన - దేవదేవులకుఁ బ్రభుఁడౌ నీకొఱ
కుపమస్కారము . జగదాకారుఁడౌ నీకొఱకు సమస్కారము - జ్ఞానము,
చేఁ చెలియఁ దగిన నీకొఱకుఁ నమస్కారము - నల్లనికంతము గల యటియ
శుభములకుఁ బుట్టుచోటగు నటియు - పురాణుఁ డగు నటియు నిత్యుఁ
డగునటియు నిభిఃకుండగునటియు జ్ఞానవంతుడగు నటి నీకొఱకు సమస్కా
రము - ౩౪ - అనియిట్లునేనుసుతయింపనామహాదేవు - మనస్సుఁజూచియో
చతుముకాఖండానీకు డేమమా లోకమునకు డేమమా నీవుసావరణంగమా
త్మమగు ప్రపంచమును సృజించితి నందు దేవతలుమొదలగు నెల్లప్రజలు

దేవాద్యాపగ్న వేషాశ్చ ఖత్వితాః ॥ ౩౭ ॥ తత స్తేషామలంకాశః పాతవేషా
 దనాయన ॥ వ స్త్రీనిమాణాకతాఽరంశ్చజత్వంచతురాసన ॥ ౩౮ ॥ చింతయి
 త్వా త్తనోబుధ్ధాయితోలోకోజుగన్వితః ॥ తస్యతద్వ్యవసం ప్రుత్వా మహే
 శస్య మహాత్మనః ॥ ౩౯ ॥ నారదేవంజగాదాహంబద్ధాంజలిపుట స్తతః ॥ మ
 హాదేవజగన్నాథ సీలకంఠదయానిధే ॥ ౪౦ ॥ ఛంద్రశేఖరసర్వజభోగిరా
 ద్భాషణప్రభో ॥ త్వదాజయా జగత్సర్వం సృష్టవానసి శంకర ॥ ౪౧ ॥ వ స్త్రీ
 నిమాణాకతాఽరం శక్తుయాం నహినిమిత్తుం ॥ సహస్రాలయితాహారా
 త్వమేవజగదీశ్వర ॥ ౪౨ ॥ త్వత్కింకరాణా మసాకమసాధ్యం కర తాదృ
 శం ॥ ఏవం మయిబ్రువాణేతుశంకరః పునర్రబ్రవీత్ ॥ ౪౩ ॥ ఆశ్చర్యం కీమిదం
 బ్రహ్మ విశ్వకర్తు రహాత్మనః ॥ అసిన్వక్తింతనాశకన్యం కథమిథం త్వ
 యోద్యతే ॥ ౪౪ ॥ పునర్రగాదతందేవం సార్వభౌమలభంశివం ॥ మయాకీమ స్మి
 వ క్తవ్యం సర్వజ్ఞాయామృతాత నే ॥ ౪౫ ॥ శక్త్యాశక్త్యం మమవిభోభవాన్వే
 దనసంశయః ॥ మనుర్విప్రప్రవతాయః పురానరే దివౌకసామ్ ॥ ౪౬ ॥

దిగంబరవేషతై నిచితతై యున్నాడుగావున వారలు దశయంగములనాఛా
 దించుకొని యలంకరించుకొనునట్లు వ స్త్రీముల నేయవాని నొకని స్వజింపు
 మువ స్త్రీములులేని యెడలోకమునిచితముగాన నీవునీబుద్ధిచేతనునాలోచిం
 పుమని యీశ్వరుఁడుచెప్ప నామాటనిని నేను జేతులమొగుచున్నాని మరల
 నుత్తరమువలికితి - ౩౯ - నే. జెప్పిన యు త్తమేదన్న ను ఓ మహాదేవుఁడా
 జగత్తులకు నాథుఁడా నల్లి కంఠము గలవాఁడా దయానిధి - చంద్రునిదలను
 ధరించినవాఁడా - సర్వము తెలిసివవాఁడా - నవరాజముల నలంకారముగ
 ధరించుకొన్న వాఁడా స్వామీ నీయాచరి చేత సర్వ ప్రపంచమును స్వజి
 యించితి వస్త్రములనేయువాని స్వజింపంజాలనైతి సర్వ ప్రపంచమును స్వ
 జించువాఁడును గాపాపవాఁడును లయింపఁ జేయువాఁడును నీవే నీకింక
 రులగు మాకటివని యశక్యము - ఇట్లు నేను జెప్పుచుండ శంకరుఁడు మగుఁడ
 ను త్తరమునుచి నెను - ౪౩ - ఓ బ్రహ్మదేవుఁడా ప్రపంచమునంతయు స్వజిం
 చిన నీకా ప్రపంచమందేవోయొక పని యసాధ్యమా నీవేల యిట్లుచెప్పెద ని
 దియాశ్చర్యముగ నున్నదనఁగానే నాసార్వభౌకాంతుఁడగు శివునిలో నిట్లంటి
 సర్వజ్ఞాంశపు నమ్మతన్వహాపుండవగు నీకునే జెప్పవలయునది యేమున్నది - నే
 నుజేయుఁబోలినది చేయఁబాలనిది యంతయు నీవు నిశ్చయముగ నెఱుంగుదు

సాయుజ్యమూష సయత స్వయి దేవముని ప్రభుః । తతోపహాయతంవస్త్రై క
 రాం చుద్రశేఖర ॥ ౪2 ॥ సయుజ్య తైస్యం నిగాతుం మయాఖలు మహా
 శ్వేర । అమరాదిషుగోకేషు దయాం కృత్వా త్వయా ప్రభో ॥ ౪౩ ॥ కల్పిత
 వ్యోషస్త్రకథాశక్యతై నతరై హితత్ । ఇత్యుక్తాన్విసార్వతీనాథం తూ
 పీమూనంపనారద ॥ ౪౪ ॥ తతశ్చివఃప్రసన్నాత్తాచింతయా మానమానసి ।
 తదాసేవాలయశ్శంభోర్ని శ్శభోభూత్ ణంమనె ॥ ౪౫ ॥ ఏవంచితయత స్వస్తి
 శంకరస్యమహోత్సహః । ఆవిహ్యార్తంమహాజ్యోతిఃకణాత్పురుషతాగమాత్ ॥
 ౪౬ ॥ జటిహోవల్కలధరో దండాజన కమండలుః । బిభ్రాణః పటుతేజస్వీ
 దభాయుక్తాంగుఃప్రభుః ॥ ౪౭ ॥ దుద్రాక్షకృతకేయూరహరికంకణశోభితః ।
 విసీతిర్విమలభానో మేఘావీవిజితేంద్రియః । సూర్యకోటి ప్రతికాశః తేజసాభా
 నయౌదశః యశ్శోపవీతంచిభ్రాణఃపర్వీకర సుసాధనం ॥ ౪8 ॥ ఉదారగుణానం
 పశుస్సత్వవాదీదృఢప్రతిః । చాతుర్యయ క్షిప్రణా కుశలీకీ రిభూషణః ॥ ౪9 ॥

పు పూర్వ స్వనీయం దేవమునీశ్వరుడగు మమవసు వాంఛ దేవతలకు
 వస్త్రముల నేసియిచ్చుచుండి యతఃసు నీయందు సాయుజ్యంబు నొందె నా
 కారణంబున నరనివిడిచి మహిమొక వస్త్రకర్తను సృజింప నాకశక్యంబై యు
 న్నుడి కార్తవ సవిసికుడక్క నిరదుల కసాధ్యంబు దేవతలులోనగునెల్ల ప్రజ
 లయందు ననుగ్రహించి వస్త్రిముల నేయువాని నీవే కల్పింపవలయునని పా
 ర్శ్వతీనాథుడగు నీశ్వరునితోజెప్పి యూహింపఁటివి - ౪౯ - అంత శివుడు ప్ర
 సన్నుడై తన మనంబున నాలోచింపుచుండె నపుడా నేవాలయం బొకడ
 ణము నిశ్చిబంబయ్యె నిగు చింతించుచుండగా నాశివునివలన జ్యోతి యొక
 టిబయగు నెడలి టిణముగోబురుషరూపము నొండెను - ఆపురుషుడు జీడ
 లుదాబ్ధుని నారచీరలగలుగోని దండమును గృహ్లాజనమును గమండలము
 నుగించి మిక్కిలి తేజముతో నొప్పిప్రే దర్శల నిడిగొని యెల్లకార్యంబు
 లను శక్తుండై దుద్రాక్షములచేత హనుములను భజక్రులను గంకణముల
 నుధరించిశోభిల్లుచు మిక్కిలిసీతిగలిగి నిమలజ్ఞానంబై మేధగలవామనుగృహీ
 తేంద్రియంపవనై కోటిసూర్యులతోసమానుడై తనతేజస్సుచేత దిక్కులను
 చలించుచుశ్రౌతసార్థములై సనకలకర ములకుముఖ్యమైనయశోపవీతమును
 ధరించుచు గంభీరంబులగు గుణంబులు గలిగి సత్యము బలుకు వాడగు
 ప్రసములయందు దృఢనిష్ఠగలవామగు పశుభౌతమంబు యుక్తుతలలవామ

సశ్యతాంచైవ సశ్యేషాం వినయం జనయతదా । తతశ్చిహోమహాదేవః శ్రు
ణ్వీత్పునఃకలేష్వసి ॥ ౫౫ ॥ అకరోగ్నా మకరణం దేవలాయం భవత్స్వితీ । త
తస్తుదేవలశ్చీమా౯పురసిష౯మహేశీతుం ॥ ౫౬ ॥ బద్ధాంజలిః ప్రహస్తావ
సదాశివమనామయం । దేవలః । సమసైదేవదేవేశ సమసైసంప్రశ్నేభర ॥ ౫౭ ॥
సమసై ఫాలనేత్రాయ సమసై సుకపర్దినై । సమో గంగాధరాధూను సమ
సైవాగకుండల ॥ ౫౮ ॥ సమసైలక్ష్మణం తాయనాగహారాయ తేనమః । ఇత్యోం
గధారీతేతుభ్యం సమసైశూలపాణయే ॥ ౫౯ ॥ పృథువత్యాయ దివ్యాయ యో
గినై దీరభాహవై । యోగీశ్వరాయ యోగ్యాయ నిత్యాయాజినవాససై ॥
౬౦ ॥ శుభ్రస్ఫటిక రూపాయ సోమసూర్యాగ్ని చక్షుషే । నిరలజ్జానగ
మ్యాయసచ్చిదానందహాషిణే ॥ ౬౧ ॥ సమోవేదాంతవేద్యాయ శంభావేవర

గానుకుశలముగలవాఁడుగాను కీర్తించేనలంకృతుఁడుగానుజూచుచున్న వారలకై
లనాశ్చర్యమునుబుట్టించుచుండెను అంతమహాదేవుండగు శివుండెల్లవారువిన
చుండనితమ దేవలుండగునని యాపురుషునకు నామకరణంబుచేసె నంత నా
దేవలుండెల్లవారికిఁ బ్రభువగు సీశ్వరునెవటనిలిచి యంజలిబంధమునేనీకొని
యనామయుండగుశివునిసూతించె - ౫౬ - దేవలుండనుఁజూచినప్రళమము - దేవదే
వుల కీశ్వరుడా నీకునమస్కారము చంద్రునిశిరమున ధరించిన వాడా నీకొ
ఱకు నమస్కారము నొనిటఁగన్న గల నీకొఱకు నమస్కారము జటాజూ
టముగల నీకొఱకు నమస్కారహః గాత - గంగను ధరించిన నీకొఱకు
నమస్కారహఃగాత పర్వములను గుండలములుగా ధరించిన నీకొఱకు నమ
స్కారము నల్లని కంఠముగల నీకొఱకు నమస్కారము పాముల పేరులవా
డా నీకొఱకు నమస్కారము మంచపు కోణమును ధరించిన నీకునమస్కారము
శూలమును జేతబట్టియున్న నీకొఱకు నమస్కారము గొప్ప రొమ్ములుగల
యటియు దివ్యయోగియైనటియు నిషదచేతలుగల యటియు యోగి ప్ర
భుండగునటియు యోగ్యుఁడును నిత్యుండును చంద్రమును గట్టుకొన్న వాఁ
డును నిరల్లమగు స్ఫటికమునుబోలిన రూపము గలఁవాఁడును సూర్యుడు
ను జంద్రుడు నగ్నియు నేత్రములుగాఁగలవాఁడును నిష్కంకమగు జ్ఞానము
చేతఁ జెలియఁదగిన వాఁడును సచ్చిదానంద రూపుఁడును వేదాంతముల
కేఁ జెలియఁదగిన వాఁడును బరమాత్మ స్వరూపుండగునటి శంభువు కొఱ
కు నమస్కారము - ౬౦ - యజ్ఞమున కంగమగునటియు యజ్ఞ స్వరూపుఁడ

మాతౌ నై । యజ్ఞాంగాయపయశాయ యజ్వినే చాపమూర్తయై॥ ౬౨॥ స
మోస్తుహాన్యవాహీయ పురాణపురుషాయచ । నమోమరితదూతాయతానత్య
సంభాయతేనమః॥ ౬౩॥ నమసై ధర రూపాయ నమసై నగకారుక । న
మసైనిగమాశ్వీయ రుద్రాయామితతేజసై॥ ౬౪॥ నమఃపశూనాం పతయై॥
కోటిసూర్యప్రభాయచ । నమసే నూక్షరూపాయ నమసే సంతమూర్తయై॥
౬౫॥ నమసే సార్వభౌనాథ నమసేమారభూతిన । అజానఘోరతిమిర భాస్క
రాయపమోస్తుతే॥ ౬౬॥ నశ్వేశ్వరాయ నమసే సమసే విశ్వమూర్త
యై । దక్షయజ్జనినాశాయ నమసే నిరలాతే నే॥ ౬౭॥ భక్తాభీనాయభీరా
యశాంబరాయనమోస్తుతే । పవిత్రమూర్తయైతుభ్యం నమ్య గోప్తే॥ నమో
స్తుతే॥ ౬౮॥ ఇతిస్తుత్వానంభవోదేవం దేవహోవాక్యమబ్రవీత్ । కిమర్థమ

గునటియు యజ్ఞకర్తయగు నటియు ననిమిది మూర్తులుగల యటియు న
గ్నిపైఞ్చాత్ర స్వరూపుడై నటియుఁ బురాణపురుషుడైన నీగోతకు న
మస్కారము పాపములకు దూరమందున్న వామను సత్యమగు ప్రతిజగల
వాడవగు నీకు నమస్కారము - ౬౩ - ధర స్వరూపుడైన నీగోతకు నమ
స్కారము కొండను విల్లుగాధరించిన వాఁడానీకు నమస్కారము - వేదముల
గుఱములుగా జేసుకొన్నటియు రుద్రస్వరూపుడగు నటియు మిక్కిలి తేజ
ముగల నీగోతకు నమస్కారము నమస్తలగుఁబడియునునటియుఁ గోటిసూర్యు
లుదయమైనపుడంత ప్రకాశముండునో యంతప్రకాశముగల నీకు నమస్కా
రము నూక్షరూపుడైన నీకు నమస్కారము కడలేని మూర్తులుగల నీగోత
కు నమస్కారము - ౬౪ - సార్వభౌంతుడా నీగోతకు నమస్కారము మ
నఁకునిజపించిన నీగోతకు నమస్కారము అజానఘను భయంకరమైన చీకటి
కవేజెలుంగగు నీగోతకు నమస్కారము నర్వమునకుఁ బ్రభువును నర్వస్వ
రూపును ప్రపంచమూర్తియునగు నీకు నమస్కారము దక్షుని యజ్ఞము
ను ధ్వంసముచేసినవాఁడును నిరలాతుండునగు నీకు నమస్కారము - ౬౫ -
భాక్తుల కధీనుఁడును దైర్యవంతుఁడును మాయను జేపటినవాఁడు నగు నీకు
నమస్కారము పతిశోభకమగు మూర్తిగల యటియు నర్వరక్షకుడగు
నీగోతకు నమస్కారము - ౬౮ - ఇట్లుమహాదేవుని స్తుతియించి దేవలుఁడా
సాంబమూర్తిశో నిట్లనియె - ఓ శంభూ నన్నేలస్వజించితిని నాపుట్టుకుఁగా
రణమును నేఁ జేయవలసిన కార్యమును నాకుఁ జెలుపుము భాక్తుల యందుఁ

స్వజశ్శింభో కారణం మమజన్మనః ॥ ౬౯ ॥ కింకార్యంవదదేవేత భక్తవత్సల
శంకర । కిమగం కల్పితోదేహేనా చేతనోమెవిరాశేభాక్ ॥ ౭౦ ॥ దేహినో
హింసాదూషు మత్స్వంతోన సుఖం కదా । పంచభూతాత్ కోదేహాః పంచప్రా
ణానమన్వీరః ॥ ౭౧ ॥ దశేంద్రియసమాదిదో మనోబుద్ధితక్తావచ । చిత్తమి
ద్యన్యహంకార శ్చతుర్విధసంభృతః ॥ ౭౨ ॥ చతుర్వింశతితత్వానాం సమ
ష్టదేహాదువ్యతే । పంచవింశతితత్వస్థో జీవోనిత్య స్సనాతనః ॥ ౭౩ ॥ వర్
తేత్యతీ ఉభేహోవిభునామయః । మట్టతు న్నత్వసంసన్నే హేమజ్జోవై భృ
శంతతః ॥ ౭౪ ॥ అశానపాశసంబద్ధ స్సన్వీదా మఃఖమత్స్వతే । అజ్ఞానాద
స్యనిర్వాచ్యాదవివేకః ప్రజాయతే ॥ ౭౫ ॥ అభిమానఃప్రజాయతా వివేకాచ్చ
సుషష్కరాత్ । తతోహా దరిషద్వర్గ ఉర్వాద్యా శ్చాపితేవశ ॥ ౭౬ ॥
తైష్యర్త్యత్వమాసాద్య క్రియతే కరణై స్త్రిభిః । త్రివిధం కర్మభోక్తవ్యం
సమాప్తిస్త్వయావతీ ॥ ౭౭ ॥ దేహానస్తు నిమగ్నస్య మహాసంసార సాగ
రే । నాస్తికస్య గురఃపాలోహ్య నివార్యేణకర్మణా ॥ ౭౮ ॥ దుష్కరం క

శ్రీతిగల యోగంకరుడా నాకచేతనమమ సత్స్వమునగు దేహము నేలగల్గిం
చితివి. ౭౦ - దేహాభారుత్సృప్తుపదుఃఖపశుమమందురు దేహము పంచభూతా
త్ కంబురునైదువాయుప్రభుతోగూడినదియు బడియింద్రియములచేత వ్యా
ప్తమురు మనోబుద్ధి చిత్తాగంకారములచేత నింపిరిదియు చతుర్వింశతి త
త్వములరాశియే దేహామరంబును పంచవింశతి తత్వము జీర్ణంబు నిత్యుడ
గుపురాణ పురుషుఃను అతఃపశుజీర్ణనియు సనామయః డగు నీశ్వరుడని
యు రెండువిధంబుల నుండు అగ్ని యిరుపదినాలుగు తత్వముల సమన్విరావ
మగు దేహమం దభిమానియగుటచేత తేజస్విహూపుఃను జేతనస్విహూపుః
గుపురుషుః జ్ఞానపాశసంబద్ధుడై యెలస్సమదుఃఖ పశును - ౭౫ - అని
ర్వాచ్యమగు సజ్జానము పలన నవివేకంబు సనివార్థ్యంబగు నాయువివేకము
పలన సభిమానము నాయభిమానములవలన గామక్రోధలోభమోహమాద
మార్గవర్జ్య బుంబు నీర్వాదులు పదియును బుటురు వీనిలో మనోవాక్కా
యములు కర్మత్వమురుబూని త్రివిధకర్మము నాచరించునట్టి కర్మము క
డవత్తును సనుభవించునదిగియుండు - ౭౮ - అనివార్జ్యమగు కర్మసంబంధంబు
ససంసారసాగరమున మునింగిన దేహికే గణియెన్న డగవమను - ౭౯ - దు
స్సాధ్యమగు కర్మమురుభవించుచు నొకస్వము జీర్ణంబునుభవమనుభవించునది

ర భుంజామోచకదా సుఖమశ్నుతే । తసాజగుస్పృతం దేవాం కథం వై సోఘ
ముత్ససౌ ॥ ౮౦ ॥ కర్తవ్యం కిం మయాశంభో నిర్మితః కృణ్వే హేతునా ॥ బ్ర
హ్మః దైవలైకై నము క్తస్మ భగవాన్ ఫాలహోచనః ॥ ౮౧ ॥ దైవలంఘనగంభీ
రం సాత్వయన్నిదమబ్రవీత్ । క్షీణిణః । నకర్తవ్యోమహాభాగ విచారస్తత్స్వ
యాపఘ ॥ ౮౨ ॥ లోకోవకరణారాయ మయాస్సస్థోని సుప్రత । దిక్షుకీ
ర్మి వితన్వానవక్ష్యంబు జన్మసుదైవల ॥ ౮౩ ॥ అశక్యం న వమై జన్మన్యాయాస్య
సిమమాంతికం । మమ సాయుజ్యమాప్నోషి నాత్రకార్యావిచారణా । ౮౪ ।
ప్రకృతం యత్తుపత్న్యామి శ్రుణుతస్మనిన త్తమ । నిగమేషుపురాన త్తో జాయ
మానెషు తైస్సహ ॥ ౮౫ ॥ సంజాతా సంతవోలోకే యమాళాలం క్రియా
నఘ । విహేతు నాభికమలై న ర్థం తై తదావితః ॥ ౮౬ ॥ తతీస్త్వం తత్త్వలో
భూత్వా గత్వావిహేత్స్వనిర్మికిం । తైవస్వీకృత్యతాత్వతంతూన్ లోచయన్
కాశలంతవ ॥ ౮౭ ॥ వత్సానస్ప్రాణివివ్యాని సర్వేభ్యో దిగ్దసాదరం । రితా
భిమానం లోకస్య యత సే వర్తతేయశః ॥ ౮౮ ॥ దత్వానస్ప్రాణిదేవేభ్యోద

దు గావనిక్కిని దితమగు దేహమును నేస్టునహింపమత్సహింతుం - ౮౦ - ఓ శి
వుడా నేను జేయఁబడినదేమి నన్ను దేనికిఁగా స్పృశించితివి అని యడిగె న
నిచెప్పి నారదునితో బ్రహ్మదేవుండు మఱల నిట్లనియె ఇట్లుదేవలుండు చెప్ప
నతని మాటలువిని క్షీణప్రంశు మేనుగర్జనమును బోలు గంభీరస్వనంబున న
తనిసూరడించుచు నిట్లనియె - ౮౧ - ఓమహానుభావుడా నీవు విచారనడన
కర్తలేమి లోకములకువకారముఁ జేయ నిన్ను నేను స్పృశించితిని అరు జన్
ములలో నమ స్త దిగంతముల వ్యాపించిన కీర్తిని సంపాదించుచుండి యేడవ
జన్మమున నాయెదుఁ జేరఁగలవు మఱలసేపునాతో సాయుజ్యమునుబోయిదుగు
పుసేవీవివయమున విచారముచేయఁబనిలేమ - ౮౨ - ప్రకృతమును జెప్పెదవి
నుము మిని శ్రేష్ఠుడా పూర్వము నాయుండు వేదములు గలుగుచువును లోక
ముచకలంకారమూలములగు తంతువులావేదములతోడ నుత్పన్నములై య
దిమొదలుకొని యవి విఘ్ననాభీకమలమంచున్నవి - ౮౩ - కావున నీవారతంతు
వులనిమిత్తము విఘ్న సన్నిధికిఁబోయి యారంతంపుఁను గ్రహించుకొని నీనే
ర్దుసందఱకుఁ దెలుపుమ మేలుపుటంబులనేసి యూదరంబుతో నందఱకిము
లోకము నభిమానమును గాపాడుము ఇట్లు చేసిన నీకు యశంబు పొల్లును
౮౪ - దేవతలకు ప్రస్తుములనిచ్చి దేవాంగముల నలంకరించుము ఓ దేవలా

వాంగాన్యవ్యలఁకురు । దేవాంగ ఇతితేనామ భవిష్యతిపదజపల ॥ ౮౯ ॥ బ్ర
హ్మ । ఎవము క్త శ్లోకరేణ దేవలోమనిన తమః । బద్ధాంజలిపుటోభక్త్యా వ
ప్రభస్వస్య వ రసం ॥ ౯౦ ॥ దేవలః ॥ దేవ దేవ జగత్సామిన్, పార్యితీశద
యానిధే । ఇతోమవ్య రసంయది తదాపక్ష్యమహేశ్వర ॥ ౯౧ ॥ స్థాతవ్యం
క్షుత్రవిషయ నివాసఃపుత్రజెపుతే । కీదృశః ప్రభవిష్యంతి వంశేమమమమే
శ్వర ॥ ౯౨ ॥ కథంతేహంవ రసంచతత్సర్వం బూహిశంకర ॥ శ్రీశివః ॥
శ్రుశుదైవలవత్కృమి భానియ త్తమవ రసం ॥ ౯౩ ॥ సర్వరత్న మయూసర్వ
భాగస్థాయతనం మహాత్ । అనెకాషధి సంకీర్ణా నానాద్రుమసమాకులా ॥
౯౪ ॥ అనెకగోత్ర భూయిష్ఠా యతేసక్షత్రయారితా । వ్యాపామహావగా
భిశ్చ వసుమత్యబ్ధిమేఖలా ॥ ౯౫ ॥ సప్తద్వీపసమానిష్ఠా నవఖంజనమన్వితా ।
వ రతే ఖలుమూఘాని రంబుద్వీపంచ తత్రయత్ ॥ ౯౬ ॥ త్రాస్తే సర్వ
దేవానామూవాహోమేరుభూధరః । దుత్కూపుష్పవృశో జాంబూన దమయ
శ్శుభః ॥ ౯౭ ॥ కథ్యతేయశ్యవృక్ష త్వందాన్వితంశల్లక్షయోజనం । పాతా

దానిచేత నీకు దేవాంగుండని యొక నామంబు గలుగుననెను - ౮౯ - శంక
రుండిటుచెప్పఁగా ముని శ్రేష్ఠఃవగు దేవలుండంజలి బంధముచేసుకొని తాను
సమయకొనవలసినరీతిపడికారు - ౯౦ - దేవలుండశివ చెట్లన్న ఓ దేవదేవు
డాజగత్సామిని పార్వతీపతి దయానిధి ఇది మొదలుకొని నేను జేయ దగి
నకార్యమేమో దాని నాకు జెప్పుము ఓ మహేశ్వరుడా నేనేదేశముననుం
డవలయు నేపటణముననుండ దగును నావంశ మంచెడివారు ప్రభవించురు
వారినడవడి యెట్టిదిగా నుండును అంతయు నాకు దేటపడ జెప్పవలయు
నోయి శంకరుడా - ౯౧ - అవగా శివుడు చెప్పుచున్నాను - ఓ దేవలుం
డామఃకమోవ నీరడవడి నడిగితివే చెప్పెద వినుము సర్వరత్న పూర్ణంబును
సకల భోగములకు నలవును సర్వాషధులచే సంకీర్ణంబును పలుతెజంగుల
ప్రభావలచే నొప్పించియు ననేక పర్వతములచే నిండినదియు సక్షత్రమండల
మంటునటి పొడవుగలదియు మహానదివ్యాప్తయును వగ పూర్ణయుఁ జతుస్పా
గరములలోపల నడఁగినదియు నేమద్వీపములతోను దోమిది ఖండములతో
నుసూచిన భూమియున్నదిగదా అందు జంబూద్వీపమని యొకటి యున్నదిగ
దా అందు నవ్వ దేవతలకు నాధారముగా నుమృతపువ్వునలెఁ గనకమయ
మౌళుభక్తరమైన మేరువనుకొలకయున్నది - ౯౭ - దానిపొడగు మున్నదికెండు

శ్రీభూతితో యేన తతస్థాపితకం ॥ ౯౮ ॥ తస్మై న దక్షిణభాగం ధృత
సంక్షిప్తమ్ ॥ వర్తతేనగరోదేశే స్పర్శస్థాభ్యాః పమాభిలు ॥ ౯౯ ॥ అమోదపట్టి
ణం తత్రతవతాతే బహువిస్తరం ॥ పురందరిపురప్రఖ్యం మోమప్రాకార తోర
ణం ॥ ౧౦౦ ॥ అసూపమాపజనకం వజ్రవై షూర్యమందిరం ॥ తత్రపటాభిషి
క్తస్య రాజ్యం పాలయదేవల ॥ ౧౦౧ ॥ యత్ప్రపంచతపసంశస్య బద్ధశం
చేతితస్మై ॥ ఉదారాస్సత్యసంహ్నాః పరోపకరణోద్వితాః ॥ ౧౦౨ ॥
మేఘావినస్సదాచారా దేవభ్రాహ్మణ తత్పరాః ॥ వీర్యవంతశ్చ కుశలభావై
యు సవవంశజాః ॥ ౧౦౩ ॥ ఏతి తైశ్చ ధితంసంస్యం ప్రకృతం యచ్ఛతత్కురు ॥
గఢశీఘ్రం సకాశంత్యం విస్తూరితతేజసః ॥ ౧౦౪ ॥ వేత్త్యావస్త్రాణి దివ్యా
నితద్విశీకైశ్చైశ్చ కంతుభిః ॥ అలంకారాయ సర్వేషాం దేవనాం దాతుమహా
సి ॥ ౧౦౫ ॥ బ్రహ్మ ఇదం మహేశస్య తతో నియోగాత్ప దేవలోభాఢ మతీ

యోజనములని చెప్పఁబడు క్రిందఁ ద్రవిష్టమాడఁగా నింకఁ బదియౌలులక్ష
లుండును - ౯౮ - దారి దక్షిణపుష్కమ భరతఖండమందు సమ స్తుఖంబు
లంగలుంగఁజేయు సగరమమపేరుగల దేశమొక్కటిగలదు - ౯౯ - అచ్చటను
క్కిలి వెళ్లువుగలిగి యామోదపట్టణమని యొకపురము పతిఁజ్జుచున్నది. అ
ది యిందలి పట్టణముతో నరియయినది దానితోటలును బహిద్వాకరములు
ను స్వీర మయంబులు - ౧౦౦ - మతీయు నాపట్టణము జలప్రాయముగాను సం
తోషకరముగాను వజ్రములచేతను వై షూర్యములచేతను గట్టినయిండ్లుగలది
గానున్నది ఓదేవలుఁడా నీవచటఁ బటాభిషేకము నొంది రాజ్యమును భా
లింపుము - ౧౦౧ - అనిచెప్పి నీవంశముయొక్క వృద్ధిని జెప్పమని యడిగితి
వి గనుక నిక దానిఁ జెప్పెదమిమము నీవంశమందుఁ బుట్టినవారు గంభీరమ
గుబుద్ధికలవారుగాను నిజమూషువారుగాను పరుల కుపకారముఁ జేయఁ బ్ర
యత్నుపడువారుగాను మేధగలవారుగాను మంచి నడవడిగలవారుగాను దే
వభ్రాహ్మణ భక్తిగలవారుగాను పరాక్రమము గలవారుగాను చతురులు
గానగుదురు - ౧౦౩ - నీవడిగిన విషయమంత నీకుఁ జెప్పితి నింక ప్రకృతపుకా
ర్యమునుజేయుము సేపుశీఘ్రముగ మిక్కిలి తేజముగల విష్ణునొద్దకుఁబోము ఆ
విష్ణుడిచ్చు తంతువులచే వస్త్రములనేసి దేవరలకొల నలంకారార్థమిచ్చు
ను - ౧౦౪ - ఇట్టిశివదుఁడు దేవలనితోఁ జెప్పినవృత్తాంతముఁ జెప్పి మఱల బ్ర
హ్మచెప్పందోడంగ దేవలుండుటలేశ్వరుండుననకానతిచ్చిన న్నలెయినసంతసం

రయన్మదా । ప్రణమ్య గౌరీరమణం దిద్మక్కుర్య యాసుధాల్ని హరి మప్రమే
యం ॥ ౧౦౬ ॥ ఇతిబ్రహ్మాండపురాణే - బ్రహ్మనారదసంవాదే - ఉత్తరఖం
డ - దేవాంగసంభవోనామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

బ్రహ్మ ॥ తతశ్చివాం ప్రణమ్యా సాదెవలోనాక్య మబ్రవీత్ । దేవిలో
కేక్యచేభావై మాత్రమాంసశ్యసాదరం ॥ ౧ ॥ సయఃపారావార మహంగ
మిష్యామినకాతుకం । అనుగ్రహ్యాప్యమానిత్యంసర్వైలోకా స్త్విదాశ్రితాః॥
౨ ॥ ఇత్కుక్తాదేవతనాకూర్వతీవాక్యమబ్రవీత్ । గభసామ్యసహాయంతై
సమయోకరవాణ్యహం ॥ ౩ ॥ శత్రవోయదిబాధంతై త్యాంతవామాం భవా
స రేత్ । తదాసన్నిహితాభూత్వా నాశయిష్యామితా సహం ॥ ౪ ॥ ఇట్కు
క్తోదేవదేవస్య త్రియయాసముని స్తదా । గమనాయమలింపతై తంతుసంగ్ర
హకామ్యయా ॥ ౫ ॥ ఇవి మాతృక పుస్తకమందు లేవు గనుక వీనిలక్క
గ్రంథముతో జేర్చు బడదాయె ॥

బుర సతనికి మ్రొక్కి యుప్రమేయుండగు హరినిఁ జూడఁగోరునుఁ బాలకడలి
కడనుఁ బోయెను- ౧౦౬ - ఇది - బ్రహ్మాండ పురాణంబున బ్రహ్మనారదసంవా
దంబున నుత్తరఖండంబున దేవాంగసంభవంబున్నది మొదటియధ్యాయము.

బ్రహ్మచెప్పెవాక్యము- టీ- అంతదేవలుఁడు పార్వతికి నమస్కారము
చేసి యామెతో నొక వాక్యముచెప్పె నదియేమనఁగా సకలలోక నిర్మాత్రవి
సకలశుభదాత్రినగు నోదేవీ తల్లీనన్న దయతోఁజూడుము- ౧- నేనిపుడుమి
క్కిలి యుత్సాహముతోఁ బాలకడలికిఁ బోయెదను నన్నెల్లవృక్షనుగ్రహింప
వలయును ఎల్లలోకములుఁ నీయంపకదాయున్నవి- ౨- దేవలుండేని చెప్పఁగా
బ్రాహ్మిని యాతనితో నిట్లు యుత్తరమిచ్చెను ఓయిమిక్కిలి శాంతి సంపన్నుఁ
డవయి క దేవలుఁడా యత్నై పోము నీకు సమయమందు నేను సహాయముచే
యుమను - ౩- నిన్ను శత్రువులెవరైన పీడించిన వక్షమందవృక్షును నీవు నన్ను
నరింపుము న రణమూత్రమున నేవచ్చుట నీకగవడి నీశత్రువులను సంహరించె
దను - ౪- దేవదేవుఁడైన యాశ్వరుని భార్యయగు పార్వతి యిట్లు చెప్పఁగా
నే యా దేవలుండవృక్షును ప్రైముల నేయుటకు గారణములైన తంతువులఁ
దేవలయునవలంపుతోఁ బ్రయాణమునునిశ్చయించెను- ౫- ఇది పుస్తకాం
తరకథల ననుసరించి యేర్పడువఁబడినశ్లోకములు గనుక వీనిలక్క గ్రంథము
తోఁ చేర్చఁబడదాయెనని తెలియునది.

సతుగత్వామహాలేజా దేవలఃకురసాగరం । స్థవణాస్సాస్త్రిశ్రమేతస్థా
త తీర్తేథ మనోహరః ॥ ౧॥ రసాలసాలతకోక్కుల తమూలై నారేరికేశకైః । స
ప్తశక్తైః కురవక్తైః రజన్తైః పవసేరపి ॥ ౨॥ అస్త్రిరపి మహావృక్షైః లఽ
తాభిరభిశోభితైః । భృంగర్థుంకార సంకేశేణ కోకిలారావసంకులైః ॥ ౩॥ పా
రావారస్యపీచీనాం ప్రతిరోచ్ఛేద్రుమాకులే । దేవలస్తత్రైవై తప్తుం చక్రైశ్చ
శ్చయికింమలిం ॥ ౪॥ అథాపశ్యేం సప్తహరావ సంకులంక్షీరసాగరం । యస్య
ప్రమాణైవ పుల్యై దుగః మే వింధ్యతాక్ష్యైయోః ॥ ౫॥ బహుశ్చే వాల సం
కీణాం నలీవిభ్రమకారిణం । పుషమేథనభీత్యైవ మంథానెనసురాసురైః ॥ ౬॥
డిండీరైః సీ రవతితైర్వప్రంకతుః మివోద్వృతం । మత్స్యవక్ష సముద్ధూత స
భోగతే వృషదక్షైః ॥ ౭॥ అమదైః పూజితైః ముక్తా జాతై రివవిభూషితం ।
పూర్వామపా తుంభంభయోని మునీశ గ్రహణేచ్ఛయా ॥ ౮॥ ప్రసార
యంతమాశాసుచాహువంశానివోమిభిః । అత్యాయతాభీరాజంతం రాజ

మిక్కిలితేజముగల యూదేవలుఁడు పాలకడలికడకుంబోయి దానియొ
ప్పున సాగసెనబంగారాశ్రమంబున వసియించెను - ౧ - ఆయాశ్రమంబునఁబడి
య్యమామిడిచెట్టు నేపిచెట్టునుతక్కులవృక్షములును కానుగచెట్టునుఱుంకా
య ప్రూకులును గోరింటచెట్టు నేడాకుల యరఁటిచెట్టును మదిచెట్టును ప
సన చెట్టును మఱియుఁ బలువిధంబులగు ప్రూకులును పూల తీగెలును
మిగుల శోభిలుమండు నలుగడలను దుమైదలు ర్థుంకారము చేయుచుండు
కోకిలములు గూయుచుండు మఱియు నాయాశ్రమము సముద్రము తరం
గములచేతఁ జల్లగా నుండును కావుననది తపస్సున కహంబగు స్థానమని
దేవలం డచటఁదపస్సుచేయ నిశ్చయించె - ౪ - మఱియు నాక్షీరసముద్రంబు
లోతుండు వింధ్యఁడును గనఁజాలఁడు దానివెడలుపింతయని గరుమండెఱుంగ
నోవఁడు దానియందంతట నాచుపాచి యుండుగాన నదిపచ్చికమొలిచిన నేల
యనుతలంపుఁ బుట్టించు దానిగటచుఁ బడియుండు నుఱుగువోబ్బిలఁజూచిన
మఱుల దేవదాసపులు తన్ను మధింతురనుభీతిచేత సముద్రము తనకోకలోఁగ
టబూనినట్లుతోచు మత్స్యములరెక్కల త్రావడుచేనెగసి యూకాశము నం
టఁబోయి మిగుడుచున్న యువకబిందుపులజూడ దేవతలు సముద్రముమీఁదఁ
బూర్ణము చల్లునట్టియు తైములనితోచు మిగులనివదలగుదాని యలలఁజూ
డఁగాబూర్ణముగస్ఫుటించు దన్ను ద్రాగెనుకోవలెబుత నతనిఁబట్ట పూజించుదం

హంసనిశ్చేదితం || ౯ || దర్శయద్విస్తృత త్రత్రమార్ద్రస్సాన్విక జలజంతు
భిః | ఇతోమహంతివస్త్రాని నసంత్యై తైర్వివామయి || ౧౦ || ఇతీవనర్వదే
వానాం దర్శయంతం మనోహరం | ప్రహర్ష మశులం లేభే ద్వస్వస్థిం దే
వలస్తదా || ౧౧ || తవస్సేవేనశుడాత్మా మార్ధవానుగ్రహోభయా | యమా
దిభిర్ద్రుక్ప్రజా నిశ్చలోపిజితేంద్రియః || ౧౨ || అనన్య మానస స్త్రీమాకా
యోగానననమాహితః | తత్ప్రసూ హరిస్త్యై భగవాన్ ప్రససావహ || ౧౩ ||

తంప్రసన్నంజగన్నాథంతుస్థానవారిమన్యయం || దేవలః || నమస్సై దేవదేవే
శనమస్సైభక్తవత్సల || ౧౪ || నమస్సై పుండరీకాక్ష నమస్సైమధుసూదన | న
మస్సేమార్ధవానంత నమస్సేపురుషోత్తమ || ౧౫ || నమస్సే సర్వలోకేశ నారా
యణానమోస్తుతే | చతుర్భుజాయదేవాయ శౌజ్ఞకావాపధరామయ || ౧౬ ||
నమఃకౌస్తుభభూషాయ శంఖచక్రగదాభృతే | నమఃపక్షీశపత్రాయ నమస్సై

డంబులః జానుమన్న దోయనితోమ-అచ్చటచ్చటజలజంతువ్రలు దమతల
లఁగానుపింపఁగా నింతకంటె గొప్పనస్తువులు నాలో లేవని దేవతలకుఁ దన
యందున్న వస్తువుల ప్రమాణమును దెలుపునట్లుండు అంతట రాజహంసం
బులచేకోభిల్లుచుండు అవ్యమదేవలు డిట్లాప్పించుటై యున్న యానమ్మద్రము
నుఁజూచియతులంబగు సంతసంబునుఁబొందెను - ౧౧ - అచ్చటనతండుధృ
క్ ప్రజాంకు నిశ్చలచిత్తండును నిగ్రహీతేంద్రియండునై యోగాననంబునఁ
గూర్చుండి మనస్సునువిష్టునందునిలిపి యోగశ్రీపంపన్నుఁడై యమాద్యస్థాం
గయోగములచే విష్వస్సుగ్రహంబు సంపాదించఁ దపంబొనర్చె నంత నావిష్టు
వునంతసించి యతనికే బ్రసన్నుండాయెను - ౧౩ - అంత దేవలుండు దనకు
బ్రసన్నుండైన హరినిట్లు స్తుతించఁ దొడంగ దేవ దేవులకుఁ బ్రభుఁడైన నీకు
నమస్కారము భక్తులయందు బ్రీతిగలవాఁడైన నీకొఱకు నమస్కారము తా
మరపువ్వలవంటి కన్నులుగల స్వామీ నీకునమస్కారము మధువను రాక్షసు
నిఁజంపిన స్వామీ నీకునమస్కారము లక్షీవతీ ఆనంతుడైన నీకునమస్కారము
పురుషోత్తముఁడైన నీకు నమస్కారము నకలలోకనాయకా నీకు నమస్కార
ము నారాయణుఁడైన నీకునమస్కారము నాలుగు భుజములుగల దేవుడైన నీ
కునమస్కారము శౌర చాపమును బట్టినవాడైన నీకునమస్కారము - ౧౬ -
కౌస్తుభాధరఁబుఁడైన శంఖమును బ్రక్షమును గదను ధరించినవాడైన నీకునమ
స్కారము - గరుడవాహనుడైన నీకునమస్కారము అది శేషునివివాదఁ బన్నవ్విం

శేషశాయినై ॥ ౧౭ ॥ లక్ష్మీప్రియాయసేవ్యాయ సమస్తపుణ్యమూర్తయై ।
 సమోదయితదూరాయ దైత్యదవప్రహారికే ॥ ౧౮ ॥ వేదవేదాంతవేద్యాయ
 జ్ఞానగమ్యాయశీమతే । ఇంద్రదీపప్రతీకాశాయూర్తత్రాణసరాయన ॥ ౧౯ ॥
 ముకుందాయ సమస్తభ్యం భుక్తిమక్తిప్రదాయినై । పరబ్రహ్మస్వరూపాయ
 సమస్తేభ్యోఽమూర్తయై ॥ ౨౦ ॥ ఏవంస్తుతస్తోవిష్ణుభక్తావాప్రాబ్రవీ
 ద్వహః । ఇంద్రసీలూచగోదంచతోమృషీశబలసి తం ॥ ౨౧ ॥ శ్రీహరిః ॥ సా
 ధుసాధుమహాభాగః ప్రీతోసి తవస్తవ । పరంవ్యోషేద్విదాస్యామియతేమనసి
 రోచితే ॥ ౨౨ ॥ నారాయణేనైవమయ్యోబభాషేదేవగోమువా । దేవదేవజ
 గన్నాథ లక్ష్మీకాంత దయానిధే ॥ ౨౩ ॥ యతఃప్రసన్నోభగవాన్ కృతకృ
 త్యోన్మహాంతతః । అష్టావ్యోమహాశేవనిరాకృతం వస్త్రీనంహరిం ॥ ౨౪ ॥
 తంతూకాదిశమహాభాగయవర్థమహామూగతః । త్వద్దర్శనాద్ధృషీకేశసభ
 లోమధహారీభః ॥ ౨౫ ॥ ఇతివస్త్రస్తదావిష్ణురైవతలంకరణస్త్రినా । తథే

మవాచా నీకురమస్కృతము లక్ష్మీకాంతుఃశు నెల్లనారికి నేవించ దగినవాసు
 నుబుచ్చెవిగ్రహుఃశురగు నీగోతకు సమస్కృతము పావములకు దవ్వగునట్టి
 యు రాక్షసగర్వమును హరించునట్టి నీగోతకు సమస్కృతము వేదములుజే
 తాతములు చవిది యెఱుగఁదగినవాసుడు జ్ఞానముచే నెఱుగఁ దగినవాసు
 నుశీమంతుఃశురగు నీకు సస్కృతము ఇంద్రసీలమునుబోలు మేలివానియగు
 వాసుడు దీరదక్షిణ కంఠగఘుగట్టినవాసుడు భుక్తిముక్తులనిచ్చు వాసునగు
 ముకుందువా నీగోతకు సమస్కృతము పరబ్రహ్మస్వరూపుండును విశ్వాకా
 రుండునగు నీగోతకు సమస్కృతము ఇట్లుదేవలుఁడు స్తుతియింప నింద్రసీలపు
 కొండవీధి వెన్నైలయువయిందినట్లుచిరునగవునగుచు దేవలనితో హరియి
 ట్టరియె - ౨౧ - లెన్నైతన్న మిక్కిలియన్మహావంతుఁడ నోయిదేవలుఁడా నీపు
 నీతవస్తునకు నేను సంతసించితిని నీయిమంతు న వరంబునుగు మిచ్చెదననెను -
 ౨౨ - ఇట్లువారాయఁడుండాడిన నాదేవలుం డతనితోనిట్లనియెఁ దేవదేవుడా
 జగత్పాపిని లక్ష్మీనాయకుడా దయానిధీ నీపుప్రసన్నుఁడవగుటం జేసి కృ
 పార్థుండనైతి నచ్చేళ్ళిడునాజ్ఞచే వస్త్రములనేయఁ దంతువులఁ గొనిపోవ నీ
 యెడకు వచ్చితిగావ నాకుఁ దంతువులనిమ్ము ఓ హృషీకేశుడా నీదశఽసము
 వలన నాకోకఽసభలంబు అనియింబు దేవలుండమగ విష్ణుఁ డటకానిమని తన
 నాభికమలమంబుండిగొనియున్న తంతువులనతనికిచ్చెను - ౨౩ - సమిటఁ గొ

త్యుక్తాపిదా తంతుఁ ధావితాన్నిభివంకజె॥ ౨౬॥ చిరకాల మధోవాస
దేవలంఘగుమాదనః॥ హరిః॥ జగత్ప్రభవవేలాయాం పురై తేఖలుత-తవః॥
౨౭॥ జాతా స్తవాదితోమానె మయావై రట్టితాఖలు । వినియోగోద్య సం
జాత స్తయైపాంఖలు దేవల॥ ౨౮॥ కృత్యావస్తాగ్ర్యనఘాణి రోపయ
కౌశలంతదా । దత్వాఖతేభ్యోదేవేభ్యో లంకారంకురుమానన ॥ ౨౯ ॥

భవతస్సహౌ పూర్వ దేవామాయావినఃఖలాః । మునివేష ధరాభూ
త్యాకరివ్యంతి హివంచనాం॥ ౧॥ తంత్ర్యేకేత్యం జగద్యోభవతేషు శదా
మునై । ధృఢం విక్రమ్యభవతా హంతవ్యా నే నిశాచరాః॥ ౨॥ * ఇది నూ
తనముగనుకడిని తెక్క ప్రత్యేకమని తెలియవలెను॥

ఇత్యుక్తాన్ భగవాన్స్త్వమ దైవలాయమహత నై చుక్రం చక్రాద్విని
ష్క్రమ్యుదదాత్త్వై స్తముదాయుతః॥ ౩౦॥ గృహీతచక్రోదైత్యారైదైవలో
హపఃపూరితః । బద్ధాంజలిరువాచేదం దేవదేవం జగదురు॥ ౩౧॥ ప్రీతో
స్త్వమగృహీతోస్త్వి యమ కంఠీమతావిభో । త్వప్రసాదాజగన్నాథ రవ

తదవప్రసక్తు క్రిమహావిష్ణుప్ర దేవలునిజాచి యూతంతువులు జగత్తువుటనువు
మపుటైను నాటిమంషి వానినే గాపాఢితిని దేవలుఁడా నీచేత వానికివృషువి
నియోగంబు గలిగెఁగదా - ౨౮ - వీనిచే వెలలేనివస్త్రములనేసి నీనేర్పునం
దఱునియామనటుదేవతల కల్లనిచ్చియలంకారమును గల్పించుము - ౨౯ -
నీవిచ్చుటమంషిపోవునవృష ప్రోవలో దురారులును మిక్కిలి మాయలు నేర్చి
నవారువగు రాక్షసులునీవుగొనిపోవు తంతువుల నిమి త్తము మునివేషములు
ధరించుగొని నిన్ను మోసముచేయువత్తురు వారి విషయమందు నీవు పరాకృవ
డక మిక్కిలి జాగ్రత్తగలిగి మెలఁగి లెస్సగాఁ బరాక్రమించి వారినినంహరింప
వలయును - ౩ - * ఇదిమాతనముగనుక డినినంఖ్యయు గ్రంథసంఖ్యతో జేర్చు
బడదాయెను

ఇట్లుభగవంతుఁడగువిష్ణును మహాత్ముఁడగు దేవలునకుఁజెప్పి మిగులసం
తోషముతోడఁ దనచక్రముచుండి యొకచక్రమునుడినియతనికిచ్చెను-౩౦-దేవ
లుఁడమివిష్ణునివలనఁ జక్రంబుగై కొని నంతుస్తాంతరంగుండై దోసిలిదిగియుంచి
దేవదేవుఁడును లోకగురుఁడువగు విష్ణుప్రతోనిట్టియె - ౩౧ - నీవునన్ను గార
వించిమా బలామటంజేసి మీయచుగ్రహంబునడసిమిగులసంతసించితి మీయ
నుగ్రహమువలనఁ బటంబుబునేసెదను మీరుచెప్పిరతిగా నెల్ల దేవతల కిచ్చె

యిష్యామివాంబరా ॥ ౩౨ ॥ దాస్యామి నర్వదేవేభ్య స్సాదరం భవదాక్ష
యా । ఇత్యుక్త్వా దేవహోభక్త్యా సత్త్వానారాయణం హరిం ॥ ౩౩ ॥ తస్మా
నారాయణస్యాగ్రే త్తక్షణం ముకుళితాంజలిః । తతోహరి స్తథేత్యుక్త్వా తత్రై
వాంతరధీయత ॥ ౩౪ ॥ తతస్మదేవహోవశాని జ్వంబూన్వీపంజగామనః । లవ
ణాణావ మాసాద్యా ద్రాక్షీత్కృత్రిమమాశ్రమం ॥ ౩౫ ॥ రసాలైః పనసై
నికంబైః కసిదైబః దరీద్రమైః । జంబూభిరపినారంకైః జ్వంబీరైః మఘభు
ష్పకైః ॥ ౩౬ ॥ మాలభోహతిభిశ్చైవ శిరీషైః కేతకీగణైః । ఫలపుష్ప సమాకీ
ణైః రాజమానం మనోహరం ॥ ౩౭ ॥ దృష్ట్వా తమాశ్రమం దివ్యం నిస
యం ప్రాపదేవలః । కస్యాయమాశ్రమోహిష్యా మనోహరః కాయతేమమ ॥
౩౮ ॥ తవన వ్యవహిమా కీదృశోహి మహాత్మనః । ఇతిమత్ప్రాశ్రమవదం
ప్రవివేశనదేవలః ॥ ౩౯ ॥ దదశేతప్రమానీంధ్రం కపటో పాయ సంభయం
అనెకశిష్టైః కపటైస్సేవ్యమానం నదాశుచిం ॥ ౪౦ ॥ జవంతం కాపలా
మంత్రా భ్రామయర్షక్షమాళికాం । తమువాచతతోహానిః కపటోవత్ప్ర

దననివలికిదేవలుఁడు భక్తితో నారాయణునకుం బ్రణమిల్లి యుతనియెదుటఁజే
తులు మొగుమ్మకొని కొంతదడప్రనిలువఁగా సంతనానిష్ఠుండట్లకానిమని చె
ప్పియ వోట్లనేతిరోహితుఁడాయెను - ౩౪ - అంతనాదేవలముని జంబూద్వీప
మునకువచ్చి లవణ సముద్రతీరంబున నొక కృత్రిమంబగు నాశ్రమంబునుగనె
ను - ౩౫ - ఆయాశ్రమంబు పూచిపంజియున్న తీయమాముడచేతను వనన
వృక్షములచేతను వేపచెట్లచేతను వెలగచెట్లచేతను రేగుచెట్లచేతను నేరేమచె
ట్లచేతను గిచ్చిలిచెట్లచేతను నిమ్మచెట్లచేతను మఱియు మకరందముతోగూడిన
పువ్వులబూచునట్టి బహువిధవృక్షములచేతను జాజిబండి గురుగింజ మొదల
గురుగలచేతను దిశశ్చుచెట్లచేతను మొగిలిచెట్లచేతను మిగుల వెలుగుచుండె
నట్టిమనోహరమగు నాయాశ్రమంబునుజూచి దేవలముని యీ యాశ్రమం
బైవ్వనిదోతెలియదు దీనివీక్షింపఁగా నామనస్సునకు మిగులహృషము వెఱు
గుచున్నది ఈ యాశ్రమముగల మహాత్మురి తనస్సు మహిమయెట్టిదోయని
తలచియామాశ్రమంబులోవలికిఁ బ్రవేశించెను - ౩౯ - ఆయాశ్రమంబునో
చ్చి యుండుకపటోపాయ సమాహముగల యపియు మిక్కిలి పరిశుదునివ
లై వేషమువేసుకొని యనేకులగు కపట శిష్యులచే నేదింపఁ బడుచు చేత జ
నమాళికను ద్రివృచు కపటమంత్రములను జనియించుచున్న యొక కపటము

కోభవాః ॥ ౪౧ ॥ కింనామధేయమవశుమౌతుశ్చా గమనేత్రకః । తేనవృష
 స్తోహానిదైవల సంజగాదహ ॥ ౪౨ ॥ దేవతోహంముని శ్రేష్ఠమానసః
 పార్వతీవతైః । శివేనాహంసమాజహో నిమాతుం వస్తుసంతతిం ॥ ౪౩ ॥ వి
 స్తాస్తంతూనమాదాయా గతోస్థితవతాంపర । ఏవం సంజాహితే నేనకుటిల
 స్మువాహహ ॥ ౪౪ ॥ పాగుదేవలవహానీంద్ర అద్యతిష్ఠమమాశ్రమే । వ్యతీ
 తాయాం రజన్యాంతుఃకృష్ణభాతైగమిష్యసి ॥ ౪౫ ॥ తథాత్మక్యాదేవహోఽ
 తస్మిన్నా సకలైరపి । తతోభరాత్రౌతచ్చిష్యాశ్రేణసాకం మహాబలాః ॥ ౪౬ ॥
 క్రూరరాక్షసహాశ్చ దేవలహంతు ముష్యతాః । దేవలోభ విషిత్రైపాం
 కృత్రిమం కుటిలాత్సాం ॥ ౪౭ ॥ విష్ణువతు దీప్యమానం చక్రం తత్యాజతా
 వ్రతి । తైనముక్తం తతశ్చక్రం కోటిసూర్య ప్రభం మహత్ ॥ ౪౮ ॥ సహస్రా
 దంభృశంకైత్యిచమూందిశైవసర్వతః । చక్రేణిన్నభిన్నాంగా దైత్యాన్తే

నింగనై నవృక్షావటయముని దేవలునితో నాయనానీవెవ్వఁడప్రసేపేరేమి నీవి
 చ్చోటికి రాఁగారణమేమి యని యసుగఁగ బిమట నాదేవలముని శ్రేష్ఠం
 డాక్షపటమునితో నిట్లనియె - ౪౨ - నేనుదేవలుండ పార్వతీనాథుండగు నీశ్వ
 రుని మానసంబుఁ బ్రభవించినాడ నా మహాదేవు నానతివేకఁ బటసంహతి
 నిమాణాంబుకై విష్ణువు నొడవండి తంతువుల గ్రహింపుకొని యిటవచ్చి
 నాడ నోయి తావన్నశ్రేష్ఠఁడాయని దైలువఁగా సంత నాకపటముని దేవము
 నివర్జ్యునితో మఱల నిట్లనియె - ౪౩ - ఓదేవలమునివర్జ్యుఁడా నీవుప్రసాదినకా
 ర్యంబు మిగులమంచిదిగానున్నది యూచినంబు మాయాశ్రమంబునలుపుము
 రాత్రిఁగఁడవిభావివంబు ప్రభాతంబున నీవుపోవచ్చుననెను - ౪౪ - అంతనా దేవ
 లుండట్లకానిమని యెఱవఁబడి యూచినమాయాశ్రమంబుననే నిలిచె నటుపి
 తులవల చెమతలంపు నెఱిగొని నిన్ను ప్రసాదలబ్ధులై తనవేతదీప్యమానంబ
 గుచక్రమ్ముచువారలమిఁదవిడిచెనంతఁ గోటివేనెలుఁగుల భిక్కురించునట్టి తేజం
 బుతోడనున్న యూవైష్ణవ చక్రంబొక్కసాకి వేపురశత్రువుల నశించజేయు
 నదిగాన సంత నారాక్షససమూచుశ్చంబునఁజొచ్చి యూనేసయంతయుఁ జింద
 రవందరలగునట్లు ఛేదించ సంవత్సర రాక్షసులు గొంపలు చేతులుదెగినవారును
 గొంపలు గాఢవిరిగినవారును గొందఱు తోములు పగిలినవారునై మిగుల

భృశవిహ్వలః ॥ ౪౯ ॥ పలాయమానా బహుధామద్రుప్తశ్చదిశోదిశః । తత
 నృతాసురాభ్యుక్తా మహానత్వాదురాసదాః ॥ ౫౦ ॥ వజ్రముషి ధూత్రాదు
 వక్త్రోధూమోస్త్యోధమహాబలః । చిత్రనేనః పంచనేనః పంచతే దాసవాధి
 పాః ॥ ౫౧ ॥ పునస్సర్వైరైవైత్యైస్సైవైస్సంభూయైసమయోధయః ।
 నృజంతశ్చిరపమాణి ఛాదయంతోఽఖలాదశః ॥ ౫౨ ॥ తతఃకుస్సాయకై సీతై
 దైవలం కుపితాభృశం । నశోశాకతదాచక్రం హంతుం తా దైత్యపుంగ
 వాః ॥ ౫౩ ॥ తేషాం బాహుప్రహారైసు దేవలః వీడితోభృశం । తుష్పావచండి
 కాం ప్రీత్యామెదం ధార్యతేజగత్ ॥ ౫౪ ॥ దుగాం భగవతీం చండిం రక్తా
 ష్మంకః సవణిశేనం । కంఠీరవనమాహుధాం స్థామసర్వేశ్వరేశ్వరీం ॥ ౫౫ ॥
 విశ్వేశ్వరీం జగద్ధాత్రీం సమీశిత్యంతకారిణిం । ధరాధరేంద్ర తనయాం భీక
 రాశీకరాంశీవాం ॥ ౫౬ ॥ స్థామి ప్రచండదోదకం దైత్యదపః ప్రహరి
 శీం । మహిషాసుర సంహరీం స్థామి దేవేం మహాబలాం ॥ ౫౭ ॥ సురాసు

శీతః జెందపలువిధంబులఁ బఱుగులుదోలి పదిదిక్కులఁబోయిరి- ౪౯ - అంతకు
 వివర్ణుల మహాబలపరాక్రమ సంపన్నులును దురాభిమానులు నగు వజ్రముష్టి
 ధూమ్రవక్త్రుఁడు మహా బలుండును ధూమ్రాస్త్రిఁడు చిత్రనేనుండు పంచ
 నేనుండును వేదగుల యేప్రభురాక్షస పతులు మఱల నావైత్యుని న్యంబుల
 నెల్ల మనుషిండుకొనివచ్చి దేవలునితోఁ బోరనారంభించిరి- ౫౦ - అష్టపాదా
 డ్దనులతికోపముతో బాణపక్షములఁ గురియించుచుఁ బదిదిక్కుల బాణము
 లచేగవచ్చుచు వేడిహూవుల దేవలుని యొడలెల్ల చెక్కిల్లై పోవునట్లేయనవు
 డా విషువ తుంబగు చక్రం బారాక్షసుల సమయింపఁ జాలదయ్యె- ౫౩ - అంత
 నాదేవలుండా రక్షమల తూవుల పోలులచేఁ బీడితుండై యోర్విజాలక న
 కలఁగదాత్రియగు చంఢికనుఁ బ్రీతితో నుతియించె - ౫౪ - దుర్గునుపశుశైశ్వ
 ర్యముగలదానిని జంఢిని యెఱిగి కన్నులుగలదానిని నల్లనివన్నె గలదానిని సిం
 హ్యామఱివాడనెక్కి సవారిచేయుదానిని సర్వేశ్వరేశ్వరిని నుతియించెద- ౫౫-
 బోకేశ్వరిని లోకముల భరించుదానిని లోకములఁ గలుగఁజేసి కాపాడి సమ
 యించుదానిని కొండల రేనికూతును భయంకరురాలిని నాశీర్వదించుదానిని
 శుభాకారను మిక్కిలి విజృంభించు బాహుదండములుగలదాని దానవుల మ
 దముహూరించుదానిని మహిమానుదుని సేవారించుదానిని మహాబలను దేవిని
 నుతియించెద - ౫౬ - సురలయచనుదులయు దలలనుండు మానికంబులుపా

రశ్మిరోహిణీ సీరాజితపదాంభుజాం । రక్తకేశకం రక్తదంష్ట్రాం గదాకోదండదా
రిణేం ॥ ౫౮ ॥ పాహిపాహిమహాదేవీ చంపికే చూరుభూషణే । ప్రసీదపద్
మత్రాక్షి దైత్యదవేవిరాశిని ॥ ౫౯ ॥ ఇద్ధం సంస్తువత స్తస్య దేవలస్య మహా
తనః । ప్రాదురాసీ న హాదేవీ చండికాభక్తవత్సలా ॥ ౬౦ ॥ తతఃప్రసన్నా
తాండేవీం తుషావనపదేవలః । విశ్వేశ్వరినమఃసేను సర్వలోక పూజితే ॥
౬౧ ॥ నమసైనుంపికదుగేశంకరాధాశరీరిణి । నమస్సై పద్మత్రాక్షి నమ
సేశుణ్యమూతయై ॥ ౬౨ ॥ నమస్సై ద్వైశ్వరేశ్వరై స్తనమసేదైత్యరాశిని ।
జహీమాన్ పాపినోదైత్యాన్ పాహిమాంభుక్తవత్సలై ॥ ౬౩ ॥ తతఃప్రస
న్నాసాదేవీ సాం త్వయంతీజగాదమా । వత్సమాభైషిభద్రంతే ముహూర్తం
వశ్యమద్భులం ॥ ౬౪ ॥ మమశూలేన మహతా హత్యా దైత్యాదురాతనః ।
విద్రావ్యచదితస్సర్వాస్తనః పాస్వామిశోణితం ॥ ౬౫ ॥ ఇత్యుక్త్యాచండికా

దంబులకు సీరాజనంబుగాగే వెలుగుపట్టిదానిని యెఱ్ఱని వెల్లమకలుగలదాని
నెఱ్ఱనికోరలుగలదాని గదను వింటిని ధరించిన దాని సులియించెద ఓమంచి
భూషణముల ధరించిన చంపికామహాదేవీ కాపాడు కాపాడు కమలము శేకు
లవంటి నేత్రములుగల చంపికా రాక్షసుల గర్విమును ధ్వంసము చేయుగల
యోధుంపికా నాకుబ్రసన్నురాలపుగమ్మ - ౫౯ - ఇట్లు మహాత్ముండగు నాదే
వలుండుమతియింప భక్తవత్సలయగు నాచండకామహాదేవీయతనివ్రూలనా
విభూతమయ్యె - ౬౦ - అంతఃబ్రసన్నురాలయిన యాదేవీని దేవలమనిశ్రే
ష్ఠుండు మఱల నుతించడొడంగ ఎల్లలోకముల వారిచే బూజింపఁ బడునో
లోకనాయకీ సేవనమస్కారము శివుని దేహామందు నగమైన యోధురూ చం
డికా సేకునమస్కారము తామరపువ్వు శేకులవంటి కన్నులుగలదేవీ సేకునమ
స్కారము పుణ్యమూర్తయయిన సేను నమస్కారము నశ్వేశ్వరేశ్వరియై
న సేకునమస్కారము దైత్యుల సంహరించునట్టి దేవీ సేకునమస్కారము పా
పాత్ములగు సీరాజనులజయింపుము నన్నుఁ గొపాశుమహా భక్తవత్సలురా
లా - ౬౩ - ఇట్లుసుతీయింప నాదేవీయో నాయనా భయపడవలదు ముహూ
తాముతోవల నాబలము సేకు దెలియవచ్చునని మిగులఁ బ్రీతితో దేవలని
నూరాద్భుతమఁబలికెను - ౬౪ - అన్నదాదేవీచెప్పినదింక నేమనఁగా నాదగు మ
హాశూలముచేత సేదురాదులగు రాక్షసులనెల్లఁ గొట్టికొంతఁజేసెనట మి
టవాసుల రక్తముద్రాప్రసన్ను - ౬౫ - ఇట్లుచెప్పి నాలుగుభుజములును నిడుదనా

దేవీ అటహసం చకారహా । చతుభుజా దీప్తజహ్వీ రక్తనేత్రామహాబ
లా ॥ ౬౬ ॥ శూలపక్షగదాహస్తా భీకరాశీ ప్రహరిణీ । కిరీటగోటిసూర్యా
భం విభ్రాజాం జనమెవకా ॥ ౬౭ ॥ తహా లంభాగ్రి మయామాస దైత్యాం
శుకరణం మహత్ । తత్సైదానవాస్స త్వే ఘోరహాసా మహాబలాః ॥ ౬౮ ॥
అయగోద్యుక్తహస్తాశ్చ దేవీం దృష్ట్వాగ్రహాణీం । బభూవుయౌద్ధనస్మ
దా జఘ్నంతో ధవంశికాం ॥ ౬౯ ॥ తతో దేవ్యాఃకిరీటస్య మయాశ్చై స్సర్వ
తో ముక్తైః । స్తంభితాదానవాస్స ర్వే హుంకారేభాసిమూర్చితాః ॥ ౭౦ ॥ త
తస్మాశూలభారాభి శ్చండికా ఘోరహాసిణీ । గదాసి చక్రైశ్చా జఘ్నే బ
హూన్ సైర్వా తదామనె ॥ ౭౧ ॥ అపరేతు భృశం త్రస్తాః కాండిశీకా స్తదా
భవన్ ॥ తతస్త్పాశేనదేవ్యాస్మై సంపదై త్యా విదారితాః ॥ ౭౨ ॥ ఉద్గిరంతో
భృశం క్షం గతానై వస్వతీషయం । హతేషులేషుదై త్వేషు తద్రక్తపంజవ
ణాకై ॥ ౭౩ ॥ నిమజ్జయిత్వా తాతంతూతా దేవలోకమహామతిః । తంతు

లుకయుతుల దై కన్ను లనెఱుపుఁదెచ్చుకొనిమహాబలముగల యాదేవియ
టహాసంబుచేసె - ౬౬ - శూలముచుజక్రముమగదను జేతఁబడినదై భయం
కరములగు నాముగములుగలదై కాటుకవలె మేచకఁగర్జముగలదై గోటిసూ
ర్యుల నెలుంగుగల కిరీటముచు దాల్చుచు రాక్షసద్వందకంబగు నాశూలము
నుద్రెప్పెచు అంత మిక్కలి బలవంతులును జెట్టిదంపు హావముగలవారునగు
నాదానవులెల్ల నుగ్రహావముతోనున్న యూపంశికను జూచి యూమహాక
తో బోరుతమకసాధ్యంబనియెఱుంగక యూమెనుసమయింపఁగోరి యెలయూ
యన్గంబులనెత్తికొని యుద్ధమునకు నన్నులై రి- ౬౯ - అంత నామహాదేవి కి
రీటప్రభునలుగఁగలవ్యాపింపనా నెలుంగుచేతనారాక్షసులు సంభితులై మహా
దేవీహుంకరింప నా హుంకారంబుచేమూర్చిరి- ౭౦ - అన్నమిక్కిలి ఘో
రంబగు హావంబుఁదాల్చి యున్న యూపంశిక యాశూలము భారలచేత గ
దాఖండపక్షములను నాయుగములచేతను దెక్కంప్తరాక్షసులఁ గొఱెను- ౭౧ -
కక్షమవారందఱు నాదేవి యతిసింహుగ యుద్ధరంగంబున నిలిచి కొట్టుటకు భీ
తింజెంది పేరెంబాడిరి యాదేవి శూలముచే నాదైత్యనేనకు నాయుకులగు నై
దుగురురాక్షసులు విదారితులై రి- ౭౨ - ఇట్లా యేవ్రఱుకక్కనులు హతులై
నెత్తుగ్రక్తుచుయమునింటికి బోవనాదై త్యులర్జము పంపదర్శకం నై యుం
డదేవలుం మనాను లోకములకెల్లఁ బటమనిమిఁకంప విన్ననాభి కమలముచుం

నాం కల్పయామాన పంచవర్ణా విచక్షణః॥ ౭౪॥ యతశ్చోక్తైః ప్రభాజా
 తై స్తంభితాఃఖలురాక్షసాః । తతశ్చోక్తేశ్వరీనామ్నా ఖ్యాతాత్రిభువ నేశ్వ
 రీ॥ ౭౫॥ జగాదవచనందేవి ప్రసన్నా దేవలంతతః । గళవత్సమునిశ్రేష్ఠయ
 త్రతైరోచతేషవనః॥ ౭౬॥ యదాన రసిమాంప్రాజతదాయాస్యామితేంతికం ।
 ఇత్తుక్త్వాసామహదేవీ తత్రైవాంతరథీయత॥ ౭౭॥ తతస్తుదేవల శ్రీమా
 జగామామోదవట్టణం॥ నారదః॥ పితామహాసురశ్రేష్ఠ మహతే చతురాన
 న ॥ ౭౮॥ తేదై త్యాశ్రజ్రముస్త్వాద్యాఃపంచకన్యతనూభనాః । వైష్ణవేనచ
 చక్రేణ కథం ననిహతాశ్చతై॥ ౭౯॥ ప్రభావశీద్యత స్తేషాం తనై వదదయాని
 ధే ॥ బ్రహ్మ ॥ దేవీంద్రస్త్వాసుసంవదాంతేదై త్యాఉగ్రరూపిణీం । ౮౦॥ మ
 త్యాశక్యంతియా మోద్దుమితోమితజనై రితి । రథప త్తిద్విపహయా నా బహూ
 నథసమాహ్వయా ॥ ౮౧॥ చతురంగ మసంయతా నానా ప్రహరణోద్య
 తాః । అజగ్దుబహవోదై త్యాదుదోన తా సదామునై ॥ ౮౨॥ రాక్షసా

డిగొనివచ్చిరంతువుల నానెత్తుటందడిపి నానికై దువర్ణంబులంగల్పించె- ౭౪-
 త్రిలోకేశ్వరీయగు నామహదేవి కిరీటప్రభలచే దానవులు స్తంభితులగుటవ
 లననాటమండి దేవికేజ్జాడేశ్వరీయమనామంబుగలిగె- ౭౫- అంతనాదేవి బ్ర
 సన్నురాలై దేవలుని జూచి యోషిన్నతావసర్యుడా నీయిష్టము వచ్చిస
 షోటికినీవుపొమ్ము నీవెవ్వముదలచినను నేవవ్వపవీయొద్దకువత్తుననిచెప్పి యా
 దేవియచటనే యంతహింసాతురాలయ్యెను- ౭౬- అంత శ్రీమంతుడగు నాదే
 వలుండా మోదపట్టణంబునకుం బోయెనని బ్రహ్మ చెప్పగా నావృత్తాంత
 మంతయునిని నారదుం డనుచున్నాడు దేవతా శ్రేష్ఠుడై నటియు మహా
 నుభావుడై నటియు నాలుగు మోములు గలయట్టి యో బ్రహ్మదేవుడా
 వజ్రమున్న మొదటగు వాకేవురు నెననిగొవకులు విష్ణుచక్రముచేత వారలె
 టువావపిండిరి వారలమహిమయెట్టిది యచియంతయునాకు నవిస్తారంబుగా
 జెప్పవలయునయ్య - ౭౯- ఇట్లునారదమహాముని యనుగ నతనితో బ్రహ్మ
 యిట్లనియె ఆరాక్షసులు బెడిదంపుహాపుతో యుద్ధనన్న దురాలై యున్న యా
 దేవినిజూచి మనమల్పజనముతో యుద్ధమునకుఁబోయిన నీదేవితో బోరజా
 లమనియెంచి రథములు కాలుబలము గుఱిములేనుఁగులనునాలుగు విధంబుల
 సేననురాచించుకొని సమ సములై సయాయుధములతో బదుగురురాక్షసులు
 యుద్ధమునకువచ్చిరోయి నారదపదమహామునీ . ౮౨- అవ్వపుయదోద్యుక్తుల

నాంయుయుశ్చానాం సేనాసుమునినత్తమ । రథసేమీనిస్సినాశ్చకూబరాక్ష
రవాస్తథా ॥ ౮౩ ॥ వాతోద్ధూతవతాకానాం రవాఃకాపాశనిస్సినాః । హే
షారవాసురంగాణాం కరిణాంబృంహితానిచ ॥ ౮౪ ॥ గజఃతానిచైత్యా
నాం క్షమరాకషణానిచ । త్రిహాకిం బధిరీపుక్తువ్యాప్తాస్తర్షప్రవేతదా ॥
౮౫ ॥ తతోంబికాసుసంక్రుద్ధావిహీక్యబలమాసుశిం । గదయాప్రోధయామా
సబహుధావబహూప్రథా ॥ ౮౬ ॥ ఏకజైకప్రహారేణ సాశ్వసారధి కైత
నా ॥ తిలశోవ్యకమదైత్యాదశద్వాదశవింశతిం ॥ ౮౭ ॥ గదాఘాతేనమ
హతా జెవ్యాస్త్రతరణాంగిణే । దంతావళాశ్చిన్నదంతాభిన్నకుంభాస్తథా
పరే ॥ ౮౮ ॥ పెతుమక్రమశ్చేబహుళాడతేక్షిపస్తాకికప్రజాః । హయా
శ్చగదయామృదుః పిండికృతశశేరుకాః ॥ ౮౯ ॥ శీషాణివ్యకమద్దేహీదాన
వానామనేకశః । యథాబలీభాంవసంఘంవిధమెల్లగువేసతు ॥ ౯౦ ॥ తథా
శీషాణిచైత్యానాం వ్యకమద్దదయాంబికా । ద్వైధృతైథాహయాః ఛిత్యా
నేకధావబహూప్రథా ॥ ౯౧ ॥ యంత్యౌహత్యాహయాః ఛిత్యారధి

గునారాక్షసుల సేనలహోబంధద్వస్సులు నిదనుమొదలగువానిచస్త్వముగా
లికలామచున్న తెక్కెచ్చుగుడ్డలశబ్దములును కొమ్మలూదగా వాని నిస్సినం
బులునుగుఱ్ఱములసగిలింపుకృతములును గజములబృంహితనాదంబులును దా
నపులకొవ్వలును ధనురాకషణాభిస్సలును చిక్కుల కడలవఱకు వ్యాపించి
ముహూర్తములనుంపవారి శ్రోత్రంబులకును బాధిన్యంబొనర్చె ౮౫ - అంత
నాయంబిక యారాక్షససేనన్యమునుజూచి యలిగినజై గదిచేతఁ బెక్కురథం
బులఁ బెక్కువిధంబులఁగొల్పి ౮౬ - కిత్వాఁయొకయాయుధంబుచేఁబదు
గురువన్నిద్రలు ఇఱవదుగుఱురాక్షసులు వారిరథములు వానిగుఱ్ఱములుసా
రథులతోడమప్రసింజలంత తుమకలగుఱుహొక్కెను. ౮౭ - అవ్వతాదేవి గద
జెబ్బచేత నాదానపుల సేనయందలి యేనుగుఱున్ని దంతములు విఠిగినవి
యుఁగొన్నతలలుపగిలిఁబియు నేలఁబడివావగా నాతలలుపగిలినయేనుగులత
లలనుండి ముతైముతెగయుచుండె గుఱ్ఱములూ గవిజెబ్బచేత ముక్కులున
లిగిముద్దులుకాఁబడిచచ్చెను . ౮౯ - ఇట్లున్నహోళభయంకరంబగునా
యువంబున నాదేవి బల్లవంతఁజాకలాటి కిత్తెనత్తి కుంపలఁబగలఁగొనుచుం
దంబునరాక్షసులశిరఃపాలంబులప్రక్కలింపె - అట్లేనుగులరథముల గుఱ్ఱము
లనొక్కొక్కటి రెండుమూడుగాఁ దునియునట్లుగొల్పి యాయంబిక యారా

నస్సాచ్యపాతయత్ । శుండావండాశ్చ కంఠాంశ్చ కరిణాం చాసినాంబి
 కా॥ ౯౨॥ అపాతయన్మహాశ్చిత్వాపవినైవస్యమావలాత్ । దైత్యాన్విదా
 ర్యహూలేనగజానశ్శాసనైశః॥ ౯౩॥ ప్రోధయిత్వా గదాఘాతైశ్చక్రేణ బ
 హుఘాచ్ఛితే । యథాంతకప్రజాస్త్వర్వా దండపాణి వికనాశయేత్॥ ౯౪॥
 తథాపినాశయామూస గదా హస్తాంబికానురాత్ । వ్యద్రావయభడపాణివ
 బ్రహ్మణిరివానురాత్॥ ౯౫॥ విదార్యదైత్యాన్మహూలేన ప్రళయే శ్చైరహోయ
 థా । ఛిత్వాపక్రేణదనుజాబహులాత్ నీత్యాయమక్షయం॥ ౯౬॥ శేషాన్వి
 ద్రావయామూస చండికా ఘోరమాపిణీ । మాత్యాత్వనైకధాదైత్యాన్మహూ
 లపక్షగదాసఖిః॥ ౯౭॥ నదీప్రసావయామూస సాదవీ దైత్యశోణిశైః । పీ
 త్యాచరుధిం తేషాం ఖాత్వాస్త్వానాని చండికా॥ ౯౮॥ ఘోరహాపాభీషయం
 తీజగజాదమహుర్దుహుః । తేహాస్యమానాస్త్వమరేడమయారాక్షసామునే॥
 ౯౯॥ విప్రులం భయమావన్నా ద్మద్రువుశ్చ దిశోపశ । దేన్యాహతేషుబహు
 షుదానవేషుతదాపశైః॥ ౧౦౦॥ అపేతుభూతభేతాశ భాకినీ డాకినీ గణాః ।

తేమలతలలనుగదచేగోక్షును - ౯౧ - సారధులంజంపెనుగుఱములవరికెను
 రక్షకులంబడద్రోచుచుయేగులతోండ్ములనుమెఱలనుగ త్రివేసఱికియింద్రు
 డు నృజాయుధముచేతఁ బర్యవ్రజణచేదంబొవర్చి యూహ్యతంతంబులం బడఁ
 ద్రోమహూయేగుగులంబడద్రోచెను-౯౨- దానపులహులముచేఱిల్చియేను
 గులగుఱముల గదదెబ్బచేతగొట్టిచక్రముచేతఁ బలుతెరంగుల నఱికెను కా
 లుండువండ్లధరుఁడై ప్రజలనమయిండురీతి నాయంబిక గదనుజేతఁగొని యెల్ల
 రాక్షసుల నమయిం చె భుజ్జంబుచేతఁగొని వృజ్రముచేతఁ బట్టినయింద్రుని భా
 తిరాక్షసులనెల్లఁ దోలెను ప్రళయకాలశైరవుని క్రియఁ గొందఱి రాక్షసుల
 భూలముచే వివారించియఁ గొందఱఁ జక్రముచేసరికియు ననేకులజమునింటి
 కిఁబంపి కడమనాచిని బాపదోలెను భయంగిరుమగు నాకారమును భరించియు
 న్ను యూదంషిక యిటుమహాలచక్రాద్యాయుధములచేతఁ బలుతెఱుంగుల దాన
 న్నలంజంపి వారలనెల్లఁచేత నేనంబారించె వారల నెత్తుత బానమునేసె పీ
 నుఁగులం బాతేను ఇట్లుయుద్ధంబునతిశి భయంకరమగు రూపముతో గరించె
 నంత నారకక్రునులండులు మహాదేవిచే గొటబడి మిక్కిలి భయపడి దిక్కుల
 కువిదిక్కులనుఁ బారిపోయిరి-౯౯- ఇట్లుమహాదేవి యనేకులగు రాక్షసులనం
 హరింపఁగా మూంసాభిలాషుగంబులగు భూతప్రేత విశాచ యక్ష శాకినీ డా

యత్నాః ప్రతాపిశాచాక్ష్పప్రహృషామాంసహాలుపాః॥ ౧౦౧॥ విశితానివ
సాస్త్రానాన్యసభజ్యయశ్శభయా॥ వీత్యావృత్తం భూతగణాస్త్యంత్యంతివము
హురుహు॥ ౧౦౨॥ హతశేషేషానుతైదైత్యాః ప్రాణతాణసరాయణాః॥ గ
త్యాస్త్రరాజాం పంచానాం నర్వంద్యైర్తం న్యవేదయత్॥ ౧౦౩॥ తైదైత్యాస
ప్రముష్ట్యాద్యాగతాయమపురంత్యితి॥ పురాఖలస్యసర్గస్యప్రళయేనముపగ్ధి
తై॥ ౧౦౪॥ అనీజలమయస్సర్వః ప్రపంచస్సచరాచరః॥ జలప్రళయమేహ
యాం భగవాన్మధుమాధవః॥ ౧౦౫॥ అస్త్యైశేషమభజవోగ్గనిద్రాం హ
రిః ప్రభుః॥ నారాయణశేతునిద్రాశోమహాన్యేదోదమోభవత్॥ ౧౦౬॥ త
స్మాత్సేవదాత్మముద్భూతాః పంచైతే రాక్షసామునై॥ వప్రముషి ధూమ్ర
క్తోషాప్రాప్యోమితవిక్రమః॥ ౧౦౭॥ చిత్రసేవః పంచసేన ఇత్యాఖ్యాభూర
దశేనాః॥ దృష్ట్యాప్రస్తు పంగోవిందంతైతుహంతుంసముద్యతాః॥ ౧౦౮॥ త
త్ ఉతాయభగవాన్ దృష్ట్యా పంచమహనురాత్॥ బౌహుప్రహరణ సేను
యుయుధేవతదాహరిః॥ ౧౦౯॥ తతస్తద్దృష్టసంతుష్టా హరిస్తావిదమబ్రవీత్॥

కిన్గణంబులెల్ల నచ్చటవ్రాలెను- ౧౦౧- అస్వతావచ్చిన బూతులగములుపు
లిసీటఁ దోగీయున్న మాంసముల నిచ్చనచ్చిపట్టు మెక్కినైత్తురుద్రాని యొడ
లుమఱచి యహఃసాగెను- ౧౦౨- ఆయుధంబునఁ జూపఁగా మిగిలిన రాక్షసు
లు దమప్రాణముగాపాడుకో నిచ్చగలవారై పారిపోయి తమరాజులైన వప్ర
ముష్ట్యాది రాక్షసులేవురు చండికతోడి యుధంబునవడిసిరను వృతాంతమును
దమవారికిఁ జెప్పిరి- ౧౦౩- పూర్వవిహా న్యసి కెల్లఁ బ్రళయము సంభవించిన
పును సర్వప్రపంచము జలమయమై సావరజంగమంబు లొకటియుఁ గానరా
కయుండెనటెలలోకంబులు జలనిమగ్నంబులై నపును భగవంతుండగు మధు
సూదనుం జాచిశేషునిఁ బూన్పుగఁ జేసుకొని యోగనిద్రనొందె నట్లు నిద్రించు
చున్న యద్దేవదేవుని దేహంబుచేమర్చె- ౧౦౬- ఆచెమటవలన నీచెప్పఁబడి
నవప్రముషి ధూమ్రమవక్త్రంశు ధూమ్రాస్యంశు చిత్రసేనుంశు పంచసేనుండను
చేదులుగల యెదుగుఱు రక్కసులు పుట్టిరయ్యా నారదమునివారు మిక్కిలి
పరాక్రమంబుగలవారు వారలఁ జూడ నేటివారికిని మేములువడకును అట్టి
యాదక్కసులు నిద్రించుచున్న నారాయణునిఁ జూచి చంప నుద్యోగించిరి-
౧౦౮- అంత నాభగవంతుండగు నారాయణుండు నిద్రమేల్కని యారాక్ష
సులనై దుగుఱుజూచి యవ్వచువారితో నాయుధంబుఁ బట్టక భుజములచేతనే

ప్రీతిః ॥ ప్రీతో సియుష ద్యుధేన శ్రుణుధ్వం దైత్యపుంగవాః॥ ౧౧౦॥ వరం
స్వకీభ్యందాస్యామి యదిపం భవతా మిహ । తేనై నముకాసేనైత్యాః । ప్ర
ట్యాచుహ=రిమద్యుతం॥ ౧౧౧॥ దైత్యాః॥ యదితుహాసిభగవత=వద్దనాభ
దయానిదే । అసాకంతవచక్రేణ అవధ్యత్వం దిశప్రభో॥ ౧౧౨॥ తథేతిభగ
వాన్విష్ణు సదా తేభ్యో వరం దదా । తత్ సేరాక్షసాఃపంచ న్వపాదష ముపా
శ్రితాః॥ ౧౧౩॥ కృతపాతాశ నిలయా బభూవూ రాక్షసాధిపాః । అక్లే కదా
తైవనుజా ఆసెనుభా=గ=వాశ్రమం॥ ౧౧౪॥ తత్రావశ్యేనా భుక్రకన్యాం దై
వయాహం యశస్వినీం । బింబాక్షీం భృంగచిగురాం విద్యుత్కనకసన్నిభాం॥
౧౧౫॥ యత్న స్మృతాంవిధా తేవ సుందరీం సుందరాకృతిం । దృష్ట్వాతేతాందు

యుదమునేసెను. ౧౦౯ - అష్టాశు వారును దిట్టతనంబున వెనుకననుగిడక తన
తో బోధ నాహరివారలయందమునకు మిగుల నానందించి వారలతో నిట్లనియె
నోదానపులారా మీయన్దముచే నేనుమిగులఁ బ్రీతిగాంచితి మీకిష్టంబై న వ
రంబువేమఁ డిచ్చెదన నెను అంత నాదైత్యులు నారాయఃబుండిట్లు తమయం
దనుగ్రహించుటకాశ్చర్యమంచి యాభగవంతునితో ను తరముచెప్పిరి. ౧౧౧-
దైత్యులుచెప్పిన యు తరము- ఓదయానిచ్చియైన భగవంతుఁడా వద మునాభి
యందుఁగలవాఁడా మీరుమావిషయమందు సంతోషించిన పక్షమందుమా
కునీవుక్రముచేతఁ జాపులేకుండవరమిమ్మ యామహాప్రభాఅనియడిగిరి. ౧౧౨-
అంతనాభగవంతుఁడగు విష్ణు ప్ర వాహుకోసటయగు గాతయని వారికి వరమి
చ్చెను అంత నారాక్షసులేగురు తమ పరాక్రమముచేత బాతాశ లోకమం
దుఁబ్రవేశించి యుక్కడఁ దమకుఁ దగిన నెలపులఁ గల్పించుకొని రాక్షసాధి ప
త్యమునువహించియుండిరి - ౧౧౩ - ఆరాక్షసు లచ్చటనుండి యొకానొకన్వ
దుభార వాక్రమములకువచ్చిరి - ౧౧౪ - ఆయాశ్రమంబున దొండపండునుబో
లు నోషమును దుమైదలఁ బోలిన తలనెఁడుకులును గలదియు మెరుపుతోడ
ను బంగారముతోడనున మానురాలును బ్రహ్మయామెను స్వజించుటకుబహు
ప్రయత్నముచేసి స్వజించియుండు నను నట్లు మనోహరముగా నుండునట్టి
యాకృతిగల సుందరీ యగునటిదియు యశీమంగలదియునగు శుక్రావార్ధ్యుల
కుూతురై న దేవయానయుండఁగా నామెనుజూచిరి. ౧౧౫- అట్టిదేనయానను
జూచినమాత్రమున దురారులగు నారాక్షసులు కామవికారమును బొందిన
వారై మిక్కిలివినయముతో నామెదగిరకుబోయి యొకమాటచెప్పిరి. ౧౧౬-

రాత్రానోరాక్షసాః కామమోహితాః ॥ ౧౧౬ ॥ ఉపాగమ్యా బ్రువన్ వా
 క్యంప్రేరయేవసమన్వితాః । క్షుణ్ణసుంధరిభద్రతై సాకంపవచనంహితం ॥
 ౧౧౭ ॥ వయంతురాక్షసాగ్రీహస్తి ఘోరేషునిశ్రుతాః । పంచానాం నోవ
 రాలోహాయస్త్వైకోస్త్యోపతేమనః ॥ ౧౧౮ ॥ త్వయాసద్రియతాంసుభృత్య
 తస్త్వంసుందరిమణిః । ఇతిరీతంతతస్త్రిత్యాభారవీక్రోధమూచితా ॥ ౧౧౯ ॥
 ఉవాచ పాపినోదైత్యాన్ భర్తృయంతీ ముహుర్దుహుః । దురాత్మానో
 గురోకన్యాంమూచిజ్ఞాయేత్తమిహిరీతం ॥ ౧౨౦ ॥ బలద్వీసమావిష్టాః కార్యా
 కార్యంపజానథ । హంతబుద్ధిస్సముత్పన్నాకథంమాంప్రశునిహద్వీశం ॥ ౧౨౧ ॥
 దుబ్ధదయోమాదృశీహోదవఃమేవహరీష్వతి । తయాహతానషబలా భూ
 యా నమమశావతః ॥ ౧౨౨ ॥ ఇత్యుక్త్యాభర్తవీకన్యా జగామన్వీలయం
 ప్రతి । తయాకపాసతోదైత్యాభృశంశమదమాన్వితాః ॥ ౧౨౩ ॥ నియమే
 పరమేస్థిత్యా తపసాతోషయన్ శివం । ప్రససాదతత శ్శ్రీమాన్ భగవాన్
 పాలనోచనః ॥ ౧౨౪ ॥ ఏతేప్రసన్నంతంశంభుపంచదైత్యాతాయాచిరే । అ

వారామెతో జెప్పినమాట ఓసాగనై నచ్చిన్నదానా నీకుమేలుగలుగునటిశూ
 టనుమేము చెప్పిన ఇట్టి మామాటమవినుము మేముమూఁడులోకములలో
 బేరువడినవారము రాక్షసాధిపతులము మేమెదుగురు మున్నాముగదా మా
 లోనెడనియందు నీమనస్సుక కిషుకులుగునో యట్టివాని నీవువరింపుము ఓ
 సుందరములై న కనుబామలుగల చిన్నదానా నీవునారీరత్న ముపుగదాయనిరి-
 ౧౧౮-ఇట్లువారలుచెప్పినమాటనిని యాదేవయానమిక్కిలికోపముతో, గూడి
 సదై యూపాపాత్తులగు దైత్యులను బెదరింపును నొకమాట చెప్పెను ఓరి
 దుష్టులారా నేనుమీగురుపుకూతురియెఱిగియుండియు మీరునన్నిటిమాట
 యాచితిరిగదా- ౧౨౦ - బలగర్భవమావేశించియున్నదిగనుక మీరుచేయఁదగి
 నదిచేయఁదగినది యెఱుంగకపోతిరి అయ్యో నన్నిటలనుగవలయునను బు
 ద్ధిమీకెట్లుపుట్టును- ౧౨౧ - ఓరిమబుఁదులారానానంటిదెమీగర్భమునుహ
 రింపఁగలదు నాశాపమువలన నామెచేతఁగోటఁబడి బలహీనులగుదుగాత-
 ౧౨౨- ఇట్లుచెప్పి భృగువంశసంభూతురాలగు నాకన్యక దనయింటికిఁబో
 యెను అంతనామెచేత శిషింపఁబడిన యారాక్షసులు మిక్కిలి శమదమముల
 లో, గూడినవారైత యగ్గకమగు నియమముతో, దవస్సుచేసి శిశునిసంతోషప
 జీవిరి అటుమిటు నొనటఁగన్తుగల శ్రీమంతుఁడైన యాభగవంతుఁడు ప్ర

నిమహతా పురస్కృతపురోధసః । రాజానం ప్రతిజగ్ను సే మంగళారావ
 పూర్వకం॥ ౫॥ తే స్సమ్యగచింత స్సైవే దేవతో హషమావిశత్ । త
 మూచమత్రిణస్స క్వే రాజానం సపురోధసః॥ ౬॥ స్వామి భవత్పురిసే
 యం భవత్పూర్వాహిదేవల । భవదీయావయంసక్వే త్రాతవ్యాశ్శ్వవయంత్య
 యా॥ ౭॥ ప్రవేషుమహాసీప్రాజ రమ్యమామోదవటణం । ఆదేశసద్యోకోదే
 వదేవదేవస్యహృదినః॥ ౮॥ శైవేవం ప్రాశ్నితోమాత్వై స్సపురోధోస్సపా
 తశైః । మహాహషసమావిద్యః ప్రవేశాయమతిం దధే॥ ౯॥ తతశ్శంఖామ
 హ్శశేర్హ్య మృదంగా ఘరకాహవాః । వాద్యాన్యహితఘాన్యాని నెదుర్వై బ
 హు లంతదా॥ ౧౦॥ తేషాంశభోమహానాసీ ద్వ్యస్తాఖలదిశాతటః । మాగ
 భస్తుభిగ్తై స్తైవాత్వైశ్శ్వసంకులం॥ ౧౧॥ ప్రవివేశ తతశ్శ్రీమా
 పురమానందవాయిసే । ఏకేనచితఘాద్యాభ్యాంవి నరాయతశోభితాం॥ ౧౨॥

టులునున రహలునుమతీయునేకకులును మంగళకరములగు పాటలు పాడించు
 చును మేగములవాద్యముచేయించుచును బురోహితుల ముందిడికొని యూట
 కాంక్షను బాటకాంక్షనులిలిదికొని రాజగు దేవలునెదురుగవచ్చిరి- ౫ - ఇట్లు
 వచ్చిచవారిచేత నెల్లఁబూజింపఁబడినవాడై దేవలును మిక్కిలి సంతోషము
 నుబొందెను అంతనావచ్చిచమల్రులును బురోహితులును రాజపుత్రులును
 నిశూర్చియొకమాటచెప్పిరి - ౬ - ఓస్వామీ దేవలూయాపట్టణమునీయదినీచే
 తఁ బొలింపదగినదిగదా మేమందఁజుము మీవారము మమ్మనందఁజనివుగాపా
 డవలయునుగదా - ౭ - ఓమిక్కిలి తెలిసినదేవలా మహోహరమైన యామో
 దపట్టణములోవలఁ బ్రవేశింపఁ దగును ఓదేవా దేవదేవుండగు శూలాయుధ
 ధరునియాజయితిది - ౮ - ఆమల్రులును బురోహితులును రాజపుత్రులును
 ట్లు ప్రాశ్నికాంసంగా మిక్కిలి సంతోషించినవాడై యూదేవలుఁడు ప్రవేశింప
 నుగోర్కివహించెను - ౯ - అంతనాదేవలుఁడు పట్టణములోపలఁబోవునపుడు
 శంఖములునగారాలునప్రవత్తులు మద్దెగలుతుతారులు మఱియు ననేకవిధము
 లగువాద్యములుఁమ్రోసెను - ౧౦ - అప్పుడావాద్యముల నాదమును మాగ
 ఘలు పొగనుపటిశబ్దములునుగీతములునుస్తోత్రములునుగలసియధికమై యెల్ల
 దిక్కులవ్యాపించెను - ౧౧ - అంతశ్రీమంతుఁడగునాదేవలుఁడవిసారమునను
 వెడలుపునను మిగులకోభించుచు నత్యంతానంద సంభాయియైయున్న యా
 పట్టణమునుజూచెను - ౧౨ - అపట్టణంబు బంగారముపేతఁ గట్టిన కోటలు

హేమప్రాకార-నిలయాం స్వీగ గోపుర రాజితాం । పాతాళవ్యాపిపరిభూం ర
త్న ట్నామనిరాజితాం ॥ ౧౩ ॥ చలభ్రజ పటోహూత స్వినకాపీపద్ బంభరాం ॥
వేషంశకరసంభిన్న స్వినకాపి స్వినకాపి నీం ॥ ౧౪ ॥ నానావిధ వనోద్యాన
తటాకహృదకోభితాం । రత్న సానుప్రతీతాహంయత్రతత్త్వాటప జీయః ॥ ౧౫ ॥
భవంతితా రానాథస్య విశ్రమాయతనానిప । యత్నాక్ర శిఖజ్జాలై రధ
స్సంఘృష్యతైరజైః ॥ ౧౬ ॥ యమద్వానా నిరమ్యాణి స్పృధకంతై నందనై
హి । యత్యైవ రూపాజీవాభి లాకవణ్య విజితాభ్యశం ॥ ౧౭ ॥ ననందరంతి
మెచిన్యామ ద్యాస్యస్సర సాంగణాః । యాంధ్రప్రస్థా జెవగంధర్వా స్సర్వభా
గాస్తదాంశుభాం ॥ ౧౮ ॥ తత్రైవ వానమిభంతి పరిత్యజ్యామరావతీం । ప్ర
తివీధిగప్రాప్తై వకూభసిహితై రిక్తైః ॥ ౧౯ ॥ రాజితాం సైంధవై రశ్వైన్

నిండును గలదియు నాకాశమునంటుచుండు గోపురములచే బ్రకాశించునది
యఁ బాతాళలోకమునఁజుంపంతలోతుగల యగతీతల్లగలదియు రత్నములు
కోటబురుజులయందుఁ జెక్కియుండునదియునై యుండు మత్తీయు నాపటణ
మందు ద్వీజములకుఁగట్టిక పటములూపమండుటచేత నాకాశ గంగయందలి
కమలములలోనాలియుండు తుమ్మెద లెగిరిపోవుచుండును ఆపటణపుటనుగు
లుస్వీగఁగయందలి బంగారపు కమలములను దొంపములచే జెల్లగించి వే
యుచుండును- ౧౪- వెండియు నాపటణము పలుదెరంగులగువనములచేత ను
ద్యావవనములచేతను మమగులచేతను గొలకలచేతను రాగిలును మేరుపర్వ
తముతో నమానముగానుండును ఆపటణమందు రత్నభుజితములగుమేడల ప
రుసలు చంద్రునకలుపుఁదీర్చుకొనునిండుగానుండును దానికోటలకొమ్మలవరు
సలు సూర్యునియభోభాగమున నొరయుచుండును- ౧౬- తాని మనోహర
ములగునుద్యావవనములునందనవనమునుదిరన్పరించుచుండును ఆపటణమం
దలి బోగము వారచేతఁ దిరన్పరింపఁబడి నేటివఱకు నప్పరస్త్రి సంఘము
లుభూనంచరణమును మానియున్నవి నమ న భోగముల కాస్తద్రవమగు నాప
టణమునుజూచి దేవతలుగంధర్వులు నమరావతినివిడిచి యాపటణమందే వసిం
చఁగోరుమరు అందన్ని వీధులలోను రథగుపులచేత నాఛాదితములగు రథ
ములును గుఱ్ఱాపాగాలలో నశ్వములును నిండియుండును- మఱియునాపటణ
మందు సవనములు సంతోషమును గలుగఁజేయుచుండును వానిలోనంపంగి
తెలు సశోకవృక్షములు పాటల భూరుహములు తియ్యమామిడిచెట్లు నేసిచె

లఽనచ్చాలావిరాజితాం । ఆరామైహాఽపఽజనకై శ్చంపకాశోకపాటలైః ॥
 ౨౦॥ రసాలపాలతక్కిల తమాలై నాః రిక్తేగైః । పనసైః పిచుమందై శ్చ
 మాధవీవనశ్చై రపి॥ ౨౧॥ పున్నాగైః పారిజాతైశ్చ కాంచనైః కౌతకీగైః ।
 సిగగుచ్చైః కురవకైః కుటలై శ్చ పవణకైః ॥ ౨౨॥ జంబీరై రపినారం
 ఘ్నేజ్జిహ్వైః కురవకైః కుటలై శ్చ పవణకైః ॥ ౨౩॥ జంబీరై రపినారం
 గజాంబూమలకదాశిమైః । జపాశీరీషభాతీభిమఽల్లికాతిలకైశ్చైశ్చ ॥ ౨౪॥
 కోకిలామధురాలాపైః కహోతకలహజితైః । సుపణై కాశ్చక్రవాకైశ్చ కాశి
 కై రుగ్రహోపనైః ॥ ౨౫॥ క్రాంచకారండ వాశీశైః పరాగవ్యాప భూస
 తైః । మధుభారా సమాస్వాద మత్తభృంగాభిర్ఘృతైః ॥ ౨౬॥ అన్యైః
 పతంగై బహుభిద్రుమైగుకలై ర్భలకాఽంగగైః । మనోహరై రనైకైశ్చ
 పరివ్యాప్తోపకంఠికాం ॥ ౨౭॥ దేవలాయతతోరాజై సర్వా భూసురయోషి
 తః । నీరాజనాని ప్రవదమఽంగళా రావనసంకులం ॥ ౨౮॥ తత్రతత్రచపశ్యం
 తః ప్రాసాదేషునముచ్చక్తైః । వికీర్ణతిప్తైశ్చ పుష్పాణి రాజై భూసుర కన్యకాః॥

ఓను దక్కోలవృక్షములు జీకటిచూపులు కుంకాయమ్రాకులు పనస
 చెట్లు పిచుమందభూజములు బండిగురువినచెట్లు బొగడ మ్రాకులు
 ను పోన్న చెట్లు బావిజాతవృక్షములు పండివన్నై పూల మొగళును మె
 అగుదేలున్న పూగోత్తలుగల గోరింటచెట్లమొగ్గులు నేడాకుల యరటిచె
 ట్లునుచిమ్మచెట్లును గిచ్చిలిచెట్లును నేకేపచెట్లు నునిరికచెట్లును దాడిమవృక్ష
 ములును చాసానిచెట్లును దిరిసెపుచ్చెట్లును జాజిచెట్లును మల్లెలును దిలకవృక్ష
 ములును నిండియుండును కోకిలలు మనోహరముగఁ గూయుచుండును పాపు
 రాగ్వృక్ష మధురముగ శల్పించుచుండును గరుడ పక్షులు మెండుగా నిండు
 కొనియుండును చక్రవాకములుండును బెడిదంపు గ్రుడ్డతో గూబలుండును -

౨౪ - క్రాంచపక్షులు కారండవములు వ్యాపించి యుండును పవభూమియం
 దంతటఁ బుష్పాణిరాలియుండును తుమ్మెదలు దేనెలఁ ద్రావి మచమెక్కి ర్భుం
 కారములుచేయుచుండును - ౨౫ - ఇంక పనేకవిధములపక్షులను వృక్షములు
 పోదలు . శీగలును మిక్కిలి మనోహరములై యాచగరముచుట్టు ప్రక్కల
 వ్యాపించియున్నవి - ౨౬ - ఇటీయూపట్టణమందలి బ్రాహ్మణజాతి ము తెను
 వలు రాజగుదేవలుఁడు పట్టణప్రవేశముచేయునపుడు మంగళశకరములుగఁ బా
 టలుపాడును నారతియె తీరి - ౨౭ - మఱియు నాపట్టణమందలి బ్రాహ్మణక
 న్యకులుపాడవై నమేడలశెక్కి యూయుల్లనుగుఁబాడును దేవలునిమీఁదలై

౨౮॥ అకర్వోవేత్రహస్తాశ్చ పురోరాజస్సని నరం । తదానుయాతాస్సచ్యై
పిభూసురా స్సస్త్రిపాతకాః॥ ౨౯॥ నేత్రోత్తతైః పూజ్యమానః పురస్త్రి
ణాంసదేవలః । ప్రవిహోతఃపురర్త్రమాః పురోఘోభి స్సమర్త్రభిః ॥ ౩౦ ॥
విజయభ్యునిసంగీణాం దెవలోహషాపూరితః । తతఃపుణ్యానిభిధాని చాసీ
యామూర్త్యపుంగవాః ॥ ౩౧ ॥ సుచినశోభనలగ్నై భిషేకం విదధుముదా ।
తతోభిషి క్షణ్ముఖభానర్త్రైఃపార్త్రైస్సదేవలః ॥ ౩౨ ॥ బృందార్త్రైయఃథా
నర్త్రైమఃపేంధ్రభవదేవతాత్ ॥ అభిషిచ్యతురాజానం సామాత్యా రాజ
పుత్రకాః ॥ ౩౩ ॥ సర్వేప్రణమ్యహషేణా ప్రదధు రాజముద్రికాం । స్వవే
దయాతతస్సేమాం షట్కృతి స్వణాదాయినీం ॥ ౩౪ ॥ మర్యాదాయాశ్చ
విషమెతానైప్రోచుస్యఃపాయతై । తతోగ్రహళతకం శై నభ్యోదత్రవా
న్నృపః॥ ౩౫॥ కీరణోశం సముత్పాట్వా దాయ స్వణాని కీర్తిమాన్ ॥

మహాపుష్పమలజలమంకిరి- ౨౮- రాజగు నాదేవలని నగరప్రవేశోత్సవ
మందుబెత్తములచేతబూనియుండు నేమకులవనియెదుట సడ్డమెదురు నిలువనం
డనిశాలముచేయుచుండిరి బ్రాహ్మణులందఱు స్వస్తివచనములుచెప్పించుకూ
డివచ్చిరి - ౨౯ - అన్యవాసటణముందలి స్త్రీలందఱునితనిజూచుచుండగా
నారికలువలఁజూలిసన్నులకాంతి యతనిమీదవ్యాధిండుచుండఁగానతలంచును
మరోహితులునుమలపులువంతఃపురమునవేణించిరి-౩౦-అన్యవాయంతఃపుర
మును విజయ వాఙ్మయుఁబ్రెంగఁగా దేవలఁడు సంతుష్టాంత రంగుండా
యెను అంత నామర్త్రైక్రేషులందఱు దివ్యములగుపుణ్యత్పరములనెలరావించి
దినములన్నముమొవలగు వానిశవ్వినిచారించి యురనికభిషేకము నలినంతో
వముతోఁజేయించిరి ఇట్లుపూభిషేక మశ్శానాత్సనము బొందిన యూషేష
లుఁమతవచుకొనిలుచున్న పౌరులతోగూడి యింద్రునదేవతలతోఁగూడియు
న్నస్పృహలు ప్రకాశించునో యాప్రకాశము ప్రకాశించెను - ౩౧ - ఇట్లురా
చుకొనురులుచు మలపులుచు దేవబంధు రాజ్యాభిషేకముచేసి మిక్కిలి సంతో
షోషముతోఁజ్రొక్కి రాజముద్ర సతనిచేతనిచ్చిరి తరువాత నారాజ్యము సంతో
షత్సరమున కారుకోట సరాత్రైవని తెలియఁజేసిరి - ౩౪ - మతీయు నాదేశ
మంజరి మర్యాదలను రాజుకొను నార నెలెయఁజేసిరి రాజైన యూదేవలు
మతవచుకొని షేకమొనవెంటనే యూ రాజ్యమందు నురగ్రహళములు శివభ
క్తులకు దానముచేసెను - ౩౫ - మిక్కిలి కీర్తిలవాఁడు శైర్యవంతుడగు

బ్రాహ్మణేభ్యః పాతకేభ్యో గాయకేభ్యస్తైవచ ॥ 3౬ ॥ జాత్యంధబధిరా
 దిభ్యో దత్వా సానమతోషయత్ । తతస్సర్వాంశ్చమాహూయ స్వదేశ్యాన
 ధికారిణః ॥ 3౭ ॥ ఆశ్వాస్య దేవలః ప్రీత్యా ప్రేషయామాన యత్రతే । తస్య
 దేవలరాజస్య చత్వారో మంత్రిపుత్రకాః ॥ ౩౮ ॥ సుబుద్ధిః కార్యదక్షశ్చ సీతి
 మాన్ దీఘదశేనః । ఉదూఢ రాజ్యభారాస్తే రాజ్ఞోహషం ప్రబక్తిరే
 ౩౯ ॥ నారదః ॥ ఆమోదపట్టణస్యా భూత్సూనా భాఖ్యోహియోనృపః । భద్ర
 బాహుసుతఃపూర్వం తేజస్వీ పటువిక్రమః ॥ ౪౦ ॥ కీదృశం తస్య చారిత్రం ప్ర
 భావఃకఃశితామహా । కిమథం దత్తవాగ్రాజ్యం దేవలాయన్యపాత్రజః ॥ ౪౧ ॥
 అదాపయత్కథంశంభు స్తదాజ్యం దేవలాయనై । ఎతద్వీన రతసాత కృ
 త్సృం మేవక్తుమహాసి ॥ ౪౨ ॥ బ్రహ్మ వత్సోమ్యా మోదరాజస్య సునా
 భస్యకథాం శుభాం । తతస్సూనాభో భమాత్మా గత్వా దేవలసంనిధిం ॥ ౪౩ ॥

నా దేవలుష భాక్త్యనుము దైత్యది యందున్న వారల నెత్తుకొని వేదశాస్త్ర
 ములు చదువుచున్న బ్రాహ్మణులకును సంగీతము పాఠశాలవారికి పుట్టుగు
 యు వార్షికును చెవిటివార్షికు నింక దీనులుగానుండు వార్షికులన్ని
 రలసంతోషపఱిచెను - ౩౬ - అంతఃదన దేశమందధికారములలోనియోగింప
 బడియుండు వారినెల్ల రావించి యత్రిప్రేమముచేత నూరడించి మరల వారు
 వారుండువోట్లకు వారివారి సంపెను ఆ దేవలరాజునకు సుబుద్ధి కర్మదక్షు
 డు సీతిమంతుండు దీఘదశేనుండని నలుగురు మంత్రిపుత్రులుగలరు వారు
 నను సరాజ్యకార్యములనెల్ల నతిజాగ్రత్తతో నివహించుచు రాజునకు సం
 తోషము కలగఁ జేసిరి - ౩౯ - ఇట్లుబ్రహ్మచెప్పఁగా నారదుడడుగుచున్నాడు
 ఈదేవలుండు పట్టాభిషేకము నొందక మునుపా పట్టణమందు భద్రబాహు
 నికొడుకును నాభుండనువాఁడు మిక్కిలి పరాక్రమముగలవాడై తేజస్సుగల
 వాడై ప్రభుత్వముచేయుచుండెగదా - ౪౦ - అతనినడవడిమెట్టిది అతనిప
 భావమేమార్త్రము ఆ రాజపుత్రుండు దనరాజ్యమునేల దేవలుని కొఱిచెప్పెను
 ఈశ్వీరుడెట్లు దేవలునికొఱకా రాజ్యము నిప్పించెను ఈ నృతాంతమునెల్ల
 సవిస్తరముగ నాకుఁజెప్పమో బ్రహ్మదేవుడా - ౪౧ - అని నారదమహాశు
 నియమగఁగా బ్రహ్మచెప్పం దొడంగె ఆ మోదపట్టణమునకుఁ బ్రభువుగా ను
 న్ను సునాభునియొక్క కథనుజెప్పినది మది మిక్కిలి మంగళకరము అంత
 నారాజునునాభుడు దేవలునినవీరాపమునకుఁబోయిమిక్కిలిసంతసించిన మన

నంప్రహృషమనారాజా రాజానం వాక్యమబ్రవీత్ | స్వామిఁ దేవలభూసా
లనర్హజ్జా మితవిక్రమః॥ ౪౪॥ సాధయా మోషయం దేవాజ్ఞాం మహ్యం బాతు
మహాఁసి | ఏవము క్షస్సనాశేన దేవలో విన యోన్వితః ॥ ౪౫ ॥ ఉపకా
వ్యచరాజనమిదంవచనమబ్రవీత్ | కుతోఁగమిష్యతైరాజః సునాభక్షత్రియ
షకాభః॥ ౪౬॥ అపెహాఁమేతదనఘ స్థాస్యామోషయమత్రవై | మయానహ
మహారాజ సత్కాస్యాస్మిన్నప్రోతమ ॥ ౪౭॥ దేవలై నై నము క్షను సునాభః
పురగ్రబవీత్ | స్థాతుం నయోగ్యం రాజేంద్ర గమనై రోచతైమతః॥ ౪౮॥ త
త్ప్రసాదేన సంఘోశోఽదు సుశౌపసాగరః | సాధయామి మహాబాహ్వా అ
నుభూత స్వయానఘ॥ ౪౯॥ ఏవము క్ష సునాశేన దేవలో విన యంగతః | వ
ప్రభుతోస్యచారిత్రం సునాభస్య మహాత స్సః॥ ౫౦॥ ఆశ్వర్థం మహాదాహ్నుతి
మానసం మెన్మప్రషకాభః | శ్చ వఃకేన మహాబాహ్వాశాస్యానుభవఃకుతః॥ ౫౧॥
తదహం శ్రోతుమిచ్ఛామి వక్తుమహాఁసి తత్వితః | ఏవముక్తోదేవతేన సునాభో

స్సుగలవాఁడై రాజగావద్దినదేవలునితో నిట్లనియె - ౪౩ - ఓయి సర్వము
తెలిసిన మిక్కిలి పరాక్రమముగల దేవలభూమిపాలుఁడా స్వామివా దేవుఁడా
మేము పోయెదము నాకుసెలవీయవలయును ఇట్లాసునాభుఁడు చెప్పగావిని దే
యో తముఁడవైన సునాభుఁడా యేలపోయెదవు నిమకలుఁడనుగు నీవివును చె
ప్పెడి విషయ మూశ్వర్థకరముగా నున్నది మనమిక్కడనే యుండము నీవు
రాజశ్రేష్ఠుఁడవు మిక్కిలి యద్వైషవంతుఁడవు నాతోఁగూడ నిక్కడనేయుండు
ము - ౪౪ - ఇట్లు దేవలుఁడు చెప్పగావిని సునాభుఁడు మరలను తరముచెప్పె
ను. ఓరాజరాజా యింకమిదమండఁగూడదు గమనమునే మనస్సుగోరుమున్న
ది. ౪౫ - సాంబశిప్రనియనుగ్రహముచేతదాటఁగూడనిశాసనముద్రముదాటఁబ
డెను కాబట్టి నీవు తరువు దయచేసిసటయినఁబోయినచ్చెదనయో మహాభుద
బలవంతుఁడా - ౪౬ - ఇట్లాసునాభుఁడు చెప్పఁగా దేవలుఁడాశ్వర్థవడి మహా
నుభూతుఁడైనయాసునాభునికథను దనకుజెప్పమని యతనినడిగెను - ౫౦ - ఓ
రాజ శ్రేష్ఠుఁడా నామస్సు మిక్కిలి యూశ్వర్థమును బొందుచున్నది నిన్నెద
డుశశించెనోయి మిక్కిలి భుజబలముగల వాఁడా శాపమునేల యునుభవించ
వలసి వచ్చెను - ౫౧ - దానిసంత నేను వినగోరెదను యథాకాళము చెప్పవ
లయును ఇట్లుదేవలునిచేత జెప్పఁబడి యారాజపుత్రుఁడైన సునాభుఁడు తన

స్వప్నపదనః॥ ౫౨॥ స్వప్నార్వ వతఃసం రాజై తద్వక్తు ముపచక్రమే । సునా
భః॥ శ్రుణుదేవల రాజేంద్ర యత్ప్రప్తం చత్వర్యానభు ॥ ౫౩ ॥ అహంగంధ
ర్వరాజస్య సుతోరుక రథస్యతు । వీర్యవాక్ సత్యవాచీద తేజోరాశి సహాని
ధిః॥ ౫౪॥ శ్రీమూక మమపితారాజా విఖ్యాతో భవనత్రయే । మయా రాగ్నిం
జనితస్యాస్య పసూనామప్రమేనహి ॥ ౫౫ ॥ తస్యా భూత్వట్టణం రమ్యం మ
హేంద్రగిరికండరే । హేమప్రాకారనిలయం వజ్రనై డూర్వ మంటనం॥ ౫౬॥
అనూపం సర్వభోగాభ్యం లక్ష్మీ వధననంజీకం । తత్రమే పాలయన్నా స్త పి
తా గంధర్వస త్తమా ॥ ౫౭॥ తస్య రుక రథస్యాసే ద్దహిణీ పద కోమలా
పారిజాతాద్రినాభస్య తనయా హేమమాలినః॥ ౫౮॥ యం జత్యా ద త్తవా
తస్య పుత్రీం మజనకఃప్రభుః । తస్యాం రుక రథేనాహం జనితోరాజన త్తమ॥
౫౯॥ సునాభేనై వము క్తేతు దేవతోమునిన త్తమ । చారిత్రం తత్పితృహృదై

మునుపటి స్మృతాంతమును రాజయిన దేవలుని కొఱకుఁ జెప్పనారంభించెను సు
నాభుఁడు చెప్పట యెట్లనిన ఓరాజ శ్రేష్టుడైన దేవలుఁడా నిష్కల్మషుఁ
డా నీవఁడిగిన దేవకీలదో దానిఁ జెప్పెదవినుము- ౫౩- నేను రుక రథుఁడను గం
ధర్వరాజుయొక్క కొడుకను మాతండ్రియైన రుక రథుఁడు పీర్వముగలవాఁడు
ను యథాథామసలుకువాఁడును తేజస్సంపన్నుఁడను తపస్వియును నకల
సంపదలు గలవాఁడునని మూఁడులోకములయందు భ్యాతిజెందినవాఁడు అ
వపనువులలో నైమిదవ పనువులుచేత మయూరియందుఁ బుట్టింపఁబడినవాఁ
డు మాతండ్రి యట్టిమాతండ్రికిసందర్శమైనపటణము మహేంద్రపర్వతము యొ
క్కగుహయందుండెను అట్టిణముయొక్క కొటలింపు బంగారముచేఁ గట్టఁ
బడినది మంటపములన్ని వజ్రమణులుచేత నై డూర్వములచేతఁ గట్టఁబడియుం
డును జలప్రాయముగాను నమస్తభోగములు గలదిగాను లక్ష్మీవధనసమను
పేరుగలదిగానుండు నాపటణమందు మాతండ్రి గంధర్వశ్రేష్టుల నెల్లఁబాలిం
చుచుండెను. ౫౭- అట్టిమాతండ్రియైన రుక రథునకుఁ బద మువలెఁ గోమల
దేహము గలుగుటండేని పద కోమలయనుపేరుగల భార్యయొకతెకలిగియుం
డెను పారిజాతపర్వతమందుఁ బ్రభుత్వమును బొందియున్న హేమమాలియొ
క్క కొమారి తె యామె ఆ హేమమాలిని జయించి యు త ని కొమా
రై యైన పద కోమలను మాతండ్రి యెత్తుకొనివచ్చెను అపద కోమలయందు మ
హాప్రభువైన యూరుక రథునిచేఁ గలిగినవాడనోయి రాజ శ్రేష్టుడయెను.

శ్రోత్రుకామోబ్రవివిదం॥ ౬౦॥ సాధూ క్తం శురుషవ్యాసుః చరితం తె పితు
స్త్విహా । పితుస్సే విక్రమం రాజా వదరుక్త రథస్యమే॥ ౬౧॥ శ్రోతుమిచ్ఛా
మితత్సర్వం విస్తర్థ్యమాశసః । మయూర్యాం సమహాబాహు ర్వసునాజ
నితఃకథం॥ ౬౨॥ బ్రహ్మ ఇతిష్టో దేవతేన సునాభోహాషాపూరితః । కథ
యామాసతాతస్య చరితం దేవలాయనై ॥ ౬౩॥ సునాభః॥ స్రూయతాం పు
రుషవ్యాసుః పిమారుక రథస్యమే । ఉపఖ్యానం మహాబాహూ మతోవై
కథయిష్యతః॥ ౬౪॥ ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే - బ్రహ్మ నారదసంవాదే - ఉ
త్తఖండే దేవాంగచరితే - దేవాంగపట్టాభిషేకోనామతృతీయోధ్యాయః.

సునాభః ॥ శ్రుణుదేవలరాజేంద్ర యత్ప్రపం చత్వీయానఃసు । పురా
షమవ సుస్మీమాన్ సాచిత్ర ఇతి విశ్రుతః ॥ ౧ ॥ తేజోరాశి మహాబాహు
మహేష్వాంద్ర సమ విక్రమః । ప్రత్య హంస వసుభక్త్యా చంద్రహా
భిముసానతే ॥ ౨ ॥ సమహాదేవ సేవాధక్తు లానం ప్రయయాకదా । స్థ

౫౯ - ఓయినారదమహామునీ సునాభుఁడెంతమట్టుకు జెప్పఁగానే దేవలుడు
సంతోషించి యతనితండ్రి కథనువినఁగోరి యొకమాటచెప్పెను- ౬౦ - ఓపురు
ష క్రేష్ణుడైన సునాభుడాయిష్టమనీపుమీతండ్రిసమరాచారుముచుజెప్పితివే
యనిమిక్కిలి తెన్నగానున్నది కాబట్టి మీతండ్రియయిన రుక్త రథుని పరాక్ర
మముచు నాకు జెప్పమయ్యా - ౬౧ - అతనికిథనువినను నామిక్కిలినంతో
మము కలుగుచున్నది కాబట్టి యాకథనువనుగ్రముగా వినఁగోరుచున్నాను మ
యాచియంచా మహానుభావుఁడు వసువుచేత నెట్లుకలిగెను- ౬౨ - అని దేవ
లుడడుగఁగా సునాభుఁడుసంతోషభరితుడై తనతండ్రికథను దేవలునికొఱకుఁ
జెప్పెను సునాభుడుచెప్పినదెట్లువిన ఓపురుష క్రేష్ణుడాయిహామహాబాహులుముగల
వాడాయితండ్రియైన రుక్త రథుని కథనుజెప్పఁగోవుచున్నాను పరాశులేక వినవ
లయును - బ్రహ్మాండ పురాణంబున బ్రహ్మనారద సంవాదంబున నుత్తఖండం
బునదేవాంగచరితంబునదేవాంగపట్టాభిషేకమున్నదిమూడవయధ్యాయము.
ఇట్లానునాభుడు దేవలునకు హెచ్చరిక చెప్పి యోదేవలుడానీవడిగినదానిజె
ప్పెవనిమనుచెప్పవోడంగ పూర్వకాలముం దష్టవసువులలో నెనిమిదవ న
సుపు సాచిత్రుండని నకలహాక ప్రశస్తృడుగా నుండెను అతఁడు తేజస్సుల ప్రో
ల గొప్పభుజములుగలవాడుమహేష్వాంద్రునితో సమానమైన పరాక్రమముగ
లవాడు ఇట్టి యాయెనిమిదవ వసువు ప్రతిదినము మిక్కిలి భక్తిచేత బాల

గితం సర్వం తై ౨ శ్చ కోటిరం తూర్వసన్నిభం ॥ ౩ ॥ భిభ్రాణో హరికేయూ
రకంకణై రవ్యం కృతః । విమానం వరమాస్థాయ జగామ రజతావలం ॥ ౪ ॥
తతః కైలాసగోత్రస్యో వత్సకాయాం దదశః సః । సరోవరం మనోహరిచుం
ద్రపుష్కరనామకం ॥ ౫ ॥ జిహ్వక్షు స్తత్రపద్మా చాయయా హృషమానసః
సవ్రాసవత్రసంకీణం రాజహంస నిషేవితం ॥ ౬ ॥ చక్రకారం డ వాకీణం
జలకుక్కుటసంకులం । మరందబిందు సంవోహ పానమత్నాభి సంకులం ॥ ౭ ॥
తై వాలలికురాం పద్ వక్త్రాం పద దశేషణాం । చక్ర స్రవించినభుజాం సై క
త్త్రశ్రోణిశోభితాం ॥ ౮ ॥ ససునాః కీమివాపశ్య దూమిమాంసాలాపిరాజితాం । శి
రీషేపాటలై శ్చ సచుంపకై వక్త్రశ్చ శ్చుభైః ॥ ౯ ॥ పుష్పాగై మళాలికా
క్రాంత మాఘవీశరసాలకైః । పవసై స్స ప్తపదై శ్చ పిప్లవీ పారిజాతకైః ।
౧౦ ॥ అన్తైర్విద్రుమైః పుష్పఫల పల్లవశోభితైః । కోకిలాలాప సంకీణైశ్చ

చంద్రుని దలమధురించియుండు శివుని సేవించుచుండెను - ౨ - ఇట్టియాపసు
వోకానోకస్య మహాదేవుని సేవించ గై లాగనమహకుఁ బోఁ బ్రయాణమై స
మ స్తత్త్వములుచెక్కి వేవెలుగువలెఁ బ్రకాశించుచున్న కిరీటమును ధరించు
కొని మెడనుముత్యాలదండను భుజశిరస్సులయందు భుజకీర్త్యలనుజేతులయం
దుఁ గంకణములనుధరించి యలంకృతుడై దివ్యమైనవిమానమునెక్కి వెండి
కొండకుఁబోయెను - ౪ - అట్లుపోయిపశిమట నతఁడు కైలాసపర్వతముననుప
మువమచన్నునకించె న చంద్రపుష్కరమను శ్రేష్ఠసరస్సునుజూచెను - ౫ - అంత
నాసరస్సునఁ బదములగ్రహించ నిచ్చయించి సంతోషాంతరంగుడై యాస
రస్సుదగ్గిరకుఁబోయెను - ఆసరస్సునందు వేయి రేకులుగల తామరపువ్వు లమి
తముగానున్నవి నలుచక్రాల రాజహంస నీరులూడుచున్నవి చక్రవాకవక్షు
లు కల్పేటివక్షులు వ్యాపించియున్నవి నీరుకోళ్ళమితముగా నున్నవి తుమ్మెద
లంచలికమలములలోని మకరంచముచుద్రావి మదించి ఝంకారములంచేయు
చుమూఁగుచుండు - ౭ - గాచుపాది తలవెలఁచుకలవలె నుండును కమలము
లుముఖములెనుండును కమలముల రేకులు కన్నులవలె నుండును చక్రవాక
వక్షులు సుములవలెనుండును తామరతూండ్లు భుజములవలె నుండును ఇసు
గాఁ బ్రకాశించుఁజేయుచుండును గాఁబట్టి యూకొలఁకునుజూచినవారికిది స్త్రీ
వలెనొప్పి మిక్కిలిదశఃనీయముగానుండును దానిగట్లయందు దిగినపుఁద్రమా

భృంగక్షుంకారసంకులైః॥ ౧౧॥ అనేకపక్షినియై స్సాంధ్రచ్ఛాయ విరాజితైః । ఆక్రాంతకూలమత్వంతంకృతమర్థమనోహరం॥ ౧౨॥ ఆక్రాంతసారభస్మిక్ వనోమందానిహోవనై । వసుహావనమావిష్య సతీరేక్షణమానతః॥ ౧౩॥ తతస్తత్యాజిహ్వాణి బాణాన్యసిక్ మనోభవః । తేనన్దిస్తమూరేణాస్తాస్తవాక్ జ్వరముచ్చక్తైః॥ ౧౪॥ విలూపభృశంత్రప్రసావిత్రోదీనచేతనః । ఆహతోస్మి కుతోమూరమాంత్యంప్రహరపేదహ॥ ౧౫॥ ఎతేన పల్లవానూనం నారాచాస్తమతేజనః । భృశేనజ్వలితాంగారా భృంగభూమా కులూభీతాః॥ ౧౬॥ శౌణసంఘవనంజాత మూరబాణ జ్వలత్కూణాక్ । పరాగానన్యకిం వాయో సాతయత్కదయోభవాక్ ॥ ౧౭॥ బాణాఃపుష్పమయామూర సహి

కులును బాటలవృక్షములును సంపంగిచెట్లును మనోహరములైన పొగడచెట్లునుబొన్న చెట్లును మల్లెగలు బండిగురుగింజలేగలునల్లియుండు నేపిచెట్లును బసనచెట్లు నేడాకుల యరటిచెట్లును బిచ్చలవృక్షములును బారిజాతవృక్షములును మఱియుఁబలు తెరగులచెట్లు పూచిపండి చిగిరిచియుండఁగా వానిలోగోకిలలు కూయుచుండఁగాఁ దుమ్మెదలు ర్థుంకారములు చేయుచుండఁగాననేకపక్షులు గూంపగట్టుకొని వానముచేయఁదగి దటమగు నీడలుగలిగి యాకొలఁకునందెవరుదిగుటకు దారిలేకుండ నాక్రమించి యతి మనోహరము గనొప్పచుండును. ౧-౨. అట్టియావనమందు మిక్కిల పరిమళము నాక్రమించుకొనితెచ్చుచు మందమారుతమువిసరఁగా నావనువు సంతోషముతోఁగూడినవాడై దానిగట్టు నొకటణముండెను - ౧౩ - అంతమన భుండు వసువు విూండఁబుచ్చుచుయ్యములై న బాణములనేయఁదొడఁగెను అవసువిట్లు మన భునిచేత దెబ్బలుపడి యభిషమయిన కామజ్వరమునుబొందెను. ౧౪- ఇట్లొకడ జ్వరమునుబొందిన సావిత్రుండెను వసువు మన భుండా నన్నేలయింతకోపముతోఁ బ్రహరించెదవయ్యాచచ్చినవాడనై తినని విలపించెను. ౧౫- ఓమన భుండా యూచెట్టిలోనుండునవి చిగుళ్లుకావు యథార్థముగా నీబాణములోకి యిసుక్కుఁగామండిన నిప్పులోయి యూతుమ్మెదలు పొగలోయి యతితీక్షణము బోయి. ౧౬- ఓవాయువా నీవేల యిట్లదయుండనై సానయం దొరయుటచేతఁగలిగినమన కబాణములనుండి రాలెడినిష్పతుమకలై న పరాగములను నామీమాండలైదవు. ౧౭- ఓకాముండా నీబాణములు పుష్పవికారములని లోకమందు జెప్పకొనుమాట సత్యముకాదోయి యింకనేమనఁగా వజ్రమయములు

తేనజ్రసన్నిభాః । భింపంతిమమగ్రాత్రాణి దహంత్య సలవద్వృశం ॥ ౧౦ ॥ ఇ
 త్తం సుసం తపకారాజకా సావిత్రో భృతకామితః । దదృభుహికాణీంత్ర సం
 రంతీమిత సతః ॥ ౧౧ ॥ తాం శాంబరీ ప్రభావేణ చక్రేయవతిమాత సః । రమతే
 స తయాపాకం మూఢాత్మా వసురాదరాత్ ॥ ౧౨ ॥ తస్యాం జాతో మహతే
 జః కుమారోభాసయకాదిశః । సాపూర్వరూప మాస్థాయ చచార వసమంగ
 నా ॥ ౧౩ ॥ విమానై సతమారోవ్య కృతకామోవస సతః । త్రివిష్టవం సమా
 సాద్యదదావత్స్విస్సుతంమదా ॥ ౧౪ ॥ నామ్నా రుక రథశ్చైతిభ్యాతిస్స
 సురాదిభిః । మహేంద్రాద్రిం తప సప్తం జగామసయవాతతః ॥ ౧౫ ॥ తస్మి
 న్ మహేంద్రగోత్రేంద్ర శుభిభాత్వాప్రయత్నతః । బ్రహ్మణం లోకకతాన్
 ముద్దిశ్యపసత వ్తవా ॥ ౧౬ ॥ నియమేపరమేభిత్వా తతో రుక్మరథోబరీ । తప
 సాకళికయామూస దారుణే నవప్రస్సక్తికం ॥ ౧౭ ॥ తతః ప్రసన్నో భగవాన్
 బ్రహ్మలోక పితామహః । సర్వభూతై రవధ్యంత్యం దదా రుక్మరథాయనై ॥

నాదేహమునుజించుచున్నది పతే మిక్కిలి దహించుచున్నది - ౧౦ - ఓరాజా
 ఆసావిత్రుండే ప్రకారమా మన శబాణములచేత సంతాపమును బొందుచున
 వృటివనమందీవలనావలసంచరించుచున్న యాడనెనులనిఁజూచెను - ౧౧ -
 ఆవసువు మాయలుశేర్చినవాఁడు గుంక దనమాయా ప్రభావముచేత నానె
 మలని దనకు యకావసవతియైన నీ గాఁతేసిగొని మూఢబుద్ధిగలవాడై యతి
 ప్రేమముపల్లనాపెతోగ్రీడించుచుండెను - ౧౨ - అంతనాపెయంచుమహతేజ
 స్సంపన్నుడై తనప్రకాశముచేత దిక్కులనెల్ల వెలిగించుచు నొకకొమారుఁడు
 పుట్టుచు ఆపె తనమునుపటిరూపమునుబొంది వనమందుసంచరింపదొడంగెను -
 ౧౩ - అంతనావసనాబిడ్డనియంచానచేత విమానమం దాబిడ్డనిఁజెటుకొని స్వ
 ర్ణమునకువచ్చి తనభార్యలకుసంతోషముతోనిచ్చెను - ౧౪ - పిమ్మట నానిన్ని
 వానికి దేవతలుమొదలగువారు రుక్ రథుడని పేరుపెట్టిరి తరువాతసతఁడు పెద్ద
 వాడై తపస్సుచేయును మహేంద్రవర్మతమమిండికిఁబోయెను - ౧౫ - ఆమ
 హేంద్రవర్మతమందుఁజేరి మిక్కిలి పరిశుదుడై యెల్లలోకములను స్పృశించు
 నట్టి బ్రహ్మదేవుడైశించి యతఁడుప్రయత్నముతోఁ దపస్సుచేసెను - ౧౬ -
 అంతబలశాలియగునాడుక రథుఁడు వొడ్డనియమమందునిలిచి ఘోరమైనతప
 స్సుచేతఁ దనదేహమునుమగునట్లుచేసెను - ౧౭ - అంతలోకములకుఁ బితామ
 హుడైన బ్రహ్మదేవుఁ డనుగ్రహించినవాడై రుక్మరథుని కొఱకేభూతము

౨౬ ॥ చవారసర్వలోకేషు వరదానేనగవిఃతః । ఎకదావిశ్వేకర్థాణం గత్వా
 రుక్ రథోబ్రవీత్ ॥ ౨౭ ॥ కల్పయన్వపురం మేద్య మహేంద్రాదామనోహ
 రం । ఇత్త్యుక్త సేనభగవాన్విశ్వేకర్థాదుషాకులః ॥ ౨౮ ॥ తిరశ్చకారతద్వా
 క్యంగహాయమాసతంతదా । తతఃక్రుద్ధోమహాతేజఃస్సానిత్రికోద్ధుముద్య
 తః ॥ ౨౯ ॥ సచాపియయథైతేనవిశ్వేకర్థామహాబలః । తతోరుక్త రథత్యక్త
 బాణైఃకులిశస్సన్నిభైః ॥ ౩౦ ॥ ప్రవీణితో భృశంతంతు సశశాకసభాధితం ॥
 బ్రహ్మణో వరదానంచ జ్ఞాత్వాతస్య సుదుష్కరం ॥ ౩౧ ॥ చకార కిలసౌహ
 రం త్వస్సాసానిత్రిణాసహ । మహేంద్రాదా తదారమ్యం కల్పయామాస సట్ట
 ణం ॥ ౩౨ ॥ షేమప్రాకారనిలయంవజ్రవై ష్వార్థతోరణం । అనూపం సర్వ
 భోగాధ్యం లక్ష్మీవధాన నామకం ॥ ౩౩ ॥ సానిత్రిః పాలయామాస తత్రగంధ

లచేతను జావకుండునట్లు వరమిచ్చెను - ౨౬ - అంతనారుక్ రథుండుదనక్రబ్ర
 హ్మసరమిచ్చెనని గణించి యెల్లలోకములయందు సంచరించుచుండెను - బ
 కానొకస్వపదచువిశ్వేకర బ్రహ్మగిరికుజోయి యతనితో నొకమాట చెప్పె
 ను- ౨౭ (అదియేమనిన నోవిశ్వేకర్థానాకిపుమ మహేంద్రసర్వత్రమందు సాగ
 నైన పట్టణమొకటి గట్టమనెను ఇట్లు రుక్ రథుండు చెప్పఁగా భగవంతుడ
 గునావిశ్వేకర మిక్కిలి కోపముతోఁ గూడినవాడై యతనిమాటను దిరస్క
 రించి యన్యపదతిని నిందించెను అంత మహావీర్యవక్త్రమనంపన్నుడగు నాసాని
 త్రసనువుకొమకుకోపగించినవాడై యుద్ధముచేయమద్యక్తుడాయెను- ౨౮ -
 అవిశ్వేకర మహాబలముగలవాడు గావున సతనితో యుద్ధముచేసెను . తరు
 వాత నారుక్ రథుండేయు బాణములు వజ్రతుల్యములు గావున నా విశ్వేకర
 వారిచేత మిగులనొప్పించఁబడి యూరుక్ రథునిఁ దానొప్పించఁ జాలఁదాయెను
 మత్రియు నావిశ్వేకర యూరుక్ రథున కట్టెవనికి ససాధ్యుడగునట్లు బ్రహ్మ
 రమొనఁగినవయినమునుదెలిసి యంతనాతనితో స్నేహముచేసికొనెను అన్య
 య విశ్వేకర బ్రహ్మ యభినికి మహేంద్ర సర్వత్రమందు మనోహరమైన పట్ట
 ణమునుగట్టించెను- ౩౨ - అనట్లుగాముగోటలు బంగారముతోఁ జేయఁబడిన
 విబహిదాన్వోచములు వజ్రవై ష్వార్థమగులచేతఁ జేయఁబడినవి మఱియు నా
 పట్టణము జలప్రాయముగాను సర్వ భోగములు కలదిగా నుండెను దానిపేరు
 లక్ష్మీవధానము- ౩౩ - సానిత్రసనువు కొమకా పట్టణమందుండి గంధర్వ శ్రే
 స్థులఁబాలించెను అతఁడబలముచేతఁగావరించియున్న రాక్షసులను యుద్ధముం

రన్విన త్తమాన్ । యేనకూరేణవిక్రమ్యనంగ రేబలదవితాః ॥ ౩౪ ॥ నిహతా
రాక్షసారాజన్ శతతోధ నమానగ్రీశః । సురా రాక్షస యుద్ధేన నహాయం
యమునానతే ॥ ౩౫ ॥ సనైకదా రుక్ రథః పారిజాతయయాబలి । గంధర్వై
ఋహుభిస్సాగ్రశాం మృగయాన క్తమానసః ॥ ౩౬ ॥ తత్రావశ్య స్వహాభాగ
స్సగోచరమచుత్తమం । దనకతాతస్యైక్రీడం తీం సఖజనసమాప్తతాం ॥ ౩౭ ॥
సర్వలక్షణసంపన్నం నారీంకాం నై ద్యుతప్రభాం । దృష్ట్వా రుక్ రథభగ్నిమగ్నిం
తామూపార్ద్యమహాబలః ॥ ౩౮ ॥ స్రుభసాంత్యయతాంతై కాత్వం బాలేసు
లక్షణే । కీంనామకస్యదుహితా తన్ మూదక్ష్మిసుందరి ॥ ౩౯ ॥ ఇతివృషాతతో
బాలా వ్యాజవళువనోమృదు । అహంగంధర్వరాజస్య తనయా హేమమా
లిసః ॥ ౪౦ ॥ అత్రైవ పతతాతేసోయం విలాస సగరేశుధే । శ్రుణుగంధర్వరా
జేంద్ర నామమే సద్యకోమలా ॥ ౪౧ ॥ ఇత్యుక్త్వా సావరారోహః సఖిభిఃప్రయ
యాపురం । తతో రుక్ రథభగ్నిమాతస్సాంసంస క్తమానసః ॥ ౪౨ ॥ అమా

దుబరాక్రమించి నూర్తరబడి వేలతరబడిగాజంపెనోయి దేవలుడా దేవతలు
రాక్షసులతో యుద్ధములఁజేయు నమయమం దతనిసహాయముగారమని ప్రా
ధికాంతరు - ౩౫ - బలవంతులైన యారుక్ రథుఁ డొకానొకవ్వసు వేటాడ
నాన క్షిలవాఁడై పెక్కు గంధర్వులతోఁ గూడి పారిజాత పర్వతమునకుఁ
బోయెను - ౩౬ - అసర్వతమం దదృష్టవంతులైన యారుక్ రథుడు సరస్వు
లలోనైల సతిమనోహరముగఁ బ్రకాశించునటి కొలఁకునుగ నెను అందుజెలు
లతోఁ గూడిక్రీడించుచున్న టియునమ స్తములయినశభలక్షణములతో నొప్ప
చున్న టియు మెరుపుతగుమన్నట్లు వెలుగుచున్న యొకానొక స్త్రీని బాచె
ను చూచి మిక్కిలి బలముగల యారుక్ రథుఁడు శీఘ్రమున నాపెద్దగిరిబోయి
యాపెను బుడగించుచునడిగెను అదియెట్లునఁగానో మంచి లక్షణములగల
బాలికా నీవెవతెపు నీపేరేమి నీవెవని కూడెరవు నాకీవిషయములను చెలువ
వేసాందర్శవశీ - ౩౯ - ఇట్లతఁడమగఁగా నాబాలికవిన్న దనముదోనఁబలికె
ను నేను హేమమాలియను గంధర్వరాజుకూతురను - ౪౦ - మారలండ్రియైన
హేమమాలి యిచ్చుటనే మంగళకరమగు విలాస పటణమందున్నాఁడు ఓగం
ధర్వరాజు శ్రేష్ఠుఁడా చినుము నాపేరు పద్మకోమలయందురు - ౪౧ - ఇట్లుచెప్పి
యాగంధర్వకస్య చెలులతోడఁ దనపటణమునకుఁ బోయెను అంతనానకలనం
పవలుగల రుక్ రథుఁడుపద్మకోమలయందు దగిలినమనస్సును మరలించఁ జాల

త్యాప్రేషయామాన సన్నిధిం హేమమాలినః । గత్యావిలాసనగర మమా
 త్యా సేవిషక్షిణాః॥ ౪౩॥ హేమమాలినమాసాద్య వ్యాజవల్య భాత్యైభా
 షితం । హేమమాస తతశ్చత్యా తద్వాక్య మ్మతవిగ్రహః ॥ ౪౪ ॥ ఉవాచగ
 మాణాయ తం వాక్యంతన ర్తితిణ స్తదా । కుయోనిజస్యయష్టాకం రాజ్జోమే
 తనయాంశుభాం ॥ ౪౫ ॥ కథం దాస్యామిచామాత్య దేవగంధర్వకాంక్షితాం
 కథం యుష్మాక్ సమబుద్ధిః ప్రేషయామాన మేంతికం ॥ ౪౬ ॥ న్యయం వరా
 హోమైకన్యాం సదాస్యామిహాకన్యచిత్ । ఏవముక్త్యా హేమమాలీ ప్రే
 షయామానతాం సతః॥ ౪౭॥ తత స్తేమంత్రిణస్సర్వముమామూరుక రథాయ వై ।
 తతః క్రుద్ధోమహాతేజా వాక్యం రుక రథోబ్రవీత్ ॥ ౪౮ ॥ విలాసవట్టణంచాద్య
 భన సాన మసాయ కైః । కరిష్యామివగాత్రాణి ఛత్యాన్యమిన్ద్రమాళినః ॥
 ౪౯॥ ఇత్తుక్త్యాన్దధమాదుహ్యతత్పురంతర్నితతంయయా । తతస్సశింజినీనాదం
 కృత్యా శత్రుభయంకరం ॥ ౫౦ ॥ సమరామా హ్వయామాన కుపితోహేమ
 మాలినం । తదాగమనమాజాయ హేమమాలీరుషాన్వితః ॥ ౫౧ ॥ సంసద్దోనిర

క హేమమాలిదగ్గరికిఁ దనమంత్రులనంపెను విద్వాంసులగు నామంత్రులూ వి
 లాన నగరమునకుఁబోయి యాహేమమాలినిఁజూచి యతనితోఁ దమప్రభుప్ర
 చెప్పిన సమాచారమునుజెప్పిరి - ౪౩ - కావరించిన యొడలుగల హేమమా
 లివాడుచెప్పినమాటలవిని యామంత్రులతో నిందతోఁ గూడినమాట ను తరము
 పలికెను ఆమాటయేదనిన - ఓమంత్రులారా కుత్సితయోనియందుఁబుట్టినమీ
 ప్రభుప్రసకు మిక్కిలిశాందర్భముగలిగి దేవతలచేత గంధర్వులచేతఁ గోరఁబడి
 న నాకూతునెట్టిగలను ఆదుష్షబుద్ధిగల మీప్రభుప్ర మిమ్మునెట్లునానమిహపమున
 కుఁబంపెను - ౪౬ - న్యయంవరముచేయుటకుఁదగిన నాకూతునెవ్వనికిని నే
 నూరక యీమాను అని యిట్లుచెప్పి నాహేమమాలివచ్చిన మంత్రులను మరల
 వచ్చినత్రోవనుబంపెను - ౪౭ - అంత నామంత్రులచోయి యా సమాచారము
 నంత రుక్మకునికొఱకుఁ జెప్పిరి - పిమ్మట మహావరాక్రమముగల రుక్మరథుఁ
 డామాటలకుఁ గోవగించినవాఁడై వారలతో నిట్లనిపలికెను - ౪౮ - ఇప్పుడావి
 లాసవట్టణమును నాభాగాములచేత భస్మాధీనముగాఁ జేయుదును హేమమా
 లి యంగములనుచేదింతును - ౪౯ - ఇట్లు చెప్పిరథమునెక్కి - బిరిబిరినావట్టణ
 మునొడకుఁ బోయెను అంత శత్రుప్రలకు హృదయ శేదముచేయునట్లు రుక్మర
 థుఁడత్రైత్యాచిని శబింపఁజేసి కోవగించి యాహేమమాలిని యుదముకొఱకుఁ

తస్మిన్యధ్యాయకృతనిశ్చయః । తాప్రభావమహావీర్యాచక్రతుఃకదనంమహత్ ॥ ౫౨ ॥ తతోరుక్తరథోత్సవైఃకాలదంహోపమైశ్చైః । సంతాపితోహేమమాల్మూర్చితోనివసాతహ ॥ ౫౩ ॥ తతస్సతసై శైత్యోపచారాచక్రమహామతిః । తతోజ్ఞాత్వాహేమమాల్మీర్జస్త్వీరుక్తరథంసితం ॥ ౫౪ ॥ ఉపచారాప్రకర్యంతం హేమోవాక్యమథాబ్రవీత్ । సాధుసాధుమహాభాగ తవరక్తరథాద్యమే ॥ ౫౫ ॥ పుత్రికాంతు ప్రదాస్వామి గృహణ సురస త్వమ । ఇత్స్యాత్వాస్యరమాల్మీతం సమాధాయమహామతిః ॥ ౫౬ ॥ పురం ప్రవేశయామోసహృషోరుక్తరథంతతః । దదౌ తస్యేకుమారీంతాం ప్రేమానై వద కోమలాం ॥ ౫౭ ॥ తతోరుక్తరథఃప్రీత స్తయాసాకంమహాబలః । లక్ష్మీవర్జనమాసాద్య వతః తేహార్యవత్థల ॥ ౫౮ ॥ తస్మాద్దుక్తరథాద్రాజః సాసాధ్యే వద కోమలా ॥ మాం ప్రాసూత స్వణా కేతురీతి నామమహాభవత్ ॥ ౫౯ ॥ సోహంకదాచి

లిలుపిం చెను అతని రాక నెఱిగి హేమమాలి కోవగించుకొన్నవాడై సనాదు హామచేసుకొని యుద్దమచేయ నిశ్చయించుకొని శీఘ్రముగా బయలుదేరి వచ్చెను మిక్కిలి వరాక్రమమగల యారుక్తరథ హేమమాలులిదరు చెదయుద్దముచేసిరి- ౫౨- అంతనారుక్తరథుఁడు కాలదండుమతో సమానములై న భాణములనేయ నాహేమమాలి యాభాణములచేత సంతాపమునుబొంది మూర్ఛపోయిక్రిందఁబడెను- ౫౩- అప్పుడు మహాబుద్ధిశాలియయిన యాహేమమాలికారుక్తరథుఁడునకు నై తోవచారములచేసెను అంతనాహేమమాలి మూర్ఛఁజెలిసి తనకుపచారములుచేయుచున్న రుక్తరథునిఁబొంది సంతసించి యతని తోనొకమాటచెప్పెను ఓ మిక్కిలి యుద్ధప్రవంతుడైన రుక్తరథుఁడా మంచి మంచి యిప్పుడు నాకుహాతు నీకచ్చెద దేవశ్రేష్ఠుడా గ్రహింపుము అనియిట్లు చెప్పి మిక్కిలి బుద్ధికాశలముగల యాహేమమాలి హాసించినవాడై యతనిసమాధానపఱచిపటణముతోవలికిఁ బిలుచుకొనిపోయెను పిమ్మటబద్ధకోమలయను తనకూతువతినికఁ బ్రీతితోనిచ్చెను- ౫౪- అంతరుక్తరథుఁడుసంతసించినవాడై యాపెతోఁగూడలక్ష్మీవర్జనమనుతనపటణమునుబొందిమునుపటివలెనేయుండెను- ౫౮- ఓరాజా- అరుక్తరథునివలన నామహాగుణవతియగు వద కోమల నన్నుఁగనెను నాకు స్వర్గ కేతువని పేరుగలిగెను- ౫౯- ఇట్టి నేకాకానీకస్వము నాభార్యయయిన చిత్రచేఖతోడ నిమానమునెక్కి-కై లాసవర్చ

ప్రాజ్ఞేంద్రభార్యమా చిత్రశేఖరయా । విమానం వరమాస్థాయగతః కై లాన
భూధరం ॥ ౬౦ ॥ తత్కందరైహఃకేరీ వరావాస్తాం శివోవనై । అజ్ఞాత్యా
తదహంతత్ర ప్రవిష్టోవనమధ్యమే ॥ ౬౧ ॥ దృష్టామాం శంకరఃక్రోధాదిదం
వదనమబ్రవీత్ ॥ శైశివః ॥ కిమభ్యక్షమిహమబుధై అగతోన్యస్తదంతికం ॥
౬౨ ॥ మహాపాత్యక్షమహిమామానుషంయోనిమావిత । ఎహతేగృహి
ణీపాపాదవత్స్మి భవిష్యతి ॥ ౬౩ ॥ ఇతికష్టశ్శంకరేణ వైవమానో భృశం
తపః । ప్రాథమ్యాపార్యజీనాభమప్యభంశాపమోదనం ॥ ౬౪ ॥ భగవన్
దేవదేవేక పార్వతీక దయానిధే । అన్యశాప సమద్రవ్య పారం కల్పయ శం
కర ॥ ౬౫ ॥ కేవలశామ్య తేశావ హింసకీలూపవప్రభో । ఇతి సంప్రాధిత
శృంభ మాంజగా దాథదేవల ॥ ౬౬ ॥ శీశివః ॥ లోకోవకరణాథాయ
యదాహోత్వాన్యతేవయా । దేవాంగ ఇతివిఖ్యాతో మునిరాఢ్యీతకల్పః ॥
౬౭ ॥ సమభూత్యాపురాధ్యక్షో యదాహూన్యతి తేంతికం । తదానిమన్ కక

తమనమంబోతిని- ౬౦- ఆవర్తితగుహాయంతలి వనమందు బాల్వతీవరమేశ్వ
రుని రహస్యక్రీడనలంపుమంశిరి నేనా వయసము చెలియక యావనమధ్య
మంమజ్జించినవాడనైతిని- ౬౧- శివుడు నన్ను జూచి కోపమువలన నొకమా
టవలి కెరచియేవని- శివుడుచెప్పిడిమాటయిది-దుషబుద్ధియన్నమనాసనివా
మనకేలవచ్చితిని- ౬౨- నాశాపమువలననీమహిమనెల్ల విడిచిమమవ్యయో
నిని బ్రవేశింపుము నీపెండ్లామైన యీపెయ్యు నల్లమరువ్యస్తీయై నీకుభార్య
కాంగలను- ౬౩- ఇట్లు శంకరునిచేతను శపింపబడినవాడనై యంత మిక్కిలి
వడకుడు పార్వతీవతిని బ్రాశించుడు శాపము నాకెన్నడవిధమునవిడుచు
నో యావయింప మణిగితిని- ౬౪- భగవంతుడా దేవదేవుల కీశ్వరుడా పా
ర్వతీవతీదయారాధి ఇన్నను తాము నన్ను శపించితిరే యీశాపమును సమద్ర
మున కొకయంతమును గల్పింపుమయా శంకరుడా- ౬౫- ఓ సర్వకార్యున
మధు=జ్ఞా యీశాపమును నన్నిజ్వాల దేచెతే జల్లాలగు దాని జెన్నమ
య్యా- అనియిట్లు నేనుబ్రాధిశంపంగా దరువాత శంకరుడు నాతో జెప్పె
నోయి దేవరుడా- ౬౬- శంకరునిమాట- నేను లోకములకుపకారముచే
యుటకు నిష్పాపుండై దేవాంగుడని ప్రసిద్ధికెక్కున మునివర్త్య నెపుడున్వజిం
తునో అతడు నీపట్టణమునకు బ్రభువై యెన్నడు నీదగ్గరికి వచ్చునో అన్న
జూనిపాపమంతయుఁబోయి నీపీశాపమువలన నిమోదనమును బొందగలపు-

లుష శ్చోపాకస్థాస్త్విమోష్యసే ॥ ౬౮ ॥ ఇత్సుక్వాన్ శంకరోదేవ్యా తత్రై
 బాంతురశీయత ॥ సోహమామోదరాజై నెందుమత్కాంభద్రబాహునా ॥ ౬౯ ॥
 ఉత్పాదితస్సనాభోయ మితి నామాకరోత్పితా ॥ ఏషాకలావతీనామ్నా కా
 రాజస్వనంపసి ॥ ౭౦ ॥ పత్నీ మమ మహాబాహూ కాఠితాభద్రబాహునా
 ఏతత్తై కథితంస్త్వి మాఖ్యానం మమవిస్తూత్ ॥ ౭౧ ॥ త్వత్ప్రీతాదే భగ
 వత్సంతీశాశ్చాపసాగః ॥ బ్రహ్మ ॥ సునాభ స్తత ఇత్సుక్వాన్ తత్పత్నీచ క
 లావతీ ॥ ౭౨ ॥ విస్మజ్యమామషోదేహా దివ్యరూపధరాస్తభా ॥ దివ్యం విమా
 నమాస్థాయ దివ్యప్రసూపణాన్వితౌ ॥ ౭౩ ॥ అశ్వాన్య దేవలంప్రీత్యాదుః
 యతుస్తా స్వహుయం ॥ తదేహయోదేహలోపి కాఠయామాస సత్క్రి
 యాం ॥ ౭౪ ॥ ఏతత్తై కథితంస్త్విం సునాభచరితంశుభం ॥ పరంతు యత్తువత్సాన్
 మి శ్రుమత్సమగినస్తమ ॥ ౭౫ ॥ ఇత్ప్రీతహంపపురాణే - బ్రహ్మనారదసంవాదే
 ఉత్తఖండే దేవాంగచరితే - సునాభోపాఖ్యానంనామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

౬౮ - ఇట్లు చెప్పినను స్వగోకములకుశుభకరుడై శిశువు పార్వతితో నన్య
 టనేయంతహితుడాయెను అంతనేనామోదపట్టణమునకుఁ బ్రభువై నభద్ర
 బాహునమహానిచేత వానిభార్యయగు నిందుమతియందు జనించితి నాతండ్రి
 యయిన భద్రబాహుర నాకుసునాభుడని పేరుపెట్టెను కాశీరాజుకూతురై
 నకలావతియనునది యీషే మాంత్రియగు భద్రబాహు పీఠమ నాకుజెండ్లి
 చేయించెను ఇదినావృత్తాంతము నావృత్తాంతమును యావత్తునీలోఁజెప్పితిని.
 ౭౧ - నీయన్యగ్రహమువల్ల నేనుశాపమును నమృద్రమునుదాటితిని - సునాభుఁ
 దుదేవలునితో నిట్లుకనవృత్తాంతమంతయుఁజెప్పి యంతనాసునాభుడతని భా
 ర్యకలావతియను మనుష్యదేహములనువిడిచి యిద్దఱు దివ్యదేహములనుధరిం
 చి దేవగోకములయందుఁ బోఁదగినవిమానమునెక్కి కల్పవృక్షముల పువ్వుల
 దండలచేత నలంకారమును బొంది సంతోషముతో దేవలునకూరటంజెప్పి త
 మనినానమునకుఁబోయిరి అంత నాదేవలుఁడును వారల యిద్దఱు దేహములకు
 నొభ్యైఁదైహిక సంస్కారమును జేయించెను - ౭౪ - ఓనారదుఁడా సునాభు
 నివర్తితమిట్టి దీనినీకు సాంగముగఁజెప్పితి నిదిమిక్కిలిశుభదాయకము ఇంకని
 మ్మనస్యత్తాంతమేదిగలదో దానిఁ జెప్పెదమినుము - ౭౫ - ఇదిబ్రహ్మాంధపురా
 ణాంబున - బ్రహ్మనారద సంవాదంబున - నుత్తర ఖండమున - దేవాంగచరితం
 బున - సునాభోపాఖ్యానమన్నది గాలవయస్కాయము.

బ్రహ్మః । తతస్సదేవలక్ష్మీమూత్రా మంత్రా నాహూయసత్త్వరం । వస్త్ర
నిమూత్రానతర ఇదం వచనమబ్రవీత్ ॥ ౧॥ మయాతువస్త్రనిమూత్రాణం కతక
వ్యంశీఘ్రమేవహి । వయసస్యోపకరణాన్యా హతకవ్యానిమంత్రాణః ॥ ౨ ॥
తదహంమేరుమాసాద్యా గమిష్యామిచ సత్త్వరం । మహతా తత్రైవ త్యాస్తో
వతకైహిమయఃప్రభుః ॥ ౩ ॥ తేనోప కరణాన్యస్య వయసస్య విచక్షణాః ।
అగమిష్యామిచాదాయ సహసా నీతికోవిదాః ॥ ౪॥ దేవతేనై వముక్తాను మం
త్రాణో జగదుత్పతం ॥ మంత్రాణః ॥ వయమస్యాగమిష్యామ స్త్వయాసాకమి
హంసఘ్న ॥ ౫ ॥ చతురంగబలోపేతై రస్థాభిశ్చ సహస్రభో । గంతుమహా
సిభాదంతై అస్థాకం బుద్ధిరీదృశీ ॥ ౬ ॥ సచై కనత్వయారాజకా గంతవ్యంహి
మహామతే । వయమస్యసుహూస్యామో నాత్రకార్యా విచారణా ॥ ౭॥ ఏవము
కోమూర్త్యవరై దేవలః పునరబ్రవీత్ । సచై వం ఖలువ క్తవ్యం శ్రుణుధ్వంభా
షితంమమ ॥ ౮॥ ఇదం రాజ్యం ప్రశాసంతోపతాన్యం నీతికోవిదాః । అగతే

బ్రహ్మదేవుడా పితృభిక్తకు నారదునికె జెప్పదున్నాడు - తరువాత
నాదేవలముని వస్త్రములనేయన్నరీయై యతివేగముతో, దసమంత్రులను
విలిచి యిట్లునియొకమాట వారలతో, జెప్పెను. ౧- మంత్రులారా నేను వేగిర
వస్త్రములనేయవలయునుగనుక వస్త్రమునునేయుటకు సాధనములను జెచ్చి
కోవలయును. ౨- కాబట్టి నేనుద్వరితముగా మేరుస్వరితమునకుఁబోయి మర
లవచ్చెదను విశ్వక్రూరకొమారుడగు మహాసుభావుడైన మయఁజేక్కడ ప్ర
భువై యున్నాడుగదా - ౩ - నీతిహస్త్రసంశితులైన యోమంత్రులారా నే
నక్కఱికిఁబోయి యతనిద్వగిరనుండి నేయుటకుసాధనములనుదీసికొని శీఘ్రముగ
వచ్చిచేరెదను. ౪- ఇట్లు దేవలముని చెప్పఁగా నామంత్రులు మరల నాదేవల
మునిని గూర్చి యిట్లుగిరి మంత్రులుచెప్పేశిదేవున్నను- ఓనీషక్తుఃశుభామేము
నునీతో గూడవచ్చెదము- ౫- ఏనుగులుగుఱములులంధములుకాలుబలములతో,
గూశిరాఁగామాత్రో, గూడమిారుపోవలయును అట్లైనమేలు- మాకీటుతోను

నున్నది- ౬- మిక్కిలిబుద్ధిగలయోదేవలమహారాజామిారువరివారహితులరై
పోవుటయు క్రముకాదుకాఁబట్టిమేముమీరానెంటవచ్చెదము ఈవిషయమందేమి
యు నాలోచింపఁబనిలేదు- ౭- ఇట్లా మంత్రులదర్శులుచెప్పఁగా నామాటలువిని
దేవలుఁడువారితో మరలనిట్లునీతిక-ఇట్లుమీరుచెప్పఁగూడదునామాటమినును-
౮- మీరురాజునీతియందు మిక్కిలినిద్రాన్యంనులరుకావున నీరాజ్యమునుబాలిం

మథవత్ప్రద్య శాస్త్రోవాత్రవిద్యతే ॥ ౯ ॥ తస్మాద్భారతేహ్యద్యయ
మదాగమహమమ । అహమాచాయసామగ్రింవయపస్యమహప్రభో॥ ౧౦॥
అగమిష్యామిసహాయూయంతతఃధ్యమత్రజై । ఇత్యమాత్యాన్నిపత్యా-
భసరివారాంశ్చ దేవలః ॥ ౧౧ ॥ న్యయమేవమహావీర్యోగమనాయ మతింద
థే । తతోమహేషుభి ధృత్యా చాపహస్తః ప్రతాపవాః॥ ౧౨ ॥ జగా
మసహసారేషు మేకవస మహాబలః । తతోదదతఃపథ్యేష గాగ్యేస్యా త్ర
మము త్తమం ॥ ౧౩ ॥ తదతఃసోత్సుకశ్శ్రీమూనానసాదతపోధనం । గాగ్యేం
తపస్వినాం త్రేషం నిమలజ్ఞానభూషణం ॥ ౧౪ ॥ ప్రాప్తం దేవలమూజ్ఞాయ న
గాగ్యోధమేని త్తమః । ఉపస్మృత్యచరాజానం వాక్యమేతదహవాచహ ॥
౧౫ ॥ గాగ్యేః ॥ స్వాగతం తె మహాభాగ కుశలంభులదేవల । సుభిక్షంతవ
రాజ్యేచ జనానాంచగుభుంభుల ॥ ౧౬ ॥ ఇతివృత్తస్సగాగ్యేణ దేవహోవాక్య

పురుషంపురుషమీరుదనాతోగూఢపచ్చిపపక్షమందిచ్చుటరాజశాసనముజరిగిం
చువాడెనునన్నాశు-౯-కాఁబట్టిమీరాకయివచ్చుచు నాయయు క్తముగాఁదోచ
దాయెను నేనుబోయి మహానుభావుడైన మయనివలసనేతకువలయుసామగ్రి
నిదీసిగొని శీఘ్రిముగవచ్చిచేరుదును మీరిచ్చుటనే నిందియుండును అనియి
ట్లుచెప్పిమంత్రులనుబరిజనములనువనతోడరాకుండమచ్చి మహావీర్యుడగు
నాదేవలుండు తాను మూత్రమే పోవనిశ్చయముచేసెను- ౧౧- అంతఁబరాక్ర
మవంతండ్లగునతఁడు విల్లుచేతఁబట్టుకొని పేదయంబులపొడిచరించుకొనిమిగు
లబలముగలవాఁడుగనుక నొకఁడై మేరుపర్వతమునుగూర్చిపోయెను పోవునపు
డతఁడుమాగ్గఁమందుగాగ్యేమహాముని యాశ్రమమతిరమణీయముగమండ
గాదానిఁజూచెను- ౧౩- అంతఃశ్రీమంతండ్లగు నతఁడా గాగ్యులజూడనుద్యు
క్తుడై తపస్సుచు భవమును సంపాదించునట్టియు ఋషివర్ధ్యుడైనట్టియు ని
ష్కలంకమగుతెలివియేతోడపుగాగలగాగ్యుఁనిఁగూర్చిపోయెను-౧౪- ఇట్లు
పోగా నాగాగ్యుఁడు మిక్కిలి ధీమతుడైతినినవాఁడు గావున దేవలునిరాక
నజ్జిగి యూదేవలరాజును జక్కఁగాఁబూజించి యిట్లునిపలికెను- ౧౫- గా
గ్యుఁడు చెప్పినమాట- ఓ మిక్కిలి యద్భుతవనంతుడా నీవువత్సునపును దా
రియందు నీకుడేమమా ఓదేవలుడా నీకుఁగుశలమేకదా నీరాజ్యమందు ను
భిక్షమేకదా జనులకందఅకు డేమమేకదా- ౧౬- ఇట్లు గాగ్యుఁడనుగఁగా
దేవలుండు తరముచెప్పెను - ఓ తపస్సునుభవమును సంపాదించిన గాగ్యుఁ

మృబహీత్ । కుశలం నోహీన ర్దేహం తస్మిన్నసాదా తపోధన ॥ ౧౧2 ॥ సుభిక్ష
మపిరాజ్యంన వతః తైహీనదానఘ । ఇతిశ్రుత్వా తస్యవాక్యం గాగ్న్యేనై
హాషకమావిశత్ ॥ ౧౧౩ ॥ తెనప్యవస్సగాగ్న్యేపియథాన్యాయమభాషత । తతః
ప్రప్రభగాగ్న్యేనం దేవలంతపతాంవరః ॥ ౧౧౪ ॥ కుతోగమిష్యతేరాజః కే
తుశ్చాగ్న్యేనైతతః । పరిత్యక్తపరీవారో గచ్ఛసిత్వం కుతోనఘ ॥ ౧౧౫ ॥ ఇతివృ
ష్టస్సగాగ్న్యేకాకథయత్సర్వమేవతత్ । తతోగాగ్న్యే దేవలాయన కారా
తిక్లమూహత ॥ ౧౧౬ ॥ తత్రాసౌరజనీనేత్వా ఇస్తాహస్త్వే శ్చ దేవలః । కృతా
హ్నికక్రియః । పాతః గాగ్న్యానుజాహీతోయయా ॥ ౧౧౭ ॥ వివిధా విషయా
నద్రీవత్క్రమ్య మహాబలః । ప్రవివేశనకాంతారం ఘోరంనిమూకనుచంతతః ॥
౧౧౮ ॥ సింహాశాదూకాలభేరుండభిక్షమృగసంకులం । లులాయద్విపభూయ
మం భూనూకశరభాకులం ॥ ౧౧౯ ॥ వారాహగవయాశ్శిశుః చమరీ హ్యస్తమ
చ్చక్రైః । కురుంగయాధై బకహుభిఃవ్యావంగోపుఘసంకులం ॥ ౧౨౦ ॥ అన్తై

డా మీయదుగ్రహముండుపుమ మాకు త్నే మముకుం దక్కువలేమ - ౧౧2 -
మారాజ్యమును సర్వకాలము సుభిక్షముగానే యున్నదయా మహానుభావా
అనియిట్లు దేవలుండు చెప్పగా నాగాగ్న్యమహాముని మిక్కిలి సంతోషము
నొండెను - ౧౧౩ - అంత దేవలుండా గాగ్న్యేని యోగత్నే మము నడు
గగాఁ నతఁడురు దగురీతి ను త్తరుమవలికెను పిమ్మట దాపనశ్రేష్ఠుండగు నా
గాగ్న్యేను దేవలునిపడిగెను. ౧౧౪ - అతఁడడిగినదేమనగా ఓరాజా నీచెక్క-
డలోయెను నిటవచ్చుటకుఁ గారణమేమి మహానుభావుండా నీపరివారమురు
మిడిచి నీవుహృతమేల పోయెదవు. ౧౧౫ - ఇట్లు గాగ్న్యేడా దేవలునడుగఁగా
నతఁడెల్లవృత్తాంతముల నమ్మనికెఱుంగించెనంత నాగాగ్న్యమహామునిప్రీతితో
నతనికాలివ్యమొరచించెను. ౧౧౬ - అంతనా దేవలుండత నితో నిష్ఠములగునల్పా
పములునుపుమ నారాత్రిగఁడని మఱుచటిదినముప్రాతఃకాలమం దాహ్నికక్రి
యల నచ్చటనేచేసికొని గాగ్న్యేని నెలపురుబొంది యచ్చటనుండి బయలు నె
డిలిపోయెను. ౧౧౭ - అట్లుపోవుచువుమ మహాబలుండగు నతఁడనేకవిధములగు
దేశములను గొండలనుదాటి పిమ్మట భయంకరమును ముచవ్యసంచార రహి
తనుగువకమునుబ్రవేశించెను - ౧౧౮ - అననమందు సింహములు పెద్దపులులు
భిక్షమృగములుగండె శేరుండవక్షులు నడనియాపులు నెడులునులేండుమగుంపు
లుగానుండును - దున్నపోతులుచండవియోగుగులు నెలుగుబంటు శరభములుని

శ్చబ్రహ్మభిశ్చైవ శ్వాపత్తవ్యాప్తముద్గతః । అనేకద్రుమసంకీర్ణాం గు
లకుంబాదిమగళామం॥ ౨౬॥ నానాపక్ష్యే గణాకీర్ణాం ఋణీరావసమాశులం ।
సంహాగజితప్రతానం కాసికారావభీకరం॥ ౨౭॥ తతోగచ్ఛ తతోమహాని మ
హుశ్శ్యేతిదు స్తతే । తతస్సింహేహా మహాకాయో జ్ఞాత్యా వాయు చశాద
ముం ॥ ౨౮॥ సముత్పన్నోద్ధృతపటఉతి సత్వాలముద్గతః । గర్భావ్యా
తాననోదంష్టా రోపీంషిచికింసన్ ॥ ౨౯॥ అభిదుప్రావసేగేనజహంసుదే
వలంహరిః । తతోద్దృష్టాదేవహోషిధమరుద్యమ్యపీఠ్యవా ॥ ౩౦॥ మృగేం
ద్రం మదయామూన సాయ కై రిన్నిసన్నిభైః । అవిధ్యతంమహేష్వాన సస్సిం
హాసంహాపరాక్రమః ॥ ౩౧॥ పుండ్ర్యవ్యాధభల్లాభ్యాంఫాలదేశేమృగోశ్శితుః ।
సోతివిద్ధోబలవతా మృగరాద్భృశవిహ్వలః ॥ ౩౨॥ జగదాశనిసంపాతం స
ర్వస్వావతిభీకరం । తతస్సుదేవలఃకృద శ్శరై స్సృష్య తపర్వభిః ॥ ౩౩॥ తద్వ

మగోనియుండును అవనిపండులుగవయమృగమును చమరీమృగములు మిక్కి
లివ్యాపించియుండును దుస్సలు మిక్కిలిగానుండును. కొండముచ్చలు మెం
డుగాగలపు మశియుననేకహూమృగములు వ్యాపించియుండునావనమత్స్య
న్నతముగానుండును నానావిధములగు వృక్షములాలవనమంతయు గ్రమ్మకొ
నియుండును పొదలు పొదరింపు మెండుగానుండును అనేకములగు పక్షిసం
ఘములచేత వ్యాప్తము ఋణి కానాదములచే నితరశేబ్రములు చివకుండును సిం
హములుగరింపగాగుడ్డగూబలుగూయగూభయంకరమైయుండును. ౨౭- ఇ
ట్లు మిక్కిలి భయంకరమగు నామహుభ్యామందా దేవలమునిద్రవేళించెను ద్ర
వేళించిపోగా నందుండు పెద్దరింగమొక్కటి వాననబట్టి యాదేవలుని రా
క నెత్తిగింతువేసి మెహూచిజూలునిగుడ్డవోక్తపైతెత్తుకొని యూవనమంతయు
దనకొరలకాంతివెదవల్లుపట్లు నోరుదెఱచి గణకంచెను - ౨౯ - ఇట్లుగణకం
చియాసంహము దేవలునిఁజంపనిచ్చుగలదై వేగముతో నతనిమీదికిఁబరుగెత్తె
ను అంతదేవలుండునుదానిఁజూచి ధనస్సునెత్తుకొని పరాక్రమము నవలంబిం
చినవాడై నిన్నునంటి బాణములచేత నాసంహమును గొత్తును ఇట్లుకొట్టి పె
ద్దధనస్సునుబూనిసంహమువంటి పరాక్రమముగల యాదేవలుండు మరలరెం
డుబాణములచేత నాసంహము నొనటగొత్తును ఇట్లు బలవంతుడగు నాదే
వలునిచేత నాసంహముమిక్కిలి దెబ్బలుపడ దేహమందుబలముణిగి పిషగు
బిశి నట్లన్నిధ్వనులకంటె భయంకరముగొప్పెను అంత దేవలుండు మిక్కిలి

క్రిం పూయూమాన నిషంగసేవీర్యవాః । పున కేకీనభల్లెన కంఠదేశేఽ
 ఘోసహ ॥ 3౪ ॥ తేనసింశ్చేమాంగతప్రాణ ఉద్ధిరౌరుధిగంబహు । శ్రోత్రనేత్రా
 న్యకుహరైః పశాతధరణీతలే ॥ 3౫ ॥ తతఃపుష్కమారుహ్యా దివ్యగంధామ
 లేవనః । దివ్యస్సహ్యాపహోపేతా దదృశేపురుషోమహా ॥ 3౬ ॥ తం దృ
 స్త్వా వినయావిషోదేవహోవాక్యమబ్రవీత్ । కోభవా పురుషవ్యాఘ్రస్త్రి
 తాంతఃకిముత్తేన ॥ 3౭ ॥ మహానే వినయోజాత సనే వద మహామతే ।
 దేవలేనై వము క్తస్థ సచై నం నిజగ్రావహ ॥ 3౮ ॥ సాఘపూతోస్సీరాజేంద్ర
 వ్యతరంశాపసాగరం । కృతకృత్యోస్థి ధనోస్థి వ్యతోహంఖలుపావన ॥ ౩౯ ॥
 వత్సామిమమవృత్తాంతం శ్రుణుత్రద్రాజనత్తమ । యస్మాచ్చిరం నిమగ్నీహం
 దు సరేశాపసాగరే ॥ ౪౦ ॥ త్వయాహిగమితఃపార మిదాసీం పుణ్యకూతిః
 నా । తస్మిన్నేవం బ్రువాశేతు దేవలఃపువరబ్రవీత్ ॥ ౪౧ ॥ కస్తస్మిం పురుషశా

కోపగిండుకొని శ్రేష్ఠములగుబాణముల దానిమోమునిండనేని మరలఁదనయ
 మ్ముపాదియందొక బాణమునెత్తి దానికంఠమునకుఁ బట్టికొనెను. 3౪- ఆదె
 బృచేత నాసింహము ప్రాణముపోయి చెవులతోను గన్నులతోను నోటను న
 మితముగానెత్తురుగ్రక్కుచునేలబడెను. 3౫- అంత సంతరిక్షమందుఁ బుష్ప
 కవిమానాహుఃకై దివ్యమెఱఁగ్రీగంధము దేహమందలఁదికొని దివ్యములగు
 పూలవండలచేత నలంకృతుఁడై యొకమహాపురుషుఁడుగానఁబడెను. 3౬-
 ఆపురుషునిఁజూచి దేవలుఁడాశ్చర్యమునొంది యతనితోనిటని యడిగెను ఓ
 పురుష శ్రేష్ఠుఁడా నీవెవఁడవు నీవమావారమేమోయి మహానుభావా - 3౭ -
 నిన్నుఁజూడఁగా నాకుఁమిక్కిలి యార్చ్యముకలుగుచున్నది కాబట్టి నీవృత్తాం
 తమును నాకుఁజెప్పవలయును అనియిట్లు దేవలుఁడనుగఁగా నాచిమానమంద
 లిపురుషుఁడు దేవలునిఁగూర్చి యుత్తము చెప్పెను. 3౮- ఓరాజశ్రేష్ఠుఁడా
 తన్ను నేనుబరిశుద్ధుఁడనై తిని - శాపమును నముద్రము నిన్నాశ్శక్తదాటితిని ఓ
 పవిత్రుఁడా నీవలంకఁదానేను గృతకృత్యుఁడనై ధన్యుఁడనై తిని- 3౯- ఓరాజశ్రే
 ఖరుణాదేవీవలన నేనిన్నా మగడవఁగూడనిశాపసముద్రమందు మునిగియుంటి
 నో యాప్యతాంతమును జెప్పెదనిచుము - ౪౦ - మహాపుణ్య శరీరుఁడవగు
 నీచేతఁగదా నేనాశాపసముద్రమునుగడచితిని అనియిట్లు విమానస్థ పురుషుఁ
 డుచెప్పచుండగా దేవలుఁడుమరలనతినితోనిట్లుయెను. ౪౧- ఓపురుషశ్రేష్ఠ
 డా నీవెవఁడవు నీవృత్తాంతమును నాకుఁజెప్పము నామనస్సు మిక్కిలి యోశ్చే

దూకలన్వత్తాంతం కథయన్వతే । విస్తయేహసమావిష్టం తంతస్యంశీఘ్రిం వ్యపో
హయ ॥ ౪౨ ॥ సదేవలేనై వముక్త స్సన్వత్తాంత ముఖ్యాబివీత్ ॥ యక్షః ॥
శ్రుణురాజేంద్ర సర్వం చ ఉపాఖ్యానం మహాప్రభో ॥ ౪౩ ॥ ఆహం కుభేరాసు
చహోయత్తో నామ్నా కశింజలః । ఎకదాహం మహాబాహూ మృగయాన
క్తమాహసః ॥ ౪౪ ॥ అనేక యక్షసహితోవిశం కాననము తమం । అనేక హృ
దవాహత్యా సంపరామ్యక్తకాననై ॥ ౪౫ ॥ కృష్ణసార స్తోరాజ్ సామి
వ్యేదద్య శేమయా । దృష్టాన్వీమాంస మృగస్మాకం దృద్రావ భయపీడితః ॥
౪౬ ॥ కాలేన ప్రేరితో హంచ వేగేనాకలిమన్వీగాం । తస్మిన్ ద్రవతికాంతార
మమద్రావపుళఃపునః ॥ ౪౭ ॥ సలక్ష్మ్యంచన బాణస్య లగతిస కథంచన । మయా
విద్రావ్యమాణస్మ దుద్రవేచాతిరంహసా ॥ ౪౮ ॥ తతోగ్రోషేణమహతా మ
యాముక్తో మహాకశలిః । నిఖాత సత్త్రికబాణ స్సబాణోపి యయాపునః ॥
౪౯ ॥ సచాశ్రమంగతఃక్షిప్రం శౌతిమస్య మహాత్మనః । ఏతస్మిన్నంతరేకాలే

ర్యముతో, గూడియున్నది నీవుశీఘ్రిముగానామాశ్చర్యమునుబోగొట్టవలయు
ను. ౪౨- ఇట్లు దేవలుండనుగగా నాయక్షుఁడు దశస్వత్తాంతమును జెప్పినా
రంభించెను యక్షుఁడు చెప్పెనుమాట - ఓరాజరాజా నాకథను జెప్పెదఁ బరా
కులేకవిమమయాన్వి- ౪౩- నేనుగుభేరుఁడున్నేహితుండను కశింజలుండను య
క్షుండను- ఓకానాకస్వపు నాకువేటాడవలయునని యిచ్చుచున్నాను. ౪౪- అంత
నేననేకులగు యక్షులతో, గూడి యొక పెద్దయక్షవియందు (బవేంద్రి) కరారము
లగుపలుమొక ములఁజంపి యూపిమృల నాయక్షునియందింక నేగూడదిరుగుచుంటి
ని. ౪౫- అంతనేనుసమిషామందోకజంకనుజూచితిని-ఆమొక మనస్సుఁజూచిమి
క్కిలిభయపడి శీఘ్రిముగఁబరుగెత్తెను. ౪౬- అంతనేనును దై వగతికిలో, బడి
విరఁబిర దానివెంబడి తరిమితిని - ఆ యక్షవియం దది పరుగెత్తుమండగా
నేమవెంబడిపడలక పరుగెత్తితిని. ౪౭- ఎంతదూరముతరిమిన నామృగము నా
బాణము గురికిఁదగలక తప్పిపోవుచుపచ్చెను - నేనుదరమఁగా మిక్కిలి వేగము
తోఁబరుగెత్తెను. ౪౮- అంతనాకు మిక్కిలికోపముకలుగఁగా నొక పెద్దబాణ
ము దానిమీద వినరికొట్టితిని - ఆబాణముపోయి యూజింకజెన్నెముకకుగ్గింద
నాటఁగా నాబాణముతో, గూడి యది మరలఁ బరుగెత్తెను - ౪౯ - అట్లుచ
రుగెత్తి యామృగముశీఘ్రిముగామహామహిమండగు శౌతమునియాశ్రమము
నకుఁబోయెను ఆసమయమం దాశౌతముమహాముని యచ్చట్టికివచ్చెను. ౫౦-

తత్రాయాచార్యో మోమునిః ॥ ౫౦ ॥ దృష్టాన్యమృగం ద్రావ్యమౌణం తద్రక్ష
 మ్మృగూతురం । నిఘాతబాణం మూంచే నామ గావంతం సకామకం ॥ ౫౧ ॥
 దయాగుహాఽరిణేహూనిః క్రోధతక్తేక్షణోబ్రవీత్ । గౌతమః ॥ దురాత్మన్నా
 శ్రమమృగమస్యాకం హంతుమువ్యతః ॥ ౫౨ ॥ మమశ్రమగతంబాలం పా
 పాత్మన్నమగ్రాపసే । తస్మాత్సం ఘోరకాంతాకే సింహేహూభవ దురాస
 దః ॥ ౫౩ ॥ భక్షయస్త్వహుభాజంతూ న్నాపాచార సమాఖలః । ఇతిశస్త్ర సత్త
 నేన గౌతమేనామితోజనా ॥ ౫౪ ॥ దేవమానె భృశశ్రస్తో యాచేతం ప్రా
 భయకమునిం । భగవన్మనిశామూల దయాంతురుమయిప్రభో ॥ ౫౫ ॥ శా
 పస్యాంకంపవశ్యామితనే సదయానిధే । ఇత్యుక్తోగౌతమశ్చీమ్రామా మామ
 నాచతపోనిధిః ॥ ౫౬ ॥ గౌతమః । శివస్యమాపసశ్శీమాకా దేవాంగ ఇతివి
 శ్రుతః । రక్షితావాభిమానస్య తేజస్వీ ఓటువిక్రమః ॥ ౫౭ ॥ సత్వాం మోచ

పచ్చి యాశౌరమముని నాచేఁ నరమఃబహుమ నెతురుగాదుమ భయపశుమ
 బాణము దేహామంతు నాటఁబడియున్న యామృగమును దానినెంబడివిల్లుచే
 తఁబూనిదరుమున్న పన్నుఁజూచి యామృగమందు దయగలవారఁమగావున
 నామివికోపముచేతఁ గన్ను లెఱఁజేమగొని నాతోనిట్లనెను. ఓదుష్టఁడామా
 యాశ్రమ మృగమును జంపఁబూనితివేమిరా - ౫౨ - ఓరిపాపాత్మకా మా
 యాశ్రమమందుఁ బసివిడపలె నుండెడి యామృగమును దరుముచున్నావు
 గనుకనే ప్రభయంకరమగు నడచియందు సేహమనై యతిశ్రూరముగ నుందు
 వ్రుగాక - ౫౩ - అటుమృగరాజమనై యరణ్యమంచలి జంతువులనెల్లఁదినుచుఁ
 బాపములకుఁ బాశ్రమనై యుండుము - అనియుఁబుగౌతమమునిచే శశింపఁబడి
 దేవలమునియగు నతనివలన మిక్కిలి భయపడి యతనిఁ బెక్కుతెఱుంగులం
 ప్రాథిఁపి యిట్లనియడిగితిని - ఓషష్టకై శ్వీర్యసంపన్నుఁడవగు మునిశ్రేష్ఠుం
 డా నాయకుడు దయచేయుమయ్యా - ౫౪ - ఇప్పుడు తాము శసించితిరే యీ
 శాపము నాకెన్నఁపటిదునో దాని నెఱుంగకయున్నాను దాని నాకుఁ జెప్పనల
 యుచయ్యా దయానిధి. అనియుఁబు నేకమగఁగా దవస్సంపన్నుండగు నాగౌత
 ముఁమనాతోనిట్లనియె - ౫౬ - గౌతమముని చెప్పినదేమనినను శివ్రసకు మూస
 సప్రశ్రుఁడు దేవాంగుఁడని ప్రసిద్ధి కెక్కుననాఁడును పోకమురభిమానమును గా
 పామనాఁడును మహా తేజస్సంపన్నుఁడును మిక్కిలి పరాక్రమశాలియునై క
 లఁగఁగలఁడు - ౫౭ - అతఁడునిన్ను శాపమునుండి తొలగించును అతనిచేసివునా

యతాశాస్త్రేనశాస్త్రాద్విమోక్షస్యై । ఇత్యుక్త్యా సయయామానీ సోహం
సింహౌ భవంతదా ॥ ౫౮ ॥ చిరరాత్రాయ కాంతాకే శాపదగ్ధసితఃఖలు
త్వయాహం ముక్తకలుషః పూతోన్మృదువపకభ ॥ ౫౯ ॥ ఏత త్రేనర్వమాఖ్యా
తం మామకంహిమభాశుభం । ఇతసూ తరదిగ్భాగేయోజనప్రయనంమితే ॥
౬౦ ॥ అశ్రమో వామదేవస్య పతకత్తేషు మనోహరః । ద్రప్తసానితం మహా
భాషూతపోనీధిమృషీప్రభం ॥ ౬౧ ॥ ఇత్యుక్త్యాచతతోయత్ సమాశాస్య
త్వ నామయం । జగామస్యాలయం శీఘ్రం పరమానందసంకులం ॥ ౬౨ ॥
ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే - బ్రహ్మనారద సంవాదే - ఉత్తరఖండే దేవాంగచ
రితే - యక్షోపాఖ్యానంనామ పంచమోధ్యాయః.

తతస్ససహసాధీరో దేవలోమితనిక్రమః । అతిక్రమ్యచకాంతారం గం
గామధజతాదరాత్ ॥ ౧ ॥ త్రిలోకపావనీందివ్యాం దురితాభానమిారణాం
నిలలాక్షజటాజాట వాసినీం విశదప్రభాం ॥ ౨ ॥ వ్యాప్తసాతాశనిలయాం బ
వముకుండి తోలంగింపఁబడఁగలపు- అనియిట్లుచెప్పి యాగౌతమముని పోయె
ను సేనస్వపసింహముగానై తిని- ౫౮ - ఇట్లాశాపముచేతఁజెడి బహుదినము
లనుండి యాయడవియందుంటిని - ఓపురుషశ్రేష్ఠుడైనదేవలుండా నేఁజునీచే
తనేమభావములవిడిచిపరిశుదుఁడనై తిని- ౫౯ - ఇది నామంచిసెట్టరదీనినంతనీ
కుండెప్పితినిగదా - ఇచ్చట కుత్తరదిగ్భాగమందుమాఁచుడలదూరమున వా
మదేవబుషి యాశ్రమము మిక్కిలి మనోజ మయెన్నచున్నది నీపటుబోయి
నపక్షమునఁ దపస్సులగని యగునాబుషిశ్రేష్ఠునిఁజూడఁగలవోయి యాజూను
బ్రాహ్మణవగు దేవలుండా- ౬౦ - అనియిట్లుచెప్పి యాయుత్తనుఁడు దేవలునియ
నామయామలఁ దృప్తుడై యుండుమని మిగులనానందభరితాంతరంగుడై త
ననివాససాసమునుకూర్చివేగిరమునఁబోయెను- ౬౧ - ఇదిబ్రహ్మాండపురాణంబు
న బ్రహ్మనారదసంవాదంబున నుత్తరఖండంబున దేవాంగచరితంబున యక్షో
పాఖ్యానమన్నది పంచమాధ్యాయము.

అంతరై ర్యవంతుఁడైనటియు నపరిమితపరాక్రమముగల యాదేవలుఁ
డువేగముతో నాయుడవిదాఁటి యాదరముతో గంగనుబొందెను- ౧ - ఆగంగ
యొడిగినముల్లోకములనుబలిత్రములుగాఁజేయునటిదియునాకాశమందుఁగలి
గినదియుఁ బాపములను మేషుములకుఁ జెరుగాలివంటిదియు నొనటఁగన్నగుల
పాంబళిప్రని జడలముడియందునులడనదియు న్నదృష్టమగుకాంతిగలదియుఁబా

హుయావోగగాళులం । ఊదిభాభిబళహుభిః పుష్పహారై రివవిరాజతామ్ ।
 3॥ దర్శయద్భిస్తత్రతత్ర మూధాకానం జలజంతుభిః । వివ్రీక్ష్వత పాపానాం
 లోకానామితి శంసితామ్ । ౪॥ యస్యాస్త్రరణమాత్రేణ జనోనిముక్త కత్త
 మః । యాత్యంతేవైష్ణవంలోకం సర్వసౌఖ్యా వహం భువ్రమ్ । ౫॥ యాం వ
 శ్యేత్పావనీం లోకో వృజనాన్ని శిఖాం శుభామ్ । న్రయాతిపరమం స్థానం సంద
 గప్తజనాంధనః । 6॥ యస్యాస్మా యాత్పుపుణ్యాంభః పూరేదమరితశశకానై ।
 పాతకానస్త్రిఫహారాణి బ్రహ్మాత్యాదికానిచ । 7॥ స్త్రీన్ముం సశక్ష్మ వంత్యై
 సంతప్తాయః ప్రాణినోయథా । వసేత్త్రిరాత్రి మాత్రంతు యస్యాస్తీరేసు
 పావనా । ౮॥ దహ్యాంతే స్నానపానాభ్యాం బహిరంత స్తమాన్రజాః । నైక
 జన కృతంపాపం తతో యచ్ఛక్రిష్ట్యతే । 9॥ తత్సర్వం నాశయిత్వాస్య డదా
 త్యంతేపరాంగతిమ్ । యస్యాస్తోమైఃపుణ్యమయై స్వకాయంతిత్యోగ్యది । ౧౦॥

తాళలోకమంచువ్యాపించినదియు ననేకములగుజలజంతువులచేతవ్యాపింపఁబ
 డినదియుఁ బెక్కులలు గలుగువినదనుంచఁగాఁ బూలదండలచేత నలంకరింపఁజ
 డినటుండునటిదియు నచ్చటనచ్చటఁదలలనగవలుచున్న జలజంతువులచేతఁ
 బాపముచేసిన జనులకీగంగ పరిశుద్ధిని గలుగఁజేయునని చెప్పునట్లున్నదియుఁ
 గానున్నది. ౪- మఱియు నాగంగను నర్చించుటచేత నేమనుష్యులు దమ పాప
 ములనన్నిటిఁ బోగొట్టుకొని దేహవస్తానమందు నకలసౌఖ్యాకరమై శాశ్వత
 మైయుండు విష్ణులోకమునుబొందుదు. ౫- పాపములకన్న బాపిలవలె నున్నటి
 యు శుభములకాధారభూతయగు నాగంగనుబాచి నటిజనుఁడు తనపాపముల
 న్నియు భస్మ మయిపోగాఁ బరమపదమును బొందును. 6- పాపములను నశిం
 పఁజేయునట్టి యాగంగా పుణ్యదీక్షనవాహమందు స్నానముచేసిన పురుషుని
 బ్రహ్మాత్మ మొదలగు నతిభయంకరములగు పాపములుగాఁగిన యినుమయ
 బ్రాబులవలె స్పృశింపఁ జాలవు మిక్కిలి పరిశోధకమగు నాగంగయొద్ద
 నవమామరాత్రులు పరింపఁగా నాగంగోదకములను స్నానము పాపముచేయు
 టచేత బాహ్యభృంతరములగు నజానములన్నియు దహింపఁబడిపోవును ఒక
 జన మందుఁగాక యనేక జన ములయందుఁ జేసినపాపములను నిఁకటివాఁడఁ
 బాపములుచేయుమిదిని వీనినన్నిటిని నశింపఁజేయును కడనుబరమమగు గతి
 నిగలుగఁజేయును. ౯- పుణ్యవికారములగునటి యాగంగోదకములచేతఁ బితృ
 దేవతలకుఁ దక్షణముచేసిన పురుషుని పితృ దేవతలెల్లను వాని వంశమందుఁ

తద్వంశ్యాః పితరస్సశ్వే సఖాయోయేవబాంధవాః । అచార్యాగురవశ్యైః
సౌమినోయేవ సమతాః ॥ ౧౧ ॥ సహస్యకీయైరుత్తీర్వ దుష్టుం నరకాంత
తః । ఆనందభరితాస్తస్య క్వేవ్యంతోదీప్తతేజసః ॥ ౧౨ ॥ శాంకరం లోకమా
సాద్య జయంతేఖలునిత్యశః । యామగాత్రిత్యమునిశ్రేష్ఠా యోగినో బ్రహ్మవా
దిసః ॥ ౧౩ ॥ వశంతిముక్తికామ్యాశ్చ గంగాం ధమకవివర్ధశీం । దృష్ట్వాహ
షకసమావిహోదేవహో రాజసత్తమః ॥ ౧౪ ॥ కృతాహ్నిక క్రియశ్శ్రీమా
ప్రయయానత్యైరంతతః । ఆససాపతతోవామదేవస్సాగ్రీత్రమముత్తమం ॥ ౧౫ ॥
నానాద్రుమైస్సమాకీర్ణాం ఫలపుష్పావళోభితైః । పదనీ హరునివిష కాసార
ప్రజనంకులం ॥ ౧౬ ॥ వ్యాప్తం నిమూక క్షణై రాణాం శ్వాపదానాం గణై బికా
హు । అనేకపక్షేనంకీర్ణాం తపనాముత్తమంసలం ॥ ౧౭ ॥ పరిత్యజ్య భయం
వ్యాప్తం చురద్భిహాశిగణైః । కంహావిహోద సవరాకా మృగేంద్రసఖై
మృకాగాః ॥ ౧౮ ॥ కంహాయమాపకంతాంశ్చ వ్యాహ్రీప్రురువిహాణకైః ।

బుధీనవారును వాని స్నేహితులును బంధువులును అచార్యులను గురువులు
ను సమ్యక్కులగు నధికారులును వారివారితోడఁ గలముచేఁ దాటఁదగిన నర
కమునుదాటి యంతనందఁబునంతోషపరివ్రాగ మనస్కులై తమ తేజస్సులతో
నెలుఁగుచు నామమ శివహోకమునుబొంది నిత్యము సర్వోత్కృష్టులై యుం
దురుగదా - ౧౨ - యోగనిఘ్నము బ్రహ్మవిచారము చేయువారును మోక్ష
మునుగోరినవారై యాగంగానది నాశ్రయించి యున్నారగుదా అతిధరము
నుబెంచునట్టి గంగానదినిజూచి రాజశ్రేష్ఠుండగు నాదేవలుఁడు సంతోషపడిన
వాడై తనయాహ్నికముల నాగంగానదియందుఁ దీర్చుకొని యంత సతివేగ
ముతో బోయెను అట్లేపోయినపిమ్మట సర్వోత్తమమగు వామదేవాశ్రమము
నుబొందెను - ౧౫ - ఆయాశ్రమమందుండువృక్షములెల్లను బుష్పించిఫలించి
సాగసుగామన్నవి అందుడు సరస్సులయందెల్లఁ దామరలును గలువలునువ
టములుగానున్నవి - ౧౬ - ఆయాశ్రమమందుండు క్రూరజంతువులన్నియు
జాతిజై కమమూనియున్నవి పక్షులు బహువులుగా వ్యాపించియున్నవి అదిత
పస్సులజేయుట కుతమమైనతావుగానున్నది - ౧౭ - ఆయాశ్రమమందు శీఁ
షులగుంపులు క్రూరమృగములవలన భయమునుపడలి తిరుగుచున్నవి మృగ
ములు సింహములగోళ్ళచేతఁ దమదేహములందలి దురదహోగొట్టుకొనుచున్నవి
ది - ౧౮ - మృశీయునవట బులులు దమకంఠములయందు దురదహోవుతట బం

కుంభానారూప్యాకరిణాం స్వత్యతస్మింహదోతకాః ॥ ౧౯ ॥ సముద్రప్రత కరా
 ణాంచ కుంజరాణాంహరేశ్వీశగాః । ఆధారాదప్రిశ్రాంతేష్వాదుహతోమూర్త్య
 సంస్థిని ॥ ౨౦ ॥ భేరుండకంఠాక కలభాక వేషయిత్యా కరై ముదా ।
 డోల్పాకీడా పరాకృష్టస్య చిత్రయక దేవలోయయా ॥ ౨౧ ॥ సాంగత్యా
 ద్యామదేవస్య ప్రభావేన మహాత్మనః । ఏకేభావమనుప్రాప్తాశ్వాపదాః
 నివోయథా ॥ ౨౨ ॥ ప్రహరక మతులంలేభ ద్దస్యాద్దస్యాపునఃపునః । స
 దవశతతఃప్రాజ్ఞోవామదేవం తపోనిధిం ॥ ౨౩ ॥ సంసేవ్యమానం బహుభిశ్చ
 క్షేప్తస్యాస్యాధ్యయపాతకైః । వేదవేదాంగ తత్వజం పావనం వీతకల్పమ్ ॥
 ౨౪ ॥ వినయాచారసంపన్నం జ్ఞానవిద్యా విశారదం । తేజోరాశిం దురాధ
 వకం దీప్యమానమివానలం ॥ ౨౫ ॥ ప్రణమ్యశీరసాభక్త్యా దేవలోమనిపుం
 గనం । వామదేవేనసంపన్న కుశలఃప్రీతిప్ర్యాకం ॥ ౨౬ ॥ ఉపనిశ్చేతదాచి

శలగోమలచేతః గీరుగోమదున్నవి సింహపులిలవేనుఁగులకుంభస్థలములనెక్కి-
 యామమన్నవి. ౧౯- సింహపులిలు తమతల్లులు పర్వతశిఖరములవివాదనుం
 డునపుడు వానిదగిరకుఁబోనేమగులు తొలఁడములనెత్తియుండఁగా వానినాథా
 రముమేనుగొని యెక్కిపోవుచున్నవి. ౨౦- ఏనుఁగులు తనతొండములను గం
 డభేరుండముల మెడలకుఁజొటి యుర్యాలగుచున్నవి పీనినెలఁ జూచి
 యాదేవముండశ్యాశ్చస్త్రిపమమఁ బోయెను. ౨౧- మహానుభావుండగు వా
 మదేవమహాసిఁయొక్క సానిధ్యమహిమనల్ జ్ఞానసంతులవలె దుష్టమృగ
 ములన్ని నెక్కిమునొందియుండఁగా వాని బలుమాలు చూచి మిక్కిలి సం
 తోషపడెను పిమ్మట నకలముచెలినిన యాదేవముఁడు తపోనిధియైన యావా
 మదేవునిఁజూచెను. ౨౩- పెక్కిరాజుశిష్యులు వేదముజదువును నయనను
 జుట్టుకొని నేనింపుచున్నారు మఱియు నావామదేవమహాముని వేదముల వే
 దాంగముల రహస్యములను జక్కఁగాఁ జెలినినవాఁడును సర్వవిధములఁ జ
 రిశిషిని గలుగఁజేయుపారును నిష్కల్పమును వినయము సదాచారము
 మెండుగాఁగలవాఁడును జ్ఞానమును వృద్ధిపఱచునట్టి విద్యులయందు సమభుకా
 డునుబ్రహ్మతేజములప్రోవును దక్షిణంపవశిక్కుఁజునై వెలుగుచునుండు నగ్నివ
 లెనుండును. ౨౫- అట్టివామదేవుని నాదేవముఁడుచూచి భక్తితోమునిశ్రేష్ఠు
 డగువలెనికి సామాంగనమస్కరముచేసి యాయనచేత నతనిప్రీతితోఁ దనశ్చే
 మమునకుగఁబడి యతనియు తరపువొప్పునఁ గూర్చుండి యాయననుస్మృతము

పఃపర్యభూషద్రస్తిప్రభుం । అన్యాహంమునిశోదూలవవిత్రోస్తి పరంతప ॥
 ౨౧ ॥ త్వదశకానేనమాసిప్రధన్వోస్తి భాసభూషణ । ఇత్యాదిభిరన్తైః
 ముపచార్తైః ప్రపూజయత్ ॥ ౨౨ ॥ దేవలోచనయావిషః పునరిత్యమభావత ॥
 దేవలః ॥ మహాతా మునిశోదూల యుష్మాకం కుశలంభులు ॥ ౨౩ ॥ సంగచ
 తేతపశ్యన్త్యా మలభనతపోనిధే । ఏవంప్రస్తోదేవతేన మునికేనమభావత ॥ ౩౦ ॥
 నామదేవః ॥ కిం వత్సోమో మహాబ్రాహ్మణో దేవల మితవిక్రమ । ఏతావం
 తం వయంకాల మానయామస్సుభైశ్శపిమ్ ॥ ౩౧ ॥ తపస్సాన్విధ్యాయ యజ్ఞానాం
 వృత్తిభిన్నర్షిదానఘ । నజాసీమోభాయం కస్తస్సచఃపీడా కదాపన ॥ ౩౨ ॥
 నిష్ప్రత్యూహేనతపసా వ్యతీతో వనరోహిణః । అద్యాస్తాకంతుతపసో విఘ్నా
 తస్సమపద్యత ॥ ౩౩ ॥ అస్తాకమాశ్రమేపాద్య మహాభీతి రజాయత । అద్యా
 త్రమునిపుత్రాణా మభవత్పు మహావృధా ॥ ౩౪ ॥ మృగాణామూత్రమస్తానాం

చేయ నారంభించెను ఓ యంతశ్చక్రపులగు కామక్రోధముల జయించినవా
 మదేవమహామునీ మీదశకానముచేత నిష్కమనేనునేనుగృతార్థుడనై తిగదా-
 ౨౨ - జానమేభూషణముగాఁగల యోమహాఘభావుడా యిష్కమనేను నీ
 దర్శనముచేత ధన్యుడనైతి - ఇటివెక్కువచారపుమాటలచేత నయనను గౌర
 వించుదు మిక్కిలివినయముతోఁగూడినవాడై దేవలుఁడు మరలఁ గొన్నిమా
 టలు చెప్పనారంభించెను - దేవలుఁడు చెప్పేమమాట - ఓమహాఘభావుడా న
 బుషి శ్రేష్ఠుడా మీకుజేమమగదా - ౨౩ - తపస్సులగనియైన యోమునీ
 మీకునులభముగాఁ దపస్సులుజెఱుగుచున్నవా ఇట్లుదేవలుఁడుమగఁగా వామ
 దేవముని దేవలునిఁగూర్చి యు త్తరుముచెప్పుచున్నాఁడు - ౩౦ - నామదేవము
 నిచెప్పుమాట - ఓ మిక్కిలి పరాక్రమవంతుడనైన దేవలుఁడా యేమిచెప్ప
 దుమోయి యాహూతుభాహుఁడా - ఇన్నిదినములు మేముసుఖముగాఁ గాలము
 నుగడఁగితిమి - తపస్సుచేయుటను వేదములఁ జదువుటయును గ్రతువు లాచరిం
 చుటయు మాకువ్యాపారములుగానుండును - ఎన్నడు నొకనివలనను మేముభ
 యముపడియెఱుంగము - మాకొకభాధయునులేదు - ౩౧ - ఇంతకాలము తప
 స్సులకువిఘ్నములేక యుచిడక్కఱా జరుగుచుండఁగాఁ గాలమునుగడఁగితిమి -
 ఇష్కమ మాతపస్సునకువిఘ్నము సంభవించెను - ౩౩ - ఇష్కమ మామూత్రమ
 మందుఁ బెద్దభయముకలిగెను - ఇష్కడిక్కడి మునికుమారుల కెల్ల మిక్కిలి బా
 ధకలిగెను - ౩౪ - మారూత్రమనులయందుండు మృగములకు వినాశము సంభ

వివాశ స్సమపద్యత ॥ బ్రహ్మ ॥ ఏవము క్త మునిశ్రేష్ఠే వామదేవేతపోధనే ॥
 ౩౪ ॥ ఇతివప్రచమాసింద్రం దేవతో వినయాన్వితః । దేవలః ॥ భగవతో
 హ్యసాపాహో బాధతేష స్తవన్వినః ॥ ౩౬ ॥ కుత్రాస్తే కీదృశం నామ తనేవద
 మహామతే । కై తో వాయూతుధాహోవా బేతాహో వాధమానుషః ॥ ౩౭ ॥
 సాయకై మేశశనిప్రఖ్యై స్తు నయామి యమాంతికం । హత్యాతమద్య సా
 సానం వ్యవసేష్యామిహోవ్యధాః ॥ ౩౮ ॥ నువణశ్రుంతు రిషుభిరగ్ని కల్పై
 ముకమాంశు । దురాత నోద్యతస్యాహం శిరశ్చేత్తాన్వయ్య సంశయం ॥ ౩౯ ॥
 ఏవము క్త సత్య స్థే దేవతేనామితోజసా । ప్రాప్తకామ ఇదం వాక్య మ్యపి దేవా
 వలమబ్రవీత్ ॥ ౪౦ ॥ యత్ప్రప్తం పత్యయాతాత తవ్యచ్చిశ్రుణుదేవల । ఇ
 తోధకయోజనైశ్రుః కుండికోనామరాక్షసః ॥ ౪౧ ॥ దురాతాను మహాన
 తోవ్యవతతైరిగిహ్యైకై । యతప్రాసాత్ప్రాణిగణా విద్రవంతే హియోజ

వించెను - తనసేవనముగాగల మునిన త్తముండై న యావామదేవుఁ డిట్లుచె
 వ్చుగా దేవలుఁడు వినయముతోఁ గూడినవాండై యామునిశ్రేష్ఠునికలెమటఁ
 జెప్పఁబోవురీతిని మరలలవడిగెను - దేవలుండడిగినమాట - తనస్సవేషకోనుచుం
 డు మిమ్ముబాధించునట్టి పాపాత్ముండైవఁడు - ౩౬ - అతఁడెక్కడనున్నాఁడు -
 అతనిపేరేమి యానయించుంతయు నాకుఁజెప్పుమయ్యా మహాబుద్ధిశాలియగు
 యోమునిపద్యుండ - అతఁడు దై త్యుండ యాతుధానుండ బేతాభుండ మ
 నుష్యుండ - ౩౭ - పిషగులతో నమానములై న నాబాణములచేత నతనిజముని
 దగ్గరకుఁబంపెదను - ఇప్పుడా పాపాత్మునిజంపి మీదుఁఖములనెల్ల మూన్పైద
 ను- ౩౮ - బంగారముచేతఁజేయఁబడిన పుంఖములుగలిగి యగ్ని సమానములై
 యుండునాబాణములచేత నామరాత్మునికలెస్స నిపుమనేనుచేదించఁగలను సం
 దేహపడవలదయా మహానుభావా - ౩౯ - అపరిమితమగు పరాక్రమముగల
 యాదేవలుఁ డిట్లుచెప్పఁగా సంకనావామదేవమహాపి తనకోర్కెనిఁ బొందిన
 వాండై దేవలునితో మరల నీమీఁదఁజెప్పఁబోవుమాటనుజెప్పెను- ౪౦- నాయ
 గా యోదేవలుండ నీపడిగినసంగతిని జెప్పెనమిమము - ఇప్పుటికి నాలుగు గడి
 యలమూరమండు గణితవృద్ధయుండై నట్టియు దురాదుండగునట్టియు మిక్కిలి
 బలముగలవాండగుకుంక్షుండఁడమరాక్షసుఁడువర్చితగుహాయందున్నాఁడు - నా
 నివలనభయపడినమ స్తవంతువులుమీటుయోజనముదూరముతోవల నంచరిం
 పకపఱుగెత్తుదున్నవి- ౪౧- అయిననువానిదహోమహిమచేతలిషీంపనుమాకు

నాత్ ॥ ౪౨ ॥ శిక్షితుంతంవయంతీక్తామహిమ్నా తపసోనఘ । భవిష్యతితపో
 వాని రితితూంతా దురాత్మని ॥ ౪౩ ॥ భూమిపాలో మహావీర్యస్యేం రాజా
 నర్వరక్షకః । రాజాం బ్రాహ్మణసంతాప హరణం నియతప్రతం ॥ ౪౪ ॥ నరేం
 ద్రబ్రాహ్మణత్రాణా త్వరోధమోక నవిద్యతే । ఆతానాం బ్రాహ్మణానాంతు
 దుబళాలానాం తపసిన్యాం ॥ ౪౫ ॥ దత్తంచే దభయం రాజా వరోధమక ఉదీ
 రితః । బ్రాహ్మణాం స్తోషయేద్యన్తు తస్యపుణ్య మనంతరం ॥ ౪౬ ॥ లోకేహి
 బ్రహ్మహత్యాయాః పరంపాపం నవిద్యతే । పాలనాద్భూసురాణాంతు పరం
 పుణ్యం నవిద్యతే ॥ ౪౭ ॥ బ్రాహ్మణాక ద్వేషియఃపాపా నర్వదాదుఃఖ మ
 శ్చుతే । భక్త్యాచ నరకంఘోరం తుభయానిం తతోవిశేత్ ॥ ౪౮ ॥ బ్రాహ్మ
 ణాన్నాతిధర్మకాతాభంవానస్సఖ మేహికం । అనుభూయతతోరాజాకాదివ్య
 భోగాత్త్రివిధమే ॥ ౪౯ ॥ పుంధకానీకులీనశ్చ జాయతేపనిరామయః । ఆధా
 రగుణసంపన్న సర్వదా సుఖమశ్చుతే ॥ ౫౦ ॥ తపకయేదీశ్వరీత్యా బ్రా

సామధ్యకముకలదు - తపస్సుక్షయించునదియాలోచించియాదురాధుని విష
 యమందోర్దురుబొందియున్నాము- ౪౩- శీవుభూమినిఁ బాలించువాడవు మి
 క్కిలిబలముగలవాడవు నమస్తప్రజలను రక్షించునట్టిరాజపు- రాజులకు బ్రా
 హ్మణుల మనోదుఃఖముచుమాన్యుట నియమయు కమేనప్రతముగా నుండును
 గదా- ౪౪- ఓరాజా బ్రాహ్మణుల రక్షించుటకంటె మిక్కిలియైన ధర్మ మొక్క
 టియులేదు - బాధకొందిన బ్రాహ్మణులకును బలహీనులకును దపస్సు జేయు
 వారికినినభయదానముచేసినపక్షమందది మోక్షైన్యధర్మ మని చెప్పఁబడుచుం
 డును- ఎవ్వఁడుబ్రాహ్మణులను సంతోషపఱుచునో యట్టివానిపుణ్యమునకు న
 మమొకటియులేదు - ౪౬ - లోకమందు బ్రహ్మహత్యకంటె మిక్కిలి పాపము
 లేదు - బ్రాహ్మణులఁ బాలించుటకంటె మిక్కిలి పుణ్యములేదు - ౪౭ - ఎవఁ
 డు పాపాత్ముడై బ్రాహ్మణులతో విరోధించునో యతఁడెల్లప్పుడు దుఃఖము
 నుబొందుచుండును అతఁడనేకదినములు భయంకరమైన నరకము ననుభవిం
 చిపిన్ముటఁ దుష్టమగు యోనియందుంట్ల త్తిని బొందును - ౪౮ - బ్రాహ్మణు
 లనుబొలించునట్టి ధరాత్ముఁడీలోకమందలి సుఖము నిచట ననుభవించుచుం
 డి తరువాత స్వర్గమందెల్లసమఖముల ననుభవించి మరల ధనవంతుఁడను లోగ
 ములేనివాఁడునై శ్రేష్ఠమైన శులమందుఁ బుట్టుచు ఆధారమగు పుణ్యగుణ న
 మ్మగ్గిగలవాఁడు గనుక సతఁడెల్లపుడు సుఖమునుబొందుచుండును- ౫౦- జగదీ

హానానాబుద్ధిమాన్యది । పునరాన్వత్తిహితం పరమంపదమాన్నయన్ ॥
 ౫౧ ॥ యస్సపజయతివిప్రేందాన్యోమనకనాపిహేతునా । సంతోషంజనయె
 త్తేషాంబుద్ధిమాన్పురుషపజా ॥ ౫౨ ॥ తేనైవదేవతాస్సర్వాస్సంతుష్టా
 స్తస్మిన్మాపున్యయః । యోవేషవిద్విజ్ఞోలోకేతస్యశైవస్యదేవతాః ॥ ౫౩ ॥
 తిషంతి సర్వగాత్రేషు పూజసి యోక్తులైశ్శసః । సర్వాశ్చదేవతారాజాన
 ర్వపుణ్యాహ్వానైః ॥ ౫౪ ॥ వసంతస్సినోవేషవిదితస్సాత్మాజ్యోదినేదినే ।
 ప్రత్యహంచ సమస్కర్త్యాద్విప్రాన్వేషవిదోమదా ॥ ౫౫ ॥ ముష్యతే సర్వ
 పాపేభ్యోవందితా స్సర్వదేవతాః । భుక్తాంచీకీషుకారాజాన్కార్యంబ్రా
 హ్మణతోషణం ॥ ౫౬ ॥ తస్మాత్సర్వరోధరోలభ్యతే నకదాచన । బహునా
 గ్రక్తిముక్తేన శ్రుణుచైతనశోమతే ॥ ౫౭ ॥ అశ్వమేధసహస్రాణి గంగాస్నా
 నానిగోటితః । బ్రాహ్మణానాం రక్షణస్య కలాం నాహాంతిహేషశీం ॥ ౫౮ ॥

శ్వదుపకుంబ్రీతిగలుగుటక బ్రాహ్మణులను ద్వివిధమునఁబట్టి బుద్ధిశాలియెన్న
 ముమరలనిలోకమునకు రాకుండువట్టి పరమపదమునుబొందును - ౫౧ - ఎవఁడు
 బ్రాహ్మణులను ద్వివిధమునో యేహేతువుచేతనైన బ్రాహ్మణులకు సంతో
 షముగలుగఁజేయునోయతఁడుబుద్ధిశాలియోయివుదమప్రశేషుఁడా - ౫౨ - అ
 ట్లుబ్రాహ్మణులను ద్వివిధముచుటచేతనేయెల్లదేవతలు సంతోషించి త్విజ్ఞాం
 దుమరు ఎవఁడోకమంతు వేదమునుజదివినవాఁడో యతనియంగములయందె
 లునకలదేవతలు నానముచేయుచుందురు కాఁబట్టి యతఁడెల్లవారిచేతఁ బూ
 జింపఁదగియుండును ఓహా నను నదేవతలును సమస్తపుణ్యనదులును వే
 దముఁ జెలిసిన బ్రాహ్మణుని యుండుండును కావుననతఁడు ప్రతిదినము పూజిం
 పఁదగినవాఁడు ప్రతిదినమందును వేదముఁ జెలిసిన బ్రాహ్మణులను సంతోషము
 లో నమన్కురింపవలయును - ౫౫ - అట్లు బ్రాహ్మణుల సమన్కురించుటచేత
 సమస్తపాపములవలన విడువఁబడును సమస్తదేవతలతనిచే నమన్కురింపఁ
 బడినపాపగుడురు భరముచేయఁ గోరినవాఁడు బ్రాహ్మణులను సంతోషప
 తునవలయును - ౫౬ - బ్రాహ్మణులయిచ్చమును జేయుటకంటె మిక్కిలియైన
 భగవంతుఁడెప్పుడునులభించదు ఓ మహాబుద్ధిశాలి విశేషించి చెప్పఁగానేమి భ
 లముముఖ్యమైన సంగతిని జెప్పెద దీనిమినుము - ౫౭ - వేయియశ్వమేధములు
 ను గోటిగంగాస్నానములును బ్రాహ్మణుల రక్షించుటకుఁ బడియారంట నొక
 పాలునకు సరికాదు - ౫౮ - కాఁబట్టి యాచార్యుఁడగు రాక్షసునిచేత బ్రా

తస్మాదాతావయంతేన రాక్షసేన దురాత్మనా । జహితం పాపకమూఁణం
 స్వభావము బలమూక్తితః ॥ ౫౯ ॥ మాత్స్యతం నోమహాబాహువా బాధాం
 నాశయనత్వరం । సాధునామవకారామోత్పాదితోసిహినాకీనా ॥ ౬౦ ॥ స
 ర్వీవా బాధతేసాధునా దుబలా న్నాపకమకృత్ । యోభక్షయన్నాగి
 కోటింవతలైవాకుతోభయః ॥ ౬౧ ॥ జహిదేవతంతైత్వం భద్రమస్తుతవా
 నఘ । బ్రహ్మ ॥ ఇత్కుక్తోవామదేవేన దేవభోభతమబ్రవీత్ ॥ ౬౨ ॥ అద్యహ
 న్నిందతంపాపం హనిష్యామిననంశయః । భవంతునిర్వృథాస్సర్వే తావసా
 యూయమేవచ ॥ ౬౩ ॥ ఇత్కుక్తోవాపమూదాయనిషంగ్బద్ధకంటః । వా
 మదేవాభ్యనుజ్ఞాత సుహంతం త్వతోయయా ॥ ౬౪ ॥ అసాపతతోదై
 త్య గమ్యార్ప్రాంగణంబలీ । కపాలై రసిభిఃపూణా మూంత్రితుగ్ంధదుగ్
 మం ॥ ౬౫ ॥ వవన్స్కక్తేశసంకీర్తంవిపాణభురపూరితం । పరిత్యక్తాంత్రిమా
 లైశ్చక్రుణైశ్చిన్నకుటీభిః ॥ ౬౬ ॥ బధరాదైవీతహ సై నికృతభుజకం

ఇతులము మేము నీవు నీభుజబలము నాశ్రయించి యూపాపాత్తుని జయింపు
 ము- ౫౯- మిక్కిలిభుజబలముగలయోరాజాశీఘ్రిముగానదనినంహరించిమా
 బాధను బోగొట్టుము నిన్ను సాంబశీప్రంశు నజనుల కుపకారముచేయనేగ
 దాస్యజించెను - ౬౦ - అతఁడు పాపకర్త ములఁ జేయుచు నెల్లప్పుడు నజనుల
 బాధించుచున్నాఁడు ప్రాణిసంఘమునెల్లఁ దినుచు నెవనివల్లను భయములేక
 యున్నాఁడు - ౬౧ - ఓ దేవలుండా యోరాక్షసునిజయింపుము నీకుమేవాఁగా
 క- ఇట్లువామదేప్రంశుచెప్పఁగా నటుపిమ్మట దేవలుండతనిఁగూర్చి మరలజెప్పె
 ను - ౬౨ - ఓ మునిశ్రేష్ఠఁడా యిప్పుడా పాపాత్తునిఁ జంపఁగలను సందేహా
 మువలదు తపోనిష్ఠులగువిూరందఱు బాధలేకయుండుదుగాత - ౬౩ - ఇట్లుచె
 ప్పి యంబులపొదినిధరించి యురశ్చదమునుగట్టికొని ధనుస్సునుదీసికొని వామ
 దేవుని సెలవుమహింది యూరాక్షసునిఁజంప నతివేగముతోఁ గూడినవాడై బ
 యుబుజెడలిపోయెను - ౬౪ - అంతబలవంతుండగునా దేవలుండా రాక్షసుండుం
 డు గుహాదాపురకుఁ బోయెను అగుమా నవిహావదేశే మెట్లున్నదనిన తలకాయ
 పుత్రులచేత నెముకలచేతనిండినదై ప్రేగులచేత దుర్వాసనవచ్చుచుఁ జేరరాక్ష
 యున్నదివర్తస్తములచేతతలనెల్లమకలచేతనునింపుకొనిమృగములకొమ్మలచే
 తగిటులచేతబూరింపబడియున్నదికొన్ని పీనుగులుకడుపుచేదెంపబడియందల్లిచే
 పులన్నియుకొలగిపోయియున్నవికొన్ని కార్షకటబడినవియునుకొన్ని మానవుము

ధరైః । ఓవానస్త్వై లుశచ్చిశ్చ కించిత్పాణైశ్చనిశ్చైః ॥ ౬౭ ॥ గతప్రా
ణైః సితప్రాణైః మిశ్రితైః కృతరాశిభిః । కాకే ఘూకైశ్చగృహైశ్చ జం
బుకైశ్చైస్త్రివికాదిభిః ॥ ౬౮ ॥ భూదితాంగైః పరివ్యాప్తం మృత్యులోకభయం
కరం । రక్తనేకభవీభూత దుఃఖం ధవ్యాప్తముచ్ఛక్తైః ॥ ౬౯ ॥ స్వప్నాశో
చకో దయాసింధురైవలః కుణపప్రహా ॥ కంపయానో ముహుర్భీషణం హ
వౌతివ ముహుముహూః ॥ ౭౦ ॥ ఇద్దంహి పాపనానన మాతాకతివయా
బత । ఇతిమత్వా తతశ్చీఘ్రిం ధనురుద్యమ్యవీర్యవాక్ ॥ ౭౧ ॥ జ్యాఘాతైర
శనివ్రహ్మైః త్కోభయామానరాక్షసం । శ్రుత్వాతస్య ధనుఘోషం దేవల
సోస్యగ్రతేజసః ॥ ౭౨ ॥ సంక్షుభోరాక్షస శ్చీఘ్రిం నికాత్యగిరిగర్హారాత్
రక్తసిక్తం మహామూల ముద్యమ్యాం జననస్మిభః ॥ ౭౩ ॥ తామకేశోదీఘక
దంష్ట్రో మహాకాయో మహాబలః । క్రోధరక్తతాతైర్చైవ మభ్యుద్రవతరా
క్షసః ॥ ౭౪ ॥ సదేవలోమహాబాహు నిష్ఠురైః ప్రవరైభ్యోశం । అభ్య

లులేనివియునుగొన్ని భుజములుగోయబడినవియునుగానున్నవికొనఁజుటయుపి
రితోగదలమెవలంబాలక యల్పమగుకంఠస్వంములతోబొద్దుమగ్నారుకొన్ని
ప్రాణములుపోయినక భేదరములును గొన్నిప్రాణములతోనుండుక భేదరములు
నుగలసిప్రాగులుగానుండగాకములునుగలబలునుగదలునునక్కలునుడేగులుమొ
దలనునవియునువానియవయములను భక్షించుచుండగానటిక భేదరములచేత
వ్యాపింపబడియున్నదిగనుకమృత్యులోకమునలెభయంకరమైయున్నది-రక్తప్ర
వాహముచారికరుడుగటిమిక్కిలిమర్ధంధముకొట్టుచున్నది-దయానముద్రుడగు
నాదేవలుడట్టియోవోటబ్రవేశిన్నియాపీనుగుప్రాగులనిజూచిదుఃఖపమమహా
టిమాటికదలయాశించుచు బలుమాఱుహాహాయనుచు నయ్యాయీపాపాత్ము
డీ ప్రకారమెండఁజంపెనో యనితలచి యంత శీఘ్రిముగ ధనుస్సునెత్తి వి
డుగునుబోలినయల్లెత్రాటికబ్రములచేత నారాక్షసునిగలచెను- ౭౧ - అంతట
భయంకరమగు లేజస్సుగల యాదేవలుని ధనుస్సుఘోషమునునిని యారాక్ష
సుమకలఁకబారినవాడై శీఘ్రిమునఁబర్చిలగుహాయందుండి బయలుపెడలి
రక్తముచేతఁ దడపఁబడియున్న పెదనూలమునెత్తుకొని కాటుకనంటి దేహము
తోనెఱ్ఱునతలవెండుకలతోనిమపులగుకొరలతో, పెద్దయెడలుగలిగిమిక్కిలిబ
లభాలియెయుండు నారాక్షసుఁడు కోపముచేతఁ గన్నులెఱ్ఱగాఁజేసుకొని యీ
దేవలునిఁ జరమసాగెను- ౭౪ - అనరిమితమగుక్రూర్యముగలిగి మిక్కిలిభుజబల

విస్వదమెయతా స్తయన్ని వనిశాచరం || 2౪ || సోతివిస్రో బలవతారాక్షసో
రోషపూరితః | సనాదబహుశః క్రూర స్సశబ్దములతో భవత్ || 2౬ || తత
శ్శాలం సముద్యమ్య దేవల స్తం జిఘాం సయా | సవిహావమభిధానంత మదః
యిత్యాత్రిభిస్సృజః || 2౭ || పున్రస్త్రిభిః కంకవత్ప్రసమ్నాలంబ త్రిధాద్భి
సత్ | సప్తశూల స్తోదైత్యః పెషయన్ దశనా భృశం || 2౮ || సాలముత్సా
ట్యవేగేంగుక్షాద్భిత్వేషభూషతో | తమావతంతంసమాసాదేవలోనిశితైశ్శరైః ||
2౯ || అనేక సింశశ్శిత్యాన్తైత్యమెవమథాబ్రవీత్ | సప్తశూలంబదురాత్
తైవృక్షశ్శిన్వేష్యనేకథా || ౩౦ || ఇతః కరిష్యస్యధునా కింతురునిశాచర | దు
ర్బలాంసానాన్ జగ్న్వాద్భిత్తోస్యకుతో భయం || ౩౧ || ఆకింతంహిమమాత్వా
వంతతీతం తేనమాగతం | వ్యవనేష్యామితేదర్పంక్షణేనమమసాయక్ || ౩౨ ||
ఇతిబ్రువాణే రాజేంద్ర రాక్షసోమషఃపూరితః | మహాశిలాం సముద్భృత్యచి

ముగల్గియుండు నాదేవలుండు సప్రసానివలెనే క్రూరములగు బాణములచేత
నారాక్షసునిమిక్కిలిగొల్తును - 2౪ - బలవంతులగు దేవలునిచేత మిక్కిలిగొ
ట్టబడిన యారాక్షసుండు కుపితాంతరంగుడై పెక్కుమారులు నాదముచేసెను
క్రూరమగునానాదము స్వదైవశలయందువ్యాపించి సంకులమాయెను - 2౬ -
అంతనారాక్షసుండాశూలమునెత్తుకొని యాదేవలునిఁజంపనిభుచేతసవిహావము
నకువచ్చుచుపూజాదేవలుండు మూండుబాణములచేతనతనినొప్పించి మరలమూ
డుబాణములచేతనాశూలమునుమూఁడువిధములుగాచ్ఛేదించెను - అంతటశూ
లముపోయిన యారాక్షసుండుమిక్కిలి పంశుగొలుకుచు నొకవృక్షమునుఁగ్రు
ముగాఁ జెలగించిగొప్పచు నారాక్షునిదత్త చెను - 2౮ - ఆవశుడున్నచెటును
శీఘ్రమునదేవలుండుతీక్షణములగువెక్కు బాణములచేత నుప్రసంగింజలంతతనుక
లై పోవునటులైగగోటి తరువాతనారాక్షసునిఁగూర్చియిట్లనెను - ఓరిదురాదు
డా నేకశూండుముపోయెను వృక్షమును బలువిధములఁఫేదించబడియె - ౩౦ - ఇ
కఋణదేవేమిచేయఁగలవో దానిఁ జేయవోయిరాక్షసుండా - బలహీనులగు త
వస్సుచేసకొనువారినిజిని కొంచమొన నెవనివలసభయపడక కావరించియుంటి
వి - ౩౧ - మొండుగాఁబూషమునుసంపాదించుకొంటివి - దానిశలమిట్లునీకను
భవమునకువచ్చెను - నీ క్రొవ్వునంత యొకక్షణములోపల నాబాణములచేత
మాన్వేదను - ౩౨ - రాజరాజగు నాదేవలుడిట్లుచెప్పుచుండగా నారాక్షసుడు
మిక్కిలికోపముగలవాడై పెదరాతిబండనుజెల్పింది దీనియంతుఁజాపుమని

శ్లో సాసి న రేలివ॥ ౮౩॥ తామూ పతంతీం సహసా వ్రదరై ర్విజనన్ని చైః ।
 భిత్వాస్త్రశస్త్రమావర్చ్య సర్వాంగేషు మహాబలః॥ ౮౪॥ తతఃక్రోధ సమానిష్టో
 రాక్షసోవాక్యమబ్రవీత్ । గమిష్యసిమతో మూఢమయాలగ్నో సికాలతః॥ ౮౫॥
 ప్రోధయిత్వా భవం తమ్మే వ్రజనన్ని భముష్టినా । పీత్వా త్ప్రద్రుఢిం చాహం
 త్ప్రసిం యాస్యామ్యచంకయం॥ ౮౬॥ ఇత్సుక్త్వా ముష్టిముద్యమ్యాభిధావం
 తం నిశాచరం । దృష్ట్వికెనమతీశ్నేన తస్య బాహుం సమాభినత్ ॥ ౮౭॥ పుర
 తక్షేన భలేన సవ్యం చిచ్ఛేద భూపతిః । భిన్న బాహు స్తోదై త్యోగ రక్ష
 వ్యాత్వానోబలీ॥ ౮౮॥ దంష్ట్రాభ్యాం పీడయామ్యేన మిత్యాయాతోధరా
 డనః । అథచంద్రదోతీశ్చైవ దేవల సచిగ్రోహరత్ ॥ ౮౯॥ పసాతతచిగ్రో
 భూమ్యాం వ్రజదగ్గ ఇవాచలః । తతోవిమూనమారుహ్యా దివ్యరూప భంఃపు
 మా॥ ౯౦॥ దదృశేదేవలేనా సాభాసయం శృదిశోడత । వ్రసవచ్చ దేవల సం
 తుప్తస్త్వాక స్త్వం వదేత్యసా॥ ౯౧॥ ఇతివ్రజో దేవలేన సచైవం నిజగాదహా ।

తై చెను-౮౩. అధికబలశాలియయిన యాదేవలుఁడుపై కివచ్చుచున్న యారాతి
 బండ్లను శీఘ్రమున వ్రజనదృశములగు బాణములచేత దుత్తురుకలుచేసి మరల
 నారాక్షసుని దేహమంత బాణములచేతముంచెను - ౮౪ - అంత నారాక్షసుఁ
 డు కోపావేగముతో గూడి యొకమూటపలికెను. కాలవశమువలన నాచేతఁజి
 క్కీతివింక నెవ్వోటికిఁబోగలవు. - ౮౫ - వ్రజాయుధముతో సమానమగు నాపి
 డికిటిచేత నిన్ను బూడిచి నీనెత్తుటిని నేన్నద్రాగితనినెదను దీనికి నందేహములే
 దు. - ౮౬ - ఇట్లుచెప్పి పిడికిలిచక్కఁగా సవరించి చేయెత్తుకొని పై కివచ్చుచున్న
 యారాక్షసుని దేవలుఁడుచూచి యొకచుఱుకై న బాణముచేత నతనిభుజమున
 ఆకెను. - ౮౭. మరలనొక బాణమునెత్తి యతనియొడమచేతినిఛేదించెను. రెండు
 చేతులువెగిన యారాక్షసుఁడంతట నోరుదెఱచుకొని రొవ్వుచు బలవంతుఁడు
 గనుకఁగోరలచేత నీరాజును బాధించెదననిపై కివచ్చెను. అప్పుడు దేవలుఁడువా
 డియగువరచంద్రబాణమునెత్తి యారాక్షసుని శిరస్సునుహరించెను. - ౮౯ - నా
 నిశింస్సువ్రజాయుధముచేతఁ బీడితమైన కొండవలెదిగువఁబడెను - అంతనొకపు
 రుషుఁడు దివ్యసాందర్భముగలవాఁడు విమానమునెక్కి తనకాంతిచేత దిక్కుల
 నెల్ల వెలిగించుచు దేవలునకగవడ దేవలుడతనిబాది యోయినీవెన్నఁడవుచెన్న
 మనియడిగెను - ౯౦ - ఇట్లుదేవలునిచేత ననుగఁబడి యతఁడీ దేవలునిఁ గూర్చి
 యు తరమునలికెను - ఓరాజ రాజా లెన్నయాయెను బరశుధుఁడనై తిని -

సాధుస్తూతోస్తి రాక్షేంద్ర వ్యతితశ్చాపసాగరాత్ ॥ ౯౨ ॥ నిర్వాసితశ్చాపవ
హ్నిస్త్యతోవ్యపురుషర్షభ । వత్స్యామిమమవృత్తాంతం శ్రోయతాం రాజస
త్తమ ॥ ౯౩ ॥ అహుత్యోకుపుత్రస్య విశాలస్య తమాభవః । అగ్రధన్వేతివి
ఖ్యాత్యో మహాబలపరాక్రమః ॥ ౯౪ ॥ శాస్తం రాజ్యం మయానుషు విశాలాపా
లితాపుకి । ఏతస్మిన్నంకశేకాశే వికటోనామ రాక్షసః ॥ ౯౫ ॥ ప్రశీడయా జ
నపవాః బాధతేస్తతపోభవాః । వికమ్యన గ్రసంతస్య సర్వోషద్రవకారిణః ॥
౯౬ ॥ హత్యాతం హుక్తరాం వికటం పిశితాశనం । తతోజనపదానర్వా
న్కురోమి స్తగతవృథాః ॥ ౯౭ ॥ తస్యైవామరజోరాజ స్కుర్క-కోనామరా
క్షసః । మయాశక్యోవిక్రమితుం కపటోపాయతత్త్వః ॥ ౯౮ ॥ సూపతాగోభ
వద్రాజన స్తహే కుటిరోసుః ॥ అహతస్సమయాన్వేషీ న రీతే న మయా
యె ॥ ౯౯ ॥ కదాచి తపతాం శ్రేష్ఠేమవాసాగ్నిహయాగతః । భోజనాశీమ
హాభాగః ప్రజ్వలిన్నివసావకః ॥ ౧౦౦ ॥ తస్యై న కపటోపాయో రాక్షసః

శాపమరుచుద్రముచుంపితో లంగితిని- ౯౨- ఓపురుషక్రేష్ణుడా నీవలననిష్ప్ర
మ శాపమరు నగ్నిచగ్లాతెను - ఓనాజక్రేష్ణుడా నా సహచారమును జెప్పె
దఁ బరావలేకవికవలయును- ౯౩- నేరిత్వాపి మహారాజా కుమారుడగు విశా
లునికోమకను - నాపేరగ్రధన్వేడని ప్రసిద్ధమెయుండును - నేను మిక్కిలి బల
మును బ్రతాపమునుగలవాడను- ౯౪- నాచేతరాజ్యముచక్కఁగాఁ బరిపాలిం
పఁబడెను - విశాలావటణము పాలింపఁబడెను - అట్లునేను బాలింపచుండు న
మయమంతునికటుండుమహాకరాక్షసుఁడు దేశములన్ని బాధించుచుఁడనన్నునే
ముఖ్యధనముగా నెంచియుండు బురుషుల బాధింపఁదొడంగెను - అట్లు సత్యజను
లకు నుష్ద్రద్రవముజేయుచుండు నారాక్షసుని నడపజని తెలిసి మాంసభక్షకుండై
శూరకృత్యములుచేయుచు పాపాత్ముడగు నారాక్షసునిఁజంపి దేశములయం
దెల్లనుష్ద్రద్రవములులేకుండఁజేసితిని - ౯౭ - అంతనతనితమ్ముడై నకర్క-తోడను
రాక్షసుఁడునాతోఁ బరాక్రమముఁజూపఁజాలక కపటమగాఁముచేత నన్ను
సాధింపఁగోరినవాడై నాకుగురుతుడెలియకుండుట నంటవానివేషముతోచ
చ్చిమాయించఁబనికిఁగనుచిరి యాకుటిలుండగు రాక్షసుఁడు ననుఁజెరువ నమయ
మునువెమకుమనుండెను - ౯౯ - ఇట్లుండఁగాఁ దనస్ఫులలోనెల్ల శ్రేష్ఠుఁడను
మహానుభావుఁడను గురుర్వాసోమహాముని వెలుఁగుచుండునన్నివలె మహాతేజ
స్సంపన్నుడై భోజనమునుగోరిమాయించికివచ్చెను - ౧౦౦ - పాపకృత్యము

పాపకర క్షయైత్ । దుర్వాససే మామషంవై పర్వవేషయదామిషం ॥ ౧౦౧ ॥ స
మునిః కేకసంక్ష్మగ ద్ప్రప్త్యానూమషమామిషం । తత్ప్రతీత్యజ్య రాజేంద్ర తతో
మామబ్రహ్మపా ॥ ౧౦౨ ॥ దుర్వాసాః ॥ దురా త్కో మామషంమాంసం ద త్త
వాః సీకత్తిత ॥ ఇత్యుక్త్యాన్ ప్రాథకాయంకం మామగణయాస్త్రినందనః ॥ ౧౦౩ ॥
యసానే చూ మషంమాంసం ద త్తంవై పాపకరణా ॥ తస్మాదేవదురాచాలో
భావత్వంమమజాకః ॥ ౧౦౪ ॥ అనాగసమపీత్యేవం మాంశశాపసన్యసమభా
దురాయమానోభృశేంద్ర స్తః ప్రాథకాయంచతతో మునిం ॥ ౧౦౫ ॥ భగవన్
నిశాన్దూల దయూ కురుమయిసభో । అవసానం కల్పయాన్య శాపన్య తప
తాంపర ॥ ౧౦౬ ॥ ఇత్యేతంప్రాథికతోషణాని రాంపుసఃప్రాబసిదీదం । శివ
స్వమాంససర్వీరమా దేవాంగఇతివిశ్రుతః ॥ ౧౦౭ ॥ రక్షితాచాభిమాంసన్య
తేషన్వపివిక్రమః । సత్యాం మూచయితా శాపా త్వేనశాపాద్విమోక్ష్యసే ॥

లంచేయుపటియుంగపటన్య తివలంబించియుండు నారాక్షసుఁ డాదుర్వాసోమ
హామునిగొఱకు మమస్వమాంసమును నంకివడ్డించెను- ౧౦౧ - అమనివెండు
కలతోఁ గూడియున్న యామమస్వమాంసమునుబూచి దానివిడిచి పెట్టిమీక్కులి
కోవముతోఁ దరువాతనాతోఁ బలికొనఁయాగాజు- ౧౦౨ - దుర్వాసోమహాము
నిచెప్పినమాట - ఓరిమరారుఁడా కుటిలుఁడా నాకుమమస్వమాంసమును బె
ట్టించితివనిచెప్పినేమిచెలిసిచేయలేదని యెన్నివిధములఁ బ్రార్థించుచుండిననువి
సకయత్తికమూమడగుదామ్యాసోమహాముని నాతోసేపునాకుమమస్వమాం
సమునుబెట్టించితివిగనుకదురాచారుఁడనై మమస్వయిలభాక్షించుచు రాక్షసుఁడ
వై యుండుప్రగాళయని తస్మలేని నన్ను నిట్లు శేపించెనయ్యా గాజుశ్రేష్ఠా - అం
తనేనుమీక్కులిభయపడి మనస్సుచండు సంతాపమునొందుచు నామునిని వేష
కొంటిని - ౧౦౫ - ఓ వషణై శ్వేర్య సంపన్నుఁడా మునిశ్రేష్ఠుఁడా నిగ్రహణు
గ్రహాసమర్థుఁడా నాయుండు దయచేయుము - తపస్సుచేయువారిలో నుత్తము
డాంబూశాపముచండుదమగల్గింపుము - ౧౦౬ - ఇట్లుగాచేతఁబ్రాథికంపఁబ
డివపాఁడై యామునినన్నుఁ గూర్చి మరలసీమాటచెప్పెను - శివునిమనస్సుసంగ
లుగువాఁడు సర్వసంపత్తులతో నొప్పించవాఁడు దేవాంగుఁడని ప్రసిద్ధికొక్కిన
వాఁడు లోకముయొక్క యభిమానమును గాపాడువాఁడు మహాతేజః స్థంప
న్నుఁడుభృషమైఁగ్రసతాపముగలవాఁడు - అతఁడునిన్ను శాపమువలన దొలగిం
చును - అతనిచేతశాపమునుండినిపింపఁబడుమధ్ర - ౧౦౮ - ఇట్లుచెప్పియా

౧౦౮ || ఇత్కుక్త్యానయహామానిస్సహం దైత్యోభవంతఃః | చిరరాత్రా
యతాంతాశోహావనగ్గఃసితఃఖలు || ౧౦౯ || మద్భక్తితానాంజతానాంపరిమో
ణం సవిద్యతే | త్వయావ్యము క్షకలుషఃపూతోస్సన్యకంజః || ౧౧౦ || ఏతశ్చే
నర్వమ్యాత్రం మామకం వర్జం ప్రభో | సాధయామిమహాబాహూభ
క్రమస్తుతవానకు || ౧౧౧ || బ్రహ్మ || ఇత్కుక్త్యానరమామోదన్నయహాత్రి
దశాలయం | సదేవల సత్యోగో వామదేవముపాగమత్ || ౧౧౨ || తేనన
త్కారితశ్చీమాస్త్రియహాకనకావలం | ఇత్తిశీబ్రహ్మాండపురాణే - బ్రహ్మ
నారదసంవాదే - ఉత్తఖండే - దేవాంగచరితే - రాక్షస శాపవిమోచననా
మహాధ్యాయః.

తతస్స దేవగోధీర ఆసాద్యకనకావలం | ప్రవిశ్యమందిరంతస్య వాయ
స్యాకివక్తర ణః || ౧ || తేననత్కారితశ్చీమా త్యాప్తే శ్రానందసంకులం ||
తతస్త్వాహోమహావీర్యః ప్రప్తై సంజనేవ్వరం || ౨ || కిము మిహారాజేం
ద్ర ఆగతో సమహమతే | ఏకఏవమహాబాహూ తత్త్వం మేనకుమహానః ||

మునివచ్చి ప్రోమహోయెను. అంతనేమరాక్షసుడనై తిని - శాపముచేతఁ జె
డిబహునినములనుండి యాయ కవియందుంటినిగదా - ౧౦౯ - నాటనుండినేను
దిన్నజుంతువులకులెక్కలేను - ఓరాజు శ్రేష్ఠుడా నేమనీచేతఁ బాపముమిడిని
పరిశుద్ధుండనై తిని. ౧౧౦- ఇది నాసమాచారము దీని నీకుసవిస్తావుముగాఁజెప్పి
తినయా మహాప్రభో - ఇక నేనుబోయెదను నీకుశుభముకలుగునయా పుణ్యా
త్ముడా - ౧౧౧- ఇట్లుచెప్పి మిక్కిలిసంతోషముగలవాండై యతఁడు స్వగ్గఁ
ముఁకుబోయెను. శూరుండగు నాదేవలుండంత వామదేవునిగూర్చినచ్చెను.
౧౧౨- ఆవామదేవునిచేతఁ బూజంపఁబడినవాండై సకలసంపదలతోనొప్పిన
యాదేవలుండు మేరుపర్వతమునుఁ గూర్చిపోయెను - ఇది బ్రహ్మాండపురాణంబు
సబ్రహ్మనారద సంవాదంబున నుత్తఖండమున దేవాంగచరితంబున రాక్షస
శాపవిమోచనమన్నది యావయధ్యాయము.

అంతకై ర్యశాలియగునాదేవలుండు మేరుపర్వతమునుబొంది యందుఁ
బరిశుద్ధమగు కార్యములుగల మయునిగృహముప్రవేశించి విశేషికర కొడుకగు
నామయునిచేత సంతోషముతోఁ గూడినట్లు పూజంపఁబడెను - అంతఁద్రవ్యకొ
డుకును మహాపరాక్రమమంటుండునగు నామయుఁ డీదేవలరాజు నొకప్రత్యచే
సెను. ౨- ఓరాజు శ్రేష్ఠుడా మిక్కిలి బుద్ధిశుశలతగలవాడా యే కార్యము కొ

3॥ ఏనం స్వప్న సత స్తేన దేవగోవాక్యనుబ్రవీత్ ॥ దేవలః ॥ క్రుణుత్వాన్వప్రిమ
 హాబాహూవా మదాగమనమన్యజై ॥ ౪॥ నయనస్యాగతశ్శ్రీమత్ త్యామగ్నీ
 కాముకః ప్రభో ॥ భవాత్ హిమశశలీప్రాజస్సమభోః సిమహామతే ॥ ౫॥ తత్త్వం
 నిర్దామసామగ్రిం నయనస్యదిశప్రభో ॥ దాకవ్యాని మయాశీఘ్రే మంబరా
 ణిమహామతే ॥ ౬॥ దేవాదీనాంతతస్మాం శీఘ్రం మేదాతుమహాని ॥ ఏవ
 ముహోదేవతేన మయేవాభాహమితీయత్ ॥ ౭॥ సామగ్రిం నకలాంతస్య నిర మై
 త్కణిత స్తతః ॥ తతోరిమ్యాం నైప్రమయాం వేదసీంసచకారహా ॥ ౮॥ రత్నస్థగీ
 తశ్చైత్త్యార్యఫలకాంవప్రజవంతికాం ॥ సూరితికాంసూక్ష్మవిద్యామకుశలస్సచకార
 హా ॥ ౯॥ తతో మూకతం పుష్కరాగ పుష్కవిరాజితం ॥ గోమేధికుకుదంనాయ
 దంశంపక్రే మహామతిః ॥ ౧౦॥ తురీంగాదత తమయాం వప్రజీలాంచకారహా
 మకై కరత్సవికృతాశ్చైన్మకై కఫలకాశ్శుభాః ॥ ౧౧॥ రాజంతే యత్రతాంచకే

అతికృతకువద్దితిని - నీవరిజనములను విడిచివద్దితిని - నీరాకకు గారణము
 నయనార్థముగా నాతో జెప్పము - 3- ఇట్లామయనిచేతనమగబడి యంతదే
 వుండు తరముచెప్పెను - దేవలండు చెప్పినమాట - ఓ మహాభుజాడై న మ
 యుడా నారాకకు గారణమునజెప్పెద నిష్కమ మినును - ౪- నకల సంపదల
 తో నొప్పియుండెను మయువా - నేతకుసామగ్రిని గోరినవాడనై వద్దితినో
 యి స్వకార్యసమధుడా - మిక్కిలి బుద్ధిగల మయుడా నీప్రజెలిసినవాడవు
 నేర్పరిమిగట్టివాడవు - ౫- కాబట్టి నీవు నేయుటకు సామగ్రిని నిర్ణయింపి
 మిక్కిలిబుద్ధిగలయోమయుడా - నేనుశీఘ్రముగ సంపదకు వస్త్రములనీవల
 యును - దేవతలు మొదలగువారలకెల నీవలయును గనుక ద్వితీతముగ నీప్రసా
 మగ్నిసీవలయును - ఇట్లు దేవలండుచెప్పగా మయుడుమంచిదని యంగీకరిం
 చునునంతటనొకక్షణమున నేయెలసామగ్రినిర్ణయించెను - అంతటనతడువప్రజమ
 య మొ సుంచర మైయుండుటచేత వస్త్రమును బట్టసాధనమును నిర్ణయించెను - ౮- న
 దుమరత్నములుచెక్కినై త్వార్యమణివికార మొనపలకను వప్రమయమును దం
 తమయమునై యుండు సూదినిసూక్ష్మవిద్యలయంచునేర్పరియైన యామయుడు
 చేసెను - ౯- అంతమిక్కిలి బుద్ధిశాలియగునతడు మరకతమణివికారమై పుష్క
 రాగపు పుష్కలచేత నలంకరింపబడి గోమేధికుములు కంఠస్థానమందు గలిగి
 యుండుటలు నేతకామజేసెను - ౧౦- గరుడవచ్చుతోడి నాణిగోవిని వప్రమయ
 మొనకీలనుజేసెను - చుట్టుట యీయావప్రమయమొనకీలయందు నొక్క కఫలక

భృమణేషజ్జీలికాం । తక్తై వకారయామాన విచిత్రాం సరివేషిసీం॥ ౧౨॥ వ
 ప్రమున్దినప్రజీలాం రత్న పుష్పనిరాజితాం । చకారక్షురికాంధీమాః పేమా
 వ్యూమయోమయీం॥ ౧౩॥ సప్తీవకరణాన్యన్య వయనన్య మహామతేః । ద
 త్వామయోబ్రవీద్వాక్యం దేవలంఘశలీతతః ॥ ౧౪ ॥ ఏతేషాం శ్రుణురాజేం
 ద్రప్రభావం మాషఽదామి॥ అనేకాన్యన్యంబరాణేషేషన్యాంవేషయేద్దయ
 డి॥ ౧౫ ॥ పరిపూర్తినయాత్నేషా ప్రమాణంచాపితాద్యశం । ఏషాచన్యాతి
 కారాజ్జవేమాచై నమసోహరః॥ ౧౬॥ అనుబంధ ప్రమాణేన భవతోన్యాత్ర
 సంశయః ఇచ్ఛానశానికీలాని తుర్యా శృణుమహామనె॥ ౧౭॥ పంచవర్షేషు
 ఖండేషు సంన్యాతైవ్యభిమానద । ప్రకృతస్యోపయోగీయః ఖండస్సభృశ్య
 తైఖలు॥ ౧౮ ॥ భవేయుషితేనర్వే ప్రకృతస్యోపయోగినః । పంచభిఃపరివేష
 న్నావేషేతాయాశ్చతంతభిః ॥ ౧౯ ॥ ఆయాతి ప్రకృతేన వ సర్వేచాపివృథ
 క్పుశక్ ॥ భృమణం పంచఖండానాం భవేత్సంన్యాతికై కథా॥ ౨౦॥ ఇత్యు

యోక్తరత్న ముచేతఃజేయఃబహిషదిగాబ్రకాశించునట్లుచేసెను అట్లుచిత్రమ
 గవస్త్రములఁజాటు సాధనమును నిర్దేశించెను- ౧౨-వజ్రమయమైన పిఠికిటివ
 ట్టుగలయట్టి వజ్రమయమైచక్రీకుగలిగి రత్న పుపువృలచేత బ్రకాశించుచున్నట్టి
 యుబంగారపువటగలిగి యుక్కువాదఱగల సురియకత్తినిజేసెను- ౧౩-బుద్ధి
 శాలియునేర్దుగలనాఁమనగు నామయమ నేతకేమ సాధనములనిర్దేశించి దేవ
 లునకిచ్చి యంత దేవలునిఁగూర్చి యిట్లుచలికెను- ౧౪-ఓహాజరాజగు దేవలు
 డా మిక్కిలి సంతోషకరముగానుండువట్టి యాయాయుధముల మహిమను
 జెప్పెదమినుము - ఈవస్త్రములఁ జాటుసాధనమున్నదే దీనియందుఁ బెక్కు
 వస్త్రములఁజూపిన నిదినిండదు నీనిప్రమాణమట్టిది - ఓరాజా యాసూదియు
 ను నేతకఁబ్రయును నీయరు బంధప్రమాణముచేత హృద్యమెనదిగానుండఁ గ
 ల వీనివయమందునందేహములేదు - ఓమిక్కిలి బుద్ధిశాలీ ఈనాడోవియె
 క్కు-చీలలు తలఁచినట్లుకాఁగలవు- ౧౭-ఓలోకముల యభిమానమును గా
 నాడెవనాఁడా - బదువన్నెల తంతవుల కండెలఁజాటి యున్నను వానిలో
 బ్రకృతోపయోగియగు తంతువే వచ్చుచుండును - మఱియు నైదుతంతువు
 లఁజాటియున్న యాసాధనమందలి యెదుతంతువులు ప్రకృతమునకునయోగిం
 చునట్లునగును- ౧౯- అన్నియు వెవ్వేరఁ బ్రకృతముగనుండానే వచ్చుచుండు
 ను - ఏమనిగనములఖండము లోకమాదిరిగాఁచిరుగుచుండును - ౨౦- ఇట్లుచె

శ్వాసమహాశక్తిం దేవలాయతదావదా । హేమనట్టాం వజ్రమయీ మవధుం
 టావిరాజితాం ॥ ౨౦ ॥ తతస్తు దేవలః ప్రీత్యా భూషయిత్వా మయం భృశం తేన
 సత్కారిత శ్రీమా నగమత్స్వపురం ప్రతి ॥ ౨౧ ॥ అనుబంధం బబంధాభస్యయ
 మేవ మహామతిః । యస్య ప్రమాణమిచ్ఛాయా వశమానీన నోహరం ॥ ౨౩ ॥
 ఋషయః ॥ అనుబంధంకింసదదా దేవలాయ మయోనః ॥ బద్ధోనుబంధశ్చై
 తేన దేవలేనేతిభాషితం ॥ ౨౪ ॥ సవోచరణానాంతు అనుబంధస్య బంధనం ॥
 కతింత్రత్రదక్షస్య దేవలస్య మహామతేః ॥ ౨౫ ॥ మయదతాంహిసామగ్రిం కి
 మశక్యం హి కల్పితుం । న్యయందక్షో మహారాజః కుతస్త్వాప్తిముపాగమత్ ॥
 ౨౬ ॥ ఏతన్ని బోధమాస్మాకం సూతతత్త్వవిశారద । నూతః ॥ అనుబంధప్రబం
 ధస్తు శంకరానుగ్రహాన్మనైః ॥ ౨౭ ॥ సంసిద్ధ్యత్యాజవేనాస్య దేవలస్య మ
 హాత్మనః । సవస్యా అపిసామగ్ర్యాకల్పనే దేవలః ప్రభుః ॥ ౨౮ ॥ యతోస్త్వా

ప్రీయామయః ఉస్యవా దేవలనిగోజకు బంగారపు పటగలిగి వజ్రముచేసి
 మింకంపఁబడినట్లై యెనిమిదిగంటలచేతఁ బ్రకాశించుచుండవట్టి పెదక క్తినిచ్చె
 ను - ౨౦ - అంత దేవలుఁడు మిక్కిలి సంతోషముచేత నామయనిశ్శాఘించి
 యతనిచేత మర్యాదచేయఁబడినవాఁడై తనపట్టణమునుగూర్చి బయలువెడ
 లెను - ౨౧ - తరువాత మహాబుద్ధి శాలయగునటటి యాదేవలుఁడను బంధ
 ప్రమాణము తనవశముగామంటంజేసి యట్టి మహోజ్జ మగునను బంధమును
 దానేకలెను - ౨౩ - ఇట్టికథ నూతుఁడు ఋషులకుఁ జెప్పఁగా ఋషులుసూ
 తువశుగుచున్నారు - ఈదేవలుఁడే యనుబంధమును బంధించినట్లు చెప్పితిరే
 మయఁడు దేవలనిగో అకేల ననుబంధమునీఁడాయెను - ౨౪ - అన్నిసాధనము
 లఁజేయుటకంటె ననుబంధమును బంధించుటకష్టము - అట్టియనుబంధమును
 బంధించుటకు శక్తుఁడైన మహాబుద్ధిశాలికి మయఁజిచ్చిన సామగ్రిని నిమిం
 చుటకష్టమా - లేక తాను సమభుజుఁడుగానే యున్న పక్షమిందు మహారా
 జగుదేవలుఁడు తాన్వస్త్రియెవదకేల పోవలెను - ౨౬ - స్వరహస్యము
 లకెలిసినయోసూతుఁడా మాకీసం దేహముచువారింపుము - అనియమగగా ఋ
 షులనుగూర్చిసూతుఁడుచెప్పచున్నాఁడు అనుబంధమును గల్పించుక కి దేవ
 లమునికి సాంబశిపురియనుగ్రహమువలనను దేవలమహాముని మిక్కిలి ఋజు
 ప్రకృతికలవాఁడౌటవలనను సతనికినిదింపెను - సాధనముల నన్నిటి గల్పింప
 దేవలఁడుక కిగలవాఁడే - ౨౮ - బహుదినములనుండిశాపమునమునిఁగికడనఁ

సాదాన హాదేవీ వస్రాణా మక్షయో స్వస్తి । దేవాదీనాం యథాకామం ద
త్యావస్రాణివాంకికే ॥ ౩౮॥ భూరూపానంకృతకృత్యోహం తథాత్వం కతుఁ
మహాఁసీ । ఏవం సంప్రాధిఁతాదేవీ దేవతేనయశస్వినా ॥ ౩౯॥ అబ్రవీన
ఘనంవాక్యం తోషయంతీతమాదరాత్ । త్వయాదుదు కంరాజేంద్ర త త్తతై
వభవిష్యతి ॥ ౪౦॥ ఇదం మత్కంకణంవిస్యం బిభ్రాణస్త్వైకేనఘ । వయవ
స్త్రాణికౌశల్యా న్నినావహారిమానద ॥ ౪౧॥ ఏకై కస్యచ వర్ణస్యచై కై కం
వయయత్తుతః । అక్షయూణిభవిష్యంతి తానినర్వాణ్యనంశయః ॥ ౪౨॥ యా
దృశాన్యపివస్త్రాణి కరిష్యంతేత్వయావృష । అక్షయూణిభవిష్యంతి తాదృశా
నిననంశయః ॥ ౪౩॥ రీత్యాపైకేకృతేనస్తే అక్షయం తప్పవిష్యతి । ఇత్స్యాక్వా
సామహాదేవీ దత్వా కంకణమాదరాత్ ॥ ౪౪॥ సంతోషయిత్యారాజా సంత
తై వ్రాంతరధీయత । దేవలంకృతశ్శ్రీమానాబ్జుంపయవంకృతీ ॥ ౪౫॥ శుభం
ముహూర్తం నిశ్చిత్వ విప్రైఃకాతాంతిక్తే ధృతిఃపం । సర్వానాహూయ వి

దేవీ నీయపగ్రహమువల వస్తుములు తటగక యుండవలయును - ఓ యంబి
కా దేవతలు మొదలగువానికి వస్తుములఁగోపన రీతినిచ్చి నేనుగృతార్థుఁడన
గునును - కాఁబట్టి నీవట్లపగ్రహింపవలయును - కీతిఁగల యా దేవలనిచేత
నావాడేక్కరి మహాశక్తి యిట్లప్రాధింపఁబడినదై ప్రీతివలన నతని సంతోష
వఱుచును తీయనిమాట చెప్పెను - ఓ రాజ! శైవుఁడా నీవెట్లు చెప్పితివా
యావిషయమైయగుఁగాత - ౪౦ - ఓనిష్కల్ప ముఁడా లోకములకు మా
నమునిచ్చినవాఁడా - ఇది నావేలి దివ్యమైకంకణము దీని నీచేతధరించుచు నీ
నేర్పువలన ననేకవిధములయిన పటములను నేయుము - ౪౧ - నీవు నేయుచు
ఁదొక్కొక నణఁముగల వస్తు మొకటొకటి ప్రయత్నపడి నేయవలయును -
పిమ్మట నవితటగనివై పెరుగును సందేహములేదు - ౪౨ - ఓరాజా నీవేమా
దిరి వస్తుముల నేయుమహో యవియన్నియు నక్షయములే యగును సందే
హములేదు - ౪౩ - రీతిగొకవస్తుమును నీవునేనిన నావలనది యక్షయమైపె
ఱుగును - ఇట్లుచెప్పి యామహాశక్తి కి ప్రీతితోఁ గంకణమునిచ్చి దేవలరాజును
సంతోషపఱిచి యుక్కడనే యంతఃపాఠురాలాయెను - అంత నకల సంపద
లతోనొప్పును మిక్కిలి సమభూతై యున్న యాదేవలుఁడు నేయనారంభిం
పను శౌర్యతీపికులగు బ్రాహ్మణులచేత శుభకరమగు ధృతి ముహూర్తము
నునిశ్చయించి బ్రాహ్మణ శ్రైష్ఠులనెల్ల రావించి వారలకు దక్షిణలిచ్చి వారల

ప్రేంద్రాఽదక్షిణాభిరతోషయత్ ॥ ౪౬ ॥ కృతస్యస్యయవోరాజా ధునివే
తస్మిన్మహూర్తకే । సజ్జితోహోవకరణోదధానః కంకణంకరే ॥ ౪౭ ॥ వినిమతః
మామహాభూఽణి వస్త్రాణి నమహావతిః॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మంశపురాణే - దేవఘం
గచరితే - వయవోవకరణ సంపాదన చాడ్యక్ష్యోతి వస్త్రాక్షయ వస్త్రదాన వ
స్తువిరాణ ప్రారంభానామ సప్తమోఽధ్యాయః.

శ్రీసూతః॥ తతోసాదేవలస్సీకూప్రోచయహ్కాశలంస్యకం । నానా
విభావివస్త్రాణి వయతిన మహామతిః ॥ ౧ ॥ నేత్రబంధావళించై న హంస బం
ధావళీంతథా । హంసపూజావళీం చంద్రావళీం తారావళీం శుభాం ॥ ౨ ॥ చం
ద్రతారావళీంతమ్యం చారుమేఘావళీంతథా । ఇత్యాద్యా బహుభూతమ్య
నిర్దితాస్తేనవరకాః ॥ ౩ ॥ శుభాగ్ర్యాపిచక్రస్థాని వీత్యానిహారితానిచ ॥ ౪ ॥
చవిచిత్రాశి వేత్త్యానేత్రాశిదేవలః ॥ ౪ ॥ బహుభూతాదయకుశలీ జగామహా

సంతోషపక్షిచైవ - ౪౬ - దేవలరాజా ముహూర్తకమందా బ్రాహ్మణులచే
తనాశీర్వచనములు చేయఁబడినవాడై యాసాధనములనెల్ల జక్కిఁజేసుకొ
ని యాచాడ్యక్ష్యోతి యిచ్చి కంకణమును జేతధరించుకొనుచు మిక్కిలి వెలగ
లిగి మహాశ్రేష్ఠములై న వస్తుములను సృజించెను. ౪౭- ఇది బ్రహ్మంశపురా
ణంబున దేవాలగుని చరిత్రంబున వయవోవకరణ సంపాదనము చాడ్యక్ష్య
శి వస్త్రాక్షయ వరప్రదానము వస్తువిరాణ ప్రారంభము నన్నది నవ
మోఽధ్యాయము.

సూతుఁడు పిమ్మటికథ నాముషులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు - అంత సకల
సంపదలుగల యాదేవలుఁడు దన నేర్పందఱకు మహోహరమగుచట్టు పలువి
ధములగు వస్త్రేలుగల వస్తుములను నేనెను - ౧ - సశుమకన్నలపంటి పూ
లుగలుగువస్త్రేను హంసవస్త్రే గర్భియుండు దానిని హంసలపంటి పూజలుగ
లిగియుండువానిని చంద్రునివస్త్రేలు గర్భియుండువానిని సక్షత్రములవలె పు
వ్వలంఘనవానిని చంద్రునిపూలు సక్షత్రముల పూలును గలిగియుండువానిని
సుందరమగు మబ్బువస్త్రే గలిగియుండువాని నిట్లు మఱియుఁ బలు విధము
లై మిక్కిలిసాగునుగానుండువఱివస్త్రేలన్నియువస్త్రచాదేవలుపఱల్పించెను. ౩-
తెల్లనివియు నల్లనివియుఁ బసుపు వస్త్రేనియు పసురువస్త్రేనియు నెఱ్ఱనివియు
జిత్రవణఁము లనియు వస్తుములు దేవలంఘనేని యనేకవస్తుముల నెత్తు
కొని మిక్కిలి నేర్పరియగు నాదేవలుఁడు పిమ్మట సమీపముచకుఁబోయి యం

రిసన్నిధిం । దత్తవాక్ హరయేరమ్యం పీతాం బరమభాదరాత్ ॥ ౫॥ శుభ్రాం
 దుకూబంసుష్నిగ్ం లత్కైదత్వామహామతిః । వసుంధరామై రుచిరం దత్వా
 సార క్షమంబరం ॥ ౬॥ తత్రస్థితానాం సర్వేషాం విశ్వవయశ్చక్రికం । భూష
 నై ర శుశ్రిదిశ్చైవై వాహానై రవ్యనేకశః ॥ ౭ ॥ శ్వేతదీప్తవ స్థితై స్స
 రైష్వవైఃపరితోషితః । లక్ష్మీనారాయణాభ్యాంపతోషితో మణిభూషణైః ॥
 ౮॥ సత్యలోకం తతోగత్వా బ్రహ్మణే లోకకారణే । రక్షదత్వా సరస్వత్యై
 ధవళం దివ్యమంబరం ॥ ౯॥ పీతంపవత్త్రంసాచిత్యై గాయత్ర్యై రక్షమంబ
 రం । ప్రజావతేసుధవళం పులస్త్యస్యతుహితం ॥ ౧౦ ॥ గంధర్వాఃకన్నరా
 సిన్ధుస్సాగ్ధ్యైశ్చైవ మహాహయః । చారణాద్యాశ్చయేత్ర స్థితా సేషాం
 మహాతనాం ॥ ౧౧॥ దత్వాయశ్చక్రపంపస్రాణే ప్రణమ్యచతురానసం । బ్రహ్
 ణం జగతామీశ మితిప్రవక్త దేవలః ॥ ౧౨॥ స్వామివృతసురక్ష్యేష మాదృశా
 నాం గిరీశ్వరం ॥ ౧౩॥ తేషాం కురుమహాభోగ తంతులభాం దయానికే । ఇత్కు

దుః బసుపువన్నై దోపతి నత్తి పీతితో విషుపుకొఱకిచ్చెను - ౫ - మిక్కిలి జ్ఞాన
 ముగల యాదేశలుఁడు తెల్లని వత్తమునైతి మహాలక్ష్మీనిచ్చి భూమికొఱకు
 సుందరమొయెఱుచిరనిచ్చి మఱియునక్కడనుండు వారలకల్ల వారువాడుగో
 రినమాదిరి వత్తములనిచ్చి యాశ్వేత దీపమందుండు శైవపులచేతనెల్లఁ బె
 క్కుచిగములగుసామ్యులచేతను గిరీటములచేతను దివ్యములగు వాహనముల
 చేతను సంతోషపఱుపఁబడి లక్ష్మీనారాయణులచేతను రత్న మయములగు
 భూషణములచేత సంతోషపఱుపఁబడిన వాఁడాయెను - ౮ - అంతట నచ్చ
 టనుండి సత్యలోకమునకుఁబోయి లోకనిమాతరయగు బ్రహ్మకొఱ కెఱుచి వ
 త్తిమునిచ్చి సరస్వతీకొఱకు మంచి తెల్లనిచీరను సాచిత్రయను దేవతకొఱ
 కుఁ బసుపువన్నై చీరను గాయత్రికొఱ కెఱుచిచీరను బ్రజావతికొఱ కెల్లని దోప
 తిని బులస్త్యురకుఁ బసురువన్నై దోపతిని మఱియు నక్కడనున్న గంధర్వులు
 కన్నరులు సిన్ధులుసాగ్ధ్యులు మహర్షులు చారణులు చీరలకల్ల వారువారుగోరిన
 వత్తిములను వారివాకిచ్చి జగత్తులకల్లఁ బ్రభువును నాలుగుమోములుగల
 వాఁడునగు నాబ్రహ్మరు నమస్కరించి యాదేశలుఁడిట్టికెను - ౧౨ - దేవ
 తలకల్లఁ బెద్దవాఁడవు నశలమునున్న జంప సమకుఁడవగు నోస్వామీ యింక
 మీఁదమామంపివారికి వత్తిములు నేయుటకు నూలు కావలయునే యదియె
 టుకలుగును - ౧౩ - వారలకు నూలులభించునట్లు చేయుమయా దయానికీ

క సేవలోకే శో దేవలం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౪ ॥ శ్రుణు దేవలవంశ్యానాం తతః
ప్రాప్తిం తుతాంతవీం । ఇమమాన్యభిమానీతి విషువాభిస్థితై స్త్రీయో ॥ ౧౫ ॥
సావరాశ్చ భవిష్యంతి తంతనంతానకారణాత్ । తేనైవ తంతవోలోకే బహు
శాస్త్వస్య నంశయః । ౧౬ ॥ ఇత్యుక్తో దేవలోహృషోః బ్రహ్మణా ప్రేషితస్త
దా । స్వర్గంత్యామహేంద్రస్య రక్తవస్త్రం దదాన్యవః ॥ ౧౭ ॥ శిష్యాః పీతాం
బరం దత్వా జయంతస్య చ భావశం । వసానాంత ప్రచాస్తానా మాదిత్యానాం
తతైవన ॥ ౧౮ ॥ రుద్రానామగ్రమూర్తీనాం వ్యతరత్నయభారుచి । బ్రహ్మరీ
ణాం సురపీఠాణాం దేవానాం చ యథేత్థితం ॥ ౧౯ ॥ గంధర్వాణాం మమోజ్జా
నివదావస్థాని దేవలః । వాసశై స్సురైః హాతైః రణిభిభూత్ పశై రపి ॥ ౨౦ ॥
అస్మై శ్చ వివిక్తై రాజా తైః స్సర్వైః హతోఽపి తః । సర్వాసామ వ్యస్సరసాం
యభారుచి వితీర్ణచ ॥ ౨౧ ॥ అన్యేషాం దేవయోగీనాం దత్వా వస్థాని సాద
రంతతో గమమత్సువర్గాదిం దేవలోరాజశేఖరః ॥ ౨౨ ॥ దేవాని ద్యాధరాశ్చ

అనియున్న దేవలుండవగుఁగా లోకములకు బ్రభువగు నాబ్రహ్మయా దేవలుని
గూర్చి యుత్తరముచెప్పెను - ౧౪ - ఓ దేవలుండా నీవంశమువారికిఁకమీఁద
నూలుకలుగు విధమును జెప్పెదమనుము - వీరిదక్షుల మూనియని యభిమానియ
నియుఁ బేరుగల స్త్రీలు వీరువిష్ణుప్రవాళికమలమందున్నవారు - వీరు తంతు
పులకు విచ్ఛేదములేకుండుటకై భూమియందుఁ జెటులుగాని గుదురు - అందు
చేతఁ బ్రవంచమందుఁ దంతుపులకిం ములగును సం దేహములేదు - ౧౬ - అ
మృతా దేవలుండవ బ్రహ్మచేత నిట్లు చెప్పఁబడి సంతోషించినవాఁడై బ్రహ్మ
చేతఁ బంపఁబడి స్వర్గమునకువచ్చి యుక్కడ మహేంద్రున కైఞ్చినస్త్రీము
నిచ్చెను - ౧౭ - శపిదేవీకిఁ బనుపువన్నె వస్త్రమును జయంతునకుఁ జెల్లనివ
స్త్రీమును మఱియు నెవం ప్రవనుపులకు దావిదశాదిత్యులకు నుగ్రవిగ్రహుల
గు నేకాదశరూద్రులకు వారల మనస్సునకు సమంతములగు వస్త్రములనిచ్చె
ను - ఇంకను బ్రహ్మశూలకు దేవఋషులకు దేవతలకు గంధర్వులకు వీరల
కందఱకు వారువారుకోరినట్లు మనోహరములగు వస్త్రములను దేవలుండచె
ను - ౧౯ - అంతటవారందఱుచేత నేనుగులు గుఱములు దండలు రత్నములు
సాములు వెక్కుకైఱఁగుల యాయుధములు వీని నెల్లగ్రహించి సంతోషపడి
సవాడై మఱియు దేవతాశేదములకెల్లఁ బ్రీతితో వస్త్రములనిచ్చి యంతనా
రాజశ్రేష్ఠుండగు దేవలుండవ మేరుసర్వత్రమును బొందెను - ౨౨ - అశ్చేరు

నగంధర్వాన్ని సమారణాః । సాఖ్యాఃకింపురుషాయతూః కిన్నరాగరుడాస్తథా॥
 ౨౩॥ సీతా స్త్రమహతానో మనయోయేతవన్యినః । తేషాంశుభాగిణీ రక్షా
 నిలూనిహరితానిచ॥ ౨౪॥ పీతాస్యవివిధితాణి సర్వేషామంబరాణిచ । ద
 త్వాస్తై సోపితశ్శ్రిసాకా నక్షస్యాస్థాయశీమతే॥ ౨౫॥ దుకూలాని మనో
 జ్ఞానియథాకామంబితీర్జున । తేనాయుక్తై రనేకై శ్చభూషణై స్తోషితోభ్యశః॥
 ౨౬॥ తతోగత్యామహేంద్రాద్రింగంధర్వాణాంమహామతిః । దత్వాంబరా
 ణిదీప్యానిసత్తై రానందిత స్తతః॥ ౨౭॥ మలయాద్రింతతోగత్యా సిద్ధావస్థై
 రతొషయత్ । తైస్సప్తకృత్ సతస్సహ్యావాసినఃకిన్నరేశ్వరా॥ ౨౮॥ సం
 తోషయిత్యావస్థస్యైక్వికామసంతంజగామహా । కింపురుషాణా మంబరాణి
 దత్వాస్థానమతొషయత్॥ ౨౯॥ చారణాం స్తోషయామాన తతోవింధ్యాద్రి
 వాసినః । ఋక్షసంతం నమాసాద్య తతోవిద్యాభరాణా బహూ॥ ౩౦॥ సం

పర్వతమంమంశు దేవతలకును విద్యాభరులకును గంధర్వులకును సిద్ధులకును
 చారణులకును సామ్యులకును గింపురుషులకును ఋక్షులకును గిన్నరులకును
 గరుమలకును మత్తీయు మహాశుభావులను దీప్తస్సంపన్నులగు ఋషులకు
 ను వీరలకైల్ల వారువార్యోరీనట్టు తెల్లని యెఱ్ఱని పచ్చని నల్లని పసుపుపన్నె
 వియును నానావణాములుచగు వస్త్రములనిచ్చి వారలచేత సంతోషపఱుపఁ
 బడి తరువాత మిక్కిలిబుద్ధిశాలియుగు త్యాష్ట్రునిగొఱకుగోరీన మంచిన స్త్రీ
 ములనిచ్చియతనిచేతననేకములగు నాయుగములచేతనుసామ్యులచేతనుసంతో
 షపఱుబడెను - ౨౬ - తరువాతసతిబుద్ధిశాలియుగు దేవలముని మహేంద్రవ
 ర్వతముచకుఁబోయి యక్కడిగంధర్వులకైల్ల దివ్యములగుదోవతులనిచ్చియూ
 గంధర్వులచేత సంతోషపఱుపఁబడెను - ౨౭ - అంతమలయపర్వతమునకుఁ
 బోయి యచ్చటి సిద్ధులనెల్ల వస్త్రములచేత సంతోషపఱిచి వారిచేతఁబూ
 జంపఁబడినవాఁడై యంతట నహ్యా పర్వతమందుండు కిన్నర క్షేమల దివ్య
 ములగుమలములచేత సంతోషపెట్టి యక్కడనుండి హిమవత్పర్వతమునకుఁ
 బోయెను - ౨౯ - తరువాతనక్కడనుండివింధ్యపర్వతమునకుఁబోయి యక్కడి
 చారణులను సంతోషపఱిచి యంతఋక్షవంతమనగొంఢివాదికిబోయి యచో
 టివిధ్యాభరులను దనిసిసారిజాతపర్వతమునకుఁబోయి యచ్చటి గంధర్వులకు
 నుసామ్యులకునుగోరితవస్త్రములనిచ్చి మత్తీయునరణ్యాములయందుండితపస్సు

తోష్ఠ్యపారిజాతాద్రిం త్పత్రగంధర్వసంచాతే । వితీర్ణ్య వస్త్రీజాలాని సాధ్యా
నాంచ యశ్చేన్నీతం ॥ ౩౧ ॥ తపస్వీహోషిమనయో యేవాన్యే రణ్యవాసినః ।
మహాత్ నాంచనశ్వేషాంతేషాం దత్వాంబరాణినః ॥ ౩౨ ॥ తత్పట్నీనాంచసా
క్ష్యీనాం దత్వావస్త్రాణ్యతోష్ఠయత్ । తతోగ్నిపురమాసాద్య దత్వాన్యైశ్చ
స్వమంబరం ॥ ౩౩ ॥ తత్పత్న్యతోష్ఠమహారాజోజగామయమనట్టణం । దత్వాన్యైశ్చ
క్షప్తవస్త్రం తద్భక్తానాం వితీర్ణ్యచ ॥ ౩౪ ॥ కోణసస్యాంబరం దత్వా వీతంచ
సుమహోహరం । వరుణాలయమూనాద్య తస్యైశ్చభాగింబరందత్వా ॥ ౩౫ ॥ తో
షయిత్యాం బరైః దిశ్చైవై సర్వాకాన్తత్పురవాసినః । తోషితోష్ఠదేవేనాసా
రితైర్విహారై రహోహరైః ॥ ౩౬ ॥ వాయుపట్టణమాసాద్య దత్వా తస్యైశ్చ
వహారితం । తేనసంతోషితీశ్చిమా నలకామాససాదమా ॥ ౩౭ ॥ విచిత్రమంబ
రంతస్యైశ్చుజేరాయదజాముదా । దివ్యవస్త్రైశ్చకైశ్చ తోష్ఠయస్సలకూబ
రం ॥ ౩౮ ॥ సదేవలాయవ్యతర హోభానేర్మకుండలే । కిరీటం కోటిసూర్యా

చేసికొనుచు వాళ్ళి యమచమునుహండియుంచు మహానుభావులకైలవలసిన వ
స్త్రీములనిచ్చి యాదేవలుంచు వారలభార్యలగు పుణ్యస్త్రీలకు నతిదమణీయ
ములై నవస్త్రీములనిచ్చెను-౩౨-అంతనక్కడనుండియగ్నిహోత్రునిపట్టణము
నకుఁబోయియతనికినల్లనివల్లనివన్నెగల వస్త్రములనిచ్చియతనిచేతఁబూజించఁబడి
నవాడై దక్షిణదిక్కునందుంచు యమధర్మరాజుపట్టణమునుగూర్చిపోయెను-
పోయియతనికి నల్లనివస్త్రమునిచ్చి యతనిభక్తులకు నత్నేయిచ్చి యచ్చట
నుండి యావలనుంచు నిక్కుతి దగ్గరకుఁబోయి యతనికిఁ బనుపువన్నె దోవ
తినిచ్చి యక్కడనుండి వరుణునింటికిఁబోయి యతనికిఁ దెల్లనివస్త్రమునిచ్చె
ను - ౩౫ - తరువాత నావరుణునివగరమందుంచు జనులకెల్ల వస్త్రములనిచ్చి
వారల సంతోషపఱిచి యావరుణునిచేత మణులచేతను మిక్కిలి సుందరముల
గు దండలచేతను దానుసంతోషపెట్టఁబడి యంతవాయుదేవుని పట్టణమునకుఁ
బోయియతనికిఁబచ్చనివస్త్రములనిచ్చి యతనిచేతఁబూజించఁబడి సంతోషిం
చినవాడై యక్కడనుండియలకావట్టణమునుగూర్చిపోయెను - ౩౬ - ఆపట్ట
ణమునకుఁ బ్రభువగుకుజేదనకుఁజిత్తవర్ణ మగుదోవతినిచ్చి సంతోషముతోన
నేకములగుసాగ్నెన వస్త్రీముల నతనికిఁబుకగు నలకూబరునకచ్చియతనిసం
తోషపెట్టెను - ౩౮ - అంతటమహాబుద్ధిశాలియైన యాకుజేదకుఁడేవలు
నకుమిక్కైమహోహరములగు రత్నభుజివస్త్రములై నకుండలములనుగోటిసూర్యు

భంభూషణానిషహఃమతిః॥ ౩౯॥ తత ఈశానమాసాద్యదత్వాస్సైత్తేభృభృమం
బరం । భూతానాంప్రమథానాంచతప్రత్యానాంవితీర్యచ॥ ౪౦॥ అంబరాణిమ
హాఃపూతాణి తై స్సమ్యోగిన్తోన్మదః । ఇత్యేవం దేవలోరాజా ధరాత్యాకీర్తి
వధనాః॥ ౪౧॥ స్వలోకవాసినస్సర్వాస్వస్త్రిన్దైవై రతోషయత్ । అ
రక్షదభిమానంహి సర్వేషాంత్రివివౌకసాం॥ ౪౨॥ మహాతనా మృషీణాం
చకులపర్వతవాసినాం । సర్వేషాం దేవయోగినాం దత్వా వస్త్రాణ్యతోష
యత్॥ ౪౩॥ దివ్యసస్త్రిరలంకృత్య దేవాంగాని మహాయశాః । దేవాంగ
ఇతివిఖ్యాతో దేవలో మునిస త్తమాః॥ ౪౪॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే దేవాం
గపరితే - దేవాంగ దేవలోకవస్త్రప్రదానం నామాష్టమోధ్యాయః.

శ్రీసూతః॥ తతో దేవాంగరాజశిఖారాసాన్యభువమాదరాత్॥ జంబూ
ద్వీపంగతశ్చీమా తో భనం పృథుశాలితం॥ ౧॥ వజ్రబలమాసాద్యస్వ
ధవేధరణీభృతే । దత్తా వస్త్రాణ్యనేకాని తత్రత్యేభ్యో యశ్చేత్సితం॥ ౨॥ నా

లకెంతవెలుగుంపనో యంత్రప్రకాశముగలఁ కిటిమును మఱియుఁ బెక్కా
భరణములనిచ్చెను - ౩౯ - పిమ్మట నాదేవలుఁ డీశ్వరునివర్గికులలోయి యత
నికఁడెలనివస్త్రములనిచ్చి యతనిదగ్గరమండు ప్రమథగణములకు భూతములకు
మిక్కిలి వెలగలవస్త్రములనిచ్చి వారలచేత లెన్నగానంతోషపఱుపఁబడెను.
తల్లవకారము ధర్మబుద్ధిగలిగి కీర్తినిచ్చిఁబొందించునట్టియాదేవలరాజా స్వర్గ
లోకమంచును వారలకెల్ల దివ్యములగు వస్త్రములనిచ్చి వారలసంతోషప
ఱిచెను - స్వర్గలోకమంచుండు నారలయందఱయభిమానముచుట్టించెగదా.
౪౨ - కులపర్వతములయంచుండు మహానుభావులగు ఋషులకును మఱియు
దేవతలభద్రములకును వలసినవస్త్రములనిచ్చి వారలనెల్లసంతోషపఱిచెను -
౪౩ - ఓమునిశ్రేష్ఠలారా యీప్రకారమా దేవలుఁడు దివ్యములగు వస్త్ర
ములనేసియిచ్చి దేవతలయంగములసలంకరించి దేవాంగుడని ప్రసిద్ధికెక్క
ను - ౪౪ - ఇదిబ్రహ్మాండపురాణమందు దేవాంగపరితమంచు దేవాంగము
నిదేవలోకమంచు వస్త్రములనిచ్చుటయన్నది యెనిమిదవయాధ్యాయము.

సూతుఁడా పిమ్మటికథ నాఋషులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు - అంత నాశ్రీ
మంత్రుఁడగు దేవాంగముని భూమికవచ్చి ప్రీతితోఁ జృధువనరాజుచేతఁ బా
లించబడి నుందరమైయున్న జంబూద్వీపమునుబొందెను - ౧ - ఆపృథువుంచు
వజ్రబలమునకువచ్చి రాజగునాన్యభువునకనేకములగువస్త్రములనిచ్చియిం

గై హాయై భూపక్షై సంరాజాన్యభవతోపయత్ । వక్షద్వీపంతలోగత్వా
శూరనేనాయభూభృతే ॥ ౩॥ దత్వాంబరాణితద్వై స్తోమోమత్తవారణైః ।
కుశద్వీపంసకూపాద్య తద్రాక్షుశినేమదా ॥ ౪॥ దత్వాంబరాణి దివ్యాని తే
నాశ్వైఃపరితోషితః । క్రాంపద్వీపాభవతయే హేమాక్షాయా మితౌజనే ॥
౫ ॥ దత్వావస్త్రాన్యనేశాని నానావస్త్రానిభూపతిః । మాకికై రింద్రసిల్పై
హయై నాశ్వైశ్చ భూపక్షైః ॥ ౬॥ తేనసంతోషితశ్చీమరాశాశాకద్వీపం జ
గామహా । తస్యరాజేభిరామాయాం బరాణి వివిధానిచ ॥ ౭॥ దత్వా తేన రథై
ర్యానైశ్చతురంతై మహాహైః । భూపక్షై రస్యనేకైశ్చ దేవలోభృత
తోషితః ॥ ౮॥ శూలం ద్వీపమూపాయ శాలిపూత్రేమహీక్షి తె । దత్వా
వస్త్రాణిదివ్యాని తేనాదాయహయస్త్రిపూతా ॥ ౯ ॥ పుష్కలద్వీపమగమ
త్తత్రభూమమతేనృపః । మహాహరాణివస్త్రాణి దదాత్వైమహామతిః ॥ ౧౦॥

కనాపటగామందలిజనులకెల్ల గోరినట్లు దోనతులనిచ్చెను. - ౧. అంత నావృ
ధవను రాజా దేవలునకేనుగనులు గుత్తములు సామ్యులమితముగానిచ్చి యతని
సంతోషపఱచెను - అంత నాదేవలముని యక్కడనుండి వక్షద్వీపమునకుఁ
బోయి యక్కడఁబ్రభుత్వముచేయు శూరనేనుండనురాజునకు దోనతులనిచ్చి
యతఁజిచ్చిన మదపుటేనుగులచేత సంతోషపఱచెను. విమటఁ గుశద్వీపమున
కుఁబోయి యక్కడఁబ్రభుత్వమును వహించియుండు కుశీయనువానికొఱకు
సంతోషముతోన న్త్రములనిచ్చియతనిచేత సత్వములనిచ్చి సంతోషపెట్టఁ బ
డెను - అంతఁ గ్రాంపద్వీపాభివతియగు హేమాక్షుండను రాజునొదకుఁబో
యి యభిక్రతావసంతుండగు నాహేమాక్షునకు నానావర్ణములగు వస్త్ర
ములనిచ్చి యూదేవలరాజా హేమాక్షుఁడువనకిచ్చుముత్రైములచేత నింద్రసిల్ప
ములచేత గుత్తములచేత నేనుగులచేత దొడపులచేత సంతోషపడి యక్కడ
నుండి శాకద్వీపమునుగూర్చిపోయెను. - ౬. పోయి యాశాకద్వీపమునకుఁ బ్రభు
వగునభిరామునికొఱకువివిధములగురత్నములనిచ్చి యతఁజిచ్చిన రథములువా
హనములు సుందరములై న పాలకీలు భూషణములుగ్రహించి మిక్కిలిసంతో
షించెను. - ౮. తరువాత శూలలద్వీపమునకుఁబోయి శాలిహూతయనురాజున
కుమనోహరములగు వస్త్రములనిచ్చి యతఁజిచ్చు ననేకతురంగములను గ్ర
హించికిని యచ్చటనుండి పుష్కలద్వీపమునకుఁబోయి యక్కడనుండు భా
నుమంతుండను రాజునకు దివ్యములై న వస్త్రములను మహాబుదికుశలతగల

హయాన్నాగాఁ భూషణాని రత్నాని నివిధానిచ । గృహీత్వా తేనసనానం
 దేవలో రాజపుంగవః॥ ౧౧॥ జంబూద్వీపం రతగ్ధీర్మాణా పునరాగాత్పుష్కర
 వాఁ । మోళవాణాంకణాంశైవ ద్రవిడాన్తస్య క్షేయాః॥ ౧౨॥ కళిం
 గాంశ్చకుళింగాంశ్చ హోశనేపాశమాద్రకాః । సింధూఁ యగంధరాశ్చై
 వ విదర్భకురుబర్హరాః ॥ ౧౩ ॥ చైత్యాణా కరూశబంగాళాః త్రిగర్తా
 త్రేంతణాం స్తథామరాలంబాపాంచాలనిపాదాః ఘూర రాణశకాః॥ ౧౪ ॥
 పాల్యానంరాశ్చ వంగాశ్చ తుండికేరాశ్చ మలికాః । ఇత్యాది నర్వ
 దేశానాం రాజస్యర్వానహోషయత్ ॥ ౧౫ ॥ అనేకవస్త్రజాతైశ్చ నానావ
 రైరన్యోహైః । నానాదేశశిశ్మరై దకై తై రజై రశై వ్యశ్చభూషణైః ॥ ౧౬ ॥
 శిబికాకాంచనై రశ్చైర్ కాకికై రవ్యనేతశః । అన్యైశ్చ మణిభిశ్చస్త్రి
 గోధనై స్సస్యందనై శ్శుభైః ॥ ౧౭ ॥ దాసీగణైశ్చ బహుభి ర్దానై బహుభి
 రేవచ । ప్రహవకమతులంలేభే దేవలోరాజశేఖరః ॥ ౧౮ ॥ బ్రాహ్మణాః డ

యాదేవేలుండిచ్చెను - ౧౦ - అంతనానాజిత్రేషుషగుదేవలుండ్రాభానుమంతుఁ
 డుదనకురుబహుమతిగానిచ్చురతిగురుములనేనుఁగులనుదొడపులనుబలువిధము
 లగురత్నములనుగ్రహించి మరులజంబూద్వీపమునకువచ్చెను - నచ్చి మోళన
 కొంకణ ద్రవిడ మత్స్య దేశములను గేవయ దేశములను కళింగ దేశమును గుం
 గదేశమును హోళ దేశమును నేపాళ దేశమును మూద్రకదేశమును సింధు దేశము
 ను యగంధర దేశమును విదర్భ దేశమును కురుదేశమును బర్హరదేశమును చై
 త్యదేశమును కరూళ దేశమును బంగాళ దేశమును త్రిగతక దేశమును ద్రెం
 కగాదేశమును మరాట దేశమును లాటదేశమును బాంచాల దేశమును నిపాద
 దేశమును ఘూరర దేశమును శకదేశమును పాల్యదేశమును నంగదేశమును
 దుగదేశమును దుండికేరదేశమును జల్లికదేశమును ఇవి మొదలగు నెల్ల దేశ
 ములనుగూర్చిపోయి యాదేశములరాజులకల్లవస్త్రములనిచ్చి వారినిసంతో
 షపఱిచెను- ౧౫- అన్యదా రాజభిఖామణియయిన దేవలుఁడు పలుదేశముల
 రాజులిచ్చినయేనుఁగులచేతను గుఱములచేతను సామ్యులచేతను బాలకీల చేత
 ను ధనములచేతనురత్నములచేతననేకవిధములగు ముక్తములచేతను మఱియు
 ననేక విధములగు ముఱులచేతను బశుపులచేతను మనోహరములగు రథముల
 చేతను పెక్కుదాసీసంఘములచేతను పెక్కువరిచారకులచేతను డీటులేని సం
 తోషమునుబొందెను- ౧౮- జంబూద్వీపమంతుఁడు బ్రాహ్మణులకు డ్రియ

త్రియాశ్చ శ్వాశ్చోద్రాశ్చాన్యేచయేజనాః । జంబూద్వీప స్థితాస్తేషాం సర్వే
షాంపయశ్చేష్యతం॥౧౯॥ బహునిదత్వానస్త్రాణినిశలాత్ప్రమతోషయత్ ।
తతస్తదేవప్రాప్తారథవారణవాజినః ॥ ౨౦ ॥ దాసీదాసా గోరథాశ్చ శివికా
శ్వమహాహరాః । అనేకకోటిసంఖ్యాతాబభూవుఃప్రాహ్లాహ్లాత్తమాః॥ ౨౧॥
తేషాంసంఖ్యాం ప్రవక్ష్యామి త్రూయతాం ధర్మ విత్తమా । కోటిసంఖ్యార
థాశ్చాన్యనోద్విగుణాగోరథాస్తథా॥ ౨౨॥ ద్వ్యోటయోమ తగజా శ్వతుష్టో
టిహయాశ్చభాః । యానానిపతురంతాని బభూవుఃకోటిసమతం॥ ౨౩॥ కో
ట్యాయుతోనయావాన్య స్సంఖ్యాతా సైతదషటయః । షట్త్రింశల్లక్షసం
ఖ్యాతా దాసాస్తతపతాళికా॥ ౨౪॥ ఆమోదపటజాయైతాన్రథవాజినరద్వి
పాతా । ప్రేషయిత్యాఖిలప్రాజా పాతాళం దేవలోయతా॥ ౨౫॥ భోగి
రాజస్థానత్వే దీప్తివాన్ముచ్చక్షః । భోగిగన్ధావరిత్యాప్తం భోగాభ్యం
భోగిపాలితం॥ ౨౬॥ తేప్రవాసకేహాసాన్య స్వరాజం మహాబలం । నానావ
రానివస్త్రాణి దత్తవాన్ దేవలస్త్వః॥ ౨౭॥ చిత్రేనాయ దివ్యాని వస్త్రాణి

లకు వై శృంగులకు శృంగులకు మచియు నితరజతులకు నందఱుకు నా దేవలంఁడు
కోరివరీలిగా వస్తుములనిచ్చి వారలనెల్ల సంతోషపఱిచెను - విమట నాదేవ
లంఁడు పొందిపరథము లేనుఁగులు గుఱుములు దానికలు సేవకులు గొడ్డిలుమిక్కి
లిసాగసుగానుండు పాలకీలు నినియున్నియు బహుకోట్లసంఖ్యలుగనాయె నో
బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠులారా - ౨౧ - ఓ ధర్మమునుదెలిసిన వారిలో మిక్కిలి యెక్కు
డైనవారా వానిసంఖ్యను జెప్పెన వినుఁడు - రథములు కోటి గొడ్డిలు రెండుకో
ట్లుమదపుఁదీమఁగులు రెండుకోట్లుమంచి శ్రేష్ఠములై నగుఱుములునాలుగుకోట్లు
పాలకీలు కోటిలక్కగలవియాయెను - ౨౩ - ఓ ఋషులారా - అవ్యుతాదే
వలనుకులభించిన దానికలు లోంబదిలక్షలమంది సేవకులు ముచ్చక్షియాదులక్ష
లమంది ఈరథములనుగుఱుములనుష్యులనేనుఁగుల నామోదపటజమున
కుఁబంపి యంతనా దేవలంఁడు పాతాళలోకమునుగూర్చిపోయెను - ౨౫ - ఆసా
తాళలోకమంచుండు సర్పరాజయొక్క వడగలయందుండు మణులకొంతి పైకి
దగదగ వెలుగుచున్నది - ఆలోకమందంతట నాగకన్యకలు వ్యాపించియున్నా
రు మిక్కిలి సుఖాన్వదిమై సర్పములచేతఁ బాలింపఁ బడియున్న యాలోకము
నుబొంది యక్కడమహాబలశాలిగా నాసర్పములకుఁ బ్రభువుగానుండు వాను
కీనిఁబొందియతనికిదేవలంఁడుపలువన్నెలదోవతులనునలసినంతయిచ్చెను - ౨౭ -

వ్యతరన్నపః । తక్షకామూహితశ్చైవ రక్షవస్థానిన్యదాత్తదా॥ ౨౮॥ అ
 తోషయన్నీలవస్త్రి దేవలశ్చాపితక్షకం । ఐరావతస్యశుభ్రాణి దత్తవాన్
 సమహామతిః॥ ౨౯॥ సారశేయస్యనాగస్య పీతవస్త్రిణి దత్తవాన్ । శైశ్వా
 యాశ్చయేనాగా దదాత్తేషాం యథాదుచి ॥ ౩౦॥ యేచాన్యే సారశేయాశ్చ
 తాన్యస్త్రిన్యమతోషయత్ । శామకిన్తమహాఘాతాని రత్నాన్యస్త్రి దదా
 మదా॥ ౩౧॥ తక్షావచ్చిత్రసేనాద్యా స్సపరాజా మహాబలాః । మణీనన్దో
 జాన్ త్సంప్రీత్యాదత్తైస్సం సమతోషయన్॥ ౩౨॥ తతస్సశేషనిలయంగ
 తాన్యైస్త్రి సమహాబలః । నానావర్ణాని శుభ్రాణి కన్యకీతాదికానిచ॥ ౩౩॥ అతి
 చిత్రాణివివ్యాని వికతారాత్రియాల్పతః । తత్త్రిణాంచైవ సర్వాసామంబ
 రాణియథాదుచి॥ ౩౪॥ సత్యాత్సంప్రీత్యోయేవ భృతరాష్ట్రాద్యహీశ్వరాః ।
 తాన్తోషయిత్వా సద్యస్త్రి స్తత్త్వత్త్వశ్చాన్యతోషయత్ ॥ ౩౫॥ యేచాన్యే
 భువగాస్తత దదాత్తేభ్యోన్యం బరాణినః । తేహన్తైర్ రణినిదైస్త్రి భూషన్తై

మతియు నా దేవలుండకక్షమంశు చిత్రసేమనిగొఱకు మంచిదోవతులనిచ్చెను
 అవృణాన్రుములకుభతయై నెఱకునిగొఱకు నెఱనినప్త్రములనిచ్చెను మ
 తియుఁ గొన్ని నల్లనిన స్త్రీములనుగూడఁ దక్షకునికిచ్చి దేవలుండా తక్షకునిసం
 తోషవతిచెను - మహాబుదిశాలియైన యాదేవలుండై రావతమను నర్చు శ్రేష్ఠ
 మునకుఁ జెల్లనిన స్త్రీములనిచ్చెను - ౨౯ - సారశేయమను నర్చుమునకుఁ బసు
 పునన్నై దోవతులనిచ్చెను - శైశ్వాతేయములు నర్చుములెన్నికవానికెల్లఁ
 గోతనవ స్త్రీములనిచ్చెను - ౩౦ - ఇతను గొన్ని సారశేయములను నర్చుములుం
 డఁగావారికెల్లఁగోతనవ స్త్రీములనిచ్చెను - అవృణా వాసుకి మిక్కిలిసంతోష
 ముతో మిక్కిలివెలగలరత్నములనిచ్చెను - ౩౧ - అ
 త్తేమిక్కిలిబలముగల చిత్రసేమఁశుమొదలగు నర్చు శ్రేష్ఠములెల్లఁ బ్రేమముతో
 ముహూహరములగు రత్నములతనికిచ్చి యాదేవలని సంతోషనెల్లెను - అం
 తమిక్కిలి బలవంతుండైన యాదేవలుండాది శ్రేష్ఠునింటికిఁబోయియతనికిఁజిత్రవర్ణ
 ములగుహోవతులను జెల్లనిదోవతుల నల్లనిదోవతులు పసుపువన్నె దోవతులు
 మొదలగువలెవన్నెలదోవతులను బ్రేమతోఁగూడినవాండై ఇచ్చెను - అతనిభా
 ర్యలకెల్లవారువారుగోతనవ స్త్రీములనిచ్చి యా శ్రేష్ఠునిమంత్రులగు ద్రుతరా
 ష్ట్రాఁశుమొదలగునర్చు శ్రేష్ఠములకెల్లమంచివ స్త్రీములనిచ్చిసంతోషపఱిచివా
 రిభ్యాన్యలకును వలయు న స్త్రీములనిచ్చి వారినిసంతోషపఱిచెను - ౩౫ - మతి

శ్వావృక్షశః ॥ ౩౬ ॥ సంతోషం జనయామాను దేవలస్యామితౌజనః । తతః
సశేషైర శ్చేషసంతుష్టా దేవలేనతః ॥ ౩౭ ॥ అనేక దివ్యమణిభి స్సప్త
ప్రీం సుమనోహరాం । చంద్రశేఖరి విఖ్యాతాం దేవలాయదచాముదా ॥ ౩౮ ॥
తాం స్వీకృత్య తత శ్చేషాద్దేవలః ప్రీతిపూర్వకం । తోషయిత్వాస్థిఖలాన్నాగా
భూలోకం సమపద్యత ॥ ౩౯ ॥ ఇతం త్రిలోక్యాం సర్వేషాం దేవాదీనాం మ
హామతిః । ఆలంకారాయ వస్త్రాణి వితీర్ణచుబ్ధానినః ॥ ౪౦ ॥ రక్షయిత్వా
భిమానాశ్చాచ్యూచాదవట్టణ మాసదత్ । స్వదేశ్యానాంచ సర్వేషాం జిహ్వా
వస్త్రాణిదేవలః ॥ ౪౧ ॥ తతో దేవలరాజస్య మంత్రిణో బ్రాహ్మణాస్తపాః ।
వైశ్యాశ్చాద్రాస్తథాస్యేచ ధృత్వావస్త్రాణిసాదరం ॥ ౪౨ ॥ సహషణు
తులంలేభుః దేవాంగాద్రాజకుంజరాత్ ॥ త్రయాణామహిలోకానాం దేవాం
గస్సుమహామతిః ॥ ౪౩ ॥ దత్వావస్త్రాణి ధరాతూరక్షయిత్వాభిమానకం ।

యువకృడమంషసర్పములకైల సరంశు కాపలసినవ స్త్రీముల నిచ్చెను - అవి
యన్నియు సేకములగుదండలచేతును మంచి శ్రేష్ఠములై సరత్తుములచేతునుదా
డవలచేతమిక్కిలి తేజోవంతుడగునా దేవలునకు సంతోషమునుగలుగజేసి
రి - అంతనెలనర్పములకుఁ బ్రభువై న యాచి శేషపు దేవలునివషణికి మిక్కిలి
సంతోషపడి మిక్కిలిసందర్శించెన రూపముతోనొప్పుచుఁ జంద్రరేఖయనిప్రసి
ద్దిజెందియున్న తనకూతున సేకములగుదివ్యర్థస్థములతోడ నా దేవలునికొక
చ్చెను - ౩౮ - అంతనాదేవలుఁడాయాచి శేషునివలననాకన్యను బ్రేమతో గ్ర
హించిసోనియాసర్పములనెల్ల సంతోషపఱిచి యక్కడనుండి భూలోకమునకు
వచ్చెను - ౩౯ - ఇట్లుమహాబుద్ధిశాలియైనయనయాదేవలుఁడుములోకములయం
దుండువారలకెల్ల నలంకారముకొఱకుఁ బెక్కువ స్త్రీములనిచ్చి యందఱయభి
మారుమునుగాపాడి తనదగు నామోదవట్టణమునకువచ్చెను వచ్చియంతఁడన
దేశస్థులకెల్లవలసిన వ స్త్రీములనిచ్చెను - ౪౦ - తరువాత నాదేవలరాజు మం
త్రులు సతనివట్టణమందుండు బ్రాహ్మణులును రాజకుమారులును వైశ్యులు
ను శూద్రులు ముఱియు నితరజాతులవారును ప్రీతితో వ స్త్రీములను ధరించి
రాజ శ్రేష్ఠుడగు నా దేవాంగమునివలన మిక్కిలి సంతోషమునుబొందిరి - మ
హాబుద్ధికుశలతగలిగి సకలసంపదలచేత నొప్పిన యా దేవాంగముని ధర బుద్ధి
గలవాఁడుగనుక నీప్రకారముమూఁడులోకములవారికి దోవతులు చీరలునిచ్చి
యెలవారియభిమానమునుగాపాడి సంతోషించిన మనస్సుగలవాఁడై కీ లోకల

నంప్రహస్తమనాశ్చీమా యశస్వీ దేవలోభవేత్ ॥ ౪౪ ॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మ
ఉభురాణే - దేవాంగపరితే - దేవాంగ మర్కట పాతాళలోక వస్త్రప్రదానం
నామ నవమోధ్యాయః.

శ్రీసూర్యః॥ దేవాంగస్తుకతశ్చీమా న హాఘాణ్యంబరాణి । ఆదా
యనహసాశంభుందిద్విక్షుఃపార్వతీపతిం ॥ ౧ ॥ శ్రీ లానమగమచ్చీమాం
భంకరస్యనివేశనం । తతోద్రాక్షేన హాబాహుదేవాంగోరజతాచలం ॥ ౨॥
మందావతిబిహిత్రాంతం నానామణివిభూషితం । పాటలీచంపకాకోక పున్నా
గవళభాన్వితం ॥ ౩ ॥ కుంభచంపనమందారమాధవీమలికావృతం । కోవిదా
రాగరుక్ష జాంబూనజవిరాజితం ॥ ౪ ॥ ముక్కాగోమేళనై డూర్వ పద్మరాగ
విరాజితం । పుష్పరాగాదిరత్నానాంపుభాభిఃపరివేషితం ॥ ౫ ॥ పన్నేమౌ
మోహకై రమ్యం కోకిలారాననంకులం । చాంపయకుమమా విప్రైశ్చ
తైభిఃపర్వై రివ ॥ ౬ ॥ కామూరిగిరిమాసాద్యభీత్యానంచారవజ్రైః । కా

నాః జాయెరు - ౪౪ - ఇదిబ్రహ్మాంకపురాణమున దేవాంగపరితమంను దేవాం
గముని మర్కటలోకమునకు బాతాళలోకములకు వస్త్రములనిచ్చుటయన్న
ది తొమ్మిదవయ్యాయము.

సూర్యుఁడు పిమ్మటికథ నాబుఘలసఁ జెప్పుచున్నాఁడు - అంతసకలసంప
దలంగల యాదేవాంగమహాముని శీఘ్రముగా మిక్కిలి వెలగల వస్త్రముల
నెత్తుకొని పార్వతికినాయకుడైన యూర్వీరునిజూడఁగోరినవాడై యాశీఘ్ర
కుసాహమెక లానముచుగూర్చిపోయెను - పోయిమహాభుజబలముగలయాదే
వకుఁడు వెండిగాండనుజూచెను. - ౧. ఆకొండ మందారవృక్షములచేతవ్యాపిం
పఁబడినదియునానావిధములై నరత్నములచేత నలంకరింపఁబడినదియుఁబాదిరి
చెట్లతోడను సంపంగి చెట్లతోడన శోకవృక్షములతోడను పొన్న చెట్లతోడను
గడచెట్లతోడనుగూడినది - ౩. ఇంకనుమొలలతీగలచేతనుశ్రీగంధవృక్షములచే
తనుతీగమందారములచేతను బండిగురువించితీగలచేతను మల్లెతీగలచేతను బరి
వృత్తమొక డ్డంబిదిచ్చుచెట్లచేతను నగరుగంధపుమ్రాకులచేతను బుల్ల వెలగచెట్ల
చేతనువ్యాపింపఁబడియంతటబంగారుపుభాములుగలిగియున్నది-౪. ముత్తైము
లుగోమేళిగములునై డూర్వములుకెంపుఁబనిచేతఁ బ్రకాశించియున్నది మఱి
యుఁబుష్పరాగముమొనలగునరత్నములకాంతంబునలుగడలవ్యాపించుచున్న
వి - మిక్కిలిసంపదములై న తోటలుగలిగియాతోటలయందుఁగూయుచున్న

సారైర్భవనుభిదిశైశ్చైవ సదశైరవశోభితైః ॥ 2 ॥ హంసకారండ వాక్యేర్ద
రలమక్కుటసంకులైః । మత్తభృంగాంగనాగీత సంకులై స్సుమనోహరైః ॥
౮ ॥ గతపుష్కరసైః సుతై స్సువ్యమాన్తేషుభంభరైః । యూయంవికాసవద్వా
ని కిమఖంప్రాప్నుభాభయం ॥ ౯ ॥ యష్మన్మాతేననోరాహ దగః ఖలుపు
రాంకిణా । సంక్రమింతుపురర్ధంకిషయన్వియఃప్రాపునః ॥ ౧౦ ॥ చలత్సరీల
కణికైః పద్మవత్తై ర్హోహరైః । సూచయన్విర్భియేషుద్వ్యాః పృథాతం
హరమూర్ధని ॥ ౧౧ ॥ అన్యైశ్చ బహుభీష్యైః కాసార్తై ర్హ్యోషముచ్చ
కైః । ద్రష్టాహాషాసమావిష్టో దేవాంగప్రయయాతతః ॥ ౧౨ ॥ తతోవివేక
సవసం దేవదేవస్యమాతినః । హేమప్రాకార సంశోభి రత్నగోపురరాజితం ॥
౧౩ ॥ అభ్యంతిహృత్ప్రకాంత మణిసార్తై ర్విరాజితం । నానారత్న మ్మయై

కలలనాదముచేత వ్యాప మెమున్నది - నాగకీసరపుపువ్వులమీఁదనెక్కితు
మైదలలు కదలకుండుటనుజూడఁగా మన భువకు శత్రువై నశివునికిసానము గను
కనక్కుడ సంచరింపబయిపడి యూరకున్నవిగాఁబో లనునట్లున్నది - మఱియు
నాగొండయందుః గమలములచేతనుగలువలచేతనొప్పించున్న సరస్సులనేకము
లన్నవి యాసరస్సులయందు హంసలు కల్పిటి పక్షులు నీరులోఁబు మెండుగా
నున్నవి - మడించినయామకుమైనలు ఝంకారములు చేయుచుండగా నాసర
స్సులు మిక్కిలిసాగుగానున్నవి - తేనెయంతయు నమసిన కమలములను
దుమైదలుగొరకుచుండఁగా నాతుమైదలలావికనీసించిన కమలములను మీనిమి త
ముమాహాజై నమన్ భుజై త్రిపురములదహించిన సాంబశివునిచేతదహింపబ
డెను మీఠుభయపడకయున్నారాయని వానిగర్వమడఁగునట్లుగిట్లించుచున్న
విగాఁబోలనునట్లున్నది - ౧౦ - మఱియు నా సరస్సులయందుండు లామరాకుల
మీఁదనుదవలించు ప్రలామచుండఁగా నాకాశగంగ సాంబశివునిగిరిన్పునఁబడిన
వృటికిఁగిరి డెలియఁజేయునట్లున్నది - ౧౧ - ఇఁకననేకములై న మిక్కిలి సాగుసై
నసరస్సులచేత వ్యాపింపఁబడి పొడప్రగానున్న యావెండిగొండనుజూచి దేవాం
గమునిసంతోషపడినవాడై యాగొండమీఁదగొంతదూరముపోయెను - ౧౨ -
అట్లుపోయి యెలదేవతలకుదేవుడై న శూలాయుధధరుని గృహమునుజూచెను
అయిలుబంగారుప్రహారిగోడచేతఁ బ్రకాశించుచునుభిమయములై న దర్శాజా
లతో జేలుఁగుచు నాకాశమునంటుచున్న చంద్రకాంతములచేతగట్టిన మేడల
చేతనొప్పియున్నది - ఇఁకనుబహులిఖములై న రత్నములచేతఁగట్టఁబడిన బురు

రత్నరాజితం హేమగోపురైః ॥ ౧౪ ॥ ప్రవాళ స్తంభసంన్మూళిత వై దూర్వాతు
లశోభితే । ఫలక్తః పుష్పరాగాణాం ఛాదితే దీప్తిమ త్తమే ॥ ౧౫ ॥ గోమేధబద్ధ
వలభౌరత్నస్సగతీభూస్థితే । సువర్ణ భిత్తిస్సగితనానారత్నాంశుసంవృతే ॥ ౧౬ ॥
ధూపగంధపరివ్యాప్తే కస్తూరీ చర్మితాంతతే । తేజస్త్రయ పరీభావ క్రియా
దత్తు ఘటాంశుభిః ॥ ౧౭ ॥ చకాసితేనుగంధాధ్యోతతసేవాలయేశుభై । ఆ
శాపాలై స్తథాదుదైర్వాదితైర్ద్రవ్యసుభిస్తురైః ॥ ౧౮ ॥ సిద్ధవారణ గంధ
ర్వ విద్యాధరమహూర్ధ్వైః । క్షీర్నైర్ద్రుధుడైర్ద్యుత్తై స్ససకాద్యై స్తహోధ
నైః ॥ ౧౯ ॥ సాధ్యైః కింపురుస్సైశ్చైవా స్సరసాం నిగురుంబకైః । కళ్యోపాత్రి
భరద్వాజ జాబాలి జమదగ్నిభిః ॥ ౨౦ ॥ పరిషత్తుకహరీత హామదేవ పరాశ
రైః । కల్వీకుత్సశతానందశ్చై బ్యుగౌతమశ్చ క్షిభిః ॥ ౨౧ ॥ శాండిల్యచ్యవనో
ద్రాల భృగ్వగస్త్య పులస్త్యకైః । మార్కండేయశ్చార్జునువాసో విశ్వోమిత్ర

జాలచేతను బంగారుదర్పణాలచేతను బ్రకాశించుచున్నది - ౧౪ - మఱియు
బవడతుకంబములయందుఁ జెక్కఁబడిన నై డూర్వమణులచేతఁ నరిలేకుండఁ బ్ర
కాశించియున్నది - దానికిఁ బై నిగన్వియున్నవన్నియుఁబలస్యరాగమణుల నల
కలుగఁనుకొమ్మక్కిరికాంతిగలిగియున్నది - స్తంభములవిగాఁది బోఁడెఱిటల్నియు
గోమేధకములచేతఁగట్టఁబడియున్నవిక్రింవనంతటవనరల్లములు నరవఁబడియు
న్నవి - బంగారపుగోడలయందుఁజెక్కియున్నవలుతేజఃగులరత్నములకాంతు
లితలవ్యాపించుచున్నవి - ౧౬ - వానశ్రద్ధవ్యములచేతఁ బొగలువేయఁగా
నాధూపములవాసన యిల్లంతటవ్యాపించియున్నది - ఇంకనుగస్తూరిచేతనలక
బడినదిగానున్నది - ఆయింటికాంతులు సూర్యుచంద్రాగ్నులనటుండుమని తిర
న్మరింపఁబోలియుండును అట్టికాంతులచేతఁ బ్రకాశించుచున్న యాకచ్చేరి
యింటియందాసాంబమాతీఁదిక్పాలకులచేత నేకాదశద్రులచేతను ద్వౌస
శాదిత్యులచేత నష్టపసుపులచేతను సమ సదేవతలచేతను నీదులచేతను జారణు
లచేతను గంధర్వులచేతను విద్యాధరులచేతను రగులచేతను గిన్నరులచేతను
గరుషులచేతను యక్షులచేతను సనకుండుమొదలుగాగల తపోనిమలచేతను సా
ధ్యులచేతను గింపురుషులచేతను దేవనేశ్వ్యా సంఘములచేతను కళ్యపుండ్రత్రిభ
రద్వాజఁడు జాబాలిజమదగ్ని పరిష్కండు శేకుండు హరీతుండు నామదేవుండున
రాశరుండుకన్వండు కుత్సుండు శతానందుండు శై బ్యుడు గౌతముండు శక్తిశాం
దేయుండు చ్యవనుండుద్రాలుండు భృగుపు ఆగస్త్యుండు పులస్త్యుండు మార్కం

పురోగమైః ॥ ౨౨ ॥ అన్యైశ్చమునిభిశ్చనసేవ్యమానంమహేశ్వరం । రత్నసింహాసనాసీన మమరూపహితం శివం ॥ ౨౩ ॥ కుమార గజపక్వాధ్యాయీరభాద్రేశాపితం । ప్రమత్త బహుభిశ్చైవ శేత్రహస్తేనసందినా ॥ ౨౪ ॥ దృష్ట్యాశంభుం మహాదేవం దేవాంగో హషహూతః । స్రగమ్య శిరసాదేవం తుషావపరమేశ్వరం ॥ ౨౫ ॥ దేవలః ॥ శివాయ శంకరాయ చిన యాయ చంద్రహాగయే భవాయ ఫాలహోపనాయ పంచబాణహరిణే । మృచాయ భక్తపాలనాయ భుక్తిముక్తివాయి నే గీశ్వరాయ శంభవేనమాను శూలపాణయే ॥ ౨౬ ॥ సురాసు కేంద్రహాళి చక్షు దీధితిభూల సత్త్వదాంబుజాయ పార్వతీప్రియాయ పుణ్యమార్తయే । రవీందు పావకేతకాయ దక్షయజ్ఞాభూతినే ఫణేంద్రకంకణాయ తే ననాసు కృత్తివాససే ॥ ౨౭ ॥ జగత్ప్రిప్ర

దేయమై ఖౌర్వైశ్చ దూర్వానుమ విశ్వావిత్రుమై మొదలుగాగల బువ్వులచేతను మత్తీయు ననేకులగు బువ్వులచేతను నేవింపఁ బడుదుఁ బార్వతీదేవి తోడ రత్నమయమైపగ దైయందుఁగూర్చున్న సకలలోకశుభకరుఁడగు నామహేశ్వరుని గుమారస్వామియు గణపతియు వీరభద్రుఁడును మత్తీయుం గల ప్రమథగణములును బైత్రమును జేతఁబట్టుకొన్న సంకీర్ణరుఁడును నేవిందునుండఁగాఁజూచిరూదేవాంగమునిసంతోషభరితుండై యెల్లసుఖములకుఁగారణమును దేవతలకైలమహాదేవుఁడైన యాసురమేశ్వరుఁడు సాహంగనమసార్కరముచేసిస్తోత్రముచేసెను- ౨౮- దేవలుఁడుచేసినస్తోత్రము- మంగళరూపుఁడైనటియు శుభముగుగలుగఁజేయుపటియు జ్ఞానస్వరూపుఁడైనటియుఁ జంద్రుని కిశిరస్సుచందుభరించినటియు జగత్తులయన్నైతిస్థానమైనటియునొనటంగన్నగలయట్టియు మన భువిపశింపఁజేసినటియు వృషుఁడనుపేరుగలయట్టియు భక్తులనురక్షింపుపటియుభోగమునుమోక్షమునిచ్చుపటియుఁగొండకంఠబ్రభువైనటియు శూలాయుధమును జేతధరించియుండునట్టి సాంబమాతీకొఱకు నమస్కరించుమాఁగాత - ౨౯- దేవతల రాక్షసుల ప్రభువులు కాశమిఁదఁబడినమసార్కరముచేయఁగా వారి కిరీటములయందలి రత్నైకాంతుల పరంపరలచేతఁబ్రకాశించుచున్న పాదకమలములుగలయట్టియుఁ బార్వతికిఁమఁడైనటియుఁ బుణ్యమును గలుగఁజేయుపట్టి దేహము గలయట్టియు సూర్యుఁడు చంద్రుఁడువన్నీయుఁ గన్నులుగాఁ గలయట్టియు సర్వ శ్రేష్ఠములఁ గడయమలుగా భరించినటియు దక్షప్రజాపతి యజ్ఞమును జేసేది నడియుఁ జమకమును వ

కాశనస్తిహీహీతనే త్రివిష్ పెల్లుకుండవంకజాన నాచితాతాయ నిర లూత నే । పురాంతకాయ కాలవనాద్రి కార్తృకాయజ్జప్తవే గజానుర ప్రమదితనే నమో న్మతేకపడితనే ॥ ౨౮ ॥ విశుద్ధవంద్ర కాలంపసోధరుక సీతఖలనాద్రి రాజహవి లాసరమ్యవాక్పీయూంతరంగితే । సుగంధదివ్య చందనప్రసూన మాలికాల సద్దుకులబద్ధిదివ్య విగ్రహాయ తేనమఃపునః ॥ ౨౯ ॥ ధగదగన యూఖజాలర త్నభిత్తినిస్ఫురన్ని జాలయోచ్చ వజ్రవీర మధ్యభాగ వాసినే । అపరతాయా యుతాయ భూతకోటి సేవితాయ సమనీంద్ర సంస్తుతాయ తేనమోస్తు విశ్వ మూర్తయే ॥ ౩౦ ॥ దినాంతనాట్యసంచలజటాకలాప విమృత్పురావగావిధా త్సహంస వషభీతి కాలితే । కిరీటసోమ సార్ధ తచ్చిలూటవాసి దేవతాంగ

త్రుముగా గట్టు కొన్న నీ కొఱకు నమస్కార మవు గాత - ౨౭ - ప్రసంపముయొక్క యునిక్కి బ్రహ్మయమునకును స్వస్తిక్కిరి గారణమై నటియు దేవేంద్రునిచేతను మహావిమృతచేతను బ్రహ్మచేతను బూజించబడినటియు నిష్కలంకస్వరూపుడై నటియుఁ ద్రిపురములను నశింపఁజేసినటియు మేరుదర్భిత మును విల్లుగా భరించిపట్టియు జయశీలుఁడై నటియు గజానురునిఁ గొట్టినటియు జటాజూటముగలిగియున్న నీకొఱకు నమస్కారమోగాత - ౨౮ - పరిశుద్ధమై నచంద్రకాంతమణులతోఁగట్టిన మేకయందు బంగారు పీటబూడుఁగూర్చుండి యూపందించు పట్టిపార్వతియొక్క నమఃవాక్యములయందుఁ ద్రేమగలయంతః కరణముగలయట్టియు మంచినరీమింద్రవ్యములఁజేర్చుటచేత గమగమాయిం చుచున్న క్రీగంధమును దేహామంకలఁది దివ్యములగుపుష్పమాలికలచేతఁ బ్ర కాశించుచు దివ్యమగు వస్త్రములనుధరించియున్న దివ్యదేహముగల నీకొఱ కుమారిమాటికికనమస్కారమవుఁగాత - ౨౯ - ధగధగమని ప్రకాశించుచున్న కాంతలలుగల రత్నమయమలై న గోడలచేతఁ బ్రకాశించుచున్న తనగృహా మందుండు నున్నతమైన వజ్రపువీటనమమ నున్నటియుఁ బార్వతితోఁగూడిన టియు భూతసంఘములచేతఁ బోగడఁబడినటియుఁ బ్రసంపమువిగ్రహముగా లిసినీకొఱకునమస్కారమవుఁగాత - ౩౦ - సాయంకాలమందున్న తమచేయ గాజడలుకడలి వానిలోపలి గంగ ప్రకాశింపఁగా బ్రహ్మ వాహనమైన హంస మునకువషణ్మువచ్చునని భయముకలుగుచున్నది దేవతలస్త్రిలు చంద్రకాంతమణుల కొటబురుజులయందుఁ గూర్చుండియుండఁగా సాసాంబమూర్తిశిర స్సుననున్న చంద్రుని కిరణములుప్రసరించియూపంద్రకాంతశిలలు చులఁగానుడ

నాశ్రమాపశుకశే నమోస్తుసాంబమూర్తయే॥ 3౧॥ ఇతిస్తుత్వా మహాదేవం
దేవాంగో వాక్యమబ్రవీత్ । మహాదేవ జగన్నాథ భక్తాభీష్ట ప్రదాయక ॥
3౨॥ త్వత్ప్రసాదేన దేవేశ వయామి స్థాంబరాణ్యహం । శేషంనూత్రం
బకతత్వం వదకిం కరుణాకర । శివః! బ్రాహ్మణానాం స్త్రియాం చైవ గా
యత్రీం వేదమాచరం॥ ౧॥ ప్రణవేశవమం కృత్యా త్రిగుణం బ్రహ్మనూత్రకం
సదాయజోపవీతంచ మాంగల్యంచసుసాధనం॥ ౨॥ దాతవ్యమధునాశీఘ్ర మ
స్యేషాంచ యథావిధి । ఏకంసూత్ర బ్రహ్మచర్యే ద్వితీయంతువివాహశ్చ ॥ 3॥
త్వతీయం సో తరీయేతు ధార్యమేవం యథావిధి । నాభ్యో ధరమధ్య స్తం త
దూధ్యేకం నిష్కలం భవేత్ ॥ ౪॥ తస్మాన్నాభినమంకుర్యాదుపవీతం విశేషితః।
బ్రహ్మశో ప్రకమంచ త ముపవీతంచ శైదికం ॥ ౫॥ బ్రహ్మనూత్ర విష్ణువేద
దత్తం సూత్రం శివాయచ । కర్తవ్యగ్యాది దిక్షావిలాసాం దత్తం సూత్రం య
థాశ్రమం॥ ౬॥ బ్రహ్మీకాణాం సుష్మీకాణాం గంధవాకాణాం మహామతిః । న

కముమప్రసరించగా నాదేవతాస్త్రిం శ్రమముకూచుచున్నది యిది సాంబశి
వ్రుగోతకునమస్కారహాగూత్ - 3౧ - దేవాంగముని యాసాంబమూర్తి నీ
ప్రకారము స్తోత్రముచేసి పీఠుట నాసాంబశివ్రుగితో నొకమాటచెప్పెను. ౩. ౨-
ఓ దేవతల కెల్ల బెద్దదేవుడా జగత్తులకీర్త్యదా భక్తులకోర్కులనిచున్నాడా
మాయుగుహమువలననుచు నస్త్రీములనేనితిని - మిగిలిననూత్రములనుకరు
ణాకరుడామేమిచేయవలెను చెప్పమాశీప్రమదేవాంగునిచూచిచెప్పచున్నాను
| బ్రాహ్మబలకున్న స్త్రీలకున్న వేదతమాత్రయగునగాయత్రిని ప్రణవముతో
నమంగాచేసి గుణాత్రియ స్వరూపమైన బ్రహ్మనూత్రమైన యజ్ఞోపవీతమున్న
మిక్కిలిసాధనమొకమాంగల్యమునకునూత్రమున్నకీర్తిముగాయిపుడైయిచ్చిన
లెమాఇతరులకున్న యథావిధిగాఇచ్చినలెను బ్రహ్మచర్యమందుచుక యజ్ఞోపవీత
మున్నవివాహమునకు శంకు"చున్న తరీయవిషయమైన మూడోదియథావిధిగా
ధరించవలెనూ నాభికన్న పుదరమునకున్న చుక్కముపుండవలెను దానిమీదని
మృలకునూ దానివలన యజ్ఞోపవీతమునాభికనమానముగాపుండవలెనూ మొ
దట బ్రహ్మగోరకు వేవో కయైన యజ్ఞోపవీతమును యిచ్చెను విష్ణుపుకు బ్రహ్మ
నూత్రమునిచ్చెను శివ్రుగోరకునూత్రమిచ్చెను ఇంద్రుడు మొదలై న దిక్పాలుల
గోరకుయథాశ్రమముగాయజ్ఞోపవీతములనుఇచ్చెనుబ్రహ్మరుషులకుదేవరుషుల
కుగంధర్వులకున్న గోష్ఠబుడికలవారు ననుగ్రహములకున్న వేదమారయైన

వగ్రహాంపదాః సూత్రంగాయత్రీంవేవమాతరం॥2॥] ఇత రేహంతు సర్వేహం
 పదాః సూత్రంయథావిధి । తతో భూత్ భూసుర క్రేహాత్ దేవాంగః త్రయత్సదా
 ఇత్యుత్తా ఫమహంభాని చిత్రాణి నివిధానిచ॥ 33॥ భక్త్యా సమసకయామాన
 శంకరాయమహత శే । తాస్యంబరాణివివ్యాని దృష్ట్వా శంభుముదాన్వితః ।
 పరిష్కృత్య పదేవాంగం దధతుః సార్వతీస్వయం । తావలంకృత్యసద్వం ప్రేః
 సార్వతీపరమేశ్వరీకా । లభతుః పరమంపాపకం భూషయాంపత్రతుఃపురః । త
 తోగత్యాగజాస్థాయ దుఃఖాలపివ్యమంబరం॥ 3౬॥ భృంగాస్యదిభోగణేభ్య
 శ్చనితతారయథాదుని । అంబరాణిమహాభూతాణి గృహీత్యా మోదసాలకః॥
 3౭॥ జగమాంపః పురమథ దేవాంగ శృంకరాజయా । భద్రకాల్యై మహా
 ద్దేవై దత్తవాక్ లోహితాలంబరం॥ 3౮॥ వ్యధాత్కుమార పత్నీయచ దే
 వసేనై నితాం బరం । చాక్ష్యైర్వై తతశ్చిరూక్ స్యదేవై చాతుము
 త్పుకః॥ 3౯॥ దివ్యాంబరాశిససార్ద దేవీం భగవతీం వృధా । అగచ్ఛత్సహసా

గాయత్రిచ్చైరు సమ స్ముతై స వార్తకున్న యథావిధిగా యశోపవీతముల
 నిచ్చెను దానివలన యెల్లస్సమన్న దేవాంగుడు యెప్పటికిని యుతమునుగా
 యుండెను-2-] అనియట్లుచెప్పి మంచిదివ్యములై చిత్రవర్ణములై యున్నవస్త్ర
 ములనునానావిధములై సవలుములనుమహానుభావుడగుపటియా ఈశ్వరునికొ
 అకుభక్తితో సమర్పించెను-33- అంతనాసాంబశ్చరః పదివ్యములై సయావస్త్ర
 ములనుజూచి సంతసించినవాడై యస్సజాదేవాంగముని నలంకరించితాను
 భావ్యతియు నిద్రధరించిరి - సార్వతీదేవియు బరమేశ్వరుడును నారీడఱు న
 ప్రములధరించియలంకారమునుబొందినవారై మిక్కిలిసంతోషమునుబొంది
 యాదేవలుని మరల స్తోత్రముచేసిరి - అంత దేవలుడు గణపతియొద్దకు బో
 యియతనికిదివ్యమైనదుఃఖాలవస్త్రమునుభృంగముడలగుగణముల కెల్లవారు
 నాచుకోరినవస్త్రములనిచ్చెను-3౬- తరువాతనామోదపట్టణమును రిక్షిండు
 పట్టి యాదేవాంగరాజు మిక్కిలి నెలగల వస్త్రముల నెత్తుకొని యాసాంబ
 మూర్తికాయు భద్రపుబొంది యంతఃపురమును చొచ్చినవాడై మహాదేవియ
 యుభభద్రకాళీశ క్తికైత్రుని వస్త్రమునిచ్చెను-3౮- కుమారస్వామి భార్యయ
 యుదేవసేనికొ అకుడెల్లవస్త్రమునిచ్చెను - తరువాత నెల్లసంపదలగల యా
 దేవబుడుపరకుముఖ్యుడేవతయయిన చాక్ష్యేశ్వరికొ అకు వస్త్రముల నీనుత్పా
 హముగలవాడై మహాదేవ్యైర్వములతో నొప్పియున్న యా చాక్ష్యేశ్వరి పు

దేవీ స్మృతమాత్రామునాతదా॥ ౪౦॥ తామూగతాంతుదేవాంగ సుత్యాపబ
హుధామువా । బద్ధాంజలి స్తోదేవీ మబ్రవీద్విసయానితః॥ ౪౧॥ అంబచో
డేశ్వరి శివేశ్వరస్త్రిసాదేవ శంకరి । మయాంబరాణి దివ్యాని రచితాని హ్యనే
కథా॥ ౪౨॥ విలీనానిపనర్త్యభ్య స్త్రిలోక్యాం భక్తవత్సలే । గృహణేమాని
వస్త్రాణి దివ్యాని వివిధానిచ॥ ౪౩॥ త్వద్ధాసనిమితాన్యంబత్సం ధార యితు
మహానీ । నమఃకతాని తేనేషముక్త్యా వస్త్రాణి చండికా॥ ౪౪॥ జగ్రాహ
మమప్రీత్యా తతశ్చాడేశ్వరిదీప్తిజాః । ఆశాన్యస్య దేవలం దేవీ తత్రైవాంతర
భూత్తః॥ ౪౫॥ ఋషయః ॥ పార్విత్యే వహివాడేశీ జాతాస్సాభిరహఃకు ।
దత్వాంబికాయై దేవస్య సన్నిధావంబరాణిహ॥ ౪౬॥ దక్షాతస్యై పుత్రఃకస్తా
దంబరాణిమహామతిః । ధేదేవభాభ్రీత్యావా దేవాంగః ప్రదక్షాతథా॥ ౪౭॥
ఏకంసస్సంకంభింశి సూతతత్త్వార్గకోవిద ॥ శ్రీసూతః॥ ఏవమే తన హాథా

హోదేవినిమణస్సురండు దలచెను - అప్పుడాతంమమనస్సునందలచిన మూత్రము
సనేయతివేగముతో నామెవచ్చెను - ౪౦ - అటువచ్చిన యాహాడేశ్వరిని దే
వాంగముని మిక్కిలి సంతోషముతో ననేకవిధములస్సోత్రముచేసి వినయము
తో, జేతులుమొగుచ్చుకొని యామెనుగూర్చి పలికెను - ౪౧ - అమాకాడే
శ్వరి సర్వలోకములపాఠికి మంగళముల జేయువానా నీయనుగ్రహము వల్ల
నేనుబలువిధములవస్త్రములవేసితిని - ౪౨ - మూమలోకములయందెల్ల వా
రికినిచ్చితిని - భక్తులయందు, బ్రేమగలయోదేవీవివ్యములై నానావిధములై
యుండునట్టి యీవస్త్రముల నీపుపుచ్చొమ్మ - ౪౩ - ఓయమ్మా నేనునీసేవ
కుండకుగనుక నేనునేరీర వస్త్రముల నీపుధరింపఁదగుమపు - అనియిట్లుచెప్పి
యిరకండు సమపికాంచిరవస్త్రముల నాచొడేశ్వరి మహాదేవి మిక్కిలి సంతో
షముతో గ్రహించెను - అంతనామహాదేవి యాదేవలని సంతోషపడిని య
క్కడనే యంతభావానమునుబొందె నో బ్రాహ్మణోత్తములారా - ౪౪ - ఇట్లు
సూతుఁడు చెప్పగావిని యాముఖులు మరల సతనితో నొకప్రశ్న నేయుచు
న్నారు - ఓమహానుభావుడవై నసూతుఁడా - మేముపార్వతియే చొడేశ్వరియ
ని తెలుసుకొనియున్నాము - మహాబుద్ధిశాలియైన యాదేవలముని యీశ్వరిన
న్నిధానమందే యామెకువస్త్రములనిచ్చెనే మరలనేలయిచ్చెను-దేవాంగము
ని పార్వతికిని జొడేశ్వరికిని భేదమనియిట్లెచ్చెనా లేక ప్రీతిచేతనిచ్చెనా - ౪౫ -
ఓసర్వరహస్యములఁ జెలిసిన సూతుడా మాకీసందేహమును బోగొటవలయు

గాయపూర్ణిభావపితం యథా ॥ ౪౮ ॥ నాస్తిభేద స్తయోదుఃకాః పూడే
 శ్వరో నకసంశయః । మందానస్యసంప్రీత్యా దేవాంగమ్ పృథగ్దా ॥ ౪౯ ॥
 అద్యాహ్వానృతయోర్భేదం నదక్షా మునిసత్తమాః । శంకరస్య యతఃపట్నీ
 తసాత్మాశంకరీమతా ॥ ౫౦ ॥ ప్రత్యయాగ్గావభోధేన అన్యథై తత్కథం భ
 వేత్ ॥ పార్వత్యేవహిచాడేషి సైవపార్వత్య సంశయః ॥ ౫౧ ॥ నహిభేద స
 యోగస్తిపశ్యమానేవభవ్యతః । తతోదేవాంగస్యపతి దిఃపవ్యస్తస్మై ర్యుక్తేభ్య
 తం ॥ ౫౨ ॥ తోషయామాన మతిమార్గ్యర్వానై శైలకన్యకాః । చండప్ర
 చండయోనస్య శివస్య ద్వారీపాలయోః ॥ ౫౩ ॥ దేవాంగమృతతోవస్మై ర
 శుభ్రైరయోదఃకా । తతస్సేవాలయగ్రాహ్యః భ్యాత్వా శంభోరమజయా ॥
 ౫౪ ॥ కృతసర్వోర్వశీరంభామేవకాపుంజకన్యకా । తిలోత్తమాద్యస్వరప్రసాద్యం
 చక్రశ్శివాగ్రతః ॥ ౫౫ ॥ సర్వైరంగవిశ్లేపై గీతై భావానుభోధనైః ।

ను - అనియాముషులమగ్గా నూతుండు చెప్పదున్నాడు - ఓమవశనుభా
 వులాగా యివ్వమనిారు చెప్పినట్లుయిది. పార్వతికిని శౌడేశ్వరికిని భేదములే
 దు - మిరావిషయమం దేవార్తము సందేహింపబనిలేదు - దేవాంగముని
 తపకువనిచ్చిన దేవతయను సంతోషముచేత నామెకు మరల నొకయారి వ
 త్రమును నిచ్చెను - ౪౯ - ఇవ్వడామె పార్వతికంటె వేరని యెంచియూలేద
 యాముని శ్రేష్ఠుగాగా - శంకరుడను భార్యయగుట చేతనే యామెకు శంకరి
 యనుపేరుకలిగెను అపేరుయొక్క ప్రత్యయార్థమును మనము నివారించుగా
 ననిపడియున్నదే వేరువిధమెట్లాను - పార్వతియే చౌడేశ్వరి - చౌడేశ్వరియే
 పార్వతి ఈవిషయమందు సందేహములేదు. ౫౦ - యథార్థముగా విచారించ
 గా వారికేమి భేదములేదు - తరువాత నాదేవాంగరాజాపర్వతమందున్న క
 వ్యకలకండఱకుఁగోరినట్లు దివ్యములై నప్రప్రములనిచ్చి వారల సంతోషపఱ
 చెను - తరువాత నాశివునకు ద్వారీపాలకులుగానుండెడి చంపండు ప్రచండు
 తను వారికిదఱకు నొకనికెఱిగినప్రము నొకనికేఁ దెల్పినప్రము నాదేవాం
 గుడెచ్చెను - అంత నాశివునిభ్యానముచేసి యాయనయు తరముమీఁద నాయ
 నోలుపుకూటమునాదేవలుఁడుచేచెను - ౫౪ - అప్పడా పాంబిశివునియొడుటఁ
 గృతసలయనూర్వశియును రంభయును మేనకయఁ బుంజకన్యకలయుఁ దిలోత్త
 మమెలుడలుగాఁగల యువ్వరస్త్రీలు నాట్యముచేసిరి - ౫౫ - ఆయనవర్సరస్సం
 శుముండు స్త్రీతముచేయుటలచేకను గులుకులచేత నాయూరసభావములకు స

సుస్వక్తై రవ్యభినయైః ప్రతిహోమూఁసుక్తైః ॥ ౪౬॥ సంతోషం జనయా
మాను శ్శృంగరస్యాఃస్సరోగణాతతః । సుషఃకాశలేన నాట్యస్యా వృరసాంశినః॥
౪౭॥ దాతుకామోంశుకాన్యా సామవశ్యే దేవలాననం । దృష్టమాత్రేణ న
శ్రీమాన్ జాత్వాతస్యమతంతదా॥ ౪౮॥ దివ్యాన్యతి విచిత్రాణి నానావర్ణాని
సత్వరం । వివర మావంబరాణి బహూనిద్విజన త్తమాః॥ ౪౯॥ దృష్టాంతదద్భు
తం కర దేవలస్య మహాత్మనః । తుహంతంవిస యంప్రాప్తు రింద్రాద్యా దేవ
తాగణాః॥ ౫౦॥ తాన్యాదాయమహాదేవ ఇంద్రాదిభ్యో యథాక్రమం । దే
వేభ్య ఋషిగంధర్వ సిద్ధాదిభ్యో దతా తథా॥ ౫౧॥ తతోష్సరోభ్య స్సర్వా
భ్యో దత్వాతా శ్చాస్యతోషయత్ । దేవాంగస్యతతశ్శృంభు ద్దాదా భుష్టంసు
చంద్రకం॥ ౫౨॥ వాషభం చ ద్వజం దివ్యం సర్వశత్రువిమర్దనం । భక్త్యా
గృహీతం రాజానం పునర్దాక్యం శివోబ్రవీత్ ॥ ౫౩॥ ధ్వజేనాసేన దేవాం
గ సర్వశత్రుప్రహారిణా । త్రిహోక్త్యాం విజయీభూత్యా సుభిమాంపుషి సం

రియైవ మంచి స్వరములుగల పాటలచేతను సహజ వ్యత్య సముచై న యభిన
యములచేతను మంగళశరుడగు నాశిపునకు సంతోషమును గలుగఁజేసిరి -
అంతనాశిపుఁడా యష్పరస్త్రి లనాట్యకాశలముచేత సంతోషించినవాడై వీ
రలకువ స్త్రీముల నీ గోరినవాడై దేవలుని మోముచూచెను- ౪౭- చూచు
టచేతనే యష్పడా దేవలుఁ డీశ్వరుని యభిప్రాయము నెఱిగిరిని మేలె నవి
యు మిక్కిలి చిత్రములై నవియుఁ బలుమన్నె లనియునగు వ స్త్రీముల ననేక
ముల నతిశీఘ్రమున నేసెనోయి బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠులారా - ౪౯ - మహాను
భావుఁడగు నాదేవలుని యాయత్థాశ్చర్యజనకమైన కార్యమునుజూచి యిం
ద్రుఁడు మొదలుగాగల దేవసంఘములెల్ల మిక్కిలి యాశ్చర్యమును బొందు
ను - ౫౦ - అష్టశు దేవతలకెల్లఁ జెదయైన యాశిపుఁడా వ స్త్రీములను గ్ర
హించి యింద్రుఁడు మొదలగు దేవతలగొఱకు ఋషులు గంధర్వులు సిద్ధులు
మొదలగువారిగొఱకు వరుసగానిచ్చెను - ౫౧ - తరువాత నష్పరస్త్రిలకెల్ల
నిచ్చి వారిని సంతోషపఱచెను - సిమ్మట నాశంకరుఁడు దేవాంగముని గొఱకు
మంచి చుక్కమునిచ్చెను - ౫౨ - శత్రువులనెల్ల మర్దించుటకు సాధనమైన ది
వ్యమైన వృషభధ్వజమునిచ్చెను - అంతట నాశిపుఁడు భక్తిచేతఁ బరిగ్రహిం
పఁబడిన యాదేవలమునింగూర్చి మరలఁబలికెను- ౫౩- ఓదేవాంగమునీ నక
లరిపుత్రులను సహరింపనునట్టి యీభ్యజముచేత మూఁసుహోళములయలెను జ

తతః॥ ౬౪॥ తథాస్మిత్త్యనుజగ్రాహ దేవాంగ స్వామిభాషితం । తతఃపూర్వం సమాలోక్య శంకరోభ క్షతస్సలః॥ ౬౫॥ అబ్రవీన ధుంవాక్యం భాస్కరం లోకభాస్కరం । విక రునస్ససాతేద్య దేవదత్తాయశస్వినీ ॥ ౬౬ ॥ రాజషణ్మహేస్థైశ్చహారాయ దేవాంగాయ ప్రదీయతాం । ఇతిబ్రువాణేదేవేశే సూర్యోహషణ్ సమన్వితః॥ ౬౭॥ ఉవాచ శంకరంవాక్యం కంపయాన శ్శిరోముహూః । భగవత్ దేవదేవేశ యథోక్తం చత్వయానఘ॥ ౬౮॥ తథైవవతతైస్తాకం సర్వేషాం మానసేనభో । దేవాంగయైవ దాతవ్యా దేవదత్తామమస్వసా॥ ౬౯॥ ఇత్యేవం ప్రాభవనామేహి సభలోమన న్నోరభః । ఇత్యుక్తే తత్రసూర్యేణ సాధువాదోమహానభాత్ ॥ ౭౦॥ తతో బ్రవీన హదేహీ నూర్యం కుదుతథేతిచ । శ్రుత్వా సూర్యేరతంవాక్యం తుతోష పరమేశ్వరః॥ ౭౧॥ ఇంద్రాద్వాస్సస్వదేవాశ్చ తథైవేత్త్యబ్రువన్ప్రసిం । దత్వాస్సస్రాణి సర్వేభ్యోభగవాన్రాక్షసాన్వినా ॥ ౭౨ ॥ అథోద్యాయోమయాసార్థం శుద్ధాంతం ప్రవి

యముగలవాడనై సర్వకాలము సుఖమునుబొందును - ౬౪ - ఇట్లు స్వామి వారుసెలవిచ్చినమాట నాదేవలుఁడు వెంబడియే యటయని యంగీకరించెను- అంతభక్తులయందుఁ బ్రీతిగల యూసాంబశివఁడు లోకములనెల్లఁ బ్రకాశించఁ జేయుచు మిక్కిలి తేజోవంతుఁడై యున్న సూర్యునిఁ జూచి మహోహరమైన మాటఁ జెప్పెను ఓ సూర్యుఁడా నీతోడఁబుట్టినది కీతిఁవంతురాలైన దేవదత్తయను కన్యకయున్నదే యామెను శౌర్యముగల యీ దేవాంగరాజముషి లోఱకిమ్ము - అనియిట్లు దేవతా సార్వభౌముడైన సాంబశివఁడు చెప్పగాఁ దలచుకొనించుచు నాసూర్యుఁడుమిక్కిలి సంతోషముతోఁ గూడినవాడై శివుని గూర్చి యు తరము చెప్పెను - ౬౭ - షషుకై శ్వర్యసంపన్నుడనై న దేవదేవుడుఁ బ్రభువా యిష్టము తామేరీతిని సెలవిచ్చితిరో మామనస్సునందుఁగూడన లేదున్నది స్వామివా-నాతోడఁబుట్టినదైన దేవదత్తయనుకన్యక దేవాంగునితోఱకియూఁదగినది - ౯౬ - నాలోరిక యిట్లుండెను - తామిట్లుసంకల్పించుటవలన నాలోరిక ఫలించెను - ఇట్లు సూర్యుఁడు చెప్పఁగా నక్కడివారెల్ల లెన్నలెన్నయనివలికిరి - ౭౦ - తరువాత నాసార్వతీదేవి సూర్యునితో నట్లుచేయుమనిచెప్పెను- అప్పుడాసూర్యుఁడు తానుజెప్పినమాట కనుకూలమైన యు తరముచెప్పఁగానే యామాటను విని పరమేశ్వరుఁడు సంతసించెను - ౭౧ - ఇంద్రుఁడు మొదలైన దేవతలందఱు సూర్యునిఁగూర్చి నరసిరియనివలికిరి - షషు

వేతహా । నేనాయూతా సతస్స ర్వే జగున్తే స్యాంయా । వ్రతి ॥ 23 ॥ దే
వాంగోపితతోరాజా యయావామోదపట్టణం॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే - దే
వాంగచరితే - దేవాంగ శంకర వస్త్రప్రదాన సంధిభ్యజ సంపాదనం నామ
దశమోధ్యాయః.

తతఃకైలాసశిఖరాదవతీర్య సదేవపః । ఆమోదపట్టణంగచ్ఛన్నభ్య
నైశ్చతన్తే సః ॥ ౧ ॥ కైరతై శ్చతన్తైశ్చ కమలైశ్చ మనోహరైః ।
పూర్వంరమ్యం రాజహంసైః క్రిష్ణద్విర్విమలంశుభం ॥ ౨ ॥ ధలపుష్పసమాకీ
రైశ్చకత్తైర్వాస్త్యం మనోహరం । తత్రాశా శివపూజార్థం కృతస్థానో మ
హీనతిః॥ 3 ॥ నివృత్తనిత్యకరాచ పూజయిత్వా మనోహరైః । వదన్తుమై
మహాహదేవం ప్రాభాకయిత్వాతిభక్తః ॥ ౪ ॥ ఆమోదం ప్రతిభాపాలోగ
మనాయోపవక్రమే । ఏతస్మిన్నేవకాలేతు రంభా సర్వవిమోహినీ॥ ౫ ॥

తైశ్చిర్య సంపన్నైః యాశివుః రాక్షసుల విడిచి తక్కినవారికెల్ల వ
స్త్రములనిచ్చి యంతటలేచి పార్వతితోడ సంతఃపురమునుజొచ్చెను - తరువా
తస్వామి నేనానిమిత్త మచ్చటికి వచ్చినవారందఱు తమతమ యిండ్లకుఁ జొ
యిరి- 23. అంత నాదేవాంగరాజును దనయామోదపట్టణమునుగూర్చి బయ
లు వెడలి పోయెను. ఇది బ్రహ్మాండపురాణంబున దేవాంగచరితంబున దేవాం
గముని శంకరుడును వస్త్రముల నిచ్చుట నందిభ్యజమును సంపాదించుట
యన్నది వదవయధ్యాయము.

అంతనాదేవలముని కైలాసపర్వతముయొక్క కొమ్మనుండిదిగి తనయా
మోదపట్టణమునుగూర్చిపోవుచు ద్రోవలోనొక కొలఁతునుజూచెను- ౧- ఆ సర
స్సుకలువలచేతను నూరు తేవలుగల తామరపూలచేతను మిక్కిలి సుందరము
లుగానుండు వేయివేకులుగల తామరలచేతను నిండి విహరించుచున్న రాజ
హంసలచేత మనోహరమై నిరలోదకముకలిగి మంగళములనెలకై యున్నది-
౨- మఱియునాసరస్సుపుట్టు వండిపూచియుండుప్రూపలు పెక్కునుంగలప్ర
అటియూపరస్సునం దీదేవలరాజు శివపూజఁజేయుచు స్నానముచేసి తననిత్యక
ర్ములనెల నెరవేర్చుకొని రమ్యములగుతామరపువ్వులచేత దేవతలకెల్లదొడ్డ
వాఁడయిన సాంబశివునిఁబూజించి మిక్కిలిభక్తితోఁ బ్రాణిఁచి యంతనారా
జుతనయామోదపట్టణమునుగూర్చిపోవనారంభించెను- ౪- ఈలోఁబూర్వవిగా
దేవాంగుని సుందరాకారమునుజూచి యతని మోహించి నమయముకాచియు

స్వేనం మోహితాపూర్వం దేవాంగం సుందరాకృతిం । నిరీక్షమాణా నమ
యమానసాదతదంతికం ॥ ౬ ॥ చింబోష్ఠీ ఖంబరీ టూక్టీ పూర్వపంగ్రదిభాననా ।
సీలాభగ్రీకుంతల భరాశ్శమ్ములికణాశోభితా ॥ ౭ ॥ పక్షమహావీఽసజ్జితభూగ్ధను
స్వక్ష్మణాంబికా । అదశఽగండాసుదతీ వజ్రపుష్పామృతానికా ॥ ౮ ॥ అర్థ
పంద్రాభానిటలా పక్కబింబఫలాధరా । కంబుకంఠోళాతకుంభ కుంభో పమప
యోధరా ॥ ౯ ॥ నవీనవల్లవకరా ప్రవాళలలికాభుజా । కృశోదరీనభోమధ్యాయ
కూర్చస్వక్షుపకానితా ॥ ౧౦ ॥ గంభీరనాభివల్లి కవిశద్రోమాశిషస్సగా । రం
భోహస్తైస్సకల్త్రోశోణీ గూఢగుల్ఫవిరాజితా ॥ ౧౧ ॥ కాహాళీలనజంభూ పద్మ

న్నయెలవారిని మోహింపఁజేయునట్టి రంభ యతనిదగ్గిరకువచ్చెను- ౬- ఆరం
భయొక్క పెదవిదొండపంపువలెనున్నది - కన్నలు కాలుక పిట్టలవలెనున్నవి
ముఖమునింపచందురునిబోలెయున్నది - కొవ్వకారు మేఘమువలెనున్నది చె
వులు చక్కలాలవలె నున్నవి - ౭ - రెప్ప లల్లెతాడ వలెను గనుబొమ
లు ధనుస్సు వలెను జూపులు భూమిలవలె నున్నవి - చెక్కిళ్లదముల
వలె నున్నవి - దంతములు సుందరములుగా నున్నవి - ముక్కు
నున్న పువ్వువలె నున్నది - ౮ - నొసలు సగము చందురునివలె నున్నది-
అధరముపండిన దొండపంపువలెనున్నది- మెడశంఖమువలెనున్నది నవములు
బంగారపు కలశములవలెనున్నవి- ౯- చేతులు లేత చిన్నకవలెనున్నవి- భుజ
ములుపవడపుతీగలవలెనున్నవి - కపపుడిగియున్నది నవమూకాశతుల్యము
గానున్నది - వీపు తాఁబేటిచిప్పవలెనున్నది - ౧౦ - లోఁతుగానుండెనుబొడ్డొ
కపుట్టంధగ్రమువలె నుండఁగా-నూఁగారందుఁ జొచ్చుసామువలెనున్నది తొ
డలనటికంబములవలెనున్నవి - పిఱుమలినుకదిన్నెలవలెనున్నవి- చీలమండెలు
తెలియకుండఁ జర ముబలసి క్రమ్మబొనియుండఁగాఁ బ్రకాశించుచున్నవి- ౧౧-
పిక్కలుతుతారలవలె నడుగులుకమలములవలెను బ్రకాశించఁగా సుందరరూ
పముగలవైయున్నది - దేహము మెఱుమట్లేగవలె నుండఁగాఁ గృశాంగియై
విక్కులి నంతనముకొంచియున్నది - చెర్రలయండుధరించిన రత్నముల కన్నుల
కాంతులు చెక్కిళ్లయండువ్యాపించఁగా నాచెక్కిళ్లు తీతీతశలామనున్నవి - బు
లాశితొంగడముపకువేసిన ముత్తెముకదలఁగా ముక్కుప్రకాశించుచున్నది - ఆ
చేకన్నలు కదలుచున్న వేగానినిశ్చలముగా నొకవృషముండపు- ౧౧ - చిరున
గవుపద్మగా దంతములుచెలిసి వారి తెల్లనికాంతివెన్నెలవలెఁ బ్రకాశించఁగా

సాదామనోహరా । తత్తిలేభోవమాతస్త్వి సరమానందసంతులా ॥ ౧౨ ॥ ర
త్నతాటంక రుచి భిర్విల సదండమండలా । చలనోక్తిసంఖోభి నాసికాహాల
లోచనా । చలత్ప్రాలంబనంభూత స్తనకంఠిత మధ్యమా ॥ ౧౪ ॥ కాందిశలక
లభాన ప్రతిర్భుంక్త వనాపురా । నీపచలస్త్వీర చేల పింజాగ్రసూత్రమాక్తి
కా ॥ ౧౫ ॥ ఈషత్త్వీకవరీభాన లక్ష్మ్యమాణమయోధరా । సంమోహాయంతీ
సహసాన విలాసైర్వీలోకనైః ॥ ౧౬ ॥ దివ్యచందనలిప్తాంగీ దివ్యమాత్యైర
లంక్యతా । అసాన్య త్వరితంధూనం మందమందమసాగమత్ ॥ ౧౭ ॥ దే
వాంగోపీక్ష్మతాంభా మదంవచనమబ్రవీత్ । కిమర్థమాగతారంభే కింకా
ర్యంవచనందరి ॥ ౧౮ ॥ సఖభిర్విజితాతాచేషః గతాసిత్వంకుతోధునా । ప్ర
యోజనంతే కిమిహతనే వచనవాసనే ॥ ౧౯ ॥ దేవతేనైవమక్తాసా రంభో
నావసతానవా । సస్థితం విలిఖంతీవ సానాంగుష్ఠేనభూతలం ॥ ౨౦ ॥ శ్రీః
రాజేంద్ర దేవాంగ మహాభవ సమాకృతే । త్వయిలగ్నం మానసమ్నే పురై

ముఖముమిక్కిలివెలయుచున్నది - కడలుచున్న హఠములయొక్కయు సనముల
యొక్కయు భారముచేతనమముజవజవలామచున్నది - ౧౪ - మొలనూలుసం
దెలునూజకబింపఁగానాయం దెలధ్వని మొలనూలుధ్వనికీఁ బ్రతిధ్వనివలెనున్న
ది - వస్త్రమునకుముందు ప్రక్కజారవిడిచిన కుచ్చలకోసలయందుముతైములు
గుచ్చఁబడియున్నది - ౧౫ - సయ్యదొంచెముతోలఁగుటచేత సనములు తెలియు
చున్నవి - జెగుకుమాపులచేతనతిశీఘ్రముగాభ్రమింపఁజేయుచున్నది - ౧౬ -
దివ్యమైన్వశీగంధమునుదేహమందలఁదుకొని దివ్యములై న పూలదండలచేతన
లంకరింపఁబడియున్నది - ఇన్విఘంబుననుండెడి యాశంభ శీఘ్రముఁగావచ్చున
టిసవపును విడిచి మదముచేతఁ దిన్న గావచ్చెను - ౧౭ - అంత నాదేవాంగము
నియాంభునఁజూచి యిట్లాకమాటపలికెను - ఓరంభాసీవేలవచ్చితి నేకార్య
మునుగురించినప్రశచ్చితివోదానిఁజెప్వమోసాగనుక తియా - ౧౮ - ఇష్వప్ససీ
పుచెలిక తెలులేక యెంటిగానిక్కడికి నచ్చుటకుఁ గారణమేమి - నీకిక్కడిరా
కయందుఫలమేమి దానినాలోఁజెప్వమో నుందరమైనమఖముగల రంభా -
౧౯ - దేవలుఁడిట్లుపంగఁగా నారంభతలవంచుకొనిదిరునగవునగుచుఁ గాలిబా
టినవ్రేలితో నేలనుగాయుచు నతనితో ను తరముచెప్పెను - ౨౦ - ఓమన భు
నియాకారముగల రాజు శ్రేష్ఠుఁడైనదేవాంగమునీ చెప్పెదనిను - మునుపునీప్ర
కృతానవర్జితమందున్న పృథ్వీనామసస్థనీయండుదగినది - ౨౧ - ఇష్వపు

వరజతాచలే॥ ౨౦॥ ఆనంగకేః పద్మనా మయాంగీ కర్తృమహాని । మణితై
బహుభిబంధైః కలూబంధై రనేకశః ॥ ౨౧ ॥ మమైకసురత్రక్రిడా మమ
భుజ్యై మహామతే । పూర్వోసిత్వం మహాబాహ్మణా బాహుభ్యాం తవ
భూనతే॥ ౨౩॥ సంఘటనం మత్కుచయోః కుర్వాల్లింగనమాదరాత్ । మనో
రథమైవస్థలం కురురాజేంద్రమాచిరం ॥ ౨౪ ॥ తయైవమకో దేవాంగ స్సన్ని
శ్శకణాశితేతిచ । జగాదవచనప్రాజ్ఞో రంభాంసవిజితేంద్రియః ॥ ౨౫ ॥
నాహమేవంహివ క్తవ్య స్త్వయాంచవిషక్షణే । మాద్యశా మిూద్యశం కర
నయోగ్యంసర్వదాశుభే॥ ౨౬॥ తత్కూర్త్యం సస్థలంకర్తుం శక్తుయాం నైవ
కామిని । నజానాసివిరాగంమాం కింత్యయా కామితఃకథం॥ ౨౭॥ నసంతికా
ముకాఃకింతే దేవాద్యాస్సుమనోహరాః । ప్రాప్తవ్యంచ సుఖం తేభ్యో సూ
ద్య శై ర్విహితంచతే॥ ౨౮ ॥ తేజోహనిఃకర లోప ఈదృ శేనహికర శా । న
తాంనై గణికాంసంగః పాపాయపరికల్పతే॥ ౨౯॥ దుశ్శీలై రమభో క్తవ్యా గ

సీతనాతో మన్మథక్రిడజేయుటంగీకరింపవలయును- రతికూజితములతో నుబ
లువిభములై నబంధములతో నుమతీయుంగలనుగటనునటికార్యములతో నాయె
క్కసురత్రక్రిడాన్మమాటు సీవనుభవించుచుద్యౌ మిక్కిలి బుద్ధిశాలినై న
దేవాంగమునీ - ఓరాజా సీత మిక్కిలి దృఢమైన దేహముగల వాఁ
డవు గోవృభుజమముగలవాఁడవు గమక సీభజములతో నా సనముల నొరి
యునట్లొకతూరి ప్రేమతోఁ గౌగలించుచు - ఓరాజరాజా శీఘ్రముగా నా
కోరికనుదీర్చుము - ౨౪ - అనియుట్లొరంభచెప్పఁగాఁ దెలిసినట్టియు నింద్రియ
ములనువిగ్రహించియుండు నాదేవలముని శివశివయనుచుఁ జేతఁజెప్తులుమా
సిహానుచునారంభనుగూర్చియు తరముచెప్పెను - ౨౫ - ఓనంజీతురాలై నరం
భా నన్ను నీవిటుచెప్పరాదు-మంగళమూ ర్తిగలయోరంభా యెల్లవృక్షమాదానం
టివారికిటికార్యముతగదు- ౨౬- కాఁబటి సీత కోరికనకోరికను నేనుసస్థలము
గాఁజేయఁజాలనే కామముగలదానా - నేనుగామములేనివాఁడనని నీనెఱుగ
వానన్నె ట్లుకోరితిని- ౨౭- సీకుదేవతలు మొదలయినవారు మంచిసాగనుకాం
క్షుకామముగలవారులేరా - వారెవలనసీత్రసుఖమును బొందవలయును- మా
వంటివారిలోఁ బొందుటనీకువిధిచోదితముగాదు- ౨౮- ఇట్టికార్యముచేత దేడన్ను
నకుజేటును సత్కర్త ములకుఁబోవమునుగలుగును - యోగ్యులై నవారికి వేశ్యా
నీ సంగమముపాపమునుజెంచును - ౨౯ - వేశ్యాన్త్రీ మిక్కిలినిందింపఁబడి

ణికాభృశనిందితా । కదానద్విరసద్విశ్న భుకామెగణికాభిమాత్ ॥ 30 ॥ ఉ
భయేషాంచసాహనా తేనర్చేనమభాగినః । యత స్త్రింగణికాభంభే త్వత్
వ్యాపితతోమయా ॥ 31 ॥ మయాప్రయోజనంనాస్తి తతోగచ్ఛయథారు
చి । ఆమోనప్రతిగంతవ్యం శీఘ్రమేవమయాధునా ॥ 32 ॥ గభనాకంవిరాగో
హేమయాకింతేమనీరథః ॥ శ్రీమూతః ॥ ఇత్యేవముక్తా సారాజ్ఞా దేవాంగేన
సువాంగనా ॥ 33 ॥ నకోవచివయోవాచహోలాయ త్వస్యమస్తకా ॥ రంభా ॥
కిముచ్చతేరాజ చంద్రసాధుమేవ త్వమ తరం ॥ 34 ॥ హంత్రేవంచవక్తవ్యం
త్వయామతిమతాంవర । సాధారణాయథానాగ్యోద్రవవ్యాస తథాత్వయా ॥
35 ॥ రంభాయా లోకసుందర్యాం పార్థయంత్యాంసమాజరాత్ । ఈదృ
గ్విధానివాక్యాని నక్తవ్యానిత్వయాను ॥ 36 ॥ గణికాహం నిందితేతి మాం
బ్రహ్మపీమహామతే । విధివాక్యతయజ్ఞానామృషిభిగతకల్మషః ॥ 37 ॥ మ
త్సంభాగఃఫలమితి సశ్రుణో ప్యాగమేరితం । మాంమహావమంసారాజేంద్రని

నదిమరావారముగలవారుదానిగూడవలయును - తెలియకయోగ్యులై నవా
రువయోగ్యులునుగూడ గణికాస్త్రీనిబాంధిసవక్షమందు వారల రెండుతెఱుం
గులవారి పాపమును వారందఱునుభవించుదురు - ఓరంభా నీవు వేశ్యాస్త్రీవిగ
నుక నేనునిన్నుగ్రహింపఁగూడదు - 3౧- కాఁబట్టి నావలన శీకులాభములేదు
కోరినచోటికిఁబోము - నేనునిష్కడతిత్వరతో నామోదపట్టణమునకుఁ బోవల
యును - 32- నుందర మెనజఘనముగలయోరంభా నాతోగోనికోరికయేమిలేదు
నీవుస్వరమును గూర్చిచాము - అనియిట్లాదేవాంగరాజుచేతఁ జెప్పఁబడినదై
దేవతాస్త్రీయైన యారంభ కోపముతోను హూడి తొట్టయూఁగునటను తల
యూచుచుదేవాంగునితో మరలమాటలాడనారంభించెను - ఓరాజశ్రేష్ఠడా
యేమంటివి - నాకుమంచియు తరముచెప్పితివి - 3౪ - ఆయోగ్యబుద్ధిమంతుల
లోనెల్ల శ్రేష్ఠుడవై ననీటిటుచెప్పఁగూడదు - అందఱుభాగమువారివలెనన్నుని
వెంచుకొనియున్నా వట్లెంచఁగూడదు - 35 - ప్రపంచమందుండు వారందఱి
లో నధికసౌందర్యముగలరంభ యెంతోమోహముతోవచ్చి వేషకోనునవృద్ధి
టువంటిమాటలాసీవుచెప్పఁదగినవి - 3౬ - ఓమహాబుద్ధిమంతుడా నేనువేశ్య
ను నిందితురాలనని చెప్పితివిగదా - పాపములఁగడచిన బుుషులు శాస్త్రురీ
తిని యజ్ఞములజేసిన పక్షమందా యజ్ఞములకు నాతోసంభాగముచేయుట ఛ
లమనివేషములయందుఁ జెప్పఁబడియున్నదే దాని నీవుదినలేదా - కాఁబట్టినేను

శేషేనానుసావసీం॥ ౩౮ ॥ నవిద్యతేత్రిలోక్యాంచ నదృశీసుందరీమయా । వ
రాశరాత్రిప్రముఖా మురయోగతకలహాః ॥ ౩౯ ॥ మదశేవేనవిభ్రాంతాః
రమంభంగమాశ్చయః । దృఢప్రతీకమునీనాంప దర్శనం మమభంగకృత్ ॥
౪౦ ॥ జితేంద్రియ మహాతానో నిరస్తాబహవోమయా । యోగినశ్చౌద్రచేత
స్కా నిరలభానభూషణాః ॥ ౪౧ ॥ దశశేనైవమేనశ్యే భవే యుక్తిలశే
ఖరాః । తితాదృగ్రూపసుభగాంపితాంహోకసుందరీం॥ ౪౨ ॥ ప్రాథమ్యం
తీమపిచమూకించత్వంసేవ్యకర్షిషి ॥ మమభోగ స్పృశ్యతిభిలభ్యతేనైతైః ॥ ౪౩ ॥
తాదృశీంమూకుల్పితేతి త్వయాద్యక్తకముచ్యతే । ప్రార్థయంతీమి
తిచమాంచూపమంస్తాన్యపవళాభ ॥ ౪౪ ॥ జయతోరతిరాజశ్చ వసంతనల
కూబకా । ఏతేహపవతాంశ్రేస్తానారీణామహమేనహి ॥ ౪౫ ॥ తేలావశ్యేన
తేరాజ స్కృతాం నాహౌంతి హోదశీం । తస్మాత్పద్యశేనాచ్చీ మననశో

మిక్కులి పరిశుదురాలనే యట్టి సన్న పమానపటుపకుమాయి రాజవద్యుడా
౩౮ - మూషులోకమయంచుండు ప్రీతిలో నొకతెయైన నాతో సరియైన
సాగనుకత్తెతేను - పరాశరుడండ్రెమొదలై సవరిశేడాంతరంగులై నముఖులం
దులున్నజూడగొనే మనోనిగ్రహమువలనజారి ప్రతభంగమును బొందు
దురు. ఎంతదృఢముగా ప్రతములనాచరించుముఖులకునన్ను జూడగొనేయా
ప్రకములన్ని యెక్కడనోపోవురు - ౪౦ - ఓ యింద్రియములను జయించినదే
వలమునీ - పెక్కులక్షమహాపుభావులను నేను జయించియున్నాను - పరిశుద్ధ
మౌళమనస్సుగలిగియున్నముతేనితెలివియేతోడప్రగాగలయోగులందఱునా
చూపుచేతనే విట్ర శేషులగుదురు - అతిహాపముచేత మనోహరురాలును బ
రిశుదురాలును లోకములలోనెల్ల సాగనుకత్తెగు నన్ను బ్రాధికాంచుదానిని నీ
వేలపరిగ్రహింపవు- నాతోడివాందుపుణ్యభాలులకులభించుగొకయితరులకు
లభించునా- ౪౩- అట్టిపన్ను జెమదాననని నీనెట్లంటిని- నేనునిన్ను బ్రాధికాంచి
తినని యంతమాత్రముననే యవమానింపసమెయి రాజశ్రేషుడా- ౪౪ - జ
యంచుండుపరికికెబెనిమిటియెన మన ధుఃఖవసంతపు నలకూబరుడమివీధుసాగ
నుకాండ్రహానెక్కుడై నవారు స్త్రీలలో నందఱలో నేనేసాగనుకత్తెను- ౪౫ -
ఓరాజా నేనుజెప్పినజయంతాదులు సాగనునందు నీకుఁబదియారంట నొకపా
లిక ననరికారు- కాఁబటియోమిక్కులి యదృష్టవంతుడౌ నిన్నుజూడగొ
నామనస్సు నిలవకయున్నది- ౪౬ - నేనెన్నుచు దేవాంగునిజూడగలను - దే

వ్యాకులాయైతే॥ ౪౬॥ ద్రక్ష్యేకదాహం దేవాంగం కదామౌ స్వీకరిష్యతి ।
త్యదాస్య చంద్రద్రక్ష్య మిలప్యతే సమయఃకదా ॥ ౪౭॥ త్యామేవచింత
యంతీతం త్యక్తూపం తవభాషితం । ఏతావత్కాలమనయం సారం సారం
పునఃపునః ॥ ౪౮॥ శయనేగమనేసిత్యాం భాషణేన్యాశ్చయాఃక్రియాః । స
ధ్యాసుతాసునమయానిస్తతంత్యయిచింతనం॥ ౪౯॥ అద్రాక్షింత్యాంయదా
త్యోహం మనోభూకేతదాదితః । లక్ష్మీకృత్యచగాత్రాణిభాధతేప్రదర్శ్య
శం॥ ౫౦॥ నమన్యేతస్యకాంతాని పాష్పాణ్యస్మిమయావిహి । యదుత్పస్తా
నియాన్యాస్య జ్వరంమేజనయంతిహి ॥ ౫౧॥ పాపనస్తస్యబాణానాం మా
లక్ష్మంకురుమాంప్రభా । మామంగీకృత్యసహసా సంతాపం మేవ్యపోహయ॥
౫౨॥ దత్వాస్థరామృతంమేతు హ్యంతస్తాపంనివారయ । నావౌశిత్వం తిర
స్కర్తుం యాచమానాం దయానిధే ॥ ౫౩॥ గాఢాలింగన మాధాయ ఘన
భాషావిఫుటనం । విధేహ్యంగాంగసంక్లేషంనందపాథరవల్లవం ॥ ౫౪॥ క
లాసం స్పృశేన్నేహేసై స్పృభాతై స్పృవిలోకనైః । రమన్వహిమయా సా

వాంగుఃశైవ్యపనమ్మబెల్లిగ్రహింపంగలఁడు - ఎప్పుడుమిముఖుచంద్రునిఁ జూడ
బోదును - దీని కెప్పుడుమయముని నిన్నే మనస్సుసండుదెలఁచుచు నీసాగసుమ
నీమాటలచమత్తారముచుబలుమాఱుతలఁచుకొని యింత కాలమును గడపితిని
౪౮ - వడకయంపును నడకయండు నునికియండును మఱియు నితరవ్యాపార
ములయందన్నిటియందునునీతలఁపుచునేనుమఱువనై తిని- ౪౯- నిన్ను నేనెవ్వ
డుమాచితినిో యచిమొదలుకొని మనః ఘృణా నాయంగములను గురిచేసుకొని
బాణములచేత నన్ను మిక్కిల బాఢింపచున్నాఁము- ౫౦- నేనామన ఘనిబా
ణములు పుత్రప్రతియొప్పును - మఱియేవనిన నవినివ్వలుగా నుండవలయును
అతనిచేతఁబ్రయోగింపఁబడియవివాకుజ్వరమునుగలుగఁజేయుచున్నది- ౫౧-
ఓసామి నన్ను పాపాత్తుని బాణములకు గురిగాఁ జేయకుము - కీఘ్రముగా
నన్నుఁబెల్లిగ్రహించి నాసంతాపమును మాన్పుము - ౫౨ - నీపెదవియందలి
యమ్మితమునిచ్చి నామనస్సురందలి తాపమునుబోగొట్టుము - దియకుగనియె
సయోదేవలపేమకోనుచున్న నన్ను నీప్రనిగ్రహింపనగదు - ౫౩ - దృఢముగా
నాఁగెలిందుకొని గట్టిభజములు కదియనట్లన్నియంగవఱలను నాయంగముల
తోఁజేర్చి పెదవినిగొఱుకుచు నన్నుఁబొందుము- ౫౪ - కలాసానములనంటుచు
నొఱువొరులంజూచినంతకాంతలుప్రకాశించునట్లునన్నుచుకీఘ్రముగానాతో

రంకంపవనమమూదిరం || ౫౫ || అపూజాబలతపవమనః కృతం వజ్రేణ వేద
 నా | సమృద్ధుభావనీధంబాప్రాథితోపిమయాస్యవ || ౫౬ || నబ్రవిష్యుత్త
 రంకించితాస్సీంతిషసిమూకవత్ | త్రిలోకసుంధరీరంభా యావత్తే దైన్యపు
 ర్వికం || ౫౭ || వింసిష్యతేవచనం చోద్యతే నహిభావతే | అపూజానిమ
 రంపన్యే హృదయం తేననంశయః || ౫౮ || అస్తివాస్తీత్పుత్రం వా బూహి
 యాస్యామితత్వరం || శ్రీసూతః || తయైవమకోదేవాంగక్షవావవిహసన్నివ ||
 ౫౯ || పూర్వమేవమయాసుభృక్రించతేద త్రముత్తరం | నవకాధానే దృశంక
 రాద్యాస్థాకం లోచితేమనః || ౬౦ || దేహోయం మలమూత్రాణా మూవా
 సోభృశకుత్స్యితః | మేదోమస్తిష్కమాంస్థామజ్జాతతదనంచయః || ౬౧ ||
 నవచ్చద్రఃపునాలోగైః పీడ్యతేభవభిన్నదా | నానన్యధహేఽనిత్యశ్చ నకదా
 న్యస్థిమంసుఖం || ౬౨ || ఏతద్దీయేతుభభోగేఽకుర్వాన్త తిమానతి || దైహికే
 నైవభోగేన నఖిలస్త్వచలంసుఖం || ౬౩ || పుణఃపాపాయభవతీ తస్మాత్త్వాన్తి

సురతముచితేయమైవా మనస్సునితో సమమైవసాగుగులనాఁడా - ౫౫ - ఓ
 పూజాఅయోగ్య - బ్రహ్మదేవుఁడు సీమచస్సును వజ్రముతోఁ జేసెను - తేనివక్ష
 మందో రాజా నేనిల్లుప్రాథించుచున్నాను నీకుఁ గనికరముతోఁ దక్షయండునా
 ౫౬ - మూషలోకములకు సాగనుకత్తేయయిచరంభ పేదపడి వేవహొనుచు
 న్నది - నీవొకయు తురముచెన్నక మూగవలెహరికున్నావు - ఓరాజా మూలు
 మూటతోఁపఁదాయేమియు తురము బయలు వెడలదాయెను - ఓపూజా సీమచ
 స్సుమిక్కిలికఠినమనితోఁనుచున్నదిసందేహములేదు - ౫౮ - కలదులేదనియెను
 జెప్పుము శీఘ్రముగాఁబోనై నఁ బోయెదను - అనియిట్లారంభచెప్పఁగా నాదే
 వాంగమునినప్రసాదు ను తురముజెప్పెను - ౫౯ - ఓసాగనై న కనుబొమలుగల
 దానానీకునేమమందేయు తురముచెప్పియుండలేదా - ఇప్పుడు మామనస్సన్ని
 విభముల నిలువంటికార్యమునుగోరుదు - ౬౦ - ఈదేహము మలమునకును మూ
 త్రమునకును నెలపు మిక్కిలి నిందితము మెదడుమాంసముననులు మ స్తిష్కము
 నెత్తురుపులిసరు వీనియొక్కప్రోగు - ౬౧ - దీనికిఁ దొమ్మిదిరంధ్రములున్నవి -
 ఇఁకనురోగభాభలెప్పు డేదేహమునకుఁగలవు - అన్యలచెతధషికాంపఁగూడని
 దికాదు - నిత్యముకాదుదీనికెప్పుడుమనీరమైననుఖములేదు - ౬౨ - కాఁబటియీ
 దేహాసంబంధియైన యల్పసుఖమందు బుద్ధిమంతఁ డవేడువదరాదు - దేహ
 సంబంధియైన యనుభవముచేత సిరమయిన సుఖము లేదుగదా - ౬౩ -

జ్యోతసనంకయః । స్వస్త్రిం విహయమాధాత్వా యోన్వాంకామయత్థేఖలః ।
 ౬౪ ॥ నశ్యేయ్యస్తస్యపుణ్యానిజన్మాంతరకృతాన్యస్మి । అన్యస్త్రికామకోమూ
 ధఃకజఽయిత్యామనంచయం ॥ ౬౫ ॥ దుస్తం సరకంప్రాప్య పీడ్యతేయమకిం
 కరైః । అలింగత్యంగనాంయోన్వాండుష్ప్రజశ్చిత్తనిభమాత్ ॥ ౬౬ ॥ అస్మా
 త్పరతరంసౌఖ్యంమత్వానాస్తీతితేతతః । అత్రస్యాత్కర్తనిభిషఃపశ్యాతేని
 యమకింకరైః ॥ ౬౭ ॥ తప్తాయోని తానారాలింగేతిప్రబాధ్యతే । యోన్వ
 నార్యాకిరంమోహహతృతేణాకషఽతేజడః ॥ ౬౮ ॥ బలన్వాంగేకృతాయా
 శ్చ మన్వాసోపివరవృధాః । ఘాతేవృశ్చిక సంపూణేఽసమాక్షివ్యకిరం ము
 హుః ॥ ౬౯ ॥ వృశ్చికానాహరేత్యేవం పీడ్యతే యమకింకరైః । యశ్చిం బ
 త్యన్యవనితాస్సలగ్నోయమకింకరైః ॥ ౭౦ ॥ విషపూర్వాస్థిక్షదంస్త్రా వ్యా
 భీశ్చుంపేతిబాధ్యతే । యఃపశ్యతిచమూఢాత్కాన్యకాంతాః కామమోహా
 తః ॥ ౭౧ ॥ సూచీభిస్తస్యభిద్యృతేనేత్రేయమభాపైరుషా । అన్యకాంతాను

ఇకనేమనినమరలఃభావము పెఱుగుటకుగౌరణముగానుండును. కాబట్టియీ
 దేహమువలని సుఖమునువిశవవలయును సందేహములేదు - ఏవత్వంబు తెలి
 యని బుద్ధిగలవాఁడై తనభార్యనువిడచిమఱియుక తెనుగోరుచున్నాఁడో అట్టి
 పురుషుడనేకజనములలోఁజేసియున్న సుక్రములన్నియుడఱుగునుఅన్యస్త్రి
 నిగోరినతెలివిహాలినవాఁడు సావములనుసంపాదించుకొని దాటఁగూడనిసరక
 మునుబొంది యనుభర్త రాజు భటులచేత బాధింపఁబడుచున్నాఁడు. ఎవఁడుదు
 మబుద్ధిగలవాఁడై మోహమును నిలువఁజాలక యన్యవనితనుగొంగలించుకొ
 నునో - అతఁడెవ్వడింకకంటె సుఖములేదని యెంచినవా యాకార్యమును జే
 యును అట్టిపురుషుఁడొకమంచునత్కర్తములకుఁదగనివాఁడగును - తరువా
 తనాపురుషుని యమభటులుకాచిన యనుమచేతఁజేయఁబడిన స్త్రీలనాలింగ
 నముచేసుకొ మ్మనిబాధింతురు - ఏమిదిహీనుడంగీకరింపనియన్యస్త్రినిఁబరుల
 దుఃఖముల నాలోచించక బలిమిచేతఁ జేతఁజేయింపట్టియూమ్మనో - అట్టిపురు
 షుని బిమ్మలుయమకింకరులు తేతచేత నిండియుండు బాక్రయం దతనిచేయి
 త్రోసితేత సీమప్రమనిభాదించురు - ఎవఁడన్యస్త్రిల జాంబవముచేయునో య
 ట్టిపురుషుఁడుయమకింకరులచేతఁదగిలి మెంపమిషముగలిగి క్రూరములై న సం
 దుగలయాఁడుసర్పముల ముద్దుపెట్టకొమ్మని బాధింపఁబడును - ఏ తెలివిలేనివా
 డుకామముచేత మయకమునుబొందినవాఁడై యశ్చస్త్రిలనుజూచునో యత

మంగేణ వృద్ధిః పాపస్య జాయతే || 22 || పాపానాం పరమం పాప మస్య స్త్రీ
 గమనం స్త్రీతం | తస్మాత్త్వావభీరూణా మస్తాకం విహితం హి || 23 || సుహృ
 పాత్రిషులోకేషుపవిత్రాపుణ్యకరణా | అహం భోగో మమ ఫలం విరాగా
 యతపోధనాః || 24 || అంగీక్రియాసురితి మాంత్యమోక్తం యత్తు సుందరి | వివా
 ర్యమాణే తత్త్వస్మిన్ నోపతేన హి భామిని || 25 || దూషితస్యాప్యనిత్యస్య దేహ
 స్వక్తిముపాప్తవం | కిన్నామతస్య నిత్యత్వం భోగస్య త్వవభామిని || 26 || త్వయా
 తుభంగం ప్రాప్తానాం కిం సామ్యం మే విపక్షతే | స్వాజితానిహితార్థాః శు
 భాస్యస్యన్యానివాతతః || 27 || స్యయమేవానుభవంజంతే గణ్యం తన్నాస్యవ
 తఃసం | బహునాప్రక్తిముక్తే పశ్యామి త్వాంసై కథం || 28 || అతోన్యాభిః
 క్రియాభిః కిం కాకభాగభభామిని || క్రిసూతః || ఏవం నిరసాసారాణా దేవాం
 గేనామరాంగనా || 29 || సక్రోధకోకా దేవాంగం భక్త్యయంతీపమబ్రవీత్ |
 ధిజ్ఞానతవచేబుద్ధిం హృదయం తనదుభిదం || ౩౦ || నిత్యానిత్యవివేకంతే ధి

నికన్తులను యమకింకరుల కోపముతో సూదులచేత బాపతురు - కాఁబటి
 యెన్ని విధములనైన నస్య స్త్రీసంబంధమునలనఁ బాపమునకున్వదికలుగును -
 22- పాపమును గలుగఁజేయు కార్యములయందన్నిటనస్య స్త్రీలఁబొందుటయె
 క్కుడైనదని స్త్రీతులయందుఁజెప్పబడియున్నది - కాఁబట్టి పాపమునకు భయ
 పమనట్టి మార్గదియు కముకాదు - 23- సూపహోకములయందు మంచి సాగుక
 తెనుస్వతమును గలుగఁజేయు కార్యముచేతఁ బరిశుద్ధురాలను నేనుజై రాగన్వ
 మునకు నన్ను బొందుటయే ఫలము తనస్సేధనముగా నుండు బుద్ధులందఱు న
 న్నుంగీకరింతురని నీవు చెప్పిన దేవకలదో యదియంతయునాలోచింపఁగానాకు
 రుచింపదున్నది - 24- అనేకవిధములఁజెడదె యునిత్యమైన యీ దేహమునకు
 మందియేమున్నది - అట్టిదేహముతో నిన్ను బొందఁగాఁగలుగునుఖమెట్టి నిత్య
 ము - 25- నీచేతననేకులు ప్రతభంగమును బొందిరింటివివారితో నాకు సాటియే
 ల - లోకమందుఁ బుణ్యకరమైనఁ బాపకరమైనఁ జేసినవారు వారువారుచే
 సినకరముల ఫలమును వారువారు భుజింతురు కాఁబటి యొకరినడవడినెంచుఁ
 బనిలేదు - అధికముగా మాటలూచియేమి ఫలమునే నెన్నివిధములనైన నిన్ను బొ
 డను - చూడనుగూడనమతింపనివారఁ జితరకార్యములుచేయఁబోవు గనుకనూ
 రకకథలేల మూటలూడవలయును భాష్యార్థభా అనియట్లా దేవాంగమునిచే
 తనారంభితిస్మరింపఁబడికోపముతో నుదుఃఖముతో నుగూహించె యీ దేవాం

కేజానందమండళిః । కథం మేలస్య తేభ్యోఽస్య యోనీని కేవలము ॥ ౮౧ ॥ మాం
పుష్కాస్య ప్రభావే లశేదసిక శేఖరః । మందప్రజం నమిసం జ్ఞానామిత్వా
హమిచ్ఛశం ॥ ౮౨ ॥ దైన్యవృత్త్యా ప్రాభవాయంత్యా నాగ్రహీనః పసం మ
మ । తస్మాత్త్యం దైన్యమాపన్న శ్శత్రుభిః పరివారితః ॥ ౮౩ ॥ తే గ్నప్తోభ
వమద్భుద్దే మహ్నా చాద్వీరపౌరుషః । పంచమః సహస్రాణి శూద్రత్వం సమ
వాప్నోసి । తతః సుం బ్రహ్మవరో భవిష్యసి నశయః ॥ సూతః ॥ ఇత్కుక్త్యా సా
య మాం భాత మవాప్నోయత్ర వా ॥ ౮౪ ॥ దేవాంగో పితతో రాజా త్మణంత
త్రవిదింత్యచ । ఈశ్వరాజేతిస్సీత్య స్వపటణము చాసదత్ ॥ ౮౫ ॥ ఇతిశీత్ర
ప్రకండపురాణే - దేవాంగ చరితే - దేవాంగస్య రంభాశాపప్రదానం నామైకా
పశోధ్యాయః.

అథహార్యో మహాతేజ ఉద్వాహించ స్వనుర్భవం । కతుం ప్రా
ప్యచలోకేశ మిదం పదమబ్రవీత్ ॥ ౧ ॥ నమోస్తుతే చతుర్వక్త్ర స్సహో
గురిబెదరించ మనిటలియె - ఓరి తెలివిహాలిచ నాఁడా నీబుద్ధినినించినపలయు
ను నీమచస్త్రికతికము - ఓరిమూఢబుద్ధిగలవావా నీరిత్యానిత్య వస్తవివేక
ముచునీజానముచు గాల్చునలయుచు - మినుండై సనీకునాతోడి భోగమెండుపిడిం
చుచు - ౮౧ - రసికులకైల శిభామణిగానుండునాఁడెవఁడో యొకఁడు మిక్కిలి
పుణ్యమునా పరించియూపుణ్యాపములపననన్న బోలెదను - నేమనిన్నిటి
బుద్ధితేనివాఁడవనియు రసికులముకావనియు నెఱుంగెను - ౮౨ - పేదతనమునుబొం
దిచేమనొనుచున్న నామాటనునీవు గ్రహించకపోతివిగనుక నీవు శత్రువులచేతఁ
జాటఁబడి పేదతనముచుబొంది నాశాపములపనఁ బరాక్రమముచెడి శత్రువుల
చేతఁగటఁబడుచువు ఐదువేలయేండు శూద్రుండవుగానుంచువు సిమ్మట బ్రాహ్మ
ణో త్తముండవగుదువు సందియములేదు అనియుట్లుచెప్పి యానంభయాదేవాం
గునివిడిచి యూపెయుండుచోటికిఁబోయెను - ౮౪ - అంత నాదేవాంగరాజునొ
కనిమిషమక్కడఁజరించియూశ్వరునియాజ్ఞాచొప్పున నంతయు జరుగుచుండు
ననినిశ్చయించుకొని తననట్టణమునకుఁబోయెను - ౮౫ - ఇది బ్రహ్మాండపురాం
బురదేవాంగచరితంబున - దేవాంగునకు రంభాశాపమిచ్చుటయున్నది నమనొ
కండవయధ్యాయము.

అందఱిక్కిలిప్రకాశముగలసూర్యుఁడతనతోడఁ బుట్టిన దేవదత్తకు
నీనమగా వివాహముచేయ నుద్భుక్తుండై ప్రపంచమున కంతటికి బ్రభునైన

కైకపూజిత । స్వస్వారం దేవదత్తాంమే దేవాంగస్వామితోజనః ॥ ౧ ॥ వివాహం కర్తుమిచ్ఛామి తత్కృతేత్వంమహామతే । స్వసిద్ధాంత ప్రకారేణ సమాలోక్యసుకోభవం ॥ ౩ ॥ ముహూర్తం వదదేవేక యతోస్సాకం ప్రభుభావాన్ । వచముకోభాస్కరేణ బ్రహ్మభాక్యం తమబ్రవీత్ ॥ ౪ ॥ అద్యాప్యమదితేసూర్య రాధేవక్షే నితేశుభే । వంచమ్యాం వతతాతేలగ్నం సోమవారేసులక్షణం ౫ ॥ రజన్యాం సత్తమ్యూర్ధ్వం ధనులక్ష్మే మహోహరే । కరిష్యతే యద్యుద్వాహ స్తతస్త్వ శుభావహాః ॥ ౬ ॥ తేనేవంకథితేలగ్నే మార్తండు స్వతథేతివ । ఉవాచభాస్కరఃప్రీత్యా బ్రహ్మణం జగతాం వలిం ॥ ౭ ॥ త్వయాన పరివారేణా గంతవ్యం తత్రైవేతి నే । అవశ్యమితిసప్రాకాశ్యా తత్ప్రీత్యైకృత్ప్రభ కృత్ ॥ ౮ ॥ కైలాస మగమచ్ఛ్రీమాన్ భంకరాహ్వనతత్పరః । ఉపాగమ్యమహేశానం దేవదేవం త్రిలోచనం ॥ ౯ ॥ ఇత్యుబ్రవీదీనమఃః పార్వతీన

బ్రహ్మయైకభూయై యైకమూటచెప్పెదను- ౧- సమ స్తోకములయందు బూజింపఁబడిన యోబ్రహ్మదేవుడా సోఅకు సమస్కారమవుఁగాత - నాలోఁజుటవీనదైన దేవదత్తమితిలేనివరాక్రమముగల దేవాంగునకిచ్చి వివాహముచేయఁ గోరి యున్నాను - అవివాహమునకు మీ సిద్ధాంతప్రకారము మంచి శుభకరమైన ముహూర్తమొకటి చెప్పమయా సర్వ ప్రసంపములకుఁ బ్రభుకై సస్వామీ మాకుఁబ్రభువ్రసేదేగముక నీతోనే యీసంగతినిజెప్ప కొంటిని - అనియిట్లుమార్ద్యుఁడచెప్పఁగా సతనిఁగూర్చి బ్రహ్మ యు తరముచెప్ప మన్నాడు - ౪ - ఓమార్ద్యుఁడా నై శాఖ మానమందు శుక్లవక్షమందు నేటికెనిమిదవదినమందు వంచమినాడు శుభకరమైన సోమవారమునాడు మంచిలక్షణములుగలలగ్నమున్నది- నాడురాత్రి యేమడుటకలకుఁ బిమ్మట వివాహముచేయఁబడిన పక్షమందా వివాహము మిక్కిలి శుభప్రదమైయుండును- ౬ - అనియిట్లుబ్రహ్మ లగ్నమును నిణఁయించిచెప్పఁగానే లోకమునంత ప్రకాశింపఁజేయునట్టి యాసూర్యుఁడు మిక్కిలి సంతోషముతో లోకములకు - బ్రభుకైన యాబ్రహ్మకునుగూర్చి యట్లీయనిచెప్పెను- ౭ - ఇట్లుచెప్పి యాసూర్యుఁడుబ్రహ్మతో నీవానినము నీపరివారముతో గూడ సవశ్యమకర్తవ్యమగు రావలయునని ప్రాధికాంచి యా బ్రహ్మభార్యలగు సవస్వతి మొదలగునవాని వేరు వేరుఁబిలిచి శ్రీసాంబశివనిఁ బిలువ నిచ్చగలవాడై షష్టణైశ్వర్య సంపన్నుఁడైన యాసూర్యుఁడు కైలాసపర్వతమునకుఁ బోయెను - దేవతల కైల దేవత

హితంశేవం । మహాదేవ జగత్పాన్విమిఁ వివాహోదేవలస్యహి ॥ ౧౦ ॥ సం
చమ్యంత్రగంతవ్యం యువాభ్యామఖిలైస్సహ । ఇత్సుక్త్వా సతతోదేవా
వ్రతవంతౌ తథేతిహ ॥ ౧౧ ॥ ఇభాన్యం షణ్మఖం చేవ పీఠభద్రంభవందివం ।
యేవాన్యేప్రమథాన్త్ర సర్వాశ్శాహూయయన్వితః ॥ ౧౨ ॥ శ్వేతదీప్తి
పంతతోగతాన్విష్ణుంనారాయణంప్రభం । సమాసాద్యాబ్రవిద్యాక్ర్యంభాస్క
రోహోకభాస్కరః ॥ ౧౩ ॥ నారాయణ జగన్నాథ వివాహో మేన్యసశ్చప్ర
భో । దేవాంగస్య ప్రదాస్యామి పంచమ్యాం సోమనానరే ॥ ౧౪ ॥ త్వమాంగ
చ్ఛమహాభాగ వక్త్రైశివహూవ్యః । తేనైవమకోరదిగా బాధమిత్య బ్ర
హ్మదరిః ॥ ౧౫ ॥ తతోలక్ష్మీం సమాహూయ భూమించైవ సమందరాం । పరివా
రాశ్చయేత్రప్రక్షణశ్శక్తఃఫారిణః ॥ ౧౬ ॥ సర్వానాహూయమతిమాన్ సన్
ద్రంగత్యామహుప్రభం । శవీసహితమహూయ జయంతిం పాకశాసరిం ॥ ౧౭ ॥

యేవతీయు మూపకన్నలుగలయతీమహేశ్వరునిమీఱమహకుభోయి యహ
సూర్యుఁడు పార్వతీదేవితోఁగూడమన్న శీవరిగూర్చి యిట్లునిలికను లోక
ములకునాథుఁడైన మహాదేవుఁడా దేవుఁడా దేవలునకుఁ బెండిలిగదా . ౧౦ -
పంచమివాఁడు ముహూర్తముగనుక నాటిదినముగిరుదదంపతులునకల దేవదల
తోఁగూడ సక్కడవచ్చియుంపవలయుననిచెప్పి వారుమంచివఁగొనే గణనా
యమనిఁ గుమారస్వామిని మీభద్రుని సందిశ్వరుని నింకనక్కడనుండు ప్రమ
థులెల్లనతిశ్రద్ధతోఁబిలిచిలోకములకెల్లఁబ్రకాశకరుడైనెలుగుడున్నట్టియా
సూర్యుఁ డక్కడనుండి శ్వేతదీప్తిపమునకుఁబోయి సర్వవ్యాపకుఁడైనవైనా
ధుఁడైన నారాయణునిఁబొంది యతనితో నిట్లనిచెప్పెను - ౧౩ - పీఠోక
ములకుఁబ్రభునైననారాయణుఁడా పంచమీసోమవారమునాడునాతోడమిటి
నడచెదేవదలకుఁబెండి దేవాంగమునికిచ్చుట్టు నిశ్చయముచేసేయున్నాను-
౧౪- నీవు నీవరివారుములతోఁగూడినవాఁడనై రావలయునయా మహానుభా
వా - అనియిట్లు సూర్యుఁడుచెప్పఁగా విశువు సరియట్లకానిమని యంగీకరించె
ను - ౧౫ - అంతనాసూర్యుఁడుమహాలక్ష్మీని సమన్విధములై న ధనములను
ధరించుముండును భూమిని మఱియుఁబ్రకాయధమునుధరించిన యావిష్ణువున
కుంగల పరిజనులనందఱును బిలిచి యక్కడనుండి నన్యగమునకుఁబోయి శవీ
దేవితోఁగూడియున్న దేవనాయకుఁడైన యింద్రునిఁబిలిచి యూయింద్రునికొ
డుకగు జయంతునిఁబిలిచి యక్కడనున్న బ్రహ్మహులను ద్వాదశాతిత్యులన

తప్తసితాశ్శబ్రహ్మశీనాదిత్యాత్పవనసూంసకః । దుద్రాదేవాత్ప
గంధర్వాన్యేయవాన్యేదేవయోసయః ॥ ౧౮ ॥ తానమాహుయానిఖిలా
సూర్యస్ససంకోకమాగమత్ । సందోషవందాసూర్యస్యామాతౌత్తస్యాజ
యాతః ॥ ౧౯ ॥ ఆహాపాలాశ్శదేవశీబ్రహ్మశీనసిసాదరంవిద్యా
ధరాస్యాయేవై నసర్వాంస్తాదేవయోనిజా ॥ ౨౦ ॥ సర్వానాహూ
యసంప్రాకన్యః షోడశతుభాన్సృరిస్సృతత్ । దేవాంగస్తుతతశ్చీమాంత్స
బుద్ధిం మంత్రిపుంగవం ॥ ౨౧ ॥ ఆహూయకార్యదక్షుంచ జగాదనవసన్సృ
భోమంత్రిపుంగవావన్యగచ్ఛంతాంరవిసన్నిధిం ॥ ౨౨ ॥ నిశ్చీత్య లగ్నంతే
నోక్షమావెత్తేనసుకోభనం । ఆగంతవ్యంశీఘ్రిమేసయువాభ్యాంచ మమా
జయా ॥ ౨౩ ॥ ఇత్యాదిషాదేవలేన మంత్రిణాతాతథేతేన । జగ్గుతుస్సవితుగో
క్షముభావదమమంమహా ॥ ౨౪ ॥ పశ్యంతౌచరిమిత్తాని దివ్యాని వివిధానిచ
సుముహూక్తే మురిశ్రేష్ఠాస్తవసూర్యంప్రవేదతుః ॥ ౨౫ ॥ ఉభాంవిసఖణౌ
తౌచతేనత్యాపిత్వావళ । సుబుద్ధిః కార్యదక్షశ్చ సూర్యోజైలోకబాంధవః ॥

మమపులమ పదునొకండు రుద్రులను దేవతలను గంధర్వలను మత్రియు దే
వతలజేనములను వారసంబుఁబెలిచి సూర్యుఁడు తనలోకమునకువచ్చిచేరెను.
తరువాత నాసూర్యునిమంత్రులైన సంమఁడుపసందుఁడను వారతనియు తరు
వునిఃనుఁబ్రీతితో దిక్పాలకులను దేవఘంటను బ్రహ్మఘంటను మఱియు వి
ద్యాధరులు మొదలగు దేవతలభేదముల సంబంధముఁబ్రాణింపిలిచివచ్చి యా
నమా వారముసూర్యునకుఁజెప్పిరి - ౨౦ - అంతవక్తఁడ సకలైశ్వర్యములచే
తనొప్పున్న యాదేవాంగమహారాజు తనమంత్రులలోఁ జెత్తనగాంజై
న సుబుద్ధిని కార్యదక్షునిలిలచి యొకమాటచెప్పెను - ఓమంత్రిశ్రేష్ఠబారా
మీర్వస్తుమూర్యునినన్నిధికిఁబొందు. ౨౧. మీరునాయుత్తరుప్రకారముపో
యి యాసూర్యుఁడు వినాహమునకు లగ్నమైపుమమాచియన్నాహోదానిఁ
డెఱుమగొని నిశ్చయముచేసికొని శీఘ్రిముగారావలయును. ౨౩. ఇట్లు దేవ
లునిచేత నానతియూఁబడిన యామంత్రులిదఁజ్జేయని మిక్కిలి సంతోషము
తో సూర్యునిలోకమునుగూర్చిపోయిరి - ౨౪ - వారుపోవునప్పుడు దోషలో
మందివెవ్వములైన సకలపములనకములఁజూచుచుఁబోయి మంచివేదయందా
సూర్యునిఁ బొందిరయూఁబుడిశ్రేష్ఠబారా. ౨౫. విద్యాంసులైన సయాసుబు
ద్ధియుః గార్యదక్షుఁడు సకలఁజేతంగానే సూర్యుఁడు వారలకుఁ దగినమ

౨౩॥ తెనోన్యస్యంసమభాషంత వివాహస్యక్త తేతతః । సూర్యోక్తంబ్రహ్మ
గీతం లగ్నానిశ్చిత్యమంత్రితా॥ ౨౨॥ ఆమోదం పునరాపాద్య దేవతాయో
చతుశ్చత్రత్ । తతోరీవిశ్చస్వామ్యాంవీరమాతాకండవప్రబీత ॥ ౨౩॥ నీ
రమాతాకండభద్రంతేభవానద్యమమాజయా । గత్వా మోదపురంశీఘ్రిం
చతురంగైశ్చ సంవృతః॥ ౨౪॥ ఇత స్త్రీయదివసే పంచమ్యాం సోమవాస
కే । ముహూర్తం దేవలసోక్త్యా పరివారాశ్చరస్యయే॥ ౨౫॥ తాత్పర్యం
శ్చ సమాశ్వామయ ఆగచ్ఛతుమహామతే । భాస్కరేణే మమాదిహో మాతోన్య
భాధమితీరయః॥ ౨౬॥ స్యంజనై సురగై రాద్విగైః పాదాత్తైశ్చాన్యనేకశః ।
సంవృతస్సమాశ్వాద పటణం నజగామహ ॥ ౨౭॥ తమాగతంతతోజా
త్వా దేవాంగో మంత్రితాస్త్వీకాః । అనేకజనంకీర్దం ప్రతిప్రేషయతాద
రాత్ ॥ ౨౮॥ ప్రతిస్మత్యతతోమాత్యావీరమాతాకండమాదరాత్ । దివ్యదుందు

ర్వాదలుచేసెను - అంతఃబ్రహ్మచరుని కెల్ల జటమెన యాసూర్యుడును వా
రును వివాహ విషయమునుకూర్చి మాటలాడిరి - అంతనామంత్రులతో సూ
ర్యుడు బ్రహ్మచరీన లగ్నమును జెప్పగా వారుదానినిశ్చయించుకొని మరల
నామోదపటణమునకువచ్చి యాసమాచారమును దేవలనితో జెప్పిరి - అంతనా
సూర్యుడును దనమంత్రియైన వీరమాతాంశునికూర్చి యిట్లువివరించెను - ౨౯ -
ఓ వీరమాతాకండమాదా నీకుమేలుకలుగుగదాత - నీవిష్టము నా యూచతిహిన్య
ననాలుగువిధములదంశునుకూడఁబిలిచిగొని శీఘ్రిముగా నామోదపటణమున
కుఁబోయి నేటికిమాడవదినముపంపమిసోమవారును నామమహూర్తమిది దేవ
లునితో జెప్పి యతనిపరిజనములెవ్వారున్నారో వారినందఱుఁబిలిచి రావోయి
మహాబుద్ధిశాలి - అనియిట్లు సూర్యుడుచెప్పగా నామంత్రినీయని యంగకా
రవాక్యమునుబలుకుచు బహుభిదములగురథములతోను గుఱములతో నేమఁ
గులతోఁగాలుబలములతోఁగూడినవాడై యతఁడతివేగముతో నామోదప
టణమునకుఁబోయెను - ౩౦ - అంతనాదేవాంగముని యాసూర్యుని మంత్రవిచ్చి
వసమాచారమునుదెలిసి ప్రీతితోఁ దనమంత్రుల ననేక పరిజనములతోడ నెదు
రుగాఁబంపెను - ౩౧ - అంత నామంత్రులు దివ్యములై ననగారాలు నపునత్తులఁడ
క్కాలు తప్పెటలు మొదలగువాద్యముల నాదములతోడ నాపీఠమాతాకండమ
న కెదురుగాఁబోయి సూర్యుని మంత్రియైన యా వీరమాతాంశునిఁ బటణము
లోపలికిఁ బిలుచుకొనివచ్చిరి - అంత నా వీరమాతాకండమఁ దేవాంగునున్న

భినిఘోకేషు సూర్యవాదిత్రనిస్యన్తైః ॥ ౩౪॥ పురం ప్రవేశయామాసు స్సచి
వంతిగ దీధితేః । సాంతఃపురం సమాసాద్య దేవాంగేనవర్షమ్ ॥ ౩౫॥ త
తోజగాదవవనం దేవాంగం ప్రతిసాదరం । రాజన్ముపసితంలగ్నం తృతీయేమా
నిచాద్యహి ॥ ౩౬ ॥ తస్మాత్త్వం సత్యరోభూత్వా మయాగచ్ఛ సహాధునా ।
ఇత్త్యక్వా ననివాత్ సన్య బ్రాహ్మణా త్తత్రియానథ ॥ ౩౭॥ యేచసామా
జకా నన్య సర్వాం శ్చ ససమాహ్వయత్ । గమిష్యా మోద్య సహనే త్యు
క్తవంతంసదేవలః ॥ ౩౮॥ త్వం గచ్ఛాద్యమహాభాగ శ్వోప్రభాతేఖలై స్సహ ।
వయమస్మా గమిష్యామ ఇతివాక్యం తమబ్రవీత్ ॥ ౩౯॥ తథేతి వీరమార్తాం
డః ప్రయయాసాస్వాలయంప్రతి । దేవలాగమనంచాశ సూర్యాయా సాన్యచే
దయత్ ॥ ౪౦॥ తతోంశుమాలీత్వస్థూర మాసాద్య వ్యాజహళహ । భగవత్
దేవతాత్మయానివాహస్సమువహితః ॥ ౪౧ ॥ కల్యాణమంటపం తస్య శీఘ్రం
నిర్మాతృమహాసి । తేనై వము క్తస్సత్త్విష్టా నిమహమామంటపంశుభం ॥ ౪౨॥
హేమప్రాకారనిలయం ప్రవాళ స్తోభాభితం । ఛాదితంవజ్రఫలక్త సంతు
లాభిర్నిరాజితం ॥ ౪౩ ॥ రత్న గోపానసీతం చ పువ్యరాగారై రైర్వృతం । స్థగీ

యంతఃపురమునుబొంది యంత దేవాంగునిఁగూర్చి ప్రీతితో నొకమాటవలికె
ను. ఓరాహా లగ్నమునమీహించెను నేటికిమాడవదిన మేగదా-౩౬- కాఁబటిని
విష్కృషు శీఘ్రముగాఁ బ్రయాణమైనాతోఁగూడరమ్ము - అనియిట్లు చెప్పి యా
దేవలుని మంత్రులను మఱియు నతని సభయందుండు బ్రాహ్మణులను త్తత్రి
యులనందఱనుబిలిచెను. పిలిచి యిప్పుడేప్రయాణము రథమశీఘ్రముగఁబోవు
దమనియతఁమచెప్పఁగా దేవలండతనితో మహానుభావుడానీవిష్కృషుమహే
మందఱము రేవటిదినము ప్రాతఃకాలమునవచ్చెదమని పలికెను - ౩౯ - అంత
నావీరమాతాఁమండట్లకానిమన్ని బయలుపెడలి తనయింటినిఁగూర్చి పోయె
ను. పోయియతవమూర్ధ్వనికొఱకు దేవలునిరాకను జెలిపెను. ౪౦- అంతసూర్యు
డుత్వష్టదగ్గరకుఁబోయియతనితో నిట్లనెను. వశుకై శ్వర్గసంపన్నఁడాదేవదత్త
కునివాహమంతటస్థించెను. ౪౧- ఆ పెండిలికిఁగల్యాణమంటపమునుశీఘ్రముగా
జేయవలయును - అనియిట్లాసూర్యునిచేతఁ జెప్పఁబడినవాఁడై యాత్మ్యపదుం
చిశుభలక్షణములతోఁగూడిన కల్యాణమంటపమును నిమిఁంచెను. ౪౨- ఆ
మంటపమునకుఁజాటునున్న ప్రవారీలుబంగారముతోఁ గటఁబడియున్నవియం
దలి సుంభములన్ని పవడములేగనుక నదిమిక్కిలిప్రకాశించియున్నది - వజ్రమ

తం వివిధైరతైర్భూతాభివాభిత్తిషు॥ ౪౪॥ అనేకమంచనంకీర్త్య మనేక
దాష్టరశోభితం । నప్తభిఃపంచభిత్తైః సహస్రైః స్తంభసంఖ్యయా॥ ౪౫॥ చ
కాసితం విశ్వకర్మా కారయామాస మంటపం । మణిదీప్తినిసంభన్న నానావర్ణ
సమాకులం॥ ౪౬॥ ఏకయోజనమాయామం చతుర్వింశత్యతసోత్త్రభుః । త
స్య ధ్వే మాక్షికంరమ్యం మంటపం కృతవాత్తతః॥ ౪౭॥ ధన్యాధఃకల్పయా
మాస చతుర్త్రాంచవేదికాం । కన్యాకుమారయోగస్థ్యాం పీటద్వయ మక
ల్పయత్ ॥ ౪౮॥ పునఃపీతాశ్శయనేకాని బ్రాహ్మణార్థమకల్పయత్ । సింహాస
నానిపర్యత్ర నానారత్న మయానిచ॥ ౪౯॥ ఉన్నతానిచ హ్రస్వాని బహుభా
ష్యకల్పయత్ । దేదీప్యమానం మణిదీప్తిభాతైః స్సింహాసనై రత్నమయైః
నేతైః । నేనాలయై రత్నమమృత్యుచితైః రాకారయామాసన మంటపం శు
భం॥ ౫౦॥ దాష్టరైరనేకైశ్శిఖరైః దశశీతాత్త మాగై ర్విచితైః స్వరకుం

ఘాల పలకలుపై మూతగానున్నది మంచిపూజలతో, బనితరముగానున్న చట
పువ్వలపైత్రబ్రకాశించియున్నది కూచములగానలు చెలియకుండఁ గన్వియుం
డుపట్టుపూజలతోనమద్బుచ్చటివంకరకొయ్యలన్నియురత్న ములుగానేయున్నవి
అమంటపపుతలుపులన్నియుఁబుష్కరాగమఁబలపలకలచేతఁజేయబడియున్నవి
నేలయందునుగోపలయందును నానావిధములై నరత్న ములఁగట్టియున్నది-౪౪
మఱియు నామంటపమందు మెండుసోఘాలున్నవి దానికివాక్కిట్లు పెక్కులున్నవి
ఇట్లూమంటపమును బల్కండెండువేలకంబములతోఁ బ్రకాశించియుండుదానిగా
నావిశ్వకర్మచేసెను. మఱియు నామంటపమందలి తెలుపెఱుపు మొదలైన వ
ర్ణములన్నియుగారత్నై కాంతులచేత నాఘాదింపఁబడి తెలియకున్నవి-౪౬- అట్టి
మంటపమేతుట చూచినప్పటికి నరిగా నొకయామడ కొలతయుండు నట్లామ
హుభావుమచేసెను - పిదప దానినమమ నుందరమైన ముత్యాలమంటపము
నొకదానిఁ జేసెను- ౪౭- దానిక్రింద నాలుగుమూలలగలిగియుండు తిన్నెనుజే
సెను- అతిన్నెయుండుఁ బెండ్లికుమారుడును గన్వయుఁగూర్చుండ రెండుపీఠము
లనుగల్పించెను-౪౮-మఱియునామంటపమందంతటబ్రాహ్మణులుగూర్చుండను
నానావిధములైనమఱులతో సింహాసనపు పీటల నేర్పఱిచెను - అతఁజేర్పఱిచిన
పీటలుకొన్ని పొడగులుగానుగొన్ని కుఱువలుగానున్నవి-౪౯- అతఁసునిర్మించిన
మంటపమందుఁ జెక్కఁబడిన రత్న ములకాంతులచేత దగదగమని ప్రకాశించు
చున్నది- ౫౦- అందుమఱులచేతఁజేయఁబడిన సింహాసనములు పెక్కులున్నవి రత్న

భావకాశైః । తేజోమయైరున్నతై రవ్యనేకై ద్వాకైరై రమ్యం నిమగ్నాత
 నవోత్తా ॥ ౫౧ ॥ ఏవం చిత్రం కాశలాన ంటపం సత్ప్రస్థాదివ్యం కల్పయిత్వావి
 శాలం । జామ్రాతే తద్దశయామాన హృషోద్వప్సావై చె తద్భాస్కరోవ్యసృ
 వత్తం ॥ ౫౨ ॥ దేవాంగస్తుతతోరాజాగత్వాకై లానమాదత్ ॥ అగంతుంప్రా
 థాయిత్యాన్యనివాహయ శివం ప్రభం ॥ ౫౩ ॥ విష్ణుమాహూయయత్నేన బ్ర
 హ్మణం నాకనాయకం । దిక్పాలాహుమిపాలాశ్చ మంత్రిభిసై నిస్సమా
 హ్వాయత్ ॥ ౫౪ ॥ తతఃప్రభాతేదేవాంగ శ్చతురంగబలై వ్యతః । సుముహూ
 ర్తే బ్రాహ్మణౌ మైవాఽదితైః పాతక స్సహ ॥ ౫౫ ॥ జగామ పరమ ప్రి
 త్యా భవనం లోకపతుషః । తతో బ్రహ్మదయోదేవా శ్శివముఖ్యా మహాగ
 ణాః ॥ ౫౬ ॥ విష్ణుపూర్వాభాగవతాస్సర్వవివసమాగమత్ । సూర్యలోకందేవల

ములచేతఁ జేయఁబడిననై యాశ్చర్యకరములై యుండు కొలుపు కూటము
 లు పెక్కులున్నవి - వీనిచేత నెల్లమంగళకరమై యుండునట్లా పెండిమంటపము
 నతఁడు నిర్మించెను - ౫౦ - ఆమంటపముయొక్క దర్వాజాలపై నుండు
 బంగారు శిఖరముల యందలి కలశముల కాంతినేత నాద్వారములాలాఘాడిం
 పఁబడి తెలియఁగూడక యున్నవి - మఱియుఁ బూజవులుగాఁ దేజోమయము
 లై యుండు ద్వారము లనేకములు గలుగునట్లా మహానుభావుశామంటపమును
 గల్పించెను - ౫౧ - ఇట్లాశ్చర్య తననేర్చునలన నాశ్చర్యముచుగలుగఁ జేయునది
 యుచు మిక్కిలి శ్రేష్ఠముచు నెవలపు గలదియుచగు నామంటపమును నృజించి
 తనయలుఁజే నయూహార్థ్యచకుదానిఁజూపఁగా నాసూర్యఁశుదానిఁజూచినంత
 సిందికనాఁజై యాశ్చర్యచుబొగ్గెను - ౫౨ - అంతనక్కడ దేవాంగరాజు ప్రేమ
 ముహూర్త గైలానముచకుఁబోయి తన వివాహముగతురావలయుచు లోకనాయ
 కుఁడైన యోశాంబశివుని వేఁచుకొని యక్కడనుండివచ్చి విష్ణువునుబ్రయత్నించు
 తోఁబిలిచి బ్రహ్మ నుస్థిరముచకు నాధుఁడైన యింద్రునిదిక్పాలకులను భూమి
 నిఁజూరిండురాజులను దనమంత్రులనంపి పిలిపించెను - ౫౩ - తరువాతఁ దానుపీ
 రహితాశాంబుహూర్త జెప్పిన ప్రకారము మఱునామ ప్రాతఃకాలమం దాదే
 వాంగరాజు మందిలగ్నమందు నాలుగువిధములై నదండమగూడఁబిలుచుకొని
 బ్రాహ్మణ సంఘములతోను వాద్యములతోను సంగీతపాఠకులతోఁగూడ మి
 క్కిలి సంతోషముతో బ్రపంచమునకుఁగనై నసూర్యుని లోకమునకుఁబోయె
 ను - అంతలోబ్రహ్మ మొరలగు దేవతలుచు సాంబశివుఁడు నతనితోఁగూడఁబ్రమ

స్వ వివాహం ప్రేక్షీతుం ముదా॥ ౫౭॥ తతస్పూర్వో మహాతేజా దేవతానిక
రాంతికే । అసీయ దేవదత్తాంతాం దేవాంగాయ దదా ముదా॥ ౫౮॥ త్రిలోక
సుందరీభాటా మోహాయంతీ జగత్ప్రయం । రాకేందు బింబవదనా రాజీవనయ
నాశుభా॥ ౫౯॥ తటిత్సన్ని భగాత్రాం భోరుమా పాదాయశస్వినీ । యత్సన్మ
పీరివాభాతి విధాస్సుమనోహరా ॥ ౬౦ ॥ రరాజ దేవలక్ష్మీయ మింద్రాణీ
పరిజాజనః । తతో బ్రహ్మ ముఖై స్సర్వై దేవై రాహునమాదరాత్ ॥ ౬౧॥
మూంగల్యసూత కన్యాయా బబంధవ్యపశ్చభిః । అక్షతాలోపణం శుక్రచ్ఛా
హ్నామంతపాతకాః ॥ ౬౨ ॥ దదనీరాజనం నార్యో మంగళా రావపూ
ర్వకం । కల్పవృక్షః కామధేయ క్షింతామణి రథాజయా ॥ ౬౩ ॥ ఇంద్రస్య
భోజనాన్యేషాం సర్వేషాం సమక్లయత్ । చతుర్ద్వీపం దినేష్యాసీ దైవ
హికమహ్నాత్సవః॥ ౬౪॥ తతో దేవాంగ స్వంతిః పరమానందనంకులః । ద

ధగణములును విషుప్ర మొదలుగాంగల శివభక్తులునందఱుదేవలునిఁజెండిఁజూ
డమత్సాహమతో సూర్యునిలోకమనకువచ్చిరి. ౫౭ - అంత సభకతేజస్సుగల
యాసూర్యుఁడు సమ నదేవతలకు నెదుటఁ దనచెల్లెన దేవదత్తుడెచ్చియా
దేవాంగునికొఱకుసంతోషముతోనిచ్చెను. ౫౮ - ఆబాలయైన దేవదత్త మూ
హాకోకములహాని వారి కందఱుకంటె సొందర్పముగలది మూహాకోకములను
మోహింపఁజేయుచదియుఁ జంద్రబింబమువంటి మోముగలదియుఁ గమలము
వంటి కన్నులు గలదియు మనోహరమైనదియు మెరుమువంటి దేహముగలది
యుఁగమలములవంటి యవగనుగులదియుఁ గీర్తికలదియు మిక్కిలి సుందరియై
బ్రహ్మ దేవుఁడ్రయశ్చ పూర్వీక స్సృష్టివలెఁ బ్రకాశించుచున్నది - ౬౦ - అట్టి
యాదేవదత్త యింద్రునకు శచిదేవినలె నాదేవలునకు భార్యయై ప్రకాశించెను.
ఏమట నాదేవలరాజు బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలతోడ నతిప్రేమచేత నాదేవ
దత్తుడు మంగళ సూత్రమును గల్పెను - అప్పుడు బ్రాహ్మణులు మంద్రముల
జెప్పించుఁడలఁబ్రాలుపోసిరి - ౬౧ - స్త్రీలు మంగళకరములె న పాలుపాడు
చునారతివటిరి తరువాత నింద్రుని యాజుచేతఁ గల్పవృక్షము కామధేనువు
చింతామణియూమూహమనారల కెల్లభోజనములకుఁదగినద్రవ్యములనిడి భోజ
నములజేయించెను - ఇట్లునాలుగుదివసులు పెండిమహాత్మ్యము మిక్కిలిమ
నోహరముగానాయెను - ౬౪ - అటు విమట దేవాంగరాజు మిక్కిలి సం
తోషభరితుఁడై మొదటఁచార్యశ్రీపరమేశ్వరులకుఁ బెండికట్లు పుదోవతులఁజి

దా వస్థాశ్చోత్పదికాన్యాదాతు శివయోస్తదా॥ ౬౫॥ బ్రహ్మవిస్థాది దేవే భ్యో దత్వా దివ్యాంబరాణిః । దివ్యవస్త్రేశ్చ బహుభి దేవాంగోరాజశే భువః॥ ౬౬॥ నై వాహికోత్పదాయుతా త్వర్వాశ్చనమతోపయత్ । న ప్రమేకం తతో దివ్యం భై రవాయస్యచోదదా॥ ౬౭॥ తద్భైరవో నాన్యగ వ్యోదుః । క్రోధాదుషః పూరితః । కంపయానమమాధానం దేవలంభై రవో బ్రవీత్॥ ౬౮॥ రాజనయి పరామర్శోద్య సంభతశ్చిరాయతే । దత్వానస్తాణిసోద్యేభ్యో వ్యతాషీత శ్చేషమభ్యమే॥ ౬౯॥ దాతవ్యం కిన్ను దేవాంగ పూర్వమేతన్నమేత్వియా । దత్తశేషం సగ్రహేమపయోగ్యం మమతన్నైష॥ సుందరోభై రవశ్చాసౌ అగత్యచావివేకతః । స్వస్థాపిత త్తం వత్త్రుంచ శిథిలీ కృత్వానేకతః॥ శమివృక్షంచనిషేధ్య హ్యేవదశ్చిన్విశేషతః । దాతవ్యమేకం

రలనిచ్చెను. ౬౫ - పిమ్మట కైలరాజులకు శిరోభూషణముగానుమవట్టి యా దేవాంగరాజు బ్రహ్మవిష్ణువు మొదలుగాగల దేవతలకొఱకు దివ్యములైన వత్త్రములనిచ్చి యింక నావివాహముహూర్తములకు వచ్చినవారికింతయు ననేకములైనను దివ్యవస్త్రములనిచ్చి వారిసందఱ సంతోష పఱిచెను - పిమ్మట నారాజు ఘంటికేషమెనదోవతిని భైరవునికొఱకిచ్చెను - ౬౬ - దాని భైరవుఁడుగ్రహింపఁజాయెను - అపూయ్యోగ గూఢ్యోన్నవాఁడై యాభైరవుఁడుకొఱకిచ్చినవానిని - తలయామించు దేవలనిఁగూర్చి భైరవుఁడొట్టనెను. ౬౭ - ఓరాజుతిన్నఁగానింతనేపటికి నీకు నామీఁద జూపకముకలిగెనా - అందఱకు వత్త్రములనిచ్చి మిగిలిన వత్త్రమును నాకొఱకిచ్చితిని - ౬౯ - ఈ వత్త్రమును నీవు ముందు నాకే దగఁబహాయి దేవాంగుడా - అందఱకొగొ మిగిలినవత్త్రమును నేనుదీసికొనను ఓరాజు యచినాకుదగినదికాదు. అనిసందరుడైనభైరవుడు అవివేకమువల్లవచ్చి తనకుయిచ్చిన వస్త్రమునుదించి జమ్మిచెట్టుమీఁదవేసి నాకుదివ్యమైన వస్త్రము వకటియిచ్చవలెనని చెప్పెనూ - యుప్పటికిన్ని శుదిగామంజెడి దేవాంగుడు తిరిగి చూచి అతని భురారముచేతను నేనిచ్చిన నవస్త్రమును యీప్రకారముచేసితి అనివల్కెను - కాబట్టినికు వస్త్రమునుయీ కూడదుపోయి నీమనసుకొదిపోయనిచెప్పెను అదుషుడైనభైరవుడు గౌరీనత్తియొక శంకరునిపొంది అతని పాదములకు నమస్కరించి గొప్పమాటచెప్పెనునను నదేవతలకున్న యథాప్రకారము వస్త్రములనిచ్చి నన్ను మరచెనూ. అనిచెప్పెగానుసాంబమూర్తిదేవాంగునిచూచి స్వచ్ఛమైనదిగా మనస్సదివ్య

నస్తుంచ దివ్యం స్వచ్ఛం సదాసుఖిః॥ దృష్ట్వాపుంశ్చ దేవాంగః తస్యదురా
గఃచింతయా । ఏవం కృత్వా దత్తవస్తుం దేవాంగోహ్యో బ్రవీష్యచ॥ దా
తుంపశ్యతేతుభ్యం గచ్ఛశీమిం యథామతిం । సకై రహోసాదుసాతాగారీ
శం ప్రాప్యశంకరం ॥ తస్యసాదా నమస్కృత్య సోబ్రవీ ష్యచసం మహత్ ।
దేవతానాంచనర్చేహం దత్వావస్తుం యథాక్రమం ॥ తమాంసం స్మృత్యదే
వేత ఇత్యాహవచసంమహత్ । దృష్ట్వాస శంభుదేవాంగం కై రవస్య య
థాసుఖం॥ దాతవ్యమేకం వస్తుంచ దివ్యం స్వచ్ఛం యథావిధి । పురాతం
హంతై రవస్యదివ్యం మోహకరిం సదాదదా వస్తుంచదేవేశ ద్రవస్యంచ కు
జోవరి । దృష్ట్వీశంకై రవశ్చాక హ్యబ్రవీత్పాదభావకంచచః॥ సద త్తవస్తుం
దేవేశ నాహముశ్చహతే సదా । శమివాత్మేచతద్వస్తుం ఛేదం కృత్వాతివేగ
తః॥ నిగ్నేచ్యతేమయాసాధు హృగ్రమాతిః స్వదాసుఖిః । దృష్ట్వాతు శంభురీ
శానో గత్వాత్మం కుమతీసదా కుజస్యాధ స్రదేశేతు వసతి సేవసద్విదా -
మవబంధుసాగేంద్రాత్ సురంగా న్యాయం హసః ॥ ౭౨ ॥ భూషణాశీ
విదితాశీ బహువాదాసీ గణాప్రివిః । స్వస్యసుదేవ దత్తాయా వ్యతాగ్నీ
త్పాకతోషికం ॥ ౭౩ ॥ బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వేశ్వ జగ్గుర్వై స్వాలయాన్వృ
తి । ఇంద్రాది దేవతాస్సర్వా యేచనై దేవయోనయః॥ ౭౪॥ బ్రహ్మవయో
న్యేనర్చ్యేషి జగ్గుస్త్వ స్వాలయాన్వృతి । దేవాంగోపి తతోరాజా భార్యయా

మౌసదిగా యథావిధిగా యివ్వవలెనూ - ముంచునేమకై రపునికి దివ్యమైవటి
యమోహకరమైవటియు ముందునేసన వస్త్రిమునిచ్చితిని ఈశ్వరదా దాని
చించిజమ్మిచెట్టుబుదవేశేనుమామహీ- అకై రవశుసాంబమా రినిమూచి సాధక
కమై నవచనముమవల్కెను ఓసాంబమూతిః- అతడిచ్చినవ స్త్రిమునుజించి జమ్మి
చెట్టుమీచునే నీమిగదా-యన్నోకిన్ని శుచియైనయగ్రమూతిఃయైనసాంబమూ
తిః- అకై రపునిమూచి శీఘ్రముగా నీవుపోయి జమ్మిచెట్టుకింద వసతియేర్పరచు
కొనియుండమని శపించెను అవ్వమసూర్యుఁడు మదపుకేనుంగులను గాలితో
సమానమైనవడిగలగుఱములను నిచ్చిత్రములై నతోడపులను బెక్కుపరిచారిక
లనుదనచెల్లలై నదేవ త్తకు సంతోషముతోఁగానుకగానిచ్చెను- ౭౩- అంతనా
మెండ్లికి వచ్చియున్న బ్రహ్మదేవుడు విష్ణువు నీశ్వరుఁడును దమతమఁయిండకుఁ
బోయిరి మఱియు ఇంద్రుఁడు మొదలై న దేవతలందఱును బ్రహ్మరులును ద
క్కినవారందఱునువారియిండకుఁబోయిరి అంతగాదేవాంగిరాజును సూ

స్వబలై స్వహా ॥ ౭౫ ॥ ఛాయాభాను సమాజప్రో జగామా మోదపటణం
 సవట్టణం సమాసాద్య పాలయనాజ్యము తమం ॥ ౭౬ ॥ ఆనంద యన్వజా
 స్మ రావ భార్యయా దేవదత్తయా । రమతేన చిరంకాలం పౌలోమ్యేన పురం
 ధరః ॥ ౭౭ ॥ దేవాంగస్య వివాహమేవ మఖిలం యశ్శాస్త్రివయేద్వక్తితః ।
 త్తాయుశ్శ్రీణు యాశ్శ్రవంతినకలా నీసానిలశ్రానిహి । యవస్సోజేదవత్స్వ
 లంచస్వసతే రై వాహికే మంగళంసూత్రం స్వస్థుభానితైరతి చరాంకారు
 తశ్శూలినః ॥ ౭౮ ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే - దేవాంగచరితే - దేవాంగ వి
 వాహనానామ ద్వాదశోధ్యాయః.

శ్రీపూతః ॥ అథ దేవాంగరాజ్యః । ప్రశశాసవసుంధరాం ॥ ప్రజానాంజ
 నయకాహుషా మసమాపసరాక్రమః । ౧ ॥ యక్తైవ సుర్యదేవానాం దేవరా
 జేమరావతీం । గాంచాసిక్తా పాలయత్యేవం । ప్రజాఃపుత్రానిహారసా ॥ ౨ ॥
 ప్రసవ్యపరమానందం ప్రజావన్మధిరేభృశం । సువసస్య ఫలాశ్వాసా రాజ

ద్యునిచేదనతనిభార్యయై ఛాయాదేవిచేతనుసెలపుతీసుకాని తనభార్యయైనదే
 వద త్తముగూడబెలుచుభాగ్నితననేనలతోడనామోపపటణముకుఁబోయెను - అ
 తఁడుపట్టణమునుకుఁబోయిక్రేమేమెనతసరాజ్యమునుబాలించుచుఁ బ్రజల సం
 తోషపెట్టుచుశనీదేవితోనింద్రుఁడువలెదనభార్యయైనదేవదత్తతో బహుకా
 లము క్షీణించెను - ౭౭ - ఈదేవాంగుని వివాహకథనెవ్వఁడు సమగ్రముగానతి
 భక్తితో వినిపించునో యెవ్వఁడునంతోషముతో వినునో వారికిద్రుతకు నన్ని
 కోర్కెలుసిద్ధించును - మఱియు నీదేవాంగరాజు వివాహకథను జదివినస్వః
 వస్త్రములనెవరిత్తుగో మంగళసూత్రమును జేయించి యెవరుదానము చేయు
 దునోవారలకుసాంబళిప్రనిదయవలన సుఖములభిక్షముగాలభించును - ౭౮ - ఇ
 దిబ్రహ్మాండపురాణంబున దేవాంగచరితంబున దేవాంగ వివాహమన్నది పం
 క్తాండన యధ్యాయము.

తరువాతేవై త్తాంతమునాబుఘలకుసూతుఁడుచెప్పచున్నాఁడు - పిమ్మ
 టనరిలేననుతాపముగల యాదేవాంగమహారాజు ప్రజలకు సంతోషమును గ
 లుగఁజేయుచుభూమినిబాలించెను-౧- సమ న్దేవతలకుఁ బ్రభువై నయింద్రుఁ
 డు స్వర్గమును బాలించురీతి నీదేవలండు భూమినిబాలించుచుండఁగా జనులం
 దఱు కొరసపుత్రులనుబొందినట్లు సంతోషించి మిక్కిలివృద్ధిబొందిరి - భూమిన
 మ సములై నపయిల్లతో సుబంటలతో నొప్పిన కై నతిప్రతయెన స్త్రీగణనంతం

తేన ననుంధరా॥ 3॥ గుణావంతం సమాసాద్య పతిం సాగ్ధీననుందరీ । నాతివ
 మ=తివర్జనో నానావృత్తిః కదావ్యభూత్ ॥ ౪॥ నవీవాసశీనత్వేభ్యో నచశ
 త్రుక్వ తంభయం । కాతేవష=తివర్జనస్సర్వాషధినమాకులా॥ ౫॥ సంపూర్ణ
 ఫలదావృధ్వీ ప్రజాస్సానందకందభాః । సర్వవిద్యాను కుశలా వినయాచారత
 త్పరాః॥ ౬॥ తవస్త్విసత్ప్రయజ్ఞానో బభూవుర్పూర్వహాస్తదా । త్రితియా
 వీర్యసంపన్నాః కలావంతోయశస్వినః ॥ ౭॥ సుశీలా సేవ వృధిగ్ తస్మా
 లతిమేవినీం । గోపోషణపరానిత్యం ధనధాన్యాఘృతోభనాః॥ ౮॥ సదాచార
 సమాయుక్తాయశో విసయభూషణాః । పురాణ శ్రవణోద్యుక్తా స్సతతజ్ఞాన
 కాముకాః॥ ౯॥ ఆర్యపూజా లబ్ధవర్ణా ఆర్యావస్థధితేతదా । శూద్రాశ్శ్రీశ్రూ
 షణామ కాస్సతాం ధర్మ వివర్ధనాః ॥ ౧౦ ॥ కృషీపలావస్థధితే మహాధాన్య వి

డేనపేనిమితినిబోంది యెట్లుప్రకాశించునో యాప్రకారము ప్రకాశించెను - వ
 ష=దేవత యధికముగావషి౯ంపడు - ఎప్పుడును వానలేకయుండుటలేదు - ౪ -
 వక్షులవలనను జంతువులవలనను బాధలేదు - శత్రువులుచేయునట్టి భయములే
 దు - వానదేవుడు కాలముతప్పక వానకురియును - భూమినను సములై న యె
 షధులచేత బూర్జ మెనమగ్రములయిన పంటలనిచ్చునదియైయుండెను - అప్పు
 షుజనులందఱునంతో షముతో గూడినవారుగాను నకలవిద్యలయందుఁ జాతు
 ర్యముకలవారుగాను విసయమువాచారమునుగలవారుగానుండిరి - ౬ - అప్పు
 షు బ్రాహ్మణులందఱు తపస్సుచేయువారుగాను యజ్ఞములుచేసిన వారుగానుం
 డిరి - ఆదేవాంగరాజుభూమినిబాలించునపుడు త్రితియులు పరాక్రమము గల
 వారుగాను నకలశిల్పములు నేర్పినవారుగాను గీతి౯గలవారుగాను మంచి న
 డవడిగలవారుగానువృద్ధిఁబొందిరి - అప్పుడువె శుశ్రులేఅప్పుడువాపులబోషిండు
 టయందాన క్షీలవారుగాను రొక్కమునకు ధాన్యములేయుట ధాన్యమును
 రొక్కమునకమ్మట యూజేరములుచేయువారుగాను మంచి నడవడిగలవారు
 గాను గీతి౯యువినయమునలంకారముగాఁగలవారుగానుబురాణములనువినఁ
 బ్రయత్నముగలవారుగా నెప్పుడుజ్ఞానమునుగోరువారుగాను బెద్దలఁబూజనే
 యుటయందుఁ జెలిసినవారుగానువధి౯ల్గుచుండిరి - శూద్రులునత్పురుషులకుశి
 శ్రోహుచేయుటయం దాన క్షీలవార్తై భమ౯మునుజెంచువార్తై కృషిచేసికొ
 నిదానివలనవిశేషముధాన్యములఁబండించుకొనుచున్నదిఁబొందుచుండిరి-సమ
 న్నైవజలకు నానందమునుజెంచుచున్న యాదేవలునిరాజ్యమందుఁ గాళ్తులేని

వృద్ధయః । నపంగవోనబధిరానాం ధానై వసదామయాః॥ ౧౧॥ నై వధూరా
 నఖన్నాశ్చనవిహాపా జనాస్తదా । తస్యరాష్ట్రే దేవలస్య జనానంవివర్ధనే॥
 ౧౨॥ నై వానివాపనంకించిత్రస్విరాణాంచపశ్యతాం । స్త్రీయశ్చశీలసంప
 న్నానై వానంగతభర్తృకాః॥ ౧౩॥ నపంధ్యానై వదుశ్శీలా నచవిధిన్నదా
 వ్యదాః । రాజంతేన తదానార్యః సతిభక్తి సమన్వితాః॥ ౧౪॥ నాప్యాసీతు
 బ్రకలశ్చానా నమాత్యైర్యంపకుత్రచిత్ । కృషణాశ్చాస్మిన్ వానన్ స్తత్రరా
 ష్ట్రేమనోహరే॥ ౧౫॥ నాకసి కభయంకించి ద్విద్యతేన కదాపన । అన్యో
 వ్యస్థి హాసంయుక్తా స్సదాసంతంషమానసాః॥ ౧౬॥ వినయాచారసంపన్నా
 ధర్మ యత్నై పరాయణాః । యథాస్వప్న తయస్స ర్వే జనాస్తత్రపకాశీరే॥ ౧౭॥
 సకౌప్యధిసమాపేత సంపూర్ణ ఫలదాయినీ । భూమిస్తదారాజతేన జనానం
 దవితర్ధినీ॥ ౧౮॥ ఏవంప్రశానతో భూమిం దేవాంగస్యామితోజనః । అజాయం
 తతతఃపుత్రాస్త్రీయస్త్రీతాగ్నివర్ధనః॥ ౧౯॥ దివ్యాంగో విమలాంగశ్చృధ

వారులేరు - చెటివాంప్రలేరు కన్ను గాననివారులేరు - ఎల్వన్నును రోగముగ
 లవారులేరు - మోసగాంప్రలేరు - దుఃఖసడ్దేవారులేరు - వికృతరూపముగ
 లజనులులేరు- ౧౨- ముసలివారుమానుషుండగాఁబాలురుకుఁజెత్తకకృత్య
 ములుజరుగుటలేదు - స్త్రీలండఱు మంచి నడవడిగలవారై కీధుఁ సుమంగ
 లులుగానుండిరి - అన్నును స్త్రీలలోగొఱాలులేదు - చెమనడతగలదిలేదు -
 కోరిక దీరిదిలేదు - స్త్రీలు తమ పెనిమిట్టయందు భక్తిగలవారై ప్రకాశించు
 చుండిరి- ౧౪- ఎక్కడనుజగడములేదు - ఒకరివొండనొకరికి మత్తెరములేదు
 మిక్కిలి సొంపై యున్న యా రాజ్యమందు దరిద్రులును లేరు - ౧౫ -
 ఆరాజ్యమం దెవ్వను న పేతుక మైన భయముకలగదాయెను- అక్కడిజనులం
 దఱునొండొరులయందుఁ బ్రీతిగలవారును సర్వకాలమును దనిసియున్న మన
 స్సులుగలవారును వినయమునాచారము నధిక్మగాఁగలవారును ధర్మమును
 జేయబూనికగలవారును దమతమవర్తముల నడవడితస్త్వనివారై యుండిరి-౧౭-
 అవ్వనుభూమిసమస్థాపథులతోఁ గూడినకలవిధములై సధాస్యములఁబండును
 నకలజనులకు సంతోషమును జెంచునదియై ప్రకాశించెను- ౧౮- ఈప్రకార
 ము భూమినిఁబరిపాలించుచున్న మహావరాళమహాలియయిన యా దేవాంగ
 రాజునటిఁచిమట్టమూడగ్గులవంటి లేజస్సులుగల ముగ్గురుకొడుకులుపుటిరి-
 దివ్యాంగుఁడు విమలాంగుఁడు మిక్కిలి పరాక్రమవంతుఁడైన ధవళాంగుఁడు

వభాంగీతివీర్యవాః । ప్రవీడు స్వేతతోవృద్ధింత్రయోదీప్తాశ్చనాగ్నయః ॥ ౨౦ ॥
 తథాతుఃపరమంతోషంపుత్రై స్సేవితకాతదా । జయంతేనతనూజేన యథేం
 ద్రాశీపుంవరా ॥ ౨౧ ॥ కంధర్వేణదమూవిష్ణూకుమారేణయథాశివా । దేవ
 దత్తావదేవాంగ పురేవారయతాంసదా ॥ ౨౨ ॥ అనన్యమూనసాకాలమానం
 దభరంతౌచతౌ । తేషాంపితాతుపుత్రాణాం దేవాంగఃకాలవనవ ॥ ౨3 ॥ జాత
 కర్తావసంస్కారా నకరోద్వీధినతతః । సర్వప్రవీణాస్తేనర్వాయుధ శాస్త్ర
 విశారవాః ॥ ౨౪ ॥ ధర్మత్రాణవరాశ్చైవబభూవుఃప్రాప్తయావనాః । తత
 స్పూర్వసుతాస్తినగ్నిప్రహ్వీద్యా ఇహోజ్యహః ॥ ౨౫ ॥ సర్వప్రభావవదా
 ణీచపలాక్షతినామతః । తేషాంవివాహామకరోత్పుత్రాణాం దేవభామదా ॥
 ౨౬ ॥ దేవదత్తావదేవాంగస్సృషాభిహారమానతుః । దివ్యాంగస్తతతఃసి
 త్రాయకావరాశ్చేస్తప్తిషితః ॥ ౨7 ॥ శానతిస్తప్తయం రాజ్యం మంత్రిభిస్త

ననునాముగదుకామకులు నగ్నులు నెలుగులుపుద్గిబొందిరి. ౨౦. అన్యదాకా
 మకులచేతః దల్లిదల్లులై నదేవదత్తయ దేవాంగమహారాజును జయంతునిచే
 తకచీదేవియు నింద్రుఃష నెటువంతోషముబొందిరో యట్లు పరమానందము
 నుబొందిరి. ౨౧. మన ధునిచేతమహాలక్ష్మీయు మహావిష్ణువునువలెను. గుమ
 రస్సామిచేతః బాల్వతీ పరమేశ్వరులు వలెను దేవదత్తయను దేవాంగుషనా
 కొమకులచేత నంతోషముబొందినవారై మనసునందొండుచింతలేక తాల
 మురుగడపిరి - పిమ్మటవారిత్రైయెన దేవాంగమహారాజు కొమకులకుఁ గా
 లమతిక్రమింపకయే శాస్త్రరీతిగా జాతకర్తావి సంస్కారముల నన్నిటిని జే
 సెను - వారీతిహాసనమువచ్చునంతలో నన్నిటియందు నేర్పరులుగాను నమ
 సములై న యాయుధములనుబ్రయోగింపట మొదలగువాని దెలుపునటి శా
 స్త్రములనెల్లఁ జదివినవారుగాను ధర్మమును గాపాడుటయే ముఖ్యముగానెం
 దువారుగానై రి - అంతస్సర్వప్రభయనియుఁ బద్యాక్షియనియుఁ జవలాక్షియ
 నియుఁ బేరులతోనూర్చునికీమృదుకుతులు మూషవేదములవలెబ్రకాశిం
 నుచుండఁగా వారల నాదేవాంగుఁడు దనకొమకులకుఁ దీసి పెండిచేసెను -
 ౨౬ - ఇట్లుపెండిచేసి దేవదత్తయను దేవాంగుఁడు నాకోడలక్షదేవసంతో
 షపడిరి - అంతమహాబుద్ధిశాలియైన యూడిన్యాంగుఁడు తండ్రిచేత యకావ
 రాజ్యమందుఁ బట్టాభిషేకముచేయఁబడి తానుమంత్రియలతోడ రాజ్యమును
 పాలించెను - ఓబ్రాహ్మణులారా తరువాత నాదేవాంగరాజుడిశేషుని కూ

హబుద్దిమాన్ । దేవాంగ శ్చంద్రరేఖాయాం శేషపుత్ర్యాం తతోద్విజాః॥
 ౨౫॥ తనయంజనయామాన సర్వలక్షణనందుతం । సుధర ఇతివిఖ్యాతం ధ
 ర్శీలంమహాబలం॥ ౨౯॥ సప్తత్రోవప్రదేక్షీమాన్ ఘక్ష్మక్షు ఇహోషరాట్॥
 తతఃకరూశాధనతి శ్చార్ధసేహో మహాబలః ॥ ౩౦ ॥ దేవాంగ రాజ్యమఖలం
 తోభయామానదపితః । దేవాంగస్తత తస్మైత్వా విప్రియం తేనకారితం॥
 ౩౧॥ సూరసేనం బలిం హత్వా పారుషేణరణాంగీణే । తద్రాజ్యేస్థాపయా
 మాన సుధర్మధర్మవధన్॥ ౩౨॥ సోభిషి క సతఃపితా పుండరీకపుశేషుధే॥
 తద్రాజ్యం పాలయామాన పితృవద్ధర్మ వి తమః॥ ౩౩॥ తతఃకరూశాధనతేస్తు
 ధర్మస్థామితోజనః । అవంతి రాజతనయాం పుష్కలాం విశదప్రభాం॥ ౩౪॥
 ఉద్వాహమాకరోప్పీమాన్ దేవాంగస్తనయస్యసః । సతయా రమయా
 స్తసుధర్మతులవిక్రమః॥ ౩౫॥ కారూశంపన్వకం రాజ్యం శాసన్నాస్తతతో
 ముదా । దేవాంగోపిమహేష్వాసోరాజాతులితవిక్రమః॥ ౩౬॥ పాలయాన్ శ్చ

తురై న చంద్రరేఖాయందు నకల సాముద్రికలక్షణములతోఁ గూడినట్టియు ధ
 మాన్చరణ బుద్ధిగలయట్టియు మిక్కిలిబలముగల సుధర్మదక్షిణ బ్రహ్మి కిక్కిన
 కొమకుమబుట్టించెను - ౨౯ - నకలనందలగులయాకుమారుఁడు శుక్లవక్ష
 మందుఁ జంద్రుఁడువలెవృద్ధిబొందెను - అంతఁగరూదేశములకుఁ బ్రభువైన
 ట్టియు మిక్కిలియు క్కరియైన సూరసేనుఁడనురాజు గర్వించిన వాఁడై దే
 వాంగుని రాజ్యమునంత దల్లిడింపఁజేసెను - అంత నాదేవాంగుఁడా శూరసే
 నుఁడుచేసిన యువకారమునుభిని బలవతుఁడైన యాశూరసేనుని యుద్ధం
 గమందునంహరించి ధమన్మునుబెండునట్టి తనకొడుకైనసుధర్మని నారాజ్య
 మందుఁబట్టాభిషిక్తుంజేసి నిలిపెను - ౩౦ - నకలధర్మములు దెలిసినవారిలో
 మిక్కిలి శ్రేష్ఠుఁడైన యాసుధర్మఁడు తనతండ్రిచేత శుభకరమగు పుండరీక
 పురమందుఁ బట్టాభిషిక్తుఁడై తండ్రివలె నారాజ్యమునుబరిపాలించెను - ౩౩ -
 అంతనాదేవాంగుఁడు తనకుఁగొడుకైనట్టియుఁ గరూదేశములకుఁ బ్రభువైన
 మహాహవాక్రమశాలియైన సుధర్మనకు నవంతిరాజుకూతురై న స్వప్రమైన
 దేహకాంతిగల పుష్కలయును కన్యకనుదెచ్చి వివాహముచేసెను - తరువా
 తసరిలేని శౌర్యముగల యాసుధర్మఁడా పుష్కలతోఁగ్రీడించుచుదనకరూశ
 దేశమునుజక్కఁగాఁ నంతోషముతోఁ బరిపాలించుచుండెను - గొప్పధనుస్సు
 గలయట్టియు సరిలేని పరాక్రమముగల యాదేవాంగుఁడును దనకొడుకులతో

స్వకంరాజ్యం వతతాత్తేన సప్రత్రకః || ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే - దేవాంగచరితే - దేవాంగ రాజ్యపరిపాలనంగామ ప్రయాదశోధ్యాయః.

తతస్తరాక్షసాస్స క్షేపిన్యవ స్త్రిరలక్ష్మతాన్ | విహిక్ష్య దేవగంధర్వాన్ హాసతర్వాన్ శ్చ భూసురాః || ౧ || స్వభక్త్రే వజ్రదంష్ట్రాయ వ్యాచఖ్య దేవవ రసం | తేహం తద్యచవంతుత్యావజ్రదంష్ట్రానిశాచరః || ౨ || అసోఘ కామ స్తచ్చేయో దేవానాం పూర్వమత్సరాత్ | జత్యాతానఖిలవా దేవాన్ నినిజత్య పురందరం || ౩ || అహమేవత్రిలోకేశో భూయానం విగళజ్వరః | ఇతిమత్స్యాచదుర్బుద్ధిర్జైరదంష్ట్రస్స స్పృహోదరా || ౪ || వ్యాఘ్రవక్త్రంసర్ప జహ్నహూహూయేదం జగాదహా | శ్రుతంహిభ్రాతరావద్య యువాభ్యాం నిర్గోచ్యయః || ౫ || అలక్ష్మతాదిన్యవ స్త్రి రటంతేభృశదప్పితాః | అసాన వస్త్రాన్ దృష్ట్వాచ హాసంతి బహుభాసురాః || ౬ || దేవాంగో వస్త్రకర్తావ తానేనాన్యగమన్నపః | దత్వారాజా సురాదిభ్యో వేత్వా వస్త్రాని సాదరం || ౭ || సరాణామరగాణాంచ దత్వానేకానిదేవలః | దత్తనాన్లునాన్

డః దనరాజ్యమును బాలించుచుండెను. 3౬- ఇది బ్రహ్మాండపురాణంబున - దేవాంగచరితంబున - దేవాంగుడు రాజ్యమును బాలించుట యన్నది పద మూడవయధ్యాయము.

ఓ బ్రాహ్మణులారా పిమ్మట రాక్షసులందఱు దేవతలను గంధర్వులు ను మంచి శ్రేష్ఠములై న వస్త్రములచేతనలంకరించుకొని తమఁ బరిహాసముచేయుచుండఁగాఁ జూచి యాదేవతలకార్యమును దమకురాజైన వజ్రదంష్ట్రుని కొఱకుఁ జెప్పిరి - వజ్రదంష్ట్రుండను రాక్షసుడు వారుచెప్పిన యామూటనువినిపూర్వదేవమువల్ల దేవతలకుఁ గలిగిన యాశ్రేయస్సును సహింప నిష్ఠము లేనివాఁడై యాదేవతలనందఱు నిర్దుని జయించి మనోవ్యధలేక నేనేమూఁడులోకములకుఁ బ్రభువునయ్యెదను- అనియిటువలఁచి తెలివిలేనియతఁడు తన తమ్ములై నవ్యాఘ్రువక్త్రుని సర్పజహ్నునిఁ బిలిచి యిట్లనెను - ఓ తమ్ములారా యిప్పుడు దేవతలకుఁ గలిగిన మేలిమినిమీరువంటికిగదా- ౫- మంచి శ్రేష్ఠములై నవస్త్రములచేతనలంకరించుకొని మిక్కిలి కావరించితిరుగుచున్నారు- వస్త్రములులేని మనలఁజూచియూ దేవతలు పరువిధములఁ బరిహాసముచేయుచున్నారు - ౬ - వస్త్రములనేసిన దేవాంగరాజును వారినే యనునరించెను - ఆదేవాంగరాజువటములనేసి ప్రీతితో దేవతలుమొదలగు వారికొఱకీర్తి మనుష్యు

భక్తిం దర్శం తస్య హివశ్యతం॥ ౮॥ సేవాలయే శంకరోపి నాస్తి భక్తిం దత్త
 వాక్తాఖలు । వినాసాభిజానాలోకే సర్వేషామైరలంకృతాః ॥ ౯॥ దేవానా
 లంకృతా దృష్వాపి స్త్రీ ర్నేష్యతేనమః । అపౌరుషా ఇవవయం హన్య
 మానాశ్చైతే రుహుః ॥ ౧౦॥ తూష్టిం స్థాతుం తతో స్థాకం నోచిత ఖలుసో
 దకౌ । వినాశయిత్వా దేవానాం ప్రారంభం విక్రమోదతాః । ౧౧॥ ఇంద్రం
 జిత్వా ద్రావయిత్వా చాలయిత్వా త్రివిషసాత్ । వయమేవతిలోకేశా భూ
 యామగతేశాత్రవాః॥ ౧౨॥ ఏనం కృతేభిలోకే నై భవో స్థాకమేవహి ।
 తేనై వముక్తాజ్ఞేష్టేన భాగితకాశౌతమాచతుః॥ ౧౩॥ యదు క్తంభవతాభాగ్రా
 తర్హజదంస్త్రిమహామతే । అస్మాదేవాహనంతీతి తత్సత్త్వం నాత్రనంశయః॥
 ౧౪॥ అన్యద్భవోదుష్కరంతు శ్రోణతద్దైత్యవల్లభ । సరాజితేతుదేవేంద్రే అ
 సాభిర్విక్రమోదతే ॥ ౧౫॥ తదవస్థాం తతోజ్ఞాత్వా యాతీవక్రధరోహరిః ॥

లకు సర్పములకునిచ్చి మహాకూటోజాయెనుగదా - అతని గర్భమును జూడు
 మ. ౮ - శివుఁడు తన కొలువుకూటమందు దేవాంగునిచేతి వస్త్రములనుదీసి
 తానందజకీర్తుశుభ్రశత్రుఁడును మహాకీహోయెనుగదా - మనముతప్ప లోకములం
 దుండు తక్కినజనులకందఱు వస్త్రములచేత నలంకరింపఁబడిరి- ౯ - వస్త్రము
 లచేతనలంకరింపఁబడిన దేవతలఁబోడఁగా నామనసార్పిలేదు - మనము పౌరు
 షములేనివారినలై వారిచేతఁ బలుమాఱు పరిహాసము చేయఁబడుచున్నాము-
 ౧౦ - కాఁబటి మహామూలకుండుట యుక్తముకాదుగదా పరాక్రమముచేత న
 తిశయించి యాదేవతలకార్యములను జెఱిచి యింద్రుని జయించి స్వగౌము
 నుండి యతనిఁగదలించి తరమి శత్రునాశనము చేసినవారమై మనమే మూ
 డులోకములకుఁ బ్రభువులమగుదము- ౧౨ - ఇట్లు చేసినపక్షమందు నమస్త
 లోకములందు నైశ్వర్యము మనకేగాని యితరులకుఁగలగదుగదా - అని
 యిట్లఁచుచెప్పఁగా నతనితమ్యులతనిఁగూర్చి యుత్తరముచెప్పిరి - ౧౩ - ఓయ
 న్నా మహాబుద్ధిశాలియైన వజ్రదంష్ట్రుండ్రా సీవుదేవతలు మనలఁ బరిహాసము
 చేయుచున్నారనిచెప్పిన దేదగలదో యదియథాభాసనా విషయమందు నం
 దేహములేదు - ౧౪ - సీవుచెప్పిన రెండవమాటయున్నదే యదిమాత్రముకన్న
 సాధ్యము - ఎట్లనినఁజెప్పెదముమినుము - పరాక్రమముచేతనతిశయించియున్న
 దేవేంద్రుఁడుమహాకోటిహోగానే యతనుదశనుమిని మహావిద్యువుపక్రా యుధము
 నుధరించివచ్చును - అతఁడు శత్రువులనోర్పువాఁడు బెడరింపఁగూడని వాఁడు

అమిత్రసాహాయ్యుర్దక్షః చైత్యాం రణమూర్ధని ॥ ౧౬ ॥ అశక్యంజేతుమ
సాభి శ్వాజఃధన్వా నమమృతం । వినై కేవత్రిలోకేషు హాంసా రాక్షసస్థిభః ॥
౧౭ ॥ యోద్ధానవిద్యతేసాభి స్తం సోధుం దుష్కరంరణే । ఇత్యుక్తవంతౌతౌ
దృష్ట్యా భ్రాతృకారాక్షసాధిపః ॥ ౧౮ ॥ వజ్రదంషోబ్రహ్మద్యాకన్యం పునరా
లోచనాన్వితః । పూర్వమేవయవాంవిస్ఫోర్షి శ్చతోభ్రాతరోబత ॥ ౧౯ ॥ శక్రే
తుధావితేసాభి స్తతోయాన్యతిచక్రభృత్ । హసతోసా నిమాణా దేవాః
దేవరాజంరణంగణే ॥ ౨౦ ॥ పీఠయిత్వాశక్తై స్తీక్ష్ణై రిన్ద్రే త్తీక్ష్ణై భృశం
తతః । పూయన పరాకాసర్వా స్కరవామదిశోదశే ॥ ౨౧ ॥ అస్తాశంఖుర్వ
తాంతేషామవహానందురాత నాం । సమీచీనాభావేచిత్తౌ మమసే వమసో
రథః ॥ ౨౨ ॥ హంతవ్యాసస్సర్పిధాదేవా మతమే తనమూర్ధునా । విద్రాస్య
పీఠయిత్వాతాన్ స్తనలేమన్సోరథే ॥ ౨౩ ॥ ద్రత్యూమోతస్తు విష్ణువా జి
ష్ణుంవాయోధుమూగతం । తత్కూలస్సోచితంయోగం ద్రత్యూమోచైత్యువుం
గపౌ ॥ ౨౪ ॥ తస్మాద్భక్తింయువామాదా విమశిత్యావుభౌభయం । నియమం

రాక్షసులకుశేత్రువు శాజఃమనుషసుస్సువు ధరించియుండునావిష్ణువును యుద్ధ
రంగమందు జయించుట మనకుసాధ్యముకాదు - ఓరాక్షసశ్రేష్ఠుఁడా మూమ
లోకములయందు నావిష్ణువుతప్ప మఱియెవ్వరుమనతో యుద్ధముచేయఁజా
లినవారులేరు విష్ణువునుజయించుటకష్టము - అనియిట్లుచెప్పినయూ తనతమ్ము
లనుజూచి రాక్షసులకు బ్రభువైన వజ్రదంష్ట్రీశు మరల నాలోచనముచేసి
వారితో నిట్లుచెప్పెనో తమలారా మీరుముందే విష్ణువువలన నెఱచుచు
న్నారేయయ్యా - ౧౯ - దేవేంద్రునిమనముకొటి తరిమిన తరువాతగదా వి
ష్ణువుచక్రమునెత్తుకొనిరాజూవును - మనలఁ బరిహాసము చేయుచున్న యీ
దేవతలను దేవేంద్రుని మనము వినరిన చురుకైన బాణములచేతఁ జక్కఁగా
యుధరంగమందు నొప్పించి వారందఱు పదిదిక్కులఁబడి పఱుగెత్తునట్లుచే
యునము - ౨౦ - ఇట్లుచేసిన మహాకవహాసము చేయుచున్న యాదుష్టబుద్ధిగ
లవారికి మంచిచిక్షయగును - అదేగదా నాలోరిక - ౨౧ - ఎన్నివిధములనైన
దేవతలఁ గొట్టనలయు నిదినాకీపుణిషము - వారినందఱను దరిమికొటి నాలోరి
కనెంవేరిన తరువాత విష్ణువు యుద్ధముఁజేయవచ్చినను జిష్ణువుయుద్ధము చేయ
వచ్చినను జూడఁగలము - ఓరాక్షస శ్రేష్ఠులారా యష్టచికిఁ దగినయుపాయ
ము నవ్వడాలోచింతము - ౨౪ - కాలఁబటిమీరు మొదటనే యబ్బివిష్ణువేయ

పరమాస్థాయస్థాస్థిమశ్శీనమవ్యయం || ౨౫ || తేనలబవరాభూత్వా శంక
 రోణామహాత్మనా | జత్వా శేంబ్రాసురానన్యసేవీతేథదూషణే || ౨౬ ||
 ఆయాన్యత్తచ్చపశ్యేమ తతఃకార్యం హిసోదరా | తతస్తీవ్రమహాస్థాభిర్గం
 తవ్యంవదంతతత్ || ౨౭ || శ్రుత్వాతమభ్రాతకాతవ్యవజ్రదంష్ట్రస్యభాషి
 తం | తథేశివవినిశ్చిత్యభ్రాతాతేనమన్వితౌ || ౨౮ || వ్యాఘ్రీవకృన్దర్ప
 జహ్వ ఉభారాక్షసపుంగవా | తపస్తపుం మహేశానం యయతుస్సానమత్త
 మం || ౨౯ || నియమేపరమేపిత్యా రాక్షసాసుతతస్త్రియః | తపసాకర్పయా
 మాసు దేహహాస్యాసౌరుణేనతే || ౩౦ || తతఃప్రసన్నోభగవాన్నబ్రవీత్
 నన్వచశ్శీవః | సాధుప్రియోసి తవసా భవతాం రాక్షసపక్షభాః || ౩౧ || యది
 మంభవతామవ్యవ్యయతాండియతేమయా | ఏవముక్తాభగవతా శంకరేణా
 సురాస్త్రీయః || ౩౨ || మందభాగ్యతయాదేవం తేవరంతం యయాదిరే | దై
 త్యాః | భగవత్దేవదేవేతే యదితమోసిశంకర || ౩౩ || ఆదిత్యస్య ప్రభాలో

నియేలభయపడెదరు - శ్రేష్ఠమైన నియమము నవలంబించి యవ్యయుడైన
 శివునిఁగూర్చితపస్సుచేయుదము - ౨౫ - మహానుభావుడైన శివునిచేతపరమ
 నుజించినవారమై దేవేంద్రునితోఁ గూడ సకలదేవతలను జయించి మనకువ
 చ్చినవయవమానమునుబోగొట్టుకొన్న పిదుటనేకార్యమువచ్చునో యవ్యశు
 దానికిఁ దగినకార్యమునుజూతము - ఓతమ్మలారా కాఁబటి యవ్యశుమనము
 శీఘ్రముగాఁ దవస్సవకుఁ బోవలయును మీరేమిచెప్పెదరోచెప్పుడు - ౨౬ -
 అనియిట్లావజ్రదంష్ట్రుఁడు చెప్పఁగా నతనితమ్మలూమాటనిని యశ్చేయనిశ్చ
 యించుకొనియాడున్నతోఁ గూడినవారై వ్యాఘ్రీవకృన్దము నర్పజహ్వఁ
 శువను నారాక్షసశ్రేష్ఠులిద్రులు సర్వేశ్వరుడైన సాంబశివునిఁగూర్చి తపస్సు
 చేయన్ శ్రేష్ఠమైనహోటికిఁబోయిరి - ౨౯ - అంతనామగురురాక్షసులును శ్రే
 ష్ఠమైననియమమందిలిది కఠిన్మైనతపస్సుచేతఁ దమదేహములనుడిగించిరి -
 ౩౦ - అంత భగవంతుడైన సాంబశివుడనుగ్రహమును బొందినవాడై యా
 రాక్షసులనుగూర్చి యొకమాట చెప్పెను - ఓరాక్షసశ్రేష్ఠలారా లెస్స మీత
 పస్సుచేతనేమిమాకింపఁడనైతిని - ౩౧ - మీకిప్పుడేదికావలయు నోదానిగోరు
 చునేనిచ్చెదను - మహాశ్రేష్ఠస్యసంపన్నుడైన యాసాంబశివుఁడిటుచెప్పఁగా
 నాముగ్గురురాక్షసులు సదృష్టహీనులగుటచేత నాశివునినొకవరమువేడిరి - రా
 ష్ఠసులువేఁచుకొనుట - దేవదేవులకందఱకు నియామకుఁడను మహాశ్రేష్ఠస్య

కే వివాశం యాతునర్హదా । అసాక్షిమోఽపి తంచైత తత్తథాక్షరుమహాఽసి ॥
 ౩౪ ॥ ఏవము క్త సతశ్శంభు సైఃపునఃప్రాబ్రవిన్యచః॥ శ్రీశివః ॥ దురాసదో
 వరోదైత్యా వృత్యో యష్టాభిరద్యైవ ॥ ౩౫ ॥ తమహం నై వదాస్యామి కింత్య
 న్యోవృయతాంవరః । త్రిమూర్తిరూపోమా ర్థంషస్సర్వదేవాత్ కశ్యపః॥ ౩౬॥
 జగద్విభోచనకర్త సాక్షిగోపా నవవహి । నవన కర్తాహరావ వరధర్త ఫల
 వ్రదః ॥ ౩౭ ॥ నవన పరమంసానం లోకేసుకృతినాంరవిః । క్రియంతేనవర్కరా
 ణితసి స్వేవోదితేజనైః ॥ ౩౮ ॥ లోకాజాగ్రతినంజాతే సూర్యేస్తేతున్యవంతి
 చ । తస్మిన్ గతప్రభేలోకేభాన్కరేలోకచక్షుషి ॥ ౩౯ ॥ ఉదయా నమయా
 తస్యా జానానా జనతానురాః । గాఢాంధకారప్రస్థావ కథంసే యాత్కృథం
 చరేత్ ॥ ౪౦ ॥ కమణాంపరిశుద్ధానాం కాగతిశ్చభవిష్యతి । ఈదృశోహ్య
 విచారేణ వరోప్రితోనిశాచరాః॥ ౪౧ ॥ జగన్నాశోభవేద్యేన సకథందియతే
 మయా । తస్మాదన్యంతుదాస్యామి తంహోయోవాసులోచతే॥ ౪౨॥ ఇత్యేన

సంపన్నుఁడనై న యోశంకరుఁడా నీవునంతోపించితివా - ఎల్లప్పుడుసూర్యు
 నివకాశములోకమందులేకపోవలయును - ఇదిమాలోరికగనుకదీనినిట్లుచేయఁ
 దగుదువు - ౩౪ - అరాక్షసులిట్లుచెప్పఁగానామూటవినియాశివుఁడు వారితో
 మరల ను తరముచెప్పెను - శివుఁడుచెప్పెనును తరము - ఓరాక్షసులారామీ
 రివ్వుఁడోరినవరముపొందశక్యముకానిది - కాఁబట్టియావరమునునేనిను మఱి
 యొకవరమును గోరుఁడు సూర్యుఁడు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర స్వరూపుఁడు న
 కలదేవతాస్వరూపుఁడు జగత్తునకంతయు నేత్రరూపుఁడు కర్తములఁజూచువా
 డు రక్షింపువాఁడునతఁడే శ్రేష్ఠములైనధర్తములకెల్లఫలములనిచ్చువాఁడున
 తఁడే - ౩౭ - లోకమందు బుణ్యముగాచరించిన వారికి శ్రేష్ఠమైనపొందఁదగి
 నహోటతఁడేగదా - అతఁడుదయింపఁగానేగదా జనులునర్హకర్తములనుజేయు
 చున్నారు - సూర్యుఁడుదయింపఁగాజనులుమేలుకనుచున్నారు-అతఁడ న్నుం
 చిననిద్రపోవుచున్నారు - ఓరాక్షసులారా లోకమునకుఁ గన్నెన్నయాసూర్యు
 డువ్రకాశింపనివాఁడైన లోకమందుండు జనసమూహమతని యుదయా నమ
 యములనెఱుంగనిదై గాఢమైనచీకటివలన భయపడియెట్లునిలుచు నెట్లుసంచ
 రిండును - ౪౦ - తరువాతబరిశుద్ధములైన శ్రోతసాత్వక్రియలకన్నిటికేమిగ
 ణియుగను - ఓరాక్షసులారా తెలియక యిట్టివరమునువేడితిరి - ౪౧ - ఇట్టివ
 రమును మీకిచ్చిసపక్షమున లోకమంతయుఁజెనునే యిట్టివరమును నే నెట్టితు

ము కనీన తే విషణ్ణా ఊదిరేసురాః । భగవత్ సహితేవేత ప్రభాచాలస్య
భాస్వతః॥ ౪౩ ॥ ఏకాబిషప్రకాశత్వం కురుత్వంభ క్షవత్పుల । తేషాం తద్వ్యవ
సంశ్రుత్వా విచిత్ర్యక్షణమిశ్యరః॥ ౪౪ ॥ తథాభవిష్యతీత్యుక్తా తతైవాం
తరగ్ధియత । తతోంధకారంబ్రహ్మంజే వ్యాప్తమంజనమేచకం ॥ ౪౫ ॥ వికే
జగిః రయస్సర్వే ఛాపితాః కజలై రివ । అంధకారవరివ్యాప్తే ప్రపంచేనచ
రాచరే ॥ ౪౬ ॥ ప్రజదంప్రస్తతోజైత్యో వీరమాహేంద్రపట్టణం । అసాద్య
త్వరితోదూతావాక్యమేతదువాచమా ॥ ౪౭ ॥ గచ్ఛంత్యద్భభవంతస్తు చ
తస్యసమాసాదిశః । అస్త దీయాయత్రయత్ర వసంతిరజసేచరాః ॥ ౪౮ ॥ సర్వే
షాం యోగముక్త్యాచ తేషాం యదాయనిజః ॥ ౪౯ ॥ సతస్సంభూయతే శేవా
దైవాగచ్ఛంతుకింకరాః ॥ ౫౦ ॥ ఏవం ప్రహోదితా సేవ తతోదూతావినిర్వ
యః । సమాసాద్యాంతికం తేషాం రాక్షసానాం మహాజవాత్ ॥ ౫౦ ॥ తేభ్య
స్సర్వేభ్య ఉక్త్యాచ రాక్షసేశ్వరిభాషితం । తై స్సస్మై దై స్తతస్సర్వై స్త

ను - కాబటియదితప్రమళీయేవరముపీషమెనదిగోరిననిచ్చెదను - ౪౨ - ఆ
సాంబజీవునిచేత నిట్లుచెప్పబడి యారాక్షసులు వ్యసనమునొందినవారై మర
లనాశీవునితోనిట్లుపలికిరి - ఓషష్టకౌ శ్వర్ణసంపన్నుడవై దేవతలకల్లంబ్రభు
వై సస్యావీభాభక్తులయంతుఁబ్రీతిగలవాఁడా అతైనపక్షమందొక సంవత్సరము
నూర్ధ్వని ప్రకాశము లేకుండునట్లునఁ జేయుము - అనియిట్లు రాక్షసులకుఁగ
గా నామాట విని యీశ్వరుఁడు తుణమునేపాలోచించి యుత్తేయగునని చె
ప్పి యుక్తడనే మఱుగుపడెను - అంతఁ గాటుకవలె నల్లని చీకటి బ్రహ్మాండ
మందంతటనువ్యాపించెను - ౪౫ - సావర జంగమములతోఁ గూడిన ప్రపంచ
మంతయు సంధకారము క్రమ్మకొనఁగాఁ గొండ లన్నియుఁ గాటుకలచేతఁ గ
ప్పబడినవి వలెఁ బ్రకాశించెను - ౪౬ - అంతనావజ్రదంష్ట్రుడను చానపుఁ
డుత్వరితముగా వీరమాహేంద్రపట్టణమునకుఁబోయి దూతలనుగూర్చి యిట్లు
నివలికెను - ౪౭ - మీరుత్వరితముగా నిష్క్రమనాలుగుదిక్కులకుఁబోండు మన
వారై న, రాక్షసులెక్కడ నెక్కడనున్నారో వారలందఁ టాకటిగాఁజేరి దేవ
తలతో యుద్ధముకొఱకు రావలయుననిచెప్పి యంతటవారితోఁ గూడుకొనినే
దేరావలయు నోయి కింకరులారా - ౪౮ - ఇట్లతనిచేతఁ బంచబడిన వారై
యంతనాదూతలబయలు వెడలిరి - మిక్కిలివేగముతో నారాక్షసులదగ్గరకుఁ
బోయి రాక్షసులకల్లంబ్రేతేడగు నావజ్రదంష్ట్రుఁడచెప్పిన మాటనువారలకం

సిన్నేవాగమః॥ ౫౧ ॥ సర్వేయద్దాయ సన్నద్ధా రాక్షసా భృశదర్పితాః । సుపర్వభిధుః॥ పంచక్షుః ప్రయాణాత్రిదశౌలయం ॥ ౫౨ ॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండ పురాణే - దేవాంగ చరితే - రాక్షస యుద్ధ సంరంభో నామ పశుదశోధ్యాయః.

శ్రీసూతః ॥ అథతేరాక్షసాస్సర్వే సంభూయపటువిక్రమాః । ఆజయా వజ్రదంష్ట్రస్య స్వపురాచ్చ వినిర్వయః ॥ ౧ ॥ వజ్రదంష్ట్రీరాక్షసేశ శ్చైతరుంగబలై వృతః । నిశ్చిత్తాప్రామాధనగరా ద్యుదాయక్యతనిశ్చయః ॥ ౨ ॥ వ్యాఘ్రవివక్త్రస్పర్షజిహ్వాభ్రాతకా రాక్షసేశ్వకా । తతోనిర్వయతు స్వస్య బహునై న్యనమావృతౌ ॥ ౩ ॥ సూర్యకోవశ్చాగ్నికోహో వజ్రదంష్ట్రీ సుతాపుశా । అనేకబలనియుక్తౌ పితరం చాన్యగచ్ఛతాం ॥ ౪ ॥ భాగినేయా మాహాపీశ్చా రాక్షసేశస్యతస్యై ॥ ధూమ్రనేత్రః ఖడ్గజిహ్వా రథపత్న్యశ్వ వారశైః ॥ ౫ ॥ బహుభిసంవృతౌ యోధు మాయాతాం రాక్షసై నదా । ప్రసాన

దఅతుః జెప్పి యుగమునకునన్నమృతే న యారాక్షసులతోఁ గూడ శాసనమందేవచ్చిరి - ౫౧ - మిక్కిలి కావరించిన యారాక్షసులందఱు దేవతలతో యుద్ధముచేయును దయారై నవారై స్వర్గమునుగూర్చి ప్రయాణమునునిష్కర్షచేసిరి - ౫౨ - ఇదిబ్రహ్మాండపురాణంబున దేవాంగచరితంబున రాక్షస యుద్ధసంరంభమన్నది పదునాలవయధ్యాయము.

సూతుఁడు పిమ్మట కథ నాముషులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు - అటుతరువాత మిక్కిలి పరాక్రమముగల యారాక్షసులందఱు చేరి వజ్రదంష్ట్రీని యానతివొన్నపదమపటలమువలననండి వెడలిరి - ౧. అంతరాక్షసులకునాథుఁడైనయవాజ్రదంష్ట్రీఁడు నాలుగంగములుగల సేనలచేతఁ జూటఁ బడినవారై యుద్ధముకొఱకునిశ్చయముచేసుకొని పట్టణమునుండి బయలు వెడలెను - ౨ - అంతసేతని తమ్ములు రాక్షసులకుఁబ్రభులగు వ్యాఘ్రీవకుష్మధు సపకజహ్వాఁడును పలు సేనలతోఁ గూడికొన్నవారు బయలు వెడలిరి - ౩ - సూర్యునిపంటికోపముకలుగుటవలనను సూర్యుకోపుఁడు నగ్నికోపుఁడను వేరులుగల యావజ్రదంష్ట్రీని కొఱకు లిద్దఱు పెక్కు సేనలతోఁ గూడిన వారై తండ్రిని వెంబడించిపోయిరి - ౪ - మిక్కిలిబలముగలవారగు నారాక్షసనాథుని మేనల్లుడు ధూమ్రనేత్రుఁడు ఖడ్గజహ్వాఁడును రథములచేతఁ గాలుబలములచేత గుఱములచేత పెక్కు రాక్షసులచేతఁ జూటబడినవారై యుష్మధుడునుచే

శ్లోకో బహుళాశ్చ భవహస్యంతవై తతః ॥ ౬ ॥ జగుస్సర్వే ద్విజాదై త్యా
నాకం ప్రతియుయత్ప్రయా । అనేకస్య న్యసంయుక్తా రాక్షసా సే మహాబలాః ॥
2 ॥ కుర్వంతో ధమరావా నజకంతశ్చ భయావహం । పరివృత్త్యదివంతస్యా
స్పర్షద్వారాణ్యకాత్ప్రీషుః ॥ ౮ ॥ తథాగమనమజ్ఞాయ రాక్షసానాం దివౌక
సః । బహవో యద సస్పదాః యయుశ్చైవ తైః ॥ ౯ ॥ వివృధుబహు
థాదై త్యాశ్చిచ్ఛిదువృశిరాంసీష । మాతీ చక్రూరథానశ్వానజాన్వతీన్యపా
తయ ॥ ౧౦ ॥ ససూతా త్పరథాత్పాశ్వై త్పాయథా ప్రధిహోసు
రా ॥ చ్చిత్వాన్యపాతనైవాః కాటంఙోపమైశ్చైవ ॥ ౧౧ ॥ సహస్తిహో
హస్తికాంశ్చహత్యాన్యచాభిదుద్రుప్తః । అన్యేహత్యాశ్వికాత్పాశ్వైన్వ
తాసవ్యావయ సురా ॥ ౧౨ ॥ అన్యవిదార్యపాదాతా సన్నికల్పశ్చిరోత్క
రైః । చ్చిత్వాగ్రతాణిబహుథాదేవాక్రద్ధాన్యపాతయ ॥ ౧౩ ॥ తత సై
రథితాదేవై రాసురీష్వతనవయః । దుద్రావభృతసంక్షుభౌ త్వక్వా ద్వా

యనువచ్చిరి - అంతననేకములై న రణభేదులు వాయింపఁబడెను- ౬- ఓబ్రా
హ్మణులారా మిక్కిలి లానురులగు నారాక్షసులందఱు యుద్ధముచేయ నిష్క
చేతబహుసైన్యములతోఁ గూడినవారై స్వగమునుగూర్చినడచిరి- ౭- వా
రుధనుస్సులయల్లెలను టంటమనిశిల్పింపఁ జేయుచు వినువారిగుండె లవియున
ట్లుహోవృషు సర్ప మునుజుట్టుకొని యాన్వగమువాక్కిత నెలసడ్డగించిరి - ౮ -
అప్రకారమగా రాక్షసుల రాకను చెల్లినకొని దేవతలు పెక్కులై యొకరిని
వారై యుద్ధమునకుఁ దయారై యారాక్షసులతో యుద్ధముచేసిరి - ౯ - రా
క్షసులను బలుతైఱుంగులగొట్టిరి యనేకుల తలలునరికిరి - తేఱులఁబొడిచేసిరి
గుఱములనేనుగులఁ గాలుభలములఁబడగొట్టిరి- ౧౦- దేవతలుసారథులతోఁ
గూడఁమరథములతోఁ గూడఁమగుఱములతోఁ గూడఁగాయుద్ధములతోఁ గూడఁను
రథుకులై న రాక్షసులను యమునిదండముతో సమూహములై న బాణములచేతఁ
గొట్టి పడఁద్రోసిరి- ౧౧- మఱి కొందఱు దేవతలుగజసైన్యముల నాయకులనే
నుఁగులతోఁ గూడఁగొట్టితఱిమిరి- మఱి కొందఱు దేవతలు గుఱముల నేనలకు
మొనగాండ్రినశత్రువులను గుఱములతోఁ గొట్టితఱిమిరి- ౧౨- మఱి కొంద
ఱు కొవ్వగించిన దేవతలు నివృణఁబోలిన యంపుప్రోగులచేతఁ గాలుబలముల
నుజేల్చి దేహములను బెక్కువిధములఁచేదించి పడఁద్రోసిరి - ౧౩ - ఓమును
లారా అంతగా దేవతలచేత నారాక్షస సేన యాప్రకారము బాణింపఁబడి

రాణీవై దివః ॥ ౧౪ ॥ తతో సుమద్రుప్రదేవా దై త్యాగ్ధాసావసరాజితాః ।
భృశంసంపీడయామామారథవాజ్యసురద్యిపాః ॥ ౧౫ ॥ తతోదేవై రహ్మే
హ్వాసైః క్రుదైః కాలాగ్ని సన్నిభైః । శరై ర్దండహ్వ మానాసా సురీసేనా
తుభాసురాః ॥ ౧౬ ॥ పలాయనపరామన్నాచారేనాదవసమాకులా । వ్యక్తో
భతతదాసర్వాభిన్నానౌరవసాగరే ॥ ౧౭ ॥ విద్రావ్యమాణంతతై స్సన్యంబిలో
క్యదనుజేశ్వరః । వజ్రదంష్ట్రస్తతస్సర్వాః దాసవాః త్తమయోజయత్ ॥
౧౮ ॥ తేహన్యమానాస్సమరేదేవై రమితవిక్రమైః । వోదితావజ్రదంష్ట్రైః
రాక్షసాస్సుమహాబలాః ॥ ౧౯ ॥ అభగ్రదవంత సహసా పునదేవాః కాయ
యుత్సవః । వజ్రదంష్ట్రస్తతః క్రుదో భ్రాతృపుత్రై ర్మహాహలైః ॥ ౨౦ ॥ సం
వృతో భాగినేయాభ్యాం వద్మిన్నైరుగ్రవిక్రమైః । యోధయామాన తై ర్త్యం
ద్రోదేవై రమితవిక్రమః ॥ ౨౧ ॥ తతస్సమభవద్యుద్ధం దేవదాసవసేనయోః
నకీభావమస్మాప్రప్య పరస్పరజయేషిణోః ॥ ౨౨ ॥ రథారథై హాయైరశ్వాన్

మిక్కిలికలంగినదై స్వగముయొక్క వాక్కిళ్లను విడిచి పలుగెత్తెను - ౧౪ -
స్థానమందా రాక్షసులోడఁగానే యంతనాదేవతలు వారిని వెంటబడించి తఱిమి
తేఱులను గుఱములను రాక్షసుల నేమఁగులను మిక్కిలినొప్పించిరి - ౧౫ - ఓ
ఋషులారా గొప్పవసుస్సులు గల యాదేవతలు కోపఁగించినవారై ప్రళయ
కాలపుచినుతో సమానములై నయమృలఁబ్రయోగింపఁగా నారాక్షససేన
వారిచేత దహింపఁబడుమఁ దఱుమఁబడినపలుగెత్తును దీనధ్వనులతోఁగూడిన
దై నముద్రముపడుమఁబరిగిన యోడవలై నంతయుఁ గలకఁబారెను - ౧౬ -
అంతనీప్రకారముదఱుమఁబడుమన్న యాసేనను రాక్షసులకు నాయకుఁడై స
వజ్రదంష్ట్రైః సమాచి రాక్షసుల సంజఱఁగూర్చెను - ౧౮ - మిక్కిలినర్రాక్ర
మముగల దేవతలచేత యుద్ధమందుఁగొట్టఁబడుచున్న మెండులావరులగు నా
రాక్షసులు వజ్రదంష్ట్రునిచేతఁ బ్రేరేపింపఁ బడినవారై యుద్ధముచేయ నిచ్చు
తో నతిశీఘ్రమునమరల దేవతలనెదుర్కొనితఱిమిరి - అంతసధికమయినపరా
క్రమముగల వజ్రదంష్ట్రుఁడు మిక్కిలికోపముగలవాఁడై యధిక బలముగల
యట్టియు భయంకరమైన పరాక్రమముగల తమలచేతను గొడుగుల చేతను
మేనలుచేతను నారుగుఱిచేతను జుట్టికొనఁబడిన వాఁడై దేవతలతో యుద్ధ
ముచేసెను - ౨౧ - అంతనొకటిగాఁగలుసుకొని యొకరినొకరు జయింపఁగో
రుచున్న యాదేవతలరాక్షసుల సేనలకు రెంటికినియుద్ధమాయెను - ౨౨ - తేఱు

స్పందికృష్ట గజై గజాః । పత్తిభిఃపతయతై స్స రథిణో హా సికై స్సహా ॥
 ౨౩ ॥ అశ్వోరోహాశ్చ రథిభిః పాదాతై రథినఃపునః । హా సికాశ్చాశ్వీకా
 జస్సుః పతయోహా సికానృథా ॥ ౨౪ ॥ హా సికారథిణో జస్సు రాశ్వీకా
 స్పతయ నృథా । రథాశ్చేభవదాతాశ్చ స్పత్యశ్వరథవాజినః ॥ ౨౫ ॥ రథప
 త్యశ్వమాతంగా మహద్యుధం ప్రచక్షిరే । పటసై రుసలై శ్చూలై భింజి
 వాలైః పరశ్వక్తైః ॥ ౨౬ ॥ ముద్రై ర్యపిభిఃప్రాసై మహాహ్లాభిశ్చ శ
 క్తిభిః । గదాభిఃపరిష్కేకుం తైః ట్సురప్రావైయి హాహాయుక్తైః ॥ ౨౭ ॥ ని
 ష్కుంతశ్చ నికృంతంతఃప్రోథయంతః పరస్పరం । భిందతఃపాతయంతశ్చయాయు
 ధురేపదాసవాః ॥ ౨౮ ॥ బహూనేరోహసద్ధిర ఏకంద బహూరోహాన ॥ ఏవం
 ప్రవృద్ధై తమ్యుద్ధేతు ములేరో మహాపక్షైః ॥ ౨౯ ॥ రథనే నిస్సినాశై స్స
 కరిణాంబంహితానిచ । హేపారవాసురంగాణాం భటానాం గజాతానిచ ॥

అతో, దేతులుగుట ములతో గుట ములునేనుఁగులతో నేనుఁగులునుగాలుబల
 ములతో, గాలుబలములునుగడిసికొన్ని ప్రక్కలరథములమిఁగాడివా రేనుఁగుల
 నేనల వారితోను గుట ములమిఁగాడికాతులు తేతులమిఁగాడివారితో నురథముల
 మిఁగాడివారు కాలుబలములతో నుగడిసి యేనుఁగులవారు గుట ములవారినిగా
 లుబలములేనుఁగులవారిని నశ్చేయేనుగులవారు తేతులమిఁగాడివారిని గుటము
 లమిఁగాడి కాతులను గాలుబలములు నల్చివవారల్చినట్లు కొటిరి - ౨౪ - రథము
 లుగుటములు నేనుఁగులు కాలుబలములును గాలుబలములుగుటములుతేతు
 లు గుటములు కొన్ని ప్రక్కలను తేతులు కాలుబలములు గుటా నేనుఁగు
 లునుజేరి దొడ్డగడము చేసెను - పటాశ్చులచేతను రోకండచేతను శూలము
 లచేతను గడ్డపారలచేతను గండ్రగొడ్డండ్రచేతను గట్టలచేత నినుపటాగండ్రచే
 తనేశులచేతను నిష్కులుగ్రకుచున్న శక్తులను నాయుధములచేతను గదలచే
 తను బరిఘములచేతను గత్తెలచేతను మఱియుననేకములయినగొప్పయూయు
 ధములచేతను నొకరినొకరుకొట్టుదు నఱుకుదుఁ గ్రుచ్చుదుఁ జేల్చుదుఁ బడఁ
 ద్రోయుదు దేవతలును రాక్షసులును యుద్ధముచేసిరి - ౨౫ - కైర్వవంతుఁ
 డొక్కఁడే పెక్కఁడైన గొట్టెను మిక్కిలి బలశాలిగా నుంపవని నొకని
 పెక్కఁడైన గొట్టిరి - తెలియఁ గూడక యొడలుగ గురించు నట్టి ప్రకా
 రము పెఱిగిన యాయుధమంచు రథములపక్షముల యంచులరాపిడివలనంగలి
 గిన చచ్చుటను గజములయూర్చులును గుటముల సగిలింపుచున్నట్లును సిపాయూ

30 || భూజాస్సృలపకప్రాశ్చ ధనురాశఃపఽణానిప | శ్లేశిశంఖనిదాశ్చాస్య
 న్యవాదిత్రనిస్సనాః || 3౧ || కావోఢీతూర్ణనిసదాస్సింహనాదాస్తథాపరే | ఆ
 నఽజగత్త్రియవ్యాప్తాఘోకాశ్చ బధిరీకృతాః || 3౨ || తిథిముస్సృగరాస్స
 శ్వేబభ్రముఃకులపర్వతాః | తతోమహత్త్యంధకాకే సైన్వరాయుధవిదీప్తిభిః ||
 33 || జఘ్నుద్యౌఃప్రాయ శ్శత్రూ సన్యేమకుటదీప్తిభిః | సంఘటితా యుధా
 నాంతు దీప్తిజఽఘ్ని రేవరా || 3౪ || తతోదైత్యేమఽహఃసత్తైస్సగ్రోదై
 ద్యౌఃకూరుకైః | హన్యమానా భృశం ఘృభా దేవాస్సర్వే పరాఙ్ముఖాః ||
 3౫ || విద్రావ్య వివిశుశీఘ్రం తతస్సర్గవరంభియా | పరాజత్యాఖలాక దే
 వాకా రాక్షసాఘోరవిక్రమాః || 3౬ || అద్యేతిమత్సౌలం యుధం మహాహ
 వఽనమన్వితాః | ప్రయయుగీర్ణరమాహేంద్రం వజ్రదంష్ట్రపురోగమాః || 3౭ ||
 తతస్సర్వే సురాఃఖిన్నా రాక్షసై భృకశీడితాః | ఉపాగమ్యేంద్ర మాలా
 వ్యసహతే నద్విజో తమాః || 3౮ || ప్రాప్తుతం శరణం శంభు మగమన్త్రి జ

లతాస్ఫులును వీరులుభజముల సప్తశింశుశబ్దములును ధనుస్సుల టంకారనా
 దములును నగారాలుగొట్టుశబ్దములును చిందములూదువ్రెమాతలునుదుతారల
 భస్మలును షోఢశబ్దములును మఱియు సనేకములగు నితర వాద్యములయొ
 క్కర్ణ్యములును వీరభటుల సింహనాదములును మహాఘోకములను వ్యాపింప
 గా జనులందఱు చెవును పఱిసవారుగాఁ జేయఁబడిరి - 3౨ - సమృద్ధముల
 ని పొంగినవాయును - కులపర్వతములు గిరగిరఁ దిఱిగెను - అంత నాగాథాం
 ధకారమందుఁ గొందఱుతమయూధముల తళతళలచేత శత్రువులఁ గనుగొ
 ని యూశత్రువులఁగొటిరి మఱిగొందఱు కిరీటముల శాంతులచేత నిఁకఁగొంద
 తొఱిసిగొన్న యాయుధముల మిఁబుగురులచేతను శత్రువులఁబూచి కొటిరి -
 3౪ - అంతమిక్కిలిలాసరులును గోపముతోఁ గూడినవారును గట్టివింక్షుగల
 వారునగు రాక్షసులచేత దేవతలందఱు కొట్టఁబడి మిక్కిలి కలఁకఁబారినవా
 రై నెనుకకుఁదిఱిగి పరుగెత్తి యంతటభయముతో న్యగఽపటరామునుతోచ్చి
 రి - భయంకరమగు పరాక్రమముగల రాక్షసులు దేవతలనెల్ల నోడించి నేఁ
 డిఁకయుద్ధముపాలుననితలఁచి మిక్కిలిసంతోషముతోఁగూడినవారై వజ్రదం
 ఘ్నుఁడు ముందు నతనివెనుకఁ దక్కినవారును వీరమాహేంద్ర పటరామునకు
 బోయిరి - 3౬ - ఓ బ్రాహ్మ శ్రేష్ఠలారా - అంత దేవతలందఱు రాక్షసుల
 చేత మిక్కిలిబాధింపఁబడినవారై శ్రేష్ఠమునుబొంది యింద్రుని దగిరకుఁబోయి

తావలం । తత్రైకే లాసశిఖరే ప్రవిశ్యశివమందిరం॥ ౩౯॥ దృష్ట్వాశివం మహా
 తానం ప్రసన్న వదనంశుభం । ప్రణమ్య పార్వతీనాథం సేంద్రాస్య ర్వేమరా
 నదా॥ ౪౦॥ తుమ్మప్రబాహుధావాగ్ని దేవదేవం జగత్ప్రతిం॥ దేవాః॥ నమ
 స్తేదేవదేవే నమ స్తేమహాత్మనే॥ ౪౧॥ నమ సేవానగమ్యాయ నమ స్తేభక్త
 వత్సల । నమ స్తేసర్వసంద్యాయ నమ స్తేసంతమా రయే॥ ౪౨॥ ఇత్యాదిభిరనే
 కై స్తేవబోధిస్తుమ్మప్రశ్నివం । తతశ్చిహో మహాదేవ స్తా సురా నబ్రవీద్యచః॥
 ౪౩॥ యుష్మాకంకుశలం దేవాఃకుశలంతేతత్త్రకతో । దంభాభిక్తేభి రైత్యానాం
 కింనుచై త్యాప్రహరిణీ॥ ౪౪॥ ఏవంపుష్కాభగవతాదేవాదేవంతతోబుభా ।
 కుశలంసర్వథాదేవసాదా త్వనఃప్రభో॥ ౪౫॥ కింతుచైత్యోవజ్రదంష్ట్రా
 దురాతాస్తాప్రబాధతే । పూర్వేద్యుస్సంగరేతేన భృశం సంపీడితావయం॥

యత్సనితో నాహోచించి యాప్రసేద్ధుఁడై నసాంబశివుని రక్షకునిగా బొందను
 గై లాసవర్చితమునకుబోయిరి-ఆకై లాసవర్చితమునకుఁబోయి యందు శివునిం
 టిబోఁజూచి యనుగ్రహముగల ముఖముగలయట్టియు త్వేమములఁ గలుగఁ
 జేయునట్టియు మహానుభావుఁడై సట్టియుఁ బార్వతికిఁగాంతుఁడై న యాశివుని
 జూచి యింద్రునితోఁగూడ నాదేవతలందఱుమొక్కి యుచ్ఛమదేవతలకు దే
 వుఁడును లోకములకునాఘండుగు నాశివునిఁబలుచిధములగు వాక్కులచేతసో
 త్రముచేసిరి - ౪౦ - దేవతలు చేసినసోత్రము - దేవతలకెల్ల నీశ్వరుఁడై నస్వా
 మిహానీకునమస్కారము - పరమాతా స్వరూపుఁడై న నీకు నమస్కారము - జాన
 ముచేతఁ జెలియదగిన నీకొఱకు నమస్కారముభక్తులయందుఁ బ్రేమగలవార
 జానీకొఱకు నమస్కారము - సకలమైన నారిచేత నమస్కరింపఁదగిన నీకొఱ
 కునమస్కారము - కడలేనిమూర్తిగలనీకొఱకునమస్కారము- ౪౨- ఇనిమొదల
 గుననేకములై న వాక్యములచేత నాదేవతలశివునిఁబొగడిరి - అంతవొడ్డదేవు
 డై సయాశివుఁడాదేవతలనుగూర్చిమూటలాడెను - ౪౩ - ఓదేవతలారా విూకు
 త్వేమమా ఓ సూరశ్వమేధములఁజేసి స్వర్గమున కధిపతియైనయింద్రుఁడానీకు
 త్వేమమా - వజ్రాయుధముయొక్క క్రీడరాక్షసుల మేడలను గొట్టకయున్న
 దాయేమి - ౪౪ - ఇటుపనుకొకై శ్వర్గసంపన్నుఁడై న యాశివునిచేత నమగఁబడి
 దేవతలంత నాశివునితో మరలను త్తరముచెప్పిరి- స్వామిహితమయనుగ్రహమువ
 లమూకన్ని విధములను త్వేమముకలదు - ౪౫ - ఇంక నేమనఁగా దురాదుఁడై
 నవజ్రదంష్ట్రుఁడనురాక్షసుఁడు మమ్ముతాపాశుచున్నాఁడు - నిన్నటిదినము పె

నిరుంధతాస్వర్గపురం బహుసైన్యేనరక్షసా । త్యా మద్యశరణం ప్రాప్తాః
పాహ్వాస్తానరుణానిధే ॥ ౪౭ ॥ సశత్రూమస్తేనయోధుం పయం దైత్యేన
శంకర । తస్యోపాయంవినాశస్యరాక్షసశ్యవద్రప్రభో ॥ ౪౮ ॥ భ్రాతృకౌతస్య
దనుజౌ మహాసత్త్వదురాసదా । వ్యాఘ్రప్రవక్త్రం సహజహ్వం కిన్సప్తపేత
రహంగగణే ॥ ౪౯ ॥ పుత్రౌతస్యదురాధాక్షాప్రజడంప్రస్యరక్షసః । సూర్యకో
పంచాగ్నికోపంకాలాంతశయమోపహా ॥ ౫౦ ॥ భాగినేయకూఢ్రామనేత్రఖ
డజహ్వో మహాబహా । సశత్రూమోపాయంసోఢుంసంగరేతాకదురాసదా ॥
౫౧ ॥ తేహంవినానాశనోపాయం సంచితయమహామతే । వినాశయిత్యా
తాకైత్యాత్మాప్రాప్తాహ్వాస్తాన్భక్తనిత్యుల ॥ ౫౨ ॥ త్యామేన శరణంప్రాప్తా
శౌన్దర్యశరణావయం । ఇతిసంప్రాధికృతాదేవైరహాదేవస్తత్యభివః ॥ ౫౩ ॥
శంపయిత్యాశిరోఘ్నాత్వాత్మాక్షణం సమ్యగీతీరయకా । దేవాంగముఖసూర్యో
కృజగాదేవం పహాస్వపం ॥ ౫౪ ॥ దేవాంగత్వం మహాబాహూ సదేవస్య

కృత్ సేనలతోవచ్చి స్వర్గపటణమును ముట్టడిచేసి యారాక్షసుండు యుద్ధమం
దు ముముక్షుక్తిలి బాధపెట్టెను - అతనిచేత బాధపడజాలక నిన్నిష్కషరక్ష
కునిగాఁ బొందితిమి దయాసముద్రుడా మమగాఁపాపము - ౪౭ - ఓశుభ
మునుగలుగజేయుపావీరియత్నితో యుద్ధముచేయనుమానుశక్తిలేదు - సర్వ
కార్యములయందునునురుడాహురాక్షసునిచాప్రసక్తపాయముచెస్సము - ౪౮ -
మిక్కిలిబలముగలవారును దగ్గరజేరరాని వారగు నతని తమ్ములను వ్యాఘ్ర
సక్త్రుఁడుసహజహ్వఁడనురాక్షసులను యుద్ధరంగమం దెవఁడు సహింసగలఁ
డు - ౪౯ - బైదరింపఁగూఢనియుఁగాఁకాంతకునితోడనుయునునితోడనుసమా
నులె నయావజ్రదంష్ట్రుఁడను రాక్షసునికొమకుల సూర్యకోపునినగ్నికోపునిమి
క్కిలిబలముగలవారునట్లునుగు ధూమనేత్రునిఖడ్గహ్వోని నెవఁడు
సహింసగలఁడు - ౫౦ - దగ్గరజేరరాని యారాక్షసులను యుద్ధమందు మేముసహిం
పఁజాలము - ౫౧ - మిక్కిలిబిడిమంతుఁడైనసావీరి వారిజంపనుపాయమునా
లోచింపుము - ౫౨ - మేము వేరేరక్షింపనువారులేనివారై నిన్నేరక్షకునిగాఁ
గొపాపము - ౫౩ - మేము వేరేరక్షింపనువారులేనివారై నిన్నేరక్షకునిగాఁ
బొందితిమి - అనియిట్లుదేవతలచేతఁ బ్రార్థింపఁబడి దొడ్డదేవుడైన యాశీవు
డంతఁడలయాశించి లెస్సయని చెప్పుచుగొంచెముసేపు ధ్యానముచేసి దేవాం
గమహారాజముఖమునుజూచియారాజుతోనిట్లునివలికెను - ౫౪ - దొడ్డభుజబ

శరీరపతేః । నిశాచరాణాంసమశ్చే నహాయం కరుమహాఽసి ॥ ౫౫ ॥ చతురంగ
బలోపేత స్సపుత్రస్త్రింస్సహ౯శః । సేంద్రోదేవగణోపేతస్తాఽదై త్యాఽజ
హిమాచిరం ॥ ౫౬ ॥ ఇత్యాదిషోమహేశేనబాధమిత్యబ్రహ్మసృజః । తతశ్చిహో
జగాదేదం సహస్రాక్షం పునర్వచః ॥ ౫౭ ॥ దేవాంగేనామనాశక్త గచ్ఛ
త్వంయోధుముద్యుతః । నిర్జితాస్తేభవిష్యంతివజ్రదంష్ట్రముఖాసురాః ॥ ౫౮ ॥
ఇత్తుక్షశ్శంకరేశేంద్రః ప్రహృష్ట సమువాదహ । తథాభవతుదేవేశ త్వద్వా
క్యేనగిరీశ్వర ॥ ౫౯ ॥ భూయాసూర్షిజితాదై త్యాబాధంతేయేనదాహిసః ।
ఇత్తుక్త్వాశివమానమ్య నదేహోమధువాతలః ॥ ౬౦ ॥ వివిర్యహాన్యపతినా
తేనాజస్తదాలయాత్ । దేవాంగసుతతోవాక్యం పురందరమువాచహ ॥
౬౧ ॥ శతశ్రతోత్వంత్రిదివం గచ్ఛదేవేస్సహధునా । ఆగమిష్యామ్యనుపదం
చతురంగబలాన్వితః ॥ ౬౨ ॥ ఇత్తుక్తోదేవరాజోభశీఘ్రీమాగమ్యతామితి ।

లముగలయోదేవాంగుఁడాదేవతలతోఁ గూడినయింద్రునకు రాక్షసులయంద
మందునీవుసహాయముచేయవలయును - ౫౫ - ఓరాజ! కేషుడానీవునాలుగం
గములుగలసేనలతోఁ గూడినపిశుమూరులతోడఁగూడికొనిఇంద్రునితోనుదేవతల
సంఘములతోనుగూఢుకొనిశీఘ్రముగానారాక్షసులనుజయింపుము-౫౬-మ
హేశ్వరునిచేత నిట్లుచెప్పఁబడిన వాఁడై యాదేవలరాజు మంచిదని యంగీకా
రవాక్యముచుజెప్పెను - అంతనాశివుఁడువేయికన్నలుగలయింద్రునిఁగూర్చి
మరలనిటనివలికెను-౫౭-ఓయింద్రుఁడానీవుయద్ధముచేయుదున్నట్లుకై యీ
దేవాంగమునితోఁ గూడఁబొమ్ము - ఆవజ్రదంష్ట్రముమొదలయినరాక్షసులంద
ఱు జయింపఁబడినవారుకాఁబోదురు - ౫౮ - ఇట్లాశివునిచేతఁ జెప్పఁబడినవా
డై యింద్రుఁడుసంతోషించి యాశివునిఁగూర్చి యిట్లనెను - కైలాసపర్వతము
నకురాఘుఁడాదేవతలప్రభుఁడామిహిమాలచేతనెక్కుయగును-౫౯-ఏరాక్షసులు
మమ్మనెల్లస్థులుబాళింపుచున్నారో వారోడిపోదురు - అనిచెప్పి దేవతలతో
గూఢనాయింద్రుఁడు శివునకుఁమొక్కి - యంత నయనచేతనెలపుదీసికొని యూ
కొలుపుకూటమునుండి దేవాంగమహారాజుతోఁ గూడఁబయలుబడెను- తరు
వాతగాదేవాంగమునియింద్రునిఁగూర్చియిట్లుచెప్పెనుగదా - ౬౦ - ఇంద్రుఁ
డానీవిస్థుమదేవతలతోఁ గూడ న్వర్గమునకుఁబొమ్ము - వెనుకనే నేనునాలుగంగ
ములుగలబలములతోఁ గూఢుకొనివచ్చెదను-౬౧-ఇట్లుచెప్పఁగానేయంతనా
దేవేంద్రుఁడు దేవాంగునిఁగూర్చి బిరానరావలయునని చెప్పి సంతోషించిన

దేవాంగముక్తాన్వసహరోయయాహ్వాషస్సిగ్రిహవసం || ౬౩|| దేవాంగోపితతో
రాజా మోషపట్టణామూనదత్ | బలానాం చతురంగాణాం సర్వేషాం ఘోషిహ
రక్షః || ౬౪ || జ్ఞాపయిత్వాతతోయోగంసమితేరసురైస్సహ | రథవారణప
త్స్యైన్గణాణితైఃకోటికోటిభిః|| ౬౫|| వాచిత్రతూర్వనినదై రాజాపుత్రసమ
న్వితః | సమానద త్తస్సన్గణందేవాంగోమితవిక్రమః|| ౬౬|| తతఃపురంద
రస్సస్యదేవాంగస్యామితౌజసః | తత్సహాయా స్సపతయో యేచాన్యే పట్టువి
క్రమాః|| ౬౭ | ఆతిశయం కారయామాన తేషాంచైవయథేషీతం | తస్మిన్నహ
నిదేవేంద్రోయయాహ్వానాంచరక్షసాం|| ౬౮|| అనాగమచమాజాయానయ
త్తాంరజసీంసుఖం | తతఃప్రభాతేసర్వేషాం మహేంద్రోమరవల్లభః || ౬౯ ||
యోగముచ్చారయామాన దేవానాం ఘోషిహరక్షః | తతో ధేరోన్యహస్యం
తప్రసానస్యాభిసూచకాః || ౭౦ || కృతప్రత్యాపకృత్యా సేదేవాళంద్రముపా
గమత్ | సక్షత్రియశ్చ దేవాంగోమహేంద్రంసముపాగమత్ || ౭౧ || యో
గమాజాపయామాన సర్వేషాం దేవరాట్సురః | తత్సన్తైన్విశ్చ సంభూయ

వారై దేవతలతో గూడసర్గిరముచకుఁబోయెను. ౬౩- అంతనాదేవాంగరా
జా నామోషపట్టణముచకు వచ్చెను - వచ్చిబంజ్రాతులచేత సప్తపరాక్షసుల
తోయుద్దమచకుఁ జతురంగములను జేర్చవలయునని యాయాకార్యములయ
ధ్యక్షులకుఁదెలిసి లెక్కింపబడనిపాక్షమముగల దేవాంగమహారాజులన కొ
డకులతో గూఢకొన్నవారై కోటిరథములతో డనన్ని యేనుఁగులతో డనన్ని
కాలుబలములతో డనన్ని గుత్తాలతో డనుబయలుదేరి యనేకవాద్యములు వా
యింపఁగా వానినాదములవినచు స్వర్గముచకుఁబోయెను. ౬౬ - తరువాతనీ
ప్రకారమా దేవాంగరాజుపోయి స్వర్గముచేరఁగానే దేవేంద్రుఁ డతనికిని మఱి
యుచతనికిఁదోషగానిచ్చిప మిక్కిలిశౌర్యముగలరాజులకును గోరింపదార్దము
లన్ని తెప్పించి విందుచేయించెను. నాటిదినము దేవేంద్రుఁడు యుద్దముచేయఁ
గోరురాక్షసులరామినిదెలిసికొని యారాత్రిని సుఖముగాగడపెను. అంతమ
ఱువారేమ దేవతలకుఁబ్రభుకై సయాయంద్రుఁడు వార్తాహరులచేత శైలదేవత
లకు నందఱుకొకటిగాఁజేరవలయునను సమాచారమును జెప్పి యనిపెను. అం
తఁబ్రభుయాణమునుదెలుపునట్టి సగారాలును నాయింపబడెను - ౭౦ - ఆదేవత
లందఱుఁపాతఃకాలమందు జేయవలయునాహ్నికక్రియలంజేసికొని వచ్చియిం
ద్రునిదగిరఁజేరిరి - త్కత్రియములతో గూడిన యాదేవాంగుఁడునువచ్చి యింద్రు

వజ్రదంష్ట్రీపురోగమాః॥ ౭౨॥ ఆగత్య దేవతానీకై స్తుములం చక్రీరేరణం ।
 దాసవాశ్చ సురాశ్చై నై నేన్వ్యస్యం సమజిహ్ను కే॥ ౭౩॥ నానావిధైః ప్రహ-
 రణై రథవత్ప్రశస్యవాంశైః । దేవై శ్శూరై మహేష్వాస్వినై దానవా భృశ-
 తాడితాః॥ ౭౪॥ అభీయయన్వాఘ్రాన్వక్త్రం ప్రేచ్ఛంత శ్రీరణంతదా॥ ఇతి
 శ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే - దేవాంగచరితే - దేవదాసవ సేనాయుద్ధం నామ పంచ-
 దశోధ్యాయః.

శ్రీసూతః॥ విద్రుతేనబలేతస్మిన్ హస్త్యమానే సమంతతః । మహాబలం
 మహాప్రాజం దేవలం శత్రుతాపవం॥ ౧॥ అభాష్ట్యైశ్చై నం మధురమభిసృత్య
 హ్యభీతవత్ । ప్రాహప్రహారతాం శ్రేష్ఠస్మి తయ క్తం సమాహ్వయత్॥ ౨॥
 రాజస్కమల వ్రతాక్ష ప్రధానాయుధవాహన । వజ్రసంహననాచింత్య ప్ర-
 థానబలపౌరుష॥ ౩॥ ముష్టి స్పృహంగుళిభ్యాంచ వ్యాయతాభ్యాం మహద్ధ-

నిదగిరఃశేరైసు - ౭౧ - అంతదేవేంద్రుఁడు మరలనందఱు చేరవలయునని దం-
 టోరావేయించెను-ఇంతలోనావజ్రదండమృషమొదలగురాక్షసులనఱితోగూ-
 డుకొనివచ్చి దేవతలతో సంకులమగు యుద్ధమునుజేసిరి - ఆరాక్షసులునుదేవ-
 తలుకొకరినొకరుకొట్టుకొనిరి-రథములమీఁదనున్న టియుఁగాలుబలములై నటి-
 యుగుఱుపుకొతులై నటియు నేనుగుఱుమీఁదనున్న టిగొప్పధనుస్సులుగలదేవత-
 లచేతఁబలుతెఱంగులగునాయుధములచేతఁగొట్టుబడినవారై రాక్షసులునిలు-
 నజాలకయవ్యమరక్షనుగోరుమవ్యాసునిపత్నీనిఁగూర్చిపోయిరి - ౭౪ - ఇది
 బ్రహ్మాండపురాణంబున దేవాంగచరితంబున దేవదాసవ సేనలయుద్ధమన్నదివ-
 దియేవపయధ్యాయము.

సూతుఁడు తరువాతికథ నాబుఱులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు- అనేనకొట్టు-
 బమము నలువ్రక్కలఁ బరుగెత్తఁగా యుద్ధమందుఁ గొల్పెనువారిలో మిక్కిలి
 ప్రశేష్టుడైనయారాక్షసుఁడుమిక్కిలిబలముగలయటేయు మిక్కిలితెలిసినటియు
 శత్రువులనుదశించునట్టి దేవఁలునిమ్మడుపుగాఁబిలిచి భయపడనియట్లు సమీప-
 మునకుఁబోయి - చిరుగగపుతోఁగూడఁ బిలుచుచునిట్లుచెప్పెను- ౨౫తామ-
 రపురాకేకులవంటికిన్నిలుగల రాజా శ్రేష్ఠమైన యాయుధములు వాహనము-
 లుగలఁవాఁడా వజ్రమువలె ధృఢమై దేహము గలవాఁడా యెంచగూడని
 శ్రేష్ఠమైనలాపును మగంటిమియుగలవాఁడా - పిడికిలి పట్టుటచేత స్ఫుటము-
 గాఁజెలియుచున్న ప్రేగుగలనివవలై సభుజములచేతఁ బెదధనుస్సును డంకా

మః । దోర్భ్యాం విష్కారయన్కాసి మహాజలదవద్భ్రుశం॥ ౪॥ శరవమ్మైర్
హవేగై రవిత్తానభిధవః॥ ౫॥ ఏదన్యంనానువశ్యామి ప్రతివీరం మహాహవే॥
౫॥ రథద్విరదపత్వశ్వా నేకశ్చ ప్రోథయేద్భ్రుహా॥ ౬॥ మృగసంఘా నివార
ణ్యేవిభీర్భీమబహోహరిః॥ ౭॥ మహతారథఘోషే, గాదివంభూమింఛనాదయ॥
సహకాంతేనస్య గాం భూమిం భాభిరాదీవయన్మివ॥ ౮॥ సంస్మృశాన శ్శరాం
సీత్వా స్తూణాదాశీ విఘోషమా॥ ౯॥ మయైవై కేనయధ్యస్య త్యగింబక్తేనాం
ధకోయథా॥ ౧౦॥ ఏవముక్తస్తథేత్యుక్త్వాన్ప్రహస్యేనం సహాధివః । ధి
క్షేనైతై త్యరాజంతం వివ్యాధస్తప్తపభధ్వజః॥ ౧౧॥ తం మమభేదిభీ సీత్తై, బా
శైరగ్నిశిఖోవమ్మై । మమన్వభ్య హసత్కుర్ద్ధా దేవలం రాక్షసేశ్వరః॥
౧౨॥ అథైనంపుసరాజఘ్నే సవత్కానిశీతైశ్శరైః । సర్వమమాణసంప్రే
త్యమమజ్ఞోలఘుహస్తవా॥ ౧౩॥ సగతేంద్రస్సమాశీహో దై త్యేనని

రముచేయుచు పెద్దమేఘమువలెమిక్కిలి ప్రకాశించుచున్నావు . ౪ - మిక్కిలి
వడిగల బాణవదములచేత శత్రువులను దిరస్కరించుచున్న సీకుయదరంగ
మందు సరియైనప్రతివీరుని నన్ను దెచ్చి నికనెననిగానె నై తిని - ౫ - తేలులను
గాలుబలముల నేరుగుల గుఱుములనొక్కడై నననేకములయదమందుగొట్టవ
చ్చును - అట్లుగొట్టుటయరణ్యమందు భయంకరమైన బలముగల సింహము
భయపడకయిరెరమ్మగములును గొట్టుటమంటిది - ౬ - తేలుయొక్కగొప్పధ్వ
నిచేత భూమినినాకాశమును శబ్దించఁజేయుచు వహాకాలము వెడలిపోయిన
పిమ్మటఁ జై దుగలిగియుండు భూమిని గాంతులచేతఁ బ్రకాశింపఁజేయుసూర్యు
డువలెసంబుల పొదివలన నుండి నవములతో నమానములై తీక్షణులై యుం
డుబాణములను విషుచుచునీశ్వరునితో సంధకానురుఁడువలెనాతోనొకనితో
నే యుద్ధముచేయుము - ౮ - ఇట్టారాక్షసుఁడు చెప్పఁగానే సందిధ్వజముగల
యాదేవలుండటాయనినవ్వి యారాక్షసరాజును ఖడ్గముచేతఁ గొట్టును - ౯ -
అంతఁనారాక్షసరాజు కోపగించుకొని మమకాసనములను జీలుచునట్టియుఁజ
రుకులై యున్నజ్వాలలతో నమానములై యుండుబాణములచేత నాదేవలరా
జునుగొట్టును - ౧౦ - మమకములనుగుఱుతెఱిగినటియు చేపడిగలయారాక్షసుఁ
డుమరల నీదేవలనిమర స్సానముల నెలఁజూచి తొరించితిక్షణములై న బాణము
లచేఁగొట్టును - ౧౧ - శ్రీమంతుఁడునుసగరాభీశుఁడునుగు నాదేవలుండారాక్ష
సుండైనమఱుకై నబాణములచేతఁగెప్పఁబడి యుద్ధమందుసూర్యుఁడు తనశిర

శితైశ్శరైః । రరాజనమరేశ్వీమాప్రశ్నిమానివభాస్కరః ॥ ౧౨ ॥ తతశ్శరన
హస్తేణ నుప్రయుక్తేదేవలః । వ్యాఘ్రస్త్రివక్త్రీమవహ్నద్య సింహనాదమ
భావదత్ ॥ ౧౩ ॥ శరైశ్శరైశ్చ స్రక్థాదైత్య స్సంవార్యయధిదేవలం । లలా
టేభ్యహానత్కుక్కురౌ సారాచేననయన్నివ ॥ ౧౪ ॥ లలాటసంతతోబాణం
ధారయామాన దేవలః । యథాశృంగంవనేద్య పః ఖడ్గోధార యతేవ్యజః॥
౧౫ ॥ తతోదైత్యంరథేరాజా యతమానంపరాక్రమే । త్రిభిజివాన్ధరా
చైలలాటేవైసయన్నివ ॥ ౧౬ ॥ లలాటస్థ స్త్రిభిభాన్తై వ్యాఘ్రస్త్రి
క్తోవ్యరాజత । ప్రాప్త్యవ్యవయసాని క స్త్రిశృంగ ఇవవర్వతః ॥ ౧౭ ॥ దై
త్యోభ్యశరసాహస్తే శ్శార్దూమానానదేవలం । నచేనం కంపయామాన మా
తరిశ్శ్యేవవర్వతం ॥ ౧౮ ॥ తథైవదేవలాయుధే రాక్షసం బహుభిశ్శరైః । నా
కంపయతసంహృష్టో వాగ్గోఽస్థుభిషవవర్వతం ॥ ౧౯ ॥ తాపవ్యోవస్యం శరై ర్గో
రై శ్శార్దూయంతౌ మహాఽరథౌ । రథచర్యాగతౌ వీకా క్షేజతుఃపాథివాసుకౌ ॥

ణములచేత బ్రకాశించినట్లు ప్రకాశించెను. - తరువాత నేయి బాణములను జక్రగా
బ్రయోగించి యా దేవలుడా వ్యాఘ్రస్త్రివక్త్రీనిగిల్పి యంత సింహనాదముచేసి
ను - ౧౩ - తరువాత రాక్షసుఁడు బాణములచేతనా బాణములనువొలగఁగఁద్రో
సికోపగించియుద్దమందునగునట్లే యా దేవలుని ముఖమందు నారసముచేతఁ
గొఱును - ౧౪ - అంతనా దేవలుఁడుముఖమందుండు నా బాణమునుగానన
మందుఁగావరించిన ఖడ్గమృగము కొమ్మనుధరించినట్లు ధరించెను యాబులు
లారా - ౧౫ - పిమ్మట రథమందుశత్రువు నాక్రమింపఁబ్రయత్నము చేయును
న్న యారాక్షసుని నా దేవలరాజు నగునట్లే మూషనారసములచేత నొనటఁ
గొఱును - ౧౬ - నొనటనున్న యా మూషబాణములచేతఁ నావ్యాఘ్రస్త్రి
వక్త్రీఁడు వహికాల మందలి యుద్ధకముచేతఁ దడవఁబడిన మూష
శిఖరములుగలకొండవలఁ బ్రకాశించెను - ౧౭ - అంతనారాక్షసును వేలతర
బడిబాణములచేత నీ దేవలునిగిల్పెను. అవియన్నియు వాయువు కొండనుగద
లింపలేనియట్టితనిఁగంపింపఁజాలకపోయెను - ౧౮ - అట్లుసంతోషింపియున్న
యా దేవలుఁడును బెక్కు బాణములచేత నారాక్షసునిజలప్రవాహము, పర్వ
తమును గదలింపఁజాలని తేజఃగనుఁ గదలింపఁజాలఁజాయెను - ౧౯ - మహా
రథికులై నట్టియు శూరులై నయారాజును రాక్షసుఁడును రథముమీదనుండిరథ
మునీవలనావలఁ బరుగై తింపును నొకనిమీఁదనొకఁడు పెక్కు ములనేని కప్ప

౨౦ || అదిత్యా వివసంధీప్తా లోకక్షయకాప్తభా । స్వీర్ణభిరివాన్యోన్యం
తావయంతౌశరోత్తమైః ॥ ౨౧ || కృతప్రతికృతేయత్నం కుర్వాణౌచ మహా
రథౌ । కృతేకృతం ప్రచక్రాతే శరసం మైఖితవత్ ॥ ౨౨ || వ్యాఘ్రానివచ
సంగ్రామే చేరతుస్సాత్తజౌ । శరదంష్ట్రా దురధిషౌ చాపహస్తాభ
యంకరా ॥ ౨౩ || అభూతాం తావద్యశ్శౌచ శరజాలై నమంతతః । మేఘజా
తై రివధన్వా గగనే చంద్రభాస్కరా ॥ ౨౪ || ప్రకాశౌచముహూతేన తత్రై
వాస్తామరిందహా । విముక్తా మేఘజాలేన శశిసూర్యాయథాదివి ॥ ౨౫ || అ
పసవ్యం తతశ్శక్తే దైత్యేశ స్తత్రదేవలం । కిరశరశతై రుగ్రై ర్భారాభిరివ
పద్యతం ॥ ౨౬ || సతుతనన్యమృషేరాజా శత్రోర్విజయలక్షణం । ప్రతిచక్రేతతో
విప్రా శ్శత్రోర్విజయలక్షణం ॥ ౨౭ || దేవలోపితభావక్రే రథంజాన్యవసవ్య
తః । మండలానాం విభాగేషు గతప్రత్యాగతేషుచ ॥ ౨౮ || బభూవతుములం

చుఁ బ్రకాశించిరి. ౨౦- లోకములను ధ్వంసముచేయును దహించి తమకిరణ
ములచేత నెండకాయు రెండుసూర్యులించుములవలె వారిదక్షు తీక్షణములై సభా
ణములచేత నొకని నొకఁడు తపింపఁజేయుచుండెను. ౨౧- మహారథికులై స
వారిద్యోకరు చేయుకార్యమున కొకరు బదులుచేయఁబూనుచు బాణసమూ
హములచేత నొకనికొకఁడు భయపడక బదులుచేసిరి. ౨౨- పులికోరలవంటి
బాణములుగలిగియుదలింపఁగూడనివారు చేతవిల్లులఁబూని భయంకరులై యుం
డునారాజును రాక్షసరాజును యుద్ధమందుఁ బెద్దపులులవలె సంచరించిరి. ౨౩-
ఒక్కొక్కసారి వారిద్దఱు అొకనిమీఁద నొకఁడు ప్రయోగించిన బాణవరంపరలచే
తఁగప్పబడియఁగవడకుండునపుడు మబ్బులచేతఁగప్పఁబడియఁగవడకుండు చుం
ద్రుఁడును సూర్యఁడువలెనుండిరి. ౨౪- ఆకాశమందుమేఘువజ్జీవేత విషువబ
డి ప్రకాశించుసూర్యుఁడు చుంద్రుడువలెనే యాయుద్ధరంగమందు బాణములక
ప్పునిచ్చినప్పుడు వారిదక్షు ప్రకాశించుచుండిరి. ౨౫- అంతసచ్చటనారాక్షస
రాజు నూర్ధ్వరబడిగా బాణములనేసే సర్వతమును భారావహముచేతఁ దడిపి
నట్లుకప్పుచు నాదేవలుని ప్రదక్షిణముగాఁజూర్చెను. ౨౬- ఆరాజైన దేవలుఁ
డుతనకుశత్రువైనయారాక్షసుషజయించుటకు గురుత్రై నయావనినిజేయఁగాఁ
దానినొర్చి తానువతనికి బదులుగా విజయలక్షణమునుజేసెను. ౨౭- దేవలుఁ
డు నారాక్షసుడు చేసినట్లై తనరథమునుట్లు నవ్వపును రాక్షసోకలయందు నా
రాక్షసునకప్రదక్షిణముగా పచ్చునట్లుచేసెను. ౨౮- ఆరాక్షసునకును దేవల

యుద్ధం తయోస్తత్రమహామృధే । చలిత్యా వివిధాన్నాగా నండలస్థానమేవ
చ॥ ౨౯॥ శతైః పూర్ణాయతోత్పన్నై రవ్యోన్యమభిజన్ముతుః । అవ్యోన్య
స్యవధేయత్నం చక్రతుస్థా మహారథా ॥ ౩౦॥ ఇయేషతుశ్చ విరథం కర్తుమ
వ్యోన్యమాహవే । తతోదైత్యో మహస్థానిః ప్రాచశ్చక్రే మహాత్మవితే ॥
౩౧॥ తాన్యస్త్రిచేవసమకే ప్రతిజశ్చేన్ననదేవలః । తతోఘోరం తయోర్విప్రా
శ్శాస్త్రయుద్ధమవతేత ॥ ౩౨॥ గ్రహయుద్ధం మహాఘోరం ప్రజానాం హ
రణేష్వభూత్ । తేభాణాస్సమనజంత ట్పాపాభ్యాం మహాహవే ॥ ౩౩॥ ద్యో
తయంతోదిశస్సర్వా స్తీర్ణాస్సన్యం సమంతతః । భాణసంఘావృతం ఘోర
మాకాశం సమవద్యత ॥ ౩౪॥ ఉల్కాపాతావృతం యద్యత్ప్రిజానాం సం
క్షయేద్విజాః । భాణఘాతాచ్చ సంజజ్ఞే తత్రభీకరపావళః ॥ ౩౫॥ నవిచ్ఛలిం
గోదీపార్వి ర్యోదహవాన్వాహినీద్యయం । తత్రసద్ధా మనిశ్రేష్ఠా సంప్రతీతా
వవోబ్రువత ॥ ౩౬॥ అతియుద్ధానిసర్వాణి యుద్ధమేతదవర్తత । సర్వాయుద్ధా

రాజానకును సంకులమైన యుద్ధమాయెనట్టి యాపెద్దయుద్ధమందు ననేకవిధము
లైన నవగతులను మండలాకారమైన నిలుపులనుజేసి వారిదలు నిండ నాక
షికొంటి వివచనబడిన భాణములచేతఁ బరస్పరము కొలుకొనిరి - మహారథికు
లైన వారిద్రత్యాకరినాకరు చంపఁ బ్రయత్నముచేసిరి - ౩౦ - యుద్ధమందొకని
నాకను రథములేనివానిఁగాఁ జేయ నిచ్చయించిరి - అంత గొప్పయత్త్రము
లఁదెలిసిన యారాక్షసుఁడు మహాత్త్రములను గల్పించెను - ౩౧ - ఆదేవలుఁ
డా మహాత్త్రములనెల్ల దనయత్త్రములచేతనే కొటివేయుచు వచ్చెను -
అంతవారికిద్రతకు భయంకరమైన యత్త్రయుద్ధమాయెన యాభ్రాహ్మణో
త్తములారా - ౩౨ - అంత నభిశ్చక్రమందు జనుల నాశమునకు సూచకమైన
గ్రహయుద్ధముకలిగెను - ఆగొప్పయుద్ధమందు వారిదలు వేసినభాణములొక
టితోనొకటి పెలుచుకొనెను - ౩౩ - ఆభాణము లాసేనకుఁ జూచుచు దిక్కులకై
లఁ బ్రకాశముగలుగునట్లు నెలుగుచుండును - అప్పుడాకాశ మభాణానంజుల
చేతఁగప్పఁబడి భయంకరమై ప్రజానాశ విషయమై యాకాశమందుఁ గొఱవి
కల్పెలు కనుపడఁగా నెల్లుండువో యట్లుండెనో భ్రాహ్మణులారా - అక్క
డభాణము లొకదానితో నొకటిరెయిఅయటవలన భయంకరమైన నిప్పుపుట్టె
ను - ఆనిప్పుకణములెగురుచు మండిజ్వాలలుగలవై రెండుదండలుగాల్పెను అ
క్కడపిదులు ఋషిశ్రేష్ఠులు యోగద్రుసేగల వారందఱు నిటనివలికిరి - ౩౬ -

నితైతస్య కలాంనార్హంతిపోడకోట్టం ॥ 3౭ ॥ నైతాద్వ్యశం పునరన్వర్తం భవిష్యతికదాపన | అపేహజ్ఞానేనసంయుక్తాపుభావుగ్రసతాక్రమహా ॥ 3౮ ॥ అపేహాశ్చైత్యేణ సంయుక్తా పుభా పాథిశవరాక్షసా | ఆవహం యోర్భులంయుద్ధే అపేహాఅపిక్యతాస్త్రతా ॥ 3౯ ॥ అహవీర్యస్య సామర్థ్యమపేహాసోషవమేవయోః | సీతావేణోహిసమతే కాలాంబికయమోమహా ॥ ౪౦ ॥ దుర్రాద్వావివసంభూతో యథాద్వావివభాస్కుకా | యవహావా విక్రమోద్వాహాఘోరహరావిహారణే ॥ ౪౧ ॥ క్రూరుంతే హీతిని వాచస్పిదానాం నైమహూర్తహూః | సింహనాదశ్చ సంజడే దానవానాందివౌకసాం ॥ ౪౨ ॥ అద్భుతంచాప్యచింత్యంతద్వస్తావికరతయోమ్యుక్తే | తోశరాకాసమరేఘోశావరస్సరశ్చతాగసా ॥ ౪3 ॥ పరస్పరము దీక్షంతౌ క్రోధాదుత్పత్త్యవశుషీ | క్రోధరక్షేశాశౌతు క్రోధప్రస్ఫురితాధరా ॥ ౪౪ ॥ క్రోధసంజవళనౌ తథైవ

మిక్కులి యుద్ధములనేకములు జరిగినవి యీయుద్ధములుజరిగెను - అన్నియుద్ధములు సీయుద్ధములకుఁ బదియారంట నొకపాటితో సరిగావు - 3౭ - ఇకేమిఁగాద నెన్నమనితీయుద్ధముకాఁబోదు - ఆవహం - ఇద్దఱు తెలిసినవారు - ఇద్దఱుభయంకరమైన పరాక్రమగుగలవారు - 3౮ - ఓహోరాజును రాక్షసుఁడు నిద్రఱుకైర్థ్యమగులవారు - వాఙ్మయిద్దఱుందేమి వీరిద్దఱీబలము - ఏమివీరిద్దఱీయస్త్రప్రయోగాకౌశలము - 3౯ - వాఙ్మయివీరిప్రతాపమెంతగటిది - వీరిద్దఱు నెంతముజునైనవారు - వీరిద్దఱు నిలిచియుండఁగా యమునిసంహారించునట్టివాఁడును యముఁడును నలెనే యున్నారు - ౪౦ - ఇద్దఱురుద్రులుపుటివట్టుకదఱుమార్త్యులుదయించినట్లున్నారు - యుద్ధమందు భయంకరమైనట్టియొకదఱుమార్త్యులను వీరుయములు విక్రమించినట్లున్నారు - ౪౧ - ఆకౌశమందునిదువీప్రకారముమూటలాడు కొనుమండఁగా నామూటలుపలుమాఱు చివఁబడుమండెను - ఆశ్చర్యకరమై యిటిదనిచింతింపఁగూడని కార్యముల నాయుద్ధమందు వారుచేయఁగా దానిఁజూచి యాకౌశమందు రాక్షసులును దేవతలును సింహనాదములుచేసిరి - యుద్ధమందు శూరులును భయంకరులునైన యూయిద్దఱొకరి కనకారము చేసినవారై యొకరి నొకరు కోవముచేతచేత గ్రుమిమి మూడుమఁగోవముచేత నెత్తినికన్నులుగలవారై కోవముచేత నదురుచున్న పెదవులుగలవారై పెదవులఁగొఱుకుమఁబండఁగొఱుకుచునొక నిమిఁద నొకఁడు బాణపషఁముగురిసి యాబాణపషఁముచేత నాచ్ఛాదించి

దశనన్మహా । అన్యోన్యం ఛాదయంతౌ స శరస్వస్త్వా మహాబలా ॥ ౪౫ ॥
 అన్యోన్యం చహయాశ్చాపి బభావాతే పరస్పరం । అథరాజాతు దేవాం
 గఃక్షిప్తవాస్తఃప్రతాపవాః ॥ ౪౬ ॥ ఛిత్తైక్యేనాన్యయంతారం ధ్వజం ద్వా
 భాన్యపాతయత్ ॥ ౪౭ ॥ రథ్యాశ్చ సుతురోహత్యా చతుర్భిర్భువ్యపాతయత్ ॥
 ౪౮ ॥ అథచంద్రేణాబాణేన చైత్యన్యదనురాభినత్ ॥ అక్రై సంఛిన్నధన్వానం
 వ్యాఘ్రేన క్రింసురద్విషం ॥ ౪౯ ॥ జఘాననిశితైర్భ్రాతై స్త్రిశ్చై ర్భిసం
 నిశ్చైః । సమ్యగా విద్యతైర్భ్యంతం యతమానం పరాక్రమే ॥ ౫౦ ॥ సుతీశ్చేనా
 ధభరేన పురణ్ణల్పైశ్చేనభావతిః । తద్వృహద్యాఘ్రేన క్రిన్య శిరఃకాయాద
 పాతయత్ ॥ ౫౧ ॥ వ్యభామిచతత్తత్త్విషం చైత్యన్యసు మహాతరం । రత్న
 కుండలనందీపం సశిరస్సాణకంతథా ॥ ౫౨ ॥ భగోమఘ్యాదవనవత్ ధ్యానుబిం
 బమివాద్భుతం । తమాలోక్యతతోచైత్యా వ్యాఘ్రేన క్రింతదారణే ॥ ౫౩ ॥
 భీతాఃప్రదు ద్రుప్తరేవా స్త్విసురానభిదుద్రుప్తః । సింహనాదశ్చ సంజశ్చే దే

మనుషిరి - ౪౫ - ఒకరిగుఱ్ఱముల నొకరు మిక్కిలిబాధపెట్టిరి - అంతచేసెడి
 గలిగి ప్రతాపముగలిగియుండు నా దేవాంగరాజాకబాణముచేత నీరాక్షసు
 నిసారఁగిననటిక రేండుబాణములచేతఁ గొడి నంభమును బడఁగొల్పెను నాలు
 గుబాణములచేత రథమునకుగట్టియున్న గుఱ్ఱములనాల్గిటినినటికి సామియం
 దుఁబడఁద్రొచెను - ౪౬ - అథచంద్రబాణముచేత నారాక్షసుని చింటినినటి
 కెను - విమృటనఱకబడిన చిల్లుగల యావ్యాఘ్రేన క్రిండను రాక్షసుని మిక్కి
 లిమఱుకుగా నిస్సవలె నుండునటి ముమ్మారు బాణములచేత నా దేవలుండు
 కొల్పెను - శత్రుజయమందుఁ బ్రయత్నముచేయుచున్న యా వ్యాఘ్రేన క్రి
 నిఁ జక్కఁగఁగొటి పిమ్మటనా దేవలుండు చుఱుకై నయొకబాణముచేతఁ బెద
 దై న యావ్యాఘ్రేన క్రినితల నతని శరీరమువలననుండి పడఁగొల్పెను - ౫౦ -
 అంతమిక్కిలిపెదచై నటియు మఱియెయములై న కుండలములచేతఁ బ్రకాశిం
 పుజేయఁ బడినటియుఁ గిరీటములోఁ గూడినటి యారాక్షసుని శిరస్సు నభాభా
 గమునలననుండిపడు సూర్యబింబమువలెఁ బ్రకాశించుచు నాశ్చర్య కరము
 గాఁడిరిగెను - తరువాతరాక్షసులండఱుయదమందు దేవలునిచేతఁగొట్టఁబడి
 నయావ్యాఘ్రేన క్రినిఁ జూచిభయపడి పఱువెత్తిరి - దేవతలు రాక్షసులఁద
 రిమిరి - దేవతలలోమిక్కిలిగొప్పసింహనాదముకలిగెను - ౫౩ - సమభామై
 నపరాక్రమముగల యాదేవాంగుని దేవేంద్రుఁడుగొప్పచేసెను - ఇది బ్రహ్మ

వేషు సుమహా తరః॥ ౫౩॥ అపూజయ దేవరాజో దేవాంగంపలువిక్రమం॥ ఇతిశ్రీ
 బ్రహ్మాండపురాణే. దేవాంగచరితే-వ్యాసునివక్తృనివభోనామపోడశోధ్యాయః.
 శ్రీసూతః ॥ హతేతతోవ్యాసునివక్త్రే రాక్షసే శే మహాబలే । రాక్ష
 సామర్థితా సేన దేవాంగేనామితోజనః॥ ౧॥ విపులం భయరూపన్నా వృజదం
 మృముపాగమ౯ । భ్రాతరం నిహతం దృష్త్వా వృజదంప్రాసితచేశ్వరః॥ ౨॥ వి
 ద్రావ్యమాణంసైన్యంచ దేవతేనతపోధనాః । శోకక్రోధసమావిపో భ్యధావ
 తృగచేశ్వరం॥ ౩॥ దేవాంగోపి తతోరాజా వృజదంప్రసిం సమభ్యయాత్ । త
 యోన్నమభవద్యుదంఘోరరూపంజయేషిణోః॥ ౪॥ మహేంద్రవృత్రయో
 ర్యుద్వృత్తరరాక్షససేంహయోః । సవషణ్బలుధాతైత్య శ్వరవృష్టిం మహీ
 శ్వరే॥ ౫॥ దశయస్కాశలం యుద్ధే ప్రాప్తవీవపయోధరః । నాకం పయ
 తరాజానంవార్యోఘ ఇవవర్చితం॥ ౬॥ తాంబూణ వృష్టింసహసా వ్యపోహ్యో
 సగచేశ్వరః । వివ్యాదనిశితై బాణై రాక్షసంతంహనన్నివ ॥ ౭॥ పోతివిద్యో

డ పురాణంబున దేవాంగచరితంబున వ్యాసునివక్తృని జంపుట యున్నది పది
 యాదవయథ్వాయుము.

సూతుఁడు పిమ్మటికథ నాబులులకు జెప్పుచున్నాఁడు - తరువాతమి
 క్కలిబలవంతుడైన యావ్యాసునివక్తృఁడును రాక్షస శ్రేష్ఠుఁడు కొల్లంబ
 డఁగానే యాదేవాంగరాజుచేత మిక్కిలి పరాక్రమవంతులైన రాక్షసులంద
 టుకొల్లంబుమిక్కిలి భయపడినవారై వృజదంప్రసిన్నాశ్రయించిరి - ఓబ్రా
 హ్మణులారా - అంతగా వృజదంప్రసింబు చచ్చిన తనయన్నను దేవాంగునిచే
 తఁదరమంబుచున్న సేననుజూచిదుఃఖముతోడను గోపముతోడను గూడిన
 వాడై సగచేశ్వరుడైన యాదేవలునిఁ దరమెను - ౩ - అంతగాదేవాంగ
 రాజును వృజదంప్రాసిత నెమరించెను - ఒకనినొకరు జయింపఁగోరుచున్న
 వారిద్దఱకుభయంకరమైన యుద్ధమాయెను - ౪ - వారియద్దఱి యుద్ధము వృ
 త్రాసురునకింద్రునకును జరిగినయుద్ధమలెను ఖరాసురునకు సింహమునకుజ
 రిగిన యుద్ధమువలెనుండెను - అస్మిత్తా రాక్షసుఁడుదేవలరాజునందుఁ బెక్కు
 విధముల బాణములనుగురిసెను - ౫ - శానకాలమందు మేఘమువషిణించిన
 టు యుద్ధమందునేర్చు నగుపఱుచుచున్న యారాక్షసుఁడు పర్వతమును జల
 ప్రవాహము కడలింపఁజాలనియట్లు దేవలునిగడలింపఁజాలకపోయెను - సగచే
 శ్వరుడైన యాదేవలుఁడా బాణసవళమును శీఘ్రముగాఁ దొలంగఁబ్రోసి

బలవతాశుశుభేరుధిరోక్తితః | వహానునిర్వరస్యావోమహీధ్విజవభూసురాః ||
 ౯ || తతఃక్రుద్ధోమహావీర్యో రాక్షసోభృశతాడితః | ప్రత్యవిధ్యన్నదేవాంగం
 శరైరాశీహోపమైః || ౯ || అనేకైస్సారథిం ద్వ్యాభ్యాం ధ్వజమేకేనచాహవానః |
 పునశ్చిద్వాస్యనిటలం త్రిభిర్బాన్ధైరథానవత్ || ౧౦ || లలాటస్థైః స్త్రీభిర్బాన్ధైః
 శ్చ శుశుభేనగచేశ్వరః | సనిర్భుజః కురద్రక్షస్త్రీకూటజవసర్వతః || ౧౧ ||
 తతఃక్రుద్ధోమహాహ్వసో మండలికృతకారుణః | వివ్యాధ్యనృపతిశ్చైన్ద్రం త్రిస
 సత్యాశోరో తమైః || ౧౨ || ధమకేకేన చిచ్ఛేదధ్వజమేకేనప్రతిజ్ఞా | చతుర్భ్య
 శ్చృతురోవాహానా శక్త్యాతస్యదురాతనః || ౧౩ || అరచలద్రేణనశిరోయాతు
 కాయాదసాతయన్ | పునశ్చిరశతైర్దిశ్యైః సీలశ్లోవ్యధమద్రథం || ౧౪ || పు
 నర్దివ్యాధనహసాచాగ్నికల్పశ్చశోతమైః | సచ్చిన్నధన్వావిరభో భగావి

నప్రవీదున్నయశ్చేమః | నభాణములచేత నారాక్షసునిగొల్పెను - 2. ఓబ్రా
 హాణుభారా - బలవంతుడై నయాదేవలునిచేత నారాక్షసుఁడు మిక్కిలి కొ
 టఁబడినవాడై నత్తుటిచేతఁ దడవఁబడి వానకాలముందు సెలయేటి ప్రవా
 హముగల పర్వతమువలె బ్రకాశించెను - ౪ - అంతమహాబలముగలయారా
 డేమఁడుమిక్కిలికొటఁబడి కొప్పగించినవాడై నవకములతో సమానములై న
 యనేకభాణములచేత దేవాంగునిమరలఁగొల్పెను - ౯ - రెండుభాణములచే
 త సారథిని నొకభాణముచేత ధ్వజమునుగొట్టుదు మరల మూడుభాణముల
 చేత నితనినొనటినిగొట్టి తరువాత సింహనాదముచేసెను - ౧౦ - అట్లతనిచే
 తనాటంబడిన మూడుభాణములు నొనటియందుండఁగా నాభాణముతోనేత్తు
 రుగారునున్న దేవాంగుఁడు సెలయేటి ప్రవాహముతోఁ గూడిన మూడుకొ
 మ్మరుగలపర్వతమువలె బ్రకాశించెను - ౧౧ - గొప్పధనుస్సులుగలయాదేవాం
 గరాజు సంతగోపించుకొన్నవాడై ధనుస్సును వలయాకారముగావంచి డై
 బుడిమూడు భాణములచేత సిరాక్షసుని గొల్పెను - ౧౨ - మఱియుండన సా
 మధ్యకముచేత నాదుర్భాగని ధనుస్సు నొకభాణము చేతను ధ్వజమునొక
 భాణముచేతను నాలుగుభాణములచేత నాలుగుకూటములను నఱికెను - ౧౩ -
 అథాచంద్రభాణము చేత నారాక్షసుని శరీరమునుండి తలనుబడవేయక మర
 లశ్రేష్ఠములై ననూరుభాణముల సతనిర్ధమమును నుప్రసంగించంత తునియుతాన
 టునిగొల్పెను - ౧౪ - మరలశీఘ్రముగా నిష్క్రవంతి శ్రేష్ఠములై న భాణముల
 చేతగొల్పెను - అరాక్షసుఁడు నఱకఁబడినధనుస్సు గలవాడై రథములేనివాఁ

శ్లోహతసారధిః ॥ ౧౫ ॥ భృశంవిద్యోక్తని కన్యపుష్పఇవకోశుకః । చకంపే
దానవోవిప్రావాతభృష్త ఇషద్రుమః ॥ ౧౬ ॥ తతోగోషసమావిష్టో వజ్రదం
ష్టోమహాబలః । అభ్యదానదదాపాణిదృంషదపాణినివాంతకః ॥ ౧౭ ॥ తమా
యాంతంగదాహస్తంప్రవిధ్యనిశితైశ్శరైః । తతోవజ్రమయైర్వాజై రుసిమా
త్రావశేషితాం ॥ ౧౮ ॥ చ్చిత్వాగదాంరణశ్వాఘోద్భృష్టింహవివాసదత్ । జ
గజాఽరమరాస్సర్వే నమర్వాద్ద్య గణాస్తతః ॥ ౧౯ ॥ సదానవోసమగదోద్భ
వ్యాదితమనిరాయుధః । ఉత్పాట్య హేమకూటస్య ఘనశృంగం మహాబలః ॥
౨౦ ॥ హస్తేభ్యత్యాచరాజాన ముపాగమ్యా బ్రవిదిదం । భోభోరాజాన్ సీష
తిషక్షణంమగాగాఃపురోమమ ॥ ౨౧ ॥ నిరాతుకోటితుల్యస్యశృంగస్యాస్యమహీ
యసః । అమోఘతేషణాదోరాత్ కుశలోనీస్యపవళభ ॥ ౨౨ ॥ ప్రోధయిష్యా
మిశృంగేణ సరథం సామయామనం । ఇంద్రస్తవసహాయేన యోస్తాన్వో
ధయతోహవై ॥ ౨౩ ॥ నిర్భయ స్సహగీర్వాణై స్సభయ స్సపతాయతాం । హ

డై గుఱములుపోయి సారధిపోయి మిక్కిలికొటంబడి పూచినమోడుగుచెట్టు
వలెనెత్తుకొనెవేర దడవఁబడి గాలిచేతఁగొట్టబడిన చెట్టువలె వడఁకెను - ౧౬ -
అంతమిక్కిలిబలముగల యావజ్రదంష్ట్రఁబుగోపముతోగూడినవాడై గదను
జేతఁబట్టుకొని దండమును జేతఁబూనినయముఁచువలెఁ బైఁబెడెను - ౧౭ - అం
తయుద్ధమునుశాఘింపునటియాడేవలుఁడు గదనుజేతఁబూనివచ్చుచున్న యా
రాక్షసుని దీక్షములె న బాణములచేతఁ జక్కఁగాఁగొట్టి యంత వజ్రమయ
ములె నబాణములచేత నారాక్షసునిచేతిగదను బిడిగిటఁబట్టుకొన్న మటకు మి
గులునటనుఁజీకొవ్వినసింహమువలెగజఁకంచెను - అంతదేవతలందరు గర్జిం
చిరి - వాద్యములన్ని మ్రోసెను - ౧౮ - అధికబలవంతుడై న యారాక్షసుఁ
డుగదపోయినవాడై యాయుధములేనివాడై చిక్కులఁబూచి హేమకూట
పర్వతముయొక్క పెదశిఖరమును బెత్తికి చేతఁబట్టుకొని రాజాదగ్గిరకుఁబోయి
యిట్లువలికెను - ఓరాజా పోకుము పోకుము క్షణముసేపు నాయెదుటనిలువు
ము - ౨౦ - ఓరాజు శ్రేష్ఠుఁడా కోటిపిడుగులతోసమానముగా గొప్పదైనయూశి
ఖరమున్న దే దీనినేను వినరుమను అట్లువినరుట వృధఁపోదివ్వును గదా సీనే
ర్దుమాడనలయును - ౨౨ - ఇవ్వుపనీరథము సీవరివారమంతటితోగూడ నిన్న
శృంగముచేతఁ బూడిచెదను - సీసహాయముచేత నింద్రుఁడివ్వుడివ్వును దేవత
లతోగూడినవాడై భయములేక మమ్మఁగబూనుచున్నాడుగదా - అతఁడు

తాన్విజయమావహన్తి వ్యాఘ్రుని క్రిం మహానుజం॥ ౨౪॥ ప్రాప్తవాన్విశ్రు
లంగర్వంప్యవనేష్యామితంతవ । భ్రాతృర్వ్యవసమగోషహం హత్వాత్వామి
హానంగరే॥ ౨౫॥ విశల్యశ్చభవామ్యదస్య ప్రహాషో భీషయః సురాః । వ
స్థాగేనాదదోషాకం లగ్నోస్థాభిః కుతోన్వజే॥ ౨౬॥ భవంతం రక్షితాః
మేపురః క్వేతోగమిష్యసి । ఇత్యుక్త్యాదానవశ్చృంగం చిక్షేహసి న హతతః॥
౨౭॥ హాహాకారోమహానాసీ త్తదాసై న్యే దివాకసాం । న్యస్త్యసు దేవహ
యేతితదాసిద్ధాబభాషిరే॥ ౨౮॥ రాజాతదభగ్రసేభ్యాయద్దృష్టాశీఘ్రంమహా
మతిః । వజ్రబాణాః స్తత స్సితౌ సత్తాజపటవిక్రమః॥ ౨౯॥ మూర్ధ్నికృత్య
శరై దిక్షైః ఊశేనోర్వాం సంస్యపాతయత్ । తస్య దృష్టాద్భుతం కరం
త్వేతత్రసురాద్విహః॥ ౩౦॥ విసయం పరమం ప్రాపు స్సాధు సాద్వితివాబ్రు
వః । శృంగం విషభ్యతద్రాజా శరై రాశీవిహేవమైః॥ ౩౧॥ వివాధదదానవం
ధీరస్సర్వాం గేషుహసన్నివ । యేచతస్సానుగాదై త్యా స్సర్వాస్తానమతా

భయపడి పరుగెత్తిపోవును జూషము - నాతముఁడైన వ్యాఘ్రునివక్త్రనిజంపి
జయమునుబొందినవాఁడనై మిక్కిలి గర్వింబితివి అగర్వమును నీకునేనుబో
గొట్టగలను - తమూషు పచ్చిన వ్యవసమందు మునిగియున్నాను నేనునిన్ను
యన్యమందుఁజంపి సంతోషించి దేవతలను భయపఱుచుచు మహోవ్యధలేని
వాఁడనుగాగలను నీవుమాత్రదోవతులనీవై తివి గదా - ఇవ్యమహాచేతఁ జ
క్కితి వింకనెక్కిడపోగలవు - ౨౬ - నాయెదుటనిన్ను రక్షించువాఁడెవ్వఁ
డు - ఇక్కిడనుండి యెక్కిడఁబోగలవు - ఇట్లుచెప్పియంతనారాక్షసుఁడా పెద
దిశ్చిథరము నితనిమీఁదవేసెను - ౨౭ - అవ్యమ దేవతలయొక్క సేవయందలి
వారందఱు గట్టిగా హాహయనిరి - అవ్యమసిదులు దేవలునితోఁజకు శుభము
గలుగవలయునని పలికిరి - ౨౮ - మహాబుద్ధిశాలియైన యాదేవలరాజాశ్రిం
గమాకాశమూర్తమందువచ్చుచుండఁగాజూచి యంతఁదానియందు వజ్రమయ
ములైన బాణములనుబ్రయోగించెను - ౨౯ - ఇట్లనేకములైన బాణములను
బ్రయోగించి వానిచేత నాశ్రింగమునుబోడిచేసి భూమిమీఁదఁద్రోసెను - ౩౦
బ్రాహ్మణులారా యవ్యవా దేవతలందఱును యాయాశ్చర్యకరమైన కా
ర్యమునుజూచి మిక్కిలి యాశ్చర్యమును బొంది లెన్నలెన్న యనిరి - దేవల
రాజా శ్రింగమునుబాణములను బోలుబాణములచేతఁ దిరస్కరించినవ్యసినే
యారాక్షసుని దేహమందన్ని యంగములయందుఁగొల్పెను . మఱియునతనికి

డయత్ ॥ 3౨॥ భారవాహం భనుస్సాస్సగ్నాతాలతకనమాకృతిః । అలాతచక్ర
ప్రతిమం భాగ్రిమయః తస్యందనసంస్పృహః ॥ 33॥ సంచ్ఛాద్వ్యగగనంబాణై శ్చ
త్యాశీర్వాణ్యనేకశః । స్వర్ణపుంఖైశ్చిలాశ్చాణైః కంకవత్త్రైమకహాబలః ॥ 34॥
రైత్యాన్యన్వద్రావయామాన దిక్షుసర్వాసుభూసురాః । శౌజశావధరోవి
ష్ణుర్వై నద్రావయేద్యగ్ధి ॥ 3౫॥ తత్తైవ సమహేష్వాసో ద్రావయామాన
దానవాః । తేహన్యమానాస్సమరే దానవా భృశవిహ్వలాః ॥ 3౬॥ ప్రాణ
త్రాణపరాస్సర్వే దుద్రుప్తశ్చదిశోదశ । వజ్రదంష్ట్రైస్తురాజా నమశ్శకో యో
ధుమాహవే ॥ 3౭॥ కల్పయిత్వా మహామారుహం వీడయామాన దేవతాం ।
అద్రప్తస్మిం మహాఘోరా మవషఽదేవతాబలే ॥ 3౮॥ అతినీలా మహామేఘా
బహువిద్యుద్దణాకులాః । గాఢాంధకారం కుంభితః ప్రాదురానన్రణాంగణే ॥
3౯॥ వవషుఽర్భుహుళాంవృష్టిం షాషాణా శనిభీకరాం । మహేమాల్కాభి
శోషయంతి గజఽంతశ్చభయంకరం ॥ ౪౦॥ అవిన్యానిచాంబూని వవర్ష
నేమహాఘనాః । తదాంధకారస్సమహః సంజశ్చేచామరాంగణే ॥ ౪౧॥ ప్ర

సహాయులై స రాక్షసులెవరున్నారో వారినందఱును గొత్తును - 3౨ - భార
మునువహించునట్టి దృఢమైన యాకృతిగలవారై కొరవికత్తుల చక్రమువలె
రథమునుద్రిష్టచు నారాజు పెక్కు-భాణములచేత నాకాశమునుగన్పి బహుశి
రస్ఫులను నటికి బంగారుపుంఖములుగలిగి కప్రాకరశిలాజిత్తువలె దెల్లఁగాఁ
దళతశిలామనున్న భాణములచేత రాక్షసులనందఱు నన్ని దిక్కులకుఁ దఱుమె
నోబ్రాహ్మణులారా - శౌజఽధనుస్సను జేతఁబూనిన విష్ణుపుయదమందు రా
క్షసుల నేరితినిదోలునో యారీతినాదేవలుఁడు రాక్షసులనందఱును దఱుమెను.
అరాక్షసులందఱు యుద్దమందుఁగొట్టఁబడుచు మిక్కిలివరవశులై ప్రాణముల
ను గాపాడుకొనుటయం దానకులై వదిదిక్కులఁబడి పఱుగెత్తిరి - వజ్రదం
ష్ట్రైః త్రా యుద్దమందు దేవలరాజును నిగ్రహింపఁజాలని వారై గొప్పమా
యనుగల్పించి దేవతలను బీడించెను - మిక్కిలిభయంకరమైన కొండలవాస
నుదేవతలదండునందువషిఁపెను - 3౩ - అన్యత్రాయుద్ధరంగమునందుమిక్కిలి
సల్లనివియు పెక్కు మెరుపులగుంపులతో గూడినవియు కటికిచీకటిని జేయుచు
న్న యుబ్బులగవడెను - 3౪ - అమబ్బులురాలచేతనుబిహుగులచేతను భయంక
రమెవయధికవషఽమును గురిసెను - భయంకరమగు నట్లురుముచుగొప్పకొ
రవికత్తులచేత గాననలశోషింప జేయుచుండెను - ౪౦ - అగొప్ప మేఘము లె

కంపయన్ సురానీకం వవౌవా యర్భయావకః । ఉల్కాభిరశనీపాత్తై
 సవస్యదివౌకసః ॥ ౪౨ ॥ ఆర్తనాదాన్ భృశం చక్రదీన్ నా స్తతరణాజితే । శ్రు
 త్యాత్తదార్తవచనాన్యసురో బహుభావదత్ ॥ ౪౩ ॥ అదృశ్యః పీడయామాన
 మాయయాతాను హురుహుః । దేవాంగోఽథ సృష్ణ శ్రేణో మాయాశ్చామజిత
 స్సురాన్ ॥ ౪౪ ॥ ఉజ్జహీనుః రద్వశ్యంతంజిన్సురానవంఖలం । శివదత్తం చ
 శత్రుస్థుం ధ్వజం చైత్త్యవ్వపాతయత్ ॥ ౪౫ ॥ సర్వజ్ఞస్త్వసురీంసేనాం ప్రా
 విశ తేనోడితః । వ్యధోహ్యమాయాం చైత్త్యస్య జఘాన బహుభానురాన్ ॥
 ౪౬ ॥ అజస్యురానవాన్ స్తత్ర వృషభాః కోటికోటయః । ఖరైర్విహతైరాం
 గూలైర్ద్రావయంత స్తతోద్వీజః ॥ ౪౭ ॥ పర్వితాశ్చ మహానద్వ సేనావ్యా
 ఘ్నిభయంకరాః । మహేశ్వరా అపి శేరుండా శర్భభావ్యా మహామృగా ॥
 ౪౮ ॥ ఉల్కాశని మహాపాతా భీషణాభూతసంహతిః । ప్రవిశ్యదానపీం సే
 నాం ఘోరయాపామహాబలాః ॥ ౪౯ ॥ అదంతో భర్తృయంతశ్చ దహంతశ్చ

డతైశని నీశను వశీకంచెను - అవృజాకాశమందు మిక్కిలి చీకటికలిగెను -
 ౪౧ - అవృషభభయంకరత్వమైనవాయువు దేవతల సేవలనెల్ల గడలింపును విస
 రెను - దేవతలందరునాయుద్ధరంగమునందు నారాక్షసునిచేత గలిగిన ఖోరవిక
 శైలచేతనువిమగులచేతను భయపెటబడినవారై దీననాదములజేసిరి - ఆరా
 ష్టనుఁడువారల ఆయా ర్తనాదమును విని పెక్కువిధముల సేనానాదములు జే
 యునుతానువారల కగడడకమాయచేత వారల బలుమారు బాధపెట్టెను -
 అంతనారాజు శ్రేష్ఠుడగు దేవాంగుఁడు మాయానముద్రమునందు మునుగుచు
 న్న దేవతలనుదరింపఁదలచినవాడై కానరాకున్నయాదుపాతుడగు రాక్షసుని
 గెలువదలచినవాడై శివునిచేతనీబడినదియు శత్రువులధ్వంసముజేయునదియు
 గుభృజము నారాక్షసులమిగాదవిడిచెను - ౪౫ - అదేమిలునిచేత ప్రేరేపితబడి
 నయాధ్వజము రాక్షసుల సేననుబ్రవేశించి - ఆరాక్షసునిమాయానుబంధోగోటిరా
 ష్టనులను బెక్కువిధములగోలెను - ౪౬ - ఆధ్వజమునందు గోట్లకోటాతరబడి
 యెదులుపుటిగిటలచేతనుగోమ్ములచేతనుతోకలచేతను రాక్షసుల దరమితరిని
 గోలెనయూ బ్రాహ్మణులూరా - ౪౭ - మరియు నాధ్వజమునందు గొప్పసర్ప
 ములచేతను సేనాములచేతను పెద్దపులులచేతను భయంకరములై న పర్వత
 ములును - అత్కుగ్గిరావములై న గండభేరుండములును - శిరభములుమొద
 లగు గొప్పమృగములును - ఖోరవికలైలు విమగులు మొదలగు మహాత్యాచ

సమంతతః । దశంతస్తావయంతశ్చ ప్రోధయంతో సురాస్వహుః ॥ ౫౦ ॥ వినాశం ప్రావయామాసు వ్యౌషభధ్వజసంభవాః । హతశేషాస్తతోదైత్యావజ్రదంష్ట్రేణైవ సహ ॥ ౫౧ ॥ భీతావిద్రావ్యసక్యేః స్వపటణముపాగమః । హతపుత్రోహతాహతోన్యమృతాసీకోహతానుజః ॥ ౫౨ ॥ దైత్యశృంగభయావిష్టస్యోపలాయతభాసురాః । దేవాంగస్తుతతోరాజా నేంద్రోహషుః సమాకులః ॥ ౫౩ ॥ సపుత్ర స్వబలైరేవై రాగత్య త్రిదివాలయం । మహేంద్రణాభ్యనుజాత ఆమోదపురమాసదత ॥ ౫౪ ॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే - దేవాంగచరితే - ధ్వజవ్రభావ రాక్షసవరాభవానామ సప్తదశోధ్యాయః.

శ్రీసూతః॥ తతోదైత్యవతిర్వజ్రదంష్ట్రశృంగభయాకులః । శ్వసనహాహివద్దీప్తః విలలాపసుతాస్పృశి ॥ ౧ ॥ విలస్య బహుధాపుత్రా న్యాత్మీస్తాస్త్వంధూంస్తోనురః । అసహ్యమానోదైత్యశ్వవిలవరోషమావిశ ॥ ౨ ॥

ములును - భయంకరమైన బూచులగుంపు నివి యున్నియుగలిగి యారాక్షస నేననుజొచ్చిమిక్కిలిబలముగలవై భయంకరములైన రూపములుగలవై యా నేననుదినమునుగాలుచు వంతటగోరుకుచు నుడికించుచు రాక్షసులను మిక్కిలిపాడుచుచు నాశముచు బొందించెను. ౧౦ - తదనాత జావగా మిగిలినరాక్షసులువజ్రదంష్ట్రునితోడగూడి భయపడినవారై పరుగెత్తి అందరుతపవపటణమునకుబోయిరి - అంతనావజ్రదంష్ట్రుడురాక్షసుడు కొమకులును మంత్రులును నేననులను దములునుజావగా దుఃఖముతోడను జయముతోడను గూడినవారై పరుగెత్తెనోయి బ్రాహ్మణులారా - అంత నా దేవాంగ మహారాజు మిక్కిలిసంతోషపడినవాడై యింద్రునితో గూడినవాడై తన కొమకులతోను దననేనలతోనుగూడికొని దేవతలతోగూడ స్వర్గమునకువచ్చి యాదేవేంద్రునితో నేమనాపటణమునకుబోయెదననిచెప్పి యతనిసమృతిపరచి యామోదపటణమునకుబోయిచేరెను. ౫౪ - ఇది బ్రహ్మాండపురాణంబున దేవాంగచరితంబున ధ్వజమహిమచేత రాక్షసులలోపటయన్నది పదియేపయధ్యాయము.

సూతుమపిమృటికథనాఋషులమిజెన్వచున్నాడు - అంతదానపులకైల్ల బ్రభువగు నావజ్రదంష్ట్రుడు దుఃఖముతోను భయముతోను గూడినవాడై గొప్పనర్పమువలె నిట్కూర్చుచును కొవకులకూర్చి దుఃఖించెను - ౧ - కొడుకులనుదమ్ములను చుట్టాలను కూర్చియేడ్చి అంత నారాక్షసుడు నహింసనివాడై కోపమునుబొందుచు తన భావపరదియగు విద్యుత్తేజుని యింటికిదాసు

స్వాంలస్యవిద్యుత్కేశస్యస్వయంమందిరమాగమత్ | తమాగతంతతోద్వప్నాన్
విద్యుత్కేశస్సనత్వరః || ౩ || ప్రతుష్ఠితాయాననం చార్హం దత్వా నమసవే
శయత్ | ఉపవిహానిషణ్ణాస్యః ఊణం ఛాగ్నత్వాచదానివః || ౪ || అహోక్యవిద్యు
త్కేశస్యవదనం చేదమబ్రవీత్ | విద్యుత్కేశ స్త్రియసఖా సురశ్రేష్ఠ మహాబ
లః || ౫ || కుర్యానన్వేకకంకార్య మిత్తుకోధనరాక్షసః | అబ్రవీద్విసయావిషో
దై త్యేశంతంతపోధనాః || ౬ || స్వామి౯ యదువ్యతేసాకం త్వయా భర్తాసు
తశ్రేష్ఠ | తద్వయంకరన్తామైవ హ్యజ్ఞానయితుమర సి || ౭ || ఏవ మాభాషి
హ || ౮ || మయేకమద్యతేద్యాహూత్రోయతా మసురషభః | జ్ఞాతంఖ
లుపురాస్త్వత్తం య తదేవత్వయాసభే || ౯ || దేవాంగేన కృతం సర్వం భవా
న్వేదహ్యాసంశయం | వ్యాఘ్రస్త్రిసర్గశ్రేష్ఠ స్సర్వజిహ్వశ్చవీర్యవాః || ౧౦ ||
సూర్యకోవశ్యాన్నిత్యోహో ధూమనేత్రో మహాశిలః | మకరాక్షః ఖండహాన్

భోయేను - అంతనావిద్యుత్కేశుష తనయంటికివచ్చిన యావజ్రదంష్ట్రునిజా
చి యతిత్వీరతోలేచి యెదురుగభోయి పిలిచిగొనివచ్చి మంచివీరమనిచ్చి కూ
ర్పుండబెట్టెను - ఆయాసనమందు గూర్చున్న యావజ్రదంష్ట్రుడు దుఃఖపడు
చున్న ముఖముగలవాడై ఊణమునేపు ఛాగ్నముజేసి తనమరదియగు విద్యు
త్కేశుని యొగమునుజూచి యిట్లనివలికెను- ౪- ఓయినాకు బ్రియన్నేహితుడ
డైన విద్యుత్కేశుడా రాక్షసశ్రేష్ఠుడా మిక్కిలి బలముగలవాడా ఒకకార్య
ముజేయుము-అనియిట్లుచెప్పగానారాక్షసువనినయముతోడగూడినవాడై దా
నవనాయకుడగు నావజ్రదంష్ట్రునిగూర్చియు తరముజెప్పెనయా తనసేన్సధనము
గాగల ఋషులారా - ౬ - మహాప్రభో రాక్షసరాజా మాకుబ్రభువగు సీవేది
జెప్పచున్నావో దానిమేముజేయుదుము కాబట్టి నెలవీచుచును- ౭- ఇట్లాత
నిచేజెప్పబడినవాడై యంతనావజ్రదంష్ట్రుడను రాక్షసుడట్లయిన మేలనిజెప్పి
మరలనిట్లనివలికెను - ౮ - ఓయిరాజశ్రేష్ఠుడా నేను నేనొక మాటజెప్పెదను
వినుము ముందుజరిగిన సహచారిమేదిగలదో యదియంతయు నీకుచెలిసినదే
గదా- ౯ - దేవాంగుడెవచేసినకార్యమంతయు నీవుసందేహములేక యెరుగుదు
వుగదా రాక్షసశ్రేష్ఠుండగు వ్యాఘ్రస్త్రిసర్గశ్రేష్ఠ- బలశంతుండగు సర్వజిహ్వో
డును - సూర్యకోపుషు నన్నికోపుషును - మిక్కిలిబలముగల ధూమ్రనేత్రుడు
మకరాక్షసును - ఖండహన్యుడును - వీరందరు యుద్ధరంగమందు బరాక్రమిం

నిహతాస్సమరాంగణే॥ ౧౧॥ దేవాంగేనప విక్రమ్య తత్పుత్రైర్విక్రమోద్ధతైః। యజ్ఞాంతకశ్చనిహతోయదోన తోరణోత్పకః॥ ౧౨॥ యేవాస్తాకంప్రవీరాస్తేనశ్చపవినపాతితాః। పుత్రాన్యాత్పరా మాతాన్ప్రస్తాన్ శోకోమరాశిక్స్పృంతతి॥ ౧౩॥ అహం కృతశ్చవిరథ స్థాశితశ్చభృశంరణే। రాజాపమాసితశ్చైస్స దేవానామగ్రత స్థవా॥ ౧౪॥ ధన్వన్తమాయోనపబహో దేవలసోన్యగ్రతేజసః। వాషణ్ధేన మహేనాగ్రేణ ధన్వజేనోత్పాతకారిణా॥ ౧౫॥ ద్రవామినరణాద్భీత స్పింహద్దప్త మృగోయథా। ఇంద్రసువిజయంప్రాప్య దేవాంగస్య సహాయతః॥ ౧౬॥ హృష్టోద్భవశ్చనిఖలా దేవైస్తస్యైరపురం యయా॥ మహానదదృశోవజ్రే ఆశ్రిత్యసగరేశ్వరం॥ ౧౭॥ అజేయోభూదిహాస్థాభి ర్హహంబలపరాక్రమైః। హంతకైవక్తృతంయత్త్వం లంఘితుం కేవశక్యతే॥ ౧౮॥ ఇంద్రస్యవిజయోయదే స్తాకంతేనపరాజయః। శోచామిభాః కింకరోమి తావేవాసున రన్మహుః॥ ౧౯॥ కైవశేన పరం మేనే ధిక్కౌరుష

చిన దేవాంగునిచేతజయింపఁబడిరి - పరాక్రమముచేతగర్వింబియన్నయతనికొ
మతులచేత యజ్ఞాంతకుము కలహామందుత్సాహముగలయదోన తుమను- వీ
రిదరుచంపఁబడిరి- ౧-౨- మరియు మనలో మిక్కిలి వీరులుగా నుండువారెవరు
గలలోవారందరుచంపఁబడిరి - శోమకులచావును దమ్ములచావునుజూడగా గలి
గినదుఃఖమునాహృదయమర్దుములనుగోయుచున్నది - ౧౩ - నేనురథములేని
వాడనుగాజేయబడితిని - యుద్ధమందుమిక్కిలికొటబడితిని - దేవతలయెదుట
నస్యజా రాజుచేత నపహానము జేయబడితిని భయంకరమగు పరాక్రమముగ
లదేవలులయొక్క మిక్కిలిభయంకరమై మహాఽబిలయమునుజేయుచున్న వృష
భధ్వజముచేత నామాయయెల్లధ్వంసమాయెను- నానేనయంత నాశమునొం
దెను- ౧౪- దానిన రింపగానే భయపడి నేనుదుష్కర్మము సింహముజూడగా
భయపడినరుగెత్తునట్లు పరుగెత్తుచున్నాను - ఇంద్రుడో యనిన - నతఁడు దే
వాంగ మహారాజుతోత్పాటువలన గెలుపునుబొందినంతసింది గర్వింబినవాడై
యల్ల దేవతలతోడఁగూడి స్వర్గపటఁగమునకుఁబోయెను - ఇంద్రుఁడుదొడ్డవాడత
నికెవఁడును సరిగాను - సగరేశ్వరుడగు దేవలుని నాశ్రయించి మిక్కిలి బల
ము పరాక్రమముగల మనకిడుట గెలువరాని వాఁడుగానాయెను - అయ్యోదైవ
ముచేసినయత్నము నతిక్రమింప నెవనికిశక్తియున్నది- ౧౮ - యుద్ధమం దింద్రు
నకుగెలుపు నతనిచేతమనకు బరాజయమునుగలిగెనని యారెంటనిదలచియేన

మచరకం । త్రిలోకవిజయూహారోవ్యాఘ్రివక్త్రోమమానుజః॥ ౨౦॥ నిసాతి
 తోయత సేవ దేవాంగేనరణేబత । తస్మాదప్యస్య సరస్య స్యసనస్య సుహృద్వ
 ర ॥ ౨౧ ॥ అస్తిప్రియాకావిగటసియాత్సియైవసా । అసాకమస్య కోక
 స్య దేవలోమూలమేవహి॥ ౨౨॥ కథంవిశకలికార్య స్సప్రవదనుజోత్తమ । వి
 నాన కపటోపాయా దసాధ్యస్సాన్యలనర్పితా॥ ౨౩ ॥ సతుధ్వజ ప్రభావేనా
 స్సాశ్రిన్నసులభాయతే । అవాచ్యఃశంభువత్తస్య ధ్వజస్య మహిమహారణే॥ ౨౪॥
 వినాతస్సా త్క్రియానేత్తైర్భవేభవనదేవతః । ఉపాయేనాపహర్తవ్యః కా
 వతేచధ్వజస్సఖే ॥ ౨౫ ॥ తసి స్పృహ తేసాశ్రిష్టదవనదేవతః । తసాత్వం
 కాశలేనైవమాయాహూతనుజ్ఞోత్తమ ॥ ౨౬ ॥ తంధ్వజం సగరేశస్య శీఘ్ర
 మాహతుఃహర్హసి । వసం కృతేకృతంసర్వ మసాకంతు ప్రయోజనం॥ ౨౭॥
 ఇత్యుక్తోవజ్రదంష్ట్రేణ విద్యుత్కేశస్తథేతిచ । అజహిమఃధ్వజఃజంతైలోగ్య

లుమాదుమంఖపశుమన్నాను యేమిచేయుదును. ౧౮- దైవమే దోడ్దరితలవ
 బపయప్రయోజనములేనిపురుషప్రయత్నముయగాల్పగా యెందువలనననగాని
 స్వశుద్ధైవబలముచేతగదా మూషలోకములనుజయించునటిహారుడైననాత
 మ్మృశువాఘ్రిమృవక్త్రోమ యుద్ధమంచునా దేవాంగునిచేతగోటబడెను అయోగ్య
 పీయి స్నేహితశ్రేష్ఠుఁడా - అట్లయిన నిష్కృష మనకు క్రొత్తగాగలిగిన యీ
 వ్యసనమునకు నొకప్రతీకారమున్నది యదినిచేతనేకాదగినది మనకీదుఃఖమున
 కుమూలము దేవలుడేగదా- ౨౨- పీయరాక్షసశ్రేష్ఠుఁడా యెటయిన సతనినే
 చేదించవలయును - పీచావమరదీ అన్నివిధములటకుగ్రమ్మజేసి యతనిసాధించ
 వలయునేగాక మఱియొకవిధమున సతనిసాధించుటమనకుగ్రమ్ము- ౨౩- అత
 నిదగరమంజుధ్వజముయొక్క మహిమచేత సతనిసాధించుటమనకు సులభము
 గాదు ఈశ్వరునిచేతనిబడిన యాధ్వజమునకు యుద్ధమందుగలుగు ప్రభావమిం
 తయంతయుని వదించనూడనిది- ౨౪- అదిలేకున్న రెండువిధములనెక్కివచ్చిన
 డా కపటోపాయముచేతనాధ్వజము నపహరించవలయును దాని నపహరింప
 గానే యస్పృశదేవలను మనచేత గట్టబడినవాడే కాబట్టి యోరాక్షసోత్తము
 డా నీపునీమాయయొక్క నేర్పుచేత నానగరనాథుని ధ్వజమును దేవలయును
 ఇటుచేసినమన కార్యములన్నియుగూడినప్పుడు- ౨౬- వజ్రదంష్ట్రచేసినప్రకార
 ముచెప్పబడినవాడై యావిద్యుత్తే శుశ్రేణుయనియొప్పుకొని ధ్వజమునందేనిశ్చ
 యించినవాడై యా దేవలుడును నా మోదవటామునకుబోయి దేవలమహారా

యప్రసోజినదేవలః॥ ౨౮॥ ఆమోదపురమాసాద్య దేవలం వాక్యమబ్రవీత్ ।
 భోదేవలస్సప్రశ్నేష్ట దయాభోమితవిక్రమ ॥ ౨౯॥ దేవరాజస్యదహలోహం
 సమస్తే సగతేశ్వర । ఆజయాతస్యశక్రస్యా గతోస్థీ హతవాంతికం॥ ౩౦॥ ఆ
 సంఖ్యతాంగతైతైతైర్వజ్రదంష్ట్రై మహానురః । ఆగత్యపునరద్యాస్తా
 న్యోధయత్సహతోభయః ॥ ౩౧॥ పూర్వేద్వ్యర్థవదీయస్య బలస్యభృశదా
 రుణే । ప్రాప్తశ్రమస్యసమరే రాక్షసే దుగ్ధవిక్రమేః ॥ ౩౨॥ మూఞైతవశ్ర
 మశ్చతస్త్వయమేవశతక్రతుః । జగామసాక్షసాఽయోధు మమరై స్సహభూ
 వతే ॥ ౩౩॥ అనేకబలసంయుక్తం వజ్రదంష్ట్రం నిశావరం । వజ్రసంయుధ్య
 మానోమాం ప్రేషయామానతేంతికం ॥ ౩౪॥ దహంతం శాత్రవాన్యదైక
 తూనివహుతాశనం । వాహభంతేధ్వజంరాజా నానయేతిత్వయాసఘ॥ ౩౫॥
 తత్తం ధ్వజం మహారాజ శీఘ్రం మేదాతుమహాసి । యేనధ్వస్తాభవేయస్తే
 దానవాన్యదదురదాః ॥ ౩౬॥ మహిమ్నా తస్యపూర్వేద్వ్యర్థజస్యచమ

జనుగూర్చి యిట్లనివలికెను. ఓరాజశ్రేష్ఠుడైన దేవలుడా - మిక్కిలిదయగల
 వాడా - మితలేని పరాక్రమము గలవాడా - సగతేశ్వరుడా - నేనుదేవేంద్రు
 నిమాతుడను - నీకుమొక్కెద్దను ఆదేవేంద్రునియు తురపు చొప్పున నేనుసీ
 దగరకువచ్చిన వాడనై తిని - ౩౦ - ఆవజ్రదంష్ట్రుడను గొప్ప రాక్షసుడు లె
 క్కలేని రాక్షసులను గూడదోహుని మరల నివృక్షవచ్చి యెవనివలసినమా
 భయములేనివాడై మామిరాద యుద్ధముజేయుచున్నాను నీన్నటిదినముమిక్కి
 లి భయంకరమైన యుద్ధమందు నీసేనయంతయు భయంకరిమైన పరాక్రమ
 ముగలరాక్షసులచేత శ్రమపడియున్నది నీవును యుద్ధశ్రమమును బొందియు
 న్నావు కాబట్టి నీకుమరల శ్రమమును గలుగజేయగూడదని దేవేంద్రుడు రా
 క్షసులలోగూడ యుద్ధముజేయును దానేపోయెనయారాజా - ౩౩ - బహుసే
 నలతోగూడినవజ్రదంష్ట్రుడను రాక్షసునితో యుద్ధముజేయుచు నింద్రుడు న
 న్ను నీదగరకుబంపెను - ౩౪ - ఎండుపొదలను నివృత్తాల్పినట్లు శత్రువులను
 గాల్చునట్టి నీధ్వజమును నీచేత దీనిగొనిరమ్మని యింద్రుడుచెప్పెనయా మహా
 నుభావా - ౩౫ - కాబట్టి యోదేవలమహారాజా ఆధ్వజమును ద్వరితముగా
 నాకీవలయును అట్టిచ్చిన యుద్ధమందు చెడుక్రాత్స్యబట్టిన యా రాక్షసులంద
 రు దానిచేత ధ్వంసముచేయబడి పోవుదురు - ౩౬ - నిన్నటిదినమా మిక్కి
 లి మహిమగలధ్వజముయొక్క ప్రభావముచేత గలసచిత్తులను మాయల నే

హతః సః । నిహతాబహవో దైత్యాః కూగ్రా మాయావినః ప్రభో ॥ 32 ॥
 హతశ్చేషాః కుమతయో వజ్రదంష్ట్రం సుదుర తిం । పురస్కృత్యా గమన్యోద్ధం
 పురస్కాన్మ సప్తభ ॥ 3౩ ॥ సర్వేపితేపరిధ్వస్తా భవేయుర్వ్యసనం యుగై ।
 దేహిమేనత్సరం రాజ౯ ధ్వజ సమరీనూదనం ॥ 3౪ ॥ ఇత్యాకర్త్యే రితం వాక్యం
 దూతేన కుటిలేన తు । సత్యమేవేతి నిశ్చిత్య దేవాంగో దైవయోగతః ॥ ౪౦ ॥ ద
 దౌ ధ్వజం తత స్తసే వజ్రాణః సియ కామ్యయా । తమాదాయతతో రాజ్జోధ్వ
 జం హృషో నిశాచరః ॥ ౪౧ ॥ కపటస్సహసాపీఠ మాహేంద్రం సముపాగమత్
 తమాసీతధ్వజం విప్రా వజ్రదంష్ట్రో సుకేశ్వరః ॥ ౪౨ ॥ తోషయామాస వద
 నైః ప్రహృష్టః ప్రణయాన్వితైః । శ్రావయిత్వా తతో యోగం సమితేరాక్ష
 నేశ్వరః ॥ ౪3 ॥ సర్వేషామపి దైత్యానాం చతురంగ బలాన్వితం । నిర్యధ్వ
 నాకద్యా రాణి దేవేంద్రం యోనుమాహ్వియత్ ॥ ౪౪ ॥ తదా గమనమాజ్ఞా
 య దేవేంద్రో హుషః పూరితః । అసురై స్ససురక్షుర్దో యోధయనునిపుంగ

ర్విస వారునగు రాక్షసులు పెక్కుఁడ్రు చంపబడిరయూ మహాప్రభో - 32.
 చావగా మిగిలిన దుష్టుబద్ధిల వారందరు తెలివిమూలిన యావజ్రదంష్ట్రుని-
 ముందుజేర్చుకొని మరలమాతో యుద్ధముజేయవచ్చిరయూ రాజవద్యుడా - 3౩ -
 వధ్వజముచేత యుద్ధమందారాక్షసులందరు ధ్వంసముచేయబడి పోగలరో అ
 ట్టి శత్రునాశకరమైన ధ్వజమును శీఘ్రముగానాకిమ్యయూ రాజు - 3౪ - ఇట్లు
 కపటదూతునిచేజెప్పబడినమాటను దేవాంగమహారాజుని దైవగతివలన ని
 జమేయనియెంచి యింద్రున కిష్టమునుజేయు కోరికచేత నాధ్వజము శతనికొర
 కిచ్చెను. అంతనాకపటదూత వేషదారియయిన రాక్షసును దేవలమహారాజు
 యొక్క ధ్వజమునుదీసికొని నంతోషించినవాడై శీఘ్రముగా పీఠమాహేం
 ద్రవటుణమునకుబోయెను - అంతనాధ్వజమునుదెచ్చిన యారాక్షసునిజూచి వ
 జ్రదంష్ట్రానురుషు మిక్కిలిసంతోషించినవాడై ప్రీతితో గూడినవాక్యములచే
 తనతని నంతోషపరిచెనయూ బ్రాహ్మణులారా - ౪౦ - అటుపిమ్మట నారాక్ష
 సనాథుఁ డెలరాక్షసులకు యుద్ధమునకు నాలుగంగములసేనలు నొకటిగాఁ
 గూడవలయునను సమాచారమును వినిపించి స్వర్గమయొక్క చాకిరీ నన్నిటి
 నడ్డగించి దేవేంద్రునియధముచేయఁ బిలిచెను - ౪౧ - అతనిరాకనుదెలిసి దే
 వేంద్రుఁడుకోపమతిశయించినవాడై దేవతలతోగూడ నారాక్షసులతో యు
 ధముచేసెనయూ ఋషిశ్రేష్ఠులారా - ౪౨ - అప్రహ్మదేవేంద్రుఁడు దేవ

వాః॥ ౪౫ ॥ దేవలంగమనార్థీచ దూతమూమోదపట్టణం । ప్రేషయామూసన
హసా సగత్వా తత్క్రృతంతతః॥ ౪౬॥ కథయామూసనా కేశ వ్యాదిపం దేవ
లస్యతతే । దేవాంగవృషశూలయుద్ధంభవతిదానవైః ॥ ౪౭ ॥ ఇంద్రస్య
ప్రేషయామూస సమామద్యతేవాంతికం । శ్రుత్యైవమనుభూదేత స్సేషు
మాగమ్యతామితి॥ ౪౮॥ విలంబోనై వ కార్యస్తు శీఘ్రమాగంతుమర్హసి । ఇ
తీతంతద్దూతేన సందేశమమకేశీతుః॥ ౪౯॥ శ్రుత్వాచవిసయంప్రాప్య మ
న్యేచాత్ గతంవృషః । కిమిదంజిష్ణవాపూర్వం ధ్వజఆసీయతామితి॥ ౫౦॥ అగ
మ్యతామిదాసీం దూతస్సంప్రేషితఃకతుః । అమందాయతవృషధ్వజస్య
మహిమారణే ॥ ౫౧ ॥ అహూసాన్వదానదన్వీవా దేవరాజం మమధ్వజః
నిర్జిత్యాపహ్యతోదేవాః కిన్నురైశ్చైర్హృదయైః॥ ౫౨॥ సందిహన్నితిదే
వాంగస్సశుభ్రస్సబలంతతః । జగామసహసాశీరో యత్రవజ్రీననిరరః ॥ ౫౩ ॥
వృతస్యాగమనాత్పూర్వం దేవలస్యమహీవతేః । తత్రదేవైర్వజ్రదంష్ట్రోయో

లుఃశుభవచ్చిన నీరాక్షసులనందఅయ్యదముననతిసులభముగాజయింపవచ్చునుగ
నుక సతఃశు రావలయునను కోరికగలవాడై యామోదపట్టణమునకు దూత
నుబంపెను. అదూతపోయి యారాక్షసుశుభవచ్చిచేసిన కార్యమును దేవేంద్రుఁ
శుచెప్పినదాని నాదేవలునితోఁ జెప్పెను. - ఓరాజుశ్రేష్ఠుడైన దేవాంగమహా
రాజా యిస్సశీంద్రునికు రాక్షసులతో యుద్ధమగుచున్నది. ఆయింద్రుఁడెప్పుడు
నన్ని నీయొద్దకుఁబంపెను - నానోటివలన నీమాటవినఁగానే యాలస్యముచే
యక రావలయుననిచెప్పెనయా యింద్రుఁడు - ౪౮ - ఇవృషాలస్యముచేయ
గూడదు శీఘ్రముగారావలయునయాసావ్హియా - ఇట్లూ యింద్రునిదూతచెప్పిన
యింద్రునిసమాచారమువిని దేవాంగమహారాజు తనలోదాను మిక్కిలియా
శ్వర్ధ్వపడెను - ఇదియేమి యింద్రుఁడు ముందుభ్వజమునుచెప్పినను - ఇస్సశు
నన్ను రమ్మని దూతనుబంపెనే దీనికిఁగారణ మేదిగానుండును - మిక్కిలి యధి
కమైన యాభ్యజముయొక్క - శక్తియుదమందు జబ్బుపడిపోయనా - లేక భ్వ
జమునాదుగాని యింద్రునిదిగానుగనుక నతనిబొందకపోయెనా - మిక్కిలిబ
లవంతులైన రాక్షసులూకవేళ యింద్రునిజయించి భ్వజము ననహరించుకొని
పోయిరేమో - అనియీప్రకారమూ దేవాంగమహారాజు సంశయపడునుఁ ద
నకొడుకులతోఁగూడినవాడై మిక్కిలిశ్వర్ధ్వవంతుమగనుక నేనలతోఁగూడనిం
ద్రుశు దేవతలతోఁగూడినవాడై యొక్కడనుండెనో యొక్కడికిబోయెను. ౫౩-

ధయిత్వానదానవః॥ ౫౪॥ ధ్వజం తత్త్వాజస్యే న్యేషుదేవానాం పావకర క్కృత్ ।
 సద్భజఃపూజితోయేన ముక్తబంధో భవేద్ద్యుధి॥ ౫౫॥ నిహంతి శత్రుత్వాన్
 సైన్యవ ప్రజాదండధరోయథా । షట్రదంష్ట్రేణ సంప్రార్థ్య పూజితో విధివ
 ద్వైజః॥ ౫౬॥ ముక్తబంధోనిలింపేషు త్కోభయామానతాన్సురాన్ । తతో
 భీతాఃపలాయంత ధ్వజధ్వస్తా స్సురాద్వైజః॥ ౫౭॥ విద్రుతేషుచ నేంరేషు
 మర్తి తేషుసు చేష్వభి । దేవాంగఃప్రావిశేద్రాజా సబల స్తద్రణాంగణం॥ ౫౮॥ ధ్వ
 జంతమునసంహృత్వై దై త్యే శేగంతుముత్సుకే । దృష్ట్వాతంతుపితోరాజా శర
 వస్మైరనాకిరత్ ॥ ౫౯॥ తతస్స క్షేపైదైత్యగణాః పరివృత్తృచదేవలం । నానా
 విధప్రహారణై స్సమంతాత్పర్యవారయన్ ॥ ౬౦॥ అమంచద్యుజ్జదంబ్రిస్తం
 ధ్వజం సై న్యేషుభూవతేః । సముక్తబంధస్తత్యైన్యం దదాహామనిపుంగవాః॥
 ౬౧॥ భీషయద్ద్రావివయాన త్కత్రియాన్శ్చివిశోదశ । తేహన్య మానాస్సమ
 రేధ్వజేనత్కత్రియాభృశం॥ ౬౨॥ భీతాఃప్రదద్రుపుస్స క్షేపితుతేనైవమృత్యున్

ఈ దేవలరాజు రాకకంటె ముందే యావజ్జడదంష్ట్రానిరురుఁడక్కడ దేవతలతో
 యుద్ధముచేసి పావక్త్ర్యములఁజేయునట్టి యారాక్షసుఁడు దేవతల సేనలమీఁ
 దనాధ్వజమునువిడిచెను - అధ్వజ మెవనిచేతఁ బూజింపఁబడి యుద్ధమందు వి
 షువబడునో యతనిశత్రువులనే జనులను యమధర్మ రాజు సంహరించినట్లు సం
 హరించును - అట్టి యాధ్వజమును ప్రజ్ఞదంష్ట్రుఁడు పూజావిధాన ప్రకారము
 పూజించి దేవతలమీఁదవిడిచెను గనుక నా దేవతలనందఱిని గలతవఱిచి యనే
 కవిధములఁ గష్టపెట్టెను - తరువాతనా దేవతలందఱు నాధ్వజముచేతఁగోటఁబ
 డినవార్తై పఱుగై తిరయా బ్రాహ్మణులారా ౫౭- ౪౦ ద్రువితో గూడిన యాదే
 వతలందఱు గోటఁబడి పఱుగై తిసవారుకాఁగా నటుపిమ్మట నాదేవాంగరాజు
 తనసేనలతోఁగూడ నాయుద్ధరంగమునుజొచ్చెను ౫౮. ఈలోపల నారాక్ష
 సరాజా ధ్వజమునుపసంహరించి పోనిచ్చగలవాఁడుకాఁగా నతనిఁజూచి యా
 దేవలరాజుతోపగించుకొని బాణములనతనిమీఁదవదింపఁచెను ౫౯- అంతనా
 రాక్షస సంఘములన్నియు నాదేవలనిఁజూటకొని పలుతైఱఁగుల యాయుధ
 ములచేతనలువక్రగఁగిన్పిరి-౬౦- అంతనావజ్జడదంష్ట్రుఁడ్రారాజు సేనలమీఁద
 నాధ్వజమునువిడిచెను - అధ్వజ మతనిచేత విషవఁబడినదై యాదంశునంత
 యుగాల్పేసోయి ఋషిశ్రేష్ఠులారా - ౬౧ - అధ్వజము త్కత్రియుల నందఱు
 నుబెదరింపునుఁ బదిదిక్కులలోఁబడి పఱుగైతనుటయితమెను - యుద్ధమందా

నా । ఏకమేకోనచావశ్యత్ పలాయంతదికోదశః॥ ౬౩॥ దవానలూడివమృగాః
 ప్రాణత్రాణపరాయణాః । తతస్సర్వప్రయత్నేన పరివృత్యపదేవలం॥ ౬౪॥ స
 ర్వాయుధానిదేవాంగజహుఃసస్మిన్నిశాసరాః । భర్తృణామంతోభృశంక్రుద్ధా
 వజ్రదంష్ట్రపురోగమాః॥ ౬౫॥ రథమూరురుహుఃకీచిదభిహూనగృహుఃవరే
 బబంధుస్సారథించాన్యే జన్ముక్షైస్తుప యుగంధరం॥ ౬౬॥ అసర్వే జగృహు
 దైశాశ్వాదేవాంగస్యమహీభుజః । చాపంబభంజరన్యేతుతుణాణీచాన్యేనిశా
 వరాః॥ ౬౭॥ ఆయుధానివసర్వాణిచిక్షీపుస్సర్వతస్తథా । అపరేప్రోధయా
 మానుర్యయావపి యుగంధరం॥ ౬౮॥ నిగృహీతస్తదాదైత్యైర్దేవాంగసు
 మహాబలైః । విమోచయితుమాత్మానం సశశాకసభాసురాః॥ ౬౯॥ నానై
 ష్టతతదైకంహి న్యంవీరంసమరస్థితే । తతోబధ్వాభృశంపైసంవజ్రదంష్ట్రై
 రశ్లేస్యకే॥ ౭౦॥ ధ్వజంతముపసంహృత్య సంభూయాళులదాసనైః । విజయం

ధ్వజముచేత మిక్కిలికొట్టఁబడుచున్నవారై యాక్షత్రియులు మృత్యువునకుఁ
 గోపమువచ్చినపక్షమం దెట్లుభయపడుచురో యాప్రకారము భయపడి పలు
 గెత్తిరి - ఒకనినికొకఁడు చూడలేదు పదిదిక్కులకుఁ బలుగెత్తిరి - ౬౩- కారుచి
 మ్మరపులుకొన్నస్వపశు మృగములన్నియుఁ దమప్రాణములఁ గాపాడుకొనుట
 యందెంత యూన క్షిగలవై యుండునో యాప్రకారము దమ ప్రాణముల ద
 ప్పించుకొనుటయందానకులై యుండిరి - అంతనారాక్షసులందఱిన్ని విధములై
 న ప్రయత్నములచేతను దేవలునిఁ జూచుకొని యాదేవలునియందుఁ దమయా
 యుధములనన్నిటినిఁ బ్రయోగించిరి - వజ్రదంష్ట్రునిఁ మొదలుదలగు నారాక్షసు
 లందఱుబెదరింపును మిక్కిలి కోపపడినవారై కొందరా దేవలునిరథమునెక్కి
 రి - మఱికొందఱా రథముపగములనుబట్టుకొనిరి - ఇఁకఁగొందఱు సారథినిఁబ
 టిరి కొందఱు దండెకొయ్యను విరగఁగొట్టిరి - ౬౬- కొందఱా దేవాంగరాజు
 యొక్కధనుస్సునుదీసికొనిరి - మఱికొందఱు దానిఁబట్టివీరిచిరి - ఇఁకఁగొందఱు
 బులపొదులనుబెఱికిరి - ౬౭- అట్లే కొందఱతరి యాయుధములనన్నిటినిదీసి
 నలుప్రక్కల విసరివినరివేసిరి - మఱికొందఱు గుఱములను దండెకొయ్యను
 బొడిచిరి - ౬౮- అప్యతా దేవాంగమహారాజా మిక్కిలిబలముగలరాక్షసు
 లచేతఁ దిరస్కరింపఁబడినవాడై తన్ను విమఱించుకొనుట శక్తిలేనివాడాయె
 నయాబ్రాహ్మణోత్తములారా - ౬౯- అప్యతా యుద్ధరంగమందా రాజునకు
 దసవాడై న వీరుఁడొకడై ననగపడలేదు - అంతనావజ్రదంష్ట్రాసురుఁడెతనిఁ

పరమంలభ్యాన్యస్యపురం ప్రయయామామదా॥ ౭౧॥ దివ్యాంగస్తు మహాబాహు
నిఃమగ్నోదుఃఖసాగరే । చింతయన్బంధసంఘోరం దేవాంగస్యామితోజసః॥
౭౨॥ సభాశ్రీత్వకస్తతస్సెన్యస్యైస్త్విరామోదపురం యయా । దివ్యాంబహ
తరం ప్రాజ్ఞోదేవదత్తాం యశస్వినీం॥ ౭౩॥ ఆశ్వానయ్య ప్రజాస్పర్శా యత్నే
నా స్తమస్త్రీభిః । వీరమాహ్లాద్రహమాసాద్య వ్రజదంఘోభసామరః॥ ౭౪॥ న
నానం కారయామాన దేవాంగస్యైస్సభోద్విజాః । తత్తోదైత్య పతిర్భావం
దేవాంగం వస్త్రకారణం॥ ౭౫॥ సమాధాయవహోభిశ్చ మంత్రిభిఃస్వహకా
శతైః । సఖ్యం కృత్వాతేనసాకం దేవలాయన్యపుత్రికాం॥ ౭౬॥ పద్మినీం ప్ర
దదాతస్యై సుందరీంపసులక్షణాం । తాంజగ్రాహగ్నివచనా దేవాంగఃపటమి
క్రమః॥ ౭౭॥ అగ్నిదత్తేతి విఖ్యాతా పద్మినీసాయశస్వినీ । తస్యైమత్పాద

జక్ష్మాగాః దనర్థకమునకుఁ గట్టివేసి యాభ్యజము నుపసంహరించి యెల్లరాక్ష
సులతోఁ గూడి శ్రేష్ఠమైన గెలుపుపబోధదినవాఁడై సంతోషముతోఁ దనవట్టణ
మునకుఁబోయెను. ౭౧- అంతమిక్కిలి భుజబలముగల యాదివ్యాంగుఁడు దుః
ఖమును సమృద్ధమందుమునిఁగినవాఁడై యమితమైనవరాక్రమముగల దేవాం
గునియధ్వమంను శత్రువులు పట్టికట్టుటను దలఁచుకొనుచుఁ దనతమ్మలతోఁ
గూడినవాఁడై తనసేనలతోడ నామోదపట్టణమునకుఁబోయెను - పోయి మీ
క్కిలి చెలిసిన యాదివ్యాంగుఁడు మహాకీర్తిపహించిన దివ్యముగు దనతల్లిదేవ
దత్తమ్మబ్రజలసందఱపహారాడించి మంత్రులతోఁ గూడజాగ్రత్తతో నుంచెను. అం
త నావజ్రదంష్ట్రాసురుఁడు రాక్షసులతోఁ గూడ వీరమాహ్లాద్రహణమునకుఁ
బోయి దేవాంగునకు మిక్కిలి సన్మానము చేయించెనయా బ్రాహ్మణుఁగారా -
అంత నా రాక్షసరాజు వస్త్రములనేయునట్టి యాదేవాంగ మహారాజును మీ
క్కిలివతురులగుతనమంత్రులతోఁ గూడననేకములై సప్రియపుమాటలచెప్పి
సమాధానపఱచి యా దేవలనితో న్నేహముచేసినవాఁడై సాందర్భముగల
దియుమంచిభాగ్యసూచకములగు లక్ష్మణములుగలదియుఁ బద్మినీజాతినీయ
నగు తనకూతు నా దేవలుని కొఱికిచ్చెను - అంత నగ్నిపాహాత్రుఁడు నాపె
న్నగహింపుమని యాదేవాంగ మహారాజుతోఁ జెప్పఁగా నధికపరాక్రమవం
తుఁడైన యాదేవాంగుఁ డాకన్యకన్నగహింపెను. ౭౭- అంతగీ ర్తిగల యాప
ద్మినీయుగ్నిదత్తయని ప్రసిద్ధిపహించెను ఆదేవలుడాపెయందు శ్యాలుడని హ
లుడనిబలుబనిపేర్చుగల మున్నెరుకొనుకుల దగదగప్రకాశించుచున్న తేజస్సు

యామానత్రీపుత్రాస్త్రీవతేజసః॥ ౭౮॥ శ్వాలోహలోబలశ్చేతి సరంతేతే
 దినేదినే । తేషాంచనాయనంకరాభ్యానయామానదేవలః॥ ౭౯॥ తైరేనపు
 తైర్విస్త్రాణి రాక్షసానామదావయత్ । దేవలస్తతశ్శ్రీమాన్ భ్వజమాదా
 యపీర్యవాన్॥ ౮౦॥ ప్రేషితో రాక్షసేనస్త్వస్త్వపటలాముపాగమత్ । తతిః
 కైలాసమగమ దేవలః నేవితుంశినం॥ ౮౧॥ శిరోద్రస్త్వాచుకోపాసి నేవతే
 సార్వతీప్రియః । దుర్దుదేత్వంభ్వజందివ్యం దాననాయవితీర్యమే॥ ౮౨॥ దేవా
 నహంసీర్షిఖలానవివేకసమాహితః । తస్మాత్త్వంకమహిమాగచ్ఛువిద్యా
 ధరోభవ॥ ౮౩॥ ఇతిశస్త్ర్యంకరేణ దేవాంగస్తుతతోద్విజాః । అమోదపుర
 హంసాప్యిస్త్వప్తాంత మథావదత్॥ ౮౪॥ తతోదేవాంగరాజస్య దేహేభా
 లింగమభూత్తదా । అమోదసట్రశేఖ్యాతో రామలింగేశ్వరరాజయా॥ ౮౫॥ దే
 వాంగతనయశ్శ్రీమాన్ దివ్యాంగోమిత్రవిక్రమః । పూజయన్ రామలింగేశం
 పాలయామానమేదినీం॥ ౮౬॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మాంశపురాణే - దేవాంగవరితే -
 దేవాంగావతారపరిపూర్తిపూర్ణాష్టాదశోధ్యాయః.

గలవారిని బుట్టించెను - వారుదినదినానకు వృద్ధిబొందుచుండిరి తరువాతనూ
 దేవలును వారలకునేతననిని జక్కగానేర్చెను అకొవకులు నేసిన వస్తుము
 లనే రాక్షసులకిప్పించెను - తరువాత సకలసంపదలుగలిగి పరాక్రమముగల
 యూదేవలును తనభ్వజముచుదీసికొని యారాక్షసునితోజెప్పి యతనిచేతఁబంప
 బడినవాడై తనసట్రాలమునకువచ్చెను - తరువాతనాదేవాలము శివునిసేవింపను
 గైలాసపర్వతమునకు బోయెను - ౮౧ - సార్వతీకాంతుడగుశివుడా దేవలుని
 జూచి యతనివిూదమిక్కిలికోపగించెను - ఓదుష్టబుద్ధిగలవాడా నీవువివేకము
 మూలినవాడవై దోడ్దడగు నాభ్వజమును రాక్షసుని కొరికిచ్చి దేవతలనెలగప
 పెట్టితివికాబట్టి నీవు నీమహిమము పోగొట్టుకొని చివ్వాదరుడవవుదువుపొమ్ము
 అని యిరావకారము నకలలోకశుభకరుడగు నీశ్వరునిచేత నాదేవలును శిపిం
 పబడినవాడై యంతనామోదపటలామునకువచ్చి తన సమాచారమును జెప్పె
 నోయి బ్రాహ్మణులారా అంతసవ్వడా దేవాంగరాజు దేహామక్కిడలింగమా
 యెను యిప్పుడు నా యామోదపటలామునందు రామలింగేశ్వరుడని ప్రసిద్ధి క
 క్కియొక దేవుడన్నాడు. ౮౫ - తరువాత నాదేవాంగునికొనుకును మితిలేని ప్ర
 తాపముగలవాడును సకలసంపదలుగలవాడునుగడివ్యాంగుడా రామలింగేశ్వ
 రునిబూజించుచుభూమినిబాలించెను - ఇదిబ్రహ్మాండబురగాంబున దేవాంగచరి
 తంబున దేవాంగునియవతారపరిపూర్తియనునదిపదునెనిమిదవయధ్యాయము.

శ్రీనూతః ॥ అధమేరోరుత్తస్మిన్ నేశః పాంచాలసంజికః । రాజాభూ
త్సత్త్వసందాభ్యస్తస్యామిషపరాక్రమః॥ ౧ ॥ దయాభుక్తిః క్షిమాన్యాజస్తేజ
స్వీసర్వసమృతః । తస్యాభూత్తనయాతస్త్విద్రుముఖ్యాఖ్యానులక్షణా॥ ౨॥ కృ
తరాశిరివాభాతి యాలాపణ్యస్య సంహతేః । ఏకదా సుందరీసాతు సఖీజన
సమాప్నతా॥ ౩॥ ఉద్వానమగమత్పుభూః క్షీవాఠంప్రాప్తమకావనా । త్రతా
రామేతత స్తస్యాం రాజపుత్ర్యాం సఖీజనైః ॥ ౪ ॥ చరత్యాం తరుమూలేషు
వ్యాప్తపగంధానిలేశుభేః । దృష్ట్యావిద్యాధరస్తేస్త్వాం సుందరీంకామితో భవత్ ॥
౫॥ అవేషేమాణస్సమయంతదానంభావితుంతదా । అతిష్టత్రత్రతాంత్యక్వాన్
సగంతం నాశకత్తదా॥ ౬॥ సఖీజనైః దృష్టస్సక్తస్తస్యావిద్యాధరసృతః । ద
శ౯యామాస చాత్మానం తస్యాజ్ఞానురంతరం ॥ ౭ ॥ సాపిదృష్ట్యా రాజపు
త్రీందుముఖతం దివోకనం । కామితాభూద్యృశంవిప్రాః పంచభాణ మివాస

నూతంఽపి మృటికధ వాఙ్ముఖలకుః జెస్వచున్నాఁడు - మేరుపర్వత
మనకు తరమునఁ బాంచాలమని యొకదేశముగలదు ఆదేశమునకు మితిలేని
పరాక్రమముగల సత్త్వసంధుడనువాఁడు రాజాగామండెను. ౧- అతఁడు దయ
గలవాఁడు యశముగలవాఁడు తెలిసినవాఁడు పరాక్రమముగలవాఁడు జను
లకందఱుకీమఁడు - అతనికినుంచిలక్షణములుగల యిందుమతియను నొకకూతు
రుగలిగెను. ౨- ఆచిన్నది కాంతిలిశేషముల గుంపునంతను బ్రోగుచేసినట్లు ప్ర
కాశించుచుండెను - ఆపేకు యకావనమువచ్చినసిమట నొకనాఁడు సౌందర్య
ముగలయాచిన్నది తనచెలికత్తెలతోగూడ నుద్వానవనమనకుఁబోయెను - గ
మగమమని నువాసనగలిగి మిక్కిలి రమణీయముగా నుండు నాయుద్వానవ
సమందాపెతనచెలులతోగూడి చెట్లక్రిందసంచరించుచుండగా నచ్చటనొకవి
ద్యాధరుఁడే చిన్నదాని సౌందర్యమునుజూచి యాపెయంద పేషగలవాఁడా
యెను - ౫ - అప్పుడతఁడు సమమయము దొరికినప్పు డాపెతో మూటలాడి
యాపెతోడి సఖ్యమును సంపాదించవలయునని యుక్కిడనే నిలిచియుండెను
గాని యాపెనువిడిచి యావలఁబోను వానికిఁ గాలాడదాయెను. ౬- తరువా
తనావిద్యాధరుఁ డాపెచెలికత్తెలకుఁ దనరూపము చెలియకుండ నాపెమూత్ర
ముతనరూపమునుజూచిన నాపె యభీప్రాయమును దాను చెలియవచ్చునని
యూరీతిని దనరూపము నాపెకగపఱిచెను. ౭- ఆరాజాకూతురై న యిందుము
ఖయురెండవమన క్షునివలెనున్న యావిద్యాధరునిఁజూచి మిక్కిలికామము

రం || ౮ || జాత్యాచతదభిప్రాయం నివర్త్యస్య సఖిజనం | కంచిత్ప్రేచ్ఛేదేశమా
సాద్యతమిదం వాక్యమబ్రవీత్ || ౯ || ఇందుముఖః|| కోభవాన్పురుషవ్యాఘ్ర
నామకింకుత్రవర్తనం | తథ్యమేబ్రూహితత్పర్వం గోపనియ్యం సతుత్యయా||
౧౦ || ఇతిష్టష్టసమారాజ పుత్యాగ్ర విద్యాధరోబ్రవీత్ | మన్వానఃప్రాప్త
కామం స్వంపరితుషోద్విజ్ఞోతమాః|| ౧౧|| విద్యాధరఃపదభువః పుత్రస్యామి
తతేజసః | పుత్రోవిద్యాధరేశస్య వజ్రమాశ్లేశ్యరావనే|| ౧౨|| హేమవర్ణశ్చ
భేనామ్నాయస్తాత్వంపరిష్కర్తసీ | దృష్వాన్త్యాంపదవత్రాణీలగ్నంత్యయి
మనోమమ || ౧౩ || కటాక్షస్సంచమాంసాదై|| ౧౪|| స్పనిలాసైర్వీలాసిని | ఇ
త్తుకాసారాజపుత్రీ ప్రోద్యద్రాగాంకురాతతః|| ౧౪|| ద్విగుణం వీజితాకామ
బాక్తై రంగీచకారతం | ఆభాష్యభాషితవ్యానివాక్యాన్యన్యానిసాదరం|| ౧౫||
ఉచ్ఛ్వారయిత్వాప్రామాణ్యం తేనవిద్యాధరేశాసా | ఇతీతం కథయామాస సం

గలదామెనోయి బ్రాహ్మణులారా - ౮ - అంతనాయందుముఖ యావిద్యాధ
రుని తాత్పర్యమును చెలిసికొనినదై దనచెలులనందఱను వెనుకకుఁ బోవుని
యొక్కప్రదేశమందలిని దగ్గరకుఁదానుబోయి యతనితో నట్లుచెప్పెను - ౯ - ఇం
దుముఖచెప్పెమమాట - ఓపురుషులలోనెల్ల దోడ్పాఁడా - నీవెవఁడవు - నీపే
రేమి - నీయునికియెక్కడ దీనినంతయు యదాథకముచెప్పమయా నాతో నీవు
చెప్పక దాదఁగూడదు - ౧౦ - ఈప్రకార మారాజుకూతు రమగఁగా నావి
ద్యాధరుఁడు తనకోరిక సిద్ధించెననితలంచి సంతోషపడినవాఁడై యాపైతో
నుత్తరము చెప్పెనయా బ్రాహ్మణులారా - ౧౧ - ఓనుందరు మైన ముఖముగల
దానా మిక్కిలి తేజస్సుగల బ్రాహ్మదేవునికొనుకై న వజ్రమాళియనువిద్యాధర
శ్రేష్ఠునియొక్కొనుకగు విద్యాధరుండనునేను - ౧౨ - ఓశుభరూపముగల
దానా నాపేరు హేమవర్ణుఁడు - నీవు నన్నుఁజిగితిని గనుక నావృత్తాంతమును
యావత్తు సవిస్తరముగాఁ జెప్పితిని - తామర పూ రేకులవంటి కన్నులుగల
యోచిన్న దానా నిన్ను జూడఁగా నామనస్సు నీయందుఁదగిలెను - ౧౩ - ఓకు
లుకులూపీ నీచలని బెళుకుమూపులతో నన్ను జూచి నా దేహతాపమును మా
న్పుము - ఇట్లాతనిచేతఁ జెప్పఁబడినదై యంత నారాజుకూతురుదయించుచు
న్నయనురాగముగలదై యతనికింకె రెండంతలు మనఃభవాణములచేతబా
ధంపఁబడినదై యతనినంగీకరించెను - ఆరాజుకూతురుప్రేమతో నికమాట
లాడ నలసిన మాటలను మాటలాడి యావిద్యాధరుని చేత యదాథక

కేతం తస్యసుందరీ॥ ౧౬॥ శృంగారపురరాజస్య సత్య సంధస్యభంధనా । ఆహం తస్మాల్లయస్యోచ్చైర్భుతత్వస్మిన్నశీవ్రజే ॥ ౧౭ ॥ హర్తేమేవ సతిశ్చీమన్ భోగస్యాయతనేశుభే । సఖమాత్రస్య తాయామే హర్త్యం తదతిమందరం॥ ౧౮॥ అద్యాగచ్ఛర్జజన్యాంత్యం భావియ త్తద్భవిష్యతి । ఇత్యుక్తాన్వరాజపుత్రీసా సఖభిస్త్వపురంయచూ ॥ ౧౯ ॥ తతస్త్వక్రృతసంకేతో హేమవర్ణో ద్విజోత్తమాః । రమతేన చిరంకాలం రాజపుత్రాన్వీరయాముదా ॥ ౨౦ ॥ తావన్యోవ్యం స కరాగా వజ్రాతావితరైజన్వైః । కేమాతే వస్తరం రాజపుత్రీ విద్యాధికాముదా॥ ౨౧॥ వతస్యాంజనయామూస హేమవర్ణ స్సహాధవాః । ఇందుముఖ్యాం రాజపుత్రాన్వీరం తనయం లేజసానిధిం॥ ౨౨॥ కమలాక్షఇలిఖ్యా తఃసపుత్రస్సర్వలక్షణః । వస్త్రధేనాలకశ్శీగ్రమా స్త్వాత్రరుద్రత ఇవాం శుమన్ ॥ ౨౩॥ అజ్ఞాపిత స్తయామూత్రా స్వపిత్రో హర్త్యమధ్యమే । మానత్రయం

మనిసింది యటుషిమట సతనితో సంకేతము నిట్లనిచెప్పెను- ౧౬- శృంగారపటణమువకుఁ బ్రభునై సత్యసంధునికిఁ గూతురునునేను - ఓయి సకలసంపదలుగలవిద్యాధరుఁడా యూసత్యసంధుని యింటికు త్తరపునక్కను జన్మదునివంటికాంతిగల యత్సున్నతమైన మేడయందు నాయునికి- ఆమేడయందే భోగము కావలయునన్నను గూడవయిండను - మిక్కిలి సుందరమైన యూమేడయందు నేను నాచెలికత్తెలతోగూడనుందునుగాని మఱి యెవ్వరుండరు- ౧౮- ఈదినమురాలినివక్కడకురమ్మా పిమ్మటఁ గావలయునని యెల్లనగును . ఇట్లుచెప్పి యూరాజపుత్రిక తనచెలులతోగూడఁ దనపటణమువకుఁబోయెను- ౧౯- అంత నీశితిగానంకేతమాపె యేర్పడిచెనుగనుక నావిద్యాధరుఁడు బహుకాల మాపెతోఁగూడి సకలవిధములసంతోషముతోఁ గ్రీడించుచుండెనయా బ్రాహ్మణులారా - ౨౦ - ఇట్లూరాజుకూతురును విద్యాధరుఁడు నొకరియందొకరు దృఢముగాఁ దగిలిన యువరాగముగలవారై యితరులకుఁ దమనమాచారము దెలియకుండ నంతోషముతో నొకసంవత్సరము విహరించిరి - ౨౧ - ఓబ్రాహ్మణోత్తములారా - అంత నాహేమవర్ణుఁడను విద్యాధరుఁడే రాజపుత్రియైన యిందుమతియందుఁ దేజస్సులనిధియైన కొమారుని నొకనిఁబుట్టించెను- ౨౨ - నమస్త శుభలక్షణములుగల ఆకొడుకు కమలాక్షుడను వేరునువహించి ప్రాతఃకాలమందుదయించిన సూర్యునివలె స్పృదిబొందెను- ఆబాలకుడు తనతల్లియెను యాయందుముఖచేత నాపెత్తలితంప్రులకుఁ దెలుపబడక నెవరిచేతనెన్నును

వ ర్తేస్తా విదితః కైఃకదాపిచిత్ ॥ ౨౪॥ అదై కదాప్రియంసంత మిందుముఖ్య
 బ్రవీషిదం । హేమవర్ణ మహాబాహూ శ్రుణుమత్ప్రాణవల్లభ ॥ ౨౫॥ యదు
 వ్యతేమయాశ్శీమ న్వాక్యం హేత్వీర్థ సంయుతం । కృతకామావిభోన్యోన్యస్య
 మావామహ్నాస్య మహామతే ॥ ౨౬॥ ససాతవ్యం త్వయాగచ్ఛ యత్రతేరో
 చతేమహః । ఇత స్మిషేదావయోక్తే దపవాదోమహాన్యవేత్ ॥ ౨౭॥ కమలా
 డమిమంపుత్ర మూదాయ ప్రాణనాయక । గంతుమర్హ సిభద్రంజే చింతాకా
 ర్యాసపత్నీయా ॥ ౨౮॥ ఏతానిదావయోగస్యఖ్యం చై వయోగాదవ ర్తత । ససా
 తవ్యమితోగచ్ఛ నై వశోచితుమర్హ సి ॥ ౨౯॥ కమలాడమిమంపుత్ర మూదా
 యేవమహామతే । తయేత్యుక్తోహేమవర్ణ సఖేత్యుక్తాశుచస్వహు ॥ ౩౦॥ ఆ
 దాయతం శిశుం నన్యగ౯ం కమలాడం యయాతతః । ససాత్తయకావనోబా
 లః స్వర్గవిద్యావిశారదః ॥ ౩౧॥ బభూవాశంధయచ్చర్వాన్ స్కమలాడః కలాప
 తః । షడ్దశేనేనుకుశలః కలాశాశ్రునిచక్షణః ॥ ౩౨॥ మేధావీ గానవిద్యాసు

చెలియబడక నామేడనమమ మూషనెలలుండెను - ౨౪ - పిమ్మట నొకకాల
 మందుదనప్రియుడై నయావిద్యాధరునిగూర్చి యిందుముఖుయిటనిపలికెను మి
 క్కలి భుజబలముగలయో హేమవర్ణుడా నాప్రాణములకుబ్రియుడా సకలసంప
 దలుగలవాడా నేనివృష్టసుసహేతుకముగ నేమూటనుజెప్పదునో దానినీవువిను
 ము-ఇంతవరకుమహర్షివర్ణమొకరియనొకరకా మములజేయుచునుంటిమి. ౨౬ -
 ఓమిక్కిలిబుద్ధిశాలి నీవికమీదనిచటనుండరాదు నీ కెచటికిబోవలసిని మనస్సు
 ననివమున్నదోయచటికిబొమ్ము - ఇకమీదనీవచ్చటనుంటివా మనకిద్దరుకుదొ
 డయనవాదముకలుగును - ౨౭ - నాప్రాణేశ్వరుడా యీకొనుకై న కమలా
 డ్కునిపిసికొనిపోవలయుచునీకుమేలుగలుగునునీవుచింతపడవలదు. ౨౮ - ఇంత
 వఱకుమనకిద్దరుకు జెలిమిచై నభుటనవలసగలిగెను - ఇకమీదనీవిచటనుండరా
 దు - ఇచటనుండిహామ్ము - చింతపడదగదు - ఓమిక్కిలిబుద్ధిగలవాడా - ఈనీకొ
 ముకై న కమలాడకుని బిలుచుకొనియేహామ్ము- ఇట్లూపెచెప్పగా నాహేమవర్ణు
 డతేయనిపెప్పి మిక్కిలిదుఃఖపశుడు నాబాలకుడగు కమలాడకునివిలుచుకొని
 యంతటస్వర్గమునుగూర్చిపోయెను. అంతనాబాలుడగు కమలాడకునుడుకావన
 మును బొందెనవాడై సకలములై న విద్యలయందు బాండిత్యముగలవానునై
 విద్యావంతులనందఱు నానందపరుచుచుండెను - అతడాదుశాశ్రుములయందు
 బంశీతును - కలాశాశ్రుమందు జక్కిని తెలివిగలవాను - ౩౨ - సంగీతవిద్య

మూత్ర భారతశాస్త్రయోగాః । ధర్మశాస్త్రీషు నిపుణో నీతిశాస్త్రీషు బుద్ధి
 మాన్ ॥ 33॥ సాంగాయాఃకుశలస్త్రయ్యాం విద్యాయాం చ తపోధనాః । భా
 గయాలోధ్యాత విద్యాస్త్వేంద్ర మాపేంద్రజాలయోః॥ 3౪॥ షరకాయప్ర
 వేశేదశైషజ్యేష విశారదః । ఇత్యాద్యాసుచతుష్షస్వి విద్యాసుచ విచక్షణః॥
 3౫॥ కురుతే నిఖిలైర్వాదం కలావద్భిన్న సర్వదా । కదాచిత్సన్నిధౌశాశంభోః
 కమలాక్షోమహామతిః॥ 3౬॥ సేషమానేషు సర్వేషు దేవాదిషువిచక్షణః । ఆ
 విశ్వకారస్త్వవిద్యా విద్యాధరశిరోమణిః ॥ 3౭ ॥ సర్వేషుముచి కేతత్ర ద్వి
 ద్యాశైషశేషతే । దేవబ్రహ్మాయోదేవా యేచాన్యే దేవయోనయః॥ 3౮॥
 తదాతుభగవాన్బంబు స్తాప్తేమాస్తద్విజ్ఞేయైరాః । ఏవం ప్రతిదినంతత్ర సన్ని
 ధౌహులివఃప్రభోః॥ 3౯॥ విద్యాస్త్వశ్శాన్వయన్నాస్తేహేమవర్ణ సుతఃకృతీ । భ
 క్తోఽపి కాయా విద్యావాన్వివిత్పుర్వా మబుధిమాన్ ॥ ౪౦ ॥ కమలాక్షేశావ
 మాసమితో విద్యాధరశేషైరః । పార్వతీం ప్రాయామాస శమనాయాస్యైవై

లయంతు మేభగలవాసు - మంత్రశాస్త్రమందును భరతశాస్త్రమందును ధ
 ర్మశాస్త్రములయందును జతురుసు - నీతిశాస్త్రములయందు జ్ఞానముగలవా
 డు - 33 - ఓతసన్నేధనముగాగల బుష్పలారా అతఃష మూషవేదములయం
 దును నానియంగములయందును నేర్పుగలవాడు ఆతఃషివయములై న విద్యుల
 యందు నింద్రజాల మపేంద్రజాలములయందును జాగ్రత్తగలవాడు - 3౪ -
 షరకాయ ప్రవేశమందును వైద్యమందును గణితాశు - ఇవిమొదలగు నరువది
 నాలుగువిద్యులయందునుబంధితుడై యెల్లస్వప్నసంతపవిద్యుఃజడివినవారితో నె
 ల్లబ్రహ్మసంగముఁజేయుచుండును - మహాబుధిశాలియగునటియు బంధితుడగున
 టియువిద్యాధరుల కెల్లశిరోభూషణమగు నాకమలాక్షువ్తోకానాకస్వప్న శివుని
 నన్నధియందు దేవతలుమొదలగు వారందరు సేవించుచుండగా దనవిద్యులన
 గవరిచెను - 3౭ - అచట నుండు దేవబుష్పలు బ్రహ్మరులు దేవతలు మరియు
 దేవతలలోభేదములు నందరతని విద్యనువిని సంతోషించితి - 3౮ - అస్వప్నప
 డుశైశ్వర్య సంపన్నుడగు నాయాశ్వరు డూరక యుండెనోయి బ్రాహ్మణో
 త్తములారా - ఇట్లునిత్యము నచ్చల్ల సకలలోకనాయకుండగు నాయాశ్వరున
 న్నిధానమున బుద్ధిశాలియగు నాహేమవర్ణునికొవకుల నవిద్యుల వినిసించుచుం
 డెను- ఇట్లుండ పార్వతికిభక్తుడగునటియు మిక్కిలి బుద్ధిశాలియగునటియు వి
 ద్యులనెల్ల దెలసినటివినితల్పడనవిద్యాధరోత్తముడీ కమలాక్షునిచేత నమమాన

తతః॥ ౪౧॥ సమోస్తుతేంబికేదేవి సమ సే భక్తవత్సవే । కమలాక్షణవిద్యా
యాఃపరిభావం చిదామృతమ్॥ ౪౨॥ కథంశమయతందేవి మత్కృతేభక్తసా
లికే । ఇలిసంప్రాక్తితాదేవీ తేనవిద్యాధరేణసా॥ ౪౩॥ తక్లేత్తుక్వాక్కికరోమీ
తితోషయామానతంతథా । అక్తై కదాశివస్సాగ్రే కమలాక్ష సప్తోధనాః॥ ౪౪॥
గోష్ఠీభిస్తోషయామాన సర్వానవిషివిసశ్చితః । తదాశివస్తు భగవా స్సకించిన్న
ననందశై ॥ ౪౫॥ అప్రహృషంతతోద్వప్తావ్ శివందేవ్యబ్రవీదిదం । సమోదనే
కుత్సాస్త్వమి న్కమలాక్షస్యవిద్యయా॥ ౪౬॥ సతాదృశఃప్రసోహోహి విద్యాన
స్తిమహేశ్వర । ఏవం వృష సయాశంభుః వాక్యమేతదవాచహ॥ ౪౭॥ కమ
లాక్షస్యసదృశో విద్యాభిర్వా స్తినుందరీ । కింత్యయంసచిరస్థాతా నతుషోహం
తతశ్చైవే॥ ౪౮॥ సభావీపుష్పదంతాఖ్య స్త్వక్వాదేహముముంపురా । ఏవం
బ్రవాణే దేవేశే భక్తహోషణతత్పురా ॥ ౪౯॥ పార్యత్పునునరంతీత ద్వాక్యం

మనోందింపబడెను. అంతనాతడితని సణమటకై పార్వతిని బ్రార్థించెను. ౪౧-
ఓయంబికాదేవీ నీకునమస్కారమగుగాక భక్తులయందు బ్రీతిగలయమ్మానీ
కునమస్కారము కమలాక్షునిచేత నావిద్యకుదిరస్కారమును బొందితినిగదా.
౪౨ - భక్తులనుబాలించునట్టియోయమ్మా నాకొరకు నెట్లుననతనిసణచివేయ

వలయును - ఇట్లువిద్యాధరుడు ప్రార్థింపగా నాపార్వతీదేవి అట్లెక్కానిముచేసె
దననిచెప్పియతనిసన్న్యసు సంతోష పఱిచెను. అటుపిమ్మట నొక్కానొకవృడా
కమలాక్షునుమలిపునియెదుట నందరబండితులనువిద్యాభిన్నోదములచేత సంతో
షపరిచెనయాతమమలారా. అన్న్యసు పుష్పకై శ్వేర్యసంపన్నుడగునాశిపుముహ
త్రముకొంచెమైన సంతోషింపదాయెను. ౪౫ - అంతసంతోషింపక యన్న
యాశిపునిజూచిపార్వతియిట్లనివలికెను - ఓస్వామీమీరేలగమలాక్షుని విద్య
చేత సంతోషింప కున్నాదు - ౪౬ - ఓ మహానుభావా అట్టి సమర్థు
డగు పండితుడు లేడుగదా అనియిట్లా పార్వతి యడుగగా శివుడు తీర
మిట్లు నలికెను - ౪౭ - ఓసాగ్నైన పార్వతీ విద్యలచేత గమలాక్షునకు
సమానుడు లేడు వా సమమే - ఇక నేమనిన నితడు నిండుదినములిచటనుం
చు వాఁడు గాడు కావున నేను సంతోష పడనైతిని - ౪౮ -
ఓశుభాంగీ అతడిదేహమును విడిచియిక్కమీద బుష్పదంతిండునుపేరుగలవాడు
గా నగును - అనియిట్లుదేవతా నాయకుడగు నీశ్వరుడుచెప్పించుండగానన్న్య
సుభక్తులబోషించుటయందా సక్తిగలపార్వతియాయీశ్వరునిమాటననుసరిం

శంభో స్తదాద్విజాః । పశ్యంతీప్రాబవీద్వాక్యం కమలాక్షముఖం తతః॥ ౫౦॥
 కమలాక్షమహాభాగ సర్వవిద్యాధరేశ్వర । భవితవ్యః పుష్పదంత స్తమిత
 శృంగరాజయా॥ ౫౧॥ తస్మాత్తస్యం మానుషేలోకే పుష్పదంతో భవప్రజ । ఏవ
 ము క స్తయాదేవ్యా కమలాక్షస్తు విహ్వలః॥ ౫౨॥ శివం ప్రణమ్యాలయం
 స్వం ప్రయయావధభోద్విజాః॥ ఇతి శ్రీబ్రహ్మాండపురాణే - దేవాంగచరితే - వి
 ద్యాధర ప్రశంసానామ సవదశోధ్యాయః.

శ్రీసూతః ॥ తతో యుగంధరేదేశే హేమవత్సభిర్భురే । శ్రుతకీర్తే
 స్సామవత్యాం రాజర్షేమితోజనః॥ ౧॥ జాతోసా పుష్పదంతాఖ్యః కమలా
 ష్ట సహోధనాః । సింధురాజస్యనదనే విరూపాక్షస్యధీమతః॥ ౨॥ నంజాతాగ్ర
 హీణీతస్య దేవదత్తాయశస్యినీ । తస్మాస్తుజాతమౌతాయా అశరీరీసరస్వతీః
 ౩॥ నామాస్యాఃక్రియతాం దేవద తేత్యేవమువాచహ । తథేతిపితౄకాతస్యాశ్చ
 క్రతుర్వా మహర్వికం ॥ ౪॥ శ్రుతకీర్తి స్తోరాజా విరూపాక్షస్యనందనాం ।

మమ గమలాక్షుని ముఖము జూచుచు నిటనెను మిక్కిలి అద్భ
 వ వంతుమను విద్యాధరులకెల్ల బ్రభువునగు కమలాక్షుడా నీవిక సాం
 బమూర్తి యాజ్ఞాచోష్ఠన బుష్పదంతుడవు కాదగినవాడవు - ౫౧ - కాబ
 టి నీవు మమస్య ప్రపంచమందు బుష్పదంతుడవుగమ్ము పోమ్ము - ఇట్లా పా
 ర్వతీదేవిచేత జెప్పబడినవాడై కమలాక్షుడు దుఃఖముగలవాడై శివునినమ
 స్కరించి యంతటదనయింటికి బోయెనో బ్రాహ్మణులారా-౫౨- ఇచ్చిబ్రహ్మ
 డ పురాణంబున దేవాంగచరితంబున విద్యాధరప్రశంస యన్నది పందొమ్మి
 దనయధ్యాయము.

సూతుఁడు విమర్శికధ నాముషులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు-అంతయుగంధర
 మను దేశమందు హేమవతియనుపేరుగలపటణుమందుమితిలేనిపరాక్రమముగల
 శ్రుతకీర్తియను రాజషికాకి సోమవతియను భార్యయందు నీ కమలాక్షుఁడు
 పుష్పదంతుఁడను పేరుగలవాడై పుట్టెనో బ్రాహ్మణోత్తములారా - సింధు
 దేశపురాజగు బుద్ధిశాలియయిన విరూపాక్షునియింట నాపుష్పదంతునకు భా
 ర్యయగు కీర్తిగలదేవద త పుట్టెను - ఆపెపుటినతోడనే యశరీరవాక్కి-విన్న
 దానికి దేవద తయని పేరుపెట్టవలయునని చెప్పెను - ఆపెతలితలప్రలక్ష్మయ
 నియంగీకరించి మొదట నాపెకాపేరుతో నామకరణముచేసిరి. అంతగాశ్రుత
 కీర్తియనురాజు విరూపాక్ష రాజుకూతులైన కీర్తిగలదేవద తను దీనితనకొఱుక

పుత్రస్యపుష్పదంతస్య దేవదత్తాం యశస్వినీం॥ ౫॥ మదాపరమయాకర వై
వాహికమకారయత్ । విన్యస్తరాజ్య భారస్య । శ్రుతకీర్తిస్తమాభవే॥ ౬॥
దాంతోరసేశ్వరః సత్యాపియయాపథతపోహవం । ప్రాప్యసింహాసనం పితృగ్రిం
పుష్పదంతోన్యపాతృజః॥ ౭॥ తద్రాజ్యం పాలయామాన పితృవత్పటువిక్రమః ।
ఏకావశేసమాస్మాగే దివ్యలింగానిన త్తమాః॥ ౮॥ సోపూజయిత్యానజలం పిబ
త్యపిదినేదినే । దుద్రాక్షత్యతకోటిర హరికంకణశోభితః॥ ౯॥ అస్తేభసితద్దిగ్గాం
గశ్శిష్యశ్చక్తిపరాయణః । శ్రుణ్వేనదాతై వకథా శ్శివభ్యాసవరస్సదా॥ ౧౦॥
తతస్సకారయామాన పుష్పరామమనేకథా । మూలతీమల్లికాశోక పాటలీకు
టలూనిచ । సందివధానపున్నాగ కాంచనాహ్వయచంపకాః । శిరీషాః పా
ర్థిజాతాంశ్చ కరవీరాః జపాశ్శృభాః॥ ౧౧॥ పిచంశిలా మల్లికాశ్చ చామంతీ
సాగకేసరాః । అన్యైశ్చబహుభాఃపుష్ప ద్రుమగుల లతాశ్శృభాః । ౧౩ ॥
తేనయిత్యాప్రయత్నేన హేలయా తాపసోత్తమాః । కారయిత్యాంబవాల్మాని

గుపుష్పదంతునికి మిక్కిలి సంతోషముతో వివాహకార్యమును జేయించెను
తరువాత నాశ్రుతకీర్తితన రాజ్యపరిపాల నాధికారమును గొనుటకునొప్పగించి
యంతఃదారినిద్రియములనిగ్రహించి తపోవనమునకుఁబోయెను - అంతనారా
జుఁడొకైన పుష్పదంతుఁడుతనతండ్రిదైన సింహాసనమునుబొందితండ్రివలెమి
క్కిలి పరాక్రమముగలవాఁడై యారాజ్యమును బాలించెను - ఓమునిశ్రేష్ఠు
లారా - అతఁడుపదునొకండువేల దివ్యములైన శివలింగములనుచిత్తాంజక్రప్రతి
దివమునుగంగనుద్రాగఁడు - ఆరాజు దుద్రాక్షములచేతఁగిరిటమునుహరిము
లనువలయుములనుజేసి వానిధరించియలంకరింపఁబడిన దేహముగలవాఁడై దే
హమందంత భస్మము పూసికొని శివునియందు భక్తివ్యభుగాఁ గలవాఁడై దే
యెలస్సము శివకథలువినుచునెల్లవృషభీపుని భ్యాసమునందానకుఁడై యుం
డెను - ౧౦ - తరువాతనారాజుబహువిధములఁ బూజితోటనొకదానింబెట్టిం
చెను - అందుజాజుమలెయశోకము పాదిరిచెట్టు కుటలవృక్షములు - సందివర్ధ
నములు పొన్నుచెట్లు బంగారునంపెంగలు దిరిసెపుచెట్లు - పారిజాతవృక్షము
లుగోరింటచెట్లు నుంపరములైన దాసానిచెట్లు బొండుమలెచెట్లు సామంతిగా
గకేసరములు మణియుననేకములగు పూలచెట్లుపాదలుతీగలు - వీనినెల్ల మి
క్కిలిప్రయత్నముతోనాటించి వానికిఁ బూదులు సేయించి నిత్యముపిలసము
తోనాపాదులనిండ నిట్లకటించి యంతనారాజు తీగలు మొదలగు వానికెల్ల

సేవయత్నాదినేదిసి॥ ౧౪॥ తేషామూకారయత్కర్త సరాజాదోహదంతతః ।
 తేష్వాభిలేషు గుత్తే షు కృతదోహదకమను॥ ౧౫॥ పుష్పదంతస్వజనయకా
 హపకం పుష్పేదమూభవత్ । పుష్పదంతస్థస్థాని పుష్పాణ్య హృత్యయ
 త్పుతః॥ ౧౬॥ ప్రత్యహంపురాజయన్నా నేశివంతే భక్తిప్రార్థకం । తతోరా
 జామునిశ్రేష్ఠా శ్శివరాత్రౌ శివాలయం ॥ ౧౭॥ గత్వాప్రపూజయామాన దేవ
 దేవం మహేశ్వరం । ద్వాత్రింశతామహాదేవం శోకే సుహావశంకరం॥ ౧౮॥
 తతసుషో మహాదేవ స్తోస్మిన్నేతేణ స్తవప్రియః । ప్రాదుర్భూత్వా పురస్సస్య
 దివ్య తేజో మయశ్శివః॥ ౧౯॥ పుష్పదంతం న్యాజహణ వరోద్గ్రవియతామితి ।
 సప్రహృషః ప్రసన్నంతం ప్రణమ్యశిరసాశివం॥ ౨౦॥ యయాచే పుష్పదంతో
 సాశంకరంలోకశంకరం । భగవత్యయదిమేతిషః పార్వతీశదయానిధే ॥ ౨౧॥
 దినేదినేవర్చనంతే తథా కురుభవేద్యథా । కుర్యాస్వావాం దంపతీతే దర్శనం
 ప్రత్యహంవిభో॥ ౨౨॥ ఏతావంతం వరంచైవ దిశమేకరుణానిధే । తస్మిన్నే

దోహాదముచేయించెను- ౧౪- ఆపాదలు మొదలగునవియెలను దోహాదములఁ
 జేయఁబడినవికాగాఁ బుష్పదంతునకుసంతోషమునుగలుగజేయునుఁబుష్ప
 ముల పుట్టుకలిగెను - అంతఁబుష్పదంతుఁడా పుష్పములనెత్తివానిచేత శివు
 నిభక్తితో నత్యముమిక్కిలి యత్నముతోఁ బూజించు చుండెను - ఓబుషి
 శ్రేష్ఠలూరా అంతనారాజ శివరాత్రినాఁడు శివాలయమునకుఁబోయి యంద
 అకు దొడ్డవాఁడును దేవతలకెల్ల దేవుఁడునగు సాంబమూర్తినిఁ బూజించెను-
 పూజకాఁగానే ముష్పదిరెండు స్తోత్రములచేత శుభమునుజేయునా దొడ్డదేవుని
 సుతించెను - ౧౮ - అంత స్తోత్రప్రియుఁడైన యాశివుఁడతని చేత స్తోత్ర
 ముచేయఁబడినవాఁడై దివ్య మయిన తేజస్సుగలవాఁడుగానుమంగళకరుఁడు
 గానతనియెదుటనాభిభవించి యాపుష్పదంతునితో నివృఞ్చువరము వేఁడుమ
 నిపలికెను - అంతనాపుష్పదంతుఁడుసంతోషించినవాఁడై తనయందనుగ్రహ
 ముకలిగియుండు నాశివునకు సామాంగముగఁ మ్రొక్కి లోకములకెల్లమేలుగలు
 గఁజేయునాశంకరు సీపుష్పదంతుఁడు ప్రాణిఁంచెను - ఓషష్ఠుడై శ్రీవర్ధనంప
 న్నుఁడా పార్వతీనాయకుఁడా దయానిధీ నావిషయమై మీరుసంతోషపడితి
 రా - ౨౧ - ప్రదిదినముమీదర్చన మెఱువకును యట్లను గ్రహింప వలయు
 ను- మేముదంపతులము నిత్యముతమదర్శనముచేయవలయునయాస్వామీ -
 ౨౨- ఓకూరుణ్యమునకుఁగనియెనసాంబమూర్తియంతవరాత్రమువరమునునా

వయాపమానే దత్వాతస్యదంతథా॥ ౨౩॥ తోషయిత్వా స్తపశంభు స్త
త్రైవాంతరధీయత । ప్రసాదేన తతశ్శృంభోః పుష్పదంతోన కేశ్వరః॥ ౨౪॥ గ
త్వానజానిః కైలాసం సేవతేతం దినేదినే । హారన్నానావిక్రైః పుష్పైః కృ
త్వామాదామనోహరాన్ ॥ ౨౫॥ కంతుకానివిచిత్రాణి కంకణాని సభాప
తిః । తస్మాతిభక్త్యాశివయోః పత్ని చాపయత స్తయోః॥ ౨౬॥ పుష్పేషువై
రిణః పుష్పదంతః పుష్పాణీభూపతిః । అర్చయన్ దృఢయాభక్త్యా వివిధానిది
నేదినే॥ ౨౭॥ తత్పత్ని దేవదత్తానా తత్పత్నాద్విభూమిభృద్భువః । ప్రత్యహం
బహుపుష్పాణీఅర్చయత్యతిభక్తిభక్తిః॥ ౨౮॥ అక్రైకదాపుష్పదంతః పుష్పాశ్వా
దాయభూపురాః । కైలాసంశివయోరాజాతయోర్వయితంయయాన్ ॥ ౨౯॥
రాత్రౌ రహసితో జాత్వా పార్వతీ పరమేశ్వరీన్ ॥ ప్రదాతుకామః పుష్పాణి
దార్పర్యతివన్న కేశ్వరః॥ ౩౦॥ రహసితా తదాగౌరీ కేళీషు న్వసఖిజన్తైః । వృ
ష్టాగుహ్యంకథాం న స్వంకథయేతిద్విజోత్తమాః॥ ౩౧॥ నిజానంత్రతద్రస్వాన్

కీము - అనియిట్లా పుష్పదంతుఁడు ప్రాథికాంపంగా నతనికావ్రకారము పరమి
చ్చి యారాజును సంతోషపఱియఁటలనాత సాంబశిపుండ్రకృడనే యంత
థానమునొంచెను - అంత సాంబమూర్తియొక్క యనుగ్రహము చేతఁ బు
ష్పదంతుఁడనురాజు భార్యతో గూడ నిత్యము కైలాసపర్వతమునకుఁబోయి శి
వుని సేవించుచుండెను - పలు తెఱంగులపుత్ర్యలచేత సిగయందుఁజుటలకు మ
నోహరములుగా నుండు దండలను నాశ్వర్య కరములైన చెండ్రను గంకణ
ములను జేసి యారాజు నతని భక్తిచేత నతని భార్యయు నిదరు
పార్వతీ పరమేశ్వరులకు సమర్పించుచుండిరి - ౨౬ - పుష్పదంతభూ
పాలుఁడు పుష్పబాణునకు శత్రువైన సాంబశివునకనేకవిధములైన పుష్పము
లను నిత్యముదృఢమైన భక్తిచేత సమర్పించుచుండెను - అతనిభార్యయగుదే
వదత్తయు నాసాంబశివుని భార్యయయిన పార్వతికిమిక్కిలి భక్తితోనిత్యము
పెక్కుపుత్ర్యలనునమఱికొంచుచుండెను - ౨౮ - ఓబ్రాహ్మణులారా తరువాత
నొకవృషు పుష్పదంతుఁడు పుత్ర్యలనెత్తుకొని యాపార్వతీ పరమేశ్వరుల క
పిఁకంపముగైలాసపర్వతమునుగూర్చిపోయెను - ౨౯ - రాత్రియందాపార్వతి
యుఁబరమేశ్వరుఁడును రహస్యముగానున్నారని తెలిసి యారాజుపుత్ర్యలనీని
చ్చగలవాడై వారుండునింటివాకిట నిలుచుండెను - ౩౦ - అంతకుముందా
పార్వతితనచెలులతోడ విలాసముగానుండు నపుడాచెలులచేత మోకునీవొక

తుశంకరం కాశ్చాబ్రవీత్ । మహేశ్వర మహాభాగ స్వజనకలేశ్వరః॥ ౩౨॥
 ఆజాతామఖతై గుహ్యస్యం కిథాం వదమమాధునా । వనము క్త స్తతశ్శంభుః
 పార్శ్వశ్యామితవై భవః॥ ౩౩॥ తస్యాః కథామకథయత్తా ద్భగ్భాతాం మ
 హేశ్వరః । తాం శ్రుత్వా పుష్పదంతోపి ద్వారికివృత్ కథాం స్వపః॥ ౩౪॥ తత
 స్సమయమాకోక్య గత్వా దేవస్య సన్నిధిం । అర్చయిత్వాచపుష్పాణిస్వపు
 రం పునరాయురహా॥ ౩౫॥ ఆగతేస్వగృహంతస్మిన్ పుష్పదంతేస్వపరభే । మ
 హాన్తస్యతిక్రమోజాత స్తస్యారాత్యాస్త్రవాదినే॥ ౩౬॥ మహిషీదేవదత్తా
 సా భర్తరాగమనం భృశం । నిరీక్ష్యక్యగతోజార ఇతిసుప్త్యావమందిరే॥ ౩౭॥
 తత స్తమాగతం జాత్యాప్రేయం సంకోప సంకులా । భర్తృయూమాన బహు
 ధా జాలోనేతితవస్వినః॥ ౩౮॥ తథావిదూషయంతీంతాంప్రేయసీ మబ్రవీన్న
 పః । కింతాదృశోహం సుశ్రోణీవనం కింతదుచ్యతే॥ ౩౯॥ మాం మావమం సా

రహస్యమయిన కథను జెప్పుమని యశుగబడియుండెను గనుక నవ్వును ర
 హస్యమందున్నదై యక్కడ నెవరు జనులు లేకుండఁ జూచి సాంబశిపుని
 తో నిట్లనెను - ఓ మహేశ్వరుడా మహానుభావుడా నమస్తమ దై
 లినిన వాడా యెల్ల వారికి నాయకుడా - ౩౧ - ౩౨ - ఇప్పు
 డెల్లవారిచేత నెఱుంగఁ బడక యతిరహస్యముగా నుండు కథను నాకుఁ జె
 ప్పుము - అనియిట్లా పార్శ్వతిచేతఁ జెప్పఁబడినవాడై మితిలేని విభవముగ
 ల యామహేశ్వరుడట్లే కానిమని యామెకటికథను జెప్పెను - ద్వారముం
 దున్న యాపుష్పదంతరాజునాకథనువిన్న వాడై తరువాతనమయమునుజూచి
 యాసాంబమూర్తినన్ని ధానమునకుఁబోయి తానుదెచ్చిన పువ్వులనునీమర్పిం
 చి మరలఁబట్టనిమునకువచ్చెను. ౩౫ - రాజశ్రేష్ఠుడైనయాపుష్పదంతుడెవడ
 నయింటికివచ్చునంతలో నాఁడు రాత్రిమిక్కిలి కాలమతిక్రమించిన దాయెను
 ౩౬ - ఈలోపల నాతని భార్యయయిన యాదేవద తతన పెనిమిటి రాకనుబ
 హుకాలమెదురుచూచి యెక్కడజారుడై పోయినాడోయని యింటఁబండు
 కొనినిద్రపోయెను - ౩౭ - తరువాతవచ్చినయాతనప్రియునిజూచిమిక్కిలికోప
 ముగలడై సీపు జారుడైతివని యనేకవిధముల బెదిరించెనోయి తనన్ను
 లారా - ౩౮ - అప్రకారముదన్నునిందిండుచున్న యాప్రియురాలినిగూర్చిపు
 వ్వుదంతరాజుట్లనెను - ఓనుందరములైన పిరుదులుగల ప్రియురాలూ నేనటి
 వాడనాయేమి యటిమాటచెప్పెదవు - ౩౯ - ఓనాప్రియురాలూ - ఊరక సీపు

సూక్ష్మీం త్వం శ్రుణువాక్యం ప్రియే మమ । తదార్పణాయ పుష్పాణాం
నాయం సమయ ఇత్యహం । ద్వారీ సితోంబికా దేవం గూఢాం వప్ర
వస్త్రైకథాం ॥ ౪౧ ॥ వస్త్రా గూఢ కథాం పూర్వం కథయేతి సఖజనైః ।
జగద సమహ దేవ స్తస్య గుప్త్యా తమాం కథాం ॥ ౪౨ ॥ శ్రుత్వా
తామస్యహం సుభ్రాతత్వా పుష్పాణీనైతయోః । అద్యాగత సత్యకాల
వతావాన్సమజాయత ॥ ౪౩ ॥ ఇతిత్యాజితనందేహ దేవదత్తా ప్రియేణాసా । ఇ
తివప్రచ్ఛభర్తారం కథాం తాం కథయన్వమే ॥ ౪౪ ॥ ఏవము క్కపుష్పదంతఃప
త్వాన్విమోహ సమాశ్రయాత్ । తస్యాస్తాం కథయామాస గోపనియాం స్వ
యోషితః ॥ ౪౫ ॥ తతఃప్రాతఃపుష్పదంతో దేవదత్తావతావ్రభా । కైలాసం య
యతుఃప్రీత్యా సేవారంశినయోస్తయోః ॥ ౪౬ ॥ సఖనాం స్వస్వపూర్వాయాం
గౌర్యాంగూఢతనూంకథాం । బ్రువంత్యాంకథయామీతి దేవదత్తాబవీడదం ॥
౪౭ ॥ శ్రుణ్వంతమవస్యహంసఖ్యే భవత్స్వస్థాద్యశీం కథాం । ఇతిశ్రుత్వేరితం

సన్న వమానవలుపకుము నామాటనిము - నేను పార్వతీపరమేశ్వరులు వా
రింట రహస్యక్షీడయం దాన కులై యుండిరి - ౪౦ - అప్పుడు నేను బువ్వలనున
మహింపనిది సమయముకాదని వాకీటనుంటిని - అప్పుడు పార్వతీ యీశ్వరుని
రహస్యకథను జెప్పుమని యడిగెను - ౪౧ - అంతకుముందామె చెలులామె
నొకరహస్యకథను జెప్పుమని యడిగియుండిరి గనుక వారీకై యామె యీశ్వ
రునకుగఁగా నాయీశ్వరుఁ డామెకు మిక్కిలి రహస్యమైన కథను జెప్పెను -
౪౨ - ఓనుందరములై న కనుబొమలుగల్గియురాలూ నేనొకథనువిని పిమ్మట
వారికిదత్తుఁ బువ్వులనిచ్చి యిస్సము వచ్చితిని - కాబట్టి యింతప్రదాదుబోయెను.
౪౩ - ఈవ్రకారము ప్రియఁడుచెప్పఁగానే యాదేవదత్త తనకుఁ బ్రియనియం
దుగెలిగిననందేహముమిడివిడిచి తన భర్తయైన యాపుష్పదంతుని నొకథను దన
కుఁ జెప్పుమని యడిగెను - ౪౪ - ఇట్లుభార్యచేతనమగఁబడిన యాపుష్పదంతుఁ
డాపెయందుఁ దనకుఁగల మోహమువలన నెవ్వరితోను జెప్పకదాఁడుదగిన
యాకథనాదేవదత్తుకుఁ జెప్పెను - ౪౫ - అంతముఖనాఁడుతెల్లవారి యాపుష్ప
దంతుఁడు నాతనిభార్యయమిన యాదేవదత్తయని దదరు నాపార్వతీపరమేశ్వ
రులను నేరింపనుట్రేమముతోఁ గైలాసమునకుఁబోయిరి - ౪౬ - అప్పుడుపూర్వ
ము చెలులచేతనమగఁబడిన పార్వతియారహస్యకథను జెలులకుఁ జెప్పెనుండఁ
గా నీదేవదత్తదీని నేను జెప్పెదననెను - ౪౭ - ఓచెలులారా అట్టికథనునేను జె

వాక్యం సార్వతీ దేవద తుయా ॥ ౪౮ ॥ అబ్రహీష్కథయే స్తో దేవద తేవదేతి
తాం । దేవ్యాజ్ఞసా దేవదతా కథయామానతాం కథాం ॥ ౪౯ ॥ యాదేవ్యా
ఈరితారాత్రా శంకచేణ ద్విజో తమాః । దేవీకోప సమావిషా కథితాం దేవద
త్తుయా ॥ ౫౦ ॥ కథాం శ్రుత్వా మహేశాన మసాగమ్యాబ్రవీదిదం । సాధు
శంకరస్వజ్ఞోస్యస్వతం సమ్యగు క్తవాః ॥ ౫౧ ॥ మమోక్తాం వాకథాం గూఢా
మనస్యవివితేతిహః । నశనాం దేవదతామే కథయతాం కథామిహ ॥ ౫౨ ॥ హః
హం తత్తమపిస్వామి న్నస్వతం వక్షీమై కథం । ఇత్థ్యకోంబికయాశంభు ర్విస
యక్రోధమూర్ఛితః ॥ ౫౩ ॥ అసూయ దేవదతాం తా మిత్యవృద్ధ్యద్విజేశ్వ
రాః । తవకఃకథయామాస దేవద తేకథామిమాం ॥ ౫౪ ॥ తేనస్త్విహ శివేనే
యం దేవదతాబ్రవీదితిః । పుష్పదంతో మమవతిః ప్రాబ్రవీత్తాం కథాం ప్రభో ॥
౫౫ ॥ తస్యా స్తద్విచనం శ్రుత్వా పుష్పదంతం శివోబ్రవీత్ । పుష్పదంత శ్రుతా
కేవళ కేయలిమేవద ॥ ౫౬ ॥ ఇతిష్టప్రణీవేనాకపుష్పదంతోనిరేశ్వరః । వేన

వృషన్నాను మిారుమిమంశు - అని దేవద త్తచెప్పగా నామాటను బార్వతీదేవి
విని యత్నన నోదేవదతా చెప్పమాకథను జెప్పమనెను - సార్వతీ దేవిచేత
నానతియూఁబడినదై దేవద త్తయాకథను జెప్పెను - ౪౯ - అష్టాదా దేవద త్త
చెప్పినకథ ముందరరాత్రియందా సార్వతీదేవికి సాంబశిప్రంశు చెప్పిన కథగా
నేయుండెనోయి బ్రాహ్మణోత్తమలూరా - దేవద త్తచేతఁ జెప్పఁబడిన కథను
విని యాసార్వతీదేవి కోపముతోఁ గూడినదై సాంబమూ ర్తియొదకుఁ బోయి
యయనతో నిట్లనెను - ఓశంకరుఁడా లెన్నగానున్నది నర్యము తెలిసినవాఁడ
వు గనుకఁ జక్కఁగానబద్ధము చెప్పితివి - ౫౦ - ఈకథ నెవ్వరు నెఱుంగరిని ర
హస్యకథయని నాకుసీపుచెప్పినకథ నిష్పశు నాచెలికత్తెల కందఱకు దేవద త్త
యిక్కడఁజెప్పెను - ౫౧ - ఆశ్చర్యమయ్యాన్వామి సీపుగూడ నీప్రకారమబద్ధ
మెట్లు చెప్పితివి - అనియిట్లా సార్వతిచేతఁ జెప్పఁబడినవాఁడై యాసాంబ
మూ ర్తియాశ్చర్యముచేతనుగోపముచేతను మూర్ఛనొందినవాఁడై యాదేవ
ద త్తనువిలిచియిట్లనియడిగెనోయి బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠలూరా - ఓదేవదతా యీ
కథనుకేవలంశుచెప్పెను - ౫౨ - అనియిట్లా సాంబశిప్రనిచేత నశుగఁబడినదై
దేవద త్తయిట్లుచెప్పెను - ౫౩ - అసూయా యాకథనునాకునాపెనిమిటియైన పుష్ప
దంతంశుచెప్పెను - ౫౪ - ఇట్లాదేవద త్తచెప్పినమాటనువిని యంతటనాశిప్ర
శుపుష్పదంతునిఁగూర్చి యిట్లనెనో పుష్పదంతంశుఁడా నీవీకథ నెవనివలన వింటి

మానో భృశం త్రస్తో హీనస్వర మువాచహా ॥ ౫౭ ॥ సజానామిమహాదేవ మ
యాసా దుశ్శియాకథా । పుష్పార్పశాయపూర్వేద్య ర్విశిద్వాస్థి స్థితేనవః ॥
౫౮ ॥ శ్రుతాశక్తితాదేవ దత్తాయైవ దయానిధే । అహమేవాపరాధీన దం
డనీయోమహేశ్వర ॥ ౫౯ ॥ అనాగాస్మామమవిభో వత్స నార తివండితుం
తస్మిన్నేవం బ్రువాణేతు శంకరః క్రోధవిహ్వలః ॥ ౬౦ ॥ శశాపై సం పుష్పదం
తం తత్తత్త్వీం తాపసో తమహాః । ధిజ్ఞాశ్శతవర్తేబుద్ధింసీచాత్ కామమోహిత ॥
౬౧ ॥ రహస్యాన్యవయోర్వాక్యా న్యత్రుశోరవివేకతః । కథాం తామస్య
కథయోజాయాయై మోహవిభీమాత్ ॥ ౬౨ ॥ తస్మాత్స్వం ఘోరహాపేణ పే
తాశోభవదుర తే । సఖిజనానాం పార్వత్యా యూవమానం చకారసా ॥ ౬౩ ॥
దుష్పాతవై పాగ్గృహిణీహరిణీచ భవిష్యతి । శవంతమితి దేవేశం పుష్పదంతో
భయాశులః ॥ ౬౪ ॥ సజానిరబ్రవీద్వాక్యం శోచన్ భూసుర శేఖరాః । దేవ

నో నాకుఁ జెప్పము - ౫౬ - ఈప్రకారము సాంబశిపునిచేత సహగఁబడినవా
డై యంతనాపుష్పదంతరాజగడగవడకునుమిక్కిలిబయవడి హీనమైనస్వ
రముతోఁజెప్పెను - ౫౭ - స్వామినాకుఁజెలియదు నిన్నరాత్రి పుష్పరసమ
ర్పింపవచ్చిదుష్పబుద్ధిగల నేనుమీరుహాస్య గృహమువాకిటనిలిచియుండి యాక
థనువింటిని - తిరువాత దేవదత్తకొఱకుఁజెప్పితిని దయానముద్రుడవై న స్వా
మీనేనేతస్యవేసినవాఁడను దండింపఁదగినవాఁడను - ౫౯ - ఓస్వామీ నాభా
ర్యయయిన యూదేవదత్తయందుఁ దస్యలేదు కాఁబట్టి యూపె దండనార్హ రా
టుగాదు. అనియూపుష్పదంతుఁడుచెప్పించుండఁగా సాంబమూర్తి కోపముచే
తఁబరవశుడై యీపుష్పదంతుని సతనిభార్యను శపించెనోయి బ్రాహ్మణో
త్తములారా - ఓకామముచేత మయకమును బొందిన నీచ న్యభావము గల
వాఁడా మూఁథుఁడా నీబుద్ధి నేమిచెప్పవలయును - ౬౦ - మేము రహస్యము
గామాటలామకొనుమాటలను వివేకములేక వింటివి - మోహముచేతభగిను
పడి యాకథనుభార్యకొఱకుఁగూడఁ జెప్పితివి - ౬౧ - కాపున నోదుష్పబుద్ధి
గలవాఁడా నీపుభయింకరమైన రూపముతో బేతాళుఁడవుకమ్మ - పార్వతి
యొక్క చెలులకవమానము కలుగఁ జేసెను గనుక యీనీభార్యమిక్కిలిదు
రాదురాలు - ఈపె యూపలేడిగా గతిదు ఈప్రకారము శపించుచు
న్న యూదేవదేవునిఁగూర్చి పుష్పదంతుఁడుభయముచేతఁ ట్రాట్రువనుచు భా
ర్యతోఁగూడినవాడై దుఃఖినుచు నిట్లనెనోయి బ్రాహ్మణవర్యులారా - ద

దేవ దయాసింధో పాహిమాం భక్తవత్సలః ॥ ౬౫ ॥ శాపస్యాంతం నవశ్యామి
 దయాం కురుమయిప్రభో ! అవసానం కల్పయాస్యావ యో శ్శాపస్యశంకరః ॥
 ౬౬ ॥ తచేనయేనశాపాద్భి మపారం దు నరం ప్రభో ! ఇతిసంప్రాతిత స్తేనా బ్రహ్మ
 శంకరోద్విజాః ॥ ౬౭ ॥ భవేద్దివాతే హరిశీ పత్నీ రాత్రాతమ యక్షిణీ ।
 యదాభవిష్యన్యోన్యం దర్శనం యవయో న్నదా ॥ ౬౮ ॥ ముక్తాభవేతాం
 మనా సాద్దుష్కరాచ్ఛయవామశా । ఇతఃకతాయగే గాజా విక్రమాపిత్వ
 సంజీకః ॥ ౬౯ ॥ దయాభు స్సత్వసంధశ్చ తేజస్వీ పటువిక్రమః । ఉత్పత్స్య
 తే మహాబాహుః స్తేన నర్సం భవిష్యతి ॥ ౭౦ ॥ ఇత్సుక్వాంతం తతశ్శంభు
 రవరోధం వివేశనః । పుష్పదంతః పరిత్వక్ రాజవేష సతఃకణాత్ ॥ ౭౧ ॥
 ముసలం ముద్గరం చే వ భిండివాలం పరశ్వధం । పటనం తో మరం ఖడ్గం
 దాంకుంతంతక్తా వచ ॥ ౭౨ ॥ లగుడం శింజినీయు క్తం ధనుబాణాన్ భయంక
 రాం । క్షురికాంచంద్రహసంచ తో మరం శత్రుదారణం ॥ ౭౩ ॥ ఇత్యాద్యా

యకునముద్రుఁడా దేవతలకెల్ల దేవుఁడా భక్తులయందుఁ బ్రీతిగలవాఁడా
 స్వామీ! నన్ను రక్షింపుము - ౬౫ - తామిచ్చిన శాపమునకుఁ దుదచెలియక యు
 న్నుది స్వామీ! నాయుండుదయజేయుము - ఓశుభమునుజేయుస్వామీ! యిష్ట
 మదాముమాకేదజ్జన్మిన్ యీశాపమునకంతమునుగల్గింపుము - ౬౬ - దాఁ
 టఁగూడక గట్టులేకయుండునీశాపమును సముద్రము నేరీతిగదాటుదుము - ఆ
 నియిక్లాపుష్పదంతునిచేతఁ బ్రార్థింపఁబడియంతనాతనిఁగూర్చి యాశీప్రణీట
 నైవయా బ్రాహ్మణులారా - ౬౭ - నీభార్య పగలు లేడిగా నుండి రాత్రియ
 దేకన్యక యగును - ఎష్టశునీకును నీభార్యకునొకకొకరినిఁ జూచుట గలగు
 నో యష్టశుకపమైన నేచిచ్చిన యీ శాపమునుండి మీరువిమవఁ బడినవా
 రగుదురు - ఇఁకమీఁదగలియుగమందు విక్రమార్కుఁడనునేరుగల యొకరా
 జామిక్కిలి దయగలవాఁడునుసత్వప్రతిజగలవాఁడును దేజోవంతండునుమిక్కి
 లినరాత్రమముగలవాఁడును బుటఁగలఁడు - అతఁడుమిక్కిలి భుజబలముగల
 వాఁడతనిచేతనీచెప్పినచెల్ల జరుగఁగలదు - ౭౦ - ఇట్లాపుష్పదంతునిఁగూర్చి
 చెప్పి యంతనాసాంబమా రి యంతఃపురమును జూచెను - అంతనాపుష్పదం
 తుఁజొకక్షణములో రాజవేషముతోలఁగి భయంకరమైన రూపముతో నరణ్య
 మందు ముసల ముద్గర భిండివాల పరశ్వధములనున్న పట్టనతో మర ఖడ్గదా
 కుంతలమునున్న లగుడమునున్న శింజినియు కమైన ధనుస్సునున్న భయం

యథాభిలాషాని వహాహానే మహాబలః । ఆధర్వణానాం మంత్రిత్రాణాం గురు
 భూతాన్వన్యాయంతవై ॥ ౭౪ ॥ సర్వేషాం రాజ బృందానాం శిక్షకశ్చేత్రుభీ
 వణః । శత్రుష్పషికభాపూణాన్వనకమక విశారదః ॥ ౭౫ ॥ భూతప్రేతపిశా
 చాది శాకినీడాకినీప్రభుః । వక్రతుండో వక్రపాదో ద్రాశ్యపాణిః కృశోదరః ॥
 ౭౬ ॥ తీక్షణదంష్ట్రో బిగగళః కంటకశ్చక్రబుధృశ్చేతమే । తీక్షణదంతో విశాలా
 న్నయః ఘోరహస్తా భయావహాః ॥ ౭౭ ॥ దీప్తునాసో దీప్తుకణః భీషణా
 త్కోమహాబలః । బృహన్నిటలసంయుక్తః సర్వేషాంభీషణాకృత్తిః ॥ ౭౮ ॥ ఘో
 రైశ్చ లక్ష్మణైర్ద్యుక్తః భూత బృందాభిహోజితీ । సర్వస్య రాజబృందస్య ఖడ్గ
 యుద్ధోపదేశకః ॥ ౭౯ ॥ ధనుర్వేదోపదేహాచ వేతాళ స్సబభూవహా । ఉజ్జ
 యింన్యాఃపురఃప్రాచార్యాం విద్యమానాంసుశోభితాం ॥ ౮౦ ॥ మహాటవీం ప్రవి
 శ్యాథ సింహవాన్మైత్రిః సపేవితాం । వాసరై రచ్చభుతైశ్చ గోలాంగూలై

కరములైన బాణములనున్న మంగల కత్తినిన్ని చంద్రహాసమునున్న తో
 మరమునున్న శత్రువులనుభేదించెడి యివియొదలైన ఆయద సమూహముల
 ను హస్తమందువహించుచున్న మహాబలశాలియున్న తానుఆధర్వణమంత్ర
 ములకు గురువైన సకలరాజ సమూహములకు శిక్షచెప్పేడివాడై చతుష్పషికభా
 పూణుడై భూతప్రేత పిచాచశాకినీడాకినీగణములకు ప్రభువైన సకల ముఖ
 ముగలవాడై సకలరాజములు గలవాడై కురుచరేతులు గలవాడై కృశిం
 చిన ఉదరముగలవాడై తీక్షణములైన గోరలుగలవాడై గొంగయొక్క కంఠ
 మునంటి కంఠముగలవాడై ముల్లునంటి మీసముగలవాడై మిక్కిలి తీక్షణము
 లైన దంతములు గలవాడై వెడల్పైన నోరుగలవాడై భయంకరమైన రూప
 ముగలవాడై భయమునుకలుగఁ జేసేడివాడై దీప్తుమైన ముక్కుగలవాడై దీ
 ప్తుమైన చెవులుగలవాడై భయంకరములైన నేత్రములు గలవాడై మి
 క్కిలి బలముగలవాడై పెద్దదిగానుండెడి ఫాలతలము గలవాడై అందరికిన్ని
 భయంకరమైన ఆకారము కలవాడై మరియును ఘోరములైన లఘణముల
 తోకూవకొనిభూతబృందములకుఅధిపతియై జటాచారియైనకలరాజబృందము
 నకు ఖడ్గయుద్ధము నుపదేశించుచు ధనువిద్య నుపదేశించుచు వేతాళువగా
 ఆ పుష్పదంతకు ఆయెను ఉజ్జయినీ పటణమునకుమందర తూవుఁదిక్కు
 నందునుండు నటనవంటిన్ని సింహవాన్మైత్రిచులచేత - నేలించబడి నటనవంటి
 న్ని వాసరులచేతనున్న - ఏలుగుగొడ్డచేతనున్న కొండమున్నులచేతనున్న

శృవేదితాం ॥ ౮౧ ॥ వృక్షసంఘాతచరితాం శివారత విభీషణాం । గజబృం
దసమంకిణాకాంపడి నీబృందశోభితాం ॥ ౮౨ ॥ అనేక్తేషుషీసంఘైశ్చ నివా
సితమహీరుహాం । కోకిలారావ సంఘసాం పాపానై దకాంతురాం తరాం ॥
౮౩ ॥ తత్రైకమటవృక్షంతు నదవశేమహాబలః । శతయోజన విస్తీర్ణాం
తద్వయో స్తు తిశోభితం ॥ ౮౪ ॥ మహాశాఖా సమాయుక్తం సూర్యరశ్మి
నివారకం । తస్యవృక్షస్య పూర్వస్త్వి కా భాగేషత్ర సమాకులాం ॥ ౮౫ ॥ ఏ
కాంశాఖాంసమాశ్రిత్య జేతాశోహి రరాజనః । తస్యభార్యా దేవదత్తా పు
ష్పిణీతిచ విశ్రుతా ॥ ౮౬ ॥ ఈశ్వరీరస్య చసార్విత్యా శ్చాపేన హరిశీత
సుం । అవాప్యసుందరాంగీసా తస్మిన్నేవ మహావనే ॥ ౮౭ ॥ ఇత స్తతశ్చ ఛా
వంతీ హరిణీ భిన్నమన్వితా । సర్వాదశో వీక్షమాణా స్వచ్ఛాయాంబ ము
హుముఃహుః ॥ ౮౮ ॥ శిర ఉన్న మ్యసాదేవీ భీతభీతాదినే తథా । దభాకం
కురాన్ భక్షయంతీ తథాబాల తృణానిచ ॥ ౮౯ ॥ మృగతృప్తాం జలభాగ్రి

నేవింపబడినటువంటిన్ని వృక్షసమాహములచేత సంచరింపబడి నటువంటిన్ని
నక్కలయొక్క స్వసులచేత భయంకరమైనట్టిన్ని గజసమూహారులచేత వ్యా
పింపబడినట్టిన్ని తామరతటాక సమాహములచేత ప్రకాశింపఁజేయబడి నటు
వంటిన్ని అనేకపక్షి, సమూహముల చేత వసింపబడిన వృక్షములు గలిగి
నట్టిన్ని కోకిల భస్మసులచేత ఘోషింపబడినట్టిన్ని రాత్తచేత మిటవలముగా
సుంఘ మధ్యప్రదేశము గలిగినట్టిన్ని మిక్కిలి ప్రకాశించుచున్న పెద్దఅడ
విని ప్రవేశించి అచ్చట సూరుయోజనదూరము విస్తారముగానున్న ఇసున్న
రు యోజనదూరము ఔన్నత్యముచేత ప్రకాశించినదియును పెదశాఖలతో
కూపకొన్నదియును సూర్యకిరణములను నివారించెను నొకానొక మఱిచెట
ను ఆజేతాశుష చూచెను ఆవృక్షముయొక్క పూర్వభాగము నందు ఆకుల
తో నిండిన ఒకకొ మ్మను ఆశ్రయించి ఆజేతాశుష ప్రకాశించుచు నుండెను అ
తనిభార్యదేవదత్తయపుష్పిణీయనెమపేరుచేత ప్రసిద్ధిసొందినది. ౮౬- సాంద
ర్యవంతమైన శరీరముగల దేవదత్తయు పార్వతీపరమేశ్వరుల యొక్క శాపము
చేత లేడిశరీరమునుబొంది ఆమహావనమందే అంతట పరుగెత్తుచున్న - లే
డతోకూపకొనినమ స్తదిక్కులనుచూచుచున్న తననీడనుమాటికీమాటికిచూ
చుచున్న తలపై కెత్తుకొని ఆదేవియువగటియందు భయపడుచున్న దభాక
ములకలనుభుక్షించుచున్న లేతగడ్డనుభుక్షించుచున్న జలభాగ్రితిచేతమా

త్యా ధావమానా ముహుముఃసాః | హరిణీ గణమాహ్నిక్య తేనసాకం త
 ధావనతే || ౯౦ || రాత్రౌ తు యక్షిణీ భూత్యా స్త్రీతగీతవిశారదా | షడ్జాతి
 స్వరసంయు క్తం తంత్రీలయ సమన్వితం || ౯౧ || శ్రోత్వాణాం శ్రోత్రమగు
 రంశివస్తతినమన్వితం | సంగీతంగాయమానాన వతఃతేత్రప్రసావనే || ౯౨ ||
 ఇతిశ్రీ బ్రహ్మకృతే బ్రహ్మాండ పురాణే - ఉత్తరఖండే - దేవాంగచరితే - పు
 మ్మదంతోపాఖ్యానే - బేతాళ శాస్త్రదానం నామ వింశోధ్యాయః.

శ్రీసూతః || తతఃకలియుగే భూమ్యాం సం ప్రవృత్తలిదారుణే | వేద
 నారాయణపురే విష్ణుశర్వాభూవహా || ౧ || తస్యపుత్రాస్తు చత్వారిః బభూ
 వురతితేజసః | యజ్ఞ నారాయణాఖ్యశ్చ వేదనారాయణాభిధః || ౨ || వీర
 నారాయణస్తైస్స చంద్రశేఖర తివిశ్రుతః | కసీయసం వివాసర్వే సర్విశా
 స్త్రవిశారదాః || ౩ || సర్వేషా నీతినిపుణాః వ్యవహారేషుకోవిదాః | ఆలోచ
 నే మహావజ్రాః బభూవు గుణావత్తరాః || ౪ || తేనర్వేన్వస్వ సాంశితై స్త్విః

మూటికి మృగత్వవసుగూర్చినరుకెత్తుచున్న తేనసమూహమును చూచిదాని
 తో అప్రకారము వానముచేయుచు నుండెను || ౯౦ || అదేవర్తతయు రాత్రికా
 లమందైతే యక్ష స్త్రీగాలయినకై స్త్రీగీతములయందునమధురాలుగను
 క షడ్జాతినర్ధరములతో కూషమాన్నేట్రుగానున్ను తంత్రీలయముతో కూష
 శాన్నేట్రుగానున్ను వినువారియొక్క చప్రలకుమధురముగా శివసత్తితోకూ
 షుకొనినసంగీతమును గానముచేయుచుఆవనమందుండెను - ౯౨ - ఇదిబ్ర
 హ్మాన్నరూపమైన బ్రహ్మాండ పురాణమందు తర్ర ఖండమందు దేవాంగ చరి
 త్రమందు పుష్పదంతోపాఖ్యానమందు - బేతాళశావ ప్రదానమైన యిరువ
 దవ అధ్యాయముముగిసెను.

సూతప్రారాణీకుమ ఋషులకు బేతాళునిచరిత్రయందు విష్ణుశేఖరీపాఖ్యా
 నముచెప్పచున్నాడు. అనంతరము భూమియందు మిక్కిలిభయంకరమైనకలియు
 గము వృద్ధిపొందియుండగా వేదనారాయణపురమందు విష్ణుశర్మఅనెను బ్రాహ్మ
 ణుండుండెను. ౧- అతనికి యజ్ఞ నారాయణుడనిన్ని వేదనారాయణుడనిన్ని
 వీర నారాయణుండనిన్ని చంద్రశేఖర అనిన్ని వేర్వేరుగలిగి మహాతేజస్సం
 పన్నులయి నలుగురు పుత్రులుపుట్టిరి కడపటి వానినితన్న అందరున్ను నకల
 శాస్త్రములయందు నమధులు - ౩ - అందరున్ను నీతిశాస్త్రముల యందు
 నిపుణులు వ్యవహారములయందు మహానమధులు అలోచనయందు మహా

సభాయాం బహుమానినః । శుశ్రూషాయాం నియుక్తాః కనీయూనతిమం
దధీః ॥ ౫ ॥ విద్యాహీనస్తుతేషాంనై శుశ్రూషాం కరుతేనహి । ఏవం కాలే
హ్యతిక్రాంతే శుశ్రూషాయాం విరక్తిమా ॥ ౬ ॥ చింతాక్రాంత స్థనుజః
చింతయామాసతాపసాః । విద్యాహీనం సోదరామాం శుశ్రూషార్థం ని
యుంజతే ॥ ౭ ॥ కథం విద్యామహం లోకే ప్రాప్సుయామితిచానకృత్ । ఆలో
చ్యనకనీయాం స్తుతే వేనై ప్రహోదితః ॥ ౮ ॥ స్వాభిప్రాయం చనోక్త్వా
నై తేషాంగే హాద్వినిగతః । అథకాలాత్తేన వశేతు మాగచారి బభూ
వహ ॥ ౯ ॥ ఉదితేపతతస్పార్శ్యే వేగద్దురమతీత్యనః । వశ్చిన్మాదౌ లం
బమానే మంజరశౌ దివాకరే ॥ ౧౦ ॥ అగ్రహారస్య చైకస్య సమీపే సుస్థి
తాంనదీం । ఆలోక్యోపానితుంసంధ్యాం సంయక్తాయంతసీంపటుః ॥ ౧౧ ॥
అవశాహ్య నదంతాంతు సంధ్యోపాసన తత్పరః । జనన్మానేన గాయత్రీం
సావిత్రీం వేదమాతరం ॥ ౧౨ ॥ తదాతత్తీరజేశ్వరీ వృత్తే హ్యోమగళాని । చి

ప్రజగలవారు మిక్కిలిగుణవంతులుగా నుండిరి - ౪ - వారందరున్న తమత
మ పాండిత్యములచేత సభయందు బహుమానమును జెందిరి - వారలచేత
మిక్కిలి మందబుద్ధిగల కడపటివాడు విద్యాహీనుడు గనుక శిశ్రూషయం
దునియోగింపబడి వారలకు శిశ్రూష చేయుచునుండెను - ఇట్లుగొంతకాలముఅ
తిక్రమింపగా నతఁడు శిశ్రూషయందు విరక్తిచెందెను - ౬ - ఈప్రకారము
వారలతమకు చింతాక్రాంతుడై యోబుషులారా వామలలోచించెను - వి
ద్యాహీనుడనుగనుక నన్ను సహృదరులుశిశ్రూషార్థము ఆజ్ఞాపించిరి - నే
ను లోకమందు విద్యను పట్టు పొందుదునని మాటిమాటికి వారల యొక్క
తమ్ముడైన అతఁడు దైవముచేతనే ప్రేరేపింపబడి వారలకు తనఅభిప్రాయ
ము చెప్పకయే అథకాలాత్రి కాలమందు ఇంటినుండి బయలువెడలి బ్రహ్మచా
రిగానుండు సతపమాగఁమందు సంచారిగా ఆయెను - అనంతరము సూర్యో
దయమయినతర్వాత బహుమూలము అతిక్రమించిపోయి య స్థమయ కాల
మందు సూర్యుడు మందకిరణము గలవాడై వశ్చిన్మాది యందు వ్రేలు
చు నుండగా ఒక అగ్రహారముయొక్క నమీరపమందుండెను నదిని చూచి
సాయం సంధ్యను చక్కగా ఉపాసించుట కొరకు అనదినిదిగి సంధ్య నుసా
సించుచున్న వేదమాతయున్న సూర్య దేవతాకమయిన గాయత్రిని జపము
చేయుచు నుండెను - ౧౨ - అపుడు ఆనదీతీరమందు పుట్టినట్టిని ఆకాశమును
వ్యాపించినశౌఖలుగల అశ్వత్థవృక్షముసందు బహుకాలముగా వతికొందుచు

రాద్యస ద్విహారతః దృష్ట్యో తం వణికం మదా ॥ ౧౩ ॥ అగర్భ్యబ్రాహ్మ
ణాకారీ చంద్రశమాణ మబ్రవీత్ । కస్యభిః కుతఆయాసి కుత్ర గంతా
మహావద ॥ ౧౪ ॥ ఇతిష్ట సదాతేన చంద్రశరాకుతూహలీ । విప్రాకారంబ్ర
హరక్షతన త్వాబ్రాహ్మణోత్తమం ॥ ౧౫ ॥ తద్దామిసం తతశ్శిశుం అహో
చద్యచనంవేళుః ॥ చంద్రశమాణ ॥ వేదనారాయణ పుకేదీష్ట శశేతి విశ్రు
తః ॥ ౧౬ ॥ ద్విజోభూత్తస్య తనయాః చత్వారిః బ్రాహ్మణోత్తమ । తేహం
తుమాంకసియాం సం విద్విన్నస్య హమతే ॥ ౧౭ ॥ అహంతు విద్యామాదాతుం
అగతోసి మహానుగోః । ఇత్యుక్తవతితసింస్తు బ్రహ్మకోబ్రవీత్తదా ॥ ౧౮ ॥
అహం దదామితేవిద్యాః వేదవేదాంగ సంయతాః । అభ్యాసం కురుతాసాం
జ్ఞేయదిత్యోచతేమనః ॥ ౧౯ ॥ ఇత్యాకణ్యవదస్య సతుః ప్రముమో
దహ । తక్తే వకరవాశితి వాక్యం చెతదునాచహ ॥ ౨౦ ॥ తత్సంకల్పం
సమాకణ్యేబ్రహ్మకోవదత్తదా ॥ ౨౧ ॥ పశ్యయాసం మమవలోమాకై

నన్ను బ్రహ్మరక్షస్సు అ బ్రహ్మచారిని చూచి సంతోషముతో బ్రాహ్మణాకారముగలవలె ఆచంద్రశేషునుగూడి నీవెన్నడవు ఎక్కడనుండి వచ్చుచున్నావు ఎచ్చటికి బోవుచున్నావు ఓ బ్రహ్మచారి చెప్పుమని అడిగెను - ఈ ప్రకారముగా ఆ బ్రహ్మ రక్షస్సుచేత అవగబడి చంద్రశేషు కుతుహాలము గలవాడై బ్రాహ్మణా కారముగా నుండెను బ్రహ్మరక్షస్సును ఆ గ్రామమందువసింపుచున్న బ్రాహ్మణ తమనిగాతలచి శిష్యముగా ఆ బ్రహ్మ రక్షస్సును గూడి= వచనమును పలికెను - ఓ బ్రాహ్మణుడా వేదనారాయణ పురమందు విష్ణుశేషు=యని యొక బ్రాహ్మణుడుగలవలె అతనికి నలుగురు పుత్రులు చిద్రాస్సుడైన బ్రాహ్మణ తమడా అనలుగురిలో నన్ను కడవటివానిగా నెఱుగుము- ౧౭- నేనై తేహ్రాజ్యగురువునుండి విద్యనుగ్రహించుటకై వచ్చినవాడను అని అతడు పలుకుచు నుండగా అప్పుడు ఆ బ్రహ్మరక్షస్సు చెప్పెను నేనువేదవేదాంగములతో కూడుకొనిన విద్యలనునీకీచ్చుచున్నాను నీకుమనసురుచింది నీవుతే ఆ విద్యల యొక్క అభ్యాసమును చేయుచూ అనిన నాబ్రహ్మరక్షస్సువు

యొక్క పదనమువిని ఆపంద్రశేమ అను బ్రహ్మచారియు స్రవేహాదమును పెందెను మరియును అవ్రకారవేవిద్యలను అభ్యసించునని వాక్యమునుపలికెను అపుడా బ్రహ్మక్షేమ అతని నిశ్చయ సంకల్పమునువిని అప్పుడు చెప్పిన తియేమనిన ఓబ్రాహ్మణ పుత్రుడా నారూపమునుచూడు నీవు భయపడకుము

మీ బ్రహ్మపుత్రక । ఇత్యుక్తాంతం బ్రహ్మరక్షో దశయత్ స్యాకృతీంతదా॥
 ౨౨॥ బ్రహ్మరక్షస్వరూపం తత్ చంద్రశరాబిహోక్యచ । దృష్టింసిద్ధాయబహు
 శోభిషేతివ భృశం మహుః ॥ ౨౩ ॥ తత్ తతే బ్రహ్మరక్ష స్తత్ పూర్వవ
 ద్బ్రాహ్మణాకృతి । భూత్వాతస్య వటోభీతిం జహరుమనివుంగవాః॥ ౨౪॥
 తత్ సమశ్చైదతరో రూర్ధ్వదేశం ప్రణేయనః । విద్యా అపాత యత్సర్వాః
 నిద్రాహార వివజితం ॥ ౨౫ ॥ షట్పూమాసే న్యతీ తేషు బ్రహ్మరక్ష స్తద
 బ్రహీత్ । భోషటోసుందరాకార విద్యా దత్తామయాఖలాః॥ ౨౬॥ తుభ్యం
 మే శాపమూక్షశ్చ జాత ఏ వచనంశయః । ఇహఃపరం శీఘ్రమేవ గచ్ఛన్తీ
 యంపురంప్రతి॥ ౨౭॥ అహం కాశీం గమిష్యామి గచ్ఛ సామ్య స్వకంగృహం
 తవ శ్రేయో భవేదేవ నాత్రకార్యావిచారణా॥ ౨౮॥ చత్వారస్తే భవిష్యంతి
 పుత్రాస్తే గుణవత్తరాః । సామ్రాజ్యం తేహి సంప్రాప్య పాలయిష్యంతిమే
 దినిం॥ ౨౯॥ ఇత్యాశ్చీవచనంతిస్తే । దత్వాగంతుమియేషనః । తతిశ్చదం
 ద శమాపై బ్రహ్మరక్ష స్తదబ్రహీత్ ॥ ౩౦ ॥ భోభో గురువరశ్రీమహా వేద

అనిచెప్పి తనఆకారమును చూపెను అప్పుడు ఆచంద్రశమః బ్రహ్మ రక్షస్సు
 యొక్క స్వరూపమునుచూచి మిక్కిలికన్నులుమూసికొని మూటిమూటికిభయ
 మును చెందెను - అక్షణమే అబ్రహ్మరక్షస్సు మునుపటివలెనే బ్రాహ్మణాకృ
 తిఅయెను - ౨౩ - అబ్రహ్మరక్షస్సు బ్రాహ్మణాకృతియై ఆ బ్రహ్మచారియొక్క
 భయమును పోగొల్పినో బుభులూరా - అనంతరం బ్రాహ్మణా కృతిగా
 నుండేషియాబ్రహ్మరక్షస్సు అతనినాయశ్చైత్రచ్ఛ్రమమై కి తీసికొనిపోయి నిద్రా
 హారములు లేకయే సకలవిద్యలనువదివించెను అరునెలలుగడచినపిమ్మట అబ్ర
 హ్మరక్షస్సు అబ్రహ్మచారిని కూచిపాలికెను ఓనుండరాకారుడైన బ్రహ్మచారి
 నీకొరకునకలవిద్యలును నావేదనీయ్యబడ్డవి- నాకుశాపవిమాక్షమాయెను అం
 దకు సందేహములేదు - ఇకమీద శీఘ్రముగానే న్యకీయ వట్టమును కూచి
 పొమ్మ - నేనుకాశినిగూచిపోవుచున్నాను - నీనింటికిపోమ్మ - నీకుశ్రేయస్సు
 కలుగును అవిషయమై యోచింపవద్దు - మరియును నీకుమిక్కిలి గుణవంతు
 లైన నలుగురుపుత్రులకులుగ పోవుచున్నాడు- ౨౮ - ఆపుత్రులుసామ్రాజ్యాధి
 పత్యమునుపొంది భూమినిపాలింపగలరు - అని ఆశిష్యునికొ అకు ఆశీర్వాదించి
 అతడుకాశికిపోవుటకై యిచ్చయింపెను - అనంతరమూచంద్రశమః అబ్రహ్మ
 రక్షస్సునుకూచిపాలికెను - ఓయమైశ్చైర్మముగ గురుశ్రేష్ఠువా నీవు వేద

వేదాంగపఠగ | సర్వశాస్త్రీకృత తత్త్వజ్ఞో భవాన్వే నాత్రసంశయః॥ 3౧॥
 బ్రహ్మరక్షస్య మే తతే | కుత ఆయాతే మద్వ్యవై | తన్మోహనిం కథం జాతం
 సమ్యక్త్వం వక్తుమహాసి ॥ 3౨॥ ఏతద్వచనమకాకణ్యైః బ్రహ్మరక్షస్తద్బాబి
 వీత్ | శ్రుణు పక్ష్యామితే బ్రహ్మ శాపం తన్మోక్షణం చమే ॥ 33 ॥ పు
 రాక్షస్తానదీతీకే అగ్రహణో మహానభూత్ | సర్వస్యతి పురాఖ్యాన్తు విద్యై
 మండలమండితః ॥ 3౪ ॥ తత్రాహ మవసం సర్వ వేదశాస్త్ర విశారదః | వి
 ద్యాక్షీక శబ్ధిదా గత్య సమస్కృత్యచ మాం పునః ॥ 3౫ ॥ ప్రాథయా
 మానహేవిద్యై విద్యామేదేహీసాదరం | మయాశీంచి దధీతం చై నతృసమ్య
 గురూ తమ॥ 3౬॥ ఇతితస్య పదశ్శ్రుత్వా సగర్వ మహామబ్రువం | కస్తేచ్చి
 దపి లోకేస్థి విద్యావేదాదికాద్విజ॥ 3౭॥ నాహం పచి తతశ్శృణుం గధగ
 ఛేతిచాబ్రువం | తతస్స బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠోమా మవాచక్రుధాన్వితః ॥ 3౮ ॥
 విద్యా సర్వా స్సాధయామి చానస్తాచ్యై గురోరహం | త్వయి తివం తుచే

వేదాంగ పఠగుడవు నకల శాస్త్రీకృతముల వాస్తవ్యము తెలిసిన వాడవు
 ఈవిషయమందు సందేహములేదు - ఈ బ్రహ్మరక్ష స్వము నీకవనివల్ల ప
 చెన్ను - ఇన్యథు అందుకు మోచన మెట్లుకలిగెను నాకుచక్కగా తెలుపవలె
 ననిచెప్పిన నామాటమిని యాబ్రహ్మరక్షస్సు చెప్పినది యేమనగా నోబ్రా
 హ్మణుడా నాకువచ్చిన శాపమునున్ను శాపమోక్షణమునున్ను నీకు తెలియ
 చెప్పెదను పూర్వకాలమునందు కృష్ణానదీ తీరమునందు సర్వత్ర పురమని
 వేరుగలదియును విద్యసంక్షలముచేత నలంకరింపబడినదియును మిక్కిలి పూ
 జ్యమైన అగ్రహణము కలదు ఆయగ్రహణమునందు నకల వేదశాస్త్రము
 లయందుననుభవై న నేనుపసిందితిని - 3౪ - ఒకవిద్యాధిక వచ్చినన్న
 గూచి నమస్కరించి యోవిద్యాంసుడా నాగొరకు విద్యయిమని అడరణ
 తో నన్నుప్రాధికంచెను - మరియునాచేత కొంచముపదుపుకోబడ్డది చక్క
 గా చదువుకో బడలేదు ఓగురు శ్రేష్ఠుడా నాకు విద్యాదానము చేయుమా
 అని ప్రాధికంచిన యతనివచనమునువిని నేనుగర్వముతో పలికితిని . ఓ బ్రా
 హ్మణుడా వేదాదికమైన విద్యను నేనెవనికని జెప్పును కాలబట్టి నీవు శీఘ్రము
 గఁబోముంటిని - అనంతర మగ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుడు కోపముతోఁ గూడకొన్న
 వాడై నన్ను గూచి పలికెను - 3౮ - ఏమంటే వేరేగురుప్రపల్లనుండి నేనున
 కల విద్యలనున్ను సాధింపు చున్నాను ఓబ్రాహ్మణాధముడా నిష్కలములై

విద్యాః నిష్కలా బ్రాహ్మణ బ్రహ్మ || ఇత్యుక్త్యాన్వమాంశ శాపాశు బ్రహ్మర
తోభవేతిహః | తత స్తంభయనంభాగ్రింతః యయాచే శాపమోచనం || అనుగ్ధ
స్థాప్యమాం బ్రహ్మక్ కృపాం కురుమయిప్రభో | మయైవం ప్రాధిభావోవిహః
సోబ్రహ్మే న్నామభోముఖ || ౪౧ || కాతెతీతే కతివయే చంద్రశమాః గమిష్య
తి | విద్యాగ్ధక్రీతతుం నకలాః అన్యదేశా త్తవాంతికం || ౪౨ || సమాగమసు
భవితా కృష్ణాతీతవద్విజ | తేనసాకం తదాత్మస్మై సర్వవిద్యాదిశద్విజ ||
౪౩ || గంగాస్నానం కురుతతః శాపానకో భవిష్యసి | ఇత్యుక్త్యాన్వమాంస
విద్యాధికాన్వేష్టదేశం జగామహా || తతోభూత్వా బ్రహ్మరతో వన మస్మిక్
మహీరుహాత్ప్రదాగమనమన్వీక్ష్యదై వయోగాగా త్వమాగతః | ఉపదిస్తాఖలా
విద్యామయాశిష్యాయతేవటో | అహం గంగాజలీస్సాతుం గచ్ఛామి ద్విజ
పుంగవ || భద్రమస్తు సదాతుభ్యం జయీభవనుభవ || ఇత్యుక్త్యా తద్భి
హృతఃతంప్రాప య్యభునం ద్రుమాత్ || ఆప్యభ్యుపగతోగంగాం స్సాతుం

స నీవిద్యలు నీయందె యుండనివ్వుని సన్ను గూచి=వలికి నీవు బ్రహ్మరత్నస్సు
కమని సన్నుశీఘ్రమున సతశశశించెను - అనంతరమునేను భయనంభాగ్రిం
తుడనై శాపమోచనమునుగూచి= యతని యూచించితిని - ఓబ్రాహ్మణుడా
నాయందు కరుణింపుము సన్ను ననుగ్రహింపుమని ప్రాధి=ంచితిని ఈప్రకారం
నాచేత్రప్రాధింపబడి అభోముఖుడై సన్ను గూచి=వలికెను - ఏమంబుకొం
తకాల మతిక్రమించిన పిమ్మట చంద్రశమ=అను బ్రాహ్మణవిద్యాధిక= యన్య
దేశమునుండి సకలవిద్యలనుగ్రహించుటకై నీసమీపమునుగూచి= రాజోచు
న్నా మక్ష్మస్తూతరమునందు అతనితో నీకుసమాగమము కలుగజోచున్నది అ
పుడు అతనికొఱకో బ్రాహ్మణుడా నీవు సకలవిద్యలను నిమా అనంతరముగం
గాస్నానమును గురించి పాహ్మ నీవు శాపమునుండి విడువఁ బడుదువు అనిన
న్ను గూచి= ఆవిద్యాధిక=వలికి తనకిష్టమయిన దేశమును గూచి=పోయెను అ
నంతరము అతనిశాపమువలన నేను బ్రహ్మరత్నస్మై ౨ యీవాప్తమనందు వ
సిందితిని నీరాశను నిరీక్షించుదు వసింపుచుండగా దై వయోగమువలన నీవు
వచ్చితిని - ౪౪ - ఓబ్రహ్మచారి శిష్యుడై న నీకొరకు సకలవిద్యలును నాచేత
నువదేశింపబడినవి - నేను గంగాజలమందు స్నానము చేయుటకై పోవుచు
న్నానోయి బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుడా నీకొరకు సార్వకాలమున్ను మంగళముగ
లుగుగాక నీవుజయముకల్గి సుఖముగలిగియుండుమా అని ఆబ్రహ్మరత్నస్సు ప

పాపాపహరిణీం । తతస్తు చంద్రశ్రర్పాః విద్యా పారంగతోమదా ॥ ౪౮ ॥
 నృపురంగంతుమిభుక్తై యయామాగాఽంత కేణసః । తతఃప్రవిశ్యోజ్యయినీం
 మహా ప్రాకారశోభితాం ॥ ౪౯ ॥ వేశ్యాగృహం సమాపాద్య నిద్రాహరి
 వివజితః । శ్రమేణాక్రాంతదేహస్నిక్ ॥ కృత్యాకృత్య వివజితః ॥ ౫౦ ॥
 బ్రాహ్మణాగార బుధ్నేపతనృ కేహస్య కుటీమం । అంతరం ప్రాప్య వసనం
 కటుం కృత్యాతి కోమలం ॥ ౫౧ ॥ నివద్రా సమహాసాగ్నిజః దేహగాన వివ
 జితః । తం సాందర్యపతీనామ్నా వేశ్యాకన్యావిహిత్యైవై ॥ ౫౨ ॥ అయం
 స్వాక్ మమ భక్తైవ సింహాసంహన నోయనా । ఇతినిశ్చిత్త్య మనసిమా
 తరం సాజగదహ ॥ ౫౩ ॥ మాతవిహితకయపతిం మమచేతోవ హరిణం ।
 నిద్రాణం కుటీమే రమ్యే సాక్షా మన భరూపిణం ॥ ౫౪ ॥ సుతాయాభా
 పితం శ్రుత్వా తనాతాశీఘ్రమాగతా । దృష్టాపితం బ్రాహ్మణశ్రేషం భూప

లికి అతనినిచెట్టుమండిభూమినిగూచిఁచింది అతనియొద్దసిలపుపుచ్చుకొని న
 కలపావమును పోగొల్పెను గంగనుగూర్చి స్నానము సేయుటకై వెళ్లెను అ
 సంతరముచంద్రశ్రమఁ అను బ్రాహ్మణుండును విద్యాపారంగతుడై సంతో
 షముతో తనపట్టమునుగూచిఁచిపోవుటకై ఇచ్చయించుచు త్రోవతప్పివేరేమా
 గఁముతో వెళ్లెను - ౪౮ - అసంతరము అతను ప్రేమములైన ప్రాకారముల
 చేత ప్రకాశింపఁజేయబడిన యుజయినీ పట్టమును ప్రవేశించి ఆరునెలలుని
 ద్రాహరిములు లేనివాడు గనుక బడలికచేత నాక్రమింపబడిన దేహము కల
 వాడుగును కృత్యాకృత్యములు లేనివాడై బ్రాహ్మణ గృహమనెను బుద్ధిచే
 తనే వేశ్యాగృహమునుబొంది ఆగృహముయొక్క లోపలనుండెడి తిన్నెను
 పొంది మృదులమైన తనవస్త్రమునే చావగా జేసికొని మహా ప్రాజాపతగా
 నుండినను దేహజ్ఞానము లేనివాడై నిద్రహయెను - ౫౧ - అతనినిసాందర్య
 విలియనెనుపేరుగల వేశ్యాకన్యచూచి శ్రేష్ఠములైన అవయవములతో
 కూడుకొనిన యితడేనాకుభ ర్తకావలెనని మనసునందు నిశ్చయించి అవేశ్య క
 న్య తల్లినిగూచిఁచిరికను - ఓతల్లీ నామనస్సు నపహరించెడి నావతిని జూచు
 మా రమ్మమైన తిన్నెయందు నిద్రబోవుచున్నాను సాక్షాత్తు మన భస్వరూ
 పిగానున్నాను - ౫౨ - అనిపలికినకొమాతఁమాటనువిని దానితల్లిశీఘ్రమునవ
 చ్చినదై ఆబ్రాహ్మణశ్రేష్ఠునిజూచి భూషణాదులు లేక నిద్రబోవుచున్న అత
 నినితమదరి ద్రుడనితలచికోపముతో కూడుకొన్నదై పులికినుగూచిఁకొవగిరి

కాదివివక్షతం॥ ౫౫॥ స్వపంతంసా దర్శిద్రోయమితి మత్వాదుషాన్వితా । చు
 కోపపుత్రికాం పుత్రి తవనై సదృశఃపతిః ॥ ౫౬॥ నాయం దర్శిద్ర స్ససా తన్విం
 వృణోషాన్వయం శ్రీయఃపతిం ఇత్తుక్తవత్త్వా మాతుస్సా వచనం నా శ్రుహో
 తదా॥ ౫౭॥ మమభతావయ మేవేతి మాతరం సాబ్రవీత్పునః । అభిప్రాయం
 స్వదుహితః వేశ్యాసాప్య స్వమోదత ॥ ౫౮॥ అపన్యాసం తురాహిత్యాత్
 సనిద్రాహుయో సదా । అచలత్వాణి పాదస్య నిద్రాద్రో త్రత్రుటపిమే॥ ౫౯॥
 ధివారాత్రం తథాభూతం వేశ్యా సాపీడ్య సత్వీరం । రాజే నివేదయామాస
 తంవత్తాంతమశేషతః । ధ్వజకీతిరాజరాజఃశ్రుత్వావేశ్యావచ స్తదాఅత్యా
 శ్చర్యమనానై ద్యాకా శీఘ్రంధాతుపరీక్షకా॥ ౬౦॥ ఆహూయోవాచపే
 వై ద్యాః యాయం గుఢ సత్వీరం । నిద్రాణం బ్రాహ్మణం దృష్ట్వా సమ్య
 గాతంపరీక్ష్యచ॥ ౬౧॥ తథాభూతసునిద్రాయాః హేతుం విజాయశాస్త్రుతః
 ఆగంతుమర్హ్యధిప్రమితిరాజ్ఞప్రహోదితాః॥ ౬౨॥ తేవేశ్యాగృహమాగత్వదృ
 ష్ట్వా బ్రాహ్మణపుంగవం । నిద్రయాక్రాంతమనిశం తస్యధాతుకా పరీక్ష్యువై ॥

చుకోనెను మరియును ఓకోమాతై యితమదర్శిదుమగాన నీకుతగినసతికామ
 అన్యనిసంపత్కరుడై సవానిని వరింపుమనెను - ఇట్లుచెప్పిన తల్లి వచనము
 నాకోమాతైవినక మఱియునుతల్లినిగూచి నాకీతడే భతవయని పలికెను.
 ౫౬ - అన్యను అవేశ్యయు తనకోమాతై యభిప్రాయమును తానునుఅను
 మోదించెను - అరునెలలసర్వంత మతమ నిద్రాహుములులేక పోవుటవలన
 కదలని హస్తపాదములు గలవాడగుచు అతిస్నేయందు నిద్రపోయెను - అప్ర
 కారుము అహోరాత్రము నిద్రపోవుచున్న యతని నావేశ్యచూచి రాజుగారి
 కావ్యతాంతమున శేషమును శీఘ్రమున నెరుగచేసెను - అన్యను ధ్వజకీతి
 యనురాజాధిరాజు వేశ్య చెప్పిన వృత్తాంతమును విని అత్యాశ్చర్యముతో
 గూహకోనిన మనస్సు గలవాడై ధాతుపరీక్ష తెలిసిన వై ద్యులను శీఘ్రముగా
 రప్పించి యొకై ద్యులారా మిఠ శీఘ్రముగాపొండు నిద్రపోవుచున్న బ్రా
 హ్మణునిచూచి లెన్నగా ధాతువును పరీక్షించి అట్లు సంభవించిన నిద్రకు కార
 ణమును శాస్త్రమువల తెలిసికొని శీఘ్రముగారండ్ల యని చెప్పెను- ౬౩- ఇ
 ట్లారాజుచేతపంపబడి అకై ద్యులు వేశ్యాగృహమునుపొంది ఆ బ్రాహ్మణ శ్రే
 ష్ఠునిఁజూచి సార్వకాలమును నిద్రచేత నాక్రమింపబడియున్న యతని ధాతువు
 లనుపరీక్షచేసి అతని వృత్తాంతమంతయు నాదిమొదలుకొని రాజుగారి కరుక

రాశ్తేనివేదరామానుః తస్య వృత్తాంతమాదితః । అసా బ్రాహ్మణ జాయా
 నః నిద్రాహరివివజ్జాతః॥ ౬౫॥ కస్తాదేవోహిషశ్శాస పర్యంతం శీతవా
 ప్రభో । తత్రహేతుంసజానీమఃచిక్తాక్రియతామియం॥ ౬౬॥ అముష్యవిప్ర
 పర్యస్యదేహాస్యేన్నేనలిప్యతాం । దధి సంమిఃతేనైవ పీషితేనచభూవతే
 ౬౭॥ ఏనముక్త్యాత్తురాజానం తేజగుఃస్యస్యమందిరం । తతఃపరంన వై ద్యో
 క్తాం చిక్త్యాం విప్రపుంగవైః॥ ౬౮॥ నిద్రితస్య వటోస్తస్య కారయామాస
 భూవతిః । చిక్తితీతస్తథావిప్రః పశ్చాన్నాపంతరంవటుః॥ ౬౯॥ నిద్రాంత్యక్త్యా
 సము త్తసా । చింతయామాసచస్యయం । క్వాహంనిద్రాంతుక్మితవా । కన్యే
 వంవేత్తస్సుందరం॥ ౭౦॥ కేయంకన్యాచచార్వంగీ త్యేవంజల్మపునఃపునః । స్వ
 మాగ్మేమసునస్త్వైవ గంతుమిచ్ఛా జగామహా॥ ౭౧॥ వేశ్య కన్యాతుసా
 దృప్త్యాచచ్ఛంతంతంనిరుధ్యచ । గృహేత్వాతస్య చేలాంతం పాణీనావాక్యమ

చేసిరి ఓ మహా ప్రభువుగా నుండెడి రాజా ఈ బ్రాహ్మణ డేహేతువువలన
 నో ఆరునెలలవరకు నిద్రాహరిములు లేనివాడుగా నుండినాడు - అవిషయ
 మై కారణమును మేమెరుగము - ఇతనికి చికిత్స చేయవలెను విప్ర క్షేమజ్ఞై న
 యితని దేహము పెరుగుతూ సంమిఃతమై పినుకబడిన అన్నముచేత శేషనము
 చేయబడుగాక - ఓరాజా యీప్రకారము చికిత్స చేయింపుమని రాజునుగూ
 చియెరుకచేసి వారీవారిగుంటినిగూచిఁ అవై ద్యులు వెళ్లిపోయిరి - అనంత
 రమారాజు నై ద్యులచేత చెప్పబడిన చికిత్సను బ్రాహ్మణ శేషులచే నిద్రపోవు
 మన్న యాబ్రహ్మచారికి చేయించెను- అప్రకారము చికిత్సచేయఁబడిన యా
 బ్రహ్మచారి యారునెలలకు తరువాత నిద్రపడిచి తనంతట తానేలేచి యా
 లోచించెను - ౬౯ - నేనెచ్చట నిద్రపోతిని నుందరమైన యీ గృహమెవనిది
 ఈకన్యకనుందరమైన యవయవములుకలిగియున్నది యిదియెవతెయని మా
 టిమాటికివలుకుచున్న తనత్రోవననుసరించిపోవుటకై యిచ్చయించుచు బ
 యలువెడలెను - అపుడుపోవుమన్న యతనిఁజూచి యావేశ్యకన్యకయు నడ్డ
 గించి తనహస్తముచేత నతని వస్త్రముకొనను గ్రహించుకొని యొకవాక్యము
 నునులికెను - ఓనాయకుడా నన్నవిడిచి యెచ్చటికిఁ బోయెదవు అరునెలలప
 ర్యంతము నీదేహమునకు శిశ్రూషచేయుచు భక్తిపూర్వకముగా నీవే పెని
 మిటిచియని తలచుకొని నీలేమటను నిరీక్షించుకొని నీవెభర్తయని మనస్సునం
 దునిశ్చయించుకొని యుంటిని గనుక నీహస్తముచేత నాహస్తమును గ్రహిం

బ్రహ్మేత్ ॥ 2-౨॥ హేవతేత్వం కన్యగంతానీమాం విహయమహమతే । ఆషణా
నం విప్రహోత్పదద్ధాన నిరీక్షణా ॥ 23 ॥ తవ దేహస్య కుర్వాణా శిత్రూషాం
భక్తిపూర్వకం । మమభతాత్వమేవేతి నిశ్చిత్వ మనసీప్రియ ॥ 2౪ ॥ తస్మా
మమమహాబాహూ పాణిం గన్ధీన్యస్యపాణినా । అన్యథా జీవితమహం త్వ
త్వామితవచశ్యతః॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మకృతే బ్రహ్మాండపురాణే - దేవాంగచరితే - చం
ద్రశర్వోపాఖ్యానం నామైకవింశోధ్యాయః.

శ్రీసూతః॥ ఇతితస్మావచశ్చుత్వాబ్రాహ్మణాస్తామవాచహః। క్వాహం
బ్రాహ్మణదాయాహః కన్యశ్చుద్రాత్సంవరాననే॥ ౧॥ సంఘకేతకథంసుభుమమ
త్వత్పాణిపీడనం । ఇత్త్వక్తవంత మపితం సాకన్యానముమోచహ॥ ౨॥ తత్ర
త్వానం జనాస్సర్వే రాజేష్వతాంతమబ్రువ॥ తచ్చుత్వా రాజశౌరూ
లస్తావాహూయ కృపాన్వితః॥ 3॥ సమాధానంతయోః కతుమశ్కో చింత
యత్తదా । తతోవీప్రాసమాహూయ తం వృతాంతం నివేద్యచ॥ ౪॥ బూ
ధయూయం సమాధానమితి భూపతిర్బ్రహ్మేత్ । రాజ్జీవచనమౌకన్యై తేశా
స్తాణివిచార్యచ॥ ౫॥ రాజేనివేదయామానుః విధితంస్మృతివోదితం । ఆజ్ఞా

చివివాహముచేసుకొ మ్మటుగాని పక్షమున నేనసీయెదుట ప్రాణములను విడి
చెదననిచెప్పినది ఆయె - 23 - ఇది బ్రహ్మస్వరూపమయిన బ్రహ్మాండ పురా
ణమందు - దేవాంగ చరిత్రయందు - చంద్రశర్వయొక్క యుపాఖ్యానమల
దు ఇరువదియొకటవ యధ్యాయము ముగిసెను.

సూతుఁడు పిమ్మటికథ నా ఋషులకుం జెప్పుచున్నాఁడు - ఈప్రకార
మావేశ్యాకన్య చెప్పినమాట విని యా బ్రాహ్మణుండు మరల నాపేకుంజెప్పిన
యు తరమేమనగా నోసుందరమైన మోముగల చిన్నదానా బ్రాహ్మణపు
త్రుండైన నేనెక్కడ పూద్రురాలైన నీచెక్కడ నాకునిన్ను వివాహముచేసి
కొనుటకు నెటునరిపమను అనియిటుచెప్పిన నాబ్రాహ్మణుని నాకన్యక విషవ
దాయెను. ౨- అంతనక్కడనున్న జనులందఱు నా సమాచారమును రాజున
కుంజెప్పిరి - దానివిని యారాజు శ్రేష్ఠుఁడు దయతోఁగూడినవాడై వారిని
దఱును నిలిపించి - తాను వారిద్దఱును సమాధానపఱువఁజాలక యస్వప్నుకొంత
సేస్తూరక యూహించినవాడై పిమ్మట బ్రాహ్మణుఁడు నిలిపించి యాన
మాచారమునంతను వారికిఁ జెలియుటచెప్పి ఈవిషయమునందు మీరున
మాధానము చెప్పనలయుననెను - వారు రాజు చెప్పిన మాటవిని శాస్త్రార్థ

తువిప్రకన్యాయా వివాహాః ప్రహణః స్మృతః ॥ ౬ ॥ తతః క్షత్రియకన్యా
యా ఉద్వాహాసుతతఃపరం । వైశ్యశూద్రాతః జోద్వాహః క్రమేణ విధిభోది
తః ॥ ౭ ॥ ఏవంబ్రువత్పువిత్రేషుముమదేరాజశేఖరః । చంద్రశమాపివిప్రేం
ద్రాశ్చేవై జగ్గుర్వశాగతం ॥ ౮ ॥ తతోరాజా సమాలోచ్ఛసులగ్నై చంద్ర
శమఃశే । పురోహితస్యతన్యాంతుదాపయామాసవై మదా ॥ ౯ ॥ తతస్సన్వి
కన్యాం ప్రదదామత్విధ౯చంద్రద్రశమఃశే । తతోవైశ్యస్య కన్యాంచశూ
ద్రకన్యాంతక్తైవచ ॥ ౧౦ ॥ దాపయామా సరాశేంద్రఃవిధి మంత్రపురస్కృ
తం । తతోరాజాస్యజామ్రాతేవతురంగబల్లై ద్యుతం ॥ ౧౧ ॥ అథఃరాజ్యం
ప్రదాయాశు నిర్వహ౯చంద్రద్రశమఃశే । చంద్రశమాపి విప్రేంద్రఃభార్యాభి
స్సహితస్సుభ ॥ ౧౨ ॥ అవసత్తత్రవై పుర్యా ముజయిన్యాంమహతపాః । ఏ
వంకతివయేకాలై గతేనతి మహీపతిః ॥ ౧౩ ॥ భ్వజకీతిః స్తమం త్వక్వాన్వ
గఃలోకంజగామనః । తదామంత్రిప్రభృతయఃసమాలోచ్ఛవరస్సరం ॥ ౧౪ ॥

ములనాలోచించి స్మృతులయందునిర్ణయింపఁబడినవిధిని రాజుతోనిట్లనిచెప్పి
రి - బ్రాహ్మణునకుమొదట బ్రాహ్మణకన్యకావివాహమున స్మృత్యుక్తము - ౬ -
పిమ్మట క్షత్రియకన్యకా వివాహము జరుగవలసినది అటుపిమ్మట వైశ్య కన్య
కంతకావల శూద్రకన్యకను బ్రాహ్మణుఁడు క్రమముగా వివాహము చేసికొని
వచ్చును - ౭ - ఇట్లుబ్రాహ్మణులు చెప్పఁగా నామాటలకు రాజును జంద్రద్రశ
యమిక్కులి సంతోషపడిరి అబ్రాహ్మణు లంతట వారివారి తావులకుఁ జూ
యిరి - ౮ - అంతనారాజునాలోచించి మంచిలగ్న మందుఁ దనపురోహితునికూ
తు నాచంద్రద్రశమఃకొఱకీప్పించి వేషుకగా వివాహముచేయించెను - ౯ - పి
మ్మటనకొమాతేఁ నతనికిచ్చి పెండ్లిచేయించి తరువాత నొకవైశ్యకన్యకను
నావల నాశూద్రకన్యకను నాతనికిప్పించి శాస్త్రీయ విధి ప్రకారము వివాహ
ము నారాజుచేయించెను - పిమ్మట నారాజు తన యల్లుఁడైన యాచంద్రద్రశ
మఃకుఁ దనయొద్దనున్న దంపనందు నగముదంపను నథః రాజ్యమునిచ్చి
సుఖముగా నుండెను - బ్రాహ్మణోత్తముఁడైన యా చంద్రద్రశమఃయు నా
సలుగుడు భార్యలతోఁగూఁపకొని సుఖించుచున్నవాఁడై చక్కఁగాఁ దనస్సు
చేకొనుచు నాయుజయినీపట్టణముననే యుండెను - ఇట్లుకొంతకాలముగడ
వఁగా నాభ్వజకీతిఁమహారాజు దేహముచాలించి న్యగఁలోకమును బొం
దెను - అన్యపమంత్రులు మొదలగు వారందఱూకటిగాఁగూడి యాలోచించి

చంద్రశమాణమేనై సం రాజానంచక్రరం జనా । తతఃసుతా స్సమభవత్
చత్వారిర శ్చంద్రశమణః॥ ౧౫॥ బ్రాహ్మణ్యాం నై వరమచిః క్షత్రియాయాం
మహాబలః । విక్రమాకన్ స్సమభవత్ సర్వరాజనమస్కృతః॥ ౧౬॥ భట్టి
నామమహామంత్రీ వై శ్యయాషి తనూభవః । భర్తృహ్యభిధోవిద్వాన్
శూద్రాయాం సమజాయత॥ ౧౭॥ చంద్రశమణ సుతా ఏతే చత్వారిరో బుద్ధి
మత్తరాః । సర్వవిద్యావినిపుణాః బభూవు నీకతికోవిదాః॥ ౧౮॥ తేషాం మ
ధ్యే చంద్రశమాన్ విక్రమాకన్ మహాబలం । సాహసాదిగుణై ర్ద్యుక్తం దాన
శౌంఢవిలోక్యసః॥ ౧౯॥ ధ్వజకీర్తే రయం రాజః దాహిత్ర ఇతిచింతయత్ ।
పట్నాభిషేచనం కృత్వా తస్యైవై మంత్రపూర్వకం ॥ ౨౦॥ సర్వదేశస్య రా
జానం తంచకారముదానితః । తతోస్య మంత్రిణం చక్రే భట్టి వై శ్యాతజా
త్మజం॥ ౨౧॥ తృతీయం స్వస్యపుత్రంతు సర్వలోకస్య సన్నిధౌ । తత్సప్తవి
క్రమాకన్సు మహాకాళీం వరప్రదాం॥ ౨౨॥ ఉద్దిశ్య సుచిరం దేవీం తవశ్చక్రే
సుదారుణం । కాళికాతేనసంతృప్తా వరం ప్రాదాత్ మహీభుజే॥ ౨౩॥ సహ

యా చంద్రశమణే రాజగా నేర్పజీచిరి - పిమ్మట నాచంద్రశమణు నలు
గురు కొనుకులు పుట్టిరి - ౧౫ - బ్రాహ్మణ స్త్రీయందు బుట్టినవాఁడు వ
రరుచి సమ స్త రాజబృందముచేత సమస్కరింపఁబడిన విక్రమార్కుఁడు క్షత్రి
యకన్యయందుబుట్టిన వాఁడాయెను - ౧౬ - భట్టియను నతఁడుమహాబుద్ధి
బలముగలవాఁడై మంత్రిత్వమున కర్హుఁడైన వాఁడు వైశ్య కన్యయందు
మహామంత్రుఁడైన భర్తృహరియను వాఁడు శూద్రకన్యయందును బుట్టిరి -
౧౭ - చంద్రశర కొనుకు లీనలుగురును మిక్కిలి బుద్ధి కుశలతగలవారై యె
లవిద్యులయందునేర్చుగలవారును నీతిశాస్త్రమందు బండితులునై రి - ౧౮ -
వారిలోమిక్కిలి బలము గలవాఁడై సాహసాది గుణములతోఁగూడి నెరదా
తగానున్న యా విక్రమార్కుని నా చంద్రశర మూచి యితఁడు ధ్వజకీర్తి
మహానాజానకు దాహిత్రుఁడుగదాయని యాలోచించి మంత్రములతో నతని
కారాజ్యమును బట్నాభిషేకముచేసి సంతోషముతో గూడినవాఁడై యతని
సమ స్తదేశమునకు రాజగాజేసెను - పిమ్మట చనకు మూడవ కొనుకైన
యావై శ్యకన్యానుతుండగు భట్టి సందఱ సమక్షమున నావిక్రమార్కునకు
మంత్రిగాజేసెను - తరువాత నావిక్రమార్కుఁడు వరముల నిచ్చునట మహా
కాళిను దేశించి దీర కాలము ఘోరమైన తపస్సు చేసెను - ఆ తపస్సుచేతఁ

ప్రాయుభావమహీపాలశాధివసుంధరాం । సహస్రం వత్సరాః రాజా శత్రుబృందవివక్షితః ॥ ౨౪ ॥ శాలీవాహం వివాహోపి శత్రునాః సి మహీతతే । ఇతిదత్వాపరంతస్థే తత్రైవాంతరధీయత ॥ ౨౫ ॥ తతోవేత్త సహస్రద్వ్యవిక్రమార్కమహీవతిః । సహస్రాయఃప్రదానంతు కాశీద త్తంసమాదరాత్ ॥ ౨౬ ॥ జగాదమంత్రితేతమః సోపిమంత్రితమబ్రవీత్ । రాజామయా దీయతే చవరసాద్యక్ గృహణతం ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యుక్తవంతం భట్వాఖ్యం మంత్రణం భూపతిస్త్వయం । అక్షిభ్యోవాపరాజేంద్రః కథం మే దీయతేత్వయా ॥ ౨౮ ॥ సహస్రాయుభావేత్తేవం తతోమంత్రితమబ్రవీత్ । త్వంతు షణ్ణాన సర్వంతం స్వరాజ్యం పరిపాలయ ॥ ౨౯ ॥ సింహాసనమధిసాయ షసన్వై స్వస్యపటణే । తతఃషణ్ణాన పర్యంతం భూసంచార మోభవ ॥ ౩౦ ॥ ఏవం కృతవత్సేద్వి సహస్రాయుభావం శయః । ఇత్యుక్తవంతం తం భట్టిం వీక్ష్యరాజాకుటుంబాళీ ॥ ౩౧ ॥ ఉవాచవాక్యం మేధావీయ క్షగ్రహణతత్పరః । యక్తయ కం వహో

గార్భికాదేవీ సంతసించినచై యావిక్రమార్క మహారాజు కొఱకు పరమనిచ్చెను - ౨౩ - ఎట్లనగా - ఓరాజా వేయినవత్సరము లాయువుగలవాడవుకమ్మ వేయినవత్సరములు శత్రువులు లేకుండ నీభూమిని పాలింపుము - శాలీవాహనునిఁదప్ప నింకొక్కఁడు నీకు శత్రువులేదు అనిచెప్పి యాకార్భికాదేవి యచ్చటనే యంతరావసాయెను - ౨౪ - అంత నావిక్రమార్క మహారాజునికి వచ్చి తనకుఁ గాఁకాదేవి వేయినవత్సరము లాయువుగలసఁగిన సమాచారమును సంతోషించినవాడై తనమంత్రియైన యాభట్టితో చెప్పెను - అంత నామంత్రి యాతనితో నోయిరాజా నేను నట్టి పరమైకటి నీశిచ్చెదను దానిని నీవుగ్రహింపుమని చెప్పెను - ౨౫ - ఇట్లుచెప్పినయాభట్టి యనుమంత్రి నావిక్రమార్క మహారాజాక్షేపించి నాకునీవు వేయి సంవత్సరములాయుస్సు కలుగునట్టి పరము నెట్టియు పనెను అంతవామంత్రి యతని కిమలనుతీరము చెప్పెనున్నాఁడు - ఓరాజా నీవు సంవత్సరమున కారునెలలుసంహసనమంతుగూర్చుండి రాజ్యమును బాలించుచు నీపటణమందుండుము - పిమ్మటనారునెలలుభూమిమిఁగాఁడెదిరుగు చుండుము - ౩౦ - ఇట్లుచేసిన పక్షమందు నీకురెండువేలసంవత్సరము లాయుస్సుగను సందేహము లేదు - ఇట్లుచెప్పిన యాభట్టినిఁజూచి రాజు సంతోషము గలవాడై మిక్కిలి బుద్ధిలవాఁడును యి క్తి గ్రహించుటయం దాసక్తఁడను గనుక నామంత్రినిగూర్చి

వాదీః మంత్రిణాం ప్రవోహ్యసి॥ ౩౨॥ త్వయా మమవ్యతేభకై తత్కుర్వే
హం ననంశయః । ఏవం నంమూన్యతం విక్రమాగ్గో రాజ్యమపాలయత్ ॥ ౩౩॥
ఏకదా విక్రమార్కుః స్తు నిష్క్రమ్య భవనాత్ స్వకాత్ । ఆదిత్య ఇవ తేజస్వీ సా
హసీ కై ర్యవా వశీ॥ ౩౪॥ విక్రమాక్రాంతభవనః చతుష్పక్షి కలాక్మతీ । శ
త్రునంఘమహారణ్యా దావాంలనమప్రభః॥ ౩౫॥ నిభా యో ధృతిమూఖౌ హ
రః పీఠబృందనివేవితః । సత్యనంధుశో జయినీ పుర్యలంకారనాయకః॥ ౩౬॥
రాజరాజశ్చక్రవర్తిః లక్షణై రతిశోభితః । రాజనం ఘేమైః ప్రబృందైః మంత్రి
భిశ్చ కవీశ్వరైః॥ ౩౭॥ వందిమాగధ బృందై శ్చ విద్యద్విగాయకై స్తథా ।
స్త్రీభిరిందుముఖభిశ్చ భటపీఠై శ్చ శోభితాం॥ ౩౮॥ శ్రేష్ఠముక్తా ధలై శ్చ
వనవర్తై స్త్విరాజితాం । విభుధేంద్రనమూముక్తాం సుధమూమినరాజశీం॥
౩౯॥ సభాం ప్రవిశ్య తత్ర త్యమింద్రదత్తం మహాప్రభం । దుష్ప్రవృత్తి మితరై
భూకౌపైః సవరత్న విభూషితం॥ ౪౦॥ సింహాసనమధిస్థాయ వందిమాగధ

యిట నెను - మంచియు కిగలమాట చెప్పితివి మంత్రులలో నంతయును శ్రేష్ఠుడ
వైతివి గదా- ౩౨- టియిభట్టి నీవేది చెప్పచున్నావో దానిని నేనవశ్యము తప్ప
కచేయుచును అనిచెప్పి యతని గౌరవించి యా విక్రమార్కును భూమినేలు
చుండెను - ౩౩ - సూర్యునివలె దేజనంపన్నుఁ జయినట్టియు సాహసము
గలయట్టియు కై ర్యముగలయట్టియు నింద్రియ నిగ్రహము గలయట్టియు ద
నపరాక్రమముచేత లోకములనెల్ల నాక్రమించినట్టియు నరువది నాలుగు కలల
యందు నేర్పరియైనట్టియు శత్రువులనెను నడిపులకుఁ గార్చిచెప్పినట్టియు భ
యములేనట్టియు కై ర్యముగలయట్టియు శూరుడై నట్టియు వీరులనమూహ
ముచేత నేనింపఁబడినట్టియు సత్యప్రతిజ్గలయట్టియు నుజయినపటరామునకలం
కార మణియైనట్టియు రాజరాజై నట్టియుఁ బ్రకవర్తియైనట్టియు మిక్కిలి
మంచి లక్షణములుగల యట్టియు కీర్తాదాతులలో మిక్కిలి గుణాధికుడై న
యా విక్రమార్కుమహా రాజాకానొకవృష తన యింటనుండి బయలు వెడలి
రాజులచేతను మంత్రులచేతను స్నేహితులచేతను కవీశ్వరులచేతను సుతి
పాతకులచేతను బండితులచేతను సంగీత పాతకులచేతను జంద్రునివంటి మో
ములుగల స్త్రీలచేతను వీరభటులచేత నలంకరింపఁబడి ముత్యములచేతను
మణియు ననేకరత్నముల చేతను సింగారింపఁబడి యింద్రునిచేత నధిస్థితమైన
సుధమకవలెఁ బ్రకాశించుచున్న సభను బ్రవేశించి యక్కడనున్నట్టియు నిం

నంస్తుతః । తత్ర తైస్త్వజన్వై స్ఫురై స్తూయమానాపదానకః ॥ ౪౧ ॥ రాజ
కార్యాణి సర్వాణి సమాలోక్య విచార్యచ । ఆ సేన భట్టినాసాకం ధీరోదా
త్మగుఃశోభరః ॥ ౪౨ ॥ తదాసమాగతః కస్మిత్ జటాజూజసుశోభితః । భస్మా
ద్భూభిత స్సర్వాంగఃస్ఫటికాక్షులసత్కరః ॥ ౪౩ ॥ ఘంటాయుతమహాదండః వ్యా
ఘ్రిపమాంబరావృతః । దంతపాదుకయాయుక్త పాదద్వయ సమన్వితః ॥
౪౪ ॥ కింకరీజాలవిలసత్ కటికటవిరాజితః । దుద్రాక్షమాలాభరణః కాలపూ
రుషనామకః ॥ ౪౫ ॥ సిన్ధుశేషోయోగినరః రాజానమహోక్త్యచ । దీర్ఘాయు
ష్కాభవభో విజయూభవభూపతే ॥ ౪౬ ॥ ఇత్యాశీర్వచనం దత్వా విక్రమా
ర్కాయధీమతే । ప్రాదార్శ్యలం దాక్షిమస్య కుటూహల సమన్వితః ॥ ౪౭ ॥ దినే
దినేశ్వేనమేవ దత్తవాన్ఫలము తమం । రాజే సింహానసపాయ యోగిరాక్షి
నయాన్వితః ॥ ౪౮ ॥ దినేదినేయోగివగ్యాత్ విక్రమార్క మహీపతిః । య
ద్యత్ఫలం ప్రగల్భాతిత్ఫలం సత్ఫలం తదా ॥ ౪౯ ॥ కోశాద్యత్రాయదత్వాన్వై

ద్రుషిద్విచది గమక మిక్కులి లేజన్సుగలవై యితరరాజులకుఁ బొందరానిదై
నవవర్త్యుఖచితమై న సింహానసము నెక్కు కూర్చుండి వందిమాగధులందఱు
తన్ను స్తుతింపఁగా మఱియు నక్కడనుండు నితర జనులును దానుచేసిన కా
ర్యములనుగడించి స్తుతింపఁగా భట్టితోఁగూడ రాజకార్యములను జూచుచు
విచారించుచుండెను. ౪౨ - అన్యవోక్తమేవజటలుధరించుకొన్న యోగీశ్వరుఁ
డుకాలపురుషుఁ డనువాఁడహోస్టికివచ్చెను - మఱియు నాసినదరుఁడు విభూ
తిదేహమంతయుం బూసికొని స్ఫటికమాలను హస్తమందుధరించినవాడై గం
టలుగట్టిన దండము కలవాఁడై వ్యాఘ్రిచమకమును గప్పికొని రెండుకాత్
యందుదండంతపుసాన్యభూతొడిగినవాఁడై మొలనుజిలుగంటలుగట్టుకొని రు
ద్రాక్షమాలికలనై సాములుగా ధరించుకొని యుండెను - ౪౫ - అట్టి యా
యోగీశ్వరుఁడువచ్చి విక్రమార్కునిఁజూచి యోరాజా సీను దీర్ఘాయుష్కం
తొండవగుము జయము కలవాఁడవుకనుని బుద్ధిశాలియయిన యా విక్రమా
ర్కున కాశీర్వాదముచేసి సంతోషముతో నొక దాక్షిమస్థులమునిచ్చెను. ౪౭ -
సింహానసమందుఁ గూర్చున్న యావిక్రమార్కు మహారాజున కాయోగీశ్వ
రుఁడు నిత్యము సేవకార మొకదాక్షిమస్థుల మిచ్చుచువచ్చెను. ౪౮ - ప్రతిదిన
మాయోగీశ్వరుఁడిచ్చు నాపండను రాజు తీసికొని భాక్త్యసపు కాపుచేత ని
చ్చి వీనిభద్రముగాఁ గాపాడుమని చెప్పెను - అతై యా భాక్త్యసపు కాపా

రత్నై తదితివాబ్రహ్మేత్ | తత్తే వతత్ఫలంసర్వం కోశాద్యత్నేణరక్షితం॥ ౫౦॥ పు
నరప్యేకదినసే సిద్ధయోగీ సమాగతః | రాజే సింహాసనస్థాయ దాడిమస్య ఫ
లంబదా॥ ౫౧॥ యద్యచ్ఛయా తదా కశ్యప్తే కీకరాజ ఉపాగతః | తం వాస
రేంద్రమదీప్యత్య విక్రమార్కమహిమతిః॥ ౫౨॥ ప్రాదా తస్యేత్తత్ఫలంతు కు
తూహలసమన్వితః | తద్రహీత్యాననచేణ దంతై విడతం యదా॥ ౫౩॥
ఉత్పాటితాత్ఫల తస్మాత్ అనఘాణి మహంతిన | ముక్తాఫలని రత్నా
ని పేతుర్గుణాదిభూతలే॥ ౫౪॥ తానిద్రవ్యస్థావి విక్రమార్కః మహాశర్వ సమ
న్వితః | కోశాధ్యక్షం సమాహూయ బభాణప్రీతిపూర్వకం॥ ౫౫॥ ప్రదత్వా
నిమయాహూని దాడిమస్య ఫలానిచై | మహాంతితానిసర్వాణి కోశాధ్యక్షస
మానయ॥ ౫౬॥ ఇత్యాజ పోమహీవేన కోశాధ్యక్షస్సమానయత్ | ఫలాని
తాని సర్వాణి రాజా దళయదాశుచై॥ ౫౭॥ దళిక్తేషు తదాతేషు ముక్తాజా
లాస్యలోకత | రత్నజాలానిచ తథా విక్రమార్కసనందచ॥ ౫౮॥ అవాప్య
చమహానందం యోగిరాజమథాబ్రహ్మేత్ | కుత్రలభ్యానియోగేంద్ర ఫలానీమా
నికాననే॥ ౫౯॥ ఆపేహాసీత్ నందనవనే వదచైత్ర రథేశవా | త్వయాకి
మథేంద్రత్యాని ఫలానీమానిమేవద॥ ౬౦॥ కింనామ తేయోగీ వరకింకరత్నస్యం

పండ్లను గాఢాడను - ౫౦ - మరల నొకదినమున నాయోగివచ్చి సింహాసన
మందుఁ గూర్చున్న యూరాజుకొఱకోక దాడిమఫలము నిచ్చెను - ౫౧ - అన్ప
వొకకోతి యక్కడికి వచ్చెను అవిక్రమార్క మహారాజాకోతిని జూచి వేషక
గానాసంఘనాకోతికిచ్చెను ఆకోతియునాసంఘమదీసికొని పండ్లతోఁ గొఱకగా
నే పగిలినయాపంఘవలననుండి మిక్కిలి నెలగల ముత్యములు రత్నములును
భూమిమీఁదరాతెను - ౫౪ - వానివిక్రమార్కఁఁజుమూచి యత్యాశ్చర్యము
నొందినవాఁడై బొక్కసపు కాపుమలిలిచి ప్రేమతో నులిటనెను - ౫౫ - ఓయి
బొక్కసపుకాపా నేను నీదగిరనిచ్చిన దాడిమ పండ్లనన్నిటినిదెచ్చు - అనిరా
జుచెప్పఁగానే యాబొక్కసపు కాపా పండ్లనన్నిటినిదెచ్చె నంతనారాజు త్వ
రితముగా వానినన్నిటినిబగలఁగొట్టెను - ౫౬ - ఇట్లు వానిబగలఁగొట్టఁగానే
వానిలోనున్న ముత్యములను రత్నములను విక్రమార్కమహారాజు చూచి
సంతసించెను - ౫౮ - మిక్కిలి సంతోషపడి యావిక్రమార్కఁఁజు నీదవదినతో
నిటనెనోయి యోగిశ్రేష్ఠుఁడా యీపండ్లతోవునఁదొఱకినవి - నందనవనము
సమంధేనా కుజేదని యుద్వాసమున నుండెనా యిట్టి పండ్లతెచ్చి నీవు నాకేల

మయావశు । సూర్యకోటి ప్రతీకాశ దివ్యతేజ స్సమన్వితః॥ ౬౧॥ వాసనలం
తేకుత్రా స్థియోగివర్తనదాధునా । యత్కృతఃస్వం మయాబ్రహ్మకా కృతమి
త్యవధారయ॥ ౬౨॥ ఇత్రిబువంతం రాజానం యోగీ వచనమబ్రవీత్ । దేవ
ప్రసాదాలశ్చానిఫలానీ మానిభూపతే॥ ౬౩॥ మహాత్కార్యం సమదైశ్య తా
నిదత్వాప్రీతేప్రభో । కాలపూరుషనామాహం నివాసః పితృకాననే॥ ౬౪॥ కం
దమూలఫలాహుః పర్వతేషువనేషుమే । అహం శిష్యస్మి హాప్తేంద్ర మత్సేన్యం
ద్రస్యమహాతనః॥ ౬౫॥ రహస్యం కార్యమేతత్తువజానీయర్థభాజనాః । తత్కృ
తఃస్వం తచ్చై వాశుభవతారాజవల్లభ । ఏకోన్యోవై త్తికార్యంచేత్ సర్వలో
కావిదంతితత్ । కార్యస్యచమహాభంగః స్యాదేవాత్రననంశయః॥ ధ్వజకీర్త్య
వాప్రౌఢాత్రఃపుత్రోవై చంద్రశమః॥ త్వయాతుహ్యే మహీపాలః నా స్థి
నా స్థిమహీతతే॥ ౬౬॥ అనేకేభూమిసతయఃమయాదృష్టామహీతతే । తేషాం
త్వద్రణలేశోఽస్మి నా స్థ్యవహీననంశయః॥ ౬౭॥ ఇంద్రదత్తం మహద్విస్యం మ
ణీకాంచనశోభితం । సింహాసన మగ్నిస్థాయ రాజనే రాజన త్తమ॥ ౭౦॥ సూర్య

యచ్చిత్తిసి వివరమంతయునాకుఁజెప్పుము - ౬౦ - ఓయోగీశ్వరుఁడా నీవేరే
మి నేనునీకుఁజేయవలసినపనియేమి నీవుకోటిసూర్యులలో సరియయినతేజస్సు
తో, సూశియువ్వాపు నీవుండు తావేడి చెప్పుమోయోగీశ్వరుఁడా నీకుఁజేయఁ
దగిన కార్యమేదిగలదో యదియయినదనే యెంచుకొము - ౬౧ - అనిచెప్పు
చున్న రాజునుగూర్చి యాయోగిచెప్పుచున్నాఁడు - ఓరాజా యీవండు దే
వతానుగ్రహముచేత వోఱికిఁబి - గొప్పకార్యము తలపెట్టుకొని వానిని నీకి
చ్చిత్తిని నావేరుకాలపురుషుఁడు నేనుశ్శ శాసనమందుందును - ౬౪ - కొండలయం
దు నడచులయందునుండెను గడ్డల వేళ్లు నాకాహలము నేను మత్స్యనాథసిద్ధి
నిశిష్యుండను - ౬౫ - ఓయిరాజా! యిఁకఁబ్రతియఁడా యిదిరహస్యమైన కార్యము కా
బట్టి నీవీకార్యము నెవ్వరెఱుంగకుండునట్లు త్వరితముగాఁ జేయవలయును - ఇ
తరుఁడొకఁడుతైరిసికొనెనా యప్పుడే యందఱుకుఁ దెలియును - అట్లు తైరియఁ
గానే కార్యముచెడిపోవును దీనికెంతమాత్రము సందేహములేదు - ౬౭ -
నీవు ధ్వజకీర్తిఁమహారాజు మనుమండ్రపు చంద్రశమఁ కొడుకవు - ఈభూమి
యందు నీతో సరియైన రాజెన్యఁడును లేడు - నేనిభూమియం దెందఱు రా
జులనోమూచిత్తిని వారికి నీగుణములలో లేక మెననులేదు - ౬౯ - ఇంద్రుడిచ్చి
సనవర్తమయమైన యీబంగారు సింహాసనము మీఁదఁ గూర్చుండి ప్రకా

ద తుం మహద్వివ్యం నవరత్నైశ్చ శోభితం । బిభృషి రాజరాజేంద్రకణయోః
 కుండలద్యయం ॥ ౭౧ ॥ ఉదయాద్రిం సమారుహ్య అశ్వద్యం కవచం నృప । బి
 భృషి రాజరాజేంద్ర సూర్యదత్తం మహాప్రభం ॥ ౭౨ ॥ రవిణామూనితస్స
 మృగ్భూలోకం సమవాప్యద । ధమేణా పాలయ భూమిం విభాసన్యపస
 తమ ॥ ౭౩ ॥ త్వమేవ సాహసీహర స్సర్వ విద్యా విశారదః । ధృతిమాన్ నీ
 త్తమాన్ సర్వగుణై రనన్యశోభవి ॥ ౭౪ ॥ తస్మా ద్వత్సామి మత్కార్యం న
 న్నిహౌ తేమహాబల । ఏకాకినా త్వయా రాజా నితః పంచదశేహని ॥ ౭౫ ॥ ఆ
 గంతన్యం నిశీధిన్యాం శ శౌనేమ్ని వాసితే । తత్రకార్యం ప్రవత్సామితత్
 త్ప్రసం కురుభూమివ ॥ ౭౬ ॥ ఇత్సు క్షపతియోగీంద్రే జ్విక్రమాకః కృపాన్వి
 తః । తత్రైవ కరవాశీతి వాక్యమాహన తల్వతి ॥ ౭౭ ॥ రాజవాక్యం సమాక
 ణ్యాయోగీ సంతృప్తమానసః । శ శౌనమాజగామాశు మానిత సేవభూభు
 జా ॥ ౭౮ ॥ రాజాపి రాజకార్యాణి విచార్య తదనంతరం । రమశీయం స్వభవ
 నం వినేశన్యపనంచితః ॥ ౭౯ ॥ తతః పంచదశేరాజా దివసే యోగిభాషితే । భ

శించుచున్నావు - ఇదిగాక యోరాజరాజా సూర్యుణ్ణి సర్వ మయమైనబం
 గాదుకుండలములను జెప్తల ధరించుచున్నావు - ౭౧ - ఉదయ పర్వతమునె
 క్కీసూర్యుని సంతోషపఱిచి యతః ఉచ్చిర దివ్యమై యెవరికి భేద్యముగానిక
 వనమును ధరించియున్నావు - ౭౨ - సూర్యునిచేత గారవింపబడి యక్క
 డనుండి భూమినిబొంది ధమేముతో భూమినేలుచు మిక్కిలి యొప్పుచున్నా
 వోయి రాజశ్రేష్ఠుడా - భూమిలో నీవే సాహసము గలవాడవు శూరు
 డవు నెల్లదిద్యలు జెలిసినవాడవు తైర్లముగలవాడవు న్యాయము గలవా
 డవు నమస్తననాలములచేత సరితేనివాడవు - ౭౪ - కాబట్టి నా కార్యము
 నునీతో జెప్పెదను నేటికి బదునేనవదినమున నేనుండు శ శౌనమునకుఁ నీహ
 క్కుడవుగారావలయును - అక్కడ నేనకకార్యము చెప్పెదను దానిని శీ
 ఘ్రముగాఁజేయునెనాయి రాజా - ౭౬ - ఇట్లాయోగీశ్వరుఁడు చెప్పఁగా ద
 యతోఁగుండిన యాచిక్రమార్కు డైచేసెదననెను - ౭౭ - రాజుమాటవిని
 యాయోగీశ్వరుఁడు సంతసించినవాడై రాజుచేత సన్పానింపబడి తానుం
 డు శ శౌనమునుగూర్చిపోయెను - రాజును రావకార్యములను విచారించి సి
 మ్మట నందఱు రాజులచేత మ్రొక్కబడినవాడై తనయింటికి బోయెను - సి
 మ్మట నాయోగిచెప్పిన పనునైనవ దినమం దాచిక్రమార్కుమహారాజు మం

టినామంత్రిణాసాకం సత్త్వసీతావిశారదైః ॥ ౮౦ ॥ సభాం ప్రవిశ్య సర్వాం
శ్వవ్యవహారావిచార్యచ । తతస్త్వభివసం రమ్యం ప్రవివేక మహామనాః॥
౮౧ ॥ సంజాఘాయాపతిశ్శ్రీమాన్ సర్వలోక సమస్కృతః । సూర్యోప్య
స్పాద్రిమగమద్ వారుణీ మివ నేవితం॥ ౮౨ ॥ అస్పాద్రిమవలంబ్యాపి రవిఃక
రహస్రప్రకైః । సోపతిత్ పాశ్చిమాశ్చాతుకాలోహి దురత్రికమః ॥ ౮౩ ॥ అ
సవేష్యస్త్వభితారం వద్దిసీపద్ లోచనా । విరహాన్ మోహాయ క్షేనతదామ
కుః తాభవత్ ॥ ౮౪ ॥ తమోబృందం ప్రవప్యతే సర్వచేతసిభావకం । కులటా
జనసందోహః సందదానచణంసదా॥ ౮౫ ॥ కోకినాంవిరహగ్నినాం ధూమజాల
మివాబళాశ్రమోబృందంతదాలోకేనేత్రవై యర్థ్యకారణం॥ ౮౬ ॥ సత్ప్రహర
సంయక్తారే జేకుముదలోచనా । వివిన్వంతీవభార్తారం సర్వతస్సానిశావధూః॥
ఇక్షుధన్వా పుష్పబాణాన్ మమోహయవతిజనే । మలయాచల సంభూ
త మూరుతస్యం దన స్థితః ॥ ౮౭ ॥ మద నాఖ్యస్తు మృగయః కా ముకీ
హరిగేగణం । పంచభిఃపుష్పబాణై స్తే వ్రీః హంతుమారభతేన సః ॥ ౮౮ ॥
ఏవం ప్రవృత్త మసి నిశీధే రాజసత్తమః । నిద్రాం ప్రాప్తేషు సర్వేషు

త్రియయిర భటితోను సీతిశాస్త్రవివక్షణులై న సభికులతోనుగూడ సభకువ
చ్చి సకల వ్యవహారములను విచారించి యావల మనోహరమైన తనయిలు
ప్రవేశించెను - ౮౧ - సమ స్త జనులచేత నమస్కరింపఁబడినట్టియు సంజా
ఘాయాదేవుల పెనిమిటియైన సూర్యుఁడును వారుణిని నేవించువలె న సమ
యపర్వతమునుబొందెను - ౮౨ - వేయకరములతో న స్తమయపర్వతమును
బట్టుకొన్న నాసూర్యుఁడు పడమటి నముద్రమందుఁ బడినను - కాలమెట్టి
వారికినిదన్వఁగూడదుగదా- ౮౩- అంత సకలజనుల దృష్టులను గవ్వనట్టియు
వ్యభిచారిణుల కానందమును గలుగఁజేయునట్టిచీకటి వృద్ధిబొందెను - ౮౪- జ
నులకుఁగన్నులుండినను వారి ప్రయోజనమును గలుగనీని యాచీకటి యాఁడు
చక్రవాకపక్షులవిరహగ్ని పొగవలె నొప్పెను- ౮౬- అగ్రాత్రియందు వెలఁచి
నత్ప్రమాణికయనువహరముతోఁగూడినదై వికసించిన కలువల కన్నులు గల
దై యంతట భారను వెదకుచున్నట్లు ప్రకాశించెను- ౮౭- మలయ వాయు
వను రథమునెక్కి- మన ఘోష యశావళివతులనిబాద బాణముల నేసెను- ౮౮-
మన ఘోషమునావేటకాఁడు కామముగల స్త్రీలనులేండ్లను దనయైదుబాణము
లతోను గొట్టవారంభించెను- ౮౯- ఈప్రకారము చీకటి వ్యాపింపఁగా నల

జనేషు స్వయముత్తీతః ॥ ౯౦ ॥ సిద్ధవాక్యం సమాగోచ్చ్య శశాసం గంతు
మువ్యతః । దివ్యాంబరధరశ్రీమహా దివ్యా భరణ భూషితః ॥ ౯౧ ॥ కవచీ
కుండలీ స్రగ్వీ బద్ధచక్రః ప్రతాపవాక్ ॥ శృంగారవేష సంయుక్తః కై
ర్భూషాన సంయుతః ॥ ౯౨ ॥ పాదుకా ద్వయ సంయుక్త పాదద్వయ వి
రాజితః । మహాంతం ఖడ్గమదాయ రిపుబృంద భయంకరం ॥ ౯౩ ॥ జ్వలం
తం తేజసా స్వస్య భాసయంతం దిశోదశ । విక్రమాగో మహీపాలః ప్రత
సేరుద్రభూమికాం ॥ ౯౪ ॥ గఢనాగే మహాభాషుః అజాత ఇతరై జ
నైః । రుద్రావాసం భీకరంచ సంప్రాప పితృ కాననం । ౯౫ ॥ ప్రాప్తేతు
రాజశామూలే భూతప్రేత పిశాచకాః । శాకినీ డాకినీనాంచ గణాన్మృతస
హస్రతః ॥ ౯౬ ॥ సర్వేచ మిళితాభూత్వా సంహతుం రాజశేఖరం । స
మాజన్తు సదారాజా విక్రమాకేః పరాక్రమిహ ॥ ౯౭ ॥ చిచ్ఛేద నాసికా నే
షాం కంఠా కర్ణా కరాంతథా । ఖడ్గేవశితథారేణ శత్రుసైన్యవిదారిణా ॥
౯౮ ॥ తతో భూతపిశాచాద్యా విక్రమాకేణ తేనై ॥ ఖడ్గేవశితథారేణానిన్నా
భిన్నా స్సహస్రతః ॥ ౯౯ ॥ అతఃనాదావి కుర్వాణః పాహిపాహీతివాది

దఱు నిద్రాహీయిన పిమ్మట సగముగ్రాత్రి యువుతా రాజ తాను లేచి సిద్ధుఁడు
చెప్పినమాటను స రించుకొని శ శాసమునకుఁ బోనుమృక్తుడై యంచినత్రు
ములను సాములను ధరించుకొని కవచముదొడిగిని చెవులతో, గుండలము
లను మొవనదుండమధరించినవాడై దక్షిగతుకొని ప్రతాపవంతుడై సాగనె
నవేషముతోఁ గూడినవాడై కైర్భూముతోను సాహసముతోను గూడినవాఁ
డై రెండుకాళ్ల యందుఁ బావుకోశ ను దొడిగిని శత్రువులకు భయమునుగ
లుగఁ జేయునట్టియుఁ బ్రకాశించుచున్నట్టియుఁ దన మెలుతురుచేతఁ బదిదిక్కుల
ను బ్రకాశించఁజేయుచున్న ఖడ్గమునెత్తుకొని శ శాస భూమికి బయలువెడలి
పోయెను. ౯౪ - మిక్కిలి భుజబలముగల యావిక్రమారుఁడు దారిహో, బో
వునపు డితరుల కెవ్వరికగవడకయే రుద్రునకు వాసస్థానమును భయంకరము
చైన శ శాసమును చేరెను - ౯౫ - ఈరాజు శ్రేష్ఠుఁడక్కడఁ జేరఁగా భూత
ప్రేతపిశాచములు శాకినీ డాకినీ గణములు వేలతరఁబడిగాఁ జేరుకొని యారా
జు శ్రేష్ఠునిఁ జంపవలయునని పైఁ బడెను - అస్పృశు పరాక్రమముగల యావిక్ర
మారుఁడు ఖడ్గముతో నాని ముక్కులను గొంతులను జెవులను జేతులను
దరిగెను. ౯౮ - ఈప్రకార మవి యావిక్రమారుఁనిచేత ఖడ్గముతోఁ ఛేదించఁ

నః । గర్వాహంకారహీనాశ్చ జగురేవ యథా గతం ॥ ౧౦౦ ॥ గతేషుతే
 ఘరాజేంద్రః ఆహ్వయంతస్యయోగినః । చకారోచ్చేన్నీధయోగీకాలపూ
 రుషనామక ॥ ౧౦౧ ॥ కన్యవావ ససిహే కాల పురుషేతి ముహూర్తధా ॥
 వివికోత్తిన తం సిన్ధు త్రత్రపై పితృకాననే ॥ ౧౦౨ ॥ తత్రా దృష్ట్యా సయో
 గీంద్రం చింతయామానమానసే । మాగాంతర గతోవాహం నేదం వా సి
 శ శానకం ॥ ౧౦౩ ॥ యద్వా సిద్ధస్సబధిరః సుహృహ యత్రకుత్రచిత్ ॥ ఇన్ధం
 విచారయక రాజా ప్రావద ద్వాక్యముచ్చక్తే ॥ ౧౦౪ ॥ ఆగతోహం యోగిన
 ర్యతేనాక్యాత్ పితృకాననం । సత్యసంభోభవామ్యద్య నాత్రకార్యా వివా
 రణా ॥ ౧౦౫ ॥ నవతనత్వం యోగీంద్ర చెతస్మాక పితృకాననే । యద్వా
 మానీవతనేనా యత్రకుత్రాపిమాయిత ॥ ౧౦౬ ॥ అసత్య సంధం త్వం మ
 న్యేగచ్ఛా మిమమమందిరం । ఇత్స్వ క్షవతిరాజేంద్రే యోగీ ప్రత్యక్షతాంగ
 తః ॥ ౧౦౭ ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మకృతే - బ్రహ్మాండపురాణే - దేవాంగచరితే - విక్రమా
 ర్థ-పాఖ్యానంనామ ద్వావింశోధ్యాయః.

శ్రీమూర్తః ॥ శ్రీబుధ్యం మునిశార్దూలా సతోయోగివిచేషితం । వేత్ర
 బడినవై యేషుదు ర్గంపురీంపుమనివలకుమ నహంకారమునుగర్వమును
 విడిచినచ్చివ్రత్రోవచబోయెను - ౧౦౦ - అవన్నియుఁబోయిన పిమ్మటనారా
 జగటిగానాయోగినిబిలిచెను - ఓ కాలపురుషుండనుయోగీశ్వరుఁడా యెక్క
 డనున్నావు కాలపురుషుఁడా కాలపురుషుఁడాయని వలకుమారులెలుచును నా
 శ్శానమందా యోగినివెదకెను - ౧౦౧ - ఆయోగి యెక్కడ నగపడకపో
 గా నావిక్రమార్కుఁ డిట్టినియాలోచించెను - నేనుదారితప్తిని నాదితశ శా
 నముకాదా లేక యాయోగికిఁజెప్రడా యెక్కడనె నను నిద్రఁ బోయెనా అని
 యిట్లారాజాలోచించుచు గటిగా నొకమాటచెప్పెను - ౧౦౨ - ఓయోగీశ్రే
 ష్ఠాడా నేను నీమాట ప్రకారము శ శానమునకువచ్చితిని నాబదనాటు నేనుదీ
 ర్శుకొంటిని విషయమందికవిచారించఁబనిలేదు ఓయోగీశ్వరుఁడా నీపీత శాన
 మందులేవు లేక యెక్కడనె న మాటలాడక యున్నావా మోసగాఁడా - నీ
 వసత్యము వలకువారడవని యెంచెదను నేనింటికి బోయెదను అని యారా
 జుఁచెప్పఁగా నాయోగి రాజున కగనడెను - ఇది బ్రహ్మవ్యూహపమగు బ్రహ్మాం
 డపురాణమందు - దేవాంగచరితమందు - విక్రమార్థ-పాఖ్యాన మున్నది
 యిరువదిరెండవ యధ్యాయము.

సూతుఁడు పిమ్మటి కథ నాబుఘలకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు - ఓబుఘలూ

సాణిసెయోగీతు రాజస్సవిధమూగతః । ససాణినా ప్రగ్నిహాశు తం రాజకుల భూషణం । ఉవాచయోగీహేరాజః త్వత్పరీక్షార్థమేవహి॥ ౨॥ మానీసస్స స సంహృత మమ్యంమా కరుమూకురు । త్వమేవ రాజరాజోసి సత్యసంధాన సంశయః॥ ౩॥ అశీవసాహసీత్యం హి మహాశూర స్త్వమేవచ । మత్కూర్వ కరణేరాజః సమర్థస్యం సంశయః॥ ౪॥ మమకార్యం ప్రవక్ష్యామి శ్రుణు త్వం రాజసత్తమ । ఇతోస్మి యోజనే దూరే వటవృత్తో మహాతరుః॥ ౫॥ శాఖాభిఃస్వస్యగువీభిః అలిఖిన్నివహంబరం । తత్రాక్షేసు మహాకాయః మహాబలపరాక్రమః॥ ౬॥ భూతప్రేత విశాచానాం శాకీనీనాం తత్రైవచ । షాకీనీనాం తథాబృంతైః శోటిశోటిభిరావృతః॥ ౭॥ మత్తపో విష్ణు కారీచ మహామూయాసమన్వితః । పర్వితానాం సముద్రతాః లేజసాశంకరోమ్మః॥ ౮॥ జటాధారిపనిభీకః సర్వ శత్రు నిబహణః । తం జిత్వాతం మహాకాయం అసయాశుమమాంతికం॥ ౯॥ అహంతు విక్రమార్కేహ కాకాలయమ్రాశి

రాతరువాత సాయోగీశ్వరుని సమాచారమును జెప్పెద విమంశ - ఆయోగీ శ్వరుఁడు జెత్తమును చేతఁబట్టుకొన్నవాడై యూరాజు సమీపమునకు వచ్చెను - ౧ - వచ్చి యూరాజవంశక్రేష్టుడైన విక్రమార్కుని దనచేతఁబట్టుకొని యాయోగియిట్లనెను - ఓయి రాజ! క్రేష్టుడా నిన్నుఁ బరిక్షింపవలయుననియే నేనివోటఁ బలుకకయుంటిని దీనికి నీవుకొఁపగింపవలదు - నీవే రాజక్రేష్టుడవు ను సత్యప్రతిజ్ఞ గలవాడవును సందేహములేదు - ౩ - మిక్కిలి సాహసము గలవాడవు నీవే దొడకూరుడవు - నాకార్యమును జేయును నీవుశక్తుడవు సందేహములేదు - ౪ - నాకార్యమును జెప్పెదను వినిమోయి రాజ! క్రేష్టుడా - ఇక్కడికి నామడదూరమందొక గొప్పమఱిచెట్లున్నది - దానికొమ్మలా కసము నంటుటయుండును - ఆచెట్లునందొక్కఁడనాల్చు - అతఁడు గొప్పదేహముగలవాఁడును మిక్కిలిబలమును బ్రతాపమును గలవాఁడును - అతనిఁజెక్కులై న భూతములు ప్రేతములు విశాచములు శాకీనీడాకీనీ గణములు పరివేష్టించియుండును - అతఁడు నాతపస్సున కంతరాయములఁ జేయువాఁడు మిక్కిలి మూఁడులునేర్చినవాఁడు పర్వతములను జెల్లగింపఁగలవాఁడు శివునితో సమమైనతేజస్సుగలవాఁడు - జడలుధరించియుండు సతనికి భయములేదు శత్రువులందఱు భయించేయువాఁడు నీవతని జయించి త్వీరతముగా నాయొదకు దేవలయును - ౯ - ఓయి శత్రునాశకుడవైన విక్రమార్కుడా నేనిట్లుగా

తః । నివసామితమానేతుం గచ్ఛశీమృతమిందమ॥ ౧౦॥ ఇతిద్వితవం త్రుత్వా
విక్రమార్గోముదాన్వితః॥ ఖడ్గహాణీర్మయకా దేశంయత్రా నేవటభూరుహాః॥౧౧॥
తం దదర్శమహావృక్షం నటంమింశాన్వదినన్నిభం । దివం భూమిం చ సంవ్యాప్య
తివంతం చ భయావహం॥ ౧౨॥ భూతప్రేతపిశాచాదిగణానాం స్థానముత్తమం ।
దిశశ్చవిదిశశ్చైవ వ్యాప్తుమంతం దినేదినే ॥ ౧౩॥ తత్రావశ్యత్వ భేతాశం
లంబమానమశోముఖం । భూతప్రేత పిశాచానాం నరమాంసాశీనాం తథా॥
౧౪॥ శాశీనీనాం డాకినీనాం గణైఃపరివృతంతథా । ఘోరదంష్ట్రింఘ్నహారీరూపం
జటాజూట ధరం స్వపః ॥ ౧౫॥ అథాబ్రహ్మే ద్విక్రమార్కః భూతప్రేత పిశా
చకాక్ ॥ శాకినీ డాకినీ సంఘాక్ విహిక్యన స్వప్రహముదా॥ ౧౬॥ అహంతం
విక్రమార్గోసి హి కేశత్రుభయంకరః । భవతాం ప్రభుమానేతు మాగతస్సద్ధి
వాక్యతః॥ ౧౭॥ భేతాశంతుగ్రహీత్వాహం గచ్ఛామ్యుత్రనసంశయః । యా
యంహిరక్షతప్రాణాక్ పలాయత్పిశాచకాః॥ ౧౮॥ అహం శ శానే బహు

శకాదేవీ గుడియందుండెను నీవతనిచేయ ద్వరితముగాఁ బోము - అనియా
యోగిచెప్పఁగా నామాటనిని విక్రమార్కుఁడు మిక్కిలి సంతోషముతో ఖడ్గ
మునుజేతఁబట్టుకొని యామత్తిచెట్టున్న హోటికిఁ బోయెను- ౧౧- అక్కడనా
మత్తిచెట్టును జూచెను - అది వివిధ వర్ణముతో నమానముగా నాకాశము
ను భూమినిగమ్మకొనియున్నది గనుకఁ జూచెను వారికి భయమును గలుగజే
యుచున్నది - భూతప్రేతపిశాచావిగణములన్నియు నాచెట్టుమీఁదనున్నవి -
మశీయు నాచెట్టు దినదివముపెరిగి దిక్కులను విదిక్కులను వ్యాపించుచున్న
ది- ౧౩- అచెట్టునందుఁ దలక్రిందుగ ప్రేలుచున్న భేతాశుని నారాజుచూచె
ను అభేతాశుని ననేకములై న నరమాంసమును దినునట్టి భూతప్రేత పిశాచ
ములును శాకినీ డాకినీ గణములును జుట్టుకొనియున్నవి - మత్తియు నాభేతా
శునికోరలు మిక్కిలి భయంకరములుగా నున్నవి యతని రూపమంతకంటె భ
యంకరముగానున్నది - తలయంతయు జడలుగానున్నది - అంత నావిక్రమా
ర్కుఁడు భూతప్రేత పిశాచాదులనుజూచి సంతోషముతో నిట్లనెను- ౧౬- నే
ను విక్రమార్కుఁడను నాపేరు వినఁగానే శత్రుప్రలంధఱు నడలు చుందురు -
యోగీశ్వరునిమాటవలన మీరాజును గొనిపోను వచ్చితిని - కాబట్టి నేనాభే
తాశునిఁ గొనిపోవుచున్నాను సందేహములేదు మీరు మీప్రాణములను గా
నుకొండు పఱుగెత్తుఁడు- ౧౮- నేను శ చానమం దనేకములై న భూతము

శఃభూతప్రేతపిశాచకాః । శాకినీ డాకినీశ్చైవ భిత్వా హత్వాచపై భృశేం॥
౧౯॥ సమాగతోహమత్రత్యాక్యాయపాక్ సంహతుఃసమాగతః । తస్మాద్ర
తృప్తఃప్రాణాక్ యూయంగచ్ఛతదూరతః॥ ౨౦॥ ఇత్యుక్తవంతం రాజానం
ప్రత్యూహుఃసేవాచకాః । గర్భయుక్తం వదసిభో రాజాన్ సల్పబలోహ్యుని॥
౨౧॥ రక్షప్రాణాక్ సుదయితా అసతోగచ్ఛమాదిరం । నోవేద్యవంతం
హత్వా శుభక్షయామోనసంశయః॥ ౨౨॥ దుద్రోగచ్ఛమాదిరం । హత్వా
వాకం సృపాధమ । నిర్భుత్ప్రాయసిసర్వాన్నః దుబుధే గచ్ఛదూరతః॥ ౨౩॥
కాస్తిపిత్వంకాస్తి సింహాశః క్వహస్తి మృగరాక్షక్వసు । క్వమాజాఃరః క్వసు
వ్యాసుః గచ్ఛశీమం సృపాధమ॥ ౨౪॥ తవకంఠం సముత్పాట్య పీత్యార
క్తంసఫేనకం । సృత్యామోయావదేవాశు గచ్ఛగచ్ఛసృపాధమ॥ ౨౫॥ తవ
పాశాచపాణీమ ఊహార స్థల మేవచ । ఛేత్యావ్యమ స్థిలశస్సర్వే వయం గచ్ఛ
సృపాధమ॥ ౨౬॥ ఇత్యాభ్యాష్య సృపం సర్వే భూతప్రేత పిశాచకాః । పరి

లనుప్రేతములను విశాచములను శాకినులనుడాకినులను ప్రచ్చివంపి యిక్కడ
నున్న మిమ్ముఁజంపనేతెంచితిని కాఁబటి మిప్రాణములను గాపాడుకొండు మీ
రుదూరముగఁ బొండు- ౨౦- అని యిట్లతఁడు చెప్పఁగా నాపిశాచములు త్త
రముచెప్పెను - ఏమోగు రాజా మిక్కిలి గర్భముగా మూటలావెదపు నీబల
మెంతమూత్రము - నీకుఁ బ్రాణములు మిగుల నిష్ఠములు కాఁబటి వానిమా
వలనఁ గాపాడుకొమ్ము త్వేరిలో దూరముగఁబొమ్ము లేనిపక్షమందు నిన్నుఁ జం
పి త్వేరితముగాఁ దిండుము సం దేహములేదు- ౨౧- ఓయథఁముడైన రాజా
నీవేమి రుద్రుండవా లేకవిష్ణువా బ్రహ్మవా మమ్ముబెదిరించెదపు చెడుబద్ధిగ
లవాఁడా దూరముగఁబొమ్ము - నీవెక్కడ ప్రేతాభుండెక్కడ - ఏనుగెక్కడ
సంహమెక్కడ - పిల్లెక్కడ పుల్లెక్కడ - అథముడైన రాజా త్వేరిగాఁబో -
౨౪ - నీగాంతుచీల్చి నురుగుతోనున్న నెత్తురు త్రాగి యాశుచము ముందే
పోమ్ము- ౨౫- నీకాళ్లను జేతులను దోడలను ఆమ్మును మేమందరమునున్న
గింజలంతలుగా ఛేదించుము త్వేరితముగాపో - అనిచెప్పి యా భూతప్రేత పి
శాచములు విక్రమార్కునిఁ జూటతోని మాంసములను నెత్తునను జల్లెను- ౨౬-
అతెమ్మూత్రములనుమలములను తాలనుజెల్లను గొండలభిఖరములను గోవము
తోనవినినెను - అన్నడా విక్రమార్కుఁడు చేత భుజముఁ దటి నీంహముచి
లరమ్మగములమోదఁ బువటలు వానిఁజంపుటకుఁ దఱుమనారంభించెను - సిం

వార్యాధవస్వః మాంసా నిరుధిరాణివ ॥ ౨౭ ॥ తథామూత్ర పురీషాణి సా
మాణాంశ్చ మహీరుహాః । తథావర్వతశ్చంగాణి చిక్షీపుస్తే త్రుథాన్వితాః ॥
౨౮ ॥ తదాస విక్రమాదిత్యః భజావా స్సౌల్యసాణినా । ధావతిసంతా
హాంతుం సింహాక్షుద్రమ్భగాన్యథా ॥ ౨౯ ॥ సింహనాదంవికుర్యాణః గజాం
శైన్య ముహుముహూః । ఇక్షేవ శితథారేణ ధిస తిస సతాబహూః ॥
౩౦ ॥ భూతప్రేతపిచాచాదీకా శాకినీ డాకినీ గణాః । తేషాం కేచిత్ కృత
నాసాః కేచిద్బాహువిపజితాః ॥ ౩౧ ॥ కేచిద్భూతాః కృత్రికంతాః కేచిః
నేత్రేషుతాడితాః । ఇక్షేవశితథారేణ విక్రమాకా మహీభుజా ॥ ౩౨ ॥ కే
చిత్త్రేతాః కృతసాదాః కేచిత్ కృత్రికోరుహః । కేచి త్త్రిశాచా భగ్నా
ఘోః కృత్రికణాన్ సక్తావచ ॥ ౩౪ ॥ శాకినీ డాకినీ సంఘా స్సర్వా వయవతా
డితాః । ఇక్షేవ శిత థారేణ విక్రమాకేణ భూభుజా ॥ ౩౫ ॥ కేచిదాతా
ధ్వసీంశ్చక్రఃపిశాచాస్తాడితాభృశం । కేచిద్భూతా ముమూఘాశ్చ కేచిత్
పేతుమహీతలే ॥ ౩౬ ॥ మృగసంఘం యథా సింహః విక్రమారోహ్య మహీ
పతిః । వృణాశయద్భూతసంఘం గజాం శైన్య ముహుముహూః ॥ ౩౭ ॥ ఛా
గసంఘం యథాద్వీపే భీతభీతంతుద్వలం । తథాస పురుషవ్యాకులః ప్రేత
సంఘం వృణాశయత్ ॥ ౩౮ ॥ ఏవం పిశాచసంఘంచ శాకినీ డాకినీగణం । హ

హనాదముచేయుచుమాటిమాటికిగజాంతును, ద్వీక్షమయిన యంసుగలకత్తి
చేత వానిఁ బెక్కిటిని చేదించెను - ౩౦ - ఇట్లుసరుకగా నాభూతప్రేతాదులలో
గొన్ని ముక్కులు తెగినవై, కొన్ని చేతులుపోయినవై, కొన్ని మెడలు తెగినవై, కొ
న్ని కన్నులలో బెట్టులుతగిలినవై, మిక్కిలిపాధనాందెను - మత్తయు నావిక్ర
మార్కునిచేతఁ బదునుకత్తితో సరుకఁబడినప్రేతములకుఁ గొన్నిటికిఁ గాళ్లు
నుగొన్నిటికిఁ దలవెంట్రుకలును బోయెను - కొన్నిపిశాచములకుఁ గన్నులుపో
యెను - కొన్నిటికిఁ జెవులుపోయెను - శాకినీడాకినీ గణముల కావిక్రమార్కు
నికత్తిబెట్టి యన్నియవయవములకుఁదగిలెను - ఇట్లులెన్నగాఁగొట్టబడిన పిశా
చములు కొన్నియేడ్చెను - కొన్ని మూర్ఛపోయెను - కొన్ని నేలను బడెను - ఇ
ట్లావిక్రమార్కుఁగల మాటిమాటికితొవ్వను సింహము మృగముల గుంపును
జంపునట్లూపిశాచముల గుంపునుజంపెను - ౩౧ - మిక్కిలి భయపడుచు బల
హీనమైయుండు మేకలగుంపును బులిచంపునట్లా ప్రేతసంఘముల నాపురుష
శ్రేష్ఠుఁడనుచుపెను - ౩౮ - ఈసకారము పిశాచముల గుంపును శాకినీ డాకి

త్వాహుత్వావిక్రమార్కః ఖడ్గేనన ముహుళుఃసూః ॥ ౩౯॥ వినదకా సింహా
వక్షిరః విరరాజమహీపతిః । యథావాళరథీరామో హత్వా రావణమూహనే॥
౪౦॥ సవం విషత్వ సర్వాన్తై విక్రమాగోఽ మహీపతిః । జగామ వటన్వ
త్పంకం భేతాఃస్థానము త్తమం॥ ౪౧॥ భేతాః పంకం సమూహోక్య వాక్యం భూ
పతిరబ్రవీత్ । భేతాః తవస్యే న్యాస్తే సర్వే వినిహతామయా॥ ౪౨॥ ఖడ్గేన
శితథానేణ సింహేనేవ యథాగజాః । గృహీత్వాత్వా మహంగంతు మాగ
తోస్సేవవాంతికం॥ ౪౩॥ కాలపూరుషనామ్నే త్యాం బధ్యా దాతుమివఃగతః ।
తస్మాదా గచ్ఛశీఘ్రంత్వం భేతాళాద్వ మహాంతికం ॥ ౪౪॥ ఇతిరాజోఽ వస
శ్చ్యోత్వా గర్భయు క్తం సభూతరాట్ । స్వాన్తా మంత్రిన స్సమాహూయ భీ
తో వాక్యమువాచహ॥ ౪౫॥ అయంతువిక్రమాంత్యః మమస్యే న్యాని మంత్ర
ణః । హత్వాసర్వాణిఖడ్గేన మాం బధ్యా నేతుమాగతః॥ ౪౬॥ కుటేరోవా
యమింద్రోవా బ్రహ్మేవా చతురావనః । విష్ణుర్వా కాలరుద్రోవా సజా
నేహంతుమంత్రినః॥ ౪౭॥ కింకరోమిక్యగచ్ఛామి కోవాళరణమద్యమే । ఇత్థం
నాచిని భేతాథే భేతాళా స్సప్తమంత్రినః॥ ౪౮॥ రాజాన మబ్రువన్తా సర్వే

సలగుంపుశుజంపి యావిక్రమార్కుఁడు సింహముమునలె గజకంఠుడు యుద్ధ
మండు రావణునిఁజంపిన రామునివలెఁ బ్రకాశించెను - ౪౦ - ఈ ప్రకారము
వాని సన్ని టినిజయించి యావిక్రమార్కుఁడు భేతాళుఁడు మనఁటి యాపవత్తి
పెట్టవగిరికిఁబోయెను - ౪౧ - అభేతాళునిఁజూచి రాజుట్లనెను - ఓయిభేతా
ళుండా నీసేనలన్ని టిని పింహామేయఁగులఁ జంపునట్లు నేను జంపితిని - నిన్నె
త్తొనిపోవుటకు నీయెద్దకువచ్చితిని - ౪౩ - నిన్నుఁ గట్టితినికొనిపోయి కాల
పురుషున కిచ్చుటకు నేనిచ్చటికి వచ్చితిని - కాఁబట్టి శీఘ్రముగా నాదగిరికి
రమ్మ - ఇట్లావిక్రమార్కుఁడు గర్భముతో జెప్పిన మాటనువిని యాభేతాళుఁడు
భయపడి తనమంత్రులనుబిలిచి యిట్లనివలి కెను - ౪౫ - ఓమంత్రులారా యీ
విక్రమార్కుఁడు నాదంతులన్ని టిని ఖడ్గముతోఁ జంపి నన్నుఁ గట్టితినుకొని పో
నువచ్చెను - ౪౬ - ఇతఁడుకుటేరుఁడో యింద్రుఁడో నాలుగు మోములుగల
బ్రహ్మయోచిష్ఠురో కాలరుద్రుఁడో నేనెఱుంగనోయి మంత్రులారా - ౪౭ - ఏ
మిచేయుదు నెక్కడికిఁబోదు నా కిచ్చకు రక్షకుడెవఁడు - అని యాభేతాళుఁ
డుచెప్పఁగా సతనిమంత్రులై న యేమగుదురభేతాళుడు సంహతకటకతో తమ
రాజుతోను తురముచెప్పిరి - ఓహూ రాజా యీయథముఁడైన రాజువల

దంతా కటకటాప్యన । అపేనాప్రభో కిమథకంత్వం । విశేష్యస్మాన్నస్మి
 సాధమాత్ ॥ ౪౯ ॥ త్వదాదేశకరాస్సర్వే వయంతిషా మహేప్రభో । బలేన
 విష్ణునవ్యశః కైశ్చేద్యణ నగరాట్యమః ॥ ౫౦ ॥ కోవేనరుద్రతుల్యోసి సంహారేశాం
 తకోవమః । త్వన్నా మోహ్నారణేనైవ భీతం స్యాద్ భవనత్రయం ॥ ౫౧ ॥ అ
 సాప్రేషయశ్చేతాశ సంహతుకం తం నృసాధమం । క్రియా బేతాళరాజా
 న్మ సకీయా మానవాధమః ॥ ౫౨ ॥ ఇత్థంస్తు వత్సరాజానం బేతాళేశు
 మహాబలః । బేతాళరాజోవ్యధతా ప్రత్యువాచకుతూహలీ ॥ ౫౩ ॥ ఓహ్రిం
 గచ్ఛతయూయం కైతం మాత్యారాజశేఖరం । నివతేభ్యం విజయినః సర్వే
 యుద్ధవిశారదాః ॥ ౫౪ ॥ ఇతిరాజా సమాదిస్తాః బేతాళా స్సప్తమృతిణః ।
 విక్రమార్కం సమాసావ్య గర్వియ క్తం వహోవదత్ ॥ ౫౫ ॥ రుద్రతుల్యం మ
 హానాదం కాలాన్ని సదృశంప్రభుం । అసాకంబదుమానేతుం కాలేశక్తిస్యై
 సాధమ ॥ ౫౬ ॥ మాత్యాత్వం ప్రాకృతా రాజా భూప్రప్తేషిశావకా ।
 గర్విం భిభిషిన్వయం తాదృశా ఇతిచింతయ ॥ ౫౭ ॥ గిరింద్రాణాం ప్రభేతా

న నీవేలయిటు భయపడియెదవు - ౪౯ - ఓరాజా నీయాజను జేయువారము
 మేమందఱుమన్నాము నీవుబలమున విష్ణువుతో సమానుడవు కైర్వమున హి
 మవత్సర్వతముతో సరియైనవాడవు-కోవమున రుద్రునితో సమానుడవు -
 చంపుటయందు యమునితో సమానుడవు నీవేరుచెప్పినమాత్రముననేమా
 హతోక్తములు భయపడును. ౫౦ - ఓయి బేతాళరాజా అయథముడైన రా
 జునుజంపను మమ్ముబంపుము - బేతాళరాజునగా నెంతటివాడు - మనుష్య
 మాత్రుడైన యావిక్రమార్కుడెంతటివాడు - అని యీ ప్రకారమామం
 త్రులు స్తోత్రములుచేయఁగా నవ్వుచా బేతాళరాజు నుత్సాహముగలవాడై
 వారితో నిట్లనెను. ౫౩ - యుద్ధమందు నమథుకంత్వం న మీరందఱు త్వరితముగా
 బాండు - ఆరాజు శేషునిజంపి జయమునుబొంది మరలిరండు. అనిన మరాజైన
 బేతాళుఁడాజాపింపఁగా నామంత్రులైన బేతాళుడేనుగురు నావిక్రమార్కు
 నొదకువచ్చి గర్విముతో నిట్లనివలికిరి - ౫౫ - ఓయిల్కుడైన రాజా మిక్కిలి
 బలముగలిగి సాంబశివునితో సమానుఁడుగాను గాలాన్నితో నీమగానుండు
 మాప్రభువునుగట్టి గొనిపోను నీకు శక్తియక్కడిది - ఓరాజా సాధారణమైన
 భూమిప్రేతాదులనుజంపి నీవుగర్విండుమన్నావు మేమిటివారమని తలవకుము-
 మేము భుజశక్తిచేతఁ గొండలనుబెల్లగించువారము- యుద్ధమున మాయెదుట

రోషయంబాహుః పరాక్రమైః । అస్థాకమగ్రతః స్థాతుం యదేశ క్షిః కుతస్త
 వ॥ ౪౮॥ ఇత్తుక్వాన్వీరవాదాంస్తే భేతాః స్వప్తమంత్రిణః । యోధుకా
 మాబభూవుశ్చ విక్రమాకేశభూభృతా॥ ౪౯॥ తతస్స విక్రమాదిత్యః తా
 నపశ్యిత్వా మహాబలాః । యోధుకామాంశ్చ భేతాళాః సింహాక్షుద్రమృ
 గానివ॥ ౬౦॥ కుర్వాణస్సింహనాదాంశ్చ గజాంశ్చైవ ముహూముహూః ।
 భ్రామయంశ్చ మహా ఖడ్గం వజ్రాయుధ సమప్రభం ॥ ౬౧॥ గిరింద్రా
 ణాం ప్రభేతారం రిపుబంధ భయంకరం । యోధు కామో భవద్రాజా
 భేతాశ్చై స్సాదృశై స్సహ ॥ ౬౨॥ తతః ప్రవవృత్తే యుధం తుములం రో
 మహాపక్షణం । విక్రమాకశస్యరాజేంద్రోః భేతాశ్చై స్సహమంత్రిభిః॥ ౬౩॥
 అభూతపూర్వం తద్యుద్ధం ద్రష్టుకామాస్సమాగతాః । దేవాస్సక్యేవ మహే
 ద్రాద్యాః గంధర్వాః కింరాస్తథా॥ ౬౪॥ విద్యాధరాశ్చైవ త్తోబుషయః
 పన్నగాస్తథా । నారద స్తుంబుకైశ్చైవ తథా చాష్టరసాంగణాః॥ ౬౫॥ వి
 మానై స్సూర్యసంకాశైః ఆచ్ఛాద్యచనభస్తలం । వ్యతిష్టావిక్రమాకశస్య
 రాజో విజయకాంక్షిణః॥ ౬౬॥ దేవసంఘం తథాభూతం దృష్టాతి వవృధే

నిల్వసు సీకుశక్తియక్మడిది - ౪౮ - ఆయేషగురు భేతాభురు నిట్లు వీరనాదము
 లుపలికి యా విక్రమార్కు మహారాజుతో యుద్ధముచేయును సన్నదులై రి - సి
 మ్మట నావిక్రమార్కుఁడు యుద్ధముచేయఁగోరుచున్న మిక్కిలి బలవంతులై
 నయాభేతాభురును సింహము త్సుద్రమృ గములనుజూచినట్లు చూచెను - ౬౦ -
 అన్నుడా విక్రమార్కుఁడు సింహనాదములు చేయుచు మాటిమాటికి తొన్న
 చువజ్రాయుధముతో నమమెనకాంతిగలయట్టియుఁబర్చితములనుబగల్పునటి
 యు శత్రువులకు భయంకరముగానుండెడి తన ఖడ్గమునుద్రిష్టుచు నాభేతాభు
 రుతో యుద్ధముచేయు నుద్యుక్తుడాయెను - పిమ్మట రాజవంద్రుడైన యావి
 క్రమార్కున కాభేతాశమంత్రిలతో గగ్గురుహుల పుట్టించునట్టి సంకులయు
 ద్దమాయెను - ౬౩ - అదివఱకెన్నఁడు జరుగని యాయుధమును జూడఁగోరి
 వచ్చినవారై దేవేంద్రుఁడుమొదలగునెల్ల దేవతలును గంధర్వులును గిన్నరులు
 ను విద్యాధరులును యక్షులును ముషులును సపక్షములును నారదుఁడును
 దుంబురుఁడు నవ్వరసలును సూర్యునితో సమానముగాఁ బ్రకాశించుచున్న
 విమానములచేత నాకాశమునుగప్పి విక్రమార్కు మహారాజునకు జయమును
 గోరుచుండిరి - ౬౬ - ఇట్లు వచ్చియున్న దేవతల గుంపునుజూచి యావిక్రమా

స్వపః । పూణాచంద్రం సమాలోక్య పర్వణేన మహాణావః॥ ౬౭॥ వధక
మానం తథాయుగ్ధే విక్రమార్కం మహామృతిం । అచ్ఛాద్మయతుమాజగుఃస
ప్త్యే భేతాగ్రహపః॥ ౬౮॥ ఖడ్గః పరశ్వస్తైః దిక్వైః తోమైరై ముకసైః
స్తథా । లగుడై భికండినాలైశ్చ రిపు సంఘ ప్రభేదనైః॥ ౬౯॥ సర్వైరా
యధజాలైశ్చ రాజానం సర్వతోముఖం । ఖడ్గపాణిం చరంతంతం ప్రాహారకా
భూతనాయకాః॥ ౭౦॥ తై రాహతస్త్ర పేతాశ్చైః క్రోధ సంకల్పోచనః ।
విక్రమార్కో మహాతేజా స్సీంహ వద్వినదకముచు॥ ౭౧॥ ఖడ్గేన సితథా
రేణ శత్రుసంఘ ప్రభేదినా । యక్షరాక్షససంఘానాం మహాభీతిప్రదాయినా॥
౭౨॥ చిచ్ఛేదనానికాస్తేషాం భేతాశానాం మహాబలః । తథాపాణింశ్చ సా
దాంశ్చ భుజాం శ్చాతువిక్రపః॥ ౭౩॥ వజ్రాయుధ సమానేన కాలదండ స
మాజసా । కుబేరఖడ్గతుల్యేన ఘంటాబృందవినాదినా॥ ౭౪॥ తేనఖడ్గేన రాజేం
ద్రః తేషాం భేతాశమంత్రిణాం । సప్తనాం వై శిరాం స్వా శుచిచ్ఛేదనపరాక్ర
మి॥ ౭౫॥ ఏవం హతేషు సర్వేషు భేతాశేషు మహతస్తనా । విక్రమాకేణ

కకమహారాజు పుష్ప మనాచునముద్రముసొంగినట్లుపూర్వం గెను. ౬౭- ఈప్రకా
రము యుద్ధమందు వృద్ధిబొందుచున్న మిక్కిలి కాంతిమంతుడైన విక్రమా
ర్కునిజూచి యాభేతాశురందఱు రాహువు చంద్రునాచ్ఛాదించు నట్లతనినా
చ్ఛాదించవచ్చురి. ౬౮- అష్టమ ఖడ్గమును జేతఃబిట్టి నలుచక్రలః జూచు
చుండిరునున్న యావిక్రమార్కుమహారాజు నాభేతాశురు ఖడ్గములతోను
గండ్రగొడ్డంతోను గోకళతోనీశైలతోను లాటికెత్తోను మరియు శత్రుస
మూహములనుభంగపఱుచుచున్న యాయుధములతోనుగొటిరి. ౭౦- ఈప్ర
కారమూభేతాశురచేతఃగొట్టఁబడి యా విక్రమార్కుఁడు కోపముచేతఁ గన్నె
ఱునై న వాడై మహా తేజస్సంపన్నుఁడు గనుక సింహమునలె గజింఁచుచు
శత్రుసమూహమును భేదించునట్టియు యుక్కులకును రాక్షసులకును భయం
కరమైనట్టి మిక్కిలి పదునుగల తనఖడ్గముతో నాభేతాశురుమక్కులను జేతుల
నుకాళను భుజములను దెగవ్రేసెను - ౭౩ - మఱియు వజ్రాయుధముతో సరియె
మూచమై కాలదండముతోనమమైన పటిమగలిగి కుబేరుని ఖడ్గముతో సరియె
ఘంటలచేత మ్రోయుచున్న యా ఖడ్గముచేతఁ పరాక్రమముగల యారాజు
ఏమగుదు భేతాశుర తలలను ద్వరితముగా నరికెను - ౭౪ - ఇట్లు మహాబల
శాలియైన విక్రమార్కుఁడు శత్రుసమూహములను మర్ధించునట్టి తనఖడ్గము

అక్షేప రిపునంఘ ప్రమాధినా॥ 2౬॥ సర్వేము ముదిరేదేవాః సహితా స్పిద్య
సారణేః । దేవదుంధుభయోనేదుః పుష్పవృక్షిశ్చ ఖామ్యుతా॥ 2౭॥ జగః
కలంబగల్గర్వానన్యతుశ్చస్సహోగణాః । విజయీభవరాజేంద్రే త్యేవం దేవా
వహోబ్రువన్॥ 2౮॥ నారదః కలహానంది దృష్త్వా తధ్యుద్దమద్భుతం । బభూ
వసమమానంద వాధిశం మగ్నమాననః ॥ 2౯॥ తతః సర్వే సమాసాద్య
రాజానం దేవతాగణాః । వరం వృణోష్వ రాజేంద్రే త్యేవం వచనమబ్రువన్॥
౩౦॥ తతో దేవగణం దృష్త్వా వరదం రాజశ్శేఖరః । వ్యజాయవత్సవినయం
స్వాభీషంస కుతూహలః ॥ ౩౧॥ యదితుస్థాన హేదేవాః వహోయం దీయ
తాం మమ । అసౌ భేతాశరాటను వశగోస్తు నదామమ॥ ౩౨॥ ఇత్తుక్తవం
తం రాజానం అబ్రువన్ దేవతాగణాః । తథాస్త్వితీ తతస్సర్వే జగురేషయ
ధాగతం॥ ౩౩॥ తతోసౌ విక్రమార్కుస్తు ప్రాప్యతం వటుభూరుహం । ఉవాచ
వాక్యం భేతాశం స వ భేతాశనాయకం । ౩౪॥ త్వయా యే ప్రేషితాయో
దుం భేతాభా స్త స్సాయథాః । మయా య దేవీనిహతాః దవన్తే విగతోధు

చేత నాభేతాభురను జంపంగా దేవతలును సిద్ధులును జారణలును సంతసించి
రి - దేవతల దుందుభిధ్వములుచెలఁగెను - ఆకాశమునుండి పూలవాసగురిసె
ను - 2౭ - గంధర్వులు మధురముగాఁ బాడిరి యున్నరసలాడిరి - దేవతలంద
ఱోరాజా జయముగలవాఁడనగుమనిచెప్పిరి - కలహముచే సంతోషించునటి
నారదుఁ డాశ్చర్యకరమైన యాయుధమునుజూచి వరహ నందమను సముద్ర
మునమునిగిన మనస్సు గలవాఁడాయెను - 2౯ - విమట నా దేవతలందఱు
విక్రహార్కుని యొదికివచ్చి యోరాజ రాజా వరము గోరుమనిరి - అంతనా
విక్రహార్కుఁడు దుకు పరమినిచ్చియున్న యాదేవతలనుజూచి యుత్సాహ
ముతోఁ గూడినవాఁడై వినయముతోఁ దనకోరికనుచెల్పెను - ౩౦ దేవతలారా
మీరు నావిషయమున సంతోషించిన పక్షమున నీభేతాశరాజైలవ్వను నాకు
స్వాధీనుఁడై యుండువల్లు వరమివాపలయును - ౩౨ - ఇట్లు చెప్పిన విక్రహార్కు
నితో నా దేవతలందఱు అలెయగుచునిచెప్పి వచ్చినత్రోవను మరలఁదమతమనివా
నములకుఁబోయిరి - అంత నీ విక్రహార్కుఁడు భేతాభుఁడును మఱిచెట్లుద
గిరికిఁబోయి యేమగుదుభేతాభురకు నాయకుఁడైన యాభేతాభునితో నిట్లుసె
ను - ౩౪ - నీచేతఁబంపబడి యాయుధములతో నామీఁదికియుద్ధమునకువచ్చి
నభేతాభురందఱు నాచేతఁ జంపఁబడిరి నీగర్వవిప్లవంబు పోయెను - ఇట్లుచెప్పి

నా॥ ౮౫॥ ఇత్యుక్త్వా రాజశామాకం తమూరుహ్య మహావరుం । భతాశం
తం ప్రజగ్రాహ ఖడ్గపాణిజటాసునై ॥ ౮౬ ॥ బద్ధ్యా ఘోరతరైః పాశైః
అవరుహ్యతత స్త్రోగః । అగచ్ఛద్వృతయోగోద్రః తందేశంప్రతిభూపతిః॥ ౮౭॥
మూగమశ్వేన శతాశః అంతథాకనం చకారహి । అంతహికతంతమూలో
క్య విక్రమాగ్నౌ మహామతిః॥ ౮౮॥ సంప్రాప్తవటవృక్షంతం అరుహ్య బహు
శాఖసం । పుంగ్వత్పాత్యా శతాశం అవరుహ్యతత స్త్రోగః॥ ౮౯॥ జటాధరం॥
మహామూయతం బద్ధ్యా తీక్షణజ్వలిః । అగచ్ఛద్వృతయోగోద్రః తందేశం ప్రతి
రాజరాట్ ॥ ౯౦॥ నీయమూనన్న శతాశః పురం తథికమాస్తవా । క్షీపం
జగామస్వా వానభూరుహం బహుమూయికః॥ ౯౧॥ పురం తహికతం దృ
ష్ట్యా విక్రమాగ్నౌ మహీపతిః । వటవృక్షం నమూసాద్య శతాశం తమథా
బ్రవీత్ ॥ ౯౨ ॥ శేతేశతాశదుబుద్ధే మహామూయోసి సంప్రతి । తవమా
యా మహం వేది క్యగమస్యసిసాంప్రతం॥ ౯౩॥ ఇంద్రలోకం గతోవాత్వం
బ్రహ్మలోకం గతోపివా । విష్ణులోకం గతోవాత్వం శివలోకమథాపివా॥ ౯౪॥
విశాధనాత్వం పాతాశం దితిగథమథాపివా । నముంచామి నముంచామి

ఖడ్గమును జేత ధరించియున్న యారాజశ్రేష్ఠుడా ముక్తిచెట్టునెక్కి యాదే
తాళుని జడలలో బట్టుకొనెను - పట్టుకొని దృఢమైన త్రాత్రోగటి యాచె
ట్టుదిగి యామోగేశ్వరుడున్న చోటికిబోను బయలుదేరెను ఇట్లు బయలు
దేరి పోవునపుడు నడిత్రోవలో నాభేతాళుండు రాజునకు నగవడఁజాయె సంత
నారాజు మరల నా ముక్తిచెట్టు దగిరికొని వెక్కుకొమ్మలుగల యాముక్తిచె
ట్టునెక్కి తిరిగి భేతాళుని బట్టుకొని యాచెట్టునుండిదిగి జడలధరించుకొని బ
హుమూయలునేర్చియున్న యాభేతాళుని జరుకెన ద్రాత్రోగటి యా
రాజరాజాయోగేశ్వరుడున్న తావునకు వచ్చుచుండెను - ౯౦ - ఇట్లు వచ్చు
నప్పుడా భేతాళుండు మరల సంతథాకనమును బొందగా నారాజుదితెలిసికొ
నియూముక్తిచెట్టువగిరికిబోయి యాభేతాళునిగూర్చి యిట్లనివలికెను- ౯౧-
ఓరిభేతాళుండా చెవబుద్ధిగలవాండా మిక్కిలి మాయలు గలవాడవయితి
వి నేనిప్పుడు నీమాయలనుదెలిసికొంటి నికెనెక్కడఁబోయెదవు - నీవింద్రలో
కమునకుఁ బోయినను బ్రహ్మలోకమునకుఁ బోయినను విష్ణులోకమునకుఁ బో
యినను శివలోకమునకుఁ బోయినను బాతాళమునుజూచ్చినను దితికమపుజా
చ్చినను నిన్నువిమననోయి భేతాళరాజు - ౯౫ - నీవు మాటికిమిక్తిచె

తావ్వింతు భేతాశనాయకః॥ ౯౫॥ పురుఃపునరవాప్నోషి త్వమేతం నటభూరు
హం । తస్మాదేనం సముత్పాట్వ తావ్విం నేతు మహాముత్సహే॥ ౯౬॥ ఇత్సు
కనంతం రాజానం అతిసాహస సంయుతం । ధీరధీరం మహాప్రాజ్ఞం భేతా
శ్చవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౯౭॥ పంచనిశతి సంఖ్యాకాః కధ్యం తేయా మయా
కథాః । తాసాం యదినసమాధానం జ్ఞాత్యా వక్ష్యసి భూమిప॥ ౯౮॥ తదానీ
మహామాయతో భవేయం తేనసంశయః । ఇత్సుక్త్యానమహీసాలం నృతా
క్రే నిభ౯యోవసత్ ॥ ౯౯॥ పునరప్యహ భేతాశో విక్రమార్క స్వప్రప్ర
తి । శ్రుత్వాతమ త్తరం మేత్వం ననదేశ్చే న హామతే॥ ౧౦౦॥ జ్ఞాత్వాపితవ
రాజేంద్ర భిహోభీశ్యత్యనేకథా । ఇత్సుక్త్యవసం భేతాశం సరాజా పురరబ్ర
వీత్ ॥ ౧౦౧॥ జ్ఞాతాయా ఉత్తరం తావ త్కథాయా వచ్యహంధ్రువం । ఏ
వముక్త్యా గృహీత్వాతం భేతాశం సత్పురం స్వస॥ ౧౦౨॥ నన్యకం స్వప్నం స
మాశోవ్య గమనాయోపవక్రమే॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మాండ తే - బ్రహ్మాండపురాణే - ఉ
త్తఖండే - దేవాంగచరితే - విక్రమార్కచాఖ్యానే - భేతాశగ్రహణానామ -
ప్రయోగింకోద్ధాయః.

టమియాదః జేరుమనాన్వ ప్ర కాఃబట్టి నేనిమఱిచెట్టును జెల్లగించి తీసికొనిపోవల
యునని యాలోచించెదను - ఈప్రకారము చెప్పి యతిసాహసమతోగూడి
మిక్కిలి తెలిసినవాఁడుగాను కైర్వళాలిగామన్న యా విక్రమార్కునిఁగూ
ర్చి యాభేతాశరాజుటనివలికెను - ౬౭ - నేనిరువదియైదు కథలుచెప్పెదను -
వానిలో నేనడిగెను ప్రశ్నలకుత్తరము తెలిసి చెప్పితివా యవ్వను నేనునీకువ
శ్చంద్రుడనగుమనోయి రాజా దీనికి సందేహములేదని యారాజుతోజెప్పి యా
భేతాశుఁడొ చెట్టుమియాద భయములేకయుంచెను - ౯౯ - మఱియు నావిక్ర
మార్కునితో నాభేతాశుఁడిట్లనిచెప్పెను నీవు నేనుచెప్పిన కథనువిని దానికు
త్తరము నెఱిగియుండి చెప్పకపోతివా నీతల వల్లవక్కులగును - అనియిట్లు
చెప్పినభేతాశునితో రాజు తిరిగి వలికెను - నేనుగుత్త్రుఁగించకథకు నేనునిశ్చ
యముగా నుత్తరము చెప్పెదననిచెప్పి యారాజు త్వంతముగా నాభేతాశునిఁ
బట్టుకొని తన విఁపుమియాద నెక్కించుకొని బయలుదేరెను ౧౦౨-ఇది బ్రహ్
మార్కచెప్పిన బ్రహ్మాండ పురాణమందు త్తరఖండమున దేవాంగచరితమున
విక్రమార్కచాఖ్యానమందు భేతాశునిఁ బట్టుకొనుటయన్నది - యిరువది
మూడవ యధ్యాయము.

స్రుతేనామ ప్రవక్తమువచక్రమే ౧॥ భేతాళః॥ అనేత్పురాకృతయగే విశాలా
ఖ్యాం పురంశుభం । తస్య రాజా సత్యవాదీ నామ్నా వీరమహేశ్వరః॥ చిరాయ
తస్య సంజాతా పుత్రపద్మావతీతీచ । పితా తాం పరమప్రిత్యా సర్వశాస్త్రవిశార
దాం॥ కారయి శాస్త్రస్య కాంపులీం రాజావీరమహేశ్వరః । కస్తే దేవేతి సం
చిత్త్య పుత్రపద్మావతీమమ॥ ౪॥ సచివం స్వకమాఖ్యాయ వాక్యమే తదనువా
హ॥ రాజా॥ మంత్రికా పద్మావతీపుత్రీ మమా భూత్పాత్త్య పయకావనా॥ ౫॥ త
స్యాః పాణిగ్రహః కార్యస్య దితో నీతికోవిద । త్వం విచార్య పరం మన్యం సమా
హ్వయితుమహాని॥ ౬॥ తేనేత్యుక్తస్స సచివో బాధమిత్యేవ మబ్రవీత్ ।
వ్యాదిదేవేన మేవాసా రాజా చస్య పురోధనం ॥ ౭॥ స్వయం పరా మృ
తన్నేవ త్రైతత్రాస్తవే పరం । తతో రాజా స్వయం పుశ్యాగ్రి పరమేకముపా
హ్వయత్ ॥ ౮॥ ప్రథానోప్యా హ్వయామాస స్వస్థ్యాక్త త్యాగోపచన ।
పురోహితోఽపి తస్యైకం పరమాయాపయ తదా॥ ౯॥ త్రయోవరా శ్వాహ్వ

సూతప్రోరాశికుఁడు పిమ్మటిక క నాబువలకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు - అం
తనాజేతాళరాజుమీ కిలియాశ్చర్యకరమైన యాకథలలో మొదటికథ నావిక్ర
మార్కను కొఱకుఁ జెప్పనారంభించెను పురార్థము. కృతయుగమందు మిక్కిలి
మనోహరమైన విశాలయను పట్టణ మొకటియుండెను - దానికి యథార్థము
పలుకుపట్టి వీర మహేశ్వరుండను రాజు ప్రభువై యుండెను - ౧ - కొన్ని
దినములకా రాజునకుఁ బద్మావతీయని యొకకొమ్మారై గలిగెను - వీరమహే
శ్వరుండను రాజు కొమ్మారై నకల మయిన విద్యులను జెప్పించి యట్లుపి
మ్మట నాకూతురగు నీపద్మావతి యెవనికీదగినదని యాలోచించి తనమంత్రిని
బిలిచి యతనితో నిట్లుని యొకమాటచెప్పెను - ఓమంత్రి నాకొమారితయగు
పద్మావతికి యకావసమువచ్చెను - ౫ - ఆపెకుఁ బెండ్లి నేయవలయును కాబట్టి
నీతిశాస్త్రముజెలిసిన యోమంత్రి నీపుమంచి పరునివిచారించి పిలుచుకొనిరా
వలయును. ౬ - ఇట్లా రాజుచెప్పగా నామంత్రి యట్లుచేసెనదనని పలికెను -
అంత నీరాజు తనపురోహితునిఁబిలుపించి యతనితో నిట్లుచెప్పెను. ౭ - తా
నుచక్కడనక్కడవిచారించుచునేయుండెను - అంతనారాజు తాను దనకొమ్మ
రైకొకవరునిఁ బిలుచుకొని వచ్చెను. ౮ - మంత్రియును రాజు తనతోఁ జెప్పి
యున్నందునఁ దా నొకవరునిఁ బిలుచుకొని వచ్చెను - పురోహితుడు నా
కన్యక కొక వరునిఁ బిలుచు కొని వచ్చెను - ౯ - రాజుచేతను మం

యితాన్యసమలత్రిపురోహితైః । సేనాభిబాహుభిస్సాధకైః పురోహితేష్య
వాతరకైః ॥ ౧౦॥ తతస్తానాగతాః జ్ఞాత్వా పరాస్వీరమహేశ్వరః । సత్యబ
ద్ధోభృశంతకస్యై దేయూప్రత్రీ త్యచింతయత్ ॥ ౧౧॥ ఏతస్మిన్నంతరేకాతే మ
హిషీతస్యభూవతేః । న్యభ్రాత్వస్యమహీపాల మాహ్వయా మానసత్యరం॥
౧౨॥ పుత్రీంపదావతీంతభ్యందాస్యామ్యాగమ్యతామితి । నచాగమత్వరంప్రీ
త్యాతత్పురం స్వబల్లై వ్యతః ॥ ౧౩॥ తస్మాగమనమాజాయ స్థాలపుత్రస్య
భూవతిః । కార్యాగీనస్సప్తమహిషీం భతయిత్యాబ్రవీదపం ॥ ౧౪ ॥ అయి
దుపేకుతస్తేష్యభ్రాత్వస్యస్థమపాగతః । పురమావృత్యతివత్పు వరేషుత్రి
మతేషుమే ॥ ౧౫॥ సకథ చత్యయాహూతో వ్యాకులేమయిక్కశే । భక్తై
నముక్తాసారాజకౌదుశ్శీలాప్రత్యువాచహ ॥ ౧౬॥ యదిమే భ్రాత్వపుత్రస్య
సదదాసినుతామిమాం । ఉపభవ్యవిషంతే గ్రేహం మరామిసనంశయః ॥ ౧౭॥
ఇత్త్యుక్తవత్ప్యాం జాయాయాం సభూపాలోతి కామకః । తస్మాస్తుయన్
తంప్రేమాం గీచకారమహీనతే ॥ ౧౮॥ తత్రైవలోకేపురుషాస్సర్వే స్త్రీవఃగాశ

త్రిచేతను బురోహితునిచేతను చిలుపింపఁబడిన యాముగురు వరులు వెక్కు
సేనలతోవచ్చి యూపటణమునకు సమీపప్రదేశములయందు దిగిరి - ౧౦- అం
తవారందఱు వచ్చినవయినము నావీరమహేశ్వర రాజైకి సత్యముచేతఁగట్ట
బడినవాడై యాముగురిలో దనకూతు నెవరికివచ్చునని చింతించెను ౧౧ -
ఈనమమ నారాజునకుఁబట్టపు దేవియగుభార్య తనయన్నకొమారుడగురాజు
ను కూతురుగు సవావతినిచ్చెద నత్రిక్షేప్రముగారమృదచెప్పిపంపి పిలుపించెను
అతమను మిక్కిలిసంతోషముతో దనసేనతో గూడియాపటణమునకు వచ్చె
ను - ౧౨ - అంతనారాజుతననభూవమబదికొనుకై నరాజువచ్చినసమాచారము
ను దెలిసికార్యమునకుఁ బరవశుడై తనభార్యమిఁదఁ గోపించుకొనియిట్టనివలి
కెను - ౧౪ - ఓసిమరారారురాలా - ముగ్గురువరులువచ్చి పటణమునకుఁ జాటును
న్నస్వమ నీయన్నకొమారుడెలవచ్చెను - ౧౫ - నేనేమితోచక తొక్కటవ
మచున్నస్వ ఉత్తని నీవెల్లు పిలిచితివే కఠినురాలా - అని ఇల్లు తనపెనిమిటి
యనుగఁగా నాదురాచారురాలు ప్రత్యుత్తరముచెప్పెనోయీ రాజా - ౧౬-
నాయన్నకొమఁసకీకూతునునీచీక పోతివానేమనెయెదుట విషమునుదినపచ్చిపో
యెదనునందేమాములేదు - ౧౭- ఇట్లొపెచెప్పఁగా నారాజుమిక్కిలి కామకుఁ
మగనుక నెటోయొకవిధముగా నాపెయందలి మక్కువచేత నాపెయినుమునే

ఖలు । త్వజంతినతస్యంధరం చ జహత్వాత్ర జగంధవాః॥ ౧౯॥ త్వజంతా ర్తి
 రాన్యముహూత్తైస్సభజంతేయోషితోజనాః । తతోరాజావిహాయేకాత్రీకా
 వరానాత్రజాం స్వీకాం॥ ౨౦॥ స్వాలజస్సైవదాస్యమి త్యకరోద్ధుగ్రివమా
 వరాః । తతోరాజమతంజ్ఞాత్వీతేవరాఃకుపితాస్త్రయః॥ ౨౧॥ యథాయ
 యత్వాస్వలైః పౌరుషం స్వీముపాశ్రితాః । రాజస్సమాదిశన్వాజః స్వా
 లపుత్రస్యతస్యచ॥ ౨౨॥ ఆయోధనేవిజత్వాస్వా స్వీవాపేభాథ భవత్స్వీతి ।
 సతివతుపురాయోద్ధుం శీఘ్రహగమ్య శ మితి॥ ౨౩॥ శ్రుత్వాదూతముఖాత్తే
 హామభిప్రాయం సభాపతిః । మంత్రినాహూయతైర్లత్రం విభాతుమువవక్ర
 మే॥ ౨౪॥ విచార్యమంత్రిణ సేవై మంత్రింనిశ్చిత్యకంఠన । రాజానమఃబువనా
 జస్సచ్చేష్ఠీర మహేశ్వరం॥ ౨౫॥ మంత్రిణః॥ స్వామి నియంత వసుతా క
 సై శ్చేదేయేతిసుందరీ । కై వవిజాయతేస్సానిర్వదెమకథముత్తం ॥ ౨౬॥ అస్థా
 కం నాస్తిమావ్యకం యోధుంతైర్దుగ్ధవిశ్రమైః । తథాప్యేకంవయం బ్రూ

యంగీకరించెనోయి విక్రమాకః=మహారాజా- ౧౮- అశ్టేలోకేమందుఁ బురు
 షులందఱు స్త్రీలకుసాక్షిమలై యథార్థమును ధర్మమును దనబిడ్డలను బంధు
 పులను విషతురు - ౧౯ - పూజ్యులను గురుపులను విషతురు జనులు
 స్త్రీలనుబొందుదురు - ౨౦- నారాజా ముగ్ధులవరులనువిడిచి తనకూతురు దన
 భార్యయిషమువొప్పునఁ దనభావమఱచి కొనుకునకే యిచ్చునట్లు నిశ్చయిం
 చెను - ౨౧- నావచ్చినవరులుముగ్ధురు రాజునభిప్రాయమునెఱిగి కోపగించిన
 వారై తమపౌరుషము నాశ్రయించి తమ నేనలలోఁగూడి యుద్దనశ్చదులై
 రాజునకు నతనిభావమఱచి కొనుకునకుఁజెప్పి వంపిరోయి విక్రమార్కమహా
 రాజా-౨౨-యుద్దమంచుమముజయించిపిమ్మటఁబెండ్లిచేసికొనవలయునుగాఁబ
 టివివాహమటముంపగాక ముందుమాతో యుద్దమనకు బయలుదేరి రావలయు
 నని వారు చెప్పివంపిన యభిప్రాయమును దూతవలనఁ జెలిసికొని యారాజు
 మంత్రిలనుబిలిచి యాలోచనమునేయ నారంభించెను- ౨౩- ఓవిక్రమార్క-
 మహారాజా- అంతనామంత్రిలందఱు నాలోచించి యొకవిధమైన యాలోచన
 మును నిశ్చయించి యందఱొకటిగా నావీరమహేశ్వరుఁడను రాజునుగూర్చి
 యిట్లుచెప్పిరి-౨౪- మహాప్రభో- మిక్కిలిసౌందర్యవంతురాలై నయిమిహా
 తులెవని కొఱిగీదగినదో మహారాజెలియలేదు మేమెట్లు తరము చెప్పదుము-
 ౨౬ - ఈవచ్చి యున్న మిక్కిలివరాక్రమముగలరాజులతో యుద్దమ నేయను

మోరాజానైమంత్రమాజావం || ౨౭ || అనా త్వకోవ స్తంత్రుయాశ్శక్యతే
సాభిరీతిం || ఇత్యుకోమంత్రీభిరాహాసాంశ్చయన్నిదమబ్రవీత్ || ౨౮ || యు
ష్మాకం రోచతేమ శ్వాం య తన్నేకిం సరోచతే మాశైష్వబ్రూతయష్మాభిః కృ
తామాహోచనాం మమ || ౨౯ || తేనెత్తుక్తాప్రథానాస్తే కథయామాసురస్య
తాం | పురస్యస్యబహిదేశేకుండం ప్రజ్వాల్యైవ మహా || ౩౦ || తత్పూరసావయ
సుతాంవరాశ్చచతురోవ్యథానివేశయచతుర్దిక్షుసమితేషుసేవేషు || ౩౧ ||
ఏవం కృత్వా పరాన్నాహి చతురస్సానభప్రభాః | యోవాద్రుతముసాగమ్య
కరంపుత్యామమేహవై || ౩౨ || గృహీయాత్తస్య దాస్యామిత్యైవంకురుమ
హామతే | బేతాళః | ఏవమకోన్యచోమాత్యై ర్యథోక్తమకరోత్రథా || ౩౩ ||
ప్రజ్వాల్య సుమహత్కుండం పురాద్బహిరథాత్తజాం | భూషాదిభిరలంక్రత్య
సన్నివేశ్యమహిపతిః || ౩౪ || సమసలగతాః దిక్షు చతిస్తప్సిపితా సర్వా
గృహీభ్యమేవం కుండసాం వ్యాదిదేశస్త్వపహః || ౩౫ || రాజాచైవం సమా
గ్మం

మాపశ క్తివేదు - అయిన నోయి రాజా మిగుల మేము చక్రని యాహోచన
మొకటిచెప్పెదము-౨౭. శాముకోపముచటాండక దానినినునక్షేపమేముచెప్పె
గలము - అనిమంత్రులు చెప్పఁగా నారాజా మంత్రులతోఁ దిన్ననిమాటలామ
చునిట్లనెను-౨౮- మిగులపన్నుచకునరియనితో దినదినామఁన్నునకునరిగానుం
డదాయేమి - కాబట్టిభయపడవలదు మిగురుచేసినయాహోచనమునునాతోఁజె
ప్పెను-౨౯- ఆరాజులు చెప్పఁగా నామంత్రులారాహోచనము నారాజుతో
నిటనిచెప్పిరి - ఓవొడ్డవాఁడైనరాజా యీపట్టణమునకు వెలపల నొకగుండము
నుద్రవ్వించి దానియందగ్నిని జక్రఁగాఁబ్రజ్వలించఁజేసి యాగుండముమంద
రహికూతుమనిలిపి యంత నావదల నలుగురిని బిలిచి నాలుగుదిక్కులయందు
సమస్తమైనదూరములలోనిలుపుము-౩౧- ఓరాజా యిట్లుచేసి యంత నానలు
గురువరులనుగూర్చినియాహోనెవడతివేగముతో వచ్చినాకూతునిచటఁబాఁడియం
దుఁబట్టుచున్నాడో వారికినాకూతునిచ్చెదననిచెప్పెను- ఇట్లుచేయుమయ్యా
బుదిశాలీ - అనియింత్రకారమూమంత్రులుచెప్పఁగా నారాజు వారుచెప్పిన కీతి
గానేచేసెను- ఆరాజుపట్టణమువెలపల మోమామగుండము నొకదానిద్రవ్వించి
యంత దనకూతునకుసాములు మొదలగువానినెల్లవొడగియలంకరించియాగుం
డముదగ్గరినిలిపియాగుండమునకునాలుగుదిక్కులయందుసమస్తచోట్లయందు
స్వయావదలనుబిలిచి యాగుండముదగ్గరనున్న యాతనకూతునుగ్రహింపుడ

దిష్టా నేహం పూర్వీక యాచరాః । జగ్మహస్సహసాగత్యా తైకజైవస్సహ
తజ్జాం॥ ౩౬॥ అక్షర్ణాతాంతత స్తస్యిం తే మమేతిమమేతిచ । తేహాహూకషా
ణం బాలా శోధుకాహూతిదుఃఖతా॥ ౩౭॥ నివసాత తదాకుండే మహాజ్వలన
సంకుతే । తతస్మాం నిహతాం దృష్ట్యా శలభామివసావకే॥ ౩౮॥ చత్వారోరా
జపుత్రా నేతోకమాపుఃపరంతథా । హసంబరిహతానీతి తేహామేగోతిసాహసీ॥
౩౯॥ తస్మాద్దీప్తాచలేకుండే నివసాత స్వప్షాభ । తస్మాం మోహాత్పరో
రాజకా న్నీభాయాశా పరోయయా॥ ౪౦॥ అపరో భిక్షుగోభూత్వా దేశ
భ్రీమణతత్పరః । భిక్షాశనోపేతరాగో వినిధా నివిషయాన్యయా॥ ౪౧॥ చతు
ర్గోహ్యేపురేతస్మిన్నటకాభిక్షాశనంస్వపః । కృత్వా తుమంటపంతస్యకుండస్య
పరితోభనం॥ ౪౨॥ ఆకారః పుత్రపుష్పాణామూరామంతత్పమిషతః । తనం
టపేశివామేకాం ప్రతిష్ఠాస్యాస్తపూజయకా॥ ౪౩ । తతస్సభిక్షుగోరాజస్య
షయభ్రీమహోద్వృతః । కాశీంకదాచివాసాద్యకంబితక్కాలంనినాయనః॥ ౪౪॥

నివలి కెను-ఆరాజాచేతినీతినిజెప్పబడిన యావదరంబుననుముందు నేనుముం
దనిపఱుగెత్తుచువచ్చి యేకకాలమందేయందఱునారాజుకూతునుబటహొనిరి-
౩౬-అంతనానలగురునాచిన్న దాని యీహాపనాదనివట్టియిచ్చిరి-ఆబాలిక
వారియీహామృసుసహింపజాలక మిక్కిలిదుఃఖపడినదై యగ్ని మిక్కిలిదగదగ
మనిమండుచున్న యూగుండమంటబడెను - అంతనివ్వనందుఁబడిన మిశుతన
లెప్పుటిబొందినయాబాలికవిషయమందారాజపుత్రులునలుగురు మిక్కిలిదుః
ఖమునుబొందిరి - వారిలో మిక్కిలి సాహసకృత్యముగలవాఁడొక్కఁడో సౌంద
ర్యముగలచిన్నదానాచచ్చితివాయని యామండుచున్న గుండమందుఁబడెనో
యి రాజశ్రేష్ఠుఁడైన విక్రమార్కుఁడొ - మఱియొకఁ డాపెయందుఁ దనకుఁ
గలిగియున్న మోహముచేత నాపెవాపఁగా దీర్ఘయ్రతలుచేయనుచున్నకుడై
పోయెను - ౪౦ - మఱియొకఁఁబడిచ్చగాఁడై దేశములఁదిరుగుచు నొకపదార్థ
మందపేక్షలేనివాఁడై భిక్షమెత్తిన యన్నమునుదినము కొన్ని దేశములనుండి
మఱికొన్ని దేశములకుఁ బోవుచుండెను - ౪౧ - వారిలో నాలవవాఁడగు మఱి
యొకఁడొపటణమందేచిచ్చమై తిరూయన్నముతినచు నాకుండముమీఁదనుం
దరమైనమంటపము నొకదానిగటహొని దానిదగ్గర నొకపూలతోటవేయించు
కొని యామంటపమందొక శారీని బ్రతిష్ఠచేసి పూజించుచుండెను- ౪౩- తరు
వాత నాదేశమునుదిరుగ నుద్యుక్తుఁడైన భిక్షుకుఁడొక నొన్నితకుఁ గాల్గేపట
ణమునుకుఁబోయి యక్కడ గొన్నిదినములఁగడపెను- ౪౪- తరువాత నొకస్వ

వకదానశకుభాతోఽసా తస్యాం విప్రవ్యదుర్గతేః । గృహస్థాన్యగృహీకీమా
తిధ్వం సమయాచత ॥ ౪౫ ॥ సాసాధ్యేపూజయిత్వైవ మాదరాహుషురాంగ
నా । అభావాత్సగ్య హేకింది త్వర్కాస్సబ్రవీదిదిం ॥ ౪౬ ॥ భోబ్రహ్మ స
భర్తావ్యయాచాక్షురం వివళిం గతః । గృహీకీమపినా సీమా తాజనన్య తవా
నఘ ॥ ౪౭ ॥ తస్యాగమనవర్తంతం తిష్ఠభంక్త్యాగమివ్యసి । ఇత్త్వైక్యస్సతయా
భిక్షురబ్రవీత్కుఢితఃపరం ॥ ౪౮ ॥ తావచ్ఛక్త్యామి ససాతుం తాత్మీవ్రాహ్మ
యతేమమ । సతి సేయావదాగచ్ఛే ద్యాచకస్సనతివ్రతే ॥ ౪౯ ॥ ఉక్తం నా సీతి
చేద్యామి నోచే ద్దేహిమా భోజనం । తస్మిన్నేవం బ్రువాణేతు సాగత్వాన్య
గృహంతతః ॥ ౫౦ ॥ అజహరమహారాజతంఖలాన్యణమంజసా । కుర్వంత్యాం
సత్పిరం తస్యాం పాకం తస్యారుదఙ్శిశుః ॥ ౫౧ ॥ దురోధతం తథోమాతా త
స్యాం చుల్యామ పాతయత్ । భిక్షోస్సార్వాధ భుక్షేత్సీతి తదన్నం పర్యచే
షయత్ ॥ ౫౨ ॥ దృష్త్వాసకోపకా తత్కృత హాపాత్మ్యక్త్యావ్రవీదితి । అప
శ్చ్యం కర్త హామాంత నాపాం శనిశీవేదృశం ॥ ౫౩ ॥ ప్రక్షిప్తపాచకేభాలోన్నం

దతృవాపటణమందు మిక్కిలి యాకలి గొన్న వాఁడె యొక దర్శిద్రునింటికిజో
యి యుతనిభార్యను దనకాంతిభ్యమిమ్మని యడిగెను- ౪౫- వతిప్రతయెను యా
[బ్రాహ్మణస్త్రీ మిక్కిలిప్రీతితో నాభిక్షుకునిఁబూజించి తనయింట నేమియులే
కుంఁపటవలన నతనితోనిట్లనెను- ౪౬- ఓబ్రాహ్మణుడా నాపెనిమింటి యిమ్మ
మయామింపనంగడివిధికిఁబోయియున్నాఁడు - నీకునన్న దానముచేయుట కిమ్మ
డిక్కడ నింటియం దేమియు లేకున్నది మహానుభావుఁడా- ౪౭- అయనవచ్చు
నంతవరకు దామండి భోజనముచేసిపోవలయును . అనియాపెచెప్పఁగా మి
క్కిలి యాకలిగొనియున్న యాభిక్షుకుఁడు మరలనాపెతోనిట్లనెను- ౪౮- ఓ
వతిప్రతా నీపెనిమింటి యూచనకు బోయినవా డేవేళకు వచ్చునో యంతవఱకు
నేనుదాళఁజాలను నాకాకలి మిక్కిలి యుక్తిమెల్లభాగించుచున్నది- ౪౯- లేదం
టివాపోయెదరు - అటుగానిపక్షమందిచ్చడన్నముపెటుము- అనియాయనయీ
ప్రకారముచెప్పఁగా నంతనాపె మఱియొకరింటికిఁబోయి శీఘ్రముగా బియ్య
మప్పుతెచ్చెనోయి రాజా - అట్లు తెచ్చిన బియ్యము నాపె వంటచేయుచు
న్నప్పుడా బిడ్డమిక్కిలి యేప్పుడు నాపెకుం బనికడ్డముగారాఁగా నంత దలి
యెన యాపె యాబిడ్డనె తి వంటపొయిలో వేసెను - తరువాత వండినయ
న్నము నీభిక్షువకుఁగుపపుమనివడించెను- ౫౦- అభిక్షుకుఁడుచూచి హాహా
యని దుఃఖించుచు నిట్లనెను- హా అయ్యా నీవనిదవఱకిటికార్యము నెచ్చు

భుజేతత్కథం శుభే । నాహామన్నమిదండ త్తం శిశుభూన్య య త్త్వయామ
మ॥ ౫౮॥ భుజేయూన్నం సమాగచ్ఛే త్ప్రభాలఃపూర్వసత్త్వః । ఇత్తేవము
క్షవంతంతం ప్రార్థయామాన సాంగనా॥ ౫౯॥ తస్మిన్న సంగీతుర్వాణే సర్వ
ధాప్రాధికాత్మేషః । ఏతస్మిన్నంతరే తస్యా భర్తాగృహముపాగతః॥ ౬౦॥ వివా
దమనయోర్విప్ర శ్చుప్తిత్యాచారిభిభార్యయోః । అభిమంత్యి జలండుల్యాం
ప్రోక్షయా మానతత్రనః ॥ ౬౧॥ సఖాలః ప్రాగ్విమతాయ కింకీణీ రవసంకు
లం । కలసి తోంతికం ప్రావశితుర్లత్రప్రభావతః॥ ౬౨॥ దృష్టాసౌతస్యమా
హత్యం బ్రాహ్మణస్య మహాత్రనః । వినయం మహూషసో వాక్యమేతదు
నావహా ॥ ౬౩॥ భగవం స్తమహామంత్రిం మమ దేహీదయానిధే । భూయా
సంప్రాప్తకా మోహం మంత్రిదానేనతేనతే ॥ ౬౪॥ ఇత్తేనం యూతిత్తేన భి
క్షుశానమహీసురః । అబ్రవీత్ప్రహాహు తనదేయంనేతివై భృశం॥ ౬౫॥ ఆ
హాశనంకరేద్భృత్యాభిక్షుకఃపునరబ్రవీత్ । ఇమంమంత్రింనమేబ్రూయా భుంజే
యయదినేతితం ॥ ౬౬॥ విప్రసోపరిహార్యత్యాదాతిభావనరేతదా । తథే

టబ్రూడలేమ- ౫౩- ఓపతివ్రతా - బాబుఁడు నిష్కనంనువేయఁబడెను నేనేలా
యన్న మునుభుజింతును- శిశుహృత్యచేసిన నీవిచ్చినయాయన్నము నాకుఁదగిన
దికాదు- ౫౪- ఆవిడ్డ మరల మునుపటివలె వచ్చినపక్షమందు నేనాయన్నము
నుగుఁపతును - అని యిట్లుచెప్పిన యాభిక్షుకుని నా బ్రాహ్మణస్త్రీ వేషకోసె
ను- ౫౫- ఎన్నివిధముల నాపైప్రాధికాంబిన నతడంగీకరింపకుండఁగా నింతలో
నాపైపెనిమిటి యింటికివచ్చెను - ౫౬- ఆబ్రాహ్మణుఁడు తనభార్యకు నతిధికిజ
రుగుచున్న వివాదమునువిని యునకమునభిమంత్రించి యాహ్మియందుఁజ
లెను- ౫౭ అంత నావిడ్డ మునుపటివలెం దనతండ్రి మంత్రిమహిమచేత నాహ్మ
ియ్యిలో నుండిలేచి చిరుగంటలవ్రాతతో నవ్య కమధురముగనవ్వెను దగ్గర
కువచ్చెను - ౫౮ - అంత నాభిక్షుకుఁడు మహానుభావుడైన యాబ్రాహ్మణు
నిశక్తిజ్ఞుఁడని యాశ్చర్యపడి యిట్లని యతనితో నొకమాటచెప్పెను- ౫౯-
దయకుగనియై షడైశ్వర్య సంపన్నుడై యుండెను నో బ్రాహ్మణుఁడా -
ఆమహామంత్రిమును నాకుపదేక్షించుము- ఆమంత్రిమును నీవునాకిచ్చుటచేత నా
కోరిక సిద్ధింపగలదు - ౬౦ - ఇట్లనియాభిక్షుకునిచేత ననుగఁబడినవాడై యా
బ్రాహ్మణుఁడు తానా మంత్రిమును జెప్పఁబాలనని పరిహారిముచెప్పెను- ౬౧-
అభిక్షుకుఁడుచేత నాహాశనమునుబట్టుకొని నీమంత్రిమును గూర్చి జెప్పనిపక్ష
మున నేను భోజనమునేయనని మరల నాబ్రాహ్మణునిగోరి జెప్పెను- ౬౨- ఆ

తిన్యపదిదేశే సం మంత్రతస్యమహిపతే॥ ౬౩॥ భిక్షుకస్తు తతో భుక్త్వాన్వ శు
చిభూ=త్వాప్రయన్నతః॥ అభిమంత్ర్యజలంప్రాక్షత్ప్రీత్యారంమృతేభురే॥ ౬౪॥
బభూవనిరతప్రాణః ప్రాప్తప్రాణ స్వరాసభః॥ సభీక్షు రథసం వ్యస్తో విశా
లంపురమాయయా॥ ౬౫॥ ఖాత్వాకుండంతతస్థాయమభిమంత్ర్యాభ్యమార
యత్॥ తదామంత్రప్రభావేనసోతితాన్యనందనా॥ ౬౬॥ తయాసహమృతఃకుం
డేవయోజాయతవై తదా॥ వీతరాగో మహారాజ ఆగత స్తీరయాత్రికః॥ ౬౭॥
సతస్యాఃపుణ్యతీర్థేషు పిండదానాదికాక్రియాః॥ కృత్వాసా తైవయోగేన త
త్సరంసముపాగతః॥ ౬౮॥ సతాంజీవవతీంజాత్వామమవత్తీ త్యవోచత॥ కృత్వా
రామంచపతీత్తస్యకుండస్యయఃసితః॥ ౬౯॥ సమేపత్నీతిజగ్రాహణీదితాం రా
జకన్యకాం॥ అపరావప్యభృఖారాజ స్నేపం బగృహతుశ్చితాం॥ ౭౦॥ తేషాం
చతురాం కన్యేయం వత్తీస్యాద్రాజకన్యకా॥ సంకయో జాయతేభూయా
ననే వదమహామతే॥ ౭౧॥ శ్రీసూతః॥ ఇతివృష సకన్యేనభేతా శేనసభాసురాః॥ ది

తిభ్యమిమ్మసపుష కోరినదాని కభ్యంతరుముచెప్పఁగూడదు గనుకసంతనాబ్రా
హ్మణుడక్లేయని యామంత్రము నుపదేశించెనయా రాజా - ౬౩ - అంత నాభి
క్షుకుఁడుభోజనముచేసి పరిశుద్ధుడై యామంత్రమును బరిక్షింపను జచ్చియు
న్న యొక గాడిదెయందు జలమునువంత్రించి ప్రోక్షించెను - ౬౪ - అంతపదిపతి
కుఁ బ్రాణముపోయి చచ్చిపడియున్న యాగాడిద యామంత్రము మహిమచేతఁ
బ్రాణమునుబొందినదాయెను - తరువాత నాభిక్షుకుఁడు సంతోషించినవాడై
విశాలవట్టణమునకువచ్చెను - ౬౫ - వచ్చి పూర్వమారాజపుత్రివడిన గుండము
ద్రవిర్జలమునువంత్రించిప్రోక్షించెను - అప్పుడామంత్రముమహిమచేత నారా
జుకూతురాగుండములోనుండితేచెను - ౬౬ - ఆపెతోఁగూడనాగుండమందుబ
డివచ్చినవాఁడు నాపెతోఁగూడ నాగుండములోఁ బుట్టెను - వైరాగ్యము
నుబొంది తీరయాత్రలుచేయుచున్న వాఁడు వచ్చెనోయి రాజా - ౬౭ - ఆతీ
ర యాత్రకుఁబోయినవాడక్షుడిపుణ్యతీర్థములయందాపెకుఁబిండదానముము
దలగుక్రియలుచేసి దైవవశమువలన నా విశాలపురమునకువచ్చెను - ౬౮ - అ
తడై చిన్నదిబ్రతుకుటనుజూచి నాభార్యయనెను - ఆగుండమునకుఁ జూటుతో
టవేసికొని యెవఁడుండెనో యతఁడు నన్నకు బ్రతికిన యారాజపుత్రి నాకు
భార్యయని పట్టుకొనెను - తక్కిన యిద్దరు నిశ్చయమెను బట్టుకొనిరి - ౭౦ -
ఆరాజపుత్రి యానలుగురిలో నెవనికి భార్య కాఁడనునని నాకుఁ బెదన సం దేహ
ముకలుగుచున్నదోయి మిక్కిలిబుద్ధిశాలియైన విక్రమార్కుడై యావిషయ

క్రమార్కబ్రహ్మద్యాక్యము తరంతస్యబుద్ధిమాన్॥ 2-21॥ యోగరోల్పర్షితిర్వేషు
తస్యాశ్చైవావసక్రియాః । తంతస్యాఃపుత్రఇత్యాహు సౌయోగ్యా తస్యకస్య
కా । 23॥ మృతాముత్తాదయామానయస్తమంత్రప్రభావతః । సపితేత్యుద్య
తేతస్యాస్తతోవోధుంహినార్హతి॥ 24॥ యస్సహతస్సహతయా హైవాద
రక్షదావృతః । యోవనత్తత్రైవేన్నేహం మృతాయా మత్యజస్సధ॥ 25॥
తామేవాసుసరన్నిత్యం రక్షితత్ సలమాదరాత్ । తస్యైవరాజపుత్రీసా
భవేత్ప్రీత్యనంతయః॥ 26॥ ఇతిదత్తోతరేతస్యిన్విక్రమార్కే మహీపతౌ ।
అవధూర్యన్విదుద్రావభేతాశసంవలంబతి॥ 27॥ సరాజా పునరాసాద్య
తంవటం సుమహాబలః । భేతాశం పూర్వవద్భద్ర్యా జహాభిస్తస్య సాహసీ॥
అభిమాన్యద్యహన్కృంధేప్రయహూయత్రయోగిరాట్ । తమద్యహంతం
గచ్ఛంతం విక్రమార్కం మహాబలం॥ 28॥ పునరేవాబ్రహ్మద్యాధాం భేతా
శోభూతనాయకః । ఏవమేవ కథాదిన్యా బేతాశేన మహాత్మనా॥ ౨౦॥ చతు

మును నాకుఁజెన్నము- 2౧- ఈప్రకారమాబేతాళునిచేత సమగఁబడినవారై
మిక్కిలి బుద్ధికుశలతగల యావిక్రమార్కుఁ డతనికుత్తుముచెప్పెనోయి బ్రా
హ్మణులారా- 2౨ - వారిలో నెవఁ డన్ని పుణ్యతీర్థములయందు నామెకుఁ ద
వృణోక్తియలుచేసెనో వాని నామెకుఁబుత్రుఁడందురు కావున వానికాపై యో
గ్యురాలుగాదు - 23 - చచ్చిన యాకస్యను మంత్రముమహిమచేతఁ బుట్టిం
చినవారైజాపెకుఁ దల్లడియని చెప్పఁబడును గనుక సతఁడౌమను బెండ్లియాడ
నహుఁడనుగాను - 24 - ఆపైతో, గూడ నాగుండమందుఁబుట్టిన వారైజాపెకు
దోడఁబుట్టువని చెప్పఁబడును అపై చచ్చిన నామెయందున్నేహమును వడలక
యక్కడినేయున్నవారైజెల్లస్య జామెనేతలంచును నామె యుండు చోటును
గాపానుచుండెను గనుక నారాజుకూతురతనికే భార్యయగు నీయంతమందు
సందేహములేదు - 2౬ - ఈప్రకార మాబేతాళుఁడడిగిన ప్రశ్నమునకు విక్ర
మార్కుఁడు తీరముచెప్పఁగా నాబేతాళుఁడువిదిర్చుకొని మరలఁ దానుండు మ
ఱిచెట్టునుగూర్చిబోయెను- 2౭- మిక్కిలి బలముగలవారైగను నారాజు మరల
ఆట్టిచెట్టుదగిరికుఁబోయి యాబేతాళుని మునుపటివలె వానిడడలచేతఁగట్టి మిక్కి
లిసాహసముగలవారై భుజశిరస్సుమీఁదనుంచి మోచుకొనుచుఁ బాటలపట్ట
ణమునుకునుచ్చును- తనన్ని మోచిబోనుచుఁబోవుచున్న మిక్కిలి బలవంతుఁడగు
నావిక్రమార్కునిఁగూర్చి భూతిములకుఁ బ్రభువగు బేతాళుఁడు మరల నొకక
థ చెప్పెను - ఇట్లే యామహానుభావుఁడైన బేతాళుఁడొ విక్రమార్కున కిరు

ర్వ్యంశతిసంఖ్యాకా ఉక్తా ససేత్తమహీభుజే । తాసామదాదు తురంతు ససమా
 థాసపూర్వకం ॥ ౧౧ ॥ విక్రమాగ్లోతి మేథావీ సర్వశాస్త్ర విశారదః । డ
 త్తో తురం మేదిసిశం భేతాగో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౨ ॥ రాజ స్వమసి సర్వజ్ఞ
 స్త్వం హి సాక్షా ద్భవహస్తతిః । త్వయాహి సదృశః కశ్చిన్నాన్యస్తే వాత్ర
 మహీభుతే ॥ ౧౩ ॥ వత్సామ్యమృహం కథాం దివ్యాం సంపదంశతికాం పునః । త
 స్వా స్వము తురం దత్వా కృతకృత్యోభవేన్ ॥ ౧౪ ॥ ఇత్యుక్తాన్వినకథాం
 దివ్యాం స క్తుం సముపక్రమే । అసీచక్రపురం పూర్వం వంగ దేవేమశోభనం ॥
 తస్మిన్నాస్తాముభేవేశ్యే సురూపేమాత్మనంపనే । మందరీరూపవత్యాభ్యేస్యస్యధ
 ర్నిరతేదిరం ॥ ౧౬ ॥ అలాభా తేజేభ్యత్ర పురేకృచ్రమవాప్యచ । త్యక్తాన్విత
 ద్భయమా రాజ న్పురం ప్రతిపురాంతరం ॥ ౧౭ ॥ రాజాతతోపిరామాభ్యోవీత
 రాజ్యంపరై ర్యుధి । పరాజితోనష్టభార్య సృపుత్రస్యపురంగతః ॥ ౧౮ ॥ నిర్
 తౌతౌపితాపుత్రౌ తస్మాద్భక్త పురాదుభా । యేనాభ్యసాగతే వేశ్యే పురానా
 త్మసుతేజే ॥ ౧౯ ॥ పితాపుత్రావగమతాం చాభ్యసా తేనతాపుభా । దృష్ట్యా

వదినాలుగు దివ్యములై న కథలనుజెప్పెను - మిక్కిలి బుద్ధిమంతుండును సమ
 స్థాస్త్రయులఁ దెలిసినవాఁడు నగుపట్టి యావిక్రమార్కుడా కథలకు సమా
 థాసమగునటు తురము చెప్పెను - ఇట్లు తుర మిచ్చిన యావిక్రమార్కుని గూ
 ర్చి బేతాగూఁ డిట్లనెను. ౧౨- ఓయిరాజా నీవన్నియంశములు తెలిసినవాఁడ
 పు నీపు బృహస్పతి వె ఈభూమియం దెవఁడును సీతో సమానుఁడుకాఁడు. ౧౩-
 నేను దివ్యమైన యిరువదియైదవ కథను జెప్పెదను దాని కు తురముచెప్పిన నీపు
 కృతికృత్యుండవగునుగోయి రాజా - ౧౪ - అనియిట్లు చెప్పి యాబేతాగూఁడు
 దివ్యమైన కథను జెప్పనారంభించెను . పూర్వము వంగ దేశమందుఁ జక్రపుర
 మనియొకపట్టణము మిక్కిలి యందమగునది యుండెను - ౧౫ - అపట్టణమం
 దు బహుకాలమునుండి మంచిరూపముగలయట్టియఁ దమ భమఁమునుదప్ప
 నియట్టి తల్లి కూతులగు వేశ్య లిద్దరుండెరి - అందు దల్లి పేరు సుందరి
 కూతురు పేరుకావవతి. ౧౬- వారెద్దరు నాపురమందుఁ దమ కేలాళము లేకుం
 డతువలన మిక్కిలికష్టపడి యాపట్టణమును విడిచి మత్తయెక పట్టణమునకుఁ
 బోను బయలు దేరిబోయిగోయి రాజా - ౧౭ - తరువాత నాపట్టణము రాజా
 రాముండనువాఁడు తనరాజ్యమునుబోగొట్టుకొని శత్రువులచేత నోడఁగొట్టె
 బడినవాఁడై తనభార్యవాదఁగొదనకొమఱుతోడఁదనపట్టణమునుజేరెను. ౧౮ -
 అతఁడీ కొమఱు లిద్దరు నాపట్టణమునుండి బయలు వెడలిరి - అపట్టణమును

పదాంకితాన్యత్రయోశ్చ గతయోఃపురః॥ ౯౦॥ వేద్యయోః పితరం వాక్య
మితీపుత్రో భ్యభాషత । అస్మిన్నభ్యనిభాతాత గతేనార్యాప్రభావిహ॥ ౯౧॥
నారీం త్వముద్వహతయో ర్యాతాం స్వభువదాంకితా । హస్తీస్త పాదాంకి
తాం నారీముద్వహేయమహంతుతాం॥ ౯౨॥ ఏవము క్షపితాపుత్రే శాబ్రపీ
తృతశేతిన । గచ్ఛంతావితితౌనాశ్శ్యాతే ఉపాగమతామథ ॥ ౯౩ ॥ శితాశ
పూర్వసమయాత్పుత్రీంస్వభువదాంకితాం । ఉపయేమేమూతరంతుపుత్రోహా
స్వపదాంకితాం ॥ ౯౪ ॥ తతస్సాతుపితాపుత్రౌ పుత్రీమూత్రో స్తయోస్తథా ।
స్త్రీయశ్చ జనయామూనతుఃపుత్రా న్పుతరా స్మృతా॥ ౯౫॥ శాంతా నవృధి
శ్చైవ నతేపుత్రా రాజశేఖర । తేహమహ్యోస్య సంబంధా హ్యనంకిం వదబు
ద్ధిమన్ ॥ ౯౬॥ శ్రీమూతః । ఇతిస్వహా భూతభర్తా విక్రమార్కో ద్విజోత్త
మాః । తత్సంబంధమజాసన్య సశంక శ్శాస్త్రగహితం॥ ౯౭॥ జగామహా
గః సం రాజాత్మాస్థీం భూత స్తముద్వహన్ ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మకృతే - బ్రహ్మం

డి బయలుదేరి పోయిన యాతల్లి కూతులగు వేద్య తేత్రోమమ బోయిరో
యాత్రోవనే యాతల్లి కొమకులును బోయిరి - అప్యమ ముందుపోయిన
యావేద్యయశుగులను ద్రోవయందుఁబూచి యారాజకొమకు తల్లితోనిట్లు
నెను - ఓనాయనా యీత్రోవ నిదరు స్త్రీలు పోయియున్నారు- ౯౦. వారి
లో నిదతిలో నెవతె పెదవగులు గలదో యాపెను నీవు పెండ్లి యాశుము
చిన్నయశుగులుగల దాని నేను పెండ్లి యాడెదను - ౯౧ - ఇట్లు కొడు
కు చెప్పఁగాఁ దల్లి యల్లు యని యంగీకరించెను - ఇట్లు నిశ్చయముచేసి
కొని పోవుచు వారిదలు నా ముంచు పోయిన స్త్రీలను సమీపించిరి- ౯౩ -
అంతనాతల్లి తోలుతఁ జేసికొన్న నిబంధనము ప్రకారము పెదయశుగులదా
నిని పెండ్లిచేసికొనెను - కొడుకు చిన్న శుగులుగలదానిని పెండ్లియాడెను- ౯౪-
తరువాత నాతల్లి కొమకులఁ బ్రకారము తల్లి కూతురగు నావేద్యలయం
దుఁగూతులను మంచికొడుకులను గలుగఁజేసికొనియిరాజా-౦౫- ఆవిడ్డలుశాం
తిపరులై వృద్దిబొందిరి - ఓయి మిక్కిలి కుశలతగల విక్రమార్కమహారా
జావారొకరోకరి కేమిసంబంధముగల వారుగా నుందు రొకరినొకరెట్లు పిలు
చుకొందురు చెప్పము- ౯౬- ఓ బ్రాహ్మణోత్తమలారా పిశాచ నాధుడగు
నాజేతాకునిచేత నీరీతినశుగఁబడి విక్రమార్క మహీపాలుఁడా శాస్త్రునిందిత
మే నసంబంధమును జెలియకసంశయముతోఁగూడినవాడై యతనిమోచికొ
నును నూరకతనత్రోవనుబట్టిపోయెను - ఇది బ్రహ్మస్వరూపమగు బ్రహ్మాండపు

దశపురాణే - ఉత్తరఖండే - దేవాంగచరితే - విక్రమార్కసాఖ్యానే - బేతా
భవంచరితతి కథా కథనంనామ - చతుర్వింశోధ్యాయః.

శ్రీసూతః॥ ఏవంగత్వాశోతిహారంశుశ్రావమధురస్యనం॥ తంత్రీలయ
సమాయుక్తం దివ్యగానం మహాద్భుతం॥ ౧॥ శ్రోతృగాణాం శ్రోత్రమధురం
మనమస్వివివధానం | చింతయామాస సతదా రాజ రాణీతకోవిదః॥ ౨॥ అ
పౌనాగేతస్య మాధుర్యం కేవలాగీయతేత్రతై | కయా వాగీయతేనాహం
బానామీతివిత్కతాయ॥ ౩॥ తతోద్రుతవదంగత్వా దదశమహతీం శిలం॥
అధిష్టాయమహావీణాం గృహీత్వా మంజుళస్యనం॥ ౪॥ గాయంతీం సుస్వ
రంగీత మీశ్వరీసుతిసంయుతం | శ్వాహం దివ్యాంగనాం కాదిత్ విక్రమా
ర్కోమహీపతిః॥ ౫॥ తస్యా స్తమివాపమాగత్వ తలవాణ్య విమోహితః | ఉ
హవవాక్యం మధురం యుక్తియుక్తం మహీపతిః॥ ౬॥ కాసిత్వం పద్మప్రతా
క్షీ వీణాగానవివక్షణే | మాతంగీవాపరాలోహే వల్లక్తి వాదనప్రియా॥ ౭॥ య

రాణమునం ను తర ఖండము నందు దేవాంగ చరితమందు విక్రమార్కసా
ఖ్యానమందు బేతాభుర డిరువది యెదు కథలు చెప్పట యన్నది యిరువది
నాల్గవయధ్యాయము.

ఈ ప్రకారమూ విక్రమార్కుడు బహు దూరముపోయి వీణతంత్రుల
యలతో, గూడినట్టియు మనోహరమైన నాదముగలయట్టియు విసువారికిం
జెల్పలకింపయి మనస్సునకుసంతోషమును వృద్ధిబొందించునట్టి యత్యాశ్వర్య
కరమైన దివ్యసంగీతమునువినెను - సంగీతవిద్యావేదియైన యారాజస్వ డిట్టిని
యూగోచించెను - జౌరయేమిటా సంగీతము సాగెను - ఇక్కడ నెవ్వఁడుపాడు
చున్నాఁడు - ఎవతెపాడుచున్నది నాకుఁ దెలియలేదని యూలొచించుచు నక్క
డనుండి త్వరత్వరగా మఱి కొంచెముదూరముపోయి యక్కడ నొకపెద్దతూతి
మీఁదఁగూర్చుండి గొప్పవీణనెత్తిగాని మంచిస్వరముగలిగి యీశ్వరునిస్తోత్ర
ముతోఁ గూడియున్న సంగీతమునుబాడుచు మధురమైనకంతనాదముగలిగియు
న్న యకావనమధ్యస్థురాలగు నొకడివ్యస్త్రీని విక్రమార్కుఁడుమాచెను- ఆపె
దగిరఁబోయి యాపెసొందర్పమునకు నాశ్వర్యముగొందినవాడై యుక్తితో
గూడినదై ప్రియమెయుండు నొకమూటనారాజుచెప్పెను- వీణవాయిండుచు
బాసుటయందుఁ జతురురాలై న యొకమలములవంటికన్నలుగలదానా నీవె
వతెచ్చ వీణవాయిండుటయం దినుముగల మాతంగియనుదేవతవా - లేక సాగ
సై న దేహముగల బ్రాహ్మియును దేవతవా గానమందానక్షరాలై న కచ్చసి

దాన్వబ్రాహ్మీ సుందరాంగీ కచ్చపీ గానహాలుసా । కమలావాసరాగోహీ క
మనీయ భుజాన్వితే ॥ ౮॥ ఇంద్రాణీవా కంబుకంఠీ మత్తమాతంగ గామినీ ।
రంజివాభి తరం భోరు బింబాక్షి కమలాననే ॥ ౯॥ ఉర్వశీ వా సుందరాంగీ
స్వత్గీతవిశారదా । తవనక్రగ్రింపగోరాక్షి చంద్రంపరిహాసశ్రవ్యముం ॥ ౧౦॥ దా
డివిభాఫలబీజాని ధిక్కుర్జ్యంతి రదా న్న । తవమధ్యం గగనవత్ అణువచ్చుని
భాతిమే ॥ ౧౧॥ తవగీతం సమాశ్మణ్య నవలంతిమృగాంగనాః । పదాత్పదంత
ధావృతా శుష్కాః పలనయంతిహి ॥ ౧౨॥ కిన్నామతేషితాగోవా భతా
వామ త్తకాశినీ । పుత్రోవావదహార్యంగి వృచ్ఛో మమసావరుం ॥ ౧౩॥ క
సాహోకాదిమం లోకం ప్రాప్తాని శఫకేషణే । త్వాం స్పృహన్ పరతం మన్యే
లోకకతాకార మీశ్వరం ॥ ౧౪॥ త్వం సాందర్భనిధిఃకావా సర్వవిద్యా విశార
దా । సత్యం బ్రూహివహోమేద్వ సాదరిం పరిస్పృచ్ఛతః ॥ ౧౫॥ త్వస్యాంధర్వం
వణకయితుం బ్రహ్మణాపి నశక్యతే । శివేక విష్ణునా వాపి కావాత్స మహాన
తకనే ॥ ౧౬॥ ఏవం పృష్టా మహీపేన యక్షిణీసా మహామతిః । ఉవాచవా

యపదేవతనాసుందర మైనభుజములతో గూడినదానాల్మీవాశంఖమువంటికం
తముగలదానామవస్తువునుగవలెనడుమవట్టియింద్రనిభార్వవాసాగసెనయ
నటికంబములవంటితో డలుగలదానా దొండపండువంటిపెదవిగలదానాకమల
ములవంటిమోముగలదానా రంభావా - ౯ - సుందరమైన దేహముగలయట్టియు
స్వత్తరమందు బాటయందు జతురురాలైనయూర్వశివా - పీచకోరములవం
టినేత్రములుగలదానాపీమొగమీచంద్రనిఃబరిహాసముచేయుచున్నది-౧౦-నీ
పండు దాడిమవిత్తులను దిరస్కరించుచున్నవి - నీ నమమాకాశమువలె న
ణువువలె నగవమచున్నది - నీపాటమిని యాడులేండు కదలక నిలువబడియు
న్నవి - అట్టె యెండినచెట్టు దిగిరించుచున్నవి-౧౨-ఓసాగనుక త్తియా నీపే
కేమి నీతండ్రయెవఁడు నీపెనిమిటి యెవఁడు - నీకు గొడుక్కవఁడైన నున్నాడా
యీవయినమంతయుఁ బ్రీతితోనడుగుచున్న నాకుజెప్పము-౧౩-ఓమీవాసముల
వంటికన్నులుగలదానా యేలోకముననుండి యీలోకమునకు నీవు వచ్చితివి -
లోకములనుస్పృశించునట్టిబ్రహ్మ నిన్నుస్పృశించి యంతల సాగసెనన్నపినిచా
లించియుండునదియెంచెదను-సాందర్భమునకుఁగనియెనీయు నవన్నవిద్వలను
దెలిసినట్టిసేవెనతెచ్చఁ ప్రేమతో నడుగుచున్న నాతోగి నిజమునుజెప్పము-నీసాగ
నును పరింపను బ్రహ్మకును విష్ణునకు శివునకును శక్తిలేదు-నీవెనతె విక్కడ

కన్యం వాక్యజ్ఞం తం భూపాలశిరోమణిం॥ ౧౭॥ అహం నామ్నా దేవదత్తాపి
తామేసింధుభూపతిః । జాయాహం పుష్పదంతస్య భూపతేరమితౌజసః॥ ౧౮॥
శ్రుతకీర్తేన్ముషాసానం మమ హేమవతీపురం । మద్భృతాశివశాశేన భేతా
శస్సమజాయత॥ ౧౯॥ అహం తస్యావియోగేన పర్యటామి సదాప్రభో । న
యాతిమమరాజేంద్ర కాలః కేనాపి హేతునా ॥ ౨౦॥ దివామే హరిశేహాప
మేతద్రూపంనిశిప్రభో । మద్భయ్యదనాలోకో యదామమభవిష్యతి॥ ౨౧॥
సమాం భతాపిశాచేశో వీశ్నేతయదివై కథం । తదాపయో శ్శాపము కిర్భ
విష్యతిమరత్యయా॥ ౨౨॥ యిత్సుక్తంశపతాపూర్వంశంభనానా మహాయ
శః । నాహం శిక్తోమిభతావరం గత్వాతత్ స్థానిహిక్షింతం॥ ౨౩॥ నైవశ
క్తోమమపతి జ్ఞాతుంమాం శాపమోహితః । శంకరేణ పురైవోక్తం యువ
యోశ్శాసనమోచనం॥ ౨౪॥ విక్రూడిత్యభూషేనభవేదితిమహాభుజ । సరాజా
రాజశాదుకాల స్సముదీర్క్షేతనాకుతః॥ ౨౫॥ శాపస్య మోక్షణం తేన భవే

నున్నావుఅనియిట్లువగగామిక్కిలిబుద్ధిమంతురాలై నయాయుక్షకన్యయా
ప్రశ్నేష్టండగు విక్రమార్కున కు తర్థము పలికెను - ౧౭ - నావేరు దేవదత్త నా
తండ్రిసింధురాజు - నేమిమిక్కిలి పరాక్రమముగల పుష్పదంతండను రాజునకు
భార్యను - శ్రుతకీర్తియను రాజునకు గోడలను నాతాపు హేమవతీపటణామ
నా పెనిమిటి సాంబళిపుని శాపమునుచేత భేతాశుండాయెను - నేనతని విరహ
ముచేత దిరుగుచున్నానోయి రాజా - నాకేవిధమునను గాలము గడవకయు
న్నది - ౨౦ - నాకు బంగలులేడిమార్పును రాలి యియ్యారావునోయిరాజా - నాపె
నిమిటి ముఖమును జూచునట్లు నా కెప్పుడు సంభవిలునో పిశాచనాయకుడై
యున్న యానాభర్త యెట్లైన నన్ను జూచెనా యవ్వనుమాయిదఱకు శాప
ముతీరును - ౨౨-౨౩యిమిక్కిలికీర్తిగలవాడామాకుశాపమిచ్చునపుడుశివుండేటు
చెప్పియున్నాడు నేను నాపెనిమిటి యున్నతావునకుం బోయి యతని జూచు
టకు శక్తురాలనుగాను శాపముచేత జ్ఞానహీనుడుగా నుండెడి నాపెనిమిటి
నన్నెఱుంగనేచాలను - సాంబమా ర్తి పూర్వమే మాకు శాపవిమోచముని
క్రమార్క మహారాజుచేత నగునని చెప్పెను రాజప్రశ్నేష్టండైన యా విక్ర
మార్క మహారాజు మమ్ము నేతిధమునఁ జూచును అతనిచేత మాశాపమెట్లు
తీరును - లేక నచ్చేళ్ళిరునిమాట తప్పనా ఆ విక్రమార్కునిచేతనే మాశాప
ముతీరును అని యిట్లుచెప్పి మరల నాదేవదత్త యారాజుతో నిట్లనెను - ౨౭ -

సన్నకుతటవయోః । వెయధ్వమపివాక్యస్యశంకరస్యభవేత్కథం ॥ ౨౬ ॥ తే
 నైవవిక్రమాక్షణగతశాపౌభవేషహి । ఇత్సుక్వాదేవదత్తాస్సాన్యపంతం
 పునరబవీత్ ॥ ౨౭ ॥ కస్యంపురుషశ్శాదుల నామధేయంతుకింతవ । దే
 వోవాబ్రాహ్మణోవాత్వంవేదశాస్త్రాక్షపారగః ॥ ౨౮ ॥ ఇంద్రోవాపి
 ఘరథవాబ్రహ్మణాభారతీపతిః । అథనావిక్రమార్కీవా రాజరాజశిఖా
 మణిః ॥ ౨౯ ॥ కిమథమాగతోనీహమహానిశిమహాబల । ఇతిస్వస్వసయా
 రాజాతామవాచమానః ౩౦ ॥ అహముజ్జయినీనాథోవిక్రమార్కీ-
 మమాభిథా । కాలపూరుషనామ్నాతుహోదీతోవైవరాననే ౩౧ ॥ భౌతశం
 తంసహనేతుంయోగివర్వేణాధీమతా । తతోగత్వామహాశాఖపటవృక్షం
 మహావాన్నతం ౩౨ ॥ తత్రసితంభూతనాథంద్వస్తాభతాళనాయకం । బ
 హ్మీనాంసరసానాంచదుహాహాణాంవరాననే ౩౩ ॥ ప్రవక్తారంకథా
 నాంతంజిత్వాహంబహుమాయినం । యుక్తియుక్తరుతరైశ్చసమాథా
 నాన్నితైసతః ॥ ౩౪ ॥ గృహీత్వాద్యహిగచ్ఛామితందేకంయత్రయోగిరాత్ ॥
 ఇత్సుక్వంతంరాజానందేవదత్తావరాంగనా ॥ ౩౫ ॥ హసన్ముఖతదాభూ
 త్యావాక్యమేతదుపమా । క్వవాద్యమమభతానేభూతభతాళనాయ

ఓపురుషశ్రేష్ఠుఁడానీనెవఁడవు నీపేరేమివేదశాస్త్రముల యర్థమును దెలిసిని
 నీవు దేవుఁడనా బ్రాహ్మణుడనా ఇంద్రుడనా విష్ణువనా సరస్వతీవిభుఁడని బ్ర
 హ్మనా - లేక రాజశ్రేష్ఠుఁడవైన విక్రమార్కుఁడనా - ఓయి మిక్కిలి బలవం
 తుఁడా సగమురాత్రివేళ యస్కండ్కికీలవచ్చితిని - అని యిట్లాపె యను
 గఁగా నావిక్రమార్కుఁడు సప్తమ నాపె కుతరుము చెప్పెను- ౩౦- నేనుజ
 యినీపటానుచకధిపతిని నాపేరు విక్రమార్కుఁడందురు - ఓ శ్రేష్ఠమైనమొగి
 ముగలయక్షిణీమిక్కిలి బుద్ధిశాలియైన కాలపురుషుఁడనుయోగి శ్రేష్ఠుఁడు న
 న్నా బేతాళునిఁదెచ్చి తనకొన్నగింపుమని యనుగఁగా సంతమిక్కిలి పొడగై
 నకొములు గలిగి యత్సున్నతమెయండు మత్తచెట్టు దగ్గిరికిఁబోయి యాన్వట
 నున్న భూతముల యధిపతియైన బేతాళరాజునుజూచి విననింపులై యూహిం
 ప శక్యములు గాకయండు కథలు చెప్పసటియు సనేక మాయలు నేర్చినటి
 యాబేతాళుని యుక్తిగలవై యతనికి సమతములుగాగల కథలు చెప్పి జ
 యించినవృక్షతనిబట్టికొనియోగీశ్వరుఁడున్నచోటకిబోవునున్నాను అనియిట్లు
 చెప్పిన యావిక్రమార్క మహారాజుతో శ్రేష్ఠస్త్రీయనిన యాదేవదత్త సప్త

కః॥ ౩౬॥ గృహీతోయదిమేభతా- యద్యాసితఃత్వయాధునా । తం దశే-
యమహీసాల మచ్చితా నందదాయినం ॥ ౩౭ ॥ ఇత్స్య కస్యితయా రాజా
శతాశం తమవశే-యత్ । బద్ధం జటాభిఃస్పష్ట సం మహామాయావిశారదం॥
౩౮॥ సాదదశే- తత స్త్వీ భతా-రమసి తేక్షణా । వృషభాగ స్థితం రాజః
విమానసమివామయం ॥ ౩౯ ॥ అవశ్యతోసిభతా-కః స్వకాంతాం చారుహ
సినిం । సుందరాంగీం దేవదత్తాం ప్రావచానంతము తమం ॥ ౪౦ ॥ తయోఃన
రస్పరాలోకాత్ యక్షిణే భూతనాథయోః । విరామాదభశావస్య త్వక్వా
రూపేవ పూర్వకే ॥ ౪౧ ॥ దివ్యరూపే ప్రవద్యాశు దేవగంధర్వ సేవితౌ । ఉ
భాదివ్యాంబరధరా దివ్యచందనచ్చితౌ ॥ ౪౨ ॥ దివ్యాభరణా నంవనౌ దివ్య
స్సగ్భిర్వభాషితౌ । దివ్యం విమానమారుహ్యా రేజతుః ఖేమహాప్రభం॥ ౪౩॥
దీవయంతౌ స్వభా సాత్తో దిశోదశ మహాబ్రహ్మ । ఉభావనోస్య మాలో
కస్యత్ప్రీ ముషజగ తుః॥ ౪౪॥ పరస్పరం సల్లవంతౌ పూర్వ స్తత్తం ముదా

సునిటనిపలికెను- భూత భేతాభురకుఁ బ్రభువైన నాపెనిమిటి యిప్పుడెక్కడను
న్నామ - ౩౬ - నాపెనిమిటి పలుకోఁబడెనా నీచేతనిస్వమ దేవదేవా - అతని
జూచిననామనన్ను సంతోషముకలుగునుగనుక నతనిస్వమ నాకగపలుపు
మరూరాజా - ౩౭ - ఈప్రకార మాపె యమగంగా సంత నావిక్రమాక
మహారాజు జడలచేతఁగట్టఁబడి తననీపువూదనున్న మిక్కిలిమాయలునేచిఁ న
యాభేతాభుని నాపె కగపటిచెను - ౩౮ - అంత నల్లని కన్నులుగల యాదే
వద తి యావిక్రమాకుఁనినీపువూద విమానమందు దేవతయున్నట్లున్న యాదే
తాభునిజూచెను - ౩౯ - అభేతాభుఁడును సాగసెన నగపును సాగసెనదేహా
మునుగల యాతని భార్యనజూచి సంతనమును బొందెను - ౪౦ - వారిద్దఱకు
నొంకొరులచూపువలన శాపముతీరెనుగనుక నిద్రలుమునుపటిరూపములవిడిచి
దివ్యరూపములనుబొంది దేవతలచేతను గంధర్వలచేతను నేదినఁపఁబడిన వా
రై యిద్దఱు శ్రేష్ఠములైన పుత్రుములఁగట్టుకొని దివ్యమైన చందనముపూసి
కొని సాగసులై ససాములచేతను బువ్వలచేత నలంకరించుకొన్నవారై యా
కాశమందు దివ్యమైనవిమానమునెక్కి-ప్రకాశించిరి - ౪౩ - అప్పుడు తమతేజ
స్సుచేతఁ బదివిక్రులను వెలిఁగించుచున్న యాయుద్ధతాకరినికరెంతసేపుచూ
చిననుదనియైరై - ౪౪ - మునుపటితమనమాచారుము నొకరితో నొకరుమాల
లొనుకొనుచుసంతోషముతోఁగూడినవారై దేవతలచేతనుదిద్యాధరులచేతను

స్వితౌ । స్తూయమానౌ తథాదేవైః । విద్యాధురగణైః సథా॥ ౪౫॥ విశ్వావసు
ప్రభృతిభిః గంధర్వైః మధురస్వితైః । గీయమానస్య చరితౌ కేజతుస్తా వి
మానకే॥ ౪౬॥ తదాస్మత్తం ప్రవవృత్తే కృతమమరసాంగణైః । దివ్యగాన స
మాయుక్తం సర్వలోక మహాప్రియం ॥ ౪౭॥ దేవదుందుభయోనేదుః పుష్ప
ద్వషిః పసాతుచ । కైలాసవాసినః సర్వేముదం ప్రాపురసు త్తమాం ॥ ౪౮॥
మహానందం జగతుస్తౌ పార్వతీ పరమేశ్వరీ ॥ బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాప్ర
శ్నమోషం ప్రాపురసు త్తమం ॥ ౪౯॥ విమానసం తదాలోక్య దేవదత్తాన
మర్చితం । దేవాంగంవిక్రమాకస్తంతేజసాభాస్కర్షప్రభం॥ ౫౦॥ ఆశ్చర్యయ
క్తోన్యపతిః కమేతదితి చింతయ ॥ ఆనంద సాగరేమగ్నః బభూవ సజ్జవేత
సః॥ ౫౧॥ తథా భూకంతురాజానం వాక్యజ్ఞం వాక్యకోవిదః । దృష్ట్యాప్రో
హాప దేవాంగః దేవదత్తా సమర్చితః॥ ౫౨॥ రాజేంద్రం విక్రమాదిత్య మ
హాబలవరాక్రమ । త్వన్నావాసు పవిత్రేణ శాశానిమ తరం హ్యహం॥ ౫౩॥
త్వత్కృతసోష్ణకారస్య విధాతుం ప్రతుష్టవ క్రియాం । సశక్నోమి తథాపీహ
య తేషమసిరోచతే ॥ ౫౪॥ తన్నేబ్రూహి మహాభాగ కరవాణి ససంశయః ।

బాగడబడుదు విశ్వావసుపు మొదలగు గంధర్వశ్రేణులు తమచరితలను శాచు
చుండగా వారు విమానమందుఁ బ్రకాశించిరి - ౪౫ - అష్టాక్షస్థరలందఱుసా
గసై న పాటలతోడ సందఱుకు సంతోషకరముగా నాడనారంభించిరి - ౪౬ - దే
వతల నగారాలు మోగెను - పూలవాన కురిసెను - కైలాసమందున్న వా
రందఱివీవలీని సంతోషముచుబొందిరి - ౪౮ - పార్వతీ పరమేశ్వరు లధికసం
తోషముచుబొందిరి బ్రహ్మయనిమపునింద్రుమనుబరమానందభరితులై రి - ౪౯ -
అస్పృశావిక్రమాకమహారాజు విమానమందు దేవదత్తతోఁగూడఁగూర్చుండి
సూర్యునితో నమాన మెన తేజస్సుతోఁ బ్రకాశించుచున్న యాదేవాంగునిజూ
చియాశ్చర్యపడియిదియేమనిచింతించుచు సంతోషసముద్రమందుమునిఁగిమం
దీభావించిన ప్రజగలవాఁడాయెను - అట్లున్న యావిక్రమార్క మహారాజును
జూచియా దేవదత్తతోఁగూడనున్న దేవాంగుఁడు విక్రమార్కమహారాజు మా
టలనేర్చెత్తిగినవాడుగ నుకడఁదలమాటలనేర్చు మెరయుటల్లతనితో నిట్లనెను - ౫౦
ఓయిరాజరాజనై నవిక్రమార్కుడా మిక్కిలిబలమును జరాక్రమమునుగలవా
డా నీవనుచుఁగొదమెన యొడచేత నేనీశాపమను సముద్రమును చాటితిని నీవు
చేసిన యుపకారముచకు నేనుబదులు చేయఁజాలనై నను నీ కేదిషముగానుండు

దేవాంగే నై వముక్తుమభార్యాయుక్తేన సాదరం || ౫౫ || విక్రమాణోఽతి
 మేధావీ విచిత్రవ్యవ పునఃపునః | ప్రాథమ్యామాన తం శూరః సమస్కృప్తి
 త్యస్సవీరిభీతం || ౫౬ || హేదేవాంగ మహాదేవ భక్తబృందాగ్రణీ భవా
 యదితమహామధ్యధే దేహీమే వరవిరాదృశం || ౫౭ || యదాస్మరామి దేవాం
 గత్యాం దేవగణసేవితం | తదా భృతాశ్చమాసేనా మత్సం నిశిమవాత్సహీ ||
 ౫౮ || మమూయమవ్యతేకమేతత్కృతేవ్యం త్వయానఘ | ఏవతేవ్యవరో
 మహ్యం దీయతాం యదిరోచతే || ౫౯ || ఏనం సంప్రాశ్నితస్తేన విక్రమా
 కేణాభీమతా | దేవాంగ స్వబ్రహ్మద్యాక్యం తథా స్థితితథా స్థితి || ౬౦ ||
 ఏనంద త్వవరోభూవః విక్రమాణోఽముదానితః | గన్యామీతితమామంత్య
 గంతం సముపచక్రమే || ౬౧ || తథా భూతంతురాజానం దృష్ట్యా త్రైలోక్య
 సుందరం | దేవతత్వావోదితస్సా దేవాంగః పునరబ్రవీత్ || ౬౨ || కాలపూ
 రుషనామాసం త్యాం బలిం దాతుముద్యత | విదిరాజేంద్రనుమతే తస్మాగ్ని
 హివాగ్మహీ || ౬౩ || యనాత్వాకాలపురుషః రాజా స్వాహీతి నై వదేత్ |

నోదానినాతోఽజైవము తప్పకచేయుమను- అనియిట్లుభార్యతోఁగూడనున్న
 యాదేవాంగుఁ డాదరణమతోఁ జెప్పఁగా మిక్కిలి బుద్ధిమంతుఁడైన యాచి
 క్రమాత్కృష్ణుని కొంతసేపాలోచించి యాదేవాంగునకుఁ బ్రణమిల్లి తనకోరిక
 సడిగెను - ౫౬ - ఓయిదేవాంగుఁడా నీవుసాంబమూర్తి భక్తులసమూహము
 నమొనటివారఁడవు - మిక్కిలి బుద్ధిశాలివైన నీవుసంతోషమును బొందినవత్తు
 మున నాకటివరమిమ్ము - ౫౭ - దేవాంగుఁడా దేవతా సమూహములచేతఁ
 గాలువఁబడెను నిన్ను నెవ్వరుతలఁతునో యన్యమే నీవుభేతాశ్చర్యావముతో
 నామొదలకురావలయును - ౫౮ - నేనేమిచెప్పెదనో దాని నీవుచేయవలయు
 ను ఈసరము నీకీషముగానున్న పక్షమున నాకీషలయును- అనియిట్లా విక్రమా
 ద్భుఁడు వేషిగొనఁగా నాదేవాంగుఁ డట్లుకానిమర్మియు తురముచెప్పెను- ఇట్లు
 వరవిరాఁబడినవాఁడై యాచిక్రమాత్కృష్ణుని సంతోషించి యాభేతాశ్చర్యనియొద్ద
 సెలవుతీసికొనిపోనుబయలు వెడలెను- అటుబయలుదేయున్న మిక్కిలిసాగసె
 నయాచిక్రమాత్కృష్ణుమహారాజునుజూచి యాదేవాంగ మహామునితన భార్యయైన
 దేవదత్తచేతఁబ్రేరతుడై మరలనిట్లనిపలికెను-ఓయిమంచిబుద్ధిగలరాజు శ్రేష్ఠఁ
 డా కాలపురుషుఁడనుచెవాగీత్యదుఁడు నిన్నుఁ గొనికుబటియిగానుద్యుక్తుడని
 నీవుతెలిసికొమ్ముకాగ్ర త్రతోనుండుము- ఓయిరాజుయెవ్వరునిన్నుఁ గాలపురు

తదా త్వయాన వ క్షవ్య త్వం స్నాహి ప్రథమం ప్రభాః॥ ౬౪॥ యదా త్వాం
కాలపురుషః సమస్కర్షితిశై వదేత్ । తదాత్వయానవ క్షవ్యః ప్రథమం త్వం
సమస్కరు॥ ౬౫॥ సమస్కర్షితి తస్మిం స్తు కాలపూరుషనామని । చంద్ర
హాసం సమాదాయ పాణినా నృపనత్తమ ॥ ౬౬ ॥ బల్యధికం కాఃకాదే
వ్యాః తచ్చిరశ్చిన్విసత్పరం । తదాసాకాళికాదేవీ ప్రసన్నా తేభవిష్యతి॥ ౬౭॥
తతస్యా శంకరీదేవీ మాంతు భేతాళరూపిణం । వశగంతేనదారాణా కరిష్య
తిససంశయః॥ ౬౮॥ చక్రవతిత్వమపి తే దీక్షుమాయుశ్చ భూమివ । భక్త
దంతామణిః కాళీసాజాన్యతిన సంశయః॥ ౬౯॥ ఇత్త్యుక్త్యానతు దేవాంగః
దేవదత్తా సమన్వితః । ఆప్యభ్యుతం రాజరాజం యదకా కైలాసభూధరం ॥
౭౦॥ తీతస్సవిక్రమాదిత్యః తం దేశే మగమద్వ్రితం । కాలపూరుషనామాసా
యత్రా సేయోగివల్లభః॥ ౭౧॥ తం దదశతత్తోయోగీ విక్రమాకం మహీ
పతిం । క్ష్యభేతాళః ఖేతాళః ఇత్యై వృచ్చత్సాచరం ॥ ౭౨ ॥ తతస్స విక్ర
మాదిత్యః వృచ్చంతం యోగిసంప్రతి । అబ్రవీత్సర్వస్వత్తాంతం బేతాళసమ్య
మహాత్మనః॥ ౭౩॥ తతస్స కాలపురుషః శ్రుతవృత్తిః త్వరాన్వితః । విక్రమా

మంశుస్నానముచేయుమనిచెప్పవోయవ్యమనీవతనిముందు స్నానముచేయుమ
నుము-ఎవ్వకుకాలపురుషుడనిన్ను సమస్కరింపుమనునోయవ్యమనీవతనిముం
దుసమస్కరింపుమనుము - ఆకాలపురుషుడను సమస్కరించుచున్నవ్యమనీవు
చంద్రహాసమునై త్వీని కాలికాదేవికి బలిగాఁజూచు ద్వరితముగా నతని తల
నఱుకుము - అంతనాకాలికాదేవి నీకునుగ్రహమునేయును - ౬౭ - అంతశు
భకరురాలైనయాకాలికాదేవి బేతాళరూపదారియైన సన్నునీకువశ్యునిగాఁజే
యునునందియములేదు - ౬౮ - భక్తులకుఁ జింతామణియగునట యీ కాలి
కాదేవి నీకుఁజక్రప ర్తిత్వమును దీక్షుమాయువునీఁగలదు అనియిట్లుచెప్పి యాదే
వాంగుడను తనభార్యయైన దేవదత్తతోఁ గూడినవాఁడై యావిక్రమార్కుని
సెలవడిగిల్గిని కైలాసపర్వతమునకుఁబోయెను - ౭౦ - అంత నావిక్రమా
ర్కుఁడై కాలపురుషుడయోగీశ్వరుఁడను తావునకుఁ బోయెను - ౭౧ - పిమ్మ
ట నాయెకాగి యావిక్రమార్కునిఁజూచి బేతాళుఁడెక్కడ బేతాళుఁడెక్కడ
నని యూదరుముతోడవడిగెను - ౭౨ - తరువాత నావిక్రమార్కుఁ డిట్లును
చున్న యాకాలపురుషునితో బేతాళునిసమాచారమునంతను జెప్పెను- ౭౩-
అంతట నాకాలపురుషుఁడై సమాచారమునువిని త్వరితముగా నావిక్రమా

కేణ సహితః ప్రాయాద్వై కాళికాలయం॥ ౭౪॥ ప్రవిశ్య కాళికావేశే కా
లపూరుషయోగిరాగ్ । విక్రమాకం బలిం చాతుం కాళ్యాస్సక్తృతనిశ్చ
యః॥ ౭౫॥ స్వాభీషానిప సంప్రాప్తుం తస్మాను మదావతః । విక్రమాకం
మహీపాలం స్వాహిం స్వాహీనిసోబవేత్ ॥ ౭౬॥ తతస్స విక్రమాదిత్యః దే
వాంగవచనంన ౭౯ । త్వం వాస్వాహప్రథమంయోగి౯ ఇతిహూవాచతప్ర
తి॥ ౭౭॥ తతస్స కాలపురుషః స్వాత శ్చద్ధః కృత్యానికః । బభూవ తేజసాదీ
నః తస్యవాక్యేనహోదితః॥ ౭౮॥ అథాసోవిక్రమాదిత్యః తస్య వాక్యేనహో
దితః । బభూవతేజసానీపః స్వాతశ్చద్ధః కృత్యానికః॥ ౭౯॥ ఏవం సవేషు
కృత్యేషు విక్రమాగోమహీపతిః । తమేవ హోదయామాస యోగినం ప్రథ
మం తదా॥ ౮౦॥ తతస్స కాలపురుషః విక్రమాకం మహామతిం । సమస్క
ర్వితీరావాసం ఖడ్గపాణి రువాచహా॥ ౮౧॥ తదాస విక్రమాకం స్తం కాలపూ
రుషయోగినం । ప్రోవాచ ప్రథమం దేవ సమస్కర్వితీసాదరం॥ ౮౨॥ సమ
స్కర్వితీతస్మిన్ స్తు కాలపూరుషనామని । పుద్రహాసం సమాదాయ పాణి
నాన్యపస త్తమః॥ ౮౩॥ చాతుకామో బలిం దేవ్యాః కాలికాయామచాన్వి

ర్కునితోడఁ గాళికాదేవి గుఱికిఁజొయెను - ౭౪ - ఇట్లాగుఱికిఁబోయి యా
యోగీశ్వరుఁడు విక్రమార్కుని నాదేవిబలియియ్యను నామె పరమిచ్చుటన
లపఁ దపఁగోరికలను బొందను నిశ్చయించుకొన్నవాఁడై యావిక్రమార్కుని
స్వాసముచేయుము స్వాసముచేయుమనెను - ౭౬ - అంత నావిక్రమార్కుఁడు
దేవాంగుఁడు తనకుఁ జెప్పినమాటను జ్ఞపిచేసుకొని యాతనితో నీవుముందు
స్వాసముచేయుమనెను - ౭౭ - అంత నాకాలపురుషుఁ డతనిమాట ప్రకార
ము తాను స్వాసముచేసి పరిశుద్ధుఁడై యాహ్నికక్రీయలుతీర్చుకొని ప్రకాశిం
చుచుండెను - అంతనావిక్రమార్కుఁడు నాయోగిచెప్పినమాటచేత స్వాసము
చేసి యాహ్నికములఁ జేసికొని ప్రకాశించుచుండెను - ఇట్లు యావిక్రమాకుఁ
డన్ని కార్యములయందును ముందా యోగీశ్వరునినే ప్రేరేపించుచు వచ్చెను -
౮౦ - అంత నాకాలపురుషుఁడు ఖడ్గమునుజేతబట్టుకొని మిక్కిలి బుదిమంతు
డై సయావిక్రమాకుఁని మ్రొక్కుమనెను - ౮౧ - అప్పుడా విక్రమార్కుఁడా
కాలపురుషయోగిని మీరు ముందు మ్రొక్కుడని యాదరముతోఁ జెప్పెను -
౮౨ - ఆకాలపురుషయోగి సమస్కర్మముచేయుచుండఁగా నావిక్రమాకుఁ
డుచేతఁ జంద్రహాసమెత్తుకొని కాళికాదేవికి బలియియ్య నిచ్చగలవాఁడై

తః । కాలపూరుష నామ్నాన్య శిరశ్చిచ్ఛేద సత్త్వరం॥ ౮౪॥ ఖక్షేన శితధారే
ణ విక్రమాకోఽమహాబలః । దేవదుందుభయోనేమః పుష్పవృక్షీశ్చభాస్కృన్
తా॥ ౮౫॥ నన్యత్తుశ్చాస్పరసస్సంఘాః గంధర్వాశ్చ కలం బగుః । రాజాజ
యజయేత్పూజుః విక్రమాకంఠం దివాకసః॥ ౮౬॥ తతస్సాకాఃకాదేవీ ప్రస
న్నా భక్తవత్సలా । విక్రమాకంఠ మహీపాల అబ్రవీత్కరుణానిధిః॥ ౮౭॥
రాజరాజ మహాబాహులూ వరదా సి త్తవానఘ । వరం నృచీష్య భూమిం
ద్రదయ తే మనసికాంఠీతం॥ ౮౮॥ ఏవమక్తో విక్రమార్కుః కాశ్యాసంతుష్ట
మానసః । వృణుతేన వరం రాజా దుష్ప్రాప్తమితరై జకన్తే॥ ౮౯॥ యదా
స రామిదేవాలగం శివేభక్తేషదాయని । అసాత్తాశ్చహాపీనక తదా గచ్ఛ
తుమేంతికం॥ ౯౦॥ చక్రవతిః పదం మేదన్య దేహీసర్వాంగసుందరి । చిరమ
యశ్చ దేవేభి గిరిశేతేనమోనమః॥ ౯౧॥ ఇతిసంప్రాధికృతాదేవీ విక్రమాశ్చే
ణభూభృతా । దదాత్సన్నివరాన్సర్వాన్ ప్రాధికతా భక్తకామభుక్ ॥
౯౨॥ అమజాత స్తతోదేవ్యావిక్రమాకోఽమహాబలః । అవాదోజయినీంరాజా
రాజరాజాభివోమదా ॥ ౯౩ ॥ స్వ స్తతాత మ కేషంచ సభా సదన్యైఃకు

సంతోషముతో నీకాలపురుషయోగి తలను ద్వీరగానరి కెను- ౮౪- ఇట్లతడు
తీక్షణమెనఘక్షముతో సతనితలనరుకంగా నాకాశమునదేవతల సగారాలు మ్రో
సెను పువ్ర్వలవానగురిసెను - అస్పరసలందతాజిరి - గంధర్వులు మఘురము,
గాఽబాజిరి - దేవతలందతా విక్రమార్కుని రాజా గెలుపుము గెలుపుమనిరి-
౮౬ - అంత దయానిధియైనట్టియు భక్తులయందుఁ బ్రీతిగలయట్టి కాళి
కాదేవి యనుగ్రహముగలదై విక్రమార్కునితో నిట్లనెను- ౮౭- ఓయి మిక్కి
లిభుజబలముగల విక్రమార్కుడా నీకు వరమియవచ్చితిని నీయిష్టమైన వర
మునుగోరుము - ౮౮ - ఇట్లాదేవీచెప్పగా నావిక్రమార్కుఁడు మనస్సున
సంతోషించిన వాఁడై యితరులకుఁ బొందఁగూడని వరమును గోరెను - ఎ
న్ననునేను దేవాంగుని సర్పింపుదునో యన్వృతతఁడు బేతాళరూపముతో నా
యొద్దకువచ్చుట ప్రసాదించుము - మఱియుఁ జక్రవతిత్వమును దీక్షుఁమ
గునాయువును నాకుఁ గలుగువట్లు దయచేయుమన్నా సర్వాంగ సుందరిజై న
పార్వతీ నీకుమ్రై దననెను- ౯౧- భక్తుల కోరికలన్నిటి నిచ్చువట్టి ధూ
కాళికాదేవి యీప్రకారమి తనిచేతఁ బ్రాధికంపఁబడినదై యాతని కౌతంబు
కోరినవరములన్ని యిచ్చెను- ౯౨- పిమ్మట నావిక్రమార్కుడామచేత నెలపు
దీపికొని సంతోషముతో నుజయినీపటరామునకుఁబోయెను- ౯౩- పోయి బట్లు

తూహలీ । కథయామాసరాజేంద్రః పండిమాగధసంస్తుతః ॥ ౯౪ ॥ ఇంద్రా
 నసం సమారుహ్యా సర్వరాజాభివందితః । శశాస మేదిసీం రాజా మహేంద్రో
 వే దిసం యథా ॥ ౯౫ ॥ తస్మి శాసతిభూపక్రం విక్రమాకే మహీపతౌ । సర్వే
 స్వధమనిరశాః మోదమా పుజనాస్తదా ॥ ౯౬ ॥ ఇదం ఘో శరూపస్య
 దేవాంగస్య మహాపుత్రః । తక్తే న దేవదత్తాయా శ్యాపమోక్ష నిరూపకం ॥
 ౯౭ ॥ చరిత్రం యే వతంతిహ యే శ్రాణ్యంతిజనాభవి । భూతభేతా శబాధస్తు తే
 హం క్యాపిసవిద్యతే ॥ ౯౮ ॥ ఏతచ్ఛరీత్రపటనాత్ సర్వపవనరాభవి । అణిమా
 ద్యప్సపిర్ధింప ప్రాప్నువంతి ససంశయః ॥ ౯౯ ॥ ఇదం చరిత్రం పాపస్థుం యే
 శ్రుణ్యంతిపఠంతిచ । సర్వదారక్షీతాన్యుక్తే పార్విత్యాచ శివేవచ ॥ ౧౦౦ ॥ ఇ
 త్యేతచ్ఛరీత్రం దివ్యం దేవాంగస్య మునీశ్వరాః । నారదాదిమునీంద్రాద్య శ
 శంసకమలాససః ॥ ౧౦౧ ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే - బ్రహ్మనారద సంవాదే - దే
 వాంగచరిత్రే - బేతాశచరిత్రే - బేతాశశాపమోక్షోనామ పంచవింశోధ్యాయః.

బ్రహ్మశావాచ ॥ అథ కైలాసశిఖరే నానారత్న సమన్వితే । మందా

వారామహో నగువారిచేతః బోగడఃబడినవాఁడై తనసమాచారమంతయు సభ
 యందుండు వారితోఁ జెప్పెను. ౯౪- తరువాత నాతఁడు గదియనెక్కి యం
 దఱురాజులచేత మ్రొక్కులుగొనుచు దేవేంద్రుండు స్వగమనలిసలు భూమి
 నేలెను - ఇతిశ్రీ సూర్యుఁడు భూమి నేలునప్పు డంతఱుజనులు తమతమధమ=
 ములుకప్పక సంతోషమునొందియుండిరి- ౯౬- బేతాశరూపమునుబొందియు
 న్ను దేవాంగునియొక్కయు లేశిరూపము నొందియున్న దేవద త్తయొక్కయు
 శాపమోక్షకథను విన్నవారికిని జదివిన వారికిని నెవ్వఁడు నెక్కడను భూతబే
 తాశబాధకలుగదు- ౯౮- ఈశకథను జదివిన మనుజుల కణిసా ద్యప్సపిదులును
 గలుగును సందేహములేదు - సకల పాపములను బోగొట్టునట్టి యీ కథను
 జదివెనువారిని వినువారి నెల్లప్పుడు పార్వతీ పరమేశ్వరులు ప్రీతితోఁ గాపాడు
 చుండుదురు - ౧౦౦ - ఈ ప్రకారమిం దివ్యమైన దేవాంగుని కథను బ్రహ్మదేవు
 డాదిమునియైన నారదుని కొఱకుఁ జెప్పెనోయి మనులారా - ౧౦౧ - ఇది
 బ్రహ్మ స్వరూపమయిన బ్రహ్మాండ పురాణమందు బ్రహ్మ నారద సంవాద
 మున దేవాంగ చరిత్రమందు బేతాశుని శాపవిమోచన మన్నది యిరువది
 యెడనయథాయము.

బ్రహ్మ పినుటి కథను జెప్పుచున్నాఁడు - తరువాత ననేకరత్న ములు

రై పాఠిజాతైశ్చ సంతానైశ్చ సుపుష్పితైః ॥ ౧ ॥ కల్పవృక్షైః మహాదివ్యైః
సతైశ్చ హరివంశజైః । వ్యాప్తిచానైశ్చ బహుశైః వృక్షబృంతైః స్వమ
న్వితే ॥ ౨ ॥ నారదాగ్రస్యవాల్మీకిపరాశరనిషేధితే । దివ్యదుంధుభి నిఘ్నో
షే దివ్యగాన సమన్వితే ॥ ౩ ॥ దివ్యనాట్య సమాయుక్తే దివ్యస్త్రీపరిషేషితే ।
దివ్యమంగళ సంయుక్తే దివ్యమంటపరాజితే ॥ ౪ ॥ దివ్యసింహాసనాసనం ది
వ్యమంగళవిగ్రహం । బ్రహ్మార్కపేంద్ర మహేంద్రాది దేవబృందైరహని
శం ॥ ౫ ॥ సంస్కాయమానమఖిల బ్రహ్మాండేశ్వర మచ్యుతం । అదిత్యాది గ్ర
హైశ్చైవ తథావసుభిముహూః ॥ ౬ ॥ సంసేవిత పదాం భూజం సర్వా
భరణభూషితం । భసోద్భూత సర్వాంగం శూల్యాధ్యాయధధారిణం ॥ ౭ ॥
చంద్రమాడం మహాభాగం సర్వాభరణభాసితం । త్రిపురాణాం ప్రమాతా

గలయట్టియు మందారవృక్షములచేతను జక్కగాఁ బూచిన సంతాన వృక్ష
ములచేతను బారిజాతములచేత గల్ప వృక్షములచేతను దివ్యములయిన
గొప్ప పండు గల హరి చందన వృక్షముల చేతను వ్యాపింపఁ బడి
యితరములైన చెట్లతోనుసూచియున్నటియు నారదుఁ డగస్త్యుఁడు వాల్మీకి
సరాశరుఁడు వీరిచే నేవీంపఁబడినటియు దివ్యములైన సగారాల ధ్వనులచేత
శబ్దించుచున్నటియు శ్రేష్ఠమైన సంగతనాదముగలయట్టియు శ్రేష్ఠమైన యా
టలునుద్యిస్త్రీలునుగలయట్టిదై యెల్లస్వమశుభములుగలిగియునేకములగుపం
టపములచేత నొప్పమన్న కై లానవర్చితము శిఖరమందు దివ్యమైన సింహాస
నముబూదఁగూర్చుండి దివ్యమంగళవిగ్రహముగలవాఁడై బ్రహ్మనిస్సృప్త ఇం
ద్రుఁడు మొవలగు దేవతలచేత రాత్రిఁ పగళ్లు స్తోత్రము చేయఁబడుచున్నట్టి
యు నర్చబ్రహ్మాండ ప్రభువై నటియుఁ జ్యోతిశేనటియు - అదిత్యుఁడు మొవ
లగు నష్టగ్రహములచేత నెనమంక్షమసుపులచేతను నేవీంపఁబడిన పాదకమల
ములుగలిగి నమ స్తభావణములను ధరించికొని విభూతి దేహమంతయుఁబూసి
కొని శూలముమొవలగునాయుధములధరించియున్నటియుఁ జంద్రునితలయం
దుధరించిన మహానుభావుఁడై నటియుఁ ద్రిపురములను ధ్వంసము చేసినటియు
మూఁకుశ్చల్లలుగలయట్టియుమన ధువకుశత్రువై నటియుచుభయపార్శ్వము
లయందు నన్నర స్త్రీలచేత వింజామరలు వేయఁబడుచున్నటియుఁ జతుర్వేద
స్వరూపమైన దేహమును ధరించినటియు దయాసనుఁడై నటియు మృ
త్యుంజయుఁడై నటియుమిక్కిలిబలముగలయట్టియుఁ బార్వతీదేవితోఁగూడిన

రం | త్రిణేత్రం మదనాంతకం || ౮ || వాలవ్యజనహస్తాభిః అన్యరోభినిశేషే వి
తం | ఋగ్వృజస్సామయావంత తథాధర్వమయం వపుః || ౯ || దధాసం కరు
ణాంబోధిం కాలకాలం మహాబలం | పార్వత్యా సహితం దేవ్యా భక్తాభీష్ట
ప్రదాయినం || ౧౦ || జటా గంగాధరం దేవం దేవదేవో తమం విభుం | ఈశా
నం సర్వవిద్యానాం అణిమాద్యప్రసిదిదం || ౧౧ || వేదాంతవేద్యమఖిల వేదాం
తాథా న్యహాపిణం | ఆయతశానారదోద్రవ్యం గాయతా శివశివేతిహ || ౧౨ ||
ఉపన్యత్య బ్రహ్మయం ప్రణమ్యచ ముహూముహూః | శివం శివకరం శాం
తం స్తోత్రం సముపచక్రమే || ౧౩ || సమస్తేదేవదేవేశ సమస్తేభ క్షవత్సల | స
మస్తే పార్వతీనాథ సమస్తే కాంతవిగ్రహ || ౧౪ || కల్యాణాచలవాసాయ క
ల్యాణాస్సనమూతయే | కల్యాణాదాయినేతుభ్యం సమోస్తు మమసర్వద ||
౧౫ || విశ్వేశ్వర విహరాశః త్రిపురాంతకహేహివ | అణిమాద్యప్రప్రసిద్ధమే
శీఘ్రం దేహీసదాశివ || ౧౬ || వేదవేదాంతవేద్యాయ విజ్ఞానానందరూపిణే ఋ
గ్వృజస్సామయావాయ నిఖిలేశాయ తేనమః || ౧౭ || అగస్త్యది మహానిధేః

టీయు భక్తులకోరికలనిచ్చునట్టియు జడలయందుగంగనుధరించినట్టియు దేవత
లలోనెల్ల నాదిదేవుడై నట్టియు సర్వేశ కి సంపన్నుడై నట్టియు సకల విద్య
లకు సధికారియై నట్టియు సణిమ మొదలగు నెనిమిది సిద్ధుల నిచ్చునట్టియు
వేదాంతములచేత, దెలియదగినట్టి సర్వానివదర్శనయాపుడై నట్టి యాశ్వ
దనిజూడను నారదుఁడు శివశివయని పామకొనుచువచ్చెను - ౧౨ - బ్రహ్మ
న్యయాపుడై నట్టియు సర్వమంగళకరుడై నట్టి యాసాంబశివుని దగ్గిరికివచ్చి
యామనకు సమస్కారములుచేసి పాగడ నారంభించెను - ౧౩ - ఓ దేవతల
కలసిశ్వరుఁడా నీకుఁ మొక్కెదను భక్తులయందుఁ బ్రీతిగలవాఁడా నీకుఁ మొ
క్కెదను - పార్వతికిఁ జెనిమిటియెను వాఁడా నీకుఁ మొక్కెదను - సుందర
మైన మేను గలవాఁడా నీకుఁ మొక్కెదను - ౧౪ - నాకు సమస్తము నిచ్చు
వాఁడా శుభకరమైన కొండయందందునట్టియు శుభముల కాన్పెదమైన మహా
ర్థిగలయట్టియు శుభమిచ్చునట్టి నీకు సమస్కారము - ౧౫ - విశ్వమనకుఁ
బ్రభువా - మూఁడకన్నులుగలవాఁడా త్రిపురములను ధ్వంసముచేసినవాఁడా
సదాశివుఁడా నాకుఁ ద్వరితముగా సణిమాద్యప్రసిద్ధులనిమ్ము - ౧౬ - వేదము
లచేతనుపనివత్తులచేతను దెలియఁ దగినట్టియుఁ జిదానందరూపుడై నట్టియు
వేదత్రయయాపుడై నట్టి సర్వేశ్వరుడవై న నీకు సమస్కారము - ౧౭ - అ

నందస్యమాన పదాంబుజ । కురుష్యమాం మహాసిద్ధం సిద్ధానాం సిద్ధిదాయక ॥
 ౧౮ । రాజరాజనమం శంభో సంపత్యా కీర్తిమాలయా । కురుష్యమాం కృ
 పాసింశో సాంబతుభ్యంనమోనమః ॥ ౧౯ ॥ దేహీదేహీ శ్రీయం దేవ చిరమా
 యశ్చ దేహీమే । కురుమాం మృత్యుహంతారం మృత్యుంజయనమోస్తుతే ॥
 ౨౦ ॥ ఇతిసంతో మహాదేవః సదత్యా కాంక్షీత వరా ॥ ఉవాచ నారదం
 పూజ్యం వేదవాచామగోచరః ॥ ౨౧ ॥ హే నారద మహా ప్రాజ్ఞ కోవృత్తాం
 తోమహీతతే । అస్తిచేద్వదశీఘ్రం మే రం శ్రీశోమిమహామనః ॥ ౨౨ ॥ ఇతి
 వృషశ్శంకరేణ నారదో వినయాన్వితః । ఉవాచ వాక్యం వాక్యజః సర్వలో
 కేశ్వరేశ్వరం ॥ ౨౩ ॥ శ్రుణుదేవ ప్రసత్యామి లోకవృత్తాంత మద్యతే । క
 తాయగే సంప్రవృద్దేయో భూదాసందవిగ్రహ ॥ ౨౪ ॥ అపశబ్ద సమూహా
 స్సాన్యతే పరిపూణోఽ మహీతతే । నవ్యాకరణవేత్తాసి నవేదవిదపినభో ॥
 ౨౫ ॥ ఋగ్వజుస్సామవేదానాం సర్వికమాథా దశిఽనాం । పద క్రమజ

గన్యః శు మొదలగు నెల్లసిద్ధులచేతను మ్రొక్కఁబడుచున్న పాదకమలములు
 గలవాఁడా సిద్ధులకు సిద్ధులనిచ్చువాఁడా నన్ను గొప్పసిద్ధునిగాఁజేయుము -
 ౧౮ - శుభకరుండవై నట్టియు దయాసమద్రుండవై న యో సాంబశీవుఁడా న
 న్ను సలపదచేతను గీర్తిజేపేతను రాజరాజుతో సరిగాఁజేయుము నీకు మ్రొ
 క్కుదను - ౧౯ - సాన్విమి నాకు సంపదనిమ్ము దీభూతయిమ్ము మృత్యు
 వును నెలిచినసాన్విమి నన్ను మృత్యువును గొట్టువానిగాఁజేయుము నీకు మ్రొ
 క్కుదను - ౨౦ - వేదవాక్యములకె నను విషయఁబుగాని యా సాంబశీవుఁ
 డీప్రకారముపొగడఁబడినవాఁడై కోరినపదములనెల్లనిచ్చిప్రాజ్ఞుడై న యానా
 రదమహామునితో నిట్లనెను - ౨౧ - ఓయి మిక్కిలి తెలిసిన నారద మహాము
 నీ భూమియందేదై న విశేషము సమాచారమున్న పక్షమునఁజెప్పము వినియె
 దను - ౨౨ - ఈప్రకారమా యీశ్వరునిచేత ననుగఁబడి మాటలనేర్చుగల
 యానారదుఁడు వినయముతో నాసాంబము రీకు తుముచెప్పనారంభించెను -
 ౨౩ - ఓయానందస్వరూపుడవై నసాన్విమి యివ్వఁడుకలిమిదరగా భూమియం
 దుఁగల వృత్తాంతమును జెప్పెద నినుము - ౨౪ - ఇక భూమియందంతట నన
 శబ్దములు వ్యాపింపఁ బోవును - ఒక్కఁడైన వ్యాకరణము తెలిసిన వాఁడును
 వేదము తెలిసినవాఁడును లేడు - ౨౫ - సర్వికర ముల విధులను నెలియఁజే
 యునట్టి ఋగ్వజుస్సామవేదముల పదములను గ్రమముల జడలను జెప్పవారు

ఘాదీనాం ప్రవక్తారోనసంతిహి ॥ ౨౬ ॥ వేదగ్రంథేషు సర్వత్ర శాస్త్రగ్రంథే
తదైవచ । ఆగమేషుపురాణేషు నాస్తి నై శబ్దసాప్తవం ॥ ౨౭ ॥ వేదాంగానాం
చపర్యేషాం మోక్షమాంసా తకయోస్తథా । ఇతిహాసస్య సర్వస్య జ్ఞాతానా
స్తిమహీతతే ॥ ౨౮ ॥ లీడాల్లిక పురాణాథాః బ్రాహ్మణా స్సంతిక్తేమలం ।
భోజరాజం వినాకోపి విద్వాన్ నాస్తి మహీతతే ॥ ౨౯ ॥ ఏవం వదతిశంభోసు
పురుతఃసారిదేమనా । హాహాకారోమహానాసీత్ బుష్పేణాం తత్రశుగ్రణ్వితాం ॥
౩౦ ॥ తత్పుర్యంచ సమాకణ్యక్ భగవాన్ చంద్రశేఖరః । తస్యాం నదసిదే
వాంగం అపశ్యత్పుత్రమిశ్వరః ॥ ౩౧ ॥ దృష్టవా త్రైతు దేవాంగే సమీపమున
సవతీ । తమువాచ మహాస్రాజ మిశ్వరః కరుణానిధిః ॥ ౩౨ ॥ భోభోదే
వాంగసర్వజ వేదశాస్త్ర విశారద । మత్ఫాలనేత్రజాతోసి మత్తుల్య జ్ఞానవా
ససి ॥ ౩౩ ॥ చతుష్పసికలావేత్తా త్వమేవ సహిసంశయః । త్వాం విగా సర్వభో
క్తేషు వేత్తాకోపిసవిద్యతే ॥ ౩౪ ॥ నారదో క త్వయాసర్వం శ్రుతం ఖలుమ
హామతే । తస్మాద్దచ్చాద్యభూలోకం వివేక జ్ఞానవజ్జీతం ॥ ౩౫ ॥ త్రత్రత్యాన్

వేనేలేదు- ౨౬- వేదములయందును శాస్త్రములయందును బురాణములయం
దును శైవములు నైవములు మొదలగు నాగమములయందును సుశబ్దము
లులేవు- ౨౭- వేదాంగములన్నిటిని మోక్షమాంసను దర్శమును మత్తీయని
తిహాసములను చెలిసినవాడు భూమియందులేడు - ౨౮ - బ్రాహ్మణులంద
ఱుపురాణార్థములనెఱిగియు నెఱుంగకయున్నారు భూమియందు భోజరాజు
తప్త మత్తీయైవ్యండును బంజితండులేడు - ౨౯ - ఊషకారము నారదము
ని సాంబశిపునియెమటఁ జెప్పుచున్నప్పుడు వినుచున్నబుష్పలందఱు హాహా
ని- ౩౦- చంద్రుని దలను ధరించిన యాభగవంతుడైన యీశ్వరుడు దీని
సంతయునిని యాసభయందుఁ దనకోమకైన దేవాంగునిఁజూచెను- ౩౧- చూ
చినమాత్రముననే యాతండు దగ్గరికిరాగా దయానిధియైన యీశ్వరుడు మి
క్కిలి తెలిసిన యాదేవాంగునితో నిట్లనెను- ౩౨- ఓయి సమస్తము చెలిసిన
దేవాంగుడా వేదశాస్త్రములను జక్కఁగాఁచెలిసినవాడా నీవు నానొనటికం
టఁబుట్టినవాడాచవు గనుక నాయంతజ్ఞానము గలవాడ నైతిని- ౩౩- చతుష్ప
సికలలను చెలిసినవాడాచవు నీవే నిన్ను విడిచి లోకోక్షములయందెల్ల నెవ్వండును
చెలిసినవాఁడులేడు నందేహములేదు - ౩౪ - ఓయి మిక్కిలి బుద్ధిమంతుడా
యిప్పుడు నారదుఁడుచెప్పిన సమాచారమంతయు నీవు వింటివిగదా కాఁబట్టి

బ్రాహ్మణా నర్వా విమషః కురుపుత్రక । వేదా ధ్యయన సంపన్నాః
 శాస్త్రజ్ఞాన సమన్వితాః ॥ 31 ॥ అవశేభ సమగ్రకాలాః గ్రంథాస్త్రతతు
 సంతియే । తా నుశబ్దైను సంపూర్ణాః కృత్యా తేభయ సత్వరం ॥ 32 ॥

సవన్యకరణానిత్యం శిష్యభ్యో వదభూతలే । సాంగా వేదాం స్వ చతు
 రఃసన్విశాస్త్రాణీవ తథా ॥ 31 ॥ ఇత్యజ్ఞ వస్స దేవాంగః శివేన పురుషో త
 మః । ప్రాక్షయామానతందేవం భక్తకల్పమహీరుహం ॥ 32 ॥ య త్రకత్రిస్థి
 తస్యాపి భూలోకే మనుజాక్యతే । అచంచలాను భక్తిమేవ సదా త్వయి స
 దాశివ ॥ 30 ॥ ఇతిసంప్రాక్షిత స్తేన దేవాంగేన శివావతిః । తథాను గచ్ఛ
 భూలోకం ఇతిప్రాహాన తం శివః ॥ 31 ॥ తతో విమానమారుహ్య సూర్యకో
 టినమన్వభం । మహీతలం జగామాశు దేవాంగస్సకుతుహలీ ॥ 32 ॥ విమా
 నాదవరుహ్యథ విప్రహవ ధరస్తునః । బ్రాహ్మ్య శ్రియా సమాయుక్తః బభౌ
 సూర్యిఇవావరః ॥ 33 ॥ దివ్యాం బరధరశ్శీమా దివ్యా భరణ భూషితః ।

ఇన్యమ వివేకములేకయుండెను భూలోకమునకు నీవతిత్వవత్తుముగాబోము- 31-
 ఓయి పుత్రుండా నీవుపోయి యుక్త-దనుష్ఠ బ్రాహ్మణులనందజను వేదములు
 చదివి శాస్త్రములఁ దెలిసికొని పండితులగునట్లు చేయుము- 32- మఱియు న
 చ్చటనవశేబములుగలిగియుండుగ్రంథములనన్నిటిని శీఘ్రముగాదిదివ్రాయిం
 పుము- 32- నీవుభూలోకమందు వ్యాకరణములను నకల శాస్త్రముల నంగ
 ములతోఁగూడిన నాలుగు వేదములను శిష్యులకుఁ జెప్పుము- 33- ఈప్రకా
 రము శివునిచేత నాజ్ఞాపించు బడినవాఁడై పురుషశ్రేష్ఠుఁడైన యాదేవాంగ
 మహాముని భక్తులపాలిటి కల్పశ్రుతమైన యాసాంబశివుని వేషకోనెను- 34-
 భూమియందు మనుష్యరూపమునుధరించి నేనెక్కడ నుండినను నాకు నీపాద
 ములయందు భక్తిరహముగా నుండవలయునోఁడు సదాశివుఁడా - 30 - అని
 యిట్లా దేవాంగుఁడు ప్రార్థింపఁగా నాసార్వభౌమి పతి యాతనితో నట్లెయగు
 ను నీవు భూలోకమునకుఁ బోవునెను- 31- అంత నాదేవాంగుఁడు కోటిసూ
 ర్యులుదయమొనంత కాంతిగల విమానమునెక్కి యుత్సాహము గలవాఁడై
 భూలోకమునకుఁ బోయెను- 32- పిమ్మట నతఁడు విమానముదిగి బ్రాహ్మణ
 రూపమును ధరించినవాఁడై బ్రహ్మ వర్షస్సుచేత సూర్యునివలెఁ బ్రకాశించు
 చుండెను- 33 - మంచిశ్రేష్ఠములైన వస్త్రములను ధరించినవాఁడై మంచి
 సాములఁ దొడిగి నొనటియందు విభూతితో మూఁడురేఖలు దిద్దిన వాఁడై

విభూతిరేఖావిలసత్ సాలశోభాసమన్వితః ॥ ౪౪ ॥ వజ్రవై ధూర్య ఖచిత క
నఃకుండలభూషితః । స్వణానూత్ర నమాయ క కటితట విరాజితః ॥ ౪౫ ॥
సర్వాంగ సుందరశ్శ్రీమూకా స్వణాయజ్ఞో పవిత్రవాకా । పవిత్ర పాణి స్సత
తం జనకా వంచాక్షరం నరం ॥ ౪౬ ॥ కటకాంగదశోభాభ్య భుజద్యయనమన్వి
తః । దదతకా భారా నగరీ దేవాంగో బ్రాహ్మణోత్తమః ॥ ౪౭ ॥ హేమప్రా
కారసంపన్నాం హేమగోపురశోభితాం । స్వాటిక స్తంభ నందు క చామిక
రగ్మైహాయుతాం ॥ ౪౮ ॥ నవరత్న నమాయ క చంద్ర శాలా సుశోభి
తాం । నదశ్యకోటిసంయు క్త మందురాభి వికరాజితాం ॥ ౪౯ ॥ మత్తవార
ణసంఘాం మహదాపణ శోభితాం । రథబృంద మహాఘోష బధిరీకృతభి
జుఖాం ॥ ౫౦ ॥ వత్తిబృందైః సుసంపూర్ణాకాం పది నీశతసంకులం । పనసాం
ప్రవక్షిదాపి వృక్షరాజ విరాజితైః ॥ ౫౧ ॥ ఉచ్ఛ్వాసో పవనై కైష్టవ విరా
జితమహాసభాం । వికసత్ పంకజామోద సదాకర శతైర్యుతాం ॥ ౫౨ ॥
మల్లికామాలతీజాజీకుసమూలంకృతా పణాం । వజ్రవై ధూర్యమూణేకృతృప్య

వజ్రములు వై ధూర్యములు చెక్కి యున్న కుండలముల జెప్తల ధరించి
మొలలు బంగారు మొలత్రాఁడు ధరించిన వాడై సమస్తా నయవము
లందు సొగసు గలవాడై శోభతోఁ గూడినవాడై బంగారు జన్నిద
మదాల్చి చేతఁ బవిత్రమును ధరించి యెల్లప్పుడు పంచాక్షరీ మంత్రమును
జపియించుచు జేతులఁ గడయములను భుజకీర్తులను ధరించినవాడై బ్రా
హ్మణోత్తమండు న యా దేవాంగముని భారావట్టణమును జూచెను - ౪౭ -
అవట్టణముకోటలన్నియు బంగారువిగానున్నవి పురద్వారములునల్లేయున్నవి
ఇండ్లన్నియు బంగారుతోఁ గటబడి యండలి కంబములు స్పటికమణులచేతఁ
జేయఁ బడియున్నవి ఇండ్లనిండనుండు శిరోగృహములు నవరత్న మయములు
గానున్నవి - గుత్తాలపాగాలలో నొక్కొక్కదానియందుఁ గోటిగుత్తాలు గట
బడియున్నవి - వీటినిబట్టినను మనవులేదుఁగులు నిండిపెద్దయంగడివిధు
లుకలిగియున్నవి - రథములనాదములు దిబ్బుములనెల్లవ్యాపించి యుచ్చటివా
రి చెప్తలకుఁ జెప్తముకల్పించునట్లున్నవి - కాలుబలములు వీధులలోసంతటనిం
డియుందురు - తామరకొలఁకులు నూర తరబడియుండును - శ్రోవలోనంతట
మామిడిపన నెలగ మొదలై న క్రేవప్రక్షములుగల యుద్వాసనవములు నిల
సిలుచుండును - వికసించుచున్న కమలముల వాసనచేత గమగమాయించు

రాగవిరాజితైః ॥ ౫౩॥ పణ్యవీధి శతైర్ద్యుక్తాం పణ్యస్త్రీ భిర్విరాజితాం । నా
నాగంధ సమాయుక్త ధూప బృంద సునాసితాం ॥ ౫౪ ॥ పాతాళ గమనో
ద్యోగిపరిపూత్రయవేషితాం । సక్షత్రమాగఃసంసేవిగోపురైరుపశోభితాం॥
౫౬॥ త్రోరణాలంకృతాం దివ్య దేవాలయసమావృతాం । శివాలయై సక్రావి
ష్టోరాలయైశ్చ సుశోభితాం ॥ ౫౭ ॥ తథాలయై శ్వంధికాయాః గణేశ స్కం
దయోయతాతాం । హంస సారస సంఘస్థాం శుకకోకిల నాదితాం॥ ౫౮ ॥ క
పోతపాలికావాసి పాగావత గణైర్ద్యుక్తాం । వదినీ చింతిణీబృంద నిషేవిత
గృహం గణాం॥ ౫౯॥ శంఖినీ హస్తీజాల సంసేవిత మహాపథాం । హంస
కారండవాకీణాః నదీనదనమావృతాం ॥ ౬౦ ॥ చక్రవాకి బృందయుక్త చక్ర
వాకోప శోభితాం । బ్రాహ్మణానాం త్రివిధాణాం విట్యూద్రాణాం తదై
షవ ॥ ౬౧ ॥ గృహమాలాభిరా బద్ధాం దివ్యమంటప సంయుతాం । సర్వ

చుండేశి తటాకములు నూర తరబడిగా నుండును అంగళయం చెక్కడబటి
నను మల్లెలు మొలలు విరజాజలవారిగానుండును - వృక్షములు వైదూర్యము
లుకెంపులు పుష్పరాగములు నిండియుండు నంగదవీధులుకలిగి బోగమువాం
ప్రగలిగి యాపటణము మిక్కిలియొప్పుచుండును - ఏవక్కఱబట్టిన దివ్యమైన
వరిమళములతోడి ధూపములు వెడలుచుండును - పాతాళము నంటునటి
యగడితలు మూఁడాపటణమును జుట్టుకొనియుండును- అపటణముపురద్వార
ములు నక్షత్రమండల మంటునుండును - తోరణములు గట్టియుండును మనో
హరములైన దేవాలయములుండును గొన్ని శివునివి కొన్ని విష్ణువుని- అశ్వి
శక్తిగుళును పిళ్ళారిగుళును గుమారస్వామి గుళు నుండును హంసలు బెగురు
పక్షులు చిలుకలు కోకిలలు గూయు చుండును పంపల సందులలో
బావురాలనేకములుగా నుండును - ఇంద్ర యందుః బదినీజాతి స్త్రీలు
ను జిత్రిణీ జాతి స్త్రీలును ముంగిళ్ళ కలంకారములుగా నుందురు - వీధు
లలో శంఖినీజాతి హస్తీజాతి స్త్రీలునిండియుందురు - ఆపటణమునకు నవిగా
పమునఁ బడమటికిఁ బారునేళ్ళయందును దూర్పునకుఁ బారునేళ్ళయందును
హంసములు మొదలగు జలపక్షులు నిండియుండును- ౬౦- అచు చక్రవాకప
క్షులు మగచక్రవాకపక్షులు రాజులుచుండును- బ్రాహ్మణులయింద్రన్నియొక
వీధిగాను త్రివిధులయింద్రాకవీధిగాను వైశ్యులయింద్రాకవీధిగాను శూద్రుల
యింద్రాకవీధిగాను నేర్పడి యొక్కడక్కడ సాగసెన మంటపములు గలిగి

సౌందర్యసంయుక్తాం సర్వవాద్య విఘోషితాం || ౬౨ || వీణాగానాతి నిపు
ణవేశ్యా స్త్రీభిలంకృతాం | తోర్వత్రికజ్జానయ క్క సటబృంద నిషేవితాం ||
౬౩|| ఏవం భూతాం శుభాకారాం ధారా పురమహత్తమాం | ప్రవివేశ సదే
వాంగః దిదృక్షుః భోజభూషిణిం || ౬౪ || రాజమాగేశాణ గచ్ఛన్తసః తత్ర
త్యైశ్చావహోతః | బ్రాహ్మణైః క్షత్రియై శ్చైశ్చైవ్యైః తత్రతత్రచ పూజితః ||
౬౫ || ప్రవివేశనభాం రాజః సుధర్మామివగోష్ఠియైః | తతోదదశః దేవాం
గః తత్రభోజమహీనతిం || ౬౬ || సింహాసన సమాసీనం బాలసూర్య మివోది
తం | కంఠవక్త్రవద్యశాకారం కంఠవక్త్రమివహూషిణం || ౬౭ || సంసేవితం రా
జబృందైః నందిమాగధసంసుతం | అష్టానాం లోకపాలానాం అంశసంభూ
తము త్తమం || ౬౮ || నాలవ్యజుహస్సాభిః సుందరీభిశ్చ నేవితం | సామదానా
ద్యుపాయశ్చైః చతుర్భిః మేలత్రిభియకాలం || ౬౯ || తతోదదశః దేవాంగం

అగతంభోజభూషిణిః | నభాం స్వస్య మహాబాహుం సాయోక్త మన్తధరాపి

యంశును - అపటలామంచు లేని సాగను మఱియొకచోట నుండదు సమస్త
నావ్యములునెల్లవృక్షమోయుచుండును - అచ్చటవారకాంతలు వీణవాయిం
చుటయందు మిక్కిలి చాతుర్యము గలవారు - నటుప్రలండము స్వతంత్రవా
ద్యాభిజ్ఞులు - ఇట్లు సాగసుగానుండి తనకు మిక్కిలి మఱియొకటి లేకయున్న
యాధారపటలామంచుఁ బ్రభుత్వము చేయుచున్న భోజరాజును జూడఁ గోరి
దేవాంగముని యాపటలామను ప్రవేశించెను - ౬౪ - రాజవీధి నాదేవాంగమహా
ముని పోవు చుండఁగా నక్కడ నుండు క్షత్రియులును బ్రాహ్మణులును
వైశ్యులునియు సనుజూచిప్రాజింపఁగా వానిగొంచుబృహస్పతి యింద్రసభను
బ్రవేశించు నటాభోజరాజు సభను బ్రవేశించెను - ప్రవేశించి యచ్చట భోజ
రాజును జూచెను - సింహాసనమందుఁ గూర్చుండి యస్య మదయించిన
సూర్యునివలెఁ బ్రకాశించుచు మన్మథునితో సరియైన యాకృతిగలవాడై
కూపముచుధరించినమన్మథుడో యనునటన్నటీయు రాజులచేతఁ గొలువబడు
చున్న టియు బటలువాండ్ల మొదలగువారిచేతఁ బొగడఁబడుచున్న టియు సమతి
కౌలులయంశములఁబుట్టినటియు నుత్తముడై సటియు శౌందర్యవతులయిన
స్త్రీలచేత వింజామరలువేయుఁబడుచున్న టియు సామము మొదలగు నాలుగు
సాయములనెత్తఁగిన నలుగురు మంద్రులతోఁ గూడినటి యాభోజరాజునొద్ద
కుదేవాంగుఁడనుబోయి యతనిఁజూడఁగానే యంత నాభోజరాజును దన సభకు

౯౦॥ ౭౦॥ దృష్టమూత్రే తత స్మిన్ భోజభూషణభిరామణిః । స్వాస్థసగా దృశ్చి
తఃకీఘ్రిం ప్రణమ్యుపముహురముహుః॥ ౭౧॥ తస్మై దత్తాస్థననం రాజా వ
ప్రచ్చక్షుశలంపతం । భోభో విష్వద్వరేణ్యాని కస్తా దేశాదిహగతః ॥ ౭౨ ॥
కిం నామ తేవషప్రాజ వితురూక్షశ్చన్నామకిం । తేజసాత్మావీమహం మన్యే సా
తూ ద్భ్రష్టా కుహోద్భవం ॥ ౭౩ ॥ బ్రహ్మోవాత్స్యం శివోవాభ విష్ణువాత్ బ్రా
హ్మోత్తమ । తేజసాత్మావీమహం మన్యే భగనురం పరాత్పరం॥ ౭౪॥ ఉపా
వతిం మహేశానం నృసింహీర్వ్యం త కారిణం । వడకీఘ్రిం మహాబుధే సాదరం
మమస్పర్శుతః ॥ ౭౫ ॥ ఇతిపృథోభ భోజేన భూషేనా మితేతేజసా । ఉపాచ
వాక్యం దేవాంగః రాజానం ప్రతిబుద్ధిమాన్ ॥ ౭౬ ॥ అహం పదరుచిర్నామ
కాశీదేశాదిహగతః । మాతా మే పార్శ్వతీనామ పిత్రావై శంకరాభిదః॥ ౭౭॥
సర్వశాస్త్రగ్రంథత్వజః వేదవేదాంగపారగః । అహం సర్వేత్తిహగజః సర్వమం
త్రార్థకోవిదః ॥ ౭౮ ॥ అస్తాదశ పురాణజః ఆగమజానినాం పఠః । సర్వ

వచ్చియున్న సాత్మాత్మ మద్య ధునినలెన్ను యూదేవాంగుని బూచెను - ౭౦ -
మామదునే యాభోజరాజు శీఘ్రిముగా సింహాసనమునుండిలేచి పలుమాట
మొక్కే యూదేవాంగముని కాననమిచ్చి కూర్చుండఁబెట్టి యతనిత్వేమమును
విచారించెను - ఓయి వండిత్ర శ్రేష్ఠుడా నీవేదేశముననుండి యిక్కడికివచ్చి
తివి - ఓయి తెలిసినవాడా నీచేరేమి - నీతల్లిదండ్రులచేరేమి నీతేజస్సుచూ
డగా బ్రహ్మవంశమునఁ బుట్టినవాఁడనని తోచుచున్నది - ఓయి బ్రాహ్మణ శ్రే
ష్ఠుడా నీపు బ్రహ్మనా విష్ణునవా శివుఁడవా - నీతేజస్సుచూడగా పరమపురు
షుఁడవై న భగవంతునివలెనున్నపు పార్శ్వతీవత్తియై సకలలోకేశ్వరుఁడై యీ
లోకములన్నిజించి పాలించి ప్రళయమనొందించుచున్నవాఁడవు నీపుగానేయుం
డవచ్చును - నేనింతప్రీతితో సమగునున్నా దుగనికఁ ద్వరితముగా నాకు తీరము
చెప్పుమాయి మిక్కిలి బుద్ధిమంతుఁడా - ౭౫ - అనియిట్లు మిక్కిలి పరాక్రమ
వంతుఁడైన యాభోజరాజుపరగఁగా నతనికి బుద్ధిమంతుఁడైన యూదేవాంగ
ముని యుత్తరము చెప్పెను - ౭౬ - నేను పదరుచి యనువాఁడను - కాశీదేశ
మునుండి యిక్కడికి వచ్చితిని నాతల్లివేరు పార్శ్వతి - మాతృండ్రునేరు శంకరుఁడు
వేదములవేదాంగములఁ గడవెల్లఁ జదివినవాఁడను నను నేత్తిహగజమున నెఱుఁ
గుదును సకలమంత్రముల యర్థము నెఱుఁగుమను - ౭౮ - పదునెనిమిది పురా

సృతి మహర్జః । సర్వభూసురపందితః ॥ ౭౯ ॥ కావ్యాలంకార తత్త్వజః
నాటకగ్రంథకోవిదః । పద్మకమజటాభిజః వేదానాం దేవకో తమః ॥ ౮౦ ॥ బహు
నావాకిముక్తేన ఏకం మే వచనం శృణు సర్వజ ఇతిలోకోపమాం సర్వోపక్తి
సంశయః ॥ ౮౧ ॥ ఉక్తవంతం వరదుచిం సంప్రాప్య బహుకోన్యపః । ప్రాదా
తస్య స్త్రీగృహం భోజః ధనధాన్యసమాకులం ॥ ౮౨ ॥ తథాశతం మత్తజాన్
సహస్రం తురగాం సత్థా । కన్తవేషవకేయూర కటకాదీనిభూపతిః ॥ ౮౩ ॥
ప్రాదా తస్య స్త్రీమహాక్షర్మః మహాంత్యాభరణానివ । వస్త్రాణివ మహాహాణి
రత్నహారాం సత్తా వచ ॥ ౮౪ ॥ సన్మాన్యవం వరదుచిం భోజరాజో బహు
ప్రదః । సభాస్థాధిపంచక్రే విద్యమృడామణిం తదా ॥ ౮౫ ॥ తతో వర
చిం ప్రాజం భోజం ప్రాహ సతం నృపః । అపూవా వరదుచేవిద్యౌ వచనం
శృణుసాదరం ॥ ౮౬ ॥ అధ్యానయ బ్రాహ్మణాం స్వం వేదాన్ శాస్త్రాణిచా
గమూన్ । అష్టాదశపురాణాని పద్మకమజటా సత్థా ॥ ౮౭ ॥ నిగమానాం మహా

ణములఁ జెలిసినవాఁడను అగమశాస్త్రములఁ బక్కఁగాఁ జెలిసినవాఁడను స
మ సర్థ శాస్త్రములఁ జెలిసినవాఁడను గావున బ్రాహ్మణులందఱు నాకు
మ్రొక్కుచుండుదు. ౭౯ - కావ్యముల యలంకారములను నాటకముల నెఱుఁ
గుచునువేదములపద్మకమములసంతయునుజెలిసినయాచార్యునర్మఁడను. ౮౦ -
విశేషముగాఁజెప్పి కార్యమేమి సర్వజనులును నన్ను సర్వజుడందురు సందేహ
ములేదు - అనియిటు చెప్పిన యూవరదుచిని భోజరాజు సన్మానించి యితనికి ధన
ధాన్యములతో నిండియున్న యింటినిచ్చెను. మఱియు నారాజుతనికి మారుమ
డించినయేనుఁగులను వేయిగుఱములనుగుండలములుభుజకీర్తులకడయములు
మొదలగు నాభరణములనిచ్చెను - ౮౩ - ఇంక నారాజుతనికి వెలపొడగు వ
స్త్రములను రతనాల దండలనొసంగి సన్మానించి రాజరాజైన యాభోజరాజు
పండిత శ్రేష్ఠుఁడైన యతనిఁ దుసభయందుండును వారికందఱుకు బెదనుగాఁజే
సెను - శివుఁడఁ జెలిసిన యూవరదుచినిగూర్చి యాభోజరాజుట్లనెను - ఓవర
దుచీ నేనొకమాటచెప్పెదను దానిఁ బ్రీతితో వినుము - ౮౬ - నీవు బ్రాహ్మణుల
చేతవేదములను శాస్త్రములనాగమములను బహునెనిమిది పురాణములనువేద
ముల పద్మకమ జటలను జదివింపుము - ఓ మహానుభావుఁడా బ్రాహ్మణులకు
దొమ్మది వ్యాకరణములుజెలిసి వేదములు మొదలగువాని సుశబ్దావశ్యబిముల
తెలిసి యెఱుకలుగునో యట్లుచేయవోయి పండిత బృందముచేత మ్రొక్కుఁబ

భాగవతవ్యాకరణానిచ । శబ్దసాప్తవిజ్ఞానం బ్రాహ్మణానాం యథాభావేత్ ॥
 ౮౮॥ తథా కురుమహాప్రాజ్ఞ విద్యో మండలవంధిత । ఇత్సుక్తో భోజభూ
 భూవేష తదా వరదచి మహా ॥ ౮౯ ॥ వేదాన పాశ యత్సర్వా వి
 ప్రాణ శాస్త్రాణివాగమాః । నాటకాలంకారతర్కావేదాంగానితదైవచ॥
 ౯౦॥ సర్వవిద్యాను నిపుణా నర్త్యాం శైవ మహీనురా ॥ తదా వరద
 చిక్చక్తే భోజోపిముముదేభృశం ॥ ౯౧॥ గ్రంథా బహూ వరదచిః విదధే
 సర్వ శాస్త్రవిత్ । బ్రాహ్మణానాం చ సర్వేషాం న్యయ మే వో తమో
 భవత్ ॥ ౯౨॥ అశోజయిన్యామవసత్ భట్రాచార్యో ద్విజోత్తమః । తస్యా
 భూతనయానామ్నా కలా వత్సృతిసుందరీ ॥ ౯౩ ॥ సర్వశాస్త్రార్థ తత్వజ్ఞా
 వేదవేదాంగపారగా । సంగీత శాస్త్రనిపుణా నాట్యవేదేపకోవిదా ॥ ౯౪ ॥
 వతిం కామయమానాసా మంకజాక్షీశుచిసి తా । ఇతం ప్రతిజ్ఞామకరోత్ మ
 రాకగమనాతథా ॥ ౯౫॥ యోమూం విద్యాప్రసంగేన జయేత్ మన భసుందరః
 తం కవీంద్రం పతిమహం స్వణేత్రననంశయః ॥ ౯౬॥ శుక్రిశ్చేతి తస్యాత్మనభం
 నానాదేశేభ్యతగతాః । వేదవేదాంగ తత్వజ్ఞాః సర్వ శాస్త్రార్థకోవిదాః॥

దేవవాణా - ఈప్రకార మప్యథా మహానుభావుడైన వరదచి యారాజు
 చేతక జెప్పబడినవాడై బ్రాహ్మణులకు సమ సేవకముల నాగమములను వే
 దాంగములను నాటకాలంకారములనుజెప్పి యావరదచి యవ్యవసృజ బ్రాహ్మణు
 లను సమ సవిద్యులయందు సమర్థులఁగావించెను - భోజరాజును మిక్కిలిసంత
 సింపెను. ౯౧- సకల శాస్త్రములను చెలిసిన యావరదచి పెక్కుగ్రంథము
 లురచించి యందఱు బ్రాహ్మణులలో దానే యెక్కుమఁగానుండెను - ఇట్లుండఁ
 గా నుజ్జయినిపట్టణమందు భట్రాచార్యుడని యొక బ్రాహ్మణోత్తముండు గలఁ
 డతనికిఁ గలావతియని మిక్కిలి సాగనుగలకూతురొకతెగలడు. ఆపె నకలశా
 స్త్రముల మర ములు చెలిసినది వేదములనువేదాంగములను గడవైచి చెలిసి
 నదిసంగీతమందునాట్యమందు మిక్కిలివిద్యాంసురాలు ఇట్టిదియుగమలముల
 వంటికిన్నులుగలదియుచెల్లనిదిరునగవుగలదియు నంసవంటిననువుగల యామె
 తనకు భర్తను గోరును నవ్యవోక ప్రతిజ్ఞచేసెను. ౯౫ - ఎవఁడు మన స్థనివ
 లెసాంపర్వము గలవాఁడు నన్నివిద్యుల ప్రసంగముచేత గెలుమనో యటిబంధి
 తో తమని నేను జెనిమిటినిఁ గావరింతును నందేహములేదు. ౯౬ - అనియి
 టాపె ప్రతిజ్ఞనుచి యనేకదేశములనుండి వేదములుచేదాంగములు చదివినను

౯౭॥ తాం జేతుం బ్రాహ్మణారామూం అహంకార సమన్వితాః । పరాజితాస్త
యా సత్సే హృద్వయా విద్వయా యయః ॥ ౯౮ ॥ అక్తే కదా పరరుచిః
శ్చుత్యావృత్తాం తమీష్యశః । జగామోజయినీవిద్యాత్ । భోజభూషాజ్జయా
మహాత్ ॥ తత్రపుర్వాం పరరుచిః । భటాచార్య గృహంతః దదశత్ తస్య
తనయాం సుందరాంగీం కలావతీం ॥ ౧౦౦ ॥ బింభక్షీం చారువదనాం సా
తూద్రమిమివసితాం । పూర్వచంద్రనాం శ్యామాం మ త్కోకిలభాషిణీం ॥
౧౦౧॥ కంబుకంఠీం కలాపూణాం కఠిన స్తవపండలం । సర్వాభరణ సం
పన్నాం కరభోహం సునానికాం ॥ ౧౦౨ ॥ యప్తిమధ్యాం మహాభాగాం
ప్రీతాంబరావరవృత్తాం । మందహాసాంమందగతింమంజుభాభరవల్లవాం ॥ ౧౦౩॥
ఉవాచతాంవరుచిః కన్యామృత్యులలోపనాం । అద్యభద్రేవినిజేతుం త్యా
మహం సముపాగతః ॥ ౨౦౪ ॥ పరిణేషుం చహీకన్యే కింబ్రవీష్య త్వరం పద ।
ఏవముక్తా వరారోహ కన్యాతేన మహత్తపా ॥ ౧౦౫ ॥ ఉవాచవాక్యం
వాక్యజానగర్వం నసి తం చరేం । అపూర్వాన్యో మహావృద్ధ కసాదేశోది

సతాస్థాగ్నిములమజక్కుగారజదివిన బ్రాహ్మణులొపెను గెలుచునుగర్వముతో
వచ్చిరి - అట్టివారందఱు నాసుందరాంగీచేరవిద్యచేగెలువఁబడి యోషిబోయి
రి . ౯౮ - పిమ్మట నొకకాలముం దీప్తతాంతమునువిని భోజపాట పరరుచి
నిబొమ్మవఁగా నావరరుచి యుజయినేపటణముచతుఁబోయెను . ౯౯ - బోయి
యావట్టిమందు పరరుచి భటాచార్యులవారియింటికిఁబోయి వారికూతురై న
కలావతీనిజూచెను - ౧౦౦ - ఆమె దొండవంపంటి పెదవియును సుందర
మొన మొగమునుగలిగి ప్రత్యక్షరతివలెనున్నది - నిండుచందురునితో సమమైన
మోముగలిగినట్టియు మదిందివఁగోకిలలవలె ముటలాడునట్టియు యశావనవతి
యొకటియు శంఖమువంటికంతముగలయట్టియు సకలవిద్యులచేరఁపూర్వరూపా లై
నట్టియు గట్టి నక ప్రదేశముగలయట్టియు సమ స్తమలై న ఛాములను భరించి
యున్నట్టియు మా నబహిఃప్రదేశమువంటితొడలుగలయట్టియు నాగనె నను
క్కుగలయట్టియుఁ గడ్డివంటిననుముగలయట్టియు మిక్కిలిసాగనె నట్టియుఁబ
చ్చనినప్ర్రముగఁబుకొనియున్నట్టియు కొంచెము నప్రగలయట్టియు దిన్ననిన
డుపుగలయట్టియు మనోహరమైన చిగురువంటి పెదవిగలయట్టి వికసించినక
న్నులుగల యొకస్యమజూచి పరరుచి యిట్లనెను ఓనుభగురాలా నేనివృషుని
న్ముజయింపను బెండ్లియాడనువచ్చితి నేమియు తరము చెప్పెదవో చెప్పము

పహః ॥ ౧౦౬ ॥ కిం నామతేత్సం వదమేకేషు పాండిత్య మస్మితే । వేదే
షు వాళశాస్త్రీషు నాటకే ప్విశవాద్విజ ॥ ౧౦౭ ॥ పురాణేషు స్మృతి
షువావేదాంగే ప్విశవావద । ఇత్యుక్తోపై పరుచిః ప్రాహ గంభీరయాగిరాః ॥
౧౦౮ ॥ వారాణశీతి విఖ్యాతా పురీ భాగీరథీతటే । విశ్వీనాళ విశాలాక్షీర్ణః
యత్రాస్తే స్థానము తమం ॥ ౧౦౯ ॥ తత్రమేవ సతిభః ప్రేనామ 2 పరుచి
స్వహం । నర్విజోహం మహాభాగే వాణీ స్మృత్యతివాచిమే ॥ ౧౧౦ ॥ గ్రం
థేషు యేషువాక్ స్త్యే తవా న్నిపులక్రమః । తేషు గ్రంథేషాన్వియోస్తు ప్రసం
గోద్య ప్రవతతాం ॥ ౧౧౧ ॥ ఇతిబ్రువాణే తస్మిం స్తు । ప్రసంగస్సుహృదభూ
తు । కలావత్యాపరుచమేః పరుస్పర జగీషయా ॥ ౧౧౨ ॥ వేదే తక్లే వ్యా
కరణే కావ్యనాటకయో స్తథా । అలంకారే త్తథా చందశ్శాస్త్రీ వేదాంగ
వచన ॥ ౧౧౩ ॥ జయోవాప జయోవాపీ తత్రనా భూత్పరస్పరం । కలావ
త్యాః పరుచమేః వాదే మహాతినత్యచేహా ॥ ౧౧౪ ॥ విద్యదానంద జననం

అనియిత్కామహానుభావుః శుచెష్వఃగా ను త్తమురాలై సట్టియుమాటలనేర్చెఱిఁ
గినట్టి యాకస్య యతనికి గర్విముతోఁ జేయునగవునగును ను త్తముచెప్పెను-
ఓమునలినండితుఁడా యేదేశముననుండి యిక్కడికివచ్చితివి - ౧౦౬ - నీపే
రేమి నాకుఁజెప్పవయా నీ కేవిషయములలోఁ బాండిత్యము వేదములయందా
శాస్త్రములయందా నాటకములయందా తేకపురాణములయందా ధర్మశా
స్త్రములయందా వేదాంగములయందా చెప్పవయా బ్రాహ్మణుఁడా - అ
నియిత్కాపెయమగఁగా నాపరుచి గంభీరమైన వాక్కుతో నామెకు త్తము
చెప్పెను - ౧౦౮ - గంగానది యెఱ్ఱున నారణాసీయను పట్టణముగలదు అ
క్కడ విశ్వీనాథస్వామియు విశాలాక్షీయునుండురు - నేనక్కడనుండువాఁడ
నో భాగ్యవతి నావేరు పరుచి - నేను సకలముజెలిసినవాఁడను నాశోట సర
స్వతియామనున్నది - ౧౧౦ - ఓకస్యకా నీ కేగంధములలో మిక్కిలి పరిచ
యము గలదో వానియందు మనకుఁ బ్రసంగము జరుగవచ్చును- ౧౧౧- ఇ
తాతఁడుచెప్పఁగా నాకలాపతికి సతనికి నొండ్లారుల గెలువనిచ్చుచేత గొప్పప్ర
సంగమాయెను - ౧౧౨ - ఈప్రకారము వారిద్దఱకు వేదమందు వేదాంగము
లయందుఁ దర్కశాస్త్రముందు వ్యాకరణమందుఁ గావ్యనాటకములయందు
సలంకారశాస్త్రముందును భంపశ్శాస్త్రముందును బ్రసంగము జరుగఁగా నొక
రికైనను గెలుపు నోటయును గెలుగదాయెను- ౧౧౪ - పండితులకానందము

ప్రసంగం ప్రసక్తివృత్తాం । విషయాం బృందమభవత్ ప్రవృద్ధానందవారిధిః ॥
 ౧౧౧ ॥ తతోఽపరుచిః ప్రాజః కలావత్సా జగీషయా । వేదాంత శాస్త్రే
 కన్యాం తాం ప్రసంగాత్పుష్కపహ ॥ ౧౧౬ ॥ తయో వేదాంత శాస్త్రం
 తు సమ్యక్ నాశీత మేవహి । తస్మాజ్జిగాయ త త్రైనిాం శాస్త్రే వరుచి
 స్త్రీయం ॥ ౧౧౭ ॥ తతోఽపరుచిః ప్రాహ తాం కన్యా మాయతేక్షణాం ।
 వేదాంత శాస్త్రే తు మయాజితాని కమలావతీ ॥ ౧౧౮ ॥ తస్మాద్ గృహీష్వా
 మత్వాణిం కమబృందజితాంబుధే । ఇత్పుక్తవంతతం ప్రాహ భట్టాచార్యస్య
 నందినీ ॥ ౧౧౯ ॥ పరిహసో క్షన్హితం వాక్యవాక్య విశారదా । అపూర్వ
 రుచే మూఢసత్వం వృద్ధమోహ్యాపి ॥ ౧౨౦ ॥ జరావతితకేశోశి దంతహీ
 నోసీసాంవ్రతం । నఖరై వ్జాజితకరః వత్సే ద్విజనతమ ॥ ౧౨౧ ॥ లో
 కేత్రకామినీభిస్తు దంతక్షతనఖక్షతే । కాంక్షీ తే కేశసమయే హ్యభరోష స
 నేషువై ॥ ౧౨౨ ॥ త్వయాహం పరిణేతాచేత్ అభరోష సనేషుమే । కోహ
 కరివృత్తిబ్రూహి చంతక్షత నఖక్షతే ॥ ౧౨౩ ॥ అపూర్వ వరుచే వృద్ధ వృద్ధ

నుగలుగంజేయునట్టి యూప్రసంగమును వినుచున్న పండితుల సంఘమానం
 దభరితమామెన్ను పిమ్మట నావరుచి యెత్తున నాపెనుజయింపవలయుననుకో
 రికచేతఁ బ్రస్తావనకముగా వేదాంతశాస్త్రములొకటిలాగెను - ౧౧౬ - ఆకలావ
 తివేదాంతశాస్త్రము చక్కఁగాఁ జదివినది కాదు గనుక నీవరుచి యాశాస్త్ర
 మందామెను జయించెను- అంత నావరుచి యావిశాలములై న కన్నులుగల
 కన్యతోనిట్లనెను - ఓకలావతీ వేదాంతశాస్త్రమందు నీవు నావేతజయింపఁబ
 డితిని ఓమేఘములనుజయించునట్టి కురులుగలదానా కాఁబడినీవునాచేయిపట్ట
 వలయును - అనియిట్లావరుచిచెప్పఁగా మాటలయందు నేర్పరియైన యాకలా
 వతి పరియాచకముగా నతని కు త్తరముచెప్పెను - ఓవరుచి మూఢుఁడా నీవు
 మిక్కిలి ముసలివాఁడవైతిని ముసలితనముచేత నీకుపెంట్టుకలు నరికినవి పం
 డురాలినవి చేతులగోళ్లుతీవు ఈలోకమందు స్త్రీలు సురతసమయమందభరో
 షములయందు ననములయందును దంతక్షత నఖక్షతములను గోరుదురు నీవు
 నన్నుఁ బెండ్లియాడినపక్షమందునా యభరోషమందును నా స్తనములయందును
 దంతక్షత నఖక్షతముల నెవఁజెయును చెప్పవయా - ౧౨౩ - ఓపూర్వ వరు
 చీనీవేమిప్పుడులకుయవ్వనవతియగు స్త్రీవిషమనినీతియెఱిగినవారుచెప్పేడిమా
 టనువినలేదాయేమిచెప్పవయా- ఇప్పుడు ముసలివాఁడవై న నీకురతియందుగ

న్య తరుణీనివం । ఇతిసీతిజ్ఞ వచనం నశ్రుతంకిం త్వయావద॥ ౧౨౪॥ క్వసా
మశ్వకం రతౌ విప్రవృద్ధస్య తవసాం వ్రతం । క్వసామథక్యం రతావస్థితరు
ణ్యాయమసాంవ్రతః॥ ౧౨౫॥ స్త్రీణాం ద్విగుణ ఆవరః బుద్ధిశ్శాసితతు
గుణా । సాహసం వక్షణం ప్రోక్తం కామస్వప్న గుణస్త్పితః॥ ౧౨౬॥
ఇతిసీతిజ్ఞ వచనం వివక్షిష్టవృందమానితం । శుభ్రపూర్వం సకిం లోకే సర్వజ్ఞే
నత్యయాద్విజ॥ ౧౨౭॥ క్వసురంభా నుండరాంగీ భమశూన్య క్వనారకీ ।
క్వస్త్వంద్రాణీ దివ్యరూపా నహుషః క్వనుమానుషః॥ ౧౨౮॥ ఇతి ఛక్రత్ర
రూపస్య కలావత్యా తయాకృతీ । క్రోధావిరోధరూచిః వాక్యమే తదువా
చహ॥ ౧౨౯॥ వాచ్యావాప్యం నజానీషే మూఢేవండితమానిసీ । నసంభా
ష్యామయా మూఢేత్వం బ్రహ్మకులసాంనులా॥ ౧౩౦॥ క్వశునీ క్వపురో
డాశః క్యాసురీశ్వసుచామృతం । క్వగదఃభీక్వవాగంధః క్వత్వం స్త్రీ క్వస్వ
హం పుమా॥ ౧౩౧॥ తథావీరవపత్న్యామి హితం శ్రుణువహోమమ । య
దివా లోచతేతుభ్యం తదాంగీ కరుకోవనే॥ ౧౩౨॥ మత్పుత్రవిదుషాం శ్రేష్ఠః
సింహాసంహసనోయువా । మత్తోఢికస్తు విద్యాసు సర్వ రాజేంద్రపూజితః॥

లసామభ్యక్తమేకృడ యవ్యనియయినసాసామభక్త్యమేకృడ - ఇదిగాక పురు
ష్కులకంటే స్త్రీలకు భోజనము కెండంతలుగా నుండును బుద్ధి నాలుగంతలు
సాహసమూరంతలుకామమెనిమిదంతలని చెప్పబడియున్నది అనియీవ్రకార
ముసీతిజ్ఞలీసనవారు చెప్పుదురు దీని బండితులొప్పికొండురు సర్వముతెలిసిన
సీసీసంగతివినలేదాయేమి - ౧౨౭ - ఓయి ధర్మ మెఱుంగని వాఁడా నుండర
రూపముగల రంభయొక్కడ నరకము ననుభవించవలసిన వాఁడెక్కడ దివ్యమె
నరూపముగల శచియొక్కడ మనుష్యుడైన నహుఁడెక్కడ - అనియీవ్ర
కారమూకలావతి యీవరురుచిరూపమును నిందింపఁగా బుద్ధిమంతుడైన వర
రుచి లోపాశేషముగలవాఁడై యిట్లనివలికెను - ౧౨౯ - ఓసి నేను మఱితు
రాలసనిగర్హించిన మూఢురాలూ ఇదిచెప్పఁదగినమాట యిదిచెప్పఁదగనిమాట
యనియెఱుంగును నీవు బ్రాహ్మణకులమును శైలుపునటిదానవు నీతోనేనుమాట
లాడరాదు - అఁచు కుక్క యొక్కడ పురోడాశ మేక్కడ రాక్షస స్త్రీ యె
క్కడ నమ్మతమొక్కడ అఁచుగాడిదయొక్కడ వాసనయొక్కడ నీవెక్కడి స్త్రీ
ని నేనెక్కడి పురుషుడను - ఓలోపముగలదానా అత్తె నను నీకుమేలై నమాట
చెప్పెదనుమినుము నీకు నమ్మతమై న పక్షమం దంగీకరింపుము - నాలోడుకు పం

౧౩౩ || వత్తేవాదిమత్తేభ వంచాస్యస్తు కలావతి । భవత్పాణిం స గృహ్యే
తుయదితేరోవత్తేమదా ॥ ౧౩౪ || ఇత్తుక్తం విదుషా తేన వచసం సా ముదా
న్వితా । అంగీచకారవిదుషీ సాఘసాఘ్నితిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౩౫ || తతో వరుడుచిః
ప్రాజః అనుజాప్య కలావతీం । భట్టాచార్యుంచ విద్వాంసం తస్మాదేవశ్చిన్వి
నియమామా ॥ ౧౩౬ || తతస్సాన్వీ వాసమాసాద్య కృతీ వరుడుచిన్వీయం ।
కలావతీదు రుక్త్యాతు సంజాతం క్రోధమాత సః ॥ ౧౩౭ || సఫలీ కతుకా
మస్య చింతయామాసమానసే । మతోక్త్రోధశాంతిః కేనస్సాత్ ఇత్యా
లోచ్య పునఃపునః ॥ ౧౩౮ || ఖరపాలం బుద్ధిహీనం తస్యాః కుర్యాంవతిం య
ది । కలావత్యాస్తదామేస్సాత్ క్రోధసాంతినానశయః ॥ ౧౩౯ || ఏవం ని
శ్చిత్త్యమనసవిద్యా తత్రపటశే । న్యవసక్తై ప్రతిదినం విద్యస్థృంద సమ
చింతః ॥ ౧౪౦ || ఏకదానై వరుడుచి రుజ్జయిన్యాః పురోబహిః । స్పృతుం స
మాయయకా ప్రాతః మహాంతం కమలాకరం ॥ ౧౪౧ || హంసకారండవా
కీణాంకలారైః కమల్లై స్తథా । సుశోభితంమహాఘ్నైః కచస్పృశిసంకు

డితులలో శ్రేస్తుమ మంచికూపముగలవాఁడు యశావనముగలవాఁడు విద్యుల
యండునాకంతు నగ్నికుంఘ సమ స్తరాజులు నతనిబూజింతురు ప్రసంగముచే
యువారనెడి యేనుగులకు సింహమైన వాఁడన్నాఁడు - ఓకలావతీ నీకీషమై
నవకమందతఁడనుంతోషముగా నిన్ను బాణిగ్రహణముచేసికొనును - ౧౩౪ -
అనియిటు పండితుడైన యామరదుచిచెప్పఁగాఁ బండితురాలైన యాకలావ
తినంతోషముతోఁగూడినరై యంగీకరించి తన్నులన్నయనెను - అంతఁ బం
డితుడైనవరుడుచి యాకలావతితోను భట్టాచార్యులతోనుబోయివచ్చెదనని
చెప్పి యుక్తఁడనుండి బయలువెడలెను - ౧౩౬ - అంతట బుద్ధిశాలియైన తన
యామరదుచి తనయింటికివచ్చి కలావతితన్నాడిన దుర్భాషలచేతఁగలిగిన తన
కోపమును సఫలముజేయుటకై మనస్సుననాలోచించెను. నాకోపమెటఁడు
ననిపలుమాటాలోచించి బుద్ధిలేనిగాడిదెలమేవనిచెచ్చి యాకలావతికి మగ
నిఁజేసినవకమున నాకోపమడఁగుననినిశ్చయించికొని ప్రత్యహము పండితుల
చేత సనానింపఁ బడినవాఁడై యుండెను. ౧౪౦ - ఇట్లుండి యొకానొకప్పు
డామరదుచి యుజ్జయినీపటణమునకు బయటనుండునట్టి తామరకొలనికి స్నాన
ము నేయఁబోయెను. ఆకొలను హంసములచేతను గల్పాటిపక్షులచేతను నిం
డియుండును దానియందుఁ దామరపువ్వులునుగలువలును సాగనుగానుండును

లం || ౧౪౨ || జతే రామోదసంయుక్తేః నిమజ్జేత్సర్వవిరాజితం । స్నానా
 క్షణమ్యాగతైవిఽపైః । బ్రహ్మసైశ్చ నేవితం || ౧౪౩ || తత్రస్నాత్వా
 వరదచిః కృతీతాంబరశృచిః । దదావస్యైం ద్యుమణయే పుష్పదభాగ్ర
 సంయుతం || ౧౪౪ || జజాన్తేస్థాశ్చదాం దేవీం గాయత్రీం వేదమాతరం ।
 ఉపసానం తతఃకృత్వా దిగ్దేవభ్యః ప్రణమ్యుచ || ౧౪౫ || ఋషిభ్యశ్చ
 మహాత్మభ్యః స్తుత్వా నత్వాచభాస్తరం । ఆచమ్యుచ పునస్తాయం నమం
 త్రం సప్తజోత్తమః || ౧౪౬ || స్యగృహాగంతు కామస్సకా పుష్కరిణ్యా
 స్సమీపతః । దదశే బ్రాహ్మణా కారం అజగాదాభ పాలకం || ౧౪౭ ||
 తత్సమీపం తతోగత్వా తం ప్రప్రచ్ఛససాదరం । భోభోద్విజా కృతే కన్య
 మజగాదాభ పాలక || ౧౪౮ || కిం నామతే విప్రసిన్వ పితృమాతృశ్చ నామ
 కిం । కృత్రవావనతిస్తేద్య సత్యం ప్రబ్రూహిమాం ప్రతి || ౧౪౯ || ఏవం ద్విజా
 కృతిః పృషతేదావరదచిం ప్రతి । ఉవాచవాక్యం వాక్యజం కుమారహంసమ

గొప్పచేమనుచాభేరును నిండియుండును - ఉదకము తేటగా గమగమనా
 నన గలిగియుండును - అచ్చట స్నానముచేయుట కనేకులు బ్రహ్మనిమగ్నైః
 బ్రాహ్మణులువచ్చి దానిమట్టునుదురు అతియాగౌలనియందు వరదచిస్నాన
 ముచేసి పటవోవతికట్టుకొని పరిశుద్ధుడై పుత్రులను దర్శకొనలనుబట్టుకొని
 సూర్యునకస్య మిచ్చెను - ౧౪౪ - మతీయు నచ్చట సర్వాభీష్టుల నిచ్చు
 నటియు వేదమాతయైన గాయత్రీమంత్రమునుజపించి సింహు నుపసానముచేసి
 దిక్పాలురకుఁబ్రణమిల్లి మహామహాపులయినఋషులకు నమస్కరములుచేసి
 సూర్యుని నుతించి నమస్కరముచేసి మరల బ్రాహ్మణోత్తముడైన యా
 దేవాలగుఁడుదకమును మంత్రముతోగావనమనముచేసి తనయింటికిఁబోనుదున్
 కుడై యాపుష్కరినిదగ్గర గొట్టెలను గాడిదెలనుమేపును బ్రాహ్మణాకృతి
 తోనున్నవాని నొకనిఁజూచెను - ౧౪౭ - చూచి యాదేవాంగుఁడతనియొడకు
 బోయి యతనిబ్రీతితో నిట్టిని యడిగెను - ఓబ్రాహ్మణుని యాకృతిగలిగి గొడ
 లను గాడిదెలను మేపునుండువాడా నీవెవండవు - ఓయిబ్రాహ్మణుల గుఱుతు
 లుగలవాడా నీవేరేమి నీతలిదండ్రులవేరేమి - నీకన్యవనికీ యొక్కడ యీ
 పయములన్ని నిజముగానాతోఁజెప్పము - అనియిట్లా బ్రాహ్మణువాడమతో
 నున్న పురుషుండమగఁబడినవాడై యుత్సాహముతో నామాటల నెఱిగిన
 వరదచికిటియు తదముచెప్పెను - ౧౫౦ - ఓయి తెలిసిన వరదచీ నేను బ్రా

న్వితః॥ ౧౫౦॥ అహం వరదప్రేస్తాజ్ఞా చిప్రమాణామణే స్వతః । మాధవా
ఖ్యస్తమేమాతాలక్ష్మీనాపీబ్జితిచిశ్రుతా॥ ౧౫౧॥ కృతోచనయనఃనారేతేనాహం
బ్రహ్మవాదినా । తతఃకాలవశాత్ప్రేతు పితరా స్వగమావతుః॥ ౧౫౨॥ కవి
రత్న ఇతిఖ్యాతం మమనామమహాద్విజ । అహం ఖరాణాం ఛాగానాం పాల
కోస్తి చసాంప్రతం॥ ౧౫౩॥ నికృష్టమే తత్కమాకాపి ఖరాజవరిపాలనం । ఊ
రికృత్తం జీవనాథకం మయాభూనురవందిత॥ ౧౫౪॥ ఇతిశ్రుత్వా తస్య వచః
తదా వరదచిన్వయం । చిరత యిత్యా ముపహుతంతు కవిరత్నం వహోబ్ర
హ్మేత్ ॥ ౧౫౫॥ అజాఖరా నద్యసర్వా నహివంతు తవప్రభాః । కవిరత్న
ప్రావయిత్యా తస్మానుజాంప్రపద్యచ ॥ ౧౫౬॥ అగచ్ఛత్స్వరితం చిప్రకార్యం
తేమహావస్తివే । ఇతితస్యవచః శ్రుత్వా యథోక్తమకరోద్ధివిజః॥ ౧౫౭॥ త
థాగతం వరదచిః కవిరత్నమథావదత్ । కవిరత్న వహోమేద్య శ్రుణుస్త్వాన
న్యమానసః॥ ౧౫౮॥ అత్రపుర్యాముజ్జయిన్యాం భట్రాచార్యోహి వతఃతే ।
కలావతీతస్యపుత్రీ విమషీమంజుభాషిణీ॥ ౧౫౯॥ తాంలేవత్నీ మహాంకుర్యాం
సాక్షాద్వాసోమివస్థితాం । యదిమద్వచనంగుహ్యంధ్రియతేమనసాతవ॥ ౧౬౦॥

మాణశ్రేష్ఠుఁడైన మాధవాచార్యుని కొమరుఁడను నాయుమ్మ లక్ష్మీయనుచే
రుగలది - బ్రహ్మవాదియైన నాతండ్రి నాకుఁ గాలముననే యుపనయనముచేసె
ను . పిమ్మటఁ గాలవశమువలన నాతల్లిదండ్రుల స్వర్గమునొందిరి - ౧౫-౨-
౬ బ్రాహ్మణో తమండా నాకుఁ గవిరత్నమనిపేరు - నేనిప్పుడు గాడిదలను
గొఱ్రెలను మేపువాడ నయితిని - ఓ బ్రాహ్మణులచేత నమస్కరింపఁబడు
వాఁడా యీగాడిదెలను గొఱ్రెలను మేపుట నీకీషమైనపనియైనను జీవనార్థము
నేనవలంబించితిని - ౧౫౪ - ఈప్రకారమా కవిరత్నముచెప్పిన మాటలు విని
యప్పుడా వరదచి తానుగొంతనేపాటోచించి కవిరత్నముతో నిట్లనెను - ఇ
ప్పుడు నీపిగాడిదెలను గొఱ్రెలను స్వామికొప్పగించి నెలపుదీసికొని త్వరితము
గారమ్ము గొప్పకార్యమున్నది - ఇట్లావరదచిచెప్పిన మాటలు విని యాబ్రాహ్మ
ణుండట్లేచేసెను - ౧౫౬ - అట్లువచ్చిన కవిరత్నముతో వరదచి యిట్లనెను -
ఓకవిరత్నమా నామాటలన్నియుజ్జ పితో వినుము - ఈయుజ్జయినపటగానుండు
భట్రాచార్యుఁడున్నాఁడుగదా - ఆయనకుఁతరుకలవాటి విద్యలునచ్చినది మ
ధురముగా మాటలాడునది నేనుజెప్పెడి రహస్య మెవమాటలు నీవు మనస్సున
నుంచినట్లుమందు సాక్షా త్పురస్వతివలెనున్న యామెను నీకుఁ జెండామును

మానీనమ్మతరం దేహీయవ్యత్ ప్రచ్ఛేత్తలూపతి । తస్మాక్షుప్త్యం విప్రవటో
 వ్యం గుళీనాంతు సంజయా ॥ ౧౬౧ ॥ విద్యాః కావాత్మయాః కీతాః విద్య
 నితకలాపతి । బ్రూతేయదాదశేనేయాః పతస్రోగసుఖయఃత్వయా ॥ ౧౬౨ ॥
 పునః కావాత్మయా కీతాః విప్రోదేతి కలాపతి । బ్రూతే యదా దశేనే
 యాః పత్న్యయాం గుళయ స్థదా ॥ ౧౬౩ ॥ పునః కావాత్మయా కీతాః ద్వి
 శేంద్రేతి కలాపతి । బ్రూతే యదా దశేనేయాః పతస్రోగసుఖయ స్థదా ॥
 ౧౬౪ ॥ కేవాస్య జగతోబ్రూహి స్పృషి స్థిత్యంతపేతవః । యదా కలాపతి
 బ్రూతే తదై కాం దశేకయాం గుళిం ॥ ౧౬౫ ॥ ఏవం వరదచిం స్వం తమను
 శాసం తమబ్రహ్మే । తక్తై వకరవాణీతి వహోవిప్రవటు స్థదా ॥ ౧౬౬ ॥ తతో
 వరదచింస్వస్య కేవామానీయతంద్విజం । కారయి త్వా వహూబ్యం దై : మంగ
 శస్మా సమాదరాత్ ॥ ౧౬౭ ॥ కటకాంగద కేయార్తై : సవరత్వ సుశోభి
 తైః । అన్యైరాభరణై దిశ్యైః జ్వలితాంగం మహాజనం ॥ ౧౬౮ ॥ అ
 ధ్యారోవ్యస్యణామయూం శిచికాం రత్నభూషితాం । తం పటుం వాహయా
 మాస విమహస్రా మహామతీ ॥ ౧౬౯ ॥ ఏతయానిజతాః పూర్వం కలా
 పత్యాద్విజోత్తమాః । తతఃప్రవవ్యతేతత్ర మహాకోలాహలధ్వనిః ॥ ౧౭౦ ॥
 రాజమాగే వశ్యతాం తం శిచికాహూళమాదరాత్ । జనానాం చై వ పద

గాః శేనేదను- ఆకలాపతినిన్నే మణిగనను నీవుమానముతో నాపెమాటలువిని
 వ్రేళసె గలచేత నాపెకు తరముచెప్పము - కలాపతి నిన్ను నీవేదిద్యలుపదిచి
 తివనియడిగిన పక్షమున నీవునాలుగువ్రేళ జూపుము - మణియు నేమిపదిచితి
 వనియడిగెనాయాదు వ్రేళ జూపుము- మరల నేమిపదిచితివనియడిగెనానాలుగు
 వ్రేళ జూపుము - ఈప్రకారము దశకు నేర్చుచున్న వరదచితో నా బ్రాహ్మణ
 పటు వశ్యుచేసినదనెను- ౧౬౬- అంత నావరదచి యాచిన్న వారి- దనయిం
 టకిఁబెలుచుకొనివచ్చి ప్రీతితో స్త్రీలచేత నతని కభ్యంజనన్నానముచేయించి
 నవరత్నభుజితములయిన కడయములచేతను భుజకీరులచేతను బాణీబంధులచే
 తను మణియు సర్వాభరణములచేత నలంకరింపఁబడినవానిగాఁజేసి దేదీప్య
 మానుడై యున్న యాపసుగును బంగారుపల్లకినెక్కించి పూర్వీకుకలాపతిగో
 డిపోయిన మిక్కిలిబుద్ధిమంతులైన పండితులచేతనాపల్లకిమోయించెను- అం
 తనాపటణపురాజపిఠి నతఁడు పల్లకియెక్కి-వచ్చుట నానక్తితోఁజూచుచు జను
 లందఱితఁడుగోవునిద్యాంసుడని కోలాహలధ్వనిచేసిరి- ౧౭౧- అంత విద్యాం

తాం మహావిద్యా నయం త్వితి॥ ౧౭౧॥ తతో వరుడునివాద్యాః కలావత్యా
గృహ్లాత్తమం । నినాయతంపటుః విప్రైః వహద్భిఃశ్శిబికాంతదా॥ ౧౭౨॥
తథాగతం సమాలోక్య కలావత్యతిమందరీ । యువానం సూర్య సదృశం స
ర్వాభరణభూషితం ॥ ౧౭౩ ॥ దివ్యకీతాంబరం దివ్య గంధమాలోన్మితం శోభి
తం । వృషపశ్చై వరుడుచి శోయమిత్యతివిస యాత్ ॥ ౧౭౪ ॥ తతో వరు
చిఃప్రాజః తామువాచకలావతీం । మత్పుత్రోయం మహాభాగే సింహానంహ
ననోయువా ॥ ౧౭౫ ॥ సర్వశాస్త్రేషు నిపుణః వేదవేదాంగపారగః । కిం
పునబాహునోక్తే సర్వజోయం ననంశయః ॥ ౧౭౬ ॥ కవిరత్న ఇతిభ్యా
తః సర్వరాజసుపూజితః । సరస్వత్యాః కశ్చిదయ మవతారోన సంశయః ॥
౧౭౭॥ అయం ప్రాకృతవిద్యద్భిః ప్రసంగం నకరోతిశ్చ । మహానీ నన్నుత్తరం
దత్తతేహం ప్రశ్నస్యసాదరం ॥ ౧౭౮ ॥ పరిణేతుం మనస్తేద్య త్వరతే యది
కామినీ । ఏవం యువానం సుభగే వివాహాస్తు ప్రవతఃతాం॥ ౧౭౯॥ ఇతితస్య
వచశ్చృత్యా ప్రాహ గంభీరయాగిరా । కలావతీ మహాప్రజా తదా వరు

సుఃశై నవరుచి యావల్లగీనిమోముషస్సపండితులచేత నాబ్రాహ్మణమటుప్రసు
గలావతి యిల్లుచేర్పించెను - అప్రకారమువచ్చినట్టియు నూర్వునివంటితేజస్సు
గలయట్టియుప్రాయపువాఁడై నట్టియు సమస్తములై న సాములుధరించియున్న
టియుచివ్యమైవనటబుదోవతికటుగొని మంచివాననగల చందనముపూసుకొని
యున్న యాబ్రాహ్మణునిజూచి మిక్కిలి సాగనుకతైయయిన యాకలావతి
యాశ్చర్యమున వరుచి నితఁడెవఁడనియడిగెను - ౧౭౪ - అంతనా తెలిసి
నవాఁడై న వరుడుచి యాకలావతి కీటనెను - మిక్కిలి సాగనె న రూపముగల
యియాకావనవంతుడు నాగొడుగుఇతఁడు సమస్తశాస్త్రములయందునేర్పరివేద
ములువేదాంగములు కడవెత్తఁజెలిసినవాఁడు మిక్కిలిచెప్పి కార్యమేమి యితఁ
డు సర్వముతెసినవాఁడు సందేహములేదు - ఇతని నందఱు కవిరత్నమని చె
ప్పదురు రాజులితనికి మిక్కిలిమర్యాదచేయుదురు- ఇతఁడు సరస్వతీయవతార
ము దీనికిసందేహములేదు- ౧౭౭- ఇతఁడు సాధారణపండితులతోఁ బ్రసంగ
ముచేయుచు వారేదె ననడిగినవక్షమున దానికిమానముతో నెనంజ చేసి యు త
రముచెప్పను - యాకావనవంతుఁడై న యితని బెండ్లియాడుటకు నీమనస్సువచ్చె
నాపెండ్లికావచ్చును - ఈప్రకారమగా వరుడుచి చెప్పిన మాట విని మిక్కిలి
తెలిసినదైన యాకలావతి సంతోషముతో నావరుడుచినిగూర్చి గంభీరముగా

చించువా॥ ౧౦౨॥ అయం పరదుచే విద్యౌ న్యవ్యక్తో యదితేషుతః । మత్ప్రీ
 శ్చన్నాం సమాధానం ప్రబ్రవీత్పత్రసంసది॥ ౧౦౩॥ ఇత్కుక్త్యాసా వరాలో
 హతం వటుం సుభగాక్మతీం । ప్రప్రచ్ఛమహాబుద్ధిః విదుషాం శ్రుణ్వంతా త
 దా॥ ౧౦౪॥ విద్యాః కావాత్ప్రయాధీతా విద్యన్నితకలావతీ । ప్రప్రచ్ఛద్వి
 తా సేన చతప్రోంగుళయస్తదా ॥ ౧౦౫ ॥ పునః కావాత్ప్రయాధీతా వీచేం
 ద్రేతికలావతీ । ప్రప్రచ్ఛద్దశిఃతా సేన పటౌ తదాంగుళయోముదా॥ ౧౦౬॥
 పునః కావాత్ప్రయాధీతా ద్విజేంద్రేతి కలావతీ । ప్రప్రచ్ఛద్దశిఃతా సేన చత
 ప్రోంగుళయస్తదా॥ ౧౦౭॥ కేవాన్యజగతోబ్రూహి న్యస్మిన్సిత్యంతహేతవః ।
 ప్రప్రచ్ఛస్పాదశకాయత్త తదై కాంగుళి మాదరాత్ ॥ ౧౦౮॥ దశిఃతానామం
 గుళినామేవం తేనవరేణతు । అభిప్రాయం పరదుచిం అప్రచ్ఛత్పా కలావతీ॥
 ౧౦౯॥ అథాబ్రవీ ద్వీరురుచిః తేనవై పటునాన్యయం । దశిఃతానామంగుళి
 నామభిప్రాయం కలావతీం॥ ౧౧౦॥ వేదా అధీతాశ్చత్వారీః విదుషానేనయ
 ద్దురోః । తస్మా త్తేదశిఃతాస్సుభృ చతప్రోంగుళయఃపురా॥ ౧౧౧॥ అధీతా
 నిగమాంగాష్టదేన పటునాగురోః । యత స్తేదశిఃతాస్సుభృ పటతోంగుళ
 యస్త్యిభ॥ ౧౧౨॥ పురాణం ధనుశౌత్రం యత్ మోమాహంసా న్యాయవిస్త

నిట్టనైనుః - ఓయిపండితుడవై నపరదుచీ నీకొడుకై నయితఃసుస్వజ్ఞుడై నపక్ష
 మున నీసభయందు నేపడిగెడు ప్రవృత్తులకు తరముచెప్పవలయును- ౧౦౧- మి
 క్మిలిసాగసుకత్తైయు బుద్ధిశాలివియునై నయాకలావతి యిట్లుచెప్పి యాపండి
 తులందఱు వినఁగా నాబ్రాహ్మణపటుపు నిటడిగెను - ఓయిపండితుడొడా నీవేమి
 ద్వలజదివితిననెను - అంతనాతఃషు నాలుగువ్రేళ్లఁజూపెను - మరలనాకలావ
 తియో బ్రాహ్మణోత్తముడొ యింక నేమిచదివిననెను - అంత నతఁడారు
 వ్రేళ్లఁజూపెను - మరల నాకలావతి యింక నేమిచదివితో యి బ్రాహ్మణుడొ
 యనియడిగెను- అతఃషు నాలుగువ్రేళ్లఁజూపెను- అంతనామెయతనిని ప్రపంచ
 మునకు న్యస్మిన్సిత్యంతములకుఁ గారణభూతులెవరనియమగఁగా నతఁడొకవ్రే
 లినిజూపెను - ౧౦౬ - ఈప్రకారమా పెండిగొడు కగవతీచిన వ్రేళ్లకుఁ దా
 త్వర్యమేమని యాకలావతి పరదుచి నడిగెను - అంత నాపరదుచి యాబ్రాహ్మ
 ణుఁ డగవతీచిన వ్రేళ్ల కభిప్రాయమును గలావతికిఁ జెప్పెను - ఇతఁడు తాను
 గురువువలన నాలుగువేదములఁజదివితినని మొదట నాలుగువ్రేళ్లఁజూపెను -
 పిమ్మటనితఁడు గురువువలన నారువేదాంగములఁజదివెనుగనుక నారువ్రేళ్లఁజూ

రః । అధీతా దశైతాన్తేన చత్రసోంగుళయై స్తమ ॥ ౧౯౧ ॥ జగతోన్యైః పరం బ్రహ్మ సృష్టినిత్యంతకారణం । ఇతినిశ్చిత్త్య మత్పుత్ర ఏకాంగుళిమదశతయత్ ॥ ౧౯౨ ॥ ఏనం పరదచ్చిప్రోక్తం సమాధానం కలావతీ । శ్రుత్వాచాలోన్యైః సన్నిప్తవేదే హవఃము త్వమం ॥ ౧౯౩ ॥ తతస్సా దశతయిత్వాత్తు భిత్తి చిత్రన మన్వితాం । తత్రస్థితాం దశాన్యన్య ప్రతిమాం చ కలావతీ ॥ ౧౯౪ ॥ వణైః సం కవితత్త్వం తమచ్చుచ్చ త్కమతేక్షణ । దశాన్యైః వింశతిభుజః కోవాయం బ్రూహిమాంపర ॥ ౧౯౫ ॥ ఇతివృష సమావళీః వహోపరదవే స్తదా । విన్నత్యోవాపతాం కన్యాం రాభణఃఖిల్పయంత్యితి ॥ ౧౯౬ ॥ తతస్సాప్రకృతేశాం తాబభాషేతం మహామతిః । హేనర్వజ మహాబుధై వేదశాస్త్రార్థకేశాం ౧౯౭ ॥ రాభణఃఖిల్పయమితి కథము క్తం త్వయాధునా । ఇతివృష్టేతయాచి ప్రేతదా పరదచిన్వయం ॥ ౧౯౮ ॥ ప్రాహ గంభీరయావాచా సశంకాంతాం కలావతీం । విదన్వణీ సభామధ్యే వినయేనసమన్వితః ॥ ౧౯౯ ॥ కుంభ కణైః భక్తాహోస్తి భక్తాహోస్తి విభీషణే । రాక్షసానాం కులశ్రేష్ఠో రాభణోనచ రావణః ॥ ౨౦౦ ॥ ఇత్యుభిప్రాయతః కన్యే హ్యనేనో క్తం కలావతీ । రాభ

పెను - అటుతరువాతఁ బురాణముధర్మ శాస్త్రము మీమాంసాసంసయఁదర్శము చదివెను గనుక తిరుగ నాలుగువేళ్ల సగవఱిచెను- ౧౯౧- కడవట నీవడిగినప్రశ్నమునకు నాణోపకీ జగత్తున కంతటికిని స్వప్ని సీత్యంతములకుఁ గారణము పరబ్రహ్మయొక్కటని నిశ్చయించి యొకప్రేలిఁజూపెను - ఈప్రకారమూ పరదచిచెప్పిన సమాధానము నాకలావతివిని మనస్సున నాలోచించి మిక్కిలిసంతోషించెను - అంతనాకలావతి చిత్తరువులు వ్రాసియున్న గోడనగవఱిచి బ్రహ్మచారియైన యాకవిరత్నమును పదితలలునిరువదిభుజములుగల యితఁడెవఁడని యడిగెను - ఈప్రకారమూపెచేత సడంగఁ బడినవాఁడై యా బ్రాహ్మణుఁడు పరదచిచెప్పిన మాటను మఱిచియాకన్యతోనితఁడు రాభణఁడుగదాయనెను - ౧౯౬ - అంత వంకరకురులుగల యాకలావతి యా బ్రాహ్మణునిఁగూర్చి యిట్లు నివలికెను - ఓం నర్మము తెలిసినవాడా మిక్కిలి బుదిశాలీ వేదములు వేదాంగములు చెలిసినవాడా ఇతఁడు రావణుఁడనియెట్లుచెప్పితివి - అనియీప్రకార మూకలావతి యా బ్రాహ్మణు నడుగగా నప్పుడు సం దేహాపమమన్న కలావతినిఁ గూర్చి పరదచి వినయముతోఁ గూడినవాఁడై యావంఁడిత సభనడమ దాను గంభీరమైనమాటతో ను త్తరముచెప్పెను - కుంభకర్షణియందు భక్తారమున్న

ణఃఖల్వయమితి విద్యద్వృందేమహాతనా॥ ౨౦౧॥ కితుఁ యావ్యవ్యధాక
తుఁ నమహోయం మహామతిః । సర్వాణి శాస్త్రజాలాని నిగమానాగ
మాం సభా॥ ౨౦౨॥ ఏవం మరుచోయక్తియక్తియక్తిం బ్రువతిభాషితం । శం
కాం విహాయత్కరితం ఆననందకలాపతీ॥ ౨౦౩॥ తతో మరుచిర్విద్యా భటా
చార్యం ద్విజోత్తమం । కవిరత్నాయ కన్యాం త్వం ప్రదేహితివహోబ్రవీత్ ॥
౨౦౪॥ భటాచార్యో మహాప్రాజ్ఞః శృతిత్వా మరుచర్చేచః । తక్తావకర
వాణీతి వాక్యం ప్రోవాచసాదరం॥ ౨౦౫॥ తతః స్తత్రపినేరాత్రా శుభనక్షత్ర
సంయుతే । శుభలగ్నే తయోరాసీత్ వివాహస్య మహూర్తనః॥ ౨౦౬॥
పెరుః సత్రమహాత్మానో వేదమంత్రా ద్విజోత్తమాః । తౌర్య త్రికం సం
ప్రవృత్తం భటాచార్యస్యవేశ్మని॥ ౨౦౭॥ వధూవతా శుభస్మాతౌ సర్వా
భరణభూషితౌ । దివ్యాంబరధరా తత్ర ప్రాప్య కల్యాణమంటపం॥ ౨౦౮॥ క
ల్యాణ వేదికాయాం తౌ నవరత్నవిభూషితే । రమాణీయే మహాప్రజ్ఞా సితవం

దివిభీషణనియందు భకారమున్నది గనుక రాక్షసవంశే శ్రేష్ఠుడైన యితఁడు
ను రాభణుఁడుగాని రావణుఁడుగాఁడు - అనియెంచి మహానుభావుడైన యి
తఁడు వండిత సభయందు రాభణుఁడనిచెప్పినో కలాపతి - ౨౦౧ - ఇతఁడు
నమస్తములైన శాస్త్రములను వేదములను శైవ వైష్ణవాద్యాగమములను
జేయను మఱియొకవిధమునఁ జేయను నమఘ్నుడైన మహాబుద్ధిశాలి - అనియి
ట్లావరదుదియు క్రితో సమాధానముచెప్పఁగా నాకలాపతి శంకనుడిచినంతో
పించెను - అంత నావిద్వాంసుడైన మరుచి బ్రాహ్మణోత్తముడైన భటా
చార్యునితో నీవు కవిరత్నముగోఁఁగరాదుదానముచేయుమనెను - మిక్కిలి
తెలిసిన యాభటాచార్యుఁడు మరుచిచెప్పినమాటవిని ప్రీతితో నట్లేచేసెనన
నెను - అంతనాదినమురాత్రి మంచినక్షత్రమందు మంచులగ్నమందు వారిద్దఱు
కు వేషకగాఁ జెండియాయెను - అప్పుడా భటాచార్యులవారింటిలో మహా
నుభావుడైన బ్రాహ్మణులందఱు వేదమంత్రములఁ జెప్పిరి న్నతగీతవాద్యము
లుచెలఁగెను - ౨౦౭ - అప్పుడు మిక్కిలి తెలిసిన యావధూవరులు వంగశస్త్రి
నముచేసి మంచిసాములచేత నలంకారములుచేసినోన్నవార్త మంచిన స్త్రీయు
లుగఱుగొని కల్యాణమంటపమునకువచ్చి యుక్తకృష్ణచెండియఁగుమీఁదనవర
త్నములచేతఁ జెక్కఁబడిన పెద్దపీటమీఁదఁ గూర్చుండిరి - అంతఁ బురో
హితుఁడు శాస్త్రప్రకార మగ్నిప్రతిష్ఠాపనచేసి బ్రాహ్మణులలోడ నాయగ్ని

తౌ మహననే॥ ౨౦౯॥ తతః పురోహితో విద్వాన్ ప్రతిష్ఠాస్య మహనలం । జు
హవాగ్నౌ తువిధవత్ విత్వద్విః బ్రాహ్మణే సుహా ॥ ౨౧౦ ॥ తతో వరుడు
ధీరః భట్టాచార్యం ద్విజోత్తమం । కన్యాదానం కురుష్యేతి ప్రోవాదద్విజ
సంసది ॥ ౨౧౧ ॥ భట్టాచార్య స్తదాగత్య సిత్యావై వ మహననే । వ
త్పాస్య సస్సుత యాయ కః ప్రోవాద మధురం వరం ॥ ౨౧౨ ॥ కవిరత్న స
మాగచ్ఛ కన్యామై ప్రదదా మితై । మహాప్రాజ్ఞం మహా ప్రాజ్ఞ ప్రతిగ్ర
హ్యేష్య పాణినా ॥ ౨౧౩ ॥ ఇత్యుక్త్యా ప్రాజ్ఞ పత్యోయం భట్టాచార్యస్సమత్ర
కం ॥ కవిరత్నస్య హస్తేతు విత్వద్భ్రంశేద వశ్యతి ॥ ౨౧౪ ॥ తతః పాణిం ప్ర
జగ్రాహ కరావత్యా ఉదారధీః । కవిరత్నో మహావిద్వాన్ మముదేన కు
తూహలీ ॥ ౨౧౫ ॥ తదా మహాతూర్యనాదః సంభూతో దివమాస్పృశత్ ॥ ఆశీ
వాద స్సమాయుక్తః విప్రాణాంవై మహాతన్త్రాం ॥ ౨౧౬ ॥ భట్టాచార్య
స్తదాప్రాజ్ఞ విత్వద్భూత్యో భూరిదక్షిణాం । దక్షా దివ్యానివస్తాణి రత్నానివి
విధానివ ॥ ౨౧౭ ॥ కవిరత్న కలావత్యో కేవలం పరిణయేద్భుతే । జాతేనాగర
సుందర్యః మంగళానిజగుఃకలం ॥ ౨౧౮ ॥ నచే మముచిరేతస్యా ముజయి

యం సుహృదా మముమజరిచెను - ౨౧౦ - అంత కైర్యశాలియైన యావరు
చి యా బ్రాహ్మణసభయందు బ్రాహ్మణోత్తముడైన భట్టాచార్యుని కన్యా
దానము చేయుమనెను అప్పుడు భట్టాచార్యుడువచ్చి పీటమీదఁ గూర్చుండి
భార్యతోను గూతుతోను గూడినవాడై పెండిగొడుకుతో మనోహరముగా
నిట్లనిపలికెను - ఓకవిరత్న మూరమ్మ మిక్కిలి తెలిసినదైన నాకూతుమనీకిచ్చె
దన మిక్కిలి తెలిసినవాడూ చేతగ్రహింపుము - అనియిట్లు చెప్పి పండితులంద
ఱుమూచుచుండఁగా భట్టాచార్యుడు కవిరత్న ముచేత మంత్రముతోనుదకము
నువిడిచెను - అంతగొప్పబుద్ధిగల యాకవిరత్న ము కలావతిని బ్రాణిగహణము
చేసిసంఖోషించెను - ౨౧౫ - అప్పుడు బ్రాహ్మణుల యాశీర్వాద భ్వనియు
మేళములనాదమును గలిసికొని యాకాశమంటెను - అప్పుడు మిక్కిలి తెలిసిన
వాడైన యాభట్టాచార్యుడు పండితులకొఱకునానావిధములయిన స్త్రీము
లనురత్నములను భూరిదక్షిణయిచ్చెను - ఈవ్రకార మాశ్చర్యకరముగాఁ గ
విరత్న మునకుఁ గలావతికిఁ బెండికాగా నాపటణపు స్త్రీలు భుభకరములై న
పాటలుపాడి యూతులుపట్టిరి - కవిరత్న మునకును గలావతికినయిన యూపెం
డినిబాచి యూయుజయిసేపటణమందున్న వారందఱు సంతోషపడిరి - పిమ్మట

న్యామహఃజనాః । కవిరత్నకలావతోగ్యే దృష్ట్యా కల్యాణమద్భుతం ॥ ౨౦౯ ॥
 తతఃకలిషయాహస్య గతేషుపకలావతీ । జాతాపుష్ప వలీమోద మనాపక
 మలేక్షణా ॥ ౨౧౦ ॥ కవిరత్నస్సపల్లీకఃగభాఽధానాఖ్య కమఽపి । చకా
 రవిధివ త్రత్రభటాచార్యస్యవేళ ని ॥ ౨౧౧ ॥ స్నాతాయాంతు కలావత్యాం
 చతుర్థఽదివనేతతః । శుభనక్షత్రసంయుక్తే శుభలగ్నేముదాన్వితః ॥ ౨౧౨ ॥
 రాత్రౌతం ఫలదానాని దత్వాద్వద్ వరాభయే । క్షిణగృహ మనాప్యాకను
 ఘ్నావ నజభార్యయా ॥ ౨౧౩ ॥ తతః కలావతీషీఙ్గ నిద్రాం ప్రాప్తం నిజం వ
 తిం । జోధయామానశనక్త రంతం తేనమహా తనా ॥ ౨౧౪ ॥ యదానబుబు
 ధేభర్తా తదావీణాం ప్రగృహ్యైవై । జగోగేయం మహాభీరా వజ్జాది స్వీరసం
 యుతం ॥ ౨౧౫ ॥ యదానబుబుధేనాభః గీతేనాపి కలావతీ । తదాసించచ్చ
 తస్యోరశ్శీతైశ్చందనవారిభిః ॥ ౨౧౬ ॥ యదానబుబుధేభర్తా తేశ్చస్సా
 హికలావతీ । చిత్తేష చర్చితం స్వాసా త్తాంబూలంతసుభేతదా ॥ ౨౧౭ ॥ అ
 జానాంప ఖరాణాంప రహోభూత్ ప్రథమంతతః । పురీష మూత్రమవతత్
 మహమాన్యోరహిక్రమాత్ ॥ ౨౧౮ ॥ ఇతిభతుఽవఽచశ్చృత్యా స్వసత స్త

గోన్ని దినములుగడవఁగానాకలావతిప్రస్పిణీయెసంతోషించెను-౨౧౦- అంత
 నాకలావతి నాలవదినమున్నానమనేయగా శుభనక్షత్రమందుశుభలగ్నమున
 నాకవిరత్నము భటాచార్యునియింటభార్యతో గభాఽధానకర నుజ్జేసికొనెను-
 అస్వప్నతఃపరాత్రియందు సంతోషముతోఁ బండితులకుఫలదానములుచేసిభా
 ర్యతోఁ బడక యింటికిఁబోయినిద్రపోయెను- అంతనాకలావతి నిద్రపోవుచున్న
 తన పెనిమిటినిజూచి యుతనితోరమింప నతనిఁ దిన్నగాలేమను అటులేసిన నతఁ
 డులేవకుండఁగా నస్వప్నమిక్కిలి ధీరురాలైన యాకలావతి వీణనత్తికొని ష
 ఙ్గాదిస్వీరములతోఁగూడిన మధురమైన పాటపాడెను - ౨౧౧- అపాటను
 బాడిననతఁడులేవకుండఁగా నస్వప్నాకలావతి చల్లనిగంధముతోడి యువకము
 నతనితోఁముమీఁదఁజెల్లెను - అట్లు నతఁడు లేవకుండఁగా నస్వప్నాకలావతితా
 నునమలిన తాంబూలమునతనిముఖమున నుమిసెను- ఇట్లుచేయఁగానస్వప్నతఁ
 డమమొదట గాడిదెలుగొత్తెలు నరిచెను పిమ్మట వానిమలము నుచ్చయను నా
 నోటను తోమ్యునఁ బడెననఁగా నిట్లునిద్రబోవుచున్న తన పెనిమిటిచెప్పిన మా
 టవిని యాకలావతి సందేహముతోఁగూడినదై తనచెలికత్తెలచేత నతనిలేసిం
 చియన్వడిటనెను - నీవెవఁడవు బ్రాహ్మణపుత్రుఁడవా కావా శీఘ్రమునఁ జె

స్వభావిన! బోధయిత్వా సఖిన్తం సశంకా వాక్యమబ్రవీత్ ॥ కోపాత్సంవిప్ర
దాయాదోవాసవా బ్రూహి సత్సరం | త్వం శైవరదచేః పుత్రో నా స్త్యేవాత్ర స
సంశయః ॥ ౨౩౦ ॥ అవిద్యానివమేభాసి తాదృశం తేవ హోయతః | ఖరాజపాలో
పాత్సంతథ్యం బ్రూహి మమ ప్రభా ॥ ౨౩౧ ॥ ఇతి స్వప్న సమూతన్యైకవిరత్న
స్వయోషితా | స్వప్న తం సర్వమకథయత్ బుజబుద్ధిస్స తాం ప్రతి ॥ ౨౩౨ ॥
సర్వం పరదచేః కమః భాతవమితి భామినీ | నిశ్చిత్తసా స్వమనసి చింతయా
మానస్తే తదా ॥ ౨౩౩ ॥ గతేజతే సేతుబంధం కతుమిచ్చతి కోభువి | తర్థం
విధిబలంకోవా శక్నోషీ త్యత్ర మహీతతే ॥ ౨౩౪ ॥ తథాప్యే తర్హిమిషు త్వే
ఇతి నిశ్చిత్త భామినీ | అబ్రవీ తుం వతిం మూఢం తత్కూల సద్వశం వచః |
౨౩౫ ॥ అస్యాః పుర్యా ఉజ్జయిన్యాః రషీ త్రీదేవతాద్యైవై | కాశీదేవీ బహి
రగాత్ ప్రేక్షీతుం నగరీం స్వకాం ॥ ౨౩౬ ॥ అటిత్వా నగరం సర్వం అభి
స్సా సమత్ప్రకా | శక్తీసేనా పరివృతా ప్రాప్నుయాత్తై స్వమూలయం ॥
౨౩౭ ॥ తస్మాచ్ఛ్రమితో గత్వా ప్రవిశ్య త్వం తదాలయం | కవాటబంధసం

వృక్షము నీవు పరదచిహ్నకవు కానేకా వీవిషయమందు సందేహములేదు - నీ
పురూటలాఘవములవలన నీవు విద్వాంసుడవు కావని నాకుందోచుచున్నది -
నీవుగాడిదెలనుగొఱ్ఱెలను మేపువాడవా నాతో యథార్థము చెప్పము - అని
యిటు తన భార్యయైన కలావతిచేత నాకవిరత్న మమగఁబడినవాడై కవటము
లేని బుద్ధిగలవాడై తన సమాచారమంత నాపెతో, జెప్పెను - ౨౩౧ - అ
వృక్షా సమాచారమంతయు విని యాకలావతి యిదంతయు పరదచిహ్నసిన వ.
నిగదాయని నిశ్చయించి యప్పు డిట్లని యాలోచించెను - ప్రపంచమున నెవ
డు నీళ్లుపోయినపిమ్మట కటవేయనిశ్చయించును దైవభుటనమునుమిఠానెవడు
శక్తిగలవాఁడు అయినను దీనిఁజక్కఁజేసెదనని నిశ్చయించి యాకలావతి త
నపెనిమిటితో నప్పటికే దగినమాట యెఱవడిచెప్పెను - ౨౩౨ - ఈయుజ్జయినీ
పటమణమునుగాచాడెడిదేవతయైన కాళికాదేవి యిప్పుడు తనపటణమునుజూడ
నుబయటఁబోయెను - ఆమె యీపటణ మన్నిప్రక్కలను దిరిగి యనేక శక్తుల
చేతఁజూటఁబడినదై తిరిగి తన గుడికివచ్చును - కాఁబటి నీవిక్కడనుండి త్వరగాఁ
బోయి యాగుడిచేరితలుపుమూనుకొని నెవడిగానుండుము - అంతనాకాళికా
దేవి గుడివాకిటికివచ్చి మిక్కిలి త్వరతోఁగూడినదై నీతో నో బ్రాహ్మణుడా
తలుపుగఁడియతీయునునెనా యున్నపుభక్తులకుశుభమునుజేయునట్టియోకాళికా

కృత్యాతిష్ఠ తత్ర యథాశుఖం ॥ ౨౩౮ ॥ ఆలయ ద్వారమాగత్వ సాకాశీ
 త్యాం త్వరాన్వితా । అబ్రవీద్యదిహేచ్ఛాప్ర కవాటం మోచయంగాళాత్ ॥
 ౨౩౯॥ తదాత్వయాప్రాథకసీయా నమస్కృత్యా పునఃపునః । విద్యాం దేహీ
 తిమేమాతః । సాకాశీ భ క్తశంకరీ ॥ ౨౪౦ ॥ అనుశాన్యస్వ భాతాఃరం ఏవం
 సాహికలావళీ । కాశ్యాలయం నాథశీఘ్రం గచ్ఛగచ్ఛ తున్యవాచనా ॥ ౨౪౧ ॥
 తతస్తకవిరత్నస్తు తత్సఖీదళితేనై ॥ పథా ప్రాపమహాదేవ్యాః కాశ్యా ఆ
 లయము త్తమం ॥ ౨౪౨ ॥ కవాట బంధనం కృత్యా యథో క్తం ప్రియయాత
 థా । కాశీం ధ్యాయత్ భ క్త కామధేను మా సేన్ తత్రసః ॥ ౨౪౩ ॥ తతః
 కాశీసమాసాద్య స్వాలయద్వార మబ్రవీత్ । కవాటం మోచయాశుత్యం
 అగళా దితితం వచః ॥ ౨౪౪ ॥ సహోవాచ తతో విప్రః యోగినీగణనేవి
 తాం । విద్యాం దేహీ శివేషేద్య జాడ్యార రవిమోచనే ॥ ౨౪౫ ॥ కవాటం
 మోచయా మ్యద్యవ్యాగళా త్కమలాననే । విద్యాం మే దేహీదేవేశి స
 మామిత్యాం పునఃపునః ॥ ౨౪౬ ॥ ఇతితస్య వచఃశ్రుత్వా బాలాచపరమేశ్వ
 రీ । ముద్రిణ్యం బాలవారాహీ తిప్రః క్రోధసమన్వితాః ॥ ౨౪౭ ॥ ఊచుఃకా
 శీం మహేశాసీం దేవ్యుజ్జాం ప్రదేహింః । అత్యైవై నం ద్విజం దుపం జత్తు

దేహికి మాటిమాటికి నమస్కారముచేసి తల్లి నాకు విద్యనిమ్మని వేషణొనుము-
 అని యిట్లా కలావతి తన భర్తకంతయునేర్చి నాధుడా శీఘ్రముగా గాళికాదే
 విగుణికః బోమ్మనిచెప్పెను- ౨౪౮- అంత నాకవిరత్నమా కలావతి చెలులచేత
 జూపఁబడిన త్రోవనుబోయి కాళికాదేవిగుడిచేరెను - చేరి తన భార్యచెప్పినరీ
 తిగాఁ దలుపుమునీకొని భ క్తులకుఁ గోరికలన్నిటి నిమగ్నటి యాకాళికాశ క్తి
 ని ధ్యానముచేయును సచ్చటనుండెను - పిమ్మట నా కాళికాదేవి తన వాటికి
 కివచ్చి యతనితోసేపు త్వరగాఁ దలుపుగడియతీసి తలుపు తెరువునునెను- అనే
 క శ క్తియుక్తురాలై న యా కాళికాదేవిలో నవుడతఁడిట్లనెను - ఓమోహమనె
 చుతలుపుల నెల్ల లేపివేయునటి యాశ్వరీనాకివ్వసవిద్యనిమ్మ ఓకమలమువంటి
 మోముగలయమా నేనివ్వసతలుపు తెరిచెదను నాకువిద్యసీయవమ్మా నీకుమా
 టిమాటికి మైక్కెడ్లను - అనియిట్లతఁచుచెప్పఁగా నామాటవిని బాలయును
 బరమేశ్వరీయైన ముద్రిణీయును వారాహీయు ననుముగురుశ క్తులతోపమతో
 నూడినవారై యాకాళికాదేవిలో నూర్వరూపురాలై న యోయమ్మా మాకు
 తరునిమ్మ దురారుడై న యా బ్రాహ్మణుని నివ్వడే భక్షిం చెదమనిరి- ౨౪౯-

మూర్తిత్వరూపిణి॥ ౨౪౮॥ ఇతితాసాం వచః శ్రుత్వా కాళీవచనమబ్రవీత్ ।
 మద్భక్తోయం మహాదేవ్యః పూర్వజన్ ని మానవః ॥ ౨౪౯॥ మత్పూజాం
 కృతవాన్పార్థ్యః మన్తం త్ర జపతత్పరః । తస్మా దన్య మనోభీషం పూరయా
 మివసంశయః॥ ౨౫౦॥ ఇత్పుక్త్వా తాః తదా కాళీ ద్విజసూహృక్స్యసావదత్ ।
 ప్రసాదయాశుతేజవన్య మితిప్ర స్థాకరోత్ ॥ ౨౫౧॥ ప్రసాదితాయాం
 జహన్వియాం తస్య భ క్తస్య సావరం । లిలేఖ నాగ్భవం బీజం కాళీకల్యాణ
 దాయసి॥ ౨౫౨॥ లిఖతేవాగ్భవేబీజేతత్ ఓణేనద్విజోత్తమః । సర్వజ్ఞోభూత్
 తదాదేవం తు సావద మేర్వరీం॥ ౨౫౩॥ జయమాతంగతనయే జయసీలోత్ప
 లమ్యతే । జయసంగీతరసికే జయలీలాశుకప్రియే॥ ౨౫౪॥ ఇతి స్తుత్వా సో
 త్రగణైః తాం కాళీం సర్వదాయసిం । ప్రణమ్య చ ముహుభక్త్యా కృతాం
 జలిరుహసితః॥ ౨౫౫॥ తమువాచతతః కాళీసోత్ర బృందేనతోషితా । కాళీ
 దాసేతిసామర్ప్యం లోకేభ్యాంలింగమిచ్చసి॥ ౨౫౬॥ కవీర త్పృథ్విధానంతుపి
 త్రాద తుం హితేముదా । ఇదాసిం సాభక్తమభవత్ నాత్రకార్యా విచారణా॥

అనియిట్లు వారు చెప్పిన మాటలువిని యాకాళికాదేవి వారితో నోదేవతలా
 రాయితఁడునాభక్తుఁడుపూర్వజన్ మందు నన్నుఁ బూజించినవాఁడు నామంత్ర
 మునుజపించుటయందాన క్తుడై న పూజ్యఁడుకాఁ బట్టి యితనిగోరికను నేనుసె
 రవేర్చెదను సందేహములేదు - ౨౫౦ - అని కాళిక బాల మొదలగుదే
 వతలతో నిటు చెప్పి బ్రాహ్మణునితోఁ ద్వరగా నాలుక చాపుమనఁగా నతఁ
 డచేచేసెను - అంత నతఁడు నాలుక చాపఁగా శుభకరురాలై న కాళికాదేవి
 ప్రీతితో నానాలుకయందు వాగ్గీజమును వ్రాసెను - వాగ్గీజము వ్రాయఁగా
 నవ్వడే యా బ్రాహ్మణుండు సర్వజ్ఞుడై సర్వేశ్వరియైన యా కాళికాదేవిని
 స్తోత్రముచేసెను - ఎట్లనఁగా మాతంగకన్యకా జయింపుము నలకలువలవంటి
 కాంతిగలయమాజయింపుమునంగీతమందిషముగలయమాజయింపుముమిలా
 సార మైన చిలుకయందిషముగలయమ్మా జయింపుము - ఈప్రకార మనేకము
 లై న స్తోత్రములుచెప్పి నమ స్తమహిం గల యాకాళికాదేవినిఁ బొగడి భక్తితో
 మూటిమూటికనమన్కరించియంజలిబంధములచేసికొనికూర్చుండెను - ౨౫౧ -
 అంత నాకాళికాదేవి యతని స్తోత్రములచేత సంతోషవఱునఁబడినదై ఓయి
 నేవులోకమందుఁ గాళిదాసుఁడెను పేరితోఁ బ్రసిద్ధిసొందఁగలవు - నీతండ్రీసీకు
 బ్రీతితోఁ గవీరత్వ మనిపెట్టిన పేరివృద్ధరముగలదాయె నిక విచారమువలదు.

౨౪౭॥ కాళిదాస కవిశ్రేష్ఠ యద్యద్వాంఛసిన్వై భువి । తత్తత్కృతనం భవతు
తేనదాసూరివందిత॥ ౨౪౮॥ ఇతివత్వా వరం తస్యై కాళీనసరివారకా । ప్ర
విశ్వస్వాలయం దివ్యం తత్రైవాంతరధీయత॥ ౨౪౯॥ తతస్య కాళీదాసో
పి కాళీదేవ్యాలయూత్పునః । వినిగతస్సైర్దుషితి ప్రావభూర్భానికేతనం ॥
౨౫౦ ॥ భూర్భాన్ ద్వస్త్యా కాళిదాసః సర్వవృత్తాంతమాచితః । కాళీవరప్ర
దానంచ కథయా మాన సర్వవిత్ ॥ ౨౫౧॥ తతః కలావతీదేవీ సర్వజ్ఞం స్వ
పతింముదా । ఆలోక్యముమదేశీప్రుంమూలిలింగేముహుముః పలుః॥ ౨౫౨-౨॥
రేమేభ సుదిరం కాళం తయాదేవ్యామహామతిః । కాళిదాస కవిశ్రేష్ఠః య
శ్లోద్రాణ్యాదివస్థితిః॥ ౨౫౩॥ అభసా సుషువే దేవీ పుత్రమేకం కలావతీ ॥
తేజసాదిత్యసంకాశం స్వభక్త్యా నద్యశం గుణైః ॥ ౨౫౪ ॥ జాతకమూది
కం సర్వం పుత్రస్యన మహామతిః । పురోహితం పురస్కృత్య కాళీదాస స్త
దాకరోత్ ॥ ౨౫౫ ॥ నామకృత్వా స్వపుత్రస్య కాళిదాస ఉదారధీః । కవీం
ద్ర ఇతివిప్రేంద్రాన్ దక్షిణాభిరతోషయత్ ॥ ౨౫౬ ॥ కృతోపనయనోభా

ఓయి కవిశ్రేష్ఠుడవైన కాళిదాసుడా నీపు భూమిలో దేనిదేనిగోరెడనోయ
దియంతయు నీకరిచేత్ నున్నదగునోయి వండితులచేత్ మ్రొక్కబడినవాడా
ఈప్రకార మతనికవరమిచ్చి యాకాళి తనవరివారముతో దివ్యమైన తనయా
లయమునొచ్చి యక్కడనే యంతభావమునొందెను - అంత నాకాళిదాసు
డునుగాకాదేవిగుడినుండి బయలుపెడతి త్వరిగా తనభార్యయున్న యింటికి
వచ్చెను - ౨౫౦ - చచ్చి యాకాళిదాసుడు భార్యనుజూచి యాపెతోమొదట
సుండిజరిగిన సమ ససమాచారమును గాళికాదేవి తనకువరమిచ్చుటనుజెప్పె
ను - అంతనాకలావతిస్వము తెలిసినతనపెనిమిటిని సంతోషముతో జూచినలు
మాటతనిగోరిలింపుకొని సంతోషించెను - పిమ్మట గవిశ్రేష్ఠుడైన యా
కాళిదాసుడు తనభార్యమైన యాకలావతితో నింద్రుడు శచితోడిమించినట్లు
బహుకాలమురమించెను - పిమ్మట నాకలావతి నూర్చునివంటి తేజస్సుగలయ
టియుఁ దనభర్తవంటిగుణములుగల కొమారునిొకనిగెనెను - అప్పుడు మిక్కి
లిబుదిశాలియైనయాకాళిదాసుడు పురోహితునిగూడఁజెట్టుకొని యాపుటి
కొవకునకు జాతకర్తము మొదలైనవానినెల్ల జేసెను - ౨౫౧ - గొప్పబు
ద్దిగలయాకాళిదాసుడు తనకొవకునకుఁ గవీంద్రుడని నామకరణముచేసి భా
షాలోత్తములకు దక్షిణాభిచ్చి సంతోషము గలుగఁజేసెను - పిమ్మట నాకవీం

లఃకవీంద్రస్తుమహామతిః । స్వప్రతా కాళిదాసేన వేదాభ్యాస రతో భవత్ ॥
 ౨౬౭ ॥ కాభ్యాసయం సమాసాద్య కవీంద్రో దేవసందితః । వేదప్రోక్షేపవి
 ఖినా కాళీం సంపూజ్యసాదరం ॥ ౨౬౮ ॥ భక్తాభీష్ట ప్రదాం దేవిం ప్రణమ్య
 చముహుః=హుః! తుస్థావశ్రుతిగీతాభిఃస్తుతిభిస్తాందయాంబుధిం॥ ౨౬౯॥
 తతస్తుస్థావసాదేవీ కాళీదాసాత్ జాయతే ॥ కవీంద్రాయ దదా విద్యాః చ
 తుష్టమ్ కలాతి కాః ॥ ౨౭౦ ॥ తతస్స శేషమాగత్య పితృదూత్రేన్య వే
 దయత్ ॥ కాళీపరప్రదానం వై కటూహల సమన్వితః॥ ౨౭౧ ॥ ఏకదాకాళి
 దాసస్య కళావత్సాశ్చ యోషితః । ప్రసంగ కలహూదాతః మహాన్తై
 పుత్రసన్నిహౌ ॥ ౨౭౨ ॥ నజానానీతిశాస్త్రాణి కాళీదాసోవదత్ స్త్రియం । న
 జానానీతిశాస్త్రాణి సావదత్ స్వపతిం తదా॥ ౨౭౩ ॥ తతోరుషః కాళిదాసః
 త్వం మాతాత్వం గురుమహామ । ఇతిభార్యాం ప్రణమ్యాశు నిజాగామగృ
 హోద్భవీహిః॥ ౨౭౪॥ ప్రణమ్య నిగతం నాథం సాశశావకలావతీ । స్త్రియై
 వతే మృతి భూయాదకార్యం కృతవా యతః॥ ౨౭౫॥ తతస్స కాదా

ద్రుఁడు తనతండ్రియైన కాళిదాసునిచేత నుపసయనముచేయఁబడినవాడై వేద
 ముచదువుటయం దాసక్తుఁడాయెను - ఆ కవీంద్రుఁడు కాళికాదేవిగూడికఁబో
 యి దేవతలచేత నమస్కరింపఁబడినట్టియు భక్తుల కోరికలనిప్పునట్టియు నా
 యాసముద్రమైన యాకాళికాదేవి నాచరణముతో వేదో క్షవిధిచేతఁ బూజచే
 సి మాటిమాటికిఁమొక్కి వేదములలో జెప్పఁబడిన స్తుతులచేత స్తోత్రము చే
 సెను - అంతనీవ్రకారము స్తోత్రముచేయఁబడినదై యాకాళికాదేవి కాళిదా
 సునిగొనుకొన యత్ననికఁ జతుష్టష్టి కలాన్వయావములై న విద్యల నిచ్చెను -
 ౨౭౦- అంతనతఁడు సంతోషముతోనింటికి వచ్చి తనకుఁ గాళికవరమిచ్చినన
 మాచారమును దల్లికినిదండ్రీకిని దెలిపెను- ఇట్లుగొంతకాలమైనపిమ్మట నొకప్పు
 డుకాళిదాసునకును గలావతికిని బుత్రునెమట ప్రసంగ కలహూదాయెను - అ
 ప్పుడాకాళిదాసుఁడు తనభార్యయైన కలావతిని నీకుశా ప్ర్రమును దెలియవనెను - అనాకా
 నస్పృహపెయు నాకాళిదాసుని నీకు శా ప్ర్రములుదెలియవనెను - అనాకా
 శిదాసుఁడు కోపగించుకొన్నవాడై తనభార్యనునీవునాకుఁదల్లిని నీవుగురువవ
 నిచెప్పి నమస్కారముచేసి యింటినుండి బయలు వెడలెను - అంతనాకలావతి
 తనకు నమస్కారముజేసి బయలుదేరిన తనపెనిమిటిని నీవుచేయరానివనిచేసి
 తిని గనుక నీకు స్త్రీచేతఁ బావగుననిశసించెను. ౨౭౫- అంత బండితసమనా

నస్తు విద్యద్భ్రాంత నమస్కృతః । వేశ్యానకో వనస్థిః తత్రైవో జయనీవు
 రే॥ ౨౬౬॥ తతో పరదుడివిద్వాన్ భారా పురమవాన్వసః । అపనద్యోజ
 భూపేన ధన్వ రత్నైర్విపూజితః ॥ ౨౬౭॥ పూజ్యమానం ప్రతిదినం భోజ
 భూపేనమానినా । తదాపరదుడివిపీక్ష్యవిద్వాంసోసూయయాన్వితాః ॥ ౨౬౮॥
 నర్వేద మితా భూత్వా మంత్రయా మాసుచేకదా । అయం పరదు వి
 ద్యాన్ అస్మాభిక్త్యుత్తసాదరం ॥ ౨౬౯॥ రాజా ప్రపూజ్యతే నిత్యం ధన్వ ర
 తైర్విశ్వ పుష్కలైః । కథం పరదుచేరన్య భోజన్యచ మహీభృతః ॥ ౨౭౦॥ వి
 రోధస్తు భవేద్ద్యాయాన్ అనదుఃఖ వినాశకృత్ । ఏవమాలోచ్య మంత్రన్య
 నిణకాయం చుక్తుచేపతే ॥ ౨౭౧॥ తతస్సర్వేచ విద్వాంసః స్రగ్రోభా రహసిన్
 తాః । ఏకం శూద్రం సమానీయ సన్యాన్య బహుభిధన్వైః ॥ ౨౭౨॥ తే
 తం ప్రోమః త్వయాశూద్ర కర్తవ్యం కార్యమస్తిహి । అన్తేపురే భోజభూ
 పమానితో స్తిహితశ్చ ॥ ౨౭౩॥ నామ్నా పరదుచినాన్మ నకిం తే క్రోత్ర
 మాగతః । తం మమాగ్రజశ్చేత్యనబ్రూహిభూపన్య సం నిశ్శా ॥ ౨౭౪॥ ఇతః
 పరం చతేసాభిః దియ్యతేవ ధనం బహు । ఏవం తమమశాన్త్యైవ ప్రేషయా

హముచేత నమస్కరింపఁబడిన యాత్మాదాసుఁడా యుజయినపట్టణముననే
 వేశ్యాలోలుఁడై యుండెను. అంత గావిద్వాంసుఁడై నపరదుచి మరల భారా
 పట్టణమునకువచ్చి భోజరాజుచేత ధనములతో నురత్నములతో నుసన్నానింపబ
 డుచుండెను - అవ్వడా మానవంతుఁడైన భోజరాజుచేత నిత్యముసన్నానింపఁ
 బడుచున్న పరదుచినిజూచి పండితులందఱునసూయతో గూడినవార్త యొక
 వృక్షందఱుతోక తావునఁజేరి యూహించిరి. విద్వాంసుఁడైన యాపరదుచి మన
 లనందఱుఁతెరస్కరించి రాజుచేత నెల్లప్పుడు ధనములచేతను రత్నములచేతను
 సన్నానింపఁ బడుచున్నాఁడు - మనదుఃఖము పోవునట్టిభోజరాజునకుమరదుచి
 కిన్జెట్లు విరోధముకలుగును అని వారందఱుఁతాహించి యవ్వడాక విధముగాని
 శ్చయింపుకొనిరి - ౨౭౧ - ఈప్రకారముచేరి రహస్యముగా నాహించి
 నవిద్వాంసులందఱుతో శూద్రునిఁబోడ్కొనివచ్చి యతనికిమిక్కిలిద్రవ్యములి
 చ్చిసన్నానించి యతనితోనిట్లనిరి ఓయిశూద్రుఁడా నీవు చేయవలసిన గొప్పపని
 యొకటియున్నది యీనాపట్టణమందు భోజరాజుచేత గౌరవింపఁబడిన వాఁడొకఁ
 డున్నాఁడతనిచేరువరదుచి నీవువినలేదా నీవు రాజుదగ్గర నతనినాయన్వయను
 మునీషివృక్షిచ్చిన ధనముగాక యింకమిక్కిలి ధనమిచ్చెదమనిచెప్పి వారందరత

మానుచేవతే॥ ౨౦౫॥ తతోరాత్మాగ్నిం వ్యతీతాయాం ఉదితేవ దినాకరే ।
 సహోద్రో భోజభూషస్య ప్రవివేక మహానభాం ॥ ౨౦౬ ॥ విద్యద్భి సైః సు
 సంపూర్ణాం రాజభిష్ట మహాప్రకైః । అలంకృతాంచ భోజేన భూమిం ద్రేణ
 వివశ్చితా॥ ౨౦౭॥ తాం సభాం ప్రాప్య శూద్రస్సభోజభూషం ప్రణమ్యచ । వి
 జాపయామహం తదా విమమాం తత్ర శ్రుణ్వితాం॥ ౨౦౮॥ భోభోభోజమ
 హాప్రాజ శ్రుణుష్వ వచనం మమ । శ్రుత్వాపి వ్యవహరం మే పరిష్కృతుం
 త్వమహాని॥ ౨౦౯॥ ఇతి విజాపితో భోజః బ్రూహీతి త మథా బ్రవీత్ ।
 అమహాత స్తతో రాజా స నిశ్చంక ఉవాచమా ॥ ౨౧౦ ॥ అయం వరరుచి
 విద్యాత్ అగ్రజోమే మహీపతే । విభక్త్యై మయాసాధకం తత్రవై నా
 స్తీనంకయః॥ ౨౧౧॥ అపహృత్యచ మే ద్రవ్యం కించిదే శాంతరంగతః । అ
 నిష్పోషి మయాయంతై నవిజాతశ్చకుత్రచిత్ ॥ ౨౧౨॥ ఇదానీం త్వత్సభా
 యాంతం విద్యమానం మమాగ్రజం । విజాయాహం త్యాగితవా తతో దాప
 యమేధనం॥ ౨౧౩॥ ఇత్యుక్త్వా భోజభూషం తం సహోద్రో నిభయస్సన్
 యం । చేలాంపలం వరరుచేః గృహీత్వా తంపకషహా॥ ౨౧౪॥ త్వం చేహ్య
 గ్రజమేద్రవ్యం యత్తేయాపహృతంపురా । నాహం మంచామితావత్త్వాన్

నిసంపిని - ౨౦౫ - అంత నారాత్రి గడచి సూర్యోదయము కాగానే యా
 శూద్రుఁడు భోజరాజు సభను జేరెను - ఆసభయందాపండితులందఱు నిండి
 యున్నారమహియుననేకులై న రాజులు ప్రకాశించుచున్నారపండితుఁడై సభో
 జరాజుకొలుపుతీరియున్నాఁడు - అతినభను బ్రవేశించి యాశూద్రుఁడు భోజ
 రాజుసకులమైక్కి యాపండితులందఱు వినుచుండఁగా నిట్లనిన్ను వించెను - ఓ
 సర్వము తెలిసిన భోజరాజా నామాటమవిమము విని నావ్యవహరమును నీవుతీ
 ర్చనలయును - అని యిట్లతఁడు విన్నవించఁగా నాభోజరాజుచెప్పమనెను -
 రాజు తరువీగానే యతఁడు నిస్సందేహముగాఁ జెప్పెను - ౨౧౦ - ఓయి
 రాజా పండితుఁడైన యీవరరుచి నాకన్న నాతోఁ బంచుకొన్నాఁడా విషయ
 మందు సందేహములేదు - నాద్రవ్యమును గొంతనవహరించుకొని దేశమిడి
 చివచ్చెను నేనువెదకుచున్నాను నాకీతఁడెక్కడ నగవడలేదు - ఇవ్వునుమీ
 భయంనున్నాడని తెలిసికొనివచ్చితిని గనుక నాద్రవ్యమును నాకిప్పించును -
 అని యిట్లాభోజరాజుతోఁజెప్పి యంతనాశూద్రుఁడు భయములేక తానువర
 రుచిగొంసుపటియిడెను - ఓయన్నా నీవపహరించిన నాద్రవ్యమునునాకిప్పు

యావన్నే సదదానితత్ ॥ ౨౯౫ ॥ ఉపముక్త్వా వరదుచిం కషణంతం వీక్ష్య
 శూద్రకం । సభాసదస్తే విద్వాంసః మోదమాపురసు త్తమం ॥ ౨౯౬ ॥ రా
 జాత శూద్రమాలోక్య వాక్యమే తమవాచసా । శ్వస్తే విచార్యతే శూద్ర
 వ్యవహారో మహాన యా ॥ ౨౯౭ ॥ ఇత్తుక్త్వా ప్రేషయిత్వా చరం శూ
 ద్రం స్వగృహం ప్రతి । భోజభూషస్సభాస్సానాన్ విదుషస్సానునాచసః ॥ ౨౯౮ ॥
 భోభో వివశ్చిత స్స క్వే శ్రుణువ్యం వచనం మమ । ఈ దృశో వ్యవహారోన
 శ్రుతపూర్వో మయాభువి ॥ ౨౯౯ ॥ శ్వః కథం సంభవేదస్య వ్యవహారస్య
 నిణాకాయః । వ్యవహారో మహాన్ భాతి భవద్భిశ్చైవ చింత్యతాం ॥ ౩౦౦ ॥
 ఇతి శ్రుత్వా రాజవచః విద్వాంసస్తే సభాసదః । కావట్యం మానసేక్యత్వా
 పవము తర మబ్రువన్ ॥ ౩౦౧ ॥ సజానీమో వయం సక్వే ససం వరదుచిం
 ప్రభో । నాస్యాసి సంతతిం రాజన్ పితరం మోతరంతే ధా ॥ ౩౦౨ ॥ అయం
 శూద్రోద్రోయదిభవేత్ బహిష్కార్యో ససంశయః । ప్రాయశ్చిత్తం సకతకవ్యం
 అస్తాభిః భూరిదక్షిణైః ॥ ౩౦౩ ॥ యస్మాదయం గురురితి అస్తాభి రభివందితః ।
 కోవానిహో సమస్కుర్యాత్ శూద్రజాతీ సముద్భవం ॥ ౩౦౪ ॥ ఇతి శ్రేషాం

నాద్రవ్యమునునాశిస్తుసంతవటకు నిన్ను విమచను - ౨౯౫ - అని చెప్పియావ
 రదుచిన్సప్తుచున్న యాశూద్రునిఁజూచి యాసభ యంగున్న పండితులందఱుమి
 క్కీలినంతోషముకొందిరి - అష్టశు రాజాశూద్రునిఁజూచి యోశీరాదుఁజా
 నీవ్యవహారము గొప్పదిగా నున్నదిగనుక కేపుచిహారిం చెదననెను - ఇట్లు చెప్పి
 యా భోజరాజా శూద్రు నతనింటికిఁబంపి సభయందున్న పండితులతో నిట్లనె
 ను - ఓపండితులారా మీరందఱునామాటయాలకింపవలయును నేనుభూమి
 యుండిటివ్యవహారము నిదివఱకెప్పుడు విననై తిని కేవల్యవహారముయొక్క ని
 శ్చయమెట్లుతెలియును గొప్పవ్యవహారముగానున్నది కాఁబటిమీరును దీనినా
 లోచింప వలయును - ౩౦౦ - అని యిట్లా రాజుచెప్పఁగా నామాటవిని యా
 పండితులందఱుమనస్సునఁగవటముపెట్టుకొని యొకయుత్తరము పలికిరి - ఓరా
 జా మేమెవ్వరమీరువరుచినిగాని యితనిసంతతినిగాని తల్లిదండ్రులనుగాని యె
 టుఁగము - ఇతఁడుశూద్రుఁడైన పక్షమున నేమిలని వెలివేసి యధికమైన ద
 ట్టిణములలోఁ బ్రాయశ్చిత్తముచేసికోవలయును. మేమందఱుమితఁడుగురువని
 ననుసార్పరములు చేయుచుంటిమి బ్రాహ్మణుఁడెవఁడు శూద్రునకు మ్రొక్కు
 ను - ఇట్లాపండితులుచెప్పిన మాటవిని యాభోజరాజుచింతపమును నాపండి

నమః శ్రుత్వా భోజశ్చింతాపరాయణః । ప్రేమయామాన విదుషః తాన్
 న్యస్య గృహంప్రతి ॥ ౩౦౫ ॥ తతస్సభోజ భూషాలః దృష్ట్వా పరుచింత
 దా । ఉవాచవాక్యంవాక్యజ్జంవిదన్ద్రత్నంమహామతిం॥ ౩౦౬ ॥ గచ్ఛశీఘ్రమి
 త్తోవిద్యకా గేహం పరుడచేతన । ఆగంతవ్యంత్యయేషాశ్వ స్సభా విద్యత్సమా
 కులా॥ ౩౦౭ ॥ ఇత్యుక్త్వాతం మహాబాహుః వండిమాగధ నేచితః । సభాయా
 న్సవివిగత్త్య భోజఃప్రాసన్య మందిరం ॥ ౩౦౮ ॥ తతో పరుచిఃప్రాజః చిం
 తాకులితచేతనః । విద్యత్కృతపిదం నర్వం ఇతినిశ్చిత్త్య మానసే॥ ౩౦౯ ॥ ని
 శీఘ్రేనసముత్తాయ నిగతస్సన్విగృహద్భహిః । గంగాస్నానం చికిషుఃస్సక
 అవవాదనినాశనం ॥ ౩౧౦ ॥ సర్వసాప మాంశం పుణ్యాం సత్త్వశ్శర్వో ప్ర
 దాయసిం । నారాణసీ పురీం ప్రాప బ్రహ్మాండ్రాదినమన్మృతాం ॥ ౩౧౧ ॥
 తతో పరుచి విత్త్వా ఆసాద్య మణికణికాం । సంకల్పం విధివత్కృత్యా
 విద్యద్భృంద సమన్వితః ॥ ౩౧౨ ॥ అవగాహ్యతతోగంగాం సజజాపాఘ
 మషణం । వేదప్రోక్షేనవిధిసా స్నాత్వా తత్రకృతాన్వికః ॥ ౩౧౩ ॥ విశ్వనా
 థం విశాలాక్షం తథాదుండివినాయకం । సర్వాశ్చ దేవతా అన్యః దృష్ట్వా

తులనందఅను వారివారి యింద్రియబంధము - ౩౦౫ - సిమ్మట మిక్కిలి బుద్ధిశా
 లియైన యాభోజరాజు మాటల పొందెఱిగినటియుఁ బండితప్రేమ్యుడయినపరు
 డుచిఁబొందియిట్లనెను- ఓపరుచి నీపుత్రురీతముగా నీయింటికి బోయి రేపటిది
 నమీనభక్తుఁ బండితులందఱు వచ్చినస్వస్థును రమ్మ- ౩౦౬- అనియిట్లా పరుచు
 చితోఁజెప్పి మిక్కిలిభుజబలముగల యాభోజరాజు బిరుదావళులుచదువువా
 రిచేతఁబొగడఁబడుచు సభ వెలుపడి తనయింటికిఁబోయెను- అంతఁజెలిసినవా
 డే సయామావరుచి మనస్సునఁజింతగలవాఁడై యిదియంతయు నీపండితులుచేసి
 నపనియని మనస్సున నిశ్చయించి సమసావనాదములను బోగొట్టునట్టి గంగా
 స్నానముచేయును దేవేంద్రిని సగమురాత్రివేళయన్వృషులేచి పటరామననుండిబయ
 లు వెడలిసవాఁడై సమ సపాపములను బోగొట్టునట్టియు సకలైశ్వర్యముని
 మ్మనటియునింద్రుఁడుమొదలగు దేవతలచేతఁ మొక్కఁబడునట్టి కాశీనిజేరెను-
 ౩౧౧ - పండిత సమూహముచేత సమస్కరింపఁబడిన యావరుచుచి యక్క
 డచేరిసపిమ్మట మణిక్పూర్ణాక్షులునుఁజేరి శాస్త్రోక్తి కలిగిని సంకల్పముచేసి గంగ
 స్నానముచేసి యథుమషణ మంద్రములను జపించెను - ఈప్రకారముచే
 దో కలిగిని స్నానముచేసి యాహ్నికములన్నితీర్థస్నాని యక్కడనుండు విశ్వ

సుత్వాన్ ప్రణమ్యుచ॥ 30౪॥ కృతోపవాసో విధివత్ శ్రాద్ధం కృత్వా యథా
విధి । గయాయాం పిండదానంచ పితృభ్యః సదశాద్విజః॥ 30౫॥ త్రివేణ్యాం
చతతస్నాతః పుఃకాశీం ప్రవిశ్యుచ । ఉవాస వత్సరం త్వేకం తత్ర బ్రాహ్మణ
పూజితః॥ 30౬॥ స ఏకదా మహాబుధిః అవాప్య మణికణికాం । అవగా
హ్యచతాందేపీం తుస్థావపరమేశ్వరీం ॥ 30౭॥ అపూజా భాగీరథీదేవీ సాగ
రస్యగదాదాయినీ । జన్మపుత్రిమహాదేవ జుబాబూటలిలాసినీ॥ 30౮॥ అంబ
ర్వద్రక్షనాన్తు కీః సజానే స్నానజంపలం । ఇతివ్యాస వచస్సత్యం యదిచె
త్తమలేక్షణే॥ 30౯॥ మహానవాదగ్ర సంమాం పవిత్రయసుమధ్యమే । విష్ణు
సాహోద్యవేదేవీ బ్రహ్మోద్రాదిసుపూజితే ॥ 3౧౦॥ ఇతిస్తతా జన్మవీసా హ
స్తాభరణము త్తమం । కంకణం నవరత్నాభ్యం దదాతస్మై నీవస్మైతే॥ 3౧౧॥ త
తోవరరుచిం ప్రాహ సర్వజ్ఞాసా నరేంద్రరా । అపూజా పరరుచే విద్యో తననా
న్వేషసాతకం ॥ 3౧౨॥ కుతోపవాదస్తే బ్రహ్మో విద్యద్భ్యుంద ప్రకల్పితః ।

నాభసాస్మినివిశాలాక్షీని దుండినినాయకునినింక నితర దేవతలనందఅనుజూచి
స్తోత్రములుచేసి మ్రొక్కి శాస్త్రప్రకార మొక్క ప్రాదుండి విధిప్రకారము
శ్రాద్ధముచేసి గయయందుఁ దవపితృ దేవతలకుఁ బిండము నిచ్చెను - 30౫. -
పిమ్మటనలఁచు ప్రయాగకుఁబోయి మూషప్రవాహముల కూడికయందు స్నా
నముచేసి తిరిగికాశీకివచ్చి యక్కడ బ్రాహ్మణులచేతఁ బూజింపఁబడినవాఁడై
రెండుక నంచత్తరముండెను - అధిక బుద్ధిగల యావరరుచి యొకవృషు మణిక
రీ కాఘటఁబణమునందుస్నానముచేసి యాగంగనిలన్తులింపెను - ఓగంగాదేవీ నీపు
భాగీరథునిచేతఁ దేఁబడి నగరపుక్రవ ర్థికావతులకు న్వరముల నిచ్చితివిగదా జ
హ్నువుచేతఁద్రాగఁబడి మరలఁబుటితివిగదా శివునిజటాజూటమందుఁ బ్రకా
శించితివిగదా అమ్మా నిన్నుఁ జూచినమాత్రముచేతనే సంసారమునుండి మో
క్షము గలుగును స్నానమువలనఁ గలిగెను ఫలమును నేనెఱుంగను - అనెడి
వ్యాసులమాట నిజమాయెనా - విష్ణుపుపాదమందుఁబుట్టి బ్రహ్మయోద్రుండు
మొదలగు వారిచేతఁ బూజింపఁబడిన యాగంగాదేవీ గొప్పయవనవాదమును
బొందియున్న నన్నుఁ బరిశోధునిగాఁజేయుము - 3౧౦ - ఇట్లు స్తోత్రముచే
యఁబడినదై యాగంగ యావరరుచికి నవరత్న ఖచితమై శ్రేష్ఠమైయున్న కంక
ణమువొకదాని హస్తాభరణముగా నిచ్చెను - ఇచ్చి యావరరుచితో నాగంగ
యటనెను - ఓయివరరుచీ నీకుఁబూజమేలేదు - పండితులు కల్పించినయవవాద

తస్మాదితశ్శీఘ్రమేవ గచ్ఛభోజమహీవతిం || 3-23 || దశకాయిత్యా కంకణం
మే బ్రూహీతం రాజపుంగవం | అపైశ్చాభాజ మహీపాల శూద్రోయదిమ
మానుజః || 3-24 || అవ్యక్తకణ మేతాద్యక్ అవయేతివదాద్యతం | అవయే
ద్యదిశూద్ర స్తదనుజో మేవసంశయః || 3-25 || ఇతిభాగీరథీ దేవీ అనుశాస్య
ద్విజోత్తమం | ప్రేక్షయిత్యాభోజపురం అథసాంత దశకాముదా || 3-26 || త
తోవరరుచివిప్రః ప్రాప్యభోజ మహీపతిం | ఉవాచవాక్యంగంగోక్తం సుదృ
మేవ యథాథకతః || 3-27 || అథభోజ మహీపాలః సభాం ప్రాప్యస శీఘ్ర
తః | అనినాయవతం శూద్రం అబ్రవీత్కృతినం వచః || 3-28 || హేశూద్రతస్య
వరరుచేః అనుజో యదివా సవాత్ | హ సకంకణ మేతాద్యక్ దశకయాద్య
చదేహీమే || 3-29 || ఏతద్వరరుచేః ప్రాప్తం మయానై హ సకంకణం | త
స్మానుజే త్వయ్యేతా దృగ్వత్తే తై వససంశయః || 3-30 || యదినా నీయతేత
త్తుశీరశ్చేదం శరహీమితే | ఇతిభోజవచశ్రుత్వా అబ్రవీత్తం ప్రణమ్యచ || 3-31 ||
అపైశ్చాభోజ మహీపాల విద్యద్భిస్తే సభాసీతైః | బహుద్రవ్యంచ దత్వా

మునీకక్కుడిది - కాబట్టి నీనిక్కడనుండి త్వరగా భాజరాజుదగ్గరికిబోము -
పోయి నేనిచ్చినకంకణమునుజూపి యారాజు శ్రేష్ఠునితో నిట్లుచెప్పము - ఓభాజ
రాజా శూద్రుడు నాతమ్ముడైనపక్షమున నిటికంకణమింక నొకటి యుండవ
లెగదాదానిఁజెప్పని యతనితోఁజెప్పము - అతఁడు దానిఁజెచ్చెనా నాతమ్ముఁ
డెసందేహములేదు - అనియిట్లు గంగాదేవి వరరుచికాజచేసి భాజరాజు పట్ట
ణముచకతనిఁబంపి తానుసంతోషముతో సంతథానమునొందెను - 3-26 -
అంతనా బ్రాహ్మణుడైన వరరుచి భోజరాజుతావునకువచ్చి గంగచెప్పిన మా
ట నదేహినిజెప్పెను - పిమ్మట నాభోజరాజు శీఘ్రముగా సభకువచ్చి యాశూ
ద్రునిఁ బిలిపించి కథనముగా నిట్లుచెప్పెను - ఓశూద్రుడా నీవీ వరరుచితమ్ము
డనైనపక్షమున నిటి చేతికడయమునుజూపుము తెమ్ము - ఈకడయము నేనువ
రరుచిదగ్గర తీసికొంటిని నీవతనితమ్ముడైన పక్షమున నీదగ్గర నిటిది యుండవల
యును సందేహములేదు - దానిఁదేనిపక్షముననీతలనరికింతును - అనియిట్లాభో
జరాజుచెప్పఁగాశూద్రుడామాటనిని యతనికిఁమొక్కియిట్లునెను - ఓభాజరా
జా నీసభయందున్న పండితులు నాకుచెక్కుధనములిచ్చి బోదించిరి - 3-3-2 -
అందువలనఁ బండితులచేత నమస్కరింపఁబడుచున్న వరరుచి సభయందు నేన
సరానితస్సమాటచెప్పినిని - ఇది నిజము ముమాటికినిజము నేనుదెలియకచే

మాం భోగీవస్వాన్యం నసంశయః॥ 33-౨॥ తస్మాత్తైస్సత్పత్తితం వాక్యం అబ్రువం
జననంపది । అవాచ్యం తం వరురుచిం విద్యద్వ్యంధ నిషేవితం॥ 333॥ ఇతిమే
వచనం సత్వంసత్వంసత్వంపురఃపురః । అజ్ఞానతఃకృతమిమం అపరాధంక్షమ
స్వమే॥ 33౪॥ రక్షమాం త్వం మహీపాల త్కూదజాతి సముద్భవం । ఇతిసం
ప్రాశ్నృత్ పతితం పాదయో శ్చరణాగతం॥ 33౫॥ తాడయిత్యాక శాశి సుం
బహుభాలోచ్యతాప్రతః । కారాగృహే మహాఘోరే స్థాపయామాన భో
జతాత్॥ 33౬॥ తతోభోజ మహీపాలః విమచస్తాత్ భయాన్వితాత్ । స
భాస్తారాత్ పాపకృతః నినింబబహుభాభృతం॥ 33౭॥ అథభోజ మహీపా
లఃక్షతాయ స్వాసనాద్భ్రీతం । అలింగమహాప్రాజం తదావరురుచింముదా॥
33౮॥ ప్రణమ్యసోథ భక్త్యాచ సుత్వాచ బహుశోన్మసః । వాక్యమే తద్వ
రరుచిత మువాచ కృతాం జలిః॥ 33౯॥ భోభో వరురుచేవిద్యత్ వేదశాస్త్రా
థకాపరగః । త్వమేవ శబ్దశాస్త్రాణాం వేత్తానా స్త్యత్రసంశయః॥ 3౪౦॥
అవశజ్ఞేవ జటలం సర్వగ్రంథ కంఠబకం । సుశబ్దబాలరత్నేన శోభితం కృతవా
ససి॥ 3౪౧॥ సర్వేద్విజా మూఢాధియః విద్వాంసశ్చ కృతా స్వయా । త్వతో
ధికః పండితోపి త్వత్ప్రమోనాస్తిభూతతే॥ 3౪-౨॥ త్వతోమయా వేదశాస్త్రా

సినయూతస్వస్మను మన్నింపవలయును ఓరాజా శృగాద్రకులమందుఁబుట్టిన నన్ను నీ
పురక్షింపుము- అనియిట్లువేషకొని రక్షణార్థమై యమగులఁబడిన యాశృగాద్ర
నాభోజరాజు జాటీలచేతఁగొట్టించి యనేకవిధముల శాస్త్రప్రకారమాలోచిం
చి మిగులభయంకరమైన బంధిఖానాలో బెట్టించెను - పిమ్మటనాభోజరాజు
పాపముచేసి భయపడుచున్న యా సభయందుండు వారి ననేకవిధముల మి
క్కిలినిందించెను - తరువాత నాభోజరాజు త్వరితముగాఁ దనపీఠముననుండితే
చిమిక్కిలితెలిసినవాఁడైన యావరురుచిని సంతోషముతోఁ గౌగిలించుకొనె
నుమఱియునాభోజరాజు భక్తితో నావరురుచికి మొక్కి యనేకవిధములఁబొగ
డి చేతులుగూర్చుకొనియట్లనెను - ఓవిద్వాంసుఁడవైన వరురుచీ నీవేవేదముల
నువేదాంగములనుశాస్త్రములనర్థముతోఁ జెలిసినవాఁడవీవివయముననందియ
ములేదు - 3౪౦ - అవశబ్దములతో నిండియున్న గ్రంథములనన్నిటిని సుశబ్ద
ములుగలవానిగాఁ జేసితివి - ఏమియుఁ జెలియనివారుగానున్న బ్రాహ్మణు
లనందఱనుబండితులఁజేసితివి-భూమండలమందునీకంటేనధికంఁడైన పండితుఁ
డుగాని నీకునమానుఁడైన పండితుఁడుగానిలేదు - మహానుభావుఁడవైన నీ

అన్యథీశాని మహాతనః । వేదాంత శాస్త్రమధువో వదికత్వం మమప్రభా ॥
 ౩౪౩॥ ఇతిభాజ మహీసేన ప్రాధిలో విదుషాం పరః । సరహస్యం పరరుచిః
 బోధయా మాసతం స్వపం॥ ౩౪౪॥ సర్వోప నిషదా మఖణం తస్మై భాజా
 యభాభ్యతే । కథయామాస విప్రేంద్రః తదా పరరుచిగ్న్వయం ॥ ౩౪౫ ॥
 యజ్ఞోతిః కాళ తేదివ్యం జాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్తిషు । తదేవహీ పరం బ్రహ్మ
 విదిధోజమహీవతే॥ ౩౪౬॥ ఆ బ్రహ్మ స్తంబ వర్త్యంతం య తేజోవ్యాప్యతిష్ఠ
 తి । తదేవేతి పరం బ్రహ్మ విదిధాజ మహీవతే॥ ౩౪౭॥ అభో రణీయో య
 ద్వస్తు మహీయో మహాతశ్చయత్ । తదేవేతి పరం బ్రహ్మ విదిధాజ మహీవ
 తే॥ ౩౪౮॥ సర్వేషాం చైవ జగతాం సాక్షీ భూతం విభాతీయత్ । తదేవేతి
 పరం బ్రహ్మ విదిధాజ మహీవతే॥ ౩౪౯ ॥ త త్వమస్యాది వాక్యాశ్చైవ య
 దవ్యం సస్తుయోగిభిః । తదేవేతి పరం బ్రహ్మ విదిధాజ మహీవతే॥ ౩౫౦॥ స
 ర్వేషాం జగతాయత్తు సృష్టిశ్చ్యంతకారణం । తదేవేతి పరం బ్రహ్మ విదిధా
 జమహీవతే ॥ ౩౫౧ ॥ యదాభిసమనుస్మృత్యైవ భాసతేర విరంబతే । తదేవే

యోవనేనువేదములను శాస్త్రములనుజవిదితిని - ఇన్పుశు నాకువేదాంతశాస్త్ర
 ము నువదేశింపుమయా మహానుభావా - అనియిట్లాభోజరాజు ప్రారంభంగా
 నాపరరుచి రహస్యమైన యావేదాంతశాస్త్రము సతనికీబోధించెను - అన్న
 జాపరరుచి సమస్తములైన యుపనిషత్తులయర్థము నాభోజరాజుసకుజెప్పెను -
 ౩౪౫ - జాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్తులయం దేశరూపముగాఁ బ్రకాశించు నస్తువే
 దో యదే పరబ్రహ్మమని తెలిసికొనుమయా భోజరాజా బ్రహ్మ మొదలుకొని
 త్వణమువఱకు సమస్తసృష్టిజాలమును వ్యాపించియుండునట్టి తేజస్వీదికలదో
 యదేపరబ్రహ్మమని తెలిసికొనుము - అణుప్రకంఠై సూక్ష్మమును మహాత్మకంఠై
 గొప్పదియు నేదో యదే పరబ్రహ్మమని నీవు తెలియుము నమస్త లోకములకు
 సాక్షిగాఁ బ్రకాశించునదే పరబ్రహ్మమని తెలిసికొనవయూ రాజా తత్త్వమసి
 మొదలైన మహావాక్యములచేత యోగసలే వస్తువును బొందువగో యదేబ్ర
 హ్మమని తెలిసికొనుమయా రాజా - ౩౫౦ - సమస్తప్రపంచమునకు సృష్టిసీతి
 లయములకుఁ గారణమైన వస్తువే పరబ్రహ్మమని యెఱుఁగు మయా - దేని
 ప్రకాశముననుసరించి యేనూర్వ్యుఁడాకాశమందు వెలుఁగుచున్నాఁడో యదే
 పరబ్రహ్మమని తెలిసికొన్ను దేనియాజ చేత నిర్దుష్టమొదలగువారు తమతమ
 నమలయందుఁ బ్రవ రించుచున్నారో యదే పరబ్రహ్మమని తెలిసికొనుము -

తి పరం బ్రహ్మ విస్థితభోజ మహీపతే॥ 3౫౨॥ యదాజయా మహేంద్రాద్యాః
 వతః॥ తే న్యస్యకమఃసు । తదేవేతి పరిం బ్రహ్మ విస్థితభోజ మహీపతే॥ 3౫3॥
 బ్రహ్మ విస్థితభోజనానాం వ య ద్వేయం వస్తుసర్వదా । తదేవేతి పరం బ్రహ్మ విస్థిత
 భోజమహీపతే॥ 3౫౪॥ ఇతిభోజ మహీపాలం బోధయిత్వా ముహూర్తపూః
 తదా పరదచి వాఙ్మయం సస్థితం పునరబ్రవీత్ ॥ 3౫౫॥ ఏతేభాజ మహీపా
 లసభాస్తారా బుధాస్తవ । కృతఘ్నానా స్తి సందేహః కోపం కురువత్వాప్రతి॥
 3౫౬॥ ఉపకారమహం మన్యే విప్రాణాం విషయేకృతం । తథా భస్మహుతం
 సర్వం సపాజ్ఞాది హవిర్యథా॥ 3౫7॥ తేషాం సహజ శత్రుత్వం విప్రాణాం
 హి పరస్పరం । యథాశునాంచసంహనాం గజానాంచమహీపతే॥ 3౫౮॥ పూ
 ర్వం పితృవధా మషీఙామపగ్మయః ప్రతాపనాక్ । నిఃక్షత్రాం వసుధాం కృ
 త్వాపరామః పరశునా తదా ॥ 3౫౯॥ పితృపాణాం తవఙ్గాం కృత్యా రుధిరా
 ణాంతుధారయా । తేషాంచసాం త్వవచనేః పునశ్శాంతి మనావ్యసః॥ 3౬౦॥
 కాశ్యపాయ దదౌ శ్రీమాక్ సర్వామేవ వసుంధరాం । తత్తస్తు కాన్యన్యస్థి
 మాక్ భాగఙ్గానం రామమబ్రవీత్ ॥ 3౬౧॥ భాభాభాగఙ్గాన రామత్వం సర్వ

బ్రహ్మ-విష్ణువు-ఉత్పాదకు-వీరికినిధ్యేయమైనవస్తువేదో యదేవర బ్రహ్మమని
 తెలిసికొనుము - అనియీప్రకారమభోజరాజునకుఁ బెక్కుమూరులు బోధిం
 చు యవ్యుడవరదని యాభోజరాజుతోఁ జరుగుచునగుదు నొకనూటచెప్పె
 ను- 3౫౫- ఓభోజరాజా నీసభయందుండెను వీరుకృతఘ్నులు అవిషయమం
 దునం దేహములేదు నీవు వారినిఁగదఁ గోపముసేయవలదు - నేనీబ్రాహ్మణు
 లకుజేసినయవకారమును బూడిదలోఁ హోమముచేయుబడినవన - నేయి మొ
 దలగుహవిస్ఫుమువలెఁ దలఁచెదను - కుక్కలకు సింహములకు నేరుఁగుల కెల్లా
 యామాదిరిగా నా బ్రాహ్మణులకుఁ బరస్పరము సహజ శత్రుత్వము ప్రసిద్ధమై
 యుండును - పూర్వము ప్రతాపవంతుండైన పరశురాముఁడు తనలేంద్రినిఁ జం
 పుటవలనఁ గోపముగలనాఁడై తనచేతి గండ్లగొడ్డలిచేత భూమియందున్న
 క్షత్రియులనందఱఁజంపి వారివెత్తుటి ధారచేత చిత్త దేవతలకుఁ దవఙ్గాముచే
 నీ విమట నా పితృ దేవతలు చెప్పెడి మందిమాటలచేతఁ గోపముమాని యీ
 భూమినంతయును గాశ్యపఋషి కొఱకిచ్చెను - అంత నా మహానుభావు
 డైన యాకాశ్యపుఁ డాపరశురామునితో నిట్లనెను - ఓ పరశురాముఁడా నీవు
 నను న్నక్షత్రియవంశమును జంపినవాఁడవు - ఓయి బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుఁడా నీవీ

క్షత్ర వివాశక్యత్ । త్వయాఖలు ప్రవత్తామే వసుధా విప్రపుంగవ॥ ౩౬-౨॥
 త్వయాతపశ్చర్యతేచేత్ మమభూషహా మహామునే । తస్యాభవం మేప్రదాత
 వ్యం తపహో విప్రపుంగవ॥ ౩౬-౩॥ యజిచేన్నిణాయ స్తేసి నివసాత్ర యథా
 సుఖం । నచేదన్యత్ర గచ్ఛత్వం మాభూత్కాలస్యవర్యయః॥ ౩౬-౪॥ అభూ
 తపూర్వం తద్వాక్యం ఇదం శ్రుత్వా నభాగవః । రుషాదిహోమహారేణాః శ
 శాపాథ ద్విజాః ప్రతి॥ ౩౬-౫॥ బ్రాహ్మణానాం తు నర్వేషాం అధిపత్యం క
 దాచన । భూమే మాభూదితియత స్తే సూయాతత్పురామతాః॥ ౩౬-౬॥ నై
 కమత్యం చ తేషాం నై భవే దేవకదాచన । ఇతిశప్తా నపారాణిం యయాచే
 వసుధాలప్రభుః ॥ ౩౬-౭॥ యాచిత స్తేనరాషేణ సముద్రోవాక్యమబ్రవీత్ ।
 యావతీతేమహాదేవ కాంక్షితాతాం నదాద్యమే॥ ౩౬-౮॥ ఇతిబ్రుహాణే వా
 రాశౌ పరశు సేనవేగతః । యావద్దూరం విస్వప్సన్తా జగామ రిపుసూదనః ।
 ౩౬-౯॥ సతావద్దూరపర్యంతం భాగవాత మహాత నే । దత్వాభూమిమ
 పాసవత్ సముద్రస్సకుటరాహలః ॥ ౩౭-౦॥ తత్రాభూత్ కేరభోదేశః కల్పి

భూమిని నాకిచ్చితివిగదా - ౩౬-౨ - ఓ బ్రాహ్మణో తముండవై న మహామునీ
 నీవు నాభూమియందుండి తపస్సు చేసిన పక్షమందా తపస్సులూ సగము నాకీవ
 లయును - ౩౬-౩ - అట్లు నిర్ణయము నీకున్న పక్షమున నిక్కడనుండుము లేనిపక్ష
 మునమఱియొకచోటికిఁబోము కాలహరణముకూడదు - ౩౬-౪ - అనగానదివఱ
 కెన్నఁడు నెవ్వఁడు చెప్పనియట్టిమాట నాపరశురామఁడు వినికోపగించుకొని
 యా బ్రాహ్మణుల నిట్లుశేపించెను - బ్రాహ్మణులసూయగలవారగుటవలన వా
 రికిందఱకు నెవ్వఁడును భూమికి బ్రభుత్వము లేకపోవుగాక వారి కెవ్వఁడు నై క
 మత్యమునులేకపోవును - అనియిట్లుశేపించి యంతట మహానుభావుఁడైన
 యాపరశురామముడు సముద్రమును నేలను యూచించెను - ౩౬-౭ - ఈప్రకార
 మాపరశురామునిచేత యూచింపఁబడినదై సముద్రమాపరశురామునితోనిట్లు
 నెను - ఓయి పరశురామఁడా నీకెంతనేలకావలయును దానినాకుఁజెప్పవలెను -
 అని యాసముద్రుఁ డడుగఁగా నా పరశురామఁడు శత్రువులనందఱు ధ్వంస
 ముచేసిన తనగర్వగొడ్డలిని వినరివేసెను - అంతగాగర్వగొడ్డలి యెంతదూర
 మునఁ బోయినదెనో యంతదూరము నేలను బరశురామసుకు విడిచి సముద్ర
 ము నంతోషముతో నావలికిఁబోలఁగిపోయెను - ౩౭-౦ - అక్కడనిధిముగా నా
 పరశురామునిచేత నేరుసరుసఁ బడిన యా కేరభోదేశము బ్రాహ్మణులచేతను డ

తో భాగఃవేణవై । బ్రాహ్మణేః ట్రిత్రియైః వేదైః శూద్రైశ్చైవ సమన్వితః ॥ ౩౭౦ ॥ స్వగస్త్రీ సుందరాకార యోషిద్భ్రంధ సుసంయుతః । యత్రసాం నిర్భయకరోత్ పద్నాభోజగత్పతిః॥ ౩౭౨॥ శేషాంకశాయీ భగవాన్ భక్తానాం కల్పభూరుహః । రాజతేద్యాపివాణీశ సమస్కృత పదాంబుజః ॥ ౩౭౩ ॥ పురాభాగవతస్సానాం బ్రాహ్మణానా మితఃపరం । అసిప్రచస్పృషాపానాం శాస్తా వై వన్యతోయమః ॥ ౩౭౪ ॥ తస్మాద్యోజ మహీపాలకోపం మూ కురుమాకురు । విషసాంచకుమాగాణాం విషయేరాజపూజితః॥ ౩౭౫॥ ఏవముక్త్యావరరుచిః పునభూపతిష్టబ్రహీత్ । భూజభూప శ్రుణువహః రహస్యం తేవదామ్యహం ॥ ౩౭౬ ॥ పురాకై లాసనాశేన శంకరేణ ప్రవోదితః । దేవాంగ స్తస్య పుత్రోహం అగమం ధర్మసేతలం॥ ౩౭౭॥ తేవోక్తమఖిలం కార్యం మయా రాజన్ ననుష్ఠితం । ఇతఃపరంతుకై లాసంగంతుమిచ్ఛామ్యహంముదా॥ ౩౭౮॥ ఇత్సుక్త్యాభోజ భూపాయ ఆశీర్వాదం మహద్భుతం । దత్తవాన్వై రుచిః సుఖభవజయీభవ॥ ౩౭౯ ॥ తతో దివ్యాని వస్త్రాణి శుభదాని మహీభృతే । యజన్పూత్రాణి పూజ్యాని తథాతస్మై సదత్ప్రసదత్

త్రియలచేతను నై శ్యులచేతను శూద్రులచేతనునిండినదాయెను. మఱియునా దేశమందలి స్త్రీలవృద్ధీలవలె నుండురు - జగదీశ్వరుడైన పద్నాభ స్వామి యా దేశమందుఁ బ్రత్యక్షముగానుండును - ఆది శేషపుష్కరాడ శయనించునట్టియు భక్తులకోరికలన్నిటిని నిండించునట్టియు బ్రహ్మదేవునిచేతఁ బూజింపఁబడినట్టి యాభగవంతుఁ డిష్టము నచ్చేటవెలుగుచున్నాఁడు - పూర్వము పరశురామునిచేత శపింపఁబడిన యా బ్రాహ్మణులు గూఢముగాఁ బూజములు చేయుదురు వారికిఁగిడుకుండు యముఁడున్నాఁడు కాఁబటిరాజులచేతఁబూజింపఁబడిన యోభోజరాజాయాపండితుల విషయమున నీవెంతమాత్రమును గోపముచేయవలదు - ౩౭౫ - ఇట్లుచెప్పి యాచరుని మరల గారాజులలోని ట్రనెను - ఓభోజరాజా నీకు నేనురహస్యమైన మూట యొకటిచెప్పెదను వినుము - నేనుకై లాసపత్రియైన యీశ్వరునికుమారుండను దేవాంగుండనువాండను - ఆయనచేతఁ బ్రేరేపింపఁబడినవాండనై భూమిమీఁదికి వచ్చితిని - ఆయన చెప్పినకార్యమంతయు నేనుజెప్పితిని కాఁబటియోరాజా యింకనునేనుసంతోషముగాఁ గై లాసపర్యతమునకుఁ బోవలయుననియెంచెదను - అనియిట్లాభోజరాజుతోఁ జెప్పి యతని కత్కార్యశ్రర్మము కలుగునట్లు సుఖముగలవాండ్రు జ

వాఁ ॥ 3౮౦ ॥ తతో వరురుచిః ప్రాజః కైలాసం ప్రాప్తము తమం । వహ్నాన్
సాంబం స్వపితరం విష్ణుబ్రహ్మదివందితం ॥ 3౮౧ ॥ భ్యాతమాత్ర సత్తః శం
భుః విమానం సూర్యవహ్నానం । ప్రేషయామాన పుత్రాయ దేవాంగాయమ
హ్మత నే ॥ 3౮౨ ॥ తతో విమానమాయాతం ఘంటానాద సమన్వితం । అన్వ
తం శివభక్తేషు తక్తై వాస్సురసాంగైః ॥ 3౮3 ॥ వృత్తద్విః గాయమానై
శ్చ గంధర్వాణాం కదంబకైః । వజ్రవై డూర్వ మాణిక్య పుష్పరాగాది శోభ
ితం ॥ 3౮౪ ॥ వాసితం మల్లికార్జునీ పుష్పాణాం నికరై స్థాఘా । ధూపేన వా
సితం సర్వ ఫలభక్తు సమన్వితం ॥ 3౮౫ ॥ ప్రాప్య భోజన్య సగరిం దేవాంగ
స్య సమీపతః । అతిపత్రభిరయాస్యన్య భాసయన్ పు దిశోదశ ॥ 3౮౬ ॥ త
ద్విమానం సమాహిక్య సర్వేసగరివాసినః । జనా ముముది కేభాజః ప్రాపవా
నందము తమం ॥ 3౮౭ ॥ తతో వరురుచింభాజః సంపూజ్య విధివదురుం । వస్త్రై
మాత్రై భూషణైశ్చ తస్మాద్ధాంజలి సదా ॥ 3౮౮ ॥ తతో వరురుచిర్భ
జం సదారం భక్తిమయశం । ఆమంత్యవిమానం తత్ ఆరురోహకుమా

యముగలవాఁడగుచు ని యాశీర్వాదముచేసి యంతట మఱియునారాజునకు
శుభకరములై న దివ్యములై నవస్త్రములను యజ్ఞోపవీతమునిచ్చెను - 3౮౦ -
ఓ సర్వవిషయములు చేరిన బుష్పలారా అంతనావరురుచి యు తమ మొద
లొనసర్వతమును గూర్చిపోవుటకై నిమగ్న బ్రహ్మ మొదలగువారొచ్చేతఁ బూజం
పఁబడిన తనతండ్రియైన సాంబమూర్తిని భ్యాసముచేసెను - భ్యాసముచేయఁ
గానే యాసాంబశివుఁడు తనకొనుకై న యాదేవాంగుని కొఱకు సూర్యునినలె
బ్రకాశించునట్టి విమానమునంపెను - అంతట విశాలమైనట్టియు ఘంటలచేత
శబ్దించుచున్నట్టియు శివభక్తులతోను నామచున్న యున్నరస్సంఘములతోడను
బామచున్న గంధర్వులతోడను గూడినట్టియు - వజ్రములు మొదలగునవరిల్లె
ములచేత నలంకరింపఁ బడియున్నట్టియు మలజాతి మొదలగు పువ్వులచేతఁ బరి
మళించుచున్నట్టియు ధూపముచేత వాసనగలిగినట్టియు సమస్తములై న పం
డ్తోను భక్తుములతోను గూడినట్టి యావిమానము భోజరాజుపటణమునకువ
చ్చితనకాంతిచేతఁ బదిదిక్కులను బ్రకాశింపఁజేయుచు దేవాంగుని దగ్గరనిలి
చెను - 3౮౬ - ఆవిమానమునుజూచి యాపటణమందు జనుచును భోజరాజు
నందఱు సంతోషించిరి - ఆసివ్వుట నాభోజరాజుగరునై న వరురుచిని వస్త్ర
ములుపూలదండలు మొదలై నవియచ్చి యధావిధిగాఁ బూజచేసి చేతులుగట్టు

శ్రి ॥ 3౮౯ ॥ వప్తముః పుష్పసహాణి తదా దేవాముదాన్వితాః । జగుఃకలం
చగంధర్యాః సన్వతుశ్చాస్పరోగణాః॥ 3౯౦॥ దేవమందుభయోనేమః తదా
విప్రాభువిసితాః । త్రితయావై శ్యత్రాద్రాశ్చ ప్రణేము స్తవిమానగం॥ 3౯౧॥
అహాశ్వోమయాన స్పదేవాంగ స్సుందరాశ్చ త్రిః । నూయమాన స్పరషి
భిఃస్వభాసా భానయ ॥ దిశః॥ 3౯౨॥ సిద్ధచారణ గంధర్వైః సేవ్యమానప
దాంబుజః । విసూనేనయహాశ్రీమా ॥ కైలాసస్థానము త్తమం॥ 3౯3॥ తదా
శంభు స్తమాలోక్యస్వపుత్రంపునరాగతం॥ అగచ్ఛాగచ్ఛ పుత్రేతివాక్యమేత ॥
ముదాపదత్ ॥ 3౯౪ ॥ తతోదేవాంగ అగత్య సార్వభౌమేశ్వరీ ॥ ప్రణవా
మముదాభక్త్యా సాదరం నాక్యమబ్రవీత్ ॥ 3౯౫॥ శివశంభూమహాదేవా దేవ
త్వద్వాణాం కృతీవాసహం । పాహిపాహి సదాభక్తం పుత్రంతప దయానిధే ॥
3౯౬॥ ఇత్యుక్తవంతం దేవాంగం సమీపేనం నివేశ్యసః । ముముదేభగవా
శ్రీమా ॥ సాంబో విష్ణుస్సనాతనః ॥ 3౯౭ ॥ ఏవం వరదువో ప్రాప్తే కైలాసం

కొనినిలిచెను. అంతనావరదుని యీశ్వరము భక్తితో దాసును దనభార్య
యును జేతులుగటగొని నిలిచియున్న యాభోజరాజుతో తోయివచ్చెదనని చె
ప్పినంతో షముగలవాడై విమానమునెక్కిను. అప్పుడు దేవతలు సంతోష
ముతో గూడినవారై పూలవాసలుగునిసిరి గంధర్వలుమధురముగా బాడిరి.
అప్పుడసలాడిరి - దేవతల సగారాలు శబ్దించెను - అప్పుడు భూమియందున్న
నాలుగువర్ణములవారును విమానమందున్న యాదేవాంగునకు సమస్కారము
లుచేసిరి - 3౯౮ - సాగ్నిన యాకారముగల యాదేవాంగుడా విమానము
నెక్కి దేవటుషులచేత బాగడబడుచుఁ దనలేజన్నచేత దిక్కులనెల్ల వెలిగిం
చుచుసింహులచేతనుజారణలచేతను గంధర్వలచేతను గొలువఁబడుచున్నపాదక
మలములుగలవాడై యు త్తమమైన కైలాసపర్వతమున కావిమానముతో
బోయెను - అప్పుడీశ్వరకారము భూలోకముననుండి మగిడివచ్చిన తనకొడుకు
నుజూచి శిశుఁడుసంతోషము పుత్రుఁడౌ రమ్యమైన సంతోషముతోఁ జెప్పి
ను. అంత నాదేవాంగుఁడు దగ్గరికిఁబోయి యాపార్వతీ పరమేశ్వరులకు భక్తి
తోనమస్కారముచేసి యులనెను - 3౯౫ - శుభమునుగలుగఁజేయునట్టియదొ
డ్డదేవుడవైనయోస్వామీ యెలవ్వమనీయందుభక్తిగల సీకొడుకనై ననన్నుఁ
గాపాడవయాదయానిధి - అని యిట్లుచెప్పిన యా దేవాంగమునిని దగ్గరఁ గూ
ర్చుండఁజెట్టుకొని మహానుభావుడైనట్టియు నాచిరుఁడుఁడయిన యాసాంబ

తపశిబాలయం । కాశీదానకనిః శ్రేష్ఠః యయాభాజ సఖాం ప్రతి॥ 3౯౮॥ భా
జరాజేన బహుశః పూజ్యమానో ముదాన్వితః । న్యవస త్తత్ర నగరే కవిబృం
దచమస్కృతః॥ 3౯౯॥ ఏవం పరదుచేభూహ్యం అవతారం మహమ్భుతం ।
యేవతంతి మహాప్రజాః యే శ్రుణ్వంతి ద్విజో త్తమాః॥ ౪౦౦॥ పుత్రపాతైః
పరిన్వతాః ధనైశ్చాన్యైశ్చ పుష్కలైః । సహితాన్తే మహాభాగాః । సం
ప్రాప్య సుఖము త్తమం॥ ౪౦౧॥ అంతే కైలాసమానాసం శివస్య పరమాత్
మః । ప్రాప్ను యువైః ముదాయుక్తాః మహేంద్రాదిసుపూజితా॥ ౪౦౨॥
ఇతిశ్రీబ్రహ్మశ్రీతే - బ్రహ్మాండ పురాణే - బ్రహ్మనారద సంవాదే - ఉత్తఖండే
దేవాంగచరితే - పరదుచ్చవతారోనామ షడ్వింశోధ్యాయః.

అథామోదపురేశస్య దివ్యాంగస్యామితౌజసః । సందినామ సుతో
జాతో నీలకంఠ స్తదాత్మజః॥ ౧॥ నీలకంఠాత్ జన్మంభు దేవస్సత్య పరాక్రమః ।
శంభాస్సుతస్తు హేమాంగ శ్చంద్రాంగ స్త త్తమాభవః॥ ౨॥ చంద్రాంగజో
భద్రబాహు క్లిష్టభద్రస్తు తత్పుత్రః । వీరభద్రస్యవిఖ్యాత స్తయో విందసం
జకః॥ 3॥ వీరభద్రస్య తనయా శూలపాణి రరిందమః । శూలపాణి సుతశ్చీ
ర్ష

మూతి= మిక్కిలి సంతోషించెను - పరదుచి యీప్రకారము శివస్థానమైన కై
లాసముపకురారాగా సంతః గన్విశ్రేష్ఠుండయిన కాళిదాసుఁడు భోజరాజునభతుఁ
భోయెను - భోయి యూభోజరాజుచేత ననేకవిధముల సనానింపఁబడుచు నచ్చు
టికపులచేతనెల్ల మైముక్తులుగొంచు నాభోజరాజు పట్టణముననుండెను - ఈ
ప్రకార మాశ్చర్యకరమైన యీపరదుచి భూమియందవతరించిన కథను జదివి
ననుచిన్నను గొఱుకులతోను మమమండ్రతోను గూడినవారై మిక్కిలి యదృ
షమగులవారై ధనములుధాన్యములుగలవారై యీలాకోకమున నకలసుఖము
బ్రలసనుభవించి దేహంతమందు సంతోషముతోనింద్రుఁడుమొదలగువారిచేతఁ
బూజింపఁబడినవారై మహానుభావుఁడైన శివునకు వాసస్థానమైన కైలాస
మునుబొందుదురు - ౪౦౨ - ఇది బ్రహ్మస్వరూపమైన బ్రహ్మాండపురాణము
నందు బ్రహ్మనారదసంవాదమున నుత్తఖండమున దేవాంగచరితమున పరదుచి
యవతారమన్నది యిరువదిరూరవ యధ్యాయము.

పిమ్మట నామోదపట్టణమునకుఁ ప్రభువైన మితిలేనితేజస్సుగల దివ్యాంగు
నకు సందియమకొఱుకుపుట్టెను వానికొఱుకునీలకంఠుఁడు - నీలకంఠుచి కొఱుకు
నత్యుమైన పరాక్రమముగల శంభుదేవుఁడు శంభుదేవునికొఱుకు హేమాంగు

మాణా జయసేనో మహాబలః॥ ౪॥ జయసేనా శ్చిత్రసేన శ్చిత్రసేనాత్పుష్కరిత్రమః । సువిక్రమస్యతనయో గంగాధర ఉదాహృతః॥ ౫॥ విద్యానిలాస ఇతి పతస్యనామ బభావమా । విద్యావాణీ తస్య భార్యా పతిభక్తిపరాయణా॥ ౬॥ తా దంపతీపుత్రహీనా బహుమఖినమన్వితా । పరస్పరం వ్యాహరతాం ఏకాంతేతుకదాపన॥ ౭॥ కిం ఫలం పుత్రహీనస్య ధన్యైర్ధాన్యైర్మహాతైరైః । అపుత్రస్యగతివాః సిద్ధితిహిత్రాయతే శ్రుతిః॥ ౮॥ ఏవంతయోఽప్రవదంతోఽవాగభూదంతరిక్షగా । యవయోః పుత్రసంపత్తిః భవితేతి పునఃపునః ॥ ౯॥ ఇత్యాకాశగతాం వాణీం శ్రుత్వాహవః సమన్వితః । విద్యానిలాసోభార్యాం స్వాం అబ్రవీద్వచనం తదా॥ ౧౦॥ విద్యావాణీనభేతవ్యం త్వయాకమలలోచనే । ఆవయోరాత్మజశ్శ్రీమాణా భవిష్యతినసంశయః॥ ౧౧॥ అంతరిక్షగతా వాణీ వ్యధాకనస్థాత్కదాపన । ఇత్యా శ్వాస్య స్వకాం భార్యాం ఆమం

మ - అతనికొడుకుచంద్రాంగుడు చంద్రాంగునికొడుకు భద్రబాహువు - అతనికొడుకు వీరభద్రుడు - వీరభద్రునికొడుకు విందుడని ప్రసిద్ధిజెందినవాడు - 3 - మఱియు నావీరభద్రునకు శూలపాణి యరిందముండిని యిద్దఱుకొడుకులు వారిలో శూలపాణియనువానికొడుకు శ్రీమంతంజై మిక్కిలిబలముగ బలయసేనుడనువాడు - జయసేనునివలన జిత్రసేనుడు పుట్టెను చిత్రసేనునికి సువిక్రముడు పుట్టెను సువిక్రముని కొడుకు గంగాధరుడని చెప్పబడెను - అతనికే మఱియొకపేరు విద్యానిలాసుడనియుగలదు - అతనిభార్య విద్యావాణియునుదివెనిమిటియందు మిక్కిలిభక్తిగలది - వారుదంపతులు బిడ్డలులేరని దుఃఖముతో గూడినవారై యొకానొకవృక్షంబునాగనిట్లమూటలాడిరి - బిడ్డలు లేనివారి కంతధనములుండిన నెంత ధాన్యములుండినను ఫలమేమి - ఆపుత్రునకుఁ గతిలేదనిగదా వేదమువినఁబడుచున్నది - అనియిట్లు వారిరువురు మూటలాడుచుండఁగా మిఠుఁ బుత్రసంపత్తికలుగునని యంతరిక్షమున నొకమాట మాటిమాటికినిఁబడెను - ఈసకార మాకాశముననుండి వినఁబడినమాటనువిని యూవిద్యానిలాసుడు సంతోషించినవాడై యవృక్షంతనభార్యతో నిట్లనెను - ౧౦ - ఓ విద్యావాణీ నీవు భయపడకుము ఓ కమలముల పంటికన్నులుగలదానా మనకు బిడ్డకలుగును సందేహములేదు ఆకాశమునుండి వినఁబడినమాట యెవ్వడును వ్యభిచముకాదు - అనియీపుత్రురముచెప్పితన భార్యనురండించి యాపెతోఁ బోయినచెప్పదనని చెప్పి తీధయాత్రకొఱకుఁబ

౨౧॥ తత్రజ్యాలామయంచేపం సంపూజ్యవిధిన తతః । శ్రీశైలం సర్వతోభి
ద్రంజనసాదనబుద్ధిమాన్ ॥ ౨౨॥ భగ్నిమరాంబాసమాయుక్తం తత్రవైమలి
కాజాకానం । సర్వాభిష్ట ప్రదం దేవం సిద్ధపారణ సేవితం ॥ ౨౩॥ విష్ణుబ్రహ్మ
మహేంద్రాది దేవసంఘై స్సమచితం । నారదాద్యైశ్చ గంధర్వైః గీయ
మానం సహితైః ॥ ౨౪॥ అప్సరోభిశ్చనాత్మ్యేన తోషయిత్యాముహూర్తమున్
హుః । ప్రాధికతం సర్వజగతాం స్పృశి త్యంతకారణం ॥ ౨౫ ॥ విద్యావి
లాసో విధివత్ సమభ్యుదయః ప్రణమ్యుచ । స్తుత్యాచ బహుభిఃస్తోత్రైః శైంక
టాద్రిమవాసనః ॥ ౨౬॥ తత్రచ శ్రీనివాసం నః ఆదిమధ్యాంతవజితం । శ్రీ
దేవ్యానహితం దేవం మహేంద్రాదిభిర్ద్వితం ॥ ౨౭ ॥ సంపూజ్య విధివద్భ
క్త్యా సత్త్వాస్తత్త్వామదాన్వితః । కాంచీశ్చేత్రం యదకూశ్రిమాన్ దేవగంధ
ర్వసేవితం ॥ ౨౮॥ ఏకామేశంచ కామాక్షీం తత్రద్వస్త్యామదాన్వితః । సం
పూజ్య విధినదేవం సత్త్వాస్తత్త్వాచ భక్తితః ॥ ౨౯॥ తథా వరదరాజంచ శ్రీ

దేవండి జ్యాలాముఖిబోయెను - ౨౧- అచ్చట జ్యాలారూపుడైన దేవునిఁ
బూజించి యచ్చటనుండి బుద్ధిమంతుడైన యావిద్యావిలాసుఁ డంతటమంగళ
కరమైన శ్రీశైలమునకుఁబోయెను - అక్కడ బ్రహ్మరాంబతో గూడికొన్నట్టియు
సమస్తములైన కోరికలనొసంగునట్టియు సిద్ధులచేతను జారణులచేతను సేవిం
పఁబడినట్టియు విష్ణువు - బ్రహ్మ-ఇంద్రుఁడు మొదలుగాఁగల దేవతలచేతఁ బూ
జింపఁబడినట్టియు - నారదులు మొదలుగువారిచేతను గంధర్వులచేతను నీలా
త్తులొని పాడఁబడుచున్నట్టియు - అచ్చరసలచేతఁ బలుమాత్రాటచేత సంతో
షపఱిచి ప్రార్థింపఁబడినట్టియు- సమస్తతోకముల నప్సరిణిలయుములకుఁ గార
ణమైపటి మల్లికాజాకానస్వామి నావిద్యావిలాసుఁడు శాస్త్రోక్తిరీతిగాఁ బూజిం
చినమర్కరించి యనేకములయిన స్తోత్రములతోఁ బూగడి యక్కడనుండి వెం
కట్రాదికబోయెను- ౨౬- పోయి యచ్చట నాదిమధ్యాంతములులేని యట్టి
యు మహాలక్ష్మితోఁ గూడినవారై మహేంద్రుడుమొదలుగువారిచేతఁ బూజిం
పఁబడిన శ్రీనివాసుని భక్తితో యథాశాస్త్రీయముగాఁ బూజించి నమస్కార
ముచేసి స్తోత్రముచేసి సంతోషముతోఁ గూడినవారై దేవతలచేతను గంధ
ర్వులచేతను గొలుపఁబడిన కాంచీశ్చేత్రమునకుఁబోయి యక్కడ నేకామేశ్వ
రునిఁగామాక్షీనిఁజూచి సంతోషించి క్రమప్రకారము బూజించి భక్తితో నమ
స్కారముచేసి స్తోత్రముచేసినవారై యట్లే మహాలక్ష్మితోఁ గూడిన వరదరాజ

దేవ్యా సహితం విభుం । సంపూజ్య విభవదేవం స్తుత్వాన తాన్ ముహురముఁ
హుః ॥ ౩౦ ॥ చివరంబుం మహాక్షేత్రం సర్వదేవ సమస్కృతం । యత్రద్వ
పం సమభవత్ శివస్య గిరిహవతేః ॥ ౩౧ ॥ ఆకాశహూనిణం దేవం శివం భక్తా
త్రిభంజనం । తత్రద్వస్త్యావుతు సంపూజ్య సత్త్వాన్మత్తావభక్త కృతః ॥ ౩౨ ॥ అ
రుణాద్రియయశావిద్యానర్చ్యేషాం మోక్షదాయకం । తత్రద్వస్త్యామహేశా
నం సంపూజ్య విభవతీతః ॥ ౩౩ ॥ నై ద్యనాభ మహాక్షేత్రం య యూత్తేత్ర
మేవచ । కుంభకోణం మహాక్షేత్రం స్వస్థేత్రోత్తమం పునః ॥ ౩౪ ॥ తత్రత
త్రిసింహాదేవానాం సంపూజ్యవిభవతీతతః । శ్రీరంగక్షేత్ర మతులం ఆనసా
దమనోహరం ॥ ౩౫ ॥ విమానం ప్రణవాకారం వేదశృంగం మహాద్భుతం । త
త్ర ద్వస్త్యా సమస్కృత్య సంపూజ్య విభవ తీతః ॥ ౩౬ ॥ పరవాసుదేవ మ
మలం క్రిభూసేలా సమన్వితం । శ్రీరంగేశం సమాలోక్య సంపూజ్య విభవత్పు
నః ॥ ౩౭ ॥ స్తుత్వాచ బహుభిఃసోత్త్రైః సత్త్వాచైవ ముహురముఁహుః । కా
వేరిం చైవ సంపూజ్య యయశా పాండ్యకవాటకం ॥ ౩౮ ॥ మధురా తత్రనగరీ

స్వామిని యథావిధిగా బూజించి సమస్కరించి స్తోత్రముచేసి యక్కడ నుం
డి నకల దేవతల చేతను నేదినఁ బడిన పార్వతీవతియొక్క తేత్రమై
నచివరంబుమహాహూయి యొక్కడ భక్తుల కష్టములనన్నిటిని బాపునట్టి యా
కాశహూతుఁడైన స్వామివాసిని యథావిధిగాఁబూజించి భక్తితో సమస్కరిం
చిస్తోత్రములుచేసి యక్కడనుండి యరుణాచలస్వామి తేత్రమునకుఁబోయెను
పోయిపంకితుఁడైన యావిద్యావిలాసుఁడు సమ స్థనులకు మోక్షమిచ్చునట
యొక్కడనున్న సాంబశివునిఁబూచి యథావిధిగాఁ బూజించి యొక్కడనుండి నై
ద్యనాభక్షేత్రమునకు మాయూత్తేత్రమునకు నకల తేత్రములలో నుత్తమ
మైన కుంభకోణక్షేత్రమునకుఁ బోయి యొక్కడకొక్కడనుండు స్వాములను
బూజించి యంతటనీశులేనియట్టియు మనోహరమైన శ్రీరంగక్షేత్రమునుబొం
డను - ౩౫ - పొంది యొక్కడ నోంకారహవమైన విమానమును వేదస్వరూప
మైన శిఖరమునుబూచి సమస్కరించి శాస్త్రోక్త ప్రకారము పూజించి యొక్కడ
శ్రీదేవి భూదేవి నీలాదేవి యీశుమన్మహోం గూఢకోనియన్న నిర్మలస్వరూపుఁ
డైన పరవాసుదేవమూర్తి దశకానముచేసి క్రమప్రకారము పూజచేసి యనేక
ములైన స్తోత్రములుచెప్పిసోగడి పెక్కుమారులుఁమొక్కి కావేరినదినిఁ బూ
జించి పాండ్యరాజుపల్లవాము కోటతలుపును బూడఁ బోయెను - ౩౮ - అక్కడ

దివ్యమంటునకోభితా । దివ్యగోవుర సంయుక్తా సప్తప్రాకార వేషితా॥ 3౯॥
 తత్రద్వస్త్యో సుందరేశం ప్రణతాతిహారం విభుం । మీనాక్షీరమణం శంభుం
 కదంబవననాయకం॥ ౪౦॥ సంప్రాజ్య విభవచ్చక్వా ప్రణమ్యుచ మహులుహుః
 హుః । విద్యావిలాస సుషాన సోత్తైః సర్వ వర్షదం॥ ౪౧॥ సమశ్శివాయ
 సాంబాయ సర్వసాపహరాయచ । నమోవేదాంత వాన్వాయ సమనే దేవ
 సత్తమ ॥ ౪౨ ॥ నమో భగవతే దేవ సమస్సైలోక్యపావన । నమోవే
 దాంతవేద్యాయ సమనే భక్తవత్సల॥ ౪౩॥ మీనాక్షీ పతియేతుభ్యం సమో
 నుశీనసర్వదా । వృత్త్యం జయాయ దుద్రాయ కాలకాలాయ వేదమః॥ ౪౪॥
 విశ్వేశ్వర విహూషాః సర్వజ పరమేశ్వర । సుందరేశ మహాభాగ భక్తపాల
 సమోస్తుతే॥ ౪౫॥ నీలకంఠ దయాసింహో భక్తం మాం పాలయప్రభా । ఇతి
 సుత్వా సుంపరేశం యదహ రామేశ్వరం తపః॥ ౪౬॥ తత్ర స్వాత్మా భను

మధురాపటణము దివ్యములై సమంటసములచేతనొప్పైడిది యాపటణపుద్వా
 రములు మిక్కిలి సోగనుగా నుండును దానిమలు నేషప్రాకారములుండును -
 అక్కడఁ గదంబవనమునకునాయకుండై యావిచ్ఛినించి భక్తుల బాధలనెల్ల
 బోగొట్టుచునుండెడి మీనాక్షీపతియెను సుందరేశస్వామినిఁజూచి విస్మయకప్ర
 కారముపూజించి భక్తితోఁజెక్కుమాటులునమస్కరించి యావిద్యానిలాయ
 ము సమ సవరములందున్నట్టి యాసుందరేశస్వరుని స్తోత్రములతోఁ బొగడెను-
 సమ సప్తాపములుఁ బోగొట్టుచట్టి సాంబశివనిఁజూచునమస్కారము - వేదాం
 తముల కరమైన వానిఁజూచునమస్కారము - దేవతలలోఁజేష్టుడా నీ కొఁజూచు
 నమస్కారము - దేవరా భగవంతుండైన నీ కొఁజూచునమస్కారము- మూసు
 లోకములుఁ బరిశుభములుగాఁ జేయునట్టిస్వామి మీనాక్షీరమస్కారము - వే
 దాంతములచేత నెఱుంగఁడనిన నీ కొఁజూచునమస్కారము - భక్తులయందుఁ బ్రే
 మగల స్వామి నీ కొఁజూచునమస్కారము- ౪౩- శివుడా మీనాక్షీర జైమితివైన న
 నీ కొఁజూచునమస్కారముగూడ మృత్యువునుజయించినట్టియుఁ గాలము
 నకుఁ గాలమొనర్చి దుద్రుండైన నీ కొఁజూచునమస్కారము - ౪౪ - సర్వమున
 కేశ్వరుడా మూసు కన్నులుగలవాడా అన్నియుఁ జెలివినవాడా సంమేశ్వ
 రుడా మహామధాపుండవయి నుందరేశ్వరుడా భక్తులను గాపాడువా
 డా నీ కొఁజూచునమస్కారమూఁగాక నల్లని కంఠముగలయట్టియు దయాసము
 ద్రుండైన నయోన్మాదిభాభ స్తుండైన ననన్నిఁ బాలించుచు- అనియుఁగాసుందరేశ

హోట్రాంతం రామలింగం మహేశ్వరం । సంపూజ్య విధివద్భక్త్యా తథా పర్వ
పథఃసీం ॥ ౪౭ ॥ దేవీంప్రణమ్యస్తుత్వాప రామాంశంభారభీష్టదాం । సర్వ
లోకస్య జనసీంతతో సంతపురంయయా ॥ ౪౮ ॥ తత్ర నారాయణం దేవం
శ్రీభూసీలూడినంయతం । శయానం శేషవర్ణంకే పద్మనాభం చతుభుజం ।
౪౯ ॥ స్వీనాభి కమలోత్పన్న చతురాననసేవితం । సంపూజ్య విధివద్భక్త్యా
స్తుత్వానత్వా ముహుముహూః ॥ ౫౦ ॥ తతఃకల్యాణ నిలయం అమోదపుర
మాత్ర సః । పునవిద్యా విలాసస్య ఆనసాదనమృద్ధిమత్ ॥ ౫౧ ॥ తతోవేష
సమూసాద్య స్వకీయం విప్రపుంగవః । ధనధాన్యసమూకీణాం ముముదేశ్రాం
తివళికం ॥ ౫౨ ॥ సమాగతంతు సంప్రేక్ష్య పతిం పదాయతేక్షణా । విద్యా
వాణీ ముదాయుక్తా వనందే మందవశసీని ॥ ౫౩ ॥ ప్రప్రహుశలందేపి భారా
రం మత్తకాశినీ । అహోవతే స్వాగతంతే కుశలం హ్యపిత్వేవభా ॥ ౫౪ ॥ కా

శ్వరుని స్తోత్రముచేసి రామేశ్వరమునకుఁ జాయెను - ౪౬ - పోయి యక్కడ
ధనుషోక్తియందు స్నానముచేసి రామలింగస్వామినిఁ బర్వత పదఁగిని
యధావిధిగాఁ భక్తితోఁ బూజించి సాంబమూర్తి క్షిప్తులనెల్లఁచిర్చనప్రీతియు
సమ స లోకములను బుట్టించునదియైన యాయుష్యవారికి భక్తితో సమస్కా
రముచేసి యామెనుబొగడి యక్కడనుండి యనంతశయనమునకుఁబోయెను -
౪౮ - పోయి యక్కడ శ్రీదేవీభూదేవీసీలూదేవీ మొదలగువారితోఁ జ సంనిధాన
ముచేసి యాది శేషప్రహిఁదఁ బరుండి యున్నప్రీతియు నాలుగు భుజములుగల
యప్రీతియుఁ దననాభికమలమందుఁబుట్టిన బ్రహ్మచేతఁ గొలుపఁబడినట్టి పద్మనా
భస్వామిని శాస్త్ర ప్రకారము పూజచేసి పలుమాటలు స్తుతులును సమస్కా
రములునుజేసి యక్కడనుండి సమ స్తులైఁ న శుభముల కాన్పదమొనటియు
సమ స్త వస్తుసమృద్ధిగలదై న తన యామోదనపుటగునున కావిద్యావిలాసుఁడు
మరలవచ్చెను - ౫౧ - వచ్చి యాబ్రాహ్మణోత్తముఁడు ధనములచేతను ధా
న్యములచేతను నిండి యున్నప్రీతియు శ్రీమనివారకమొనటి తనయింటినిబొంది
సంతోషించెను - అన్నపుకమలములవంటి విశాలములై నకన్నలుగల విద్యా
నాశితీరయూత్రచేసినవచ్చిన తనపెనిమిటినిజూచి సంతోషముతోఁ గూడినదై చి
రునగవునగును సమస్కారముచేసెను ఉత్తమస్త్రీయైన యావిద్యావాణి త
నపెనిమిటిని తేమ సమాచారముల నడిగెను - మీదుచక్కఁగాఁ దీర్చయాత్ర
లుచేసినట్టిరా పోయినతావులలోమీకుఁజేమమా తామేయేజేత్రముల నే

నిశ్చేత్రాణిద్వస్తాని కానితీర్థాఽని హేవతే । నేవితానిత్వయావిద్యౌ కిం ఫలం
తేభవత్ప్రియ ॥ ౪౫ ॥ బూరిహి సర్వాణి తాన్యవ్య సాదరం కరుణానిధే । ఇతి
వృష్ట స్తయాదేవ్యా భార్యయా ప్రీతిపూర్వకం ॥ ౪౬ ॥ విద్యావిలాస స్థాం ప్రా
జ్ఞం అబ్రవీన ధురంవచః । పత్రినతేమహాభాగే సావధాన మనాశ్చ్యోబ ॥ ౪౭ ॥
యానియానీహస్త్యస్తాని నేవితానిమయాప్రియే । భూతలేతానిసర్వాణి నదా
మితవసాం ప్రథం ॥ ౪౮ ॥ గంగాద్యాః సరితస్సర్వాః మయా స్థా తా మహా
మతే । శివశ్చేత్రాణి సర్వాణి కాశ్యాదీని చయానివై ॥ ౪౯ ॥ విష్ణు శ్చేత్రా
ణిసర్వాణి శ్రీరంగా ద్యానియానివై । తానిసర్వాణ్యపిమయా దృష్టాని కమలే
తఃశే ॥ ౬౦ ॥ ఇతిబ్రువంతం భూతారం మూలిలింగే ముహుముః హుః । విద్యా
వాణీపదోవాచ పత్రివతవరాయణా ॥ ౬౧ ॥ కపిలేశో మహాదేవః భక్తసంతా
నదాయకః । సంపూజ్యతాం ప్రతిదినం త్వయాన కరుణానిధిః ॥ ౬౨ ॥ ఇత్యు
క్తం వచనం పత్న్యా శ్రుత్వాసా బ్రాహ్మణో త్రమః । తత్తై వపూజయామాన
కపిలేశ్వరమవదం ॥ ౬౩ ॥ ఋతుస్సార్వతాం సతీభార్యాం ఏకదా బ్రాహ్మణో
త్రమః । కపిలేశం హృదిధ్యాయ అవాసానంద మూఞ్చితః ॥ ౬౪ ॥ విద్యా

యేతీరములనుజూచి నేవించితిరి - మీకేమిఫలములభించెను దయానిధి వాని
నన్నిటిని దయతో నాకుఁ జెప్పుమయా అనియిట్టాభార్యచేతఁ బ్రేమముతో
నమగఁబడినవాడై విద్యావిలాసంఘ తెలిసినదై న యాభార్యనుసూర్చి మన
స్సున కిష్టమైనమాటచెప్పెను మిక్కిలి యదృష్టవంతురాలై న యోవత్రివతా
వరాకులేకవినుము నేనీ భూమియం దేయేశ్చేత్రములఁజూచి నేవించితినిో వా
నినన్నిటినివృషు నీకుఁ జెప్పెదను - ౪౮ - ఓ మిక్కిలి బుద్ధిగలదానా గంగమొ
దలై న నదులేనియున్నవో వారిఘటందంతట నేను స్నానముచేసితిని కాశీమొద
లై న శివశ్చేత్రములను శ్రీరంగముమొదలై న విష్ణుశ్చేత్రములనన్నిటినిజూచితి
నిో కమలములవంటి కన్నులుగలదానా - ౬౦ - ఈప్రకారము చెప్పుచున్న
తనపెనిమిటినిఁ బెక్కుమాఱులాలింగనముచేసికొని పత్రినతయైన యూనిద్యా
వాణి యున్నడిట్లనెను - భక్తులకు సంతానమునిచ్చునట్టియు దయానిధియనై న
కపిలేశ్వరుని నీవు నిత్యము పూజింపుము - అని యిట్లు తనభార్యచెప్పిన మా
టవిని బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠుడైన యతఃఘ నిత్యమట్లే కోరిన కోరికల నిచ్చునట్టి
యాకపిలేశ్వరుని నర్చించుచువచ్చెను - తరువాత నొకకొన్ని దినములకు నా బ్రా
హ్మణుఁడు ఋతుస్సానముచేసిన తన భార్యను గపిలేశ్వరుని ధ్యానముచేయు

వాశీత తోదేవీ కపిలేశ ప్రసాదతః । అవాన్యగభాం భతాఃరం హవఃయ
 క్తంచకారసా ॥ ౬౫ ॥ ఉదయే వన్యధేతస్యాః గభాః నవనరోదయః । క్రమశః
 పూజాతాం ప్రావశ్యక్షవక్ష ఇహోమరాట్ ॥ ౬౬ ॥ తతస్యా సుషువేదేవీ కుమా
 రం సూర్యవచఃసం । దశమేమూసి సంజాతే న్యభక్తా సదృశం గుణైః ॥ ౬౭ ॥
 తతోవిద్యా విలాసస్య స్వాతోహవః సమన్వితః । పురోహితం పురస్కృ
 త్య శంభుదేవం మహామతిం ॥ ౬౮ ॥ పుత్రజన్మోత్సవదినే ధనానిను బహూని
 చ । తక్తే న దివ్యరత్నాని బ్రాహ్మణ్యోద్ధరా భృశం ॥ ౬౯ ॥ న్యబంధుభ్యః
 తథాప్రాదాత్ ధనరత్నానిసాద్యం । అనఘాణి తథాతేభ్యః సస్త్రిణివిధా
 నిచ ॥ ౭౦ ॥ తత ఏకాదశదినే ఆహూయ ద్విజపుంగవా ॥ పుణ్యాహం నావ
 యిత్యాసః పుత్రదార సమన్వితః ॥ ౭౧ ॥ సుతస్య నామకరణం చక్రే వేదో
 క్తమాగతః । విప్రేభ్యః ప్రదదాతేభ్యః ధనరత్నానినై తదా ॥ ౭౨ ॥ న్య
 బంధుభ్యః తథాప్రాదాత్ ఔమాణి వివిధానిచ । గాయంతీభ్యశ్చ కల్యా
 ãణం యోషిద్ భ్యఃప్రీతిపూర్వకం ॥ ౭౩ ॥ దదాదివ్యానిసస్త్రిణి భూషణానితక్తై

ను నానందముతో బాంచెను. అంతనావిద్యావాణి కపిలేశ్వరుని యనుగ్రహ
 మువలన గర్భముధరించి భర్తకానందము కలుగఁజేసెను. ౬౫. ఆగర్భ మా
 పెకేశుపుత్ర సన్వత్సప్తికి వృద్ధికొందుచు శుక్లశుచంద్రఃకువలె గ్రహక్రమ
 ముగాఁ బూర్వమామెను - పిమ్మట బదననెలరాఁగానే యామెసూర్యునితో
 సమమైన వర్షస్సుగలయత్తియుఁ దనమెనిమిటివంటి గుణములుగల కొడుకు
 నుగనెను - అంతనావిద్యావిలాసఃకుస్సాననువేసినంతో షముతోఁదనపురో
 హితుఁడైన మిక్కిలి బుద్ధిశాలియగు శంభుదేవునిఁ బురస్కరించుకొని పుత్ర
 జన్మోత్సవమందుఁ బ్రాహ్మణులకు మిక్కిలి ప్రదన్యములను రత్నముల నిచ్చె
 ను - తనబంధుప్రలకందఱకు నెలపామగుపుటములును కనకములును రత్నము
 లునిచ్చెను - ౭౦ . పిమ్మట సతఃకు పదునొకండవ దినమందు బ్రాహ్మణోత్త
 ములనుమిలిచి కొడుకుతోను భార్యతోనుగూడినవాడై పుణ్యాహవాచనము
 చేయించి వేదోక్త ప్రకారము కొడుకునకు నామకరణము చేసెను అప్యతా
 బ్రాహ్మణులకు ధనములు రత్నములు నిచ్చెను - అప్యడతఃకు తనబంధుప్రలకు
 ను మంగళములుపామచున్న ముత్తైమవలకును బ్రీతితో బలు తెఱఁగులపత్రు
 ములనిచ్చెను - మత్తైయుగాము తైమవలకు సాములును బండ్లును బున్వలును
 దాంబూలములునిచ్చెను - తామరచేకులవంటి కన్నులుగల యాదిడఁకు తన

వద | తాంబూల ఫలపుష్పాది సర్వం తాభ్యః ప్రదత్తవాః || ౭౪ || పిత్రాకృతేనామన్నానా దేవశాలీతివై భువి | విఖ్యాతః శిశురత్వంతుం సన్వధే కమలేక్షణః || ౭౫ || ఏవం ప్రవర్ధమానస్య స్వపుత్రస్య మహామతేః | విద్యానిలాసః సం విక్ష్య గభావమముసాగతం || ౭౬ || సదకారోపనయనం వేదోక్త విధినాతదా | కారయామాస పుత్రస్య శివదీక్షా మనంతరం || ౭౭ || పంచాక్షరీమహామంత్రస్య సదేశం తస్యైవై | చకార విధివత్ప్రాజః స్వపుత్రస్య ససాదరం || ౭౮ || విద్యానిలాసో మృతిమాణ తత స్తత్రహ్యసేహసి | స్వపుత్రస్యాభివృద్ధ్యక్షణం దానానిబహుభాకరోత్ || ౭౯ || గోదానం భూమిదానంచ కన్యాదానమనుత్తమం | గజదానంచాశ్వదానం అన్యనివిధానిచ || ౮౦ || విద్యద్భ్యశైవ్యపిప్రేభ్యః బంధుభ్యశ్చైవ మదాన్వితః | నానాదేశ నివాసిభ్యః బ్రహ్మవిద్యస్సత్యైవచ || ౮౧ || ఏనం కృత్యోపనయనం శివదీక్షాంచ తస్యైవై | పంచాక్షరోపదేశంచ స్వసుతస్యదయాన్వితః || ౮౨ || విద్యానిలాస స్సాన్వితానం కృతకృత్యమమన్వృత్ | భార్యయా సహితశ్చాస్తా నవాస సుఖమన్తమం ||

తండ్రి పెరిగిన పేరుచేత దేవశాలియని భూమియందుఁ బ్రసిద్ధి కెక్కి - వృద్ధిఁబొందెను . ౭౪ - ఇట్లు పెరుగుచున్నట్టియు మిక్కిలిబుద్ధిశాలియైన తనకొఁజుకునకు గర్భాష్టమము వచ్చిన నాని నావిద్యనిలాసుఁడుచూచి యుష్మదశవేదమందుఁ జెప్పినరీతిగా నుపనయనముచేసెను - పిమ్మటనాగొఁజుకునకు శివదీక్షనుజేయించెను - ౭౭ - అస్య తతఁడు తనకొఁజుకైన యాదేవశాలికః | బ్రీతితో శాస్త్రవిధి ప్రకారము పంచాక్షరీ మంత్రోపదేశముచేసెను - అనమయమునఁ దేజస్సంపన్నుడైన యావిద్యనిలాసుఁడు తనకొఁజుకున కభివృద్ధిఁజూచు ననేక విధముల దానములుచేసెను - గోదానమును భూదానమును మిక్కిలియుత్తమమైనకన్యాయానమునుగజదానము నశ్వదానమును మఱియుపనేకములైనదానములు పండితులైన బ్రాహ్మణులకొఁజుకును బంధువులకొఁజుకును బలు దేశములలో నంచరించువారికొఁజుకును బ్రహ్మవేత్తలకొఁజుకును సంతోషముతోనిచ్చెను - ౮౧ - ఈప్రకారమా విద్యానిలాసుఁడు తనకొఁజుకునకు దయతో నుపనయనమును బంచాక్షరోపదేశమునుజేసి అనుగృతకృత్యుడైనైతిని భార్యతో మిక్కిలి సుఖమును బొందుచుండెను - పిమ్మట మిక్కిలి బుద్ధిశాలియైన యావిద్యనిలాసునికొఁజుకు దేవశాలి బహుకాలము గురుకులమందుండెను - నాలుగువేదములను వానియంగములను మీమాంసనున్యాయశాస్త్రమునుగ

౮౩॥ తతోవిద్యావిలాసస్య తనయసుమహామతిః । దేవశాలిచిరంకాలం అవస
త్సగురోఃకుతే॥ ౮౪॥ జగ్రాహ పతురోవేదాన్ సాంగాన్ గురుముఖా త్తథా ।
మిమాంసాం నాన్యాయశాస్త్రంచ ధమశాస్త్రాగ్రణి సాదరం॥ ౮౫॥ అష్టాదశపు
రాణాని తథోపనిషదస్సుధీః । విద్యాశ్చాన్యన్య మహాభాగః సజగ్రాహగురోరు
ఖాత్ ॥ ౮౬॥ ఏవం గురుముఖాత్పర్యాః విద్యాః ప్రాప్య మహామతిః । గురో
రనుజ్ఞాం సంప్రాప్య విరుక్షః శంపచారసః॥ ౮౭॥ శైవానిచ పురాణాని దేవశా
లీమహామతిః । సచకారా గమాంశ్చైవ లోకానాం హితకారణాత్ ॥ ౮౮॥
ససంపరన్ మహీధాన్యాం శువహసుచ వనేషుచ । కండమూల ఫలాహారః
వాయుభక్షోజితేంద్రియః ॥ ౮౯॥ అష్టాంగయోగ మభ్యసన్యో శివం ధ్యా
యన్ వాహ్మది । ఋషీంద్రైః యోగమార్గశ్చైః పూజ్యమౌనో ముహూ
ముత్సహుః॥ ౯౦॥ ఏవం నివసత స్తస్య నిశ్చేతరస్య మహాతనః । తపసాజ్యలి
తస్యాభూత్ లోకేశ్వరిత్వ మహాతరా ॥ ౯౧॥ ఏకవా దేవశాలిన యదహా
కల్యాణపటణం । యత్రరాజా శూరమానీ వతతే వీరవల్లభాః॥ ౯౨॥ కృష్ణా
జినధర్మశ్చివమాన్ స్వణాన్ యజ్ఞోపవీతవాన్ । దివ్య కౌశీన విలసత్ కటితట

ర శాస్త్రమును బ్రీతితోగురుముఖమువలన గ్రహించెను - మిక్కిలి యదృష్ట
శాలియుయిన యతఃపాదశతపురాణముల నుపనిషత్తులను మఱియుఁ బెక్కు
విద్యలను గురుముఖమువలన గ్రహించెను - ౮౬ - ఈప్రకారము గురుముఖ
మువలన నెల్లవిద్యలపగ్రహించి మిక్కిలిబుద్ధిమంతుండైన యాదేవశాలి గురు
పు ననుజ్ఞ నొంది విరుక్తుడై సంపరించుచుండెను - తరువాత నాదేవశాలి లో
కముల ట్లే మమున కనేకములైన శైవపురాణములను శైవాగమములను జే
సెను - అతఃపూర్వండుగుహలలోను వనములలోనుసంపరించుచుఁ గండములను
వేళ్ల నుభయక్షింబుచునింద్రియములనిగ్రహించియష్టాంగయోగమభ్యసించుచు
శివునిమనస్సున ధ్యానముచేయుచు యోగమార్గము నెఱిగిన ఋషిశ్రేష్ఠుల
చేతఁ బురుషూఱు బూజింపఁబడుచుండెను - ౯౦ - ఈప్రకారము కామకోఠా
దులనెల్లవిడిచియున్నటియుఁ దపస్సుచేతఁ బ్రకాశించుచున్న యామహాసుభా
వునకు లోకమంచు మిక్కిలి కీర్తిగలిగెను - ఒకానొకప్పు డాదేవశాలి వీరశ్రే
ష్ఠుండైన శూరమూనియను రాజుండునటి కల్యాణపటణమునకుఁబోయెను - కృ
ష్ణాజినమును ధరించినట్టియు నకల సంపదలుగలయట్టియు బంగారుజన్నిదము
గలయట్టియు మంచిగోచిత్తోఁగూడిన మొలగలయట్టియు రెండుకాళ్ళునుబావు

సుశోభితః॥ ౯౩॥ పామకాద్యయనంశోభి పాదసద విరాజితః । పంకజాత్మో
దధానస్త్రాపుస్తకం హస్తభూషణం॥ ౯౪॥ భస్మోద్ధూళితసర్వాంగఃద్రాక్షా
భరణాన్వితః । కణాద్యయప్రోలనద్భ్యాం కుండలాభ్యాం సుశోభితః॥ ౯౫॥
యస్య దశశన మాత్రేణ సర్వే స్థావరజంగమాః । అపానర్కభీతభీతా
బ్రాహ్మణస్య మహశాసనః॥ ౯౬॥ స కల్యాణపురం ప్రాప్య జై న బృందసమా
కులం । భూపం జై న మతస్తంపనమాలోక్య వ్యచింతయత్ ॥ ౯౭॥ కథ
మే తజై నమతం నాశయేయం మహీతతే । ప్రవర్ధయతి సంచింత్య వదశీవ
క్లే

కథామహుః॥ ౯౮॥ జై నానాం బోధయామోస శివతత్త్వ ముదాహరిణిః । సర్వ
సౌఖ్య ప్రదం స్పృశాం సర్వ సంపత్ప్రదాయకం ॥ ౯౯॥ తేన సంబోధితా
స్సర్వే జై నాస్తే దేవశాలినా । స్యమతం సంపత్త్యజ్య శివదీక్షావరాయణాః॥
౧౦౦॥ తమేవ సద్గురుం ప్రాప్య తత్కృతాక్ష పవిత్రితాః । తేనోపదిష్టం విధి
వత్ జపంతో మంత్రరాజకం ॥ ౧౦౧॥ పంచాక్షరం శంభుపూజా తత్ప్రరా
అభవత్భువి । ఏవం జై నాః కృతాస్తే శివభక్తామహీతతే॥ ౧౦౨॥ సర్వే

కోస్తు దోషిగినటియుఁ గమలములవంటి కన్నులుగలయట్టియు హస్తాలంకార
మయినపు సకమునుజేతఁబూనినటియు భవ మునుసర్వాంగములయందుఁబూ
నికొన్నటియు ద్రాక్షలదండలు ధరించినటియుఁ జెవులయందుఁ గుండలము
లుధరించియున్నటి యాదేవశాలిని జూడఁగానే యతఁడు మహా తేజస్వంప
న్నఁడగుక స్థావరములునుజలగమములును భయపడినొలఁగిపోవుచుండెను.
౯౬-అటియూదేవశాలి జై నులునిండియున్న కల్యాణపురమునఁబ్రవేశించి జై
నమతమందున్న యాపటణపురాజునుజూచి యిటునియూహించెను - భూమి
యందుఁ జెరిగిన యీజై నమతము నెటు నశింపఁజేయుదువనినింటించి మాటి
మాటికి శివకథను జెప్పుచు నరులకు నకలసౌఖ్యములను నకలసంపదలనుగలు
గఁజేయునటి శివతత్త్వము నాజై నుల కుపదేశించెను - అన్యథాజై నులందఱు
నాదేవశాలిచేత బోధింపఁబడినవారై తమ మతమువిడిచి శై వదీక్షయందాస
కులై యా దేవశాలినై శ్రేష్ఠగురువునుగాఁబొంది యతని కటాక్షముచేతఁ బ
రిశమలై యతనిచేత నుపదేశింపఁబడిన మంత్రరాక్షసుల పంచాక్షరీమంత్రము
ను విధిప్రకారము జపముచేయుచు శివపూజయం దాసకులై రి - ఈ ప్రకార
మాదేవశాలి భూమియందున్న జై నుల నందఱును శివభక్తులుగాఁ జేసెను -
౧౦౨- అపటణముననున్న నారందతూ దేవశాలి నితఁడు సాక్షాత్ శంకరా

జనాస్తత్రపురే ప్రావదకా దేవశాలినం । అయం హి శంకరస్సాత్మాత్ అవతీ
 గోక్మహీతతే ॥ ౧౦౩ ॥ ఏకదారాజపుత్రోఽపి జగద్దేవః ప్రతాపవాక్ । తపోని
 షై నేన్యహానం ప్రాప్యతం దేవశాలినం ॥ ౧౦౪ ॥ ప్రణమ్యుచ మమభుక్
 క్త్యా ప్రాథకయా మాన సాదరం । యాశ్చరః సర్వ లోకానాం గురు స్త్వం
 పరమోమతః ॥ ౧౦౫ ॥ పంచాక్షరం మంత్రరాజం మమోప దిశసాదరం । ఇ
 తినం ప్రాథితేన సేన రాజపుత్రేణగోమతా ॥ ౧౦౬ ॥ దేవశాలీ మహాజ్ఞానీ శివ
 దీక్షాం విధాయతై । తస్య పంచాక్షరం మంత్ర ముపాదిశదభీషదం ॥ ౧౦౭ ॥
 తేనోపదిష్టం మతంతం జగద్దేవస్సదాజనక్ । శివశ్శాసనగో భూత్వా బభూ
 వవిజితేంద్రియః ॥ ౧౦౮ ॥ జై నసంఘం పరిత్యజ్య శివభక్త సమన్వితః । శివ
 పూజాసమాన క్తః బభూవ భువిసర్వదా ॥ ౧౦౯ ॥ తథాభూతం రాజపుత్రం
 విలోక్యసచివాస్తదా । రాజే నివేదయామానుః తస్యపుత్రస్యచేష్టితం ॥ ౧౧౦ ॥
 అశ్వారాజక్ జగద్దేవః తవపుత్రో మహామతిః । అస సతం పరిత్యజ్య
 మతం శై వముపాశ్రితః ॥ ౧౧౧ ॥ ఉపదేశంస నంప్రాప్య దేవశాలీ సకాశ

వతారమేయని చెప్పవచ్చుండిరి - ఇట్లుండగా నొకవృధారాజుగొడుగు ప్రతా
 పవంతుండైన జగద్దేవుండనువాఁడు తపోనిష్ఠులచేత నేవింపఁబడుచున్న యాదే
 వశాలిదగ్గిరికివచ్చి పలుమాటలు భక్తితో మ్రొక్కినీతితో నిటఁడిగాను - నీవు స
 మ సజనులకు నీశ్వరుడవును శ్రేష్ఠుండవైన గురువునుగా నంగీకృతుండవు -
 ౧౦౫ - మంత్రరాజమైన పంచాక్షరీమంత్రమును నాకుఁబ్రీతితో నుపదేశింపు
 ము - అనియిట్లుబుద్ధిశాలియైన యారాజుగొడుగుచేతఁ బ్రార్థింపఁబడిన వా
 డై మిక్కిలిజ్ఞానవంతుండైన యాదేవశాలి యతనికిశివదీక్షచేయించి కోరికల
 నెల్ల సిద్ధింపఁజేసెడి పంచాక్షరీమంత్రము నతనికివదేశించెను - అతనిచేత ను
 పదేశింపఁబడిన యా మంత్రమును జగద్దేవుఁడెల్లవృష్టము జపముచేయుచు శివ
 ధ్యానమం దానక్తుండై జితేంద్రియుఁడాయెను - జై నమతమందుఁ బ్రవేశిం
 చియున్న వారి నందఱనువిడిచి శివభక్తులతోఁ గూడినవాండై భూమియందెల్ల
 స్వఃపశీవపూజలను వృద్ధిబొందించుచు వచ్చెను - అస్వతారాజు మంత్రులత
 నిండనడిచుగాని యాసనూచారమునంతను రాజుగొఱకుఁజెప్పిరి - ౧౧౦ - ఓ
 శ్వారాజామిక్కిలిబుద్ధిశాలియైన మిగ్గొడుగుజగద్దేవుడు మనమతమును
 విడిచి శై వమతమునుబట్టెను - అతఁడు దేవశాలిదగ్గరఁ బంచాక్షరీమంత్రము
 నుపదేశముచేయించుకొని దాని జపించుచు శివసూజయం దానక్తుండై యెల్ల

తః । జనన్తాపంచాక్షరంమంత్రం శివపూజా పరాయణః॥ ౧౧౨॥ శివధ్యానప
రోనిత్యం శివభక్తైస్త్రసంగతః । ఇతంహివతంత్రేనిత్యం పిబన్తాశివకథామృతం॥
౧౧౩ ॥ ఇత్యుక్తం మంత్రభిరాజా శ్రుత్వా పుత్రస్యచేష్టితం । ఉత్సాహయా
మానతవా సగరాదేవశాలినం॥ ౧౧౪॥ తతస్సప్తపుత్రమకానీయ మంత్రితాంప్ర
వర్తెస్సభాం । ఉవాచవచనం రాజా దుఃఖశోక సమన్వితః॥ ౧౧౫॥ అహో
పుత్రమహాప్రాజశ్రుణుష్వపదసంమమ । అసజైవతాలోకేలోపుత్రత్కృష్టో
మతోనహి॥ ౧౧౬॥ కోవాస్యమతమృత్యుజ్యమతాంతరముపాశ్రయత్ । పి
శాపై స్సహసంక్రీడా స్తశానే యస్యమందిరం॥ ౧౧౭॥ భిక్షా పాత్రం బ్రహ్మ
భిరః తం దుద్రంకో హ్యుపాశ్రయేత్ । తస్మాతోత్తతేహింస్యమతే తిష్ఠపుత్ర
క॥ ౧౧౮॥ అనుశాస్యసుతం త్వేవం భూపాలోహీవరవల్లభః । స్వగృహం ప్రే
షయాన సజై నానాం గురుణానహ॥ ౧౧౯॥ తతోజై న గురుఃప్రాజః రా
జపుత్రం మహామతిం । జై నశాస్త్రాణి సర్వాణి భోధయా మానతం ప్రతి ॥
౧౨౦॥ భోగ్యతోపిజగద్దేవః నాత్యజత్ తైవముత్తమం । మతంచ శివపుత్రా జాం

వృషు శివధ్యానముచేసికొనుచు శివభక్తులతోఁగూడి యాగిపునికథనమృతము
వలెగ్రహించుచునిట్లున్నాఁడు - ఈప్రకారమామంత్రులుచెప్పినఁ దనకొఁపకు
నహంబారమునువిని యారాజు దేవశాలిని దనపట్టణమునుండిబయట వెళ్లఁగొ
ట్టించెను. విమృట నారాజు మంత్రికేంద్రములచేతఁ దనకొఁపకును సభకురావించి
దుఃఖముతోఁగూడినవాఁడై యాకొఁపతోనిట్లునెను - ౧౧౫ - ఓహోకొఁప
కామిక్కిలితెలిసినవాఁడా నామాటవినుము - లోకమునమనజై నమతముకం
టై నెక్కువైన మతముక్కిటియులేదు - ఎవఁడు తనమతమునువిడిచి యిత
రమతమునాశ్రయించును - పిశాచములతోఁగ్రహించునట్టియు శ్శానమందు
వసించునట్టియు బ్రహ్మగిరిస్థును భిక్షాపాత్రముగా నుంచుకొన్న దుద్రుని నెవఁ
డాశ్రయించును- కాఁబట్టికొఁపకాలోకమందంతటనుకేంద్రమైన స్వమతముని
నేయుండుము - అనియిట్లా వీరవల్లభ మహారాజు తనకొఁపకున కాజ్ఞాపించి
జై నగురుపుతోఁగూడ నతనింటికిఁబంపెను - పిమ్మట మిక్కిలితెలిసిన యాజై న
గురువు బుద్ధిశాలియున యారాజుకొఁపకునకు జై నశాస్త్రములనన్నిటిని భో
ధించెను- ౧౨౦- భోగించిన నాజగద్దేవఁడు తమమొన శైవమతమును శివపూ
జను బరచాక్షరీమంత్రమును వివమఁడామెను- రాజుచేతఁ దజముఁగొట్టఁబడిన
యాదేవశాలి యేప్రక్కఁబడినను దుఃఖముఁగల్గియున్నట్టి యొకవనము

చమంత్రం పంచాక్షరంతథా॥ ౧౨౧॥ నిష్కాసిహో దేవశాలీ రాజా బ్రువేనప
ట్రణాత్ । ప్రవివేశ సనం శ్రీధ్రుం తటాక దువశోభితం॥ ౧౨౨॥ సాలై సమా
లై హింతాలై : కదళీభిశ్చ శోభితం । పనసై : సఫలైశ్చైవ కషిశ్చైఃసలై స
థా॥ ౧౨౩ ॥ జంబూభిఃలికుచైశ్చైవ సారంగైః కోవిదారకైః । తక్తైవబ
దధిష్ఠైః అన్యైఃసలసమన్వితైః॥ ౧౨౪॥ మల్లికాజాతిపున్నాగ పుష్పగం
ధసువాసితం । లతాగన్ధైస్తా న్నమాయుక్తం హంససారససేవితం ॥ ౧౨౫ ॥
తద్వనం ప్రాప్య భృతిమాణా దేవశాలీద్విజోత్తమః । పుష్కరిణ్యాం తతస్సాది
తః భృతచర్చాంబరశ్శుచిః॥ ౧౨౬ ॥ భిస్తోదూభితసర్వాంగః ద్రుక్ష త్తా భర
ణోజ్వలః । సంధ్యామహాస్యవిధివత్ రాజయోగముపాశ్రితః॥ ౧౨౭॥ జవణా
పంచాక్షరం మంత్రం ధర్మాణాది పురుషార్థాదుం । ధ్యాయణా హృదినదాసాం
బం జోతిమాయమభీష్టదం॥ ౧౨౮॥ తతఃక్రమేణభృతిమాణా దేవశాలీ మహా
ద్యుతిః । సహస్రాశే మనస్తాప్య చిద్రూపం పరమేశ్వరం॥ ౧౨౯॥ ఈశానం
సర్వవిద్యానాం జగతామీశ్వరం విభుం । పరాత్పరం బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరా

నుబ్రవేశించెను - అవనమం దేశిచేటులును చీకటిసూతులును హింతాలాశవృక్ష
ములునఱటిచేటులనతిమనోహరములై యుండును - మఱియుఁ నావనమునఁబస
నచేటును నేరేషచేటును వెలగచేటును నిమ్రచేటును గిచ్చలిచేటును గోవిదా
రవృక్షములును రేఁగుచేటు నింకననేకవృక్షములును బండి గమగమాయించు
చుండును మల్లెలు జాబులు పొన్నలు పూచి పరిమఃించుచుండును- పొదరిండు
తొలుచుగనుండును - అక్కడితటాకములయందు సంచలు సారసపక్షులు కిల
కిలమనుచుండును- ౧౨౫- ఇట్టియావనమునుబొంది గైర్వ్యవంతుడైన యా
దేవశాలి యక్కడ నొకతటాకమందు స్నానముచేసి చరాంబరమును ధరించి
పరిశుద్ధుడై దేహమండంతయు విభూతిఁబూనికొని దుద్రాక్షమాలికలనుభూ
షణములుగాధరించి క్రమప్రకారము సంధ్యాపానఁ జేసి రాజయోగమునా
క్రయించినవాడై ధర్మము మొదలయిన పురుషార్థములన్నియునట్టి పంచాక్షర
మంత్రమును జపముచేయుచు జ్యోతిస్సర్వరూపుడైనట్టియుఁ కోరికలన్నియు
నట్టి సాంబమూర్తి నెల్లస్వప్నమనస్సునధ్యానముచేయుచు గైర్వ్యవంతుఁడును
మిక్కిలి తేజస్సుంపన్నుఁడునగు నాదేవశాలి పిమ్మట గ్రమముగా సహస్రార
మందు మనస్సునిలిసి చిద్రూపుడైన యాపరమేశ్వరుడైనట్టియు సమస్తవి
ద్యులకు నీశానుడైనట్టియు జగత్తులకెల్ల నీశ్వరుడైనట్టియు విశ్వవ్యాపకుఁ

దిసమచితం॥ ౧౩౦॥ అజం మహాంతం మహతాం ఏకమన్య కమన్యతం॥ అ
నంతరూపమాత్మానం స్పృషి సీత్యంతకారణం॥ ౧౩౧॥ అచక్షుర్విషయం దేవం
ఆదిమధ్యాంతవజితం॥ ధర్మాననేద వసనాం అగోచరమరూపిణం॥ ౧౩౨॥
ఏవం నిధ్యాయత స్తస్య శంకరం దేవశాలినః॥ చరాచరాత్ కం సర్వం జగ
దాప్యైవం తపోన్వినా॥ ౧౩౩॥ తథా భూతం మహాత్మానం జగద్దేవో మహా
మతిః॥ ఇయే వన్వగురుం ద్రష్టవం దేవశాలినమాదరాత్॥ ౧౩౪॥ తథాభూ
తం జగద్దేవం ప్రేక్ష్యతస్యసుహృజ్ఞానాః॥ రాక్షసివేదయామానుః తస్యవృత్తమ
శేషకం॥ ౧౩౫॥ రాజా న్వసుత వృత్తాంతం సమాకణ్య భయానులః॥ స
మాసీయ సభాం పుత్రం ఉవాచక్రోధమూర్ఛితః॥ ౧౩౬॥ రెరె దురాత్మ౯ దు
బుః కైత్యజశైవమతం సుత॥ సచెత్త్వాం ఘాతయిష్యామి సగురుం నాత్రసం
శయః॥ ౧౩౭॥ ఇత్స్య క్షవంతం పితరం జగద్దేవోతి బుద్ధిమా౯॥ అవాదీ౯ మ
ధురం వాక్యం శివభక్తి సమన్వితం॥ ౧౩౮॥ నిషిద్ధం బహుభిః శాస్త్రైః తాత

తై నటియః బరముకం యః బరుః తై నటియః బ్రహ్మ-విమృశ-ఇంద్రుష మౌద
లగువారీచేతః బూజింసః బుడిసటియః బుట్టుకలేనియట్టియః గొప్పవాని కన్ని
టికంటె గొప్పవాఁడై నటియః నొక్కరూపై నటియః వృక్షుః శుగానటియః న
మృత్యుఁడై నటియః సంతములేని రూపముగలయట్టియః సర్వమున క్కాత రూ
పుఁడై నటియః స్పృషి సీత్యంతములకుఁ గారణమైనట్టియః గంటికి గోచరుఁడు
గానటియః నాదిమధ్యాంతమును లేనియట్టియః వేదవాక్యములకుఁ గూడఁ గో
చరుఁడుగానటియః రూపములేనియట్టి దేవునిధ్యానముచేసెను - ౧౩౨ - ఈ
వ్రకారము శక్తిరుని ధ్యానము చేయుచున్న యాదేవశాలియొక్క తపస్సైన
డియన్ని చరాచరరూపమైన ప్రపంచమంతయు వ్యాపించెను - ఇట్లుండఁగానా
జగద్దేవుఁడట్టి తనగురువై స దేవశాలినిఁ బ్రీతిపలనఁ జూడఁగోరెను - అట్లుకో
రినయాజగద్దేవునిఁజూచి యతనిన్నే హితులొసమాచారమంతయు రాజతో
జెప్పిరి - ౧౩౫ - రాజు తనకొడుకు సమాచారమునువిని భయపడి కొడుకును
సభకుఁ బిలిపించి కోపముతో నిట్లనెను - ఓరోరి దురాత్ముడా దుష్టబుద్ధిగల
వాఁడా కొడుకా శైవమతమును వినుపుము - అట్లువివనిసహమున నిన్నునీగు
రువునుగూడఁ జంపించెద నీవిషయమందు సం దేహములేదు - ఇట్లుచెప్పిన తం
డ్రీతో మిక్కిలి బుద్ధిమంతఁడైన యాజగద్దేవుండు మధురమై శివభక్తితో
గూడియున్న మాటయొకటి చెప్పెను - ఓనాయనా భూమియందుఁ బెక్కు-

జై నమతం భువి । శ్రుతిస్త్రి విదధంత తత్ నికల్పం ప్రతిభాతిమ్ ॥ ౧3౯ ॥ త
స్మాచ్చై నమతం శ్రేష్ఠం శ్రుతిస్త్రి సుపూజితం । సర్వాగమ పురాణానాం
సమతంచ సతాం నృప ॥ ౧౪౦ ॥ శివాత్పరతరం చైవం నాస్తి భవనప్రయే ।
ఇతి బుద్ధ్యన్య రాజేంద్ర సత్యం సత్యం వదామ్యహం ॥ ౧౪౧ ॥ శివ ఏవ పరం
బ్రహ్మ శివేవ పరాయణం । శివేవ సరంజ్యోతిః శివేవ వాఖ్యం జగత్ ॥ ౧౪౨ ॥
తస్మాత్సర్వాపారం శైవం మంత్రం ముక్తిప్రదం శుభం । జపేద్విద్యాం సదా
యోగీయ ఇచ్ఛేత్ ముక్తిమాత్ర సః ॥ ౧౪౩ ॥ శివ ఏవ సదాపూజ్యః బ్రహ్మ
విస్తాది చైవతైః । ససకాద్యర్థ్యందసీయః మనీంద్రైః మోక్షకాంక్షిభిః ॥
౧౪౪ ॥ తస్మాత్సమపిరాజేంద్ర శివపూజా పరాయణః । శివ పంచాక్షరజపా
న క్షుధితో భవాధునా ॥ ౧౪౫ ॥ ఇత్సుదీతతమాకణ్యో పుత్రేణ స్వర్ణవీవతిః ।
అజానయ త్తదాదూతాన్ క్రోధసంరక్తకోపనః ॥ ౧౪౬ ॥ కారాగృహం ప్రా

శాస్త్రీయులచేతని పేర్చింపఁబడినది యీజై నమతము శ్రుతులకున శ్రుతులకు వి
రుద్ధమైనది కాఁబట్టి యామతమునికి క్షమనినాకుఁదోషుచున్నది - అజై నమత
ముకంటే శైవమతము శ్రేష్ఠము శ్రుతులున్న శ్రుతులు నీశైవమతముగొప్పగాఁ
జెప్పును సమస్తములైన యాగమములకుఁ బురాణములకును సత్పురుషులకు
నీశైవమతము సమృత్తమైనదోయిరాజా - ౧౪౦ - ఓరాజ శ్రేష్ఠుడా మూష
లోకములయందును శివునికింటె నెక్కుడైన పదార్థముకటియులేదని తెలి
సికొనుము నేను సత్యముగాఁ జెప్పెదను - శివుడే పరబ్రహ్మమని శివుడేగతి
శివుడే జ్యోతులలో నెక్కుడైన జ్యోతి శివుడే సకల ప్రపంచము - కాఁబట్టి
తనకుమోక్షమునుగోరిన బిద్వాంసుడైన యోగిమోక్షమునిచ్చునట్టియు శుభ
కరమైనట్టి శివపంచాక్షరీమంత్రము నెల్లపుడు జపముచేయవలయును - (బ్రహ్మ
విష్ణు ప్ర మొదలయిన దేవతలచేత నెల్లప్పుడు పూజింపఁదగిన వాఁడు శివుడే
మోక్షమును గోరుచున్న సనకాది మునిశ్రేష్ఠులచేత నమస్కరింపఁ దగిన
వాఁడును శివుడే కాఁబట్టి యోగరాజరాజా నీవు నిపుడు శివపూజయం దాన
కుండై శివపంచాక్షరమంత్రమును జపించుటయం దాన క్షమైన బుద్ధిగలవాఁ
డవగుము - ౧౪౧ - ఈప్రకారము కొడుకుచెప్పిన మాటలువిని యారాజు కో
పముచేత నెఱుగై నకన్నలుగలవాడై యస్పృహదూతలతోగొజ చేసెను - నా
కొనుకై నయితనిగట్టి బందిఖానాలో వేయుండు - అనిదూతలతోఁజెప్పి యీ
రాజు తనయింటికిఁబోయెను - అదూతలు రాజునాజను దలసవహించికొనితన్వ

సయతబధ్వాన్తైః సం మమాత్ జం । ఇత్సుక్వాత్తా మహీసాలః స్వగృహం
ప్రావిశత్ తతః॥ ౧౪౭॥ రాజాజాం శిరసా భృత్యాతే దూతాః సంభ్రమ్యాన్వి
తాః । కారాగృహం జగద్దేవంరాజపుత్రమవీనయ॥ ౧౪౮॥ బండికతోజగ
ద్దేవః తతోదుఃఖ సమన్వితః । సవక్యాన్వగురుం దేవశాలినం దుఃఖము క్తయ॥
౧౪౯॥ తేనచింతితమూత్రస్క దేవశాలీ మహాతపాః । జగద్దేవస్య శిష్యస్య
వృత్తాంతమఖలం తతః॥ ౧౫౦॥ జాత్యాజ్ఞాన దృశాయాగీ క్రోధనం రక్తలో
చనః । హంతుం సత్సన్య పితరం దుష్కారకం వీరవల్లభం॥ ౧౫౧॥ అరణ్య
జంతునికరం శివమృతప్రభావతః । చతురంగబలం ధీమూనస్య జత్తవతాంవరః॥
౧౫౨॥ సింహబభూవుయోధూః శౌర్యమూలాశ్చ మహాబలాః । ఋతూబ
భూవు మాతంగాః ఏణాస్త్వానకా తురంగమూః॥ ౧౫౩॥ రథాంగ పక్షిణ
స్త్వానకా రథావాయు మనోజవాః । వృతాః కంటకినః సర్వే ఆయుధత్వం
ప్రపేదిరె॥ ౧౫౪॥ అశ్వేత్త వృతూ ఇషవః కీచ కాశ్వాసతాం యయః । చ
ణవృతూ భృథతరా శ్చింజాస్థానం సమాయయః॥ ౧౫౫॥ లత సంఘా ఇనుధ
యః బభూవు స్తస్య వై మునె । బ్రహ్మద్యస్త్ర సమూహత్వం బ్రహ్మ వృ

రతో, గూడినవారై రాజుగొతుకై న జగద్దేవుని బంధిఖనాయుంతులలో జైతిరి
ఈ ప్రకారము బంధిఖనాలో వేయబడినవాడై యాజగద్దేవుడు దుఃఖము
తో, గూడుగొన్నవాడై యంతట నాదుఃఖమువిడుతుకు దనగురువైనదేవ
శాలిని ధ్యానముచేసెను - ౧౪౯ - అప్పుడా మహా తపసంపన్నుడైన దే
వశాలి యతనిచేతఁ దలపఁబడినవాడై యేయోగసిద్ధుడు గనుక శిష్యుడైన
యాజగద్దేవుని సమాచారమంతయు జ్ఞానదృష్టిచేతఁ జెలిసికొని కోపముచేత
వెఱచె నకన్నలుగలవాడై దురాదుడైన యతనితండ్రియగు వీరవల్లభ భూ
పాలుని జంప్నానాదవియందున్న జంతువులనున్నిటిని దన తపోమహిమచేత
నుశివమృతము మహిమచేతను భయంకరమైన చతురంగ సేనగా సృజించెను
సింహములును బులులును మిక్కిలిబలముగల యోధులుగా నేర్పడెను. ఎల
గుగొడుగజములాయెను లేండు గుఱుములాయెను - పక్షవాకపక్షులు వాయు
వేగము మనోవేగముగల రథములుగానాయెను - ముండుగలచెట్లన్నియు నా
యుధములాయెను. రాగిచెట్లు బొణములుగాను వెదుళ్ళు ధనుస్సులుగా నా
యెను దృఢములైన జనువ చెట్లైతల్లిశాయెను - ౧౫౫ - అప్పుడామునికి
ద్రాటిమోకు లంబులపొదులాయెను - బ్రహ్మవేడిచెట్లు బ్రహ్మస్త్రముమొద

తూః ప్రవేదితే ॥ ౧౫౬ ॥ ఏవమాయుధ సంపూర్ణాం చాపభాణాస్త్ర రాజితం । చతురంగబలం దృష్త్వా దేవశాల్యాననంజనః ॥ ౧౫౭ ॥ తత్ సేనముపాగమ్య సైనికా దేవశాలినం । ఊహఃప్రాంజలయస్సత్త్వ విసయేన సమన్వితాః ॥ ౧౫౮ ॥ కిమథా మసావస్రజః కిం వా కతఃవ్యమిశ్రాశ్చర । అస్తాభిస్తు మహాప్రాజః బ్రూహిత్వం కరవామతత్ ॥ ౧౫౯ ॥ ఇతిసైన్య వచశ్చుత్వా దేవశాలీ మహావ్యుతిః । మేఘ గంభీరయావావా భాణీతాక్ సైనికాక్ ప్రతి ॥ ౧౬౦ ॥ యూయం కల్యాణనగరం సమాసాద్య మహాబలాః । వీరవల్లభభూపాలం హత్యా శీఘ్రం ససైనికం ॥ ౧౬౧ ॥ కారాగ్ర్యహా మోహయిత్యా జగద్దేవతదాత జం మద్భివ్యమతులప్రజం నివతఃధ్వంసుదాన్వితః ॥ ౧౬౨ ॥ ఇత్యాజాం శిరసా దృత్వా సాదరం దేవశాలినః । వినియతా వనా తస్మాత్ తైస్సైన్యా శ్శస్త్రపాణయః ॥ ౧౬౩ ॥ సింహనాదాక్ విముంచంతః శత్రుబృందభయంకరాక్ । చాపాక్ విష్ణురయం తశ్చ యమదూత భయంకరాః ॥

లగు సస్త్రములుగా నాయెను - ఈప్రకార మాయుధములచేత నిండినట్టి యుధనుస్సులచేతను బాణములచేత సస్త్రములచేతను బ్రకాశించినయాచతురంగసేనమజ్జాది యూదేవశాలి యూహండించెను - అంత నా సేనాజనులు దేవశాలిదగ్గరికివచ్చి చేతులుమోళ్ళుకొని వినయముతోఁగూడినవారై యిట్లని పలికిరి - ఓ సర్వము తెలిసినస్వామీ మమ్మనేల స్వజించితివి మేమేమిచేయవలయునోచెప్పము దానిఁజేసెదము - అనియిట్లా సైనికులుచెప్పఁగా నామాటని మహాతేజసుగలయాదేవశాలి మేఘములయందుమువలె గంభీరమయిన వాక్కుతో నాసైనికులఁగూర్చి యిట్లనెను - ౧౬౦ - ఓ మిక్కిలిబలముగల సైనికులారా మీరుకల్యాణనగరమునకుఁబోయి వీరవల్లభ మహారాజు నతనిసేనలతోఁ జంపియతనికిఁగోమకై నటియు నాకుశివ్యుఁడై నటి మిక్కిలిబుద్ధిమంతుఁడైన జగద్రేవుని బంధిభానాలోనుండివిడిపించి సంతోషముతో మరలింపెను - అనియిట్లాదేవశాలి యూజ్ఞాపింపఁగా నాయూజ్ఞ మదలనువహించి యూసైనికులు శస్త్రములను జేతులయందుఁబొని యూయడనిమండిబయలువెడలిరి మిక్కిలి బలవంతులై నటియుఁ బెక్కువిధములయిన సాములుధరించినట్టియు సనేకవిధములయిన యుద్ధములునేర్చిన యూసైనికులు సింహనాదములుచేయుచు శత్రుసమూహములకు భయమును గలుగఁజేయునట్టి విండ్రునిడ్చి టంకారముచేయించుచుయుమమాతలవలె భయమును గలుగఁజేయువారై వచ్చి యాకల్యాణ

౧౬౪॥ నానాభరణ సంయుక్తా నానాయుద్ధ విశారదాః । ప్రాప్త్య కల్యాణానగ
రం దురుధు సేమహాబలాః॥ ౧౬౫॥ దేవశాలితవస్త్వైష్ట్యే సైన్యదండం విహో
క్త్యతత్ । కల్యాణ పటాణం దూతాః అట్టద్యౌరనివాసినః॥ ౧౬౬॥ శీఘ్రం రా
జా సమాసాద్య సంభ్రామేణ సమన్వితాః । సమస్క్రూత్యాం జలిం బధ్యావ
హః సర్వే వ్యజ్జివన్ ॥ ౧౬౭॥ వీరవల్లభ రాక్షేంద్ర మహాబలపరాక్రమ । క
ల్యాణపటాణం తేద్యరీపుసైన్యస్సమావృతం॥ ౧౬౮॥ సముద్రమినదుష్కారం
వీరాణాం భయవధానం । సర్వాయుధ ధరం రాజన్ బాణబాణాసనో జ్వ
లం॥ ౧౬౯॥ హేషారవై శ్చసంపూణాంబంహితైశ్చమహా తరైః । సింహ
నాదైశ్చ యోధానాం బధిరీ కృతదిగజం॥ ౧౭౦॥ కుతోవా తత్సమాయాతం
క్షేపవాప్రేషితం ప్రభో । సజానీమోపయం సర్వే శత్రుసైన్యవినాశన॥ ౧౭౧॥
ఇతిదూతవచఃశ్చుత్వా రాజాకోపసమన్వితః । అబ్రవీత్ ప్రతిజన్యర్థాన్ దం
తాన్ కటకటావయన్ ॥ ౧౭౨॥ ఆహూయం ప్రవరాః స్వర్తైః యుష్మాభిః
శ్రుతమేవహి । దూతైరుక్తం వచఃసర్వం భయసంభ్రామసంయుతైః॥ ౧౭౩॥

గరమునడగించి- ౧౬౪. అపటాణముగవనివాక్ శత్రుయందున్న దూతలు దేవశా
లితపన్నుచేత నృజింపఁబడిన యాసై నికులువచ్చి యీ ప్రకారము పటాణముడ్డ
గించుటనుజూచి త్వరితముగ రాజుదగిరికిఁబోయి తొట్టుపాటుతోఁ గూడినవా
రై మొక్కి- చేతులుగట్టుకొని యిట్లనిన్నవించి- ఓయిమిక్కిలి బలముపరా
క్రమముగల వీరవల్లభా రాజ! శ్రేష్ఠఁడా నీపటాణమునిన్ను శత్రుసేనలుచుటఁ
బొనెను ఓరాజా యిప్పుడు పటాణముటలునుండెడి యాసేననముద్రమువలె క
డతెలియరాకయున్నది. వీరులందఱు దానిజూడఁగానే మిక్కిలి భయపడుట
న్నది - సమస్తాయుధములనుబూని శాణములచేతను విండచేతను బ్రశాశించి
యున్నది ఏప్రక్కఁ బటివను గుఱముల యొక్కయు సేనుగులయొక్కయు నా
ర్థులునిండియున్నవి భటలుసింహానాదములచేత దిగజములకుఁ జెప్తుపటము
న్నది - ౧౭౦ - శత్రువుల సేనలనెల్ల ధ్వంసము చేయునట్టి యోరాజా ఆసేన
యేప్రక్కనుండివచ్చినదో ఎవఁడువంచినదో మేమందఱమెఱుంగెను- అనియి
టుమాత్రముచెప్పిన మాటవిని రాజుకోపముతోఁ గూడినవాఁడై సంక్షుభానుకు
మముఁతులతో నిట్లనెను- ఓమంత్రి! శ్రేష్ఠలారా భయముతోను తొట్టుపాటు
తోనుగూఢకొన్నదూతలువచ్చిచెప్పినమాట మీరందఱువింటిరిగాదా. ఓశత్రు
సైన్యములనెల్లనశింపఁజేయువారాని రైతుకముగావచ్చినసైన్యమునుజంపను

అకస్మాదాగతంసైన్యం మాంతుం శత్రునిషూడనాః । అప దీయంబలంసర్వం
విగచ్ఛత్తుమమూఙ్క్షయా ॥ ౧౭౪ ॥ ఇతిరాజో వచస్పత్రిత్యామంత్రిణస్తే త్వరా
న్వితాః । అనిమన్యః సకలాం సేనాం రథాశ్వేగజపత్తిభిః ॥ ౧౭౫ ॥ భీకరాంశ
త్రుదవర్షాచాం సర్వాయుధసమన్వితాం । సాగర ప్రతిమాం సర్వకాలేషు విజ
యోజ్యలం ॥ ౧౭౬ ॥ తతస్తు మంత్రిప్రవరాః సర్వసేనాగమం లేదా । రాజేని
వేదయామాసుః యుద్ధోద్వ్యక్తా మహాబలాః ॥ ౧౭౭ ॥ తతః కల్యాణనగరీ నా
యశోవీరవల్లభః । సర్వసైన్యైశ్చ సంయుక్తః మంత్రిభి యుద్ధదళాంఘ్రిభిః ॥
౧౭౮ ॥ ఆదురోహ రథం దివ్యం సర్వ శస్త్రాస్త్రసంయుతం । సదశ్వసాది సం
యుక్తం సముచ్చితవతాకేసం ॥ ౧౭౯ ॥ ధనుర్బాణా ధరశూర్పరః కవచీ వీరవ
ల్లభః । నిర్యయాన్సాగరాత్ స్వీయాత్ నిహంతుం శత్రుసైనికాన్ ॥ ౧౮౦ ॥ త
స్యయోధవరావీరాః శంఖాన్ దధ్దుముదాతదా । ఘోరీమనాదయన్ కేచిత్
త్వేకామన్యే ప్రచక్రీరే ॥ ౧౮౧ ॥ చాపనాదా నివప్రశ్న కేచిచ్చత్రుభయం
కరాన్ । తథాభూతాన్ యోధుకామాన్ వీరవల్లభసైనికాన్ ॥ ౧౮౨ ॥ రథ

నాయాజ్ఞచేత మనసేన బయలు వెడలవలయును. ౧౭౪- ఇట్లా రాజుచెప్పిన
మాటవినియామంత్రిలు త్వరలోగూడినవారై రథములచేతను గుఱ్ఱములచేత
నేనుగులచేతను గా బలములచేతను భయంకరమెనటియు పగతీరుచేతనడ
గింపఁగూడనియటియు సమసాయుధములతో, గూడినటియునముద్రమువలెను
న్నటియునెల్లప్పుడుగలుపుచేసోవ్వచ్చు సేనసంతనుడెచ్చిరి. ౧౭౬- లేచ్చి పు
క్కిలిబలముగల యామంత్రిశ్రేష్ఠులు యుధసన్నదులై దండంతయువచ్చిన స
మాచారముమరాజుతో, జెప్పిరి-అంతనాకల్యాణపురమునకుఁబ్రభువై నయావీ
రవల్లభమహారాజు సేవలతో నుయ్యదమునుగోరుమన్న మంత్రిలతో నుగూడిన
వాడై సమ స్తులై నశత్రుములతో నస్త్రములతో నుగూడవోన్నటియుమం
చిగుఱములతో నుసారథితో నుగూడినటియు పొడవైన కైముగలదివ్యమై
సరిధమునెక్కి కవచమువోడిగి వింటినమ్మలనుధరించినవాడై శత్రుసేనయం
నుండువారినిసంహరింపను దనవల్లణముననుండి బయలు వెడలెను. ౧౮౦- అ
వృక్షతని వీరభటులు కొందఱునంతో వముచేత సంకులూదిరి కొందఱు సగారా
లువాయిందిరి ముత్తికొండఱు సింహనాదములుచేసిరి కొందఱు శత్రువులకు భ
యమును గలుగఁజేయునట్టి ధనుషంకారములనుజేసిరి - అప్రకారమై పోట్లాడ
సోరెను వీరవల్లభుని సేనాజనులను రథమంనున్నటియు వింటినమ్మలనుధరించి

నంద సమాహోక్య భారానమతితేజనం । చూపబాణ ధరం శూరం విభ్రాత బ
లపౌరుషం॥ ౧౮౩॥ ఉపశాలిమహాసైన్యం రిపుసంఘవిమద౯కం । యద్దోద్యు
క్తం సమభవత్ దేవతుల్య పరాక్రమం॥ ౧౮౪॥ ఉభయో నేనయోద్యుక్తం
ద్రుమకామాదివౌకనః । ఆరుహ్యసూర్యసంకాశంవిమానమతిసుందరం॥ ౧౮౫॥
తస్మాకాశమాప్యత్య ఋషయశ్చ తపోధనాః నారదాద్యాశ్చ గంధర్వాః సి
దాశ్చరణ సంయుతాః॥ ౧౮౬॥ కుభేరో వరుణశైరవ నాయకీశానవచ ।
వైశ్వానరో యమశ్చైవ రక్షోరాక్షిక్ బుధిస్తథా॥ ౧౮౭॥ ప్రాసాదం వైజ
తాఖ్యం ఆరుహ్యత్యం తథాన్యరం । ఉపరాజం పునస్కృత్య సర్వేపాజగు
రంబరం ॥ ౧౮౮ ॥ తతఃప్రవన్న తే యదం కలహానందినోదదం । ఉభయో
నేనయోభీకమగ యమరాష్ట్రవివధ౯సం॥ ౧౮౯॥ పరస్పరంనిజస్యు పేహ్యస్య
భయ సేనికాస్తదా । మునలై మున్తరైః పురోక్తైః భిక్షువైః పరశ్శిక్షైః॥
౧౯౦॥ శక్తిభిశ్చ గదాభిశ్చ శతఖిభిః దుష్టాన్విజ౯సః । క్రోధ ప్రముక్త రిష
భిః నిన్దరద్భిశ్చరాసనాత్ ॥ ౧౯౧॥ రక్షికో రక్షనం ప్రాప తురగీ చతురంగిణం ।

సక్తియుప్రసిద్ధివౌందినబలపౌరుషములుగలయత్తియు శూరులై సక్తియుమిక్కి
లిజేజన్యంపన్నులై స యూరాజుమజులి శత్రుసేనలనెలపూరుసక్తియు ఉపశల
తోనరియెన పరాక్రమముగల ఉపశాలి నేనయద్రుమపద్యమించినదాయెను-
౧౮౪ - రెండుసేనలయద్రుమ పూజగోరినవారై ఉపశలు సూర్యునితోన
మానమొకటి మిక్కిలిసాగ్నై స నిజానమునెక్కి యూకాశమునావరించి నిలిచి
రితవన్నేధనముగాగల హరదులు మొదలై సముభలును గంధర్వులును సిద్ధు
లునువారణులునుపదేరులమును వరుణులము నాయుప్రసీశామలము నన్నియును
ముఁదును రాక్షసరాజగు నిర్ముఖియు పీఠంబు మిక్కిలిప్రకాశించునట్టివై జ
యంతమను మేఘనెక్కి ఉపేంద్రుని ముందుండుకోని యూకాశమునకు వచ్చిరి
అంతనటరెండుసేనలకు జగజ్జముచేత సంతసించువారికానందమునిచ్చునట్టియు
యమునిరాష్ట్రమును బెంచునట్టి భయంకరమైన యుద్ధమామెను ౧౮౯ - అ
న్యదారెండుసేనలవారును రోషముతోఁ గూడినవారై రోకళ్ళచేత నిమిషగుడి
యలచేతను భిక్షివాలములచేతను గండ్రగొడ్డండచేతను శత్రులచేతనుగదలచే
తను పిఠంగీలచేతను కోపముతోఁ బ్రయోగించఁబడి చింట్రినుండి వెడలుచున్న-
బాణములచేత నొకకొకరిని గొట్టుకొనిరి - రథమునుఁదివారము రథముమీఁది
వారిని గుఱము మీఁది వారము గుఱము మీఁది వారిని కాలి నడవారము కా

పదాతిశ్చ పదాతింతు హస్తస్థిహస్తస్థిసాదిసం॥ ౧౯-౨॥ ఏవం యుయుధిరే వీరా
ఉభయే స్వగఽకాంక్షీణః । సింహః ఇవ జగజ్జాత స్తే వీరవాదాః బభాషిరౌ ॥
౧౯-౩ ॥ కియాం స్త్వం రే కియాం స్త్వం రే జితప్రాణ్యోహిరేమయా । నవ్యశో
నమయా యుక్తే గవ్యతస్సా త్పురాజుఖః॥ ౧౯-౪॥ ఏవం ప్రవతఃమానంతు సం
గ్రామం రోమహఃపాణం । మహేంద్రాద్యాస్త్రురాద్యస్త్రాన్వ విసయం ప్రతిపే
దిరే ॥ ౧౯-౫॥ సాధుసాగ్ధితిదిక్పాలాః మహేంద్రవదనాదయః । అప్రాజయం
శ్చ తద్వద్గంధం పూరాణాం హఃపా వధఃసం॥ ౧౯-౬॥ నన్యతుశ్చ కబంధాని బ
హూని నమరక్షితౌ । రుధికాఘ మహానద్యాం కే శశై వాలభాజివ॥ ౧౯-౭॥
దేవశాలి మహాసైన్యం శివమంత్ర ప్రభావతః । శౌర్య ప్రవృద్ధ మభవత్ య
థాపర్వణివారిధిః॥ ౧౯-౮॥ వీరవల్లభ సైన్యం తత్ నంక్షీణ బలపౌరుషం । ఆ
సేచ్ఛ శ్రీశం కృతతరం కృష్ణనక్షే శశీయథా॥ ౧౯-౯॥ దేవశాలి మహాసైన్యైః
యుద్ధో నతేరుదాయుక్తైః । వీరవల్లభ సైన్యాస్త్ర మాన్యమానామహుః
హః॥ ౨౦-౧॥ కేచిను మూఘాః పేతుశ్చ ధర్మశ్యాం ధీణజీవితాః । ప్రాణా

లి నడ వానిని నేనుగు మీఁది వాఁ డేనుగు మీఁది వానిని చాకిరి -
ఈ ప్రకారమూ రెండుసేనల వీరులును స్వర్గమునుగోరుచు యుద్ధముచేసిరి - అ
వృషమనారలు సింహములవలెరావ్వచ్చుచు వీరవాదములు పలుకుచుండిరి - ఓరి నీ
జెంతమాత్రపువాఁడవోరి నీ జెంతమాత్రపువాఁడవు ముందునాచేతఁ గెలువఁబ
డినవాఁడవుగదా - నాతోనరియైనవాఁడవు కాఁబట్టి యుద్ధముందు విను,
ఖండనైసోమ్ము - ఈ ప్రకారము జరుగుచున్న రోమహర్షణమైన యుద్ధమును
జూచి యింద్రుఁడు మొదలైన వారాశ్చర్యబడిరి - ౧౯-౫. దేవేంద్రుఁడు వరు
ణుఁడు మొదలైన దిక్పాలురందఱు నాయుద్ధమును మిక్కిలిచక్కఁగానున్నదని
నుతించిరి - యుద్ధభూమియందు బెక్కు - మొండెములాడెను తలజెంతుకలనునా
నుసాచికలిగియున్న నెత్తుటివరదయను గొప్పనదియందుఁ బర్వముననమ్మద్రము
పెరిగినట్లూ దేవశాలిదండు శివమంత్రముమహిమచేత శౌర్యాధికమామెను -
ఆ వీరవల్లభునిదండు కృష్ణనక్షమందుఁ జంద్రునివలె బలపౌరుషములుతగినదై
మిక్కిలియుడిగిన వాయెను - యుద్ధముందు మదించినట్టియు నాయుధములనెత్తి
యున్న దేవశాలిదండు వారిచేత వీరవల్లభునిదండు వారు మాటిమాటికిఁ గొట్టి
బడుచు గొండఁబుమూర్చుకొందిరి కొండఱుక్షీణమైన బ్రతుకుగలవారై భూమి
మీఁదఁబడిరి - మఱికొండఱుకుఁ బ్రాణములుపోయెను కొండఱు మూత్రమును

న్విజహయశ్చేద్యచ కేచిన్మాత్రంప్రసుప్రుః॥ ౨౦౧॥ తతోరాజానమగమౌ వీర
వల్లభౌ సై నికాః । శరణంము క్తకేశాస్తే త్యక్తచాపాయధాఃషీతౌ॥ ౨౦౨॥ త
థాగతా౯ న్యస్యసైన్యా౯ శత్రుస్త్వైన్యో ర్విమర్శితా౯ । వీరవల్లభ ఆలో
క్యరోషద్యేషనమన్వితః ॥ ౨౦౩ ॥ సరళో ధన్వినాంశ్రేష్ఠః ప్రాప్య సంగ్రా
మమేషిణీం । దేవశాలి మహాసైన్యా౯ ధిగ్రహ నిషవక్షుమా॥ ౨౦౪॥ అలో
క్యధనురాదాయ సజ్యమాశు విధాయచ । బాణా౯ సంధాయసుబహూ౯
ముమోచ రిప్రుహతిసః॥ ౨౦౫॥ శతం సహస్రమయతం నియతం ప్రయతం
తథా । నిశ్చక్రము సహ బాణాఃవీరవల్లభచావతః॥ ౨౦౬॥ శైరస్యమానాః
స్సమ కే సైన్యాస్తే దేవశాలినః । ముమూదు౯ శ్శృజగజ౯శ్శసంహావచ్చుము
హుము౯హుః॥ ౨౦౭॥ దేవశాలి మహాసైన్యప్రయ కై బాణజాలకైః ।
ప్రాహస్యత తథా వీర వల్లభశ్చాయుక్తై భృత౯శం ॥ ౨౦౮॥ కోపనంద క్షన
యనః త ద సావీరవల్లభః । ప్రాచ్యశ్చక్రే మహాతేజా ఆగ్నేయాస్త్రమును త
మం ॥ ౨౦౯॥ దేవశాలి మహాసేనా పతిశ్శృంకరనామకః । దహ్యామానా౯

విశిచిరి- ౨౦౧- పిమ్మట నావీరవల్లభుని సైనికులు తలలుమిరిచోసీకొని వింటినా
యుధములను భూమిమీదవేసి తమ రాజును శరణుజొచ్చిరి - శత్రుసేనలోని
వారిచేతఁగొట్టఁబడి యాతీరునవచ్చి నతనె సైనికులను ధనుధ౯రులలో శ్రేష్ఠు
డై నవీరవల్లభరాజుఁమూచికోపముతోనుబగతోనుగూడినవాఁడై రథమునెక్కి
యుద్ధభూమికివచ్చి దేవశాలి దంశువారిని గంటితో దహింపఁ గోరువానివలె
జూచి ధనుస్సునె త్తికొని త్వరగా నెక్కుపెట్టి శత్రువులను ధ్వంసముచేయునట్టి
పెక్కు బాణములను సంధించివిడిచెను - ౨౦౫ - అస్పదా వీరవల్లభునిధనుస్సు
వలననుండి నూరు వేయి పదివేలు లక్ష కోటిబాణములు బయలుపెడలెను - ఆ
బాణములచేత యుద్ధమందుఁగొట్టఁబడుచున్న యాదేవశాలిదంశువారు కొంద
ఱుమూర్ఘాంధ్రుండిరి కొందఱుమూటిమాటికి సింహములవలెఱొప్పిరి- ఆప్రకార
మాదేవశాలి దంశువారిచేతఁ బ్రయోగింపఁబడిన బాణసమూహములచేతను
నాయుధములచేతను నావీరవల్లభరాజు మిక్కిలికొట్టఁబడెను - అప్పుడు మిక్కి
లిపరాక్రమవంతుఁడై న వీరవల్లభరాజు కోపముచేత నెఱుఁగినన్నిలుగలవాఁడై
సర్వోత్తమమైన యాగ్నేయాస్త్రమును బ్రయోగించెను అప్పుడా దేవశా
లి సేనానాయకుఁడు శంకరుఁ డనువాఁడాయస్త్రముచేత దహింపఁ బడుచు
న్న తనసైనికులనుజూచి తానస్త్రముల నెఱిగిన వారిలో శ్రేష్ఠుఁడుగనుక నా

తవాస్త్రేణ తేనాలోక్యస్త్వసేనికాత్ ॥ ౨౦౦ ॥ ప్రాయజ్ఞవారుణం దివ్య ము
 త్రుమస్త్ర విదాం సుః । తేన ప్రశాంతమభవత్ ఆశ్మయం గతవిక్రమం ॥
 ౨౦౧ ॥ తతః ప్రాయజ్ఞ దివ్యాస్త్రం వారుణం వీరవల్లభః । శంకరోత్పన్నైష
 వాయువ్యాస్త్రేణ శాంతం బభూవతత్ ॥ ౨౦౨ ॥ తతః ప్రాయంజ్ఞ దివ్యా
 స్త్రం సయామ్యం వీరవల్లభః । శంకరోత్పన్నైష కాస్త్రాస్త్రేణాహతం తదభూ
 తవా ॥ ౨౦౩ ॥ నారాయణాస్త్రం ప్రాయజ్ఞ తతో షావీరవల్లభః । శంక
 రోత్పన్నైష మాహే శాస్త్రేణ శాంతం బభూవ తత్ ॥ ౨౦౪ ॥ తతశ్శంకర
 నామాసౌ క్రోధసంరక్తోవసః । ప్రాయజ్ఞ బ్రాహ్మమస్త్రం తత్ సర్వ
 లోక భయంకరం ॥ ౨౦౫ ॥ తేనాస్త్రేణ శిరశ్చిష్టం వసాత ధరణీతతే । వీరవ
 ల్లభభూషస్య సకీరీటం సకుండలం ॥ ౨౦౬ ॥ జయభేరింతః జన్ముఖః సేన్యాసే
 దేవశాలినః । దధుఃశంఖాతథానర్వేమోషమూపుశ్చపుష్కలం ॥ ౨౦౭ ॥ దే
 వదుండుభయోకేదుః పుష్పస్పృష్టైశ్చ భాస్పృతా । సన్యతుశ్చాస్పరస్సంఘాః
 గంధర్వాశ్చ కలం జగుః ॥ ౨౦౮ ॥ దేవశాలి మహాసేన్యాయః సేనాపతి పురస్స
 రాః । ప్రవిశ్య కల్యాణపురం నిరావందజన్యాయకతం ॥ ౨౦౯ ॥ కారాగ్నహోక్

రుణాస్త్రములు బ్రయోగించెను - దానిచేత నాయాగ్నేయాస్త్రము ప్ర
 షముచూచినదై యడగినదాయను- ౨౦౦- పిమ్మట నావీరవల్లభుఁడు దివ్యమో
 సవారుణాస్త్రమును బ్రయోగించెను - అది శంకరుఁడుప్రయోగించిన వాయు
 వ్యాస్త్రముచేత నడగిపోయెను - తరువాత నావీరవల్లభుఁడు యాహ్వాస్త్ర
 మును బ్రయోగించెను- అది శంకరుఁడుప్రయోగించిన కాస్త్రాస్త్రముకులూ
 బడెను- అంత నావీరవల్లభుఁడు నారాయణాస్త్రమును బ్రయోగించెను- అది
 శంకరుఁడేనిన మాహేశాస్త్రముచేత నడగిపోయెను - అంత నాశంకరుఁడు
 కోషముచేత నెఱుగినన్ను లుగలవాఁడ సమస్త సూక్తములకు భయమునుగలుగఁ
 జేయునట్టి బ్రహ్మాస్త్రమును బ్రయోగించెను - ఆయస్త్రముచేతఁ గిరీటకుండ
 లములతోడ వీరవల్లభరాజు తల తెగి భూమిమీఁదఁబడెను- ౨౦౬- అప్పడా
 దేవశాలి దండువారు జయభేరివాయించిరి శంఖములనూచిరి యందఁజూచిండు
 సంతోషమును బొందిరి - దేవతల దుండుభులుశబ్దించెను ఆ కాశమువలననుం
 డిపువ్వులవానగురిసెను - అస్పరసలూడిరి - గంధర్వులు మగ్ధమగుఁజూడిరి-
 దేవశాలిదండువారు సేనానాయకునిముందిమీఁదాని సంతసములేనిజనులతోఁగూ
 డియున్న కల్యాణపటణమును బ్రవేశించి మిక్కిలి ముదిరాళియొన జగదైత్రనిబం

మోయి ఇత్యా జగద్దేవం మహామతిం । అధ్యారోవ్యగజ్రశ్రేష్ఠం సర్వాలంకార సంయతం॥ ౨౨౦॥ దేవశాలి సమీపంతం సమానిష్య ముఁదాదాన్వితాః । జగద్దేవ సమూహోక్య స్వగురుం దేవశాలినం॥ ౨౨౧॥ గజాదవా తరత్ కీఘ్రిం ప్రణవామదతం మహాః । తుష్టావచ తదా స్తోత్రైః శ్రుతిస్త్యాగమోచితైః॥ ౨౨౨॥ ఫాలనేత్రసమమ్భాతశివస్యపరమాత సః । దేవశాలిఁ నేస్తు ప్రణతాః ప్రదాయక॥ ౨౨౩॥ విద్యానిలాస తనయ భక్తాభీష్ట ప్రదాయక । సదురోమాం సదా పాహి భక్తం సంసారసాగరాత్ ॥ ౨౨౪॥ దురాచారం జై నమతం అశిష్ట జననేవితం । శ్రుతిస్తృతి నిరుద్ధం చ చిన్ధి శాంకర సాంప్రతిం॥ ౨౨౫॥ అహం త్వదుపదిశ్మే న శైవ సంపాక్ష రేణానై । మహామంత్రేణ సర్వజధూతపాపోభవం సదా॥ ౨౨౬॥ త్వన్నామ స రణాదేవసాలి తోన్మీదయానిధే । కారాగృహాః మోచితశ్చ త్వయాద్యజగతీవ తే॥ ౨౨౭॥ ఇతిస్తువంతం ప్రణతం శిష్యం బదాం జలిం గురుః । దేవశాలితదోవాచపాణినా పరిమృజ్యతం॥ ౨౨౮॥ జగద్దేవ మహాబుధే భక్తమే వచనం శృణు । శివాత్ప్ర

దిశానాలోమండి విడిపించి నమస్త విధముల శృంగారించఁబడిన శ్రేష్ఠమయిన యేమఁగుమీఁదగురుచ్చంషఁజెట్టి సంతోషముతో దేవశాలియొద్దకుఁ దెచ్చిరి- అస్వశు జగద్దేవఁడతమగురునై దేవశాలినిబాచి త్వరితముగా నేమఁగుమీఁదనుండిదిగి యతనికివెక్కుమాటలుఁ మొక్కెను - మఱియువేదములయందున్న తులయందు నాగమములయందుఁ జెప్పఁబడిన స్తోత్రములచేత మతించెను- ౨౨౨ - ఓదేవశాలీ నొనటికంటియందుఁబుట్టిన యగ్నిగల నీకునమస్కారము - నమస్కరించినవారి కోరికల నిచ్చువాఁడా విద్యానిలాసుని కుమారుఁడా భక్తులకోరికలనిచ్చువాఁడా శ్రేష్ఠగురువా భక్తుఁడైన నన్ను సంసారసముద్రముననుండియెల్లస్వశుఁడీంపుము- ఓశివునిసంబంధియైనవాఁడా - దుష్టములైన నడవకులయట్టియు దుష్టులచేత నాదరింపఁబడినట్టియు శ్రే తులకు ధర్మశాస్త్రములకు విరుద్ధమైన జైనమతమును ఖండింపుము- ౨౨౫- ఓ సమస్తముఁ దెలిసినవాడా నేను మీరుదనదేశించిన పంచాక్షరీ మహామంత్రమును జపముచేసి పాపమును బోగొంటియోటిని - ఓవయానిధి నీవేరు దలఁచుటచేతనే పాలింపఁబడినవాడనైతిని - ఓ నర్వప్రపంచనాయకా నీచేత నిష్కము బందిఖా నావలననుండి విడిపించనుబడితిని - ఈప్రకారము స్తోత్రముచేయుచు నమస్కరించినట్టియుఁ జేతులమోచుకొన్నట్టి యాశిష్యునినస్వశు దేవశాలి తనహస్త

రతరం వస్తునా స్త్యేన భవనత్రయే ॥ ౨౨౯ ॥ తస్మాత్ జై నా నద్యసర్వాః
హనాన్విం శాపాగ్ని తేజసా । ఇత్యుక్త్వా తా యదాశపు పాణినా జలమ
గ్రహీత్ ॥ ౨౩౦ ॥ తదా నందిశ్వరశ్శ్రీమా శివభక్తాగ్రగణ్యకః । భస్మద్భూ
ళితసర్వాంగః దుద్రాక్షాలక్ష్మణోమహాః ॥ ౨౩౧ ॥ దేవశాలి సమీపంతు
సమాగత్యాతివేగతః । ఉవాచ వచనం దేవః సర్వలోకసమస్మృతః ॥ ౨౩౨ ॥
శాసం మా దేహీమాదేహీ జై నా హంతుం మహామతే । ఇతఃపరం జై సమ
తం శై వమేవ భవిష్యతి ॥ ౨౩౩ ॥ ఇత్తం శివస్య హృదయం మయాసస్మిక్తృతం
తుతే । శివస్యాజ్ఞా లంఘనియా న కేనాపి మహామతే ॥ ౨౩౪ ॥ ఇత్యాజ్ఞాప
శ్శివేనాహం కై లాసాత్ పర్వతో తమాత్ । శీఘ్రమా గతవాససి తవాంతిక
మహామునే ॥ ౨౩౫ ॥ శివాజ్ఞ వం సమ స్తు చ కార్యం నిర్వృతికలం త్వయా ।
ద్రష్టుమాగచ్ఛ కై లాసం పార్వతీపరమేశ్వరీ ॥ ౨౩౬ ॥ ఇత్యుక్తో నంది కేశేన
దేవశాలి మహాతపాః । కల్యాణపుర రాజంతం జగదేవం చ కారసః ॥ ౨౩౭ ॥
అశీషంచ ప్రయుజ్యాథ జగదేవాయ భూభృతే । దేవశాలి మహాప్రాజః దే

ముచేత స్త్రీశించి యిట్లనెను - ఓమిక్కిలి బుద్ధిమంతుడై నటియు భక్తుడై
నజగదేవుడా నామాటవినుము - శివునికంటె నెక్కుడైన వస్తువు మూషలో
కములయందును లేనేలేదు - కాబట్టి యిప్పుడు జై నులనందఱును శాపాగ్ని జే
జన్ముచేతఁ జంపెదను అని చెప్పి వారిని శశింప నాదేవశాలిచేత నుదకమునె
త్తిగోగ్రానె శివభక్తులలో మొదటివాడై నటియు సమ స లోకములయందు
నమస్కృతుడై దొడ్డవాడైన శ్రీమన్నందిశ్వరుడు దేహామంతయు విభూతిఁ
బాసెకొని దుద్రాక్షమాలికలను భరించినవాడై మిక్కిలివడిగా దేవశాలిదగ్గ
రికివచ్చి యొకమాటలచెప్పెను - ౨౩౨ - ఓ మిక్కిలి బుద్ధిశాలి జై నులజంపను
శాపమీమావలదు ఇళమీమాదజై నమతము శైవమతముగానేయగును - ఇట్లు శివుని
తాత్పర్యము నేసివిషయమునీకుఁ దేటనఱిచితి - ఓబుద్ధికుశలతగలవాడా శివుని
యాజ్ఞ యెవ్వనిచేతను వాఁటఁగూడనిది - ఓమునీ యీవ్రకారముశివునిచేతనే
నాసఱిఁబడి పర్వతశ్రేష్ఠమైన కై లాసముననుండి నీయొదకు వచ్చితిని - ౨౩౩ -
నీవు శివునిచేత నియోగింపఁబడిన కార్యమంతయు నెఱవేర్చితిని గనుకఁ బార్వ
తీపరమేశ్వరులనుజూడఁ గై లాసముచకు రము - ఈవ్రకారము నందికేశ్వరుఁ
డుచెప్పఁగా మహాతపస్సంపన్నుడైన యా దేవశాలి మాజగదేవునిఁ గల్యా
ణపలఁకాముచకుఁ బ్రభువుఁగాఁ జేసెను - తరువాత నా మిక్కిలి తెలిసిన దేవ

నాంగోభూత్ త్తణాతదా । ఆరిహ । దేవదుందుభయోనేదుః పుష్పవృష్టిః
 పసాతహా । నస్మత్తుః దేవనుందర్శ్యః గంధర్వా మధురం జగుః॥ ఆరిహ॥ తదాగ
 తం శంకరేణ ప్రేషితం రవిసన్నిభం । శివభక్తగణాకీర్ణాం ఘంటామణి మహా
 న్వనం॥ ఆరిహ॥ స్మృత్యైశ్చైశ్చ వాక్యైశ్చ నయతం సర్వతశ్చరత్ । అ
 శ్వైరగ్రైశ్చ భూతైశ్చ నయతం రత్నభూషితం॥ ఆరిహ॥ తద్విమానం
 సమాలోక్య దేవాంగోనందినానహా । అరురోహజగద్దేవం శిష్యమా మంత్ర్య
 సాదరం॥ ఆరిహ॥ హ్యోమయానం సమాభూజే దేవాంగే నందినానహా । త
 ద్విమానం త్తణాదేవ క్త లాన మగమద్ధరం॥ ఆరిహ॥ విమానాదవ రుహ్యధ
 దేవాంగస్మగివాత్ జః । ననామసాంబహిశానంతంసావచముహుముహుః॥
 ఆరిహ॥ తథాభూతం సమీక్ష్యధ న్వసుతం పార్వతీపతిః । అంక నిధాయగిరిసి
 చాఘ్రాయముముదేభృశం॥ ఆరిహ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మకృతే - బ్రహ్మాండపురాణే -
 ఉత్తఖండే - దేవశాలి అవతార పరిపూర్ణినామ - సప్తమిశోధాయః.

నూతః॥ అక్తైకదా మహావృధః నారద సప్తతాం వరః । మహాదేవస్య

శాలియాజగద్దేవరాజాన కాశీర్వాదముచేసి త్తణామహోపల దేవాంగుడామె
 ను- అప్యశు దేవతలదుందుభులైవ్రాసెను- పుష్పలవానగుసెను- అస్పరస
 లాడిరి గంధర్వులు మహోహరముగఁ బాడిరి- అప్యశు శీవునిచేతఁ బంపఁబడి
 వచ్చినటియుసూర్యునితో సమానమైనట్టియు శివభక్తసమూహములతోఁ గూ
 డినట్టియు ఘంటలచేత మిక్కిలి నాదముగలయట్టియు ఆటలతోను బాటలతో
 నువాద్యములతోనుగూడినట్టియుసంతటసంచరించునట్టియుగ్రములతోడనే
 నుగులతోడనుభూతములతోడనుగూడినట్టియురత్నములచేత నలంకరింపఁబ
 డినవిమానమునుజూచిదేవాంగుఁడుశిష్యుడైనజగద్దేవునితోఁదనపయినమును
 జెప్పనందిశ్చంద్రునితోఁ గూడ నావిమానమునెక్కిను- ఆరిహ- దేవాంగుశునం
 దితోఁగూడనెక్కఁగానె యస్యడా విమానము త్తణములలో గైలాసపర్వతము
 నకు బోయెను- అంత నాశివునితోమక్త న దేవాంగుఁడు విమానముదిగి పార్వ
 తీసహితుడైన యీశ్వరుని సమన్వరించి వెక్కుమాటులు స్తోత్రముచేసెను-
 అంతనాసాంబశివుఁ డటికినకొవకునుజూచి తోడమీఁద గూర్చుండఁజెటుకొ
 నితలముదుఁపెలుకొని మిక్కిలి సంతోషించెను- ఆరిహ- ఇది బ్రహ్మసర్వరూప
 మైన బ్రహ్మాండపురాణమునం దుత్తరభాగమందు దేవశాలి యవతారపరిపూ
 ర్ణయన్నది యిరువదియేడవ యధ్యాయము.

నూతప్రాధాణ్యము పిమ్మటికథ నాముషులకుఁ జెప్పుచున్నాఁడు - ఓబ్రాహ్మ

నేవాభక్తం కై లాస మగ మద్దివిజాః॥ ౧॥ నత్వాస్త్రత్వాచ బహుభాగ్గీతంతం
ప్రాంజలింమమిం । అబ్రవీచ్ఛగోవాక్యం నారదంతాపసో త్తమః॥ ౨॥ సంగ
చ్చ తేమమావాగో లోకేనారదతద్వద । ఇతిస్వప్నశృంక రేణ ప్రత్యువాచతపో
నిధిః॥ 3॥ భగవత్ దేవదేవేశ చంద్రమాతే మహేశ్వర । పర్యటా మృఖలా
నోకాత్ క్వనవశ్యామితేనతం॥ ౪॥ యత్రయత్రచ దేవేశ దృశ్యంతే నైష్ఠనా
భృశం । అటతోమమ సర్వత్ర శైవస్తు ప్రియదశనః॥ ౫॥ తేహో క్ష మేవం
వచసంశ్చత్వా శంభుమహేశ్వరః । దేవాంగంతం సమాలోక్య వచసంచేద
మబ్రవీత్ ॥ ౬॥ హేదేవాంగభవాత్ భూపహా శైవోభూత్వా మమవ్రతం ।
విసారయతు మద్భక్త స్సర్వ సంపత్ప్రీతాయకం ॥ ౭॥ శంభునేతి సమాదిహో
నదేవాంగోభూసురాః । ఉదాయ ప్రాంజలరితి కరిష్యామితథాబ్రవీత్ ॥ ౮॥
తదాపతతుకం భూలోకం గంతుముఖమాల జం । అబ్రవీత్ పార్వతీదేవీ
దేవాంగం సస్మితం వచః॥ ౯॥ పురాచోడేశ్వరీ భూత్వా తపశేత్రానిహత్య

బాలారా పిమ్మట మిక్కిలి ముసలివాడైనట్టియు బుప్పిశ్రేష్ఠుడైన నారదుడు
శివసేవార్థము కైలాసపర్వతమునకుఁ బోయెను - ఓబుప్పిశ్రేష్ఠలారా యీ
ప్రకారముపోయినమనస్కరించి బహుభంగులప్రేమలుచేసి చేతులుమోపా
కొనినిలిచియున్న యీ నారదమహామునితో సాంబమా ర్థియిట్లనెను- ఓనా
రదమునీ లోకమున నాయూచారము చక్కగా నున్నదాచెప్పము - అనియి
ట్లాసాంబమూ ర్థిచేత నమగఁబడి నారదముని యుత్తరము చెప్పుచున్నాఁడు -
ఓపమకైశ్వర్య సంపన్నుడవైనట్టియు దేవదేవులకెల్ల నీశ్వరుడవైనట్టియుఁ
జంద్రునితలను భరించినట్టి మహేశ్వరుడా నేనెలలోకములు తిరుగుచున్నా
నొక్కచోటను నీప్రతిమునుజూడను- అంతటనేనుదిరుగుచున్నప్పుడు నాకక్క
డక్కడవైష్ణవులు మెండుగాఁ గానఁబడుచున్నారు కై పునిఁజూడవలెనన్న కో
రిక నాకధికమైయుండును . ౫ - అనియిట్లా నారదమహామునిచెప్పగా నా
మాటనిని సాంబశివుడు దేవాంగునిఁజూచి యొకమటచెప్పెను- ఓదేవాంగు
డా నీవునాభక్తుడవుగనుక భూమియందు కైపుడవై నకలసంపదలనిచ్చునట్టి
నాప్రతిమును వి నరంపఁజేయుము - అనియిట్లాసాంబమూ ర్థిచేత నాజ్ఞాపింప
బడి యీదేవాంగుఁడతేచి చేతులు కట్టుకొని యట్లు చేసినదననె నో బ్రాహ్మ
ణులారా - అప్పుడు భూలోకమున నవతరింపఁబోనుద్యుక్తుడైన తనకొడుకైన
దేవాంగునిఁగూర్చి పార్వతీదేవి చిరునగవుతో నొకమాటచెప్పెను - పూర్వ

చ । దత్తవ త్యఖలనిష్ఠా వరాఖలు మహామతే ॥ ౧౦ ॥ తస్మా తవకుల
సానాం సర్వేషా మిష్టదేవతా । చౌడేశ్వరీ పూజనీయా సర్వదుఃఖ నివారణీ॥
౧౧ ॥ పురా రామేశ్వరత్వేత్రే పూజితో రావణారిణా । రామలింగార్చిధఃశం
భుః పూజనీయస్తదాత్మయా ॥ ౧౨ ॥ ధర్మాథా కామమోక్షాణాం చాతా
బ్రహ్మదిపూజితః । త్వద్వంశైః సాదరం పూజ్యః సశివః పరమేశ్వరీం ॥ ౧౩॥
రామలింగస్య దేవస్య చౌడేశ్వర్యాశ్చ పూజనాత్ । సర్వాన్ కామాన్
ప్రాప్నువంతి త్వద్వంశ్యా నాత్రసంశయః ॥ ౧౪ ॥ ఇత్సుక్వా స్సార్వభౌమే దే
వాంగం కమలేక్షణా । ప్రాహ్నినో దాతృజంశంభోః ఫాలనేత్ర సముద్భవం॥
౧౫ ॥ అథ గంగాధరాఖ్యస్య ఆమోద పురభూ భృతః । పుత్రస్య వీరుద్రస్య
దేవాంగో భవదాతృజః ॥ ౧౬ ॥ తత్సకావళదినే వీరుద్రాప్రమహీనతిః । జాత
కర్తృప్రారభతకతుకం పుత్రస్యైవ దిశం ॥ ౧౭ ॥ తదాగౌరీ వతిగేహం కుమా
రస్సౌమిసంయుతః । అగచ్ఛ ద్వీర రుద్రస్య వృద్ధ బ్రాహ్మణ రూప భృతే ॥
౧౮ ॥ తమాగతం దేవదేవం వృద్ధ బ్రాహ్మణరూపిణం । వీరుద్రాప్ర మహాప్రాజః

ము చౌడేశ్వరిగా నవతరించి నీశ త్రుప్తలనెల్లసంహరించి నీకు గోరినవరముల
నెల్లనిచ్చితిని గమక నో మిక్కిలి బుద్ధిశాలీ నీకులమువారికందఱుక నమః
ఖములమబోగోటుపట్టి చౌడేశ్వరీ యిష్టదేవతగాఁ బూజచేయందగినది ౧౧-
మునుపురావణుని జంపిన శ్రీరామునిచేత రామేశ్వరత్వేత్రమందు బూజంపఁ
బడిన రామలింగస్వామిని నీవు పూజజేయవలయును - ధర్మార్థ కామమోక్ష
ములనిచ్చునట్టియు బ్రహ్మ మొదలగువారిచేతఁ బూజింపఁబడిన యూర్విప్రఁడు
నీవంశమువారిచేతఁ బ్రీతితోఁ బూజింపఁ దగినవాఁడు - నీవంశమువారు రా
మలింగస్వామిని చౌడేశ్వరినిఁ బూజించుటవలన నెల్లకోరికలనుబొందుదురు
సందేహములేదు - అనిచెప్పి యూర్వార్చితీదేవి సాంబమూర్తి నొనటికంటఁబు
ట్టినకోమకై న దేవాంగునిఁ బంపెను- ౧౫- అంత నా దేవాంగుఁడా మోదపట్ట
ణముపకురాజైన గంగాధరునికొమకగు వీరుద్రునికీ బుత్రంపగాఁబుట్టెను -
తరువాతఁబదునొకండువదినమందు వీరుద్రరాజు కొడుకునకు నై దిక్మొన జా
తకర్త ముచేయసారంభించెను - అష్టమ సార్వభౌమ కుమారస్వామితోఁగూడి
సవాత్మ వృద్ధ బ్రాహ్మణవేషము ధరించి వీరుద్రరాజు నింటికి వచ్చెను వృద్ధ
బ్రాహ్మణరూపముధరించి వచ్చిన దేవదేవైశ్చ న సాంబభిప్రవింబూచి మిక్కి
లితెలిసినయూవీరుద్రఁడుపంతోషింపినవాత్మేశ్వరాస్త్రీ కరీతిని ఘోషశోపచా

దృష్ట్యానంద సమన్వితః॥ ౧౯॥ ఉపవారై స్థాడశభిః అచయిత్వా యథావి
 ధి । రమణీయే హేమశీత రత్న దీప్తివేషయత్ ॥ ౨౦॥ తతిస్స భగవాన్
 సాక్షాత్ పీఠరుద్రతనూభవః । లింగదీప్తా మాగమోకాం చకార విధివద్విభుః॥
 ౨౧॥ నామచక్రేవ తస్మాపి దేవదాన-ఇతిశ్వరః । దేవదుందుభయోనేమః
 పుష్పవృక్షై స్తదాపతత్ ॥ ౨౨॥ తతకుమార సహితః బ్రహ్మహాసీ పరాత్ప్ర
 రః । అంతర్ధానం చకారాశు సర్వేషాం పశ్యతాంసతాం॥ ౨౩॥ తద్దాగో
 లాహూలోఽజ్ఞై క్వాసా బ్రాహ్మణపు గవః । గతవాన్ పుత్ర సహితః ఇతిబ్రా
 హ్మణసంసది॥ ౨౪॥ తతః ప్రాదురభూత్ దివ్యావాగానంధప్రపయినీ పీఠరు
 ద్ర మహీశాల తవపుత్రస్య శంకరః॥ ౨౫॥ రామలింగేశ్వర స్సాక్షాత్ ఆగ
 త్యస్యయమేవహి । లింగదీప్తాం నామకృత్వా రుషిత్యంతరధాచ్ఛసః॥ ౨౬॥
 తస్మాత్తవసుతో విద్వాన్ రామలింగేశ భక్తిమాన్ చాడేశ్వరీ దేవతాయా
 న్నమారాధనతత్పరః॥ ౨౭॥ ఉద్ధరిష్యతిలోకేస్థిన్ పీఠశైవమతం సుధీః । ఇతి
 శ్రుత్వాకాశగతాం వాణీం ముషుదిరేడనాః॥ ౨౮॥ తతశ్శ్రీమాన్ పీఠరుద్రః

రములచేతఁబూజించి రత్నములచేతఁబ్రకాశించి సోగనైయున్న బంగారపుశీట
 యంచుఁగూర్చుండఁజెల్పెను. ౨౦- అంతనాసర్వవ్యాసకుండై న భగవంతుఁడు
 సాంతముగా నాపీఠరుద్రదురికుమారున కాగమమంచుఁ జెప్పఁబడిన లింగదీక్షను
 విధిప్రకారముచేసెను - మతీయు నాయీశ్వరుఁడతనికి దేవదాసుఁడని పేరుపె
 ట్టెను అప్పుడు దేవతల సగారాలుశబ్దించెను పుష్పలవాసగురిసెను - అంతనా
 పరబ్రహ్మస్వరూపుండై న యీశ్వరుఁడందఱు చూచుచుండఁగానే కుమార
 స్వామితోఁగూడినవాండై యంతర్ధానముగొంచెను - అన్యవక్తకృషీ బ్రాహ్మ
 ణనభయం దీక్ష్ణిమమతోఁగూడవచ్చిన బ్రాహ్మణోత్తముఁడైకృడఁబోయెనని
 కోలాహలముకలిగెను - అంత నానందమునుగలుగఁజేయునట్టి యాకాశవాణి
 వినవచ్చెను - ఓపీఠరుద్రమహారాజా నను న్న శుభములనుజేయునట్టి రామలిం
 గేశ్వరుఁడు తాను సాంతముగావచ్చి నీక్ష్ణిమకునకు లింగదీక్షను నామకరణము
 నుజేసి తిరిగి యంతర్ధానముగొంచెను. ౨౬- కాఁబట్టి నీక్ష్ణిమకునపండితుఁడు
 ను రామలింగస్వామియంచు భక్తిగలవాఁడును చాడేశ్వరీదేవత పూజయం
 దానక్తుఁడునై యీలోకమునందు పీఠశైవమతము నుదరింపఁగలఁడు అనియి
 ట్టాకాశమునవినఁబడ్డమాటనువిని డనులందఱుసంతోషింపిరి. అంతఃప్రేమంతు
 డై న పీఠరుద్రరాజా మహేంద్రాత్మజసమయమందుఁ దనకోమకు నభివర్ధింకొ

రాజాదసిక్త మమోత్పన్నే । ఆత్మ జస్యాభి వృద్ధ్యథాం దానాని బహుభా
 కణోత్ ॥ ౨౯ ॥ కన్యాదానం భూమిదానం వస్త్రదానం తక్తైవచ । గజదానం
 చాశ్వదానం వృషదానమనుతమం ॥ 30 ॥ దాసీదానం దానదానం గృహదా
 నం సుపుణ్యదం । తిలదానం కుంభదానం మాషదానమతఃపరం ॥ 31 ॥ ఘృత
 దానం తక్రదానం క్షీరదానం తక్తైవచ । గుడదానం పావహరం శక-రాదానమే
 వచ ॥ 3౨ ॥ కవళీఫలదానం చరసాల ఫలదానకం । మాషాపూప ప్రదానంచ
 రిత్తుదానం తక్తైవచ ॥ 33 ॥ పానసానాం ఫలానాంచ దానం పౌఖ్యప్రదం సదా ।
 పుత్రదానం న్యూణదానం పామకాదానమేవచ ॥ 34 ॥ బహుస్యాన్యానిదానాని
 వీరదుష్ట్రో మహీపతిః । బ్రాహ్మణేభ్యో దదా ప్రీత్యా న్యపుత్రస్యాభి వృద్ధ
 యే ॥ 3౫ ॥ తతః ప్రవవృథేభా లః బాలసూర్యసమప్రభః । దేవదాన ఇతిఖ్యా
 తః శుక్లవత్ శశీయథా ॥ 3౬ ॥ తదా కాలాన శిఖరే రత్నసింహాననేనీతః ।
 సాంబః ప్రోవాచ మహిషీం దేవాంగస్య శుచివీతాం ॥ 37 ॥ షో దేవదత్తేషా
 వత్సే బంగాళా శీశ్వరస్యైవ । సులక్షణాయాం భార్యాయాం జన్మప్రాప్నుహి
 సాలవతం ॥ 3౮ ॥ ఇత్యుక్తాసా దేవదత్తా శివాజ్ఞాం ప్రాప్య సాదరం । బంగా

కు బెక్కువిధముల దానములుచేసెను. ౨౯ - కన్యకలదానమును భూదానము
 ను దోవతుల యూనియు నేనుగులయూనియు గుత్తములయూనియు మిక్కిలి శ్రే
 ష మైనయెద్దులయూనియు దాసీజనులనిచ్చుటయు దానజనులనిచ్చుటయుమం
 త్తైవపుణ్యమునుగలుగఁ జేయుగృహదానమునుపుస్త్రలయూనియుఁగడవలయూని
 యుమినుములయూనియు నేతిదానమును మజ్జగదానము నశై పాలదానమును
 బెలముదానమునుచురతనాశకరమైన చక్రేరియూనియు సజ్జటివండ్లదానమును
 మామిడివండ్లయూనియు వడలయూనియు మణులయూనియు నెలవృష పౌఖ్య
 మునిచ్చునట్టి వనసవండ్లదానమును గొడుగుల దానము బంగారము సీవియుఁ
 బౌప్రణోళి యూనియు మఱియు ననేకము నావీరదుష్ట్రుఁడు తనకొడుకుయొక్క
 యభివృద్ధికొఱకుఁ బ్రీతితో బ్రాహ్మణులకిచ్చెను - 3౫ - లేత సూర్యనివంటి
 కాంతిగల యూదిన్న వాఁడు దేవదాసుఁడని ప్రసిద్ధిపఱించి శుక్ల వక్షమునఁ జం
 ద్రుఁడు వృద్ధి బొందునట్లు నృదిబొందెను - అవ్వశుక్త కాలానవర్సితము శిఖర
 మున రత్నసింహానన మందున్న సాంబమూర్తి స్వప్నమైన చిలుకగవ్రుగల
 దేవాంగునిభార్యనుగూర్చియిట్లునెను. ఓదేవదత్తానీవివృష బంగాళ దేశపురాజు
 భార్యయైన సులక్షణాయందుజన్మ మునొందుము. అనిచెప్పఁబడినదై యాదేవ

శేషస్థిర భార్యాయాః గభృకం ప్రావిశదు త్తమం ॥ 3౯ ॥ తతస్సౌ దశమేమూసా
 సర్వలక్షణలక్ష్మితా । బంగా శేషస్థిర భార్యాయాః అజాయత శుభాశ్శ్రుతిః ॥ ౪౦ ॥
 తతఃపుత్రస్త్వం సుహతాయాం చంద్రశేఖరనామకః । బంగాశరాజో ముముదే
 సంబిబంధు సమన్వితః ॥ ౪౧ ॥ జాతకరాదికం తస్యాః యథావిధి చకారనః ।
 బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ విప్రద్భ్యః ప్రవదా భూరిదక్షిణాం ॥ ౪౨ ॥ అశరీరః పుమాన్
 కశ్యిత్ తదా బంగాశభూషతిం । ప్రోవాచరాజన్ త్వత్పుత్ర్యాః నామధేయం
 కురుష్వస్వై ॥ ౪౩ ॥ దేవదత్తేతి భూపాల దేహ్యానాం తనయాం ముదా । పుత్రా
 య వీరద్రుదస్య దేవదాసాయ సాదరం ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యుక్త్యాం తథాగ్ధే దివ్యః
 పుమాన్ శ్రుత్వా సతద్వచః । తక్తా వకరవాణీతి నిశ్చిత్త్య సీతవాన్ స్యచః ॥ ౪౫ ॥
 తదాతు వీరద్రుదస్య తనయః సంపదర్షకః । దేవదాసో మహాప్రాజః లోకానం
 దకరోభవత్ ॥ ౪౬ ॥ కృత్తోపనయనః పిత్రా దేవదాసో మహాద్యుతిః । వీరరు
 ద్రదేవనకలాః విద్యాశ్చోశ్చ సీతవాన్ గురోః ॥ ౪౭ ॥ అగీత సర్వవిద్యాయ సర్వ
 జ్ఞాయ మహాత్మనే । తనపుత్రాయ హేరాజన్ వీరద్రుద మహామతే ॥ ౪౮ ॥ దే

ద త్తశివునాజనాదరణముతో బొంది యు త్తమమైనబంగా శేషస్థిరుని పెండ్లాము
 కడుపువొచ్చెను. పిమ్మటఁబదవమానమందా దేవదత్త యాబంగా శేషస్థిరుని భా
 ర్య కల్లలక్షణములతోఁగూడినదై మనోహరమైనయాకారముతో జన్మించెను.
 ౪౦ - అంతఁ గొంపూ రైపుటఁగానే బంగాశ దేశపు రాజైన చంద్రశేఖరుఁడు
 బంధుప్రభతోఁగూడినవాఁడై నంతోపించెను. అప్పుడాబంగాశరాజా పుట్టిన
 కూతునకుజాతకర ముమొదలగు సంస్కారములనువిధిప్రకారముచేసి పండితు
 లైన బ్రాహ్మణులకు భూరిదక్షిణయిచ్చెను. అప్పుడుశరీరములేనియొకానొకపు
 రుషుఁడు బంగాశరాజుతోఁ జెప్పుచున్నాఁడు - ఓయిరాజా నీకూతునకుదేవద
 త్తయని పేరుపెట్టుము. ఈపెను వీరద్రుదునికొడుకైన దేవదా సునికొడుకుఁ బ్రీ
 తిత్తోనిమ్ము. అనిచెప్పి యాయశరీరపురుషుఁడంతర్ధానమునొందెను. ఆబంగాశ
 రాజామాటవిని యుక్తచేయదునుని నిశ్చయించికొనియుండెను. ౪౧- అప్పుడు
 వీరద్రుదునికొడుకైన దేవదాసుడయిదేండ్లవాఁడై జగత్తునకానందమునుగలు
 గఁజేయువాఁడాయెను మిక్కిలిబుద్ధికాలియయిన యాదేవదాసుఁడుతండ్రియైన
 వీరద్రుదునిచేత నుపనయనముచేయఁబడి గురుప్రసలన నెల్లదిద్యులను జదివెను
 అన్నపమ మిక్కిలి బుద్ధిమంతుఁడవై న యో వీరద్రుదమహారాజా సకల విద్యలు
 చదివినటియు సమస్తము తెలిసినటియు మహానుభావుఁడై సకలయు సకలకొడుకైన

వదాసాయ మే కన్యాం దేవదత్తాభిభాం శుభాం । దదాని నాత్రసందేహః ఇ
తిబంగాశభూవతిః॥ ౪౯॥ వత్రికాం ప్రేమయామాన వీరరుద్రాయ భూభృతే ।
తతస్య వీరరుద్రోఽపి భార్యా పుత్ర సమన్వితః ॥ ౫౦ ॥ చతురంగ బలోపేతః
పురోహిత సమన్వితః । బంగాశ రాజనదనం అగమత్పుకుతూహలీ॥ ౫౧॥ తం
దృష్ట్వా రాజశౌదూలం వీరరుద్రం సప్రత్రకం । బంగాశరాజోముముదేచాలి
లింగ ముహుముహూః॥ ౫౨॥ తతఃప్రాయామానా సానందం చంద్రశేఖరః ।
అలంకతుకం స్వభవనం పటణం చుస్త్వ సేవకా ॥ ౫౩ ॥ సేవకా స్మరితా
భూత్వా తెలం చక్రః పురం మహత్ । తదా భాతిన నగరం రాజనద్ సమన్విత
తం॥ ౫౪॥ వజ్రైః డూర్వభుజితైః స్వణస్తోత్ర విరాజితం । విత్తాన్తస్త్రిత్ర
సంయుతైః నానాలంకార సంయుతైః॥ ౫౫॥ సప్తత్రైకదశీస్తోత్రైః తోరణైః
శ్చప్రకాశితం । వేదికాభిః ప్రపాభిశ్చ తత్రతత్రసుశోభితం॥ ౫౬॥ మహే
ంద్రబోక సదృశం కుచేర నగరోపమం । తద్దృష్ట్వాలంకృతం సర్వం స్వవేశ
చమహీవతిః॥ ౫౭॥ చంద్రశేఖర నామాసౌ తోర్మత్రిక సమన్వితః । అహూ

దేవదాసునికొఱకునాకూతురై న శుభలక్షణములతోఁ గూడినదేవదత్తనిచ్చెద
నునందియమువలదని వీరరుద్రమహారాజునకు బంగాశరాజు జాబు వంపెను -
అంతనావీరరుద్రమహారాజు తనభార్యనుగొఱుకునుబిలుచుకొని నాలుగంగము
లుగలదండము నెంటఁజెట్టుకొని పురోహితులతోఁ గూడినవాడై మిక్కిలి
యుత్సాహముతోఁబంగాశరాజింటికిఁబోయెను-౫౮- ఈప్రకారముకొఱుకుతో
వచ్చిన యా వీరరుద్రరాజును జూచి బంగాశరాజు సంతోషించి యాలింగన
ముహేహికొనెను - అంతట నాచంద్రశేఖరుడొనందముతోఁ దనయింటిని బిటణ
ముపలంకరింపను సేవకులకాజు చేసెను - సేవకులు త్వరపడినవారై గొప్పచై న
యాపటణమునలంకరించిరిఅప్పడా రాజునీలు నాపటణమునువజ్రములువై డూ
ర్వములుచెక్కిన బంగారు కంబములచేతఁ బ్రకాశింపఁ జేయఁబడి చిత్రముల
తోఁగూడి యనేకశృంగారములుగలిగియున్న చందమలతోఁగూడినదై పండ
గొలలతోనున్న యఱిగిచెట్టచేతనుదోరములచేతను విలసిల్లుచున్నదై యక్క
డనక్కడఁదిన్నెలచేతను జలివింద్రలచేతను మనోహరమై యొప్పెను- ౫౯ -
ఇట్లంకరింపఁబడి దేవేంద్రునిలోకముతో సమానముగాను గుజేరునింటితో స
రిగానున్న తనపటణమును నింటినాచంద్రశేఖరరాజుచూచి నృతగీతవాద్యము
లతోఁగూడినవాడై తల్లిదండ్రులు మొదలగువారితోఁ గూడిన దేవద సునిఁబిలి

తనాఁ దేవదాసం మాతాపిత్రాదిసంయుతం॥ ౪౮॥ ఆహూతో దేవదాసను
మాతాపితృ సమన్వితః । చతురంగ బహుశతః తౌర్వత్రిక సమన్వితః॥ ౪౯॥
బంగాళరాజస్య తదాకల్యాణ భవనోత్తమం । తౌర్వత్రికేణ సహితం పురో
హితయుతో యయాశా॥ ౫౦॥ తతః పురోహితో విన్యాసాన్య కల్యాణ వేది
శాం । పథూవకా సమాసీయ తత్రవేద్యాం న్యవేశయత్॥ ౫౧॥ తతఃస్సవి
ప్రేస్తస్సహితః ప్రతిష్ఠాప్య హుతాశనం । జహావ వేదమంత్రేణ వై వాహిక
విధానతః॥ ౫౨॥ తతో బంగాళ రాష్ట్రాన్వికాన్యకం వ్యాం సమలంకృతాం ।
ప్రథదా దేవదాసాయ మంత్రోదక పురస్కరం॥ ౫౩॥ తత్ర భర్త్యాది వాద్యా
నాం తౌర్వత్రిక సమన్వితః । ధ్వనిః ప్రాచురభూదుచ్ఛ్రేః సంవ్యాప్త భువన
శ్రయః॥ ౫౪॥ దేవదుందుభయోనేదుః పుష్పవృక్షిచ్ఛ భాద్యుతా । నన్యతు
శ్శాస్త్రసంఘాః గంధర్వాశ్చ కలం జనుః॥ ౫౫॥ అనువంశ్య తదా హృషాః
సూతమాగధవందినః । గౌరీకల్యాణమిత్యాదిగానంపుట్రుఃపురాంగనాః॥ ౫౬॥
తదా బంగాళ దేశేశః న్యపుత్యైస్త్రీస్తీధనం దదా । దాసీదాన జనాన్తైస్తవ
గ్రామాణాంచ శతం శత్రుం॥ ౫౭॥ జామాలై దేవదాసాయ చంద్ర శేఖర భూ

చెను. పిలువగానే యాదేవ సుండు తల్లిదండ్రులతోను నాలుగంగములుగ
లదంశుతోను బురోహితులతోను గూడినవాడై స్త్రీతగీతవాద్యములతో
నొప్పుచున్న యా బంగాళ రాజ యుక్త మంగళ యుక్తమైన యిం
టిని శౌర్యత్రికముతోఁ బ్రవేశించెను - ౫౦ - అంత విచారించుచున్న
పురోహితుండు పెండ్లి యరుగు మీదికిఁ బోయి పథూవరులను బిలిచి యా
పెండ్లి యరుగు మీఁదఁ గూర్చుండఁ జెల్చెను - కూర్చుండఁజెట్టి యతఁడు
బ్రాహ్మణులతోఁ గూడినవాడై యన్నిప్రతిష్ఠాపనచేసి వైదికమంత్రములతోఁ
బెండ్లికమముప్రకారము హోమముచేసెను అంతట విద్యాంసుడైన బంగా
ళరాజుసింగారింపఁబడిన తనకొమార్తెను దేవదాసునికొఱకు మంత్రోదకపు
ర్యకముగానిచ్చెను. ౫౩- అక్కడ స్త్రీతగీత వాద్యములతోఁ గూడినదై శరీ
మొదలగువాని ధ్వని మూడులోకములనువ్యాపించినదై గట్టిగ మ్రోసెను. దే
వతల నగారాలుశబ్దించెను పుస్త్ర్యులవాస యాకనమువలననుండి కురిసెను. ఆ
పుస్త్రసలనమూహములొకెను గంధర్వులుమధురముగఁ బాడిరి- అన్యమహాతు
లుమాగధులువందులు సంతోషించినవారై పొగడిరి- పట్టణమందలిస్త్రీలు
గౌరీకల్యాణము మొదలైన పాటలు పాడిరి - అన్యమ బంగాళదేశపురాజు

మిషః । ముక్తాహారాన్ రత్నై హారాన్ కిరీటం చాంగ దేతథా॥ ౬౮ ॥ స్వణాన్
 సూత్రం చాంగుళీయం నానారత్నై సమన్వితం । వస్త్రాణిష మహాహారాణి ప్ర
 దక్షా ప్రీతినంయుతః॥ ౬౯ ॥ తక్తై వ వీరద్రుద్రం చ భార్యాబంధుసమన్వితం । స
 నాన్య బహుభార్యా ససైన్యం స పురోహితం॥ ౭౦॥ ప్రేమయామాన ముచి
 తం ఆమోదనగరం ప్రతి । వీరద్రుద్రో మహిపాలః భార్యా పుత్రాదినంయుతః॥
 ౭౧ ॥ చతురంగ బలాప్రేతః సదశ్చైస్త్విః సమలంకృతం । దివ్యం రథమగ్నిస్తాయ
 ప్రావన్యనగరంముదా॥ ౭౨ ॥ తస్యపుత్రో దేవదాసారమమారాన్యభార్యయా ।
 వ్యరోషత మహాభావహః రిత్యేవ మకరద్వజః॥ ౭౩ ॥ శివపూజా పరశ్చైస్త్వి
 పురాణా శ్రవణోత్సుకః । శివధ్యాన పరోనిత్యం శివభక్తాన్మ దానదః॥ ౭౪॥
 వతశ్చేతై వగోప్యైవ వీరద్రుద్ర తనూభవః । అకల్పయ ల్లింగదీక్షాం దేవ
 దాసః శిష్యసియః॥ ౭౫॥ నిరీశ్వరాణాం సర్వేషాం నోకీ చక్రేమతం సుధీః । జ
 ఘ్యజానా మర్యాణాం క్షత్రియాణా మనేకేశః॥ ౭౬ ॥ భోధయిత్వా ప్ర
 తం శై వం వీరశై వాన్ సతాన్ సుధీః । కృత్యాన్ ప్రకాశయామాన వీరమా

తనకూతుగోతరు స్త్రీధనముగా నమ్మారు గ్రామములను దాసీదాసజనులను
 నిచ్చెను. మత్తీయునాచంద్ర శేఖరుఁడు ప్రేమముతో గూడినవాడై యల్లుని
 గోతరుముత్త్యాలపండలమరత్నాల సరములనుగిరీటముపభుజకీర్తులనుబంగారు
 మొలత్రాటి ననేకరత్న ములుచెక్కిన యుంగరమును శ్రేష్ఠములైన దోవతుల
 నిచ్చెను. ౬౯. అశ్వభార్యతోను బంధువులతోనుగూడిన యావీరద్రుద్రరాజు
 నుపతనిసేనలతోడను బురోహితులతోడనుసనానించి సంతోషపఱిచి యతని
 పటణమును గూర్చిపంపెను. వీరద్రుద్రరాజును భార్యగోమకు మొదలయినవారి
 తోగూఁడుకొన్నవాడై నాలుగంగములుగలదంపతులగూఁడుకొన్నవాడై
 మంచిగుఱములవేతనొప్పుచున్నరథముచెక్కి సంతోషముతో దనపటణమున
 కుఁబోయెను. అతనిగూఁడుకుదేవ సుఁడుభార్యతోగ్రీడించుచురతితోగ్రీ
 డించుమనస్థునివలె నొప్పియుంచెను. ౭౩. మఱియు నతఁడు శివపూజ యం
 వానకుండై పురాణములవినికియందుత్సాహముకలిగి యెల్లప్పుడు శివునిధ్యా
 నముచేయుచు శివభక్తులన్న దాసముచేయుచు శైవగోష్ఠితోనేయుండెను.
 మత్తీయునినకిష్టుండైన యాతఁడు నిరీశ్వరులుగానుండువారిమతము నొకదానినై
 న నంగీకరించడామెను. శుబ్రదులకును వైశులకును బెక్కిండ్రియుల

హేశ్వరప్రతం || 22 || శివభక్తియుతాలోకే భస్మ రుద్రాక్షధారిణః । శైవాదిరేజితేనేన కారితా బహుహోజనాః || 2౩ || ఏవం బహుహుషదిశక శైవప్రతమనుత్తమం । జనాంశ్చ కారతా శైవాత్ దేవదానశ్శిష్యతయః || 2౪ || ఏవం ప్రవతకమానస్య తస్య శంభో రమగ్రహాత్ । ఏకోరామ ఇతిఖ్యాతః ఆత్మజన్మమజాయత || ౨౫ || విరాపాక్షాభిధానంచ యస్య భూలోక విశ్రుతం । నబిలో వన్యధే శ్రీమాత్ లాలితో దేవదత్తయా || ౨౬ || న దేవదాసో మదిసంచుతం శైవం ప్రకాశయత్ । రామలింగేశ పూజాయాం అభూత్ సంసక్తమానసః || ౨౭ || తథాభూతం దేవదాసం జాదాద్వప్తాద్విరుషాన్వితాః । మంత్రయామాసు రన్యోన్యం శైవమాగజిహ్వాం సయా || ౨8 || మంత్రయిత్యా తతస్సర్వే కర్వన్యస్యచ నిశ్చయం । కృత్వా నత్ దేవదానస్య రంధ్రాన్యేషణతత్పరాః || ౨9 || ఏకదా రామలింగేశం పూజయిత్యా యథా విధి । దేవదాసోనివన్యతే గృహం గంతం సమత్సుకః || ౩౦ || తదాహ్లాదాస్సర్వ ఏన రుధ్వా మాగంతు తస్మ్యైవ । అబ్రువం స్తం దేవదాసం శివః పాశ్చ వతః తే || ౩౧ || శైవమేవ మతం ప్రేష్మ మితిలోకే త్వయాధునా । ప్రశస్యతేదే

కు నతః శైవప్రతమునుబోధించి వారినందఱును శైవులగాఁజేసి మీరమా హేశ్వరప్రతమును వెలయించెను - 22 - అతనిచేత శైవులుగాఁజేయఁబడిన వారుపెక్కుప్రతిభక్తిగలవారై విభూతిని రుద్రాక్షలనుధరించి ప్రకాశించిరి - శివునకుఁబ్రിയుఁడైన యాదేవకానుఁ డీప్రకార మనేకులకు శైవప్రతమును వదేశించుచు వారినందఱును శైవులనుగాఁజేసెను - ఈ ప్రకారము ప్రవర్తించుచున్న యువనిశివునియనుగ్రహమువలనరావనియొకకొడుకుపుట్టెను - ఆకొడుకునకు విరాపాక్షుఁడనుపేరు లోకమునఁ బ్రసిద్ధముగా నుండును - అతఁడు తల్లియొద్దను దేవదత్తచేత బుజగింపఁబడుచుఁబెరిగెను - ౨౩ - అదేవదానుఁడు నిత్యము శైవవతమును వెలయించుచు రామలింగేశ్వర పూజయం దానకుండై యుండెను - అట్లున్న దేవదాసునిజాదులుమాదిలోపములోఁ గూడినవారై శైవమతమునాశ్రయించేయనిచ్చుచేత నందఱుకొకటిగాఁగూడి యాలలోచించిరి - ఆలోచించివేయదగినదానినిశ్చయించుకొని దేవదాసునిసండుకట్టు వెదకుటయందానకుండైరి - ఒకానొకప్పుడు దేవదాసుఁడు రామలింగేశ్వరపూజచేసి యుంటికిబోనిచ్చుగలవాండై మరలెను - ౨౪ - అప్పుడుదాదులందఱునతనిత్రోవనడ్డగించియుతనితోనిటనిరి శివుఁడెవఁడెక్కడనున్నాఁడు - ఓదేవదాసుఁడా నీని

వదాన నశివః కన్యనువతః॥ ౮౭॥ యన్యమంత్రశ్చ పూజాన దీక్షాపై వత్స్య
యాఘవా । సనాన్యతే దేవదాన నశివః కన్యనువతః॥ ౮౮॥ ఇత్యాక
ల్యానవ స్తేషాం దేవతాన స్తద్బ్రహ్మత్ । నశివః సర్వగోభిత్త్యః విభురాతా
వరాత్పరః॥ ౮౯॥ ఇతితస్య వచశ్చ్రీత్యా వాదానవనమబ్రువత్ । నశివఃప
రమాతాన సర్వగశ్చేత్త్రరాత్పరః॥ ౯౦॥ పిఠీలికాం తర్వతీనః॥ బ్రహ్మేష్వ
నంవహోద్వనః । సర్వగోహ మనంతోహం శివోహం పరమేశ్వరః॥ ౯౧॥ ఇ
త్సుక్త్యానవనం యూంతీం బాధాస్తత్ర పిఠీలికాం । దశాయా మాసురేకాం
తేదేవదాసాయసాదరం॥ ౯౨॥ దేవదాసో వచ స్తేషాం శ్రుత్వాలోక్యపిఠీలి
కాం । శివసంప్రాప్తాయామాన భక్తశంకరమీశ్వరం॥ ౯౩॥ శివశంభోద
యాపింధో యదిత్వంసర్వగోహ్యసి । బాధోక్తవాక్యరీత్యాత్వంబ్రూహ్యద్వ
వచనంవిభో॥ ౯౪॥ పిఠీలికాం తర్వతీనః॥ భక్తాభీష్టప్రసాదయక । ఇతిసంప్రా
ప్తిః॥ ౯౫॥ భగవాన్ పరమేశ్వరః॥ ౯౬॥ పిఠీలికాంతర్వతీనః॥ వాచుమూ
చేమహాద్భుతాం । లోకాశ్చైత్యుతమే వాక్యం యూయం భక్తిసమన్వితాః॥

వ్యవస్థ లోకముందు శైవమతమే శ్రేష్ఠమని మతించుచున్నావు అశివఃశ్రేష్ఠుడ
నున్నాఁడు ఓదేవవాసుడా నీవే శివునిపూజను మంత్రమును దీక్షనుసనగానిం
చుచుందువో యాశివఃశ్రేష్ఠుడనున్నాఁడు - అనివారమగఁగా నామాటదేవ
వాసుఁడువినియు తరముచెప్పుచున్నాఁడు - అశివఃశ్రేష్ఠుడనిత్రయన్నాఁడునిత్యు
మవిభుమవరముకంటెఁ బరుఁడు- అనియూదేవదాసుఁడుచెప్పిననామాటవినిజా
నులిట్టరి - అశివఃశ్రేష్ఠుడవరమాత్రయు సంతటనుండువాఁడునై సపక్షమునఁ జేమ
లోపలనుండి యిప్పుడుమాత్రోకే సంతటనుండువాఁడను బరమేశ్వరుడననియి
ట్టమాటలూడవలయును - అనిచెప్పిజాదులక్కడఁబోవుచున్నచీమను దేవదా
సునికొఱకుఁజూపిరి. ౯౨- దేవదాసుఁడు వారిమాటవిని చీమనుజూచి భక్తుల
కు శుభమునుజేయునట్టి సర్వశక్తిసంపన్నుడైన శివునిఁబ్రార్థించెను - ఓశివుఁ
డామంగళాస్సమఁడా దయాసముద్రుడా నీవు సర్వగుణేశ్వైతివా యిప్పుడు
జాదులడిగినరీతిని చీమలోపలనుండిమాటలూడవలయును- అనియిట్టతనిచేతఁ
బ్రార్థింపఁబడి పరమేశ్వరుడైన యాసాంబశివుఁడు చీమలోనుండి యాశ్చి
ర్యకరమైన మాటచెప్పెను - ఓజనులారా మీఱుభక్తితోనామాటవినుఁడు-నే
నైప్రత్యక్ష శివుఁడనుసర్వమును బొందియుండు వాఁడను పరమకంటెఁబరుఁడ
ను పరమాత్మను లోకములఁ జేయువాఁడను సర్వరూపములు గలవాడను సం

౯౬ || అపామేవ శివస్సాత్మాత్ సర్వగోహం పరాత్పరః | పరమాత్మాజగత్
 రా సర్వరూపీ ససంశయః || ౯౭ || ఇత్కుక్తం భగవద్వాక్యం తౌద్ధాస్సర్వేనిశ
 మ్యతే | అబ్రువన్ దేవదాసంతం సమాలోచ్య పఠన్పరం || ౯౮ || దేవ స
 మహాబుధేశ్వణుష్యవచనం తునః | తవమంత్రప్రభావేనా వదదితం పిపీలికా ||
 ౯౯ || రామలింగేశ్వర శ్చైవం బ్రూయాద్య దివచన్తదా | శ్చైవాభూత్వా
 వయంసర్వేతవశిష్యాభవేమశ్చై || ౧౦౦ || ఇతిశౌద్ధవచశ్చ్రీత్వా రామలింగేశ
 సన్నిధిం | సంప్రాప్యశౌద్ధై సైస్సాథకం ప్రాథయామాసంతం శివం || ౧౦౧ ||
 రామలింగేశచిద్రూప వేదవేదాంత సంస్తుత | ప్రకటికురు తౌద్ధానాం సర్వగ
 త్వంశివాద్యతే || ౧౦౨ || పిపీలికాంతర్వీతిన్ తథా వచనమబ్రవీః | తథా
 బ్రూహ్మద్య విశ్వాత్తన్ నమస్తేస్తు సదాశివ || ౧౦౩ || ఇతి సంప్రాధితేన
 రామలింగేశ్వరగోహరః | సింహావద్విసదన్వాక్యం ప్రోవాచ మధురాక్షరం ||
 ౧౦౪ || తౌద్ధాశ్చైవంతమవాక్యం యాయం మద్భక్తిసంయుతః | అపామే

దేహమువలదు ఇట్లుచెప్పఁబడినయూశిప్రనిమాటనువిని యాశ్చర్యులందఱునొక
 రితోనొకరాలోచించుకొని దేవదాసునితోనిట్లనిరి- ౯౮- ఓమిక్కిలిబుద్ధిశాలి
 యయిన దేవదాసుడా నీమంత్రమహిమచేతఁ జీమఁబట్టు మాటలూడెను- రా
 మలింగేశ్వరుఁడు నీప్రకారము మాటలూడిన వక్షమున మేమందఱుము శ్చైవుల
 మై సీమశిష్యులమయ్యెదము- ౧౦౦- ఇట్లూశ్చర్యులు చెప్పినసూటవిని యాశ్చా
 న్దులతోఁగూడ రామలింగస్వామి సన్నిధానమునకుఁబోయి యాస్వామినిఁబ్రా
 ర్థించెను- ఓరామలింగేశ్వరుడా జ్ఞానస్వరూపుడా వేదములందు వేదాం
 తములందు స్తోత్రముచేయఁబడినవాడా యిష్టము నీవు సర్వమునందుండు
 వాఁడౌటను తౌదులకుఁ బ్రకటింపుము- ఓ ప్రపంచస్వరూపుడా చీమలోపల
 నుండి యెటుమాటలూడితివో అట్టివృక్షమును మాటలూడవలయును ఓనదాశిప్ర
 దానికల్మషుక్కిగుఁగాత్ర అనియిట్లాతనిచేతఁ బ్రార్థింపఁబడినవాడై యారా
 మలింగేశ్వరుఁడు సింహమువలెగిజిఁగించుచు సోగన్తే నయక్షరములుగలమాట
 నుబలికెను- ౧౦౪- ఓశౌదులూరామిగారు గాయంచుభక్తితోఁగూడినవారై నా
 మాటనినుండునేనీయవరోక్షేశ్చిరఁడను సర్వమున నుండువాఁడను బరమకంఠ
 బరుండను సర్వవ్యాపకుఁడను మోక్షమునిచ్చువాఁడను జ్ఞానమువిజ్ఞానముస్వ
 రూపముగాఁగలవాఁడను పరమగాత్రును జగత్తును జేయువాఁడను సర్వస్వరూ
 పుఁడనుమిగిలినయమునసంశయింపఁబనిలేదు- అనియిట్లా రామలింగేశ్వరుఁ

వశిష్ఠస్సామ్రాట్ సర్వగోహం పరాత్పరః ॥ ౧౦౫ ॥ సర్వవ్యాపీ మోక్షదాతా
 జానవిజ్ఞానవిగ్రహః । పరమాతా జగత్కర్తా సర్వరూపీనసంశయః ॥ ౧౦౬ ॥
 ఇత్యుక్తం వాక్యమాకణ్యై రామలింగేశ్వరేణితే । శౌద్ధాభ్యీష్ట్యా స్సంబభూ
 షుః దేవదాసస్యైవ తదా ॥ ౧౦౭ ॥ తతోసౌ దేవదాసస్తు తత్రత్యానాం య
 భావిధి । శివదీక్షాంపకారాశు శౌద్ధానాంసమతాంతదా ॥ ౧౦౮ ॥ తతోసౌదేవ
 దాసస్తు బంధపోషణ తత్పరః అన్నదానరతో నిత్యం అవన త్రప్రపటణే ॥
 ౧౦౯ ॥ ఏకదా దేవదాసంతం బ్రాహ్మణాః కోటి సంఖ్యికాః । అన్నం దేహీత్య
 యాచంత భృతభక్ష్యాది సంయతం ॥ ౧౧౦ ॥ తదాన దేవదాసస్తు వై శ్యక్తే
 మన్య మందిరం । గంగాధరస్య సంప్రాప్త్య కథయామూసతం ప్రతి ॥ ౧౧౧ ॥ వి
 ప్రాగమనమన్నాథకం ద్రవ్యాభావం చవేక్ష ని । తత స్తం తంశులాదీని చాత
 వ్యాసీతువ్యాపాదనః ॥ ౧౧౨ ॥ తదావై శ్య వరః క్రుద్ధః ఊచేవాచం మహాస్వనః ।
 త్వం దాన్వదశాబ్ధ ప్రభృతినమోమపి ద త్తవా ॥ ౧౧౩ ॥ ద్రవ్యం తస్మాత్ దే
 వదాన గచ్ఛగచ్ఛయథాగతం । తంశులాదికసామగ్రీ నా సిన్వా సిగ్రహేమమ ॥
 ౧౧౪ ॥ ఇతిశ్రుత్వా వచ స్తస్య భార్యా మాగత్యసోబవీత్ । కిం వా కుర్యాం
 క్వగచ్ఛేయం బ్రాహ్మణావై బభుక్షీతాః । ౧౧౫ ॥ తంశులాది నమ స్తంచ నేతి

మచెష్ఠినమూటమవినియాజౌదులస్వశు దేవదాసునకు శిష్యులై రి-అంతనాదే
 వదాసుఁ డక్కడనున్న టియు దనకుమ్రొక్కచున్న టి యాజౌదులకుఁ ద్వరిత
 ముగావిధిప్రకారము శై వదీక్షను జేసెను - పిమ్మట నాదేవదాసుఁడు చుటము
 లంగాపావటయందునన్న దానముచేయుటయందు నానక్కుడై యూపటలరాము
 ననుండుచు - ఒకానొకవృత్తా దేవదాసునిఁ గోటిబ్రాహ్మణులు నేతితోను బిండి
 వంటలతోను గూడినయన్నమును బెటుమని యూచించిరి- ౧౧౦- అస్మత్తాదేవ
 దాసుఁడు పెద్దసెటియెన గంగాధరసెటి యింటికిఁ బోయి యతనితో నస్వశు
 బ్రాహ్మణులన్నముకొఱకు వచ్చుటను దనయింట ద్రవ్యములేమినిఁ జెప్పి యత
 నినిబియ్యము మొదలగునవి యీవలయుననియడిగెను - అస్మత్తాపెద్దసెటి కో
 పించుకొని గటిగానొకమాటచెప్పెను నీవుసంజెంజెంజు మొదలుకొని నాకేవ
 నువునిచ్చినవాఁడవుకావు కాబట్టియో దేవదాసుఁడా వచ్చినత్రోపనుబామ్మ బి
 య్యము మొదలయిన సామగ్రీ నాయెంటలేదు - అనియింటతఁడుచెప్పిన మా
 టవిని యాదేవదాసుఁడు తనయింటికివచ్చి తనభార్యతోనిట్లని చెప్పుచున్నాఁ
 శు బ్రాహ్మణులొకరిగొనియున్నాడు ఏమిచేయుదు నెక్కడబోదును- ౧౧౫-

వైశ్యవరోబ్రహ్మణ్యే । ఇతిశ్రుత్వా వచస్సయ దేవదత్తావదత్తుతిమ్ ॥ ౧౧౬ ॥ ఏ
 కోరామ ఇతిఖ్యాతః పుత్రోహా వతఃతేఖలు । సశంఖపక్రవదాదిశ్శాంకి
 త కరోమహాన్ ॥ ౧౧౭ ॥ నిదధాతున వలీ క్ ఇష్టితాధాతయతం కరమ్ ।
 దద్యాదేవస సందేహః కంకణం భగవాన్హాన్ ॥ ౧౧౮ ॥ ఇత్యుక్తో భార్యయా
 శీఘ్రం పుత్రమాహూయ సాదరమ్ । ప్రోవాచ దేవదాసస్త్విహూపాక్ష మహా
 మతే ॥ ౧౧౯ ॥ నిధేహితే కరం వత్స వలీ క్ పరమేశ్వరః । ప్రదద్యా త్కంక
 ణం దేవః శివస్తుభ్యం వనంశయః ॥ ౧౨౦ ॥ ఇత్యుక్తో జనకేనాథ విహూపాక్ష
 స్వగ్రాన్వితః । స్వకరం నిదధాతిస వలీ కేతాదృశంయదా ॥ ౧౨౧ ॥ తదాశివ
 స్సభగవాన్వలయూ కృతస్త్వరాత్ । కంకణం ప్రదదాత్తస్మై అమూల్యమ
 తులం విభుః ॥ ౧౨౨ ॥ తద్ద్రహీత్యాన్వపితేన దత్తవాన్ పరయాముదా । ఆ
 దాయ దేవదాస సత్ వైశ్యహస్తానిధాయ ॥ ౧౨౩ ॥ బ్రాహ్మ సకలా ససా
 త్ సామగ్రీ స్తంపలాదికాః । గంగాధరాత్ దేవదాసః ప్రాపయామాసతాగ్ర
 హమ్ ॥ ౧౨౪ ॥ భార్యాదస్తాన్విభతాస్త్వర్యాః సామగ్రీ స్తంపలాదికాః । పాకం

పెదసెటి తాపునకుఁ బోయినందునకు నతఁడు బియ్యము మొదలగునవి యన్ని
 యులేదనెను అనియూ దేవదాసుఁడెప్పఁగా నామూటవిని యతనిభార్యయైన
 దేవదత్త యతనితో నిట్లనెను - మనకు రాముఁడను కొడుకున్నాఁడుగదా అ
 తఁడుశంఖముపక్రమునద ము మొదలగు రేఖలుగల హస్తముతోఁ గూడినవా
 డు దొడ్డవాఁడు అతఁడు కోరికను బొందుటకుఁ బుట్టయందుఁ జేతినందు
 గాత అట్లుచేసినవడుమన భగవంతుఁడైన సాంబమూర్తి కంకణమునిచ్చును
 నందియములేదు - అని భార్యచేతఁ జెప్పఁబడినవాఁడై దేవదాసుఁడు త్వర
 గాబుత్తునిఁ బిలిచి ప్రీతితో నిట్లనెను ఓ మిక్కిలిబుద్ధిశాలియైన విహూపాక్షుఁ
 డాసేవేతనిబుటయందుంచుముపరమేశ్వరుఁడైన సాంబశివుఁడు నీకొఁతకుఁగంక
 ణము నిచ్చును సందేహములేదు - ఇట్లు తండ్రిచేతఁ జెప్పఁబడి యావిహూపా
 క్షుఁడజిత్తనహస్తమును బుట్టతోనుంచఁగానే సవకములను గడయములుగా
 ధరించియున్న యాభగవంతుఁడైన శివుఁడువెలనిర్ణయింపఁగూడనియట్టియు న
 రిలేనిదై న కంకణము నతని కొఁతకెచ్చెను - ౧౨౨ - దానిఁదీసికొని యతఁడు మి
 క్కిలిసంతోషముతోఁ దనతండ్రికొఁతకెచ్చెనుదేవదాసుఁడుదానిఁదీసికొనిపోయి
 సెటివేతనుంచి యతని తాపున బియ్యము మొదలై న సమస్తసామగ్రియుఁ దీసి
 కొనెను - అంత సామగ్రిలనన్నిటి నిలుచేర్చెను అస్పృశతనిభార్య బియ్యము

చకార చిధివత్ సా బ్రాహ్మణ కృతేషుదా ॥ ౧౨౫ ॥ దేవదాస స్వీధాహూ
య బ్రాహ్మణాకా కోటిసంఖ్యికాకా । అన్నం దదాస విధివత్ తేభ్యో భక్షాజ్య
సంయుతం ॥ ౧౨౬ ॥ తత్ప్రసాద బ్రాహ్మణాస్త్యక్తే భక్ష్యభోజ్యాజ్యప్రాయసైః ।
చతుభాద్రతరోభూయా ఇతిచక్రమహాహాషిషం ॥ ౧౨౭ ॥ తస్యైవం వర్తమా
నస్య దేవదాసస్య కంకణం । హర్తుకామో వై శ్యవరః చింతయామాన మా
నసే ॥ ౧౨౮ ॥ తదా తత్కంకణం నపకః భూత్వాతస్య నికేతనే । మహాభ్య
నింపకారాశు తం శ్రుత్వా భయమోహితః ॥ ౧౨౯ ॥ వై శ్యవః ప్రాప్య తదాగే
హం దేవదాసస్య సత్త్వరం । ఉవాచతం దేవదాస త్వద్దతం కంకణం గృహే ॥
౧౩౦ ॥ నహాభూత్వా మదియేతు ప్రగఙ్ఘతి మహామహాహః । తేసాద్ర
హీత్వా శీఘ్రం తత్ ఆనయ స్వస్యమందిరం ॥ ౧౩౧ ॥ యదా తు హస్తగంధ్ర
వ్యసంజాతం తేభవివ్యతి । తదాప్రదేయం మేద్రవ్యమితుక్త్వా సగృహం య
యా ॥ ౧౩౨ ॥ దేవదాస స్తోవేక వై శ్యశ్య ప్రాప్య సత్త్వరం । ఆదాయ
కంకణం శైవం స్వగృహం ప్రయయాపునః ॥ ౧౩౩ ॥ సతతః ప్రకటికతుకం దే

మొదలయిన యాసామగ్రులనన్నిటినిజూచి సంతోషముతో నాసామగ్రులను
బ్రాహ్మణులకొఱకుయధావిధిగా వంటచేసెను. అంతనా దేవదాసుడా కోటి బ్రా
హ్మణులను బిలిచి వారి కొఱకు భక్ష్యములతోను నేతితోను గూడిన యన్నము
నిచ్చెను - ౧౨౬ - ఆ బ్రాహ్మణులు భక్ష్యములచేత సన్నముచేతను నేతిచేతను
బరహాన్నముచేతను దృష్టి నొందినవారై యతని కొఱకు జతుర్భద్రతరుండ
వగుమని యాశీర్వచనము చేసిరి - ఇట్లుండిన యా దేవదాసుని కంకణము నప
హరింపఁగోరి యా పెద్దసెటిల వనమనస్సున నాలోచించెను - ౧౨౮ - అప్పుడా
కంకణమునర్పమై యతనింటనుకొంటనారంభించెను అధ్వనినివిని యావై శ్యవః
చతుభయముచేత భృషవడి త్వరితముగా దేవదాసునింటకివచ్చి యా దేవదాసు
నితోనిట్లనెను. ఓ దేవదాసుడా నీవిచ్చినకంకణముమాయంటనర్పమైవలదుగా
ఋణునపెట్టుచున్నది - కాబట్టి దానిఁ ద్వరితముగా మిఁయింటికిఁ దెచ్చుకొమ్మ -
౧౩౦ - నీ కెవ్వమధనముచేతికివచ్చునో యవ్వమనాద్రవ్యమునీవచ్చును అనిచె
ప్పియతడింటికిఁబోయెను అంతదేవదాసుఁడుత్వరిగావై శ్యనింటికిఁబోయిఁ శివుఁ
డిచ్చిన కంకణమునె తిగొని తిరిగి తనయింటికి వచ్చెను తరువాత నా దేవదా
సుఁడు తననేర్చును బ్రసిద్ధిఁబొందింపను నెలలేకయు నదృశమై మిక్కిలి సాగను
గా నుండునటి యొకప్రమును నేసెను - మిక్కిలి సాగనై నటియు జిత్రమై

వదానస్సన్మాశలం । అపఘటం చిత్రమతులం వయతిస్సాంబరంశుభం॥ ౧౩౪॥
 తద్విషయమంబరం చిత్రంరాజి దేశింగవల్లభే । విక్రేతుం స్థాపయమానః దేవదా
 నస్తపోధనాః॥ ౧౩౫॥ వస్తుత్తై స్తథాహాసైః త్రిశతై రున్నతం చతతే
 హాసై ద్వాదశభి వక్త్రప్రమాయామం సుమనోహరం ॥ ౧౩౬ ॥ దృష్ట్వా
 హి వశేజస్సర్వే తస్య వత్త్రస్య భాసురాః । క్రయం ననిశేకాయు రపియో
 గ్యత్వా త్వరమైశితుః॥ ౧౩౭॥ ప్రావశాయ ద్వైశ్యచరః కశ్చిత్ త్రిసోంసుభీ
 ముఃకదా । లోకేత్రయం సువత్త్రస్య మూల్యమిత్యాశయాత్ యదా॥ ౧౩౮॥
 విష్ణుపక్రం తదాగత్య జ్వలత్కలానలోపమం । తస్యైవైశ్యవరస్యాశు తచ్చి
 చ్చేదాం గుత్రయం॥ ౧౩౯॥ ఏతద్వత్త్రం శివేనై వ ధార్మ్యం నాన్యేనభూత
 తే । తస్యా నఘా త్వమాంశ్య ప్రోషుస్సర్వే వశిగ్విరాః ॥ ౧౪౦ ॥ ఇతితే
 హంబపశ్చత్వా దేవదానస్తతస్సుధీః । బిచ్చచ్చివాపవణం కతుకం తద్వ
 త్రప్రమతికోమలం ॥ ౧౪౧ ॥ సదేవదాసోమ్యదులం మనోహరం స్నిగ్ధం విశా
 లంతదనఘటమంబరం । శ్రీకైలవాఘాయమహాభ్యజాయ సమపయామా
 సశివాయభక్తిః ॥ ౧౪౨ ॥ తతశ్చిక్తైలవాఘస్తతేన వస్త్రేణితోషితః । ద
 త్యాశ్చతులం సంపదం సదేవదాసాయసాదరం ॥ ౧౪౩ ॥ ప్రోవాచ భగవాన్

సయావత్త్రము నాదేవదానుఁడు దేశింగ వల్లభుఁడను రాజునొద్ద విక్రయింప
 నుండునో బుష్పలారా ఆదోవతి మున్నూటయిరువదిమూర నిడియఁ బం
 క్రంశమమూలం నెడలుపునుగలది - వర్తలంబఁబుదానిఁజూచి యదివర మేశ్వరు
 నకుఁ దగినదిగనుక దానికి నెలనులిర్పి యిచ్చుచు రె రి - ఒకానొక నై శుక్యఁడౌవత్త్ర
 మువతుమూఁడులోకముల౯కయముగానుండునన్నయభిప్రాయమువలన మూఁడు
 వేళ్ల నగవఱిచెను - అన్నపమంఁడునున్న కాలాన్ని పంటి కాంతిగల విష్ణుపక్ర
 మువచ్చి యావై శ్యక్తేషుని యా మూఁడువేళ్ల నుసరికెను - ౧౩౯ - ఆవత్త్ర
 మునకు నెలనిర్పి యింపఁగూడకుండుటనుజూచి వర్తలంబఁ జీనత్త్రము శివుఁడు
 ధరింపఁ దగిన దేగాని మఱియొక ఁధరింపఁ దగినదిగాదనిరి - ఇట్లు వారందరు
 చెప్పినమాటలని బుద్ధిశాలియయిన యాదేవదానుఁడు మిక్కిలి కోమలమైన
 యావత్త్రమును శివున కర్పణము చేయఁగోరెను - ౧౪౦ - ఆ దేవదానుఁడు
 మృదువై నటియుసాగసె నటియు నాజూకె నటియునిశాలమైనటియు నెలలేని
 యట్టి యావత్త్రమును శ్రీకైలశ్చేత్రమున కధిపతియైన శివునికొఱకు ధ్వజప
 టముగా భక్తితో నమర్పించెను - అంత నాశ్రీకైలేశ్వరుఁ డావత్త్రముచేతనం

నీశః ప్రణతంతం పురస్థితం । దేహ్యాన్నం మమభక్తేభ్యః యథేచ్ఛం దేవదా
 నశః ॥ ౧౪౪ ॥ స్థాపయిత్యా తై వమతం లోకే సర్వమతో త్తమం । కై లా
 సం త్వం సమాగచ్ఛ మమలోకమను తమం ॥ ౧౪౫ ॥ ఇత్యుక్త్యాం తదవధౌ
 శ్రీమూక్ భగవాన్ పార్వతీపతిః । దేవదాన స్తతశ్శ్రీమూక్ గృహమాగత్వ
 నత్యరం ॥ ౧౪౬ ॥ వై శ్యాయ ప్రదదాద్రవ్యం సర్వం దాతవ్యమవయత్ । అ
 న్నంముద్రాప్రతిదిసంతై వేభ్యఃప్రదదాభృశం ॥ ౧౪౭ ॥ అస్యణస్సౌ మహాయో
 గేవస్త్రుదానమను త్తమం । యజ్ఞోపవీతదానంచ శై వేభ్యఃసవకారహా ॥ ౧౪౮ ॥
 ప్రకాశయా మ స లోకే శై వం మతమను త్తమం । శై వమంత్రం శై వదీక్షాం
 శై వపూజాం తక్తై వచ ॥ ౧౪౯ ॥ ఏవం లోకం శై వభూతం దృష్ట్వాదగదు
 నదా । దేశింగవల్లభం శీవ్యం ప్రాసభూపాలశేఖరం ॥ ౧౫౦ ॥ దేశింగవల్లభ
 శ్శ్రీమూక్ స్వీగురుంగృహమాగతం । దృష్ట్వా సంపూజ్యవిధితత్ ప్రవచ్ఛకు
 శలంగురో ॥ ౧౫౧ ॥ తతోజ్ఞాదగదుస్సవ్య కుశలం వినివేద్యసః । రాజానం
 పరివప్రచ్ఛ కుశలం ప్రీతిప్రార్థకం ॥ ౧౫౨ ॥ తతోరాజాన్సక్తుశలం గురవేవిని

తోపవలువలబడినవాడై ప్రీతితో నా దేవదాసునికొఱకు సరిలేనిసంపదనిచ్చి
 నమస్కరించి యదుటనున్న యా దేవదాసునిట్లనెను - ఓ దేవదాసుడా నాభక్తు
 లకుయధేచ్ఛముగా నన్న దానముచేయుము - లోకమున సమ సమతములలో
 నెక్కుడై న్నశై వమతమును నిలుకడవఱిచి నీవు సర్వోత్తమమైన శై లానము
 నకురమ్ము - ౧౪౪ - ఇట్లుచెప్పి భగవంతుడైన పార్వతీపతి యంతథాన
 ముగొండెను - అంత శ్రీమంతిండై న దేవదాసుడు త్వరితముగా నింటికివ
 చ్చి వై శ్యనికొఱికివలసిన భనమంతయునిచ్చెను - నిత్యము శై వులోఁగకు సం
 తోషముతో నన్న దానముచేయుచుండెను - పిమ్మట నాయోగసంపన్నుడైన
 దేవదాసుడు ఋణములఁ దీర్చికోన్నవాడై శై వులోఁగకు తత్తమమైన య
 న్న దానమును యజ్ఞోపవీతదానమును జేసెను - లోకమునను త్తమమైన శై వ
 మతమును శై వపూజను శై వమంత్రమును శై వదీక్షను బ్రకాశింపఁజేసెను - ఈ
 ప్రకారము లోకమంతయు శై వమయమవుటనుజూచి యవ్యుడు జ్ఞాదగదువు
 తనకుశిష్యుడై నటియు రాజశ్రేష్ఠుడైన దేశింగవల్లభుని తావునకువచ్చెను -
 ౧౫౦ - అప్పుడు శ్రీమంతిండైన దేశింగవల్లభుడు తమయింటికివచ్చిన తమగు
 రువునుజూచి శాస్త్రురీతిగాఁ బూజచేసి యాయన డ్దేమమనునడిగెను - అంత
 నాజ్ఞాదగదువు తనకుశలమును రాజానకుఁజెప్పి ప్రీతితో నతనిడ్దేమమనునడి

వేద్యుఁడు | అబ్రహీతం మహాప్రజం మధురంవచనంతదా || ౧౫3 || అహంబాధ
గరోపాదః పశ్చి శై వీమమస్రియా | తాంగత్వాబోధయాశుత్వంబాధాచార
మమ తమం || ౧౫౪ || తథేత్యుక్త్యా బాధగురుః తాంరాజ మహిషీంతదా |
ప్రాప్యసౌబోధయామూన చాద్దాచారమును తమం || ౧౫౫ || సంగమాంబా
రాజపత్నీబాధాచారంనిశమ్యతం | తదాబాధగురుంప్రోచే సాపహసంశుచి
తా || ౧౫౬ || అపౌనాన దురుణా దేవదాసేనతుమహాతనా | బాధాః ఖలు
జితాఃపూర్వం రామలింగేశ సన్నిధౌ || ౧౫౭ || తదైవ బాధాస్స క్లేపి శైవా
భూతా ఇతిధ్వనిః | సగతఃరిం బాధగురో తవకణౌమహానసా || ౧౫౮ || త
దాసీంమహాబాహ్నుర్య మభూత్ బాధగురోశ్శ్రేణు | రామలింగేశ్వరస్సాత్మాత్
ప్రోవాచమధురంవచః || ౧౫౯ || శ్రవ్యేత్పు బాధబృంధేషు శివోహం సర్వ
గోమహాత్ | పరమః తాము క్షిదాతా జ్ఞానరూపీతి చానకృత్ || ౧౬౦ || ఇ
త్యదుత్తంమహావాక్యంశివస్యానందరూపిణః | సగతంకింబాధగురోతవశో
త్రపథంభవి || ౧౬౧ || ఇత్యుక్తంరాజపత్న్యాన శుత్రాబాధగురువచః |

గెను - అంతరాజాతసకలమును గురువుకొఱకుఁ దెలిపి మిక్కిలితెలిసిన యా
గురువుతో నవ్వును మధురమై నమాట యొకటిచెప్పెను - ఓబాధగురుఁడా నే
నబాధుఁడను నాస్రియభార్య శైవురాలు నీవు తస్మింతిమగాఁబోయి యాపె
కు తమమైన యీబాధాచారము నుపదేశించుము - అనిరాజుచెప్పఁగానాచా
ధగురువశ్చకానిమని యతనిభార్య దగ్గరికిఁబోయి యాపెకాచాద్దాచారమును
బోధించెను - ౧౫౪ - అప్పుడా రాజుభార్యయైన సంగమ యతఁడు చెప్పిన
బాధాచారమునువిని తెల్లనిచిరునగవుగలచై పరిహాసముతోఁ గూడనాబాధగు
రువుతోనిట్లనెనఁటిపౌనాపూర్వః మాగురువైనదేవ సుఁడురామలింగస్యా
మిసన్నిధానమందు బాధులనుజయించెనుగదా - అప్పుడేబాధులందఱు శైవు
లైరినిప్రసిద్ధి కృప్రసిద్ధి నీచెవునఁబడలేదా - యేమి - అప్పుడు మిక్కిలివీరింతకలిగె
నుచెప్పెదనువినుమో బాధగురువా రామలింగేశ్వరుఁడు తానై బాధులందఱు
వినుచుండఁగా నేను పరమాత్మను సర్వమును బొందియుండు శివుడనుము కీని
చ్చువాడఁనుజ్ఞానస్వరూపుఁడననియిట్లుపలుమాఱుమధురముగమాటలాడెను -
౧౬౦ - ఈప్రకార మానందరూపుడైన శివుడుచెప్పినమాట నీచెవియందుఁ
బడలేదా యేమి బాధగురు - అని యారాజుభార్యచెప్పఁగా నామాటవినియా
బాధగురువా సమాచారమంతయు నారాజుదగ్గరికిఁబోయి యతనికొదెలిపెను

రాజస్యమివాపమాగత్యసర్వసైత్రిన్యవేదయత్ ॥ ౧౬౨ ॥ తతస్సరాజాగురు
ణా సాకం దేశింగవల్లభః । ఆలోచ్యభార్యా మానీయ్య ప్రోవాప మధురంవ
చః ॥ ౧౬౩ ॥ తద్దధురోమధురోశ్చాపి పరీతూక్రియతేమయా । సర్వజ్ఞ త్వే
ప్రియేపత్ని యదిజేతా గురు సవ ॥ ౧౬౪ ॥ తదానీం మద్గురు శైవ్యోభవి
ష్యతిససంశయః । యదిజేతా మమగురుః శార్దూభవతుతేగురుః ॥ ౧౬౫ ॥ ఇతి
రాజ్ఞోవచశ్చుత్వా సర్వలోక సుసంమతం । తథేకస్యంగీచకారాశు సారాజమ
హిక్ష్త తదా ॥ ౧౬౬ ॥ తతోరాజా దేవదాసం ఆహూయ సమహామతిం । సం
మాన్యవిధిష్యక్త్వా వాపమూచే చతన్త్రతి ॥ ౧౬౭ ॥ అయంశార్దూ గురువి
ద్యాఽఆగతోస్తిమమాంతికం । త్వంతు శైవగురుఃప్రాజఃఆహూతోసీమయా
తతః ॥ ౧౬౮ ॥ త్వం గురుమహాభార్యాయాః మమశార్దూగురుగురుః । సర్వ
జ్ఞ త్వేపియవయోః పరీతూక్రియతేమయా ॥ ౧౬౯ ॥ త్వం వైతత్ర పరీతూయాం
యదిజేతాసీమద్గురుం । తదాసశైవోభవతు నాత్రకార్యా విచారణా ॥ ౧౭౦ ॥
యదిత్వాం మద్గురు జేతా పరీతూయాంతు తత్రసః । శార్దూభవ తదానీం
త్వం నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౧౭౧ ॥ ఇతిరాజ్ఞో వచస్సంగీచక్రతుస్తాశ్చ
వపి । దేవదాసోహృద్గురుః పరస్పరజిగీషయా ॥ ౧౭౨ ॥ తతోరాజా సమా

అంతనాదేశింగవల్లభుడనురాజు గురువుతోడ నాలోచించి పెండ్లమును విలిపిం
చి మధురమైనమాటల యొకటి చెప్పెను - ఓనాస్రియరాలైన పెండ్లామా న
నుసేగురువును సర్వజ్ఞుడెవడోయని పరీక్ష చేసెదను నీగురువు జయించెనా
నాగురువు శైవుఁడుకాఁగలఁడు నాగురువుజయించెనా నీగురువు శౌదుఁడుకా
వలయును - ౧౬౫ - ఈవ్రకార మందఱోవృద్ధగిస యారాజు మాటనువిని
యతని పెండ్లము త్వరితముగా నక్రయనియంగీకరించెను - అంతనారాజు మి
క్కిలిబుద్ధిమంతుడైన దేవదాసునిరప్పించి విధివ్రకారము మర్యాదచేసి యత
నితోనిట్లనెను- ఇతఁడుహృద్దగురువు నాదగ్గరికి వచ్చియున్నాఁడు నీవుశైవగురు
వును తెలిసినవాడవునుగనుక నిన్ను బిలిపించితిని - నీవునాభార్యకు గురుడవు
నాకు శార్దూగురువు గురువు మీయిద్దఱలో సర్వజ్ఞుడెవడోయని నేనుపరీక్ష
చేసెదను - నీవాపరీక్షయందు జయించితివా యంతట నాగురువు శైవుఁడుగు
ను సం దేహింపఁబనిలేదు - ౧౭౦ - ఆపరీక్షయందు నిన్నునాగురువుజయించె
నా యస్సను నీవుతన్నక శౌదుఁడువు కావలయును - అనియిట్లారాజుచెప్పఁగా
నామాటలను వారిద్దరు నొకనినొకఁడు గెలువవలయునను కోరికచేత సంగీకరిం

నీయః పుటమం తది- లేశయం । నిధాయచ్చాదితముఖం సభాయాం వాక్యమ
 బ్రవీత్ ॥ ౧౭౩ ॥ హేదేవదాస హేభాద్రగురోపూజ్యోయవాం సతాం । కో
 వాఘటాం తర్వత్యా- నే బూతం సర్వజమానినా ॥ ౧౭౪ ॥ ఇతిభూపాల
 వచనం శ్రుత్వా ఛాదగురుస్తదా । సర్వోఘటాం తర్వత్యా- నే ఇత్యువాచ
 మహీసతిం ॥ ౧౭౫ ॥ అభభాదగురోవా- క్యం తిరస్కృత్య మహామతిః । దేవ
 దాసోమహీపాలం ఊచే వచనమ్ద్యుతం ॥ ౧౭౬ ॥ శివోఘటాం తర్వత్యా- నే
 నాగాభరణభూషితః । సర్వవ్యాపీసర్వహాపీ సర్వేషాం ముక్తిదాయకః ॥ ౧౭౭ ॥
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దేవదాసస్య భూమిపః । ముఖం నిభి- ద్య తస్మాశు
 ఘటస్యసకుతూహలః ॥ ౧౭౮ ॥ తదంతర్వతి- నం దేవం నాగాభరణభూషితం ।
 శివమూలోకయామాస మహాశ్చర్యసమన్వితః ॥ ౧౭౯ ॥ తతోభాదగురుం
 రాజా శిష్యవర్త సమన్వితం । ఊవాచతాం తం సభయం గర్వితూన్య మథో
 ముఖం ॥ ౧౮౦ ॥ జతోసిత్వం భాద్రగురో దేవదాసేన సాంప్రతం । శివదీక్షాం
 లింగదీక్షాం తస్మాత్సంప్రాప్తు మహా- సి ॥ ౧౮౧ ॥ ఇత్యుక్తో భూభృతాతే

చిరి - అంతనారాజోక కుండనుదెప్పించి దానిలోపల పామునుంచి యాకుండ
 మూతికన్నపెట్టి సభయందొక ఘట చెప్పెను - ఓదేవదాసుడా ఓబాదగు
 రుడా మీరిద్దఱునత్పురుషులకు బూజ్యులరు సర్వజులని తలచుకొనియెడివా
 మరలు - ఈకుండలోపల నేదియన్నదిచెప్పెను - ౧౭౪ - ఈవ్రకారము రా
 జాచెప్పినమాటవిని యవ్యశబాదగురువు రాజుతో ఘటములోపల నున్నది స
 ర్వుమని చెప్పెను - అంతట మిక్కిలి బుద్ధిమంతుడైన దేవ : నుండా బాదగు
 రువుమాటను దిరస్కరించి రాజుతో నాశ్చర్యకరమైన మాట యొకటిచెప్పెను -
 సర్వుమును వ్యాపించియుండునట్టియు సర్వసర్వహా- న్త సతీయు నందఱకుండు
 ముక్తిచ్చువాడైన శివుండు సర్వహాపములై న భూషణములచేత నలంకరింపఁ
 బడినవాడై ఘటములోపల నున్నాఁడు - ఇట్లా దేవదాసుండుచెప్పినమాట
 వినిరాజుకొత్తూహలముతోఁ గూడినవాడై త్వరితముగా నాకుండమూతికట
 నువిడిచి దానిలోపల నాగాభరణములచేత నలంకరింపఁబడినవాడై శివుని
 మిక్కిలి యాశ్చర్యముతోడజూచెను - అంతనారాజు శిష్యసమూహముతోఁ
 గూడియున్నట్టియుమోమువాడినట్టియు భయముతోఁ గూడినట్టియుండలవంచి
 కొన్నట్టి బాదగురువునుగొప్పయిటనెను - ౧౮౦ - ఓబాదగురువా నీవిష్యమ
 దేవదాసునిచేత గలువఁబడినవాడైనైతివి గనుక శివదీక్షనులింగదీక్షను భాం

న తదాబౌధగదుస్వయం । ప్రణమ్య దేవదాసంతం భక్తిపూర్వమయావత ॥
 ౧౮౨ ॥ భోదేవదాస సర్వజ సర్వలోక సుపూజిత । విధేహిమేలింగదీతాం శి
 వదీతాం సాం ప్రతం ॥ ౧౮౩ ॥ మచ్చిష్ట్యాణాం స ర్వేషాం రాజ శౌన్దర్య
 మహత్యనః । వేదాగమోక్తవిధినా ముక్తికాంతా ప్రదాయినీ ॥ ౧౮౪ ॥
 ఇతిసం ప్రాశ్నిత సేవ దేవదాస శ్చిప్రపితయః । శివదీతాం లింగదీతాం సర్వే
 షామకరోత్తదా ॥ ౧౮౫ ॥ శైవసంపాక్షతంతంతం సర్వేషామపదిశ్యచ ।
 శివపూజాంచదివిధివత్ భోధయిత్వాతతఃపరం ॥ ౧౮౬ ॥ నద్యోజాతంమహాదే
 వం ఘటాంతసం శివంహరం । అమోదపురమానీయ స్థావయిత్వా యథావి
 ధి ॥ ౧౮౭ ॥ పూజయామానవేదోక్తైః మంత్రైభిః క్రితమన్వితః । దేవదాసో
 మహాప్రాజః శిష్యవగః సమస్కృతః ॥ ౧౮౮ ॥ తతఃకల్యాణసగరం దేవదా
 సఃపవద్యనః । తత్రభూసంజగదేవం దదశః తవతాంపరం ॥ ౧౮౯ ॥ జగదేవ
 స్సమాలోక్య స్వగురుంగృహమాగతం । సంపూజ్యవిధివత్ ధీమాః అననేన
 స్వ్యవేశయత్ ॥ ౧౯౦ ॥ యథావత్పూజిత సేవ దేవదాసోమహామతిః । జగదే

దవలయను - ఈప్రకారము రాజాచెప్పఁగానే యాబౌధగదు వచ్చును తాను
 భక్తిపూర్వకముగా నాదేవదాసునకు మ్రొక్కి యతనిని యాచించెను - ఓ స
 ర్వము తెలిసిన దేవదాసుడా నమ సలోకములందుఁ బూజింపఁ బడీవా
 డా యిచ్చును నాకును నాశిష్యులకును మహానుభావుడైన యీరాజునకును
 మోక్షమునిచ్చునటి శివదీక్షనులింగదీక్షను వేదములయందునాగమములయం
 దునుజెప్పఁబడిన ప్రకారము చేయుము - అనియితఁడు ప్రార్థింపఁగా నచ్చును
 శివునకుఁ బ్రయుక్తైన దేవదాసుఁ డందఱు శివదీక్షను లింగదీక్షనుజేసెను -
 ౧౮౫ - శివసంపాక్షరీమంత్రము నందఱు కువదేశించి పిమ్మట శివపూజను విధి
 ప్రకారముభోగించి యస్పృశా ఘటములో నవతరించియున్న యామహా దేవ
 స్వామి నామోద పటాణమునకుఁ జెచ్చి విధి ప్రకారము ప్రతిష్ఠ చేయించి శి
 ష్యబృందములచేత మ్రొక్కులు గొనుచున్న యీ దేవ దాసుఁడు భక్తిలో
 వేదోక్తములైన మంత్రములు చెప్పి పూజ చేసెను - ౧౮౮ -
 అంత నాదేవదాసుఁడు కల్యాణపటాణమునకువచ్చి యక్కడ తనము చేయువా
 రిలో శ్రేష్ఠుడైన జగదేవరాజునుజూచెను - అంతనాబుద్ధిమంతుడైన యాజ
 గదేవ్రుఁడు తన యింటకి వచ్చిన తనగురువునుజూచి శాస్త్రప్రకారము పూజ
 చేసి పీటమీఁదఁబూర్చుండఁజేల్చెను - ౧౯౦ - అతనిచేత విధిప్రకారముపూజింప

వస్యసర్వేషాం పౌరాణాంచయథావిధి || ౧౮౧ || శివదీక్షాం లింగదీక్షాంచ
కారవిధిపత్తదా | శైవపంచాక్షరంమంత్రంధర కామూఢ-మోక్షదం || ౧౮౨ ||
శివపూజాంచమహాతీం ముక్తిసాంరాజ్యదాయినీం | ఉపాదితత్సర్వేషాం పౌ
రాణాంచయథావిధి || ౧౮౩ || అథామోదశపురంప్రాప్య భార్యయాపూజితస్స
ధీః | స్వపుత్రసోపనయనం ఏకోరామస్య ధీమతః || ౧౮౪ || అకరోదేవదాస
స్సః బంధువర సమన్వితః | అంచంచ ప్రదదాభూరి దక్షిణాంచముదాన్వితః ||
౧౮౫ || వస్త్రయజ్ఞోపవీతాని ష్టామూఢేవిధానిచ | విద్యధిక్తైః పవిత్రేభ్యః
శైవేభ్యస్త్రయథామతి || ౧౮౬ || అనంతరంస్వపుత్రస్య ఏకోరామస్య దీమ
తః | వివాహంకారయూమాస దేవదాసోమహాక్షనుధీః || ౧౮౭ || తదాకైలా
సవాసీశః శివసాక్షా దుమాపతిః | ఆయరూకా దేవదాసస్య గృహం పరమశో
భనం || ౧౮౮ || శివంద్రష్టాస్తేదేవదాసః భార్యయాస్సహితశ్శృచిః | ఆపూజయన్
మహాదేవం యథావిధిమహేశ్వరం || ౧౮౯ || పూజతోదేవదాసేన శివభక్తా
తిభంజనః | ఉవాచ మధురం వాక్యం ఆదిమధ్యాంతపజితః || ౨౦౦ || దేవ
దాసత్వయా సర్వం జగచ్ఛైవమతం కృతం | ఇతఃపరం జనివ్యంతే యేజనా

బడినయూదేవదాసుఁ డాజగ్గదేవరాజునకు నతనిపట్టణమందుండుబంధులకును వి
ధిప్రకారము శివదీక్షనులింగదీక్షను చేయించెను - మఱియు నతఁడువారికి భరా
గ కామమోక్షములనిచ్చునట్టిశివపంచాక్షరీమంత్రమును మోక్షసామ్రాజ్యము
నిచ్చునట్టి శివపూజనుపదేశించెను - అంత నా దేవదాసుఁ డామోదపట్టణము
నకువచ్చి భార్యచేతఁబూజింపఁబడినవాఁడై తనబంధుపులతోఁ గూడుకొని తన
పుత్రుడై సరామునకువనయనముచేసి బ్రాహ్మణులకన్న మునుభూరిదక్షిణనిచ్చె
ను - మఱియుఁ బండితులుగానున్న శైవబ్రాహ్మణులకొఱకును శైవులకొఱకును
మంచిశ్రేష్ఠములై ననన్తములనుయజ్ఞోపవీతములనిచ్చెను - ౧౮౬ - తరువాత
మిక్కిలిబుద్ధిశాలియైన దేవ సుఁడుతనకొడుకు న యారామునకువివాహముచే
యించెను - అప్పుడు కైలాసమున నున్న టి పార్వతీపతియైన శివుఁడు మిక్కిలి
మంగళమైన యూదేవదాసునింటికివచ్చెను - అప్పుడుదేవ సుఁడాశిపునిజూచి
తనభార్యతోఁ గూడినవాఁడై యామహేశ్వరని విధిప్రకారముపూజించెను -
ఆదిమధ్యాంతములలోపట్టియు భక్తులయాతులనుబోగొట్టునట్టియాశిపుఁడ
తనిచేతఁబూజింపఁబడినవాఁడై మధురమైనమాట యొకటిచెప్పెను - ౨౦౦ -
ఓ దేవదాసుఁడా సీప్రజగత్తంతయు శైవమతము వ్యాపింపఁజేసితివి - ఓయి

భువిపుత్రక ॥ ౨౦౧ ॥ తేషాంజనానాంసర్వేషాం గురుస్థానేభిహేచయ । తవ
పుత్రంవహాభాగం యోగోరామం దయానిధి ॥ ౨౦౨ ॥ ఏకోరామస్య తనయో
రుద్రాఖ్య స్సంభవిష్యతి ॥ రుద్రస్య తనయశ్శ్రీమహా కాలసేనో భవిష్యతి ॥
౨౦౩ ॥ రుద్రస్య కాలసేనస్య పోభయోబ్రహ్మహిమిత్వాః । కంఠ్యాభార్యా
భవిష్యంతీ త్సుక్వాసోతరథాత్ శివః ॥ ౨౦౪ ॥ తతస్స దేవదాసస్సు పుత్రం
సర్వగుణాన్వితం । ధీక్ష్యతే వగురుస్థానే వ్యాభిషిక్తంచకారవై ॥ ౨౦౫ ॥ ఈ
శ్వరోక్త ప్రకారేణ సర్వం కృత్యామహితతే । భార్యయా సహితశ్శ్రీమహా
దేవదాసో మహామతిః ॥ ౨౦౬ ॥ శివంహృదిసదాధ్యాయశివంహృదిసమర్చ
యత్ ॥ శివంసంకీర్తయత్ దేవం శివసాయుజ్యమానసః ॥ ౨౦౭ ॥ శీదేవదా
సమాహత్యం యేశ్యన్వంతివంతిచ । తేషాంచేటిభవేన్నృసం మహాలక్ష్మీ
స్సదాగృహే ॥ ౨౦౮ ॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మకృతే - బ్రహ్మాండపురాణే - ఉత్తరఖండే -
దేవాంగచరితే - దేవదాసావతారకథాపరిపూర్ణినామాస్తావంతిశోధ్యాయః.

అథామోదపురేశస్య దేవదాసతనూభవః । విరూపాక్షస్యతనయోరు
ద్రోభూదుగ్రవిక్రమః ॥ ౧ ॥ విరూపాక్షో మహాబాహు స్సప్తపుత్రం రుద్రమా

కుమారుఁడా ఇతేమీ దనైవరుజగత్తునందు పుట్టుదురో వారికందఱకుగురుపు
గానుండునట్లు దయానిధియైన యిహికోమకగు నేకోరాముని నభిషేకముచే
యుముకోరామునకురుద్రుఁడనుకోమకుపుట్టును రుద్రునకుఁగ్రీమంతుఁడైనకా
లసేనుమపుట్టును రుద్రునకు కాలసేనునకును బ్రహ్మనిరీతకన్యలుభార్యలగుదు
రుఅనిచెప్పియాశివుఁడంతరావమునొందెను . అంతనా దేవదాసుఁడన్నిగుణము
లతోనొప్పియున్న తనకోమకునుజూచి శైపుగానతనినభిషిక్తునిఁజేసెను-౨౦౫-
ఆదేవదాసుఁడుభూలోకమందంతయుసీశ్వరుఁడుచెప్పినప్రకారముచేసినతనభార్య
తోఁగూడుకొనిమనస్సుననెల్లస్వమశ్చిప్రనిధ్యానముచేయుచు మనస్సుననేయత
నింబూజించుచు నోటను శివనామకీర్తనముచేయుచు శివసాయుజ్యము నొం
దెను - ఈ దేవదాసుని మాహాత్యమును జదివినవారికి విన్నవారికి మహాలక్ష్మీ
వారింటి పనికితైగా నుండును - ఇది బ్రహ్మస్వరూపమైన బ్రహ్మాండపురా
ణమునను త్తరఖండమున దేవాంగచరితమున దేవదాసారవతారకథాపరిపూర్ణి
యన్నది యిరువదియెనిమిదవ యధ్యాయము.

సూతుఁడువివేచికథనాబుషులకుఁజెప్పచున్నాఁడు- తరువాతనాయూ
మోదవటరామునకుఁబ్రభువైన దేవదాసునికోమకగు విరూపాక్షునకు మిక్కిలి

దరాత్ | అభిషిష్య గురోఃపీతే సయయాత్రిదశాలయం || 21 || అథ ద్రుద్రోమ
 హాబాహుః పాలయత్ శిష్యబృందకం | వేత్వావస్థాగి రంమన్యాగి వితరం
 నాన్ సభూతతే || 3 || ఈశ్వరాజానుసారేణ సకన్యాం బ్రహ్మ నిమిత్తాం
 ఉపయేషేవిధానేన రుద్ర ఆమోదరాట్నయం || 4 || సతస్యాం జనయామా
 సతసయం దీప్తవచనం కాలసేనాభిధం పుత్రం సర్వలక్షణసంయుతం || 5 ||
 త్రిలింగా వింశతేపుత్రం దుగ్ధాం నామనామతః | సోమనాథస్యైవస్య
 సురూపాం సక్యవాదినః || 6 || రుద్రో వివాహమకరో త్కాలసేనస్యైవైతః
 రుద్రాత్తజః కాలసేన ఆమోద పాలయత్ పురం || 7 || వస్థాగిణికల్పయిత్వా
 చనశ్చేషాం వ్యతరత్ప్రభుః | తస్యపాల యతఃపశ్యంతీం వస్త్రపాతంః పశాజ
 సః || 8 || కాలసేనస్యచింతాభూ దత్త్యథ మనవత్యతః | పుత్రకామోమహా
 తేజాః కాలసేనోమహాబలః || 9 || బ్రహ్మకన్యాం మితాతాయానారీఃదశశతం ద్వి
 జాః | తథాపితస్యభార్యాయాన్వైకస్యానితనయోభవత్ || 10 || అపనత్యత్స్వ

పరాక్రమముగల రుద్రుడనుకొమకుకలిగెను - 1 - మిక్కిలిభుజబలముగలయా
 విరూపాక్షుఁడు తనకొమకగురుద్రునిబ్రీతితోఁ దనరాజ్యమందు గురువుగాఁబ
 టాభిషేకముచేసి తానుస్వర్ణముబొందెను - 2 - పిమ్మట మిక్కిలిభుజబలము
 గలయూరుద్రుఁడుతమమయినశిష్యసమూహమునుబాలించుచుండదలములగు
 వస్త్రములనునేసి భూమియందలి జనులకందఱుకొచ్చుచుండెను - 3 - ఆమోదప
 టలమునకుఁ బ్రభువై స యూరుద్రుఁడు ఈశ్వరాజుచేత బ్రహ్మ నిమిత్తంచిన క
 న్యను దాను శాస్త్రోక్తివిధిప్రకారము పెండియాడెను - 4 - అతఁడొపైయం
 దుఁబ్రకాశించిన వర్చస్సు గలిగి సమస్త శుభలక్షణములతోఁ గూడియున్న
 కాశసేనుడెను కొమకును బుట్టించెను - 5 - త్రిలింగదేశమునకుఁ బ్రభువై
 నటియునిజమువలకునటి సోమనాథుడెను వై పునియొక్క కూతురగునటియు
 మంచిరూపముగలయట్టిదుర్గయను కన్యకనుదీసి యూరుద్రుడు కాశసేనునకు
 వివాహముచేయించెను అంతనూరుద్రునికొమకగునటియుఁ బ్రభువగునటి కాశ
 సేనుఁ డామోదపటలమును బాలించుచు వస్త్రములనేసి యందఱుకొనిచ్చెను.
 వస్త్రములనిచ్చునటియు మిక్కిలిపరాక్రమముగలయట్టియు భూమినిఁ బాలిం
 చుచున్నట్టి యాకాశసేనునకు విడ్డలలేమివలన మిక్కిలి చింతగలిగెను - మిక్కి
 లిబలవంతుడైన యాకాశసేనుఁడుపుత్రులఁగోరువాడై పూనికతో బ్రహ్మ
 మాతెలు సేమారు స్త్రీలను పెండియాడెనోయి బ్రాహ్మణులారా - అక్షునత

దుఃఖేన జాయాసుపబహువ్యపి । కాలసేనశ్శివం దేవ మర్చయామాసయత్న్వ
తః॥౧౧॥ శివధ్యానపరోనిత్యంశివభక్తిపరాయణః । నిశ్చలోనియతావళిః పూ
జయామాసశంకరం॥ ౧౨॥ తతసుషో మహాదేవ శివ సద్వ్యభూజయా । ద
దా దశసహస్రాశీ పుత్రానస్య ద్విజోత్తమాః ॥ ౧౩ ॥ ప్రసాదేన తతిశృంభో స్స
కాశస్సగలేశ్వరః । పుత్రాంశ్చ దశసాహస్రాః ప్రావ్యహర్ష ముపాగమత్ ॥
౧౪॥ కాశసేనస్య పుత్రాణాం తేషాం నామానికానిచిత్ । మయాన్యతేయ
థానంఖ్యం శ్రుణుభ్య మృషిపుంగవాః ॥ ౧౫ ॥ ప్రథమో రూపసేనశ్చ భద్ర
సేన స్వసంతరః । సత్యసేన శ్చిత్రసేన స్సృషేణో యజ సేనకః॥ ౧౬ ॥ నేనా
బిందుర్యజబిందు స్త్ర్యణబిందు జటాధరః । జయవాక్ జయశీలశ్చ జయబిం
దుజ్జితేంద్రియః॥ ౧౭॥ సత్యవ్రత స్సత్యవాదీ సుందరాంగ స్త్రిలోచనః । సాం
బస్సూర స్వతశ్చైత్ర స్సర్వజ్ఞ స్సర్వభావకః ॥ ౧౮ ॥ సంవిదాన స్సప్రహర
స్సమగ్రస్సత్యభాషణః । సహసస్సాహసీచైవ సహస్వా నుముఖ స్తథా॥ ౧౯ ॥
సురానందశ్చ సులభ స్సుందర స్సుందరీప్రియః । శతానంద శృంభుదేవ శృంకర

నికొకభార్యయంచైవను గొఱుకుపుట్టఁజాయెను॥౧౦- పెక్కు భార్యలయందును
బిడ్డలలేమివలన గలిగిన దుఃఖముతో నాకాశసేనఁడు మిక్కిలియత్నముచేత
సాంబశిపునిఁబూజించెను॥౧౧- ఎల్లస్వఱుశిపునిధ్యానముచేయుటయందాసక్తు
డై శివభక్తియందుదృఢభక్తిగలవాడై సీరిమెనమనస్సుగలవాడై యూహణ
నియమముచేసికొని శివునిఁబూజించెను॥౧౨- తరువాత దొడ్డదేవుడగు గా
సాంబశిపుఁడతనిదృఢభక్తితోడిపూజచేత సంతోషపడినవాడై యతనికిఁబది
వేలకొఱుకుల నిచ్చెనోయి బ్రాహ్మణోత్తములారా - ౧౩ - తరువాత నాసగ
రనాథుఁడగుకాళుఁడు సాంబశిపుని యనుగ్రహమువలనఁ బదివేలకొఱుకులను
బొందిసంతోషపడెను - ౧౪ - ఆకాశసేనునికొఱుకులవేళ్లలోఁ గొన్నిటి నేనువ
రుసగాఁ జెప్పెదను చినుంఁడోయి ఋషులారా - ౧౫ - మొవటివాఁడు రూప
సేనుఁ డతనిపిమ్మటివాఁడు భద్రసేనుఁడు - మఱియు సత్యసేనుఁడు చిత్రసేనుఁ
డు సుషేనుఁడు యజ సేనుఁడు - నేనాబిందుపు యజబిందుపు త్త్రణబిందుపు జ
టాధరుఁడు - జయవంతుఁడు జయశీలుఁడు జయబిందుపు జితేంద్రియఁడు స
త్యవ్రతుఁడు సత్యవాదిసుందరాంగుడు త్రిలోచనుఁడు సాంబుఁడు శారన్యతుఁ
డుచైత్రుఁడు సర్వజ్ఞుడు సర్వభావకుఁడు - సంవిదానుఁడు సప్రహరఁడు సమ
గ్రుఁడు సత్యభాషణుఁడు సహసం సాహసి సహస్యంతుఁడు సుముఖుఁడు సు

శ్శివదశః॥ ౨౦॥ ఇత్యాద్యాదశ సాహసాః కాలసేనస్య సందనాః । తత
 సేషాం కాలసేనః పుత్రాణామృషిపుంగవై ॥ ౨౧॥ కారయితోష్ఠసయసం
 విద్యాశ్చాప్త్యాసయ తతః॥ తేషాం వివాహా మకరో సురూపా బ్రహ్మకన్యకాః॥
 ౨౨॥ కాలసేనస్య క్షేపాంపుత్రాణాంకాలవవచ । కాశసేనస్య పుత్రాణాం యై
 స్సంస్కార మకారయత్ ॥ ౨౩॥ మన్వాదయస్య తేతేషాం కూటస్థాశ్చాభవత్
 ద్విజాః । తేపుత్రాశ్చాస్మి మన్వాది ఋషిగోత్ర ప్రశ్నదతః ॥ ౨౪॥ అన్యోన్యం
 పుత్రికాదాన స్వీకారాహృత్యమామయః । కాశసేనో మహాబాహుః స్సన్
 పుత్రం జ్యేష్ఠమూదరాత్ ॥ ౨౫॥ హువసేనంగురోస్థానే స్థాపయామూసవై త
 తః । హువసేనోతి వీర్యశ్చ పాలయత్ గురుపీఠకం ॥ ౨౬॥ సభాత్రిత్వకశ్చన్
 స్త్రాణి వితతారజనాలయే । కాశసేనశ్చిరంపుత్రైకామోదం పాలయన్పురం॥
 ౨౭॥ సస్త్రాణివాపయత్ రాజా సుఖమూపద్యితోత్తమాః । పురేధపరితాణాభ్యే
 శాలివాహనసందనః ॥ ౨౮॥ అనన్యసుంధరామూ స శక్తివా మమహాబలః ।

రానందుఁడు సులభుఁడు నుందరుఁడు నుందరీప్రియుఁడు శతానందుఁడు శంభుదే
 వుఁడు శంకరుఁడు శివదర్శనుఁడు- ౨౦ - వీరు మొదలగువారుపది వేపురాకాలనే
 నువకుఁ గొనుకులు- తరువాతఁ గాలసేనుఁ డాగొనుకులకు ఋషిశ్రేష్ఠులచేత
 నువనయనముచేయించి యంతవారి నకలవిద్యులఁ జదివించెను బ్రహ్మచేర్కిం
 బశివకన్యకలనుడెచ్చి యాకాలసేనుఁడు యోగ్యమైనకాలమందేగొనుకులకువి
 వాహముచేసెను - ఆకాశసేనుఁడు గొనుకుల కెవరిచేత నువనయనముచేయిం
 చెననో - ౨౩ - మనువు మొదలగువారందరు వాగొనుకులకుఁ గూటసులై రోయి
 బ్రాహ్మణులారా అగొనుకులును మనువు మొదలగుఋషుల గోత్రశ్శదములన
 నొకరొకరికఁగూతులనిచ్చుటకునుబుచ్చిగొనుకునుయోగ్యతనుబొందిరి- అం
 తరాకాలసేనమహారాజుతన పెద్దగొనుక గురూవసేనుని బ్రీతివలన వీరశైవులకు
 గురువై యుండమని బట్టాభిషేకముచేసి స్థాపించెను అంత మిక్కిలివరాక్రమ
 ముగలయాహువసేనుఁడు తన భూమిని బాలించుచుఁ దనతమ్ములతోఁ గూడినవా
 డై న శ్రుములనునేసి జనప్రసంతుమం దిచ్చుచుండెను - కాశసేనుఁడు బహు
 కాలముగొనుకులతో నామోదపట్టణమునుబాలించుచువ శ్రుములనిప్పించుచు
 సుఖమును బొందెనోయి బ్రాహ్మణోత్తములారా - ౨౪ - పిమ్మటఁబరితాణమ
 నుపటణమందు శాలివాహనునిగొనుకు మిక్కిలిబలవంతుఁడు శక్తియునువాఁడు
 భూమిని బాలించుచుండెను - అపట్టణమందు సోమశర యనివేదములఁ గడవ

తత్పురే సోమశర్వాభ్యో బ్రాహ్మణో వేదపారగః ॥ ౨౯ ॥ జగముసోనపత్య
త్యాత్కులసిద్ధవటంతతః । తత్రసర్వైః పూజ్యమాన శ్చంద్రమాళీశ్వరీభ్య
యా ॥ ౩౦ ॥ పరాదదానస్స కేవలః । చంద్రో కంకరస్సయః । భిక్షాశనః
పురేతస్మిన్ సోమశర్వాద్విజ్ఞో తమాః ॥ ౩౧ ॥ పుత్రానీనవతేనిత్యం చంద్రమా
ళీశ్వరంద్విజాః । అనిశం చంద్రమాళీశ స్థాయే పూజయన్ తాశివం ॥ ౩౨ ॥ న
తతేతేతం సోమశర్వాశేతే తత్రైవవేనిశి । పుత్రానీ ధనపాలాభ్యో వశస్సిద్ధ
వటంతతః ॥ ౩౩ ॥ ఆగత బహుభీరత్తై శ్చంద్రమాళీ మపూపుజత్ । చంద్ర
మాళీశ్వరోదేవ సుష స్తదత్తు పూజయాం ॥ ౩౪ ॥ జగదవశిజం వాక్యం గచ్ఛ
పుత్రమదామితి । ధనపాలోవచస్కృత్యా తచ్చివస్థాశరీరజం ॥ ౩౫ ॥ హృ
షోగాయస్స త్యతిన్నే తస్మత్కృతీవాలయే । నిద్రాణా సోమశర్వాస్థా జాగ్ర
త్యాధ్వనినానవై ॥ ౩౬ ॥ ఆపందభరితం వై శ్వం సృత్యంతత మువాచమా । భో
వై శ్వం సృత్యసికుతః ప్రహస్తే ఇవలక్ష్మ్యసే ॥ ౩౭ ॥ మాషన్య తవగోపేతుర్

అకుః జదివిన్ బ్రాహ్మణః కోకంపదేను - ఆ బ్రాహ్మణః కు బహుదినముల న
అకువిడలులేనివాడై యుండి యుటుమట కులసిద్ధవటమునుగూర్చిపోయెను అ
చ్చటనందపశుశబ్దబూజించబడుచు నందఃకు వరములించుచు సాంబమూర్తి
చంద్రమాళీశ్వరుడగు నామముతో వర్తిండుచుండెను - బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుడై
న యాపోమశర్మ యాపటణమంచు విడిమెత్తిన యస్మ ముసుభజించుచు బ
్రతునిగోరినవాడై నిత్యముగాచంద్రమాళీశ్వరుని నేమించుచుండెనయా బ్రా
హ్మణులారా - ఎల్లస్వమ నాపోమశర్మ చంద్రమాళీశ్వరుని గుడియందా యీ
శ్వరుని బూజించుచు నచ్చటనేయుండుచు రాత్రియొక్కడనేపంతునానును. త
రువాచధవపాలుండను వై శ్వణ్ణాకండు పుత్రునిగోరినవాడై యానిదవటము
నకువచ్చి యనేకములై న రత్నములచేత నాచంద్రమాళీశ్వరుని బూజించెను.
౩౩ - ఆచంద్రమాళీశ్వరు డతఃపదేనిన రత్నములపూజచేత సంతోషపడిన
వాడై యావ ర్తకునిగూర్చి యాయి వర్తకుడా నీకుబుత్రునిచ్చితినిబామని
వలికెను - సాంబశివుడు శరీరమును జూపక చెప్పినయావకాలమువిని యాధన
పాలుడు సంతోషించినవాడై పాడుచు నాశీవాలయమందీప్రక్క నాప్రక్క
ససృత్యముచేసెను - ఆధ్వనిచేత నిద్రపోవుచున్న యాపోమశర్మ మేలుకొని
యానందపూరుడై నటయు నామమున్నటయు వై శ్వంసిగూర్చి యిట్లు విలికె
ను - ఓయివై శ్వణ్ణడా యామమన్నావు నీవాడుటకుఁ గారణమేమి మిక్కిలి

మతత్కృత్యతామితి । ఇతిష్టష్టసేనవేశ్యః ప్రత్యువాచద్విజన నా॥ 3౮॥ చంద్రమాళేశ్వరమహం బహుతైర్షరపూజయం । తుష సతస్సపుత్రం మేదత వాస్కరుణానిధిః॥ 3౯॥ తతోనవత్యస్సాపత్య మోదోభావమితిద్విజ । ఇత్యుక్తాస్సతతోవేశ్యశ్శివం సత్త్వవినిర్వయా॥ ౪౦॥ వశిష్తోవర వానంతచుక్రత్యా విప్రస్తోద్విజాః । స్వభాఃపరతినంశోచ్య రవతినశివప్రతి॥ ౪౧॥ హాహంత చంద్రమాళేశ పక్షపాతః కృత స్వయా । కియాన్నదత్వామేపుత్రం వశిజోఽత కథం భవా॥ ౪౨॥ ప్రాగేవాగత్యనేవేహి చిరం తే నుగ్రహేభయా । తాదృశం మాం కథంత్యక్త్యా వశిజోఽఃకథంసుతం॥ ౪3॥ నిర్దయోసి కృతఘ్నోసి తదేవమకరోశ్శివ । మయాసకృద్దిక్పతయా నానందఃపుష్పపూజయా ॥ ౪౪॥ తవనత్యృతయానంతోవేశ్యప్రస్తపూజయా । తవైవేహాశిలాపూజాయతనుషోధునాఖలు॥ ౪౫॥ హస్తః కిణాం కితశ్చాసీ త్పుష్పేభూవవయేనమే । అభవతృలటీమూర్ధావత్రాణాం భరణేనమే॥ ౪౬॥ ఏవం కృచ్ఛే

సంతోషపడినవానివలె సగపడుచున్నావు - 3౭ - నీసంతోషమునకుఁ గారణమేమో చానినాకుఁ జెప్పవలయును - అనియిట్లా బ్రాహ్మణుండమగగా నావైశ్వంఁకు తరముచెప్పెను - 3౮ - నేమడంద్రమాళేశ్వరుని సనేకములగు మణులచేతఁబూజించితిని - వానివలన సంతోషించినవాడై దయానిధియైన యానందప్రియావై శ్వంఁడంతసాంబశివునకుఁ బ్రణమిల్లియఁజిగెను - ౪౦ - అంత నా బ్రాహ్మణుఁ డావ రకునకు శివుఁడు వరమిచ్చుటను విని యసూయగలవాడై మిక్కిలి దుఃఖపడి శీవునిఁగూర్చి మొరపెట్టుకొనెనోయి బ్రాహ్మణులారా - ౪౧ - హా అయ్యో చంద్రమాళేశ్వరుడా నీవెంత పక్షపాతముచేసితివి - నీవునాకుఁ బుత్రునికవై శ్వంఁకు కట్టినవచ్చును - ౪౨ - ముందే వచ్చి బహుదినములనుండి నీయన్నుగ్రహమునుగోరి నేమించుచున్నానుగదా - అట్లినన్ను విడిచిన రకునకుమార్త్రమునుండెట్లుకొనుకునిచ్చితివి - ౪3 - దయలేనివాడవైతివి కృతఘ్నుడవైతివి కాఁబట్టి యిట్లుచేసితివోయి శివుడా - నేనెలప్పుడుచేసినపువ్వులపూజచేత నీకానందములేదు - ౪౪ - నీకావై శ్వంఁకుచేసిన రాలపూజచేత నానందము - నీకురాలపూజయే మిక్కిలినమతము - కాఁబట్టి యిప్పుడుదానిచేత సంతోషపడితివి - ౪౫ - పువ్వులగాత్రులఁగోయుటచేతనాచేయి కాయలుకాచినది - నీపూ

ణక్రతయూమయా పుష్పాదిపూజయా । అతుహోవె శ్యక్రతయా తుషఃపాహా
ణపూజయా॥ ౪౭ ॥ అహం విధాన్యేతామేవ శిలాపూజాం ముదేతవ । ప్రీత
స్య సూక్ష్మపాహాణ పూజయా తవశంకర ॥ ౪౮ ॥ సృగుపాహాణ పూజాచే
ద్భ్రుశం ప్రీతి సతోభవేత్ । ఇత్సుక్తావ్యవృత్తమహతీం శిలాం విప్రస్స దుర్
తిః॥ ౪౯॥ తుహోభవేతిలింగస్య వ్యాఖ్యేన తస్యమ సకే । తస్యః పాతేనమహ
తా తల్లింగం పర్వభిద్యత॥ ౫౦॥ తతఃక్రుద్ధో మహాదేవ శ్వంద్రహాశ్వరోఃప్ర
భుః । అంతర్హితో బ్రహ్మప్రసమ శరీరేణ భారతం॥ ౫౧॥ శ్రీశివః॥ సాహసికస్యం
దురాత్మం సే హానిరేవా భవ త్తవ । తవేద్వశస్యతుష్టస్సాన్యం కథం చై చపలాత్
సః॥ ౫౨॥ పాప నోయం తవక్రోధ స్వామేవా త్వత్త్వ సంతయం । కృతా
యామమస్త్రాజాయా స్వయాచే చంచలాత్ నా॥ ౫౩॥ తవపుత్రమవై తథ్యం
సభవిష్యత్స్యదాం మహాకా । యథాభిన్నం త్వయాహేవశిలాప్రక్షేపణేనమే॥ ౫౪॥
శిర స్రవతై వాపి పుత్రేజాతే భవిష్యతి । యసాదీ దృగ్విధం పాపం కృతవా
న్కర్త దుర్త తే॥ ౫౫॥ తస్మాద్భావీ భవత్పుత్రో వర్ణహీనో భవిష్యతి । ఇత్సు

జతుబిల్వము మొదలగువృక్షములమూలలనుమోసి తలబటగట్టినది- ౪౬- ఇట్లు
కషపశీనేనుచేసినపువ్వులపూజచేత నీపు సంతోషమునుబొందకై శుక్రమేచే
సిన రాలపూజచేత సంతోషపడితిని - ౪౭ - నేనునీసంతోషము కొఱకాతా
లపూజచేసేదేసెదను - చిన్న రాలపూజచేత సంతోషపడి నీకుఁ బెద్దరాలతోడి
పూజచేత మిక్కిలినంతోషముగలుగునుగదాశంకరుడా - అనిచెప్పిదుష్టబుద్ధిగ
లయాబ్రాహ్మణుండు పెద్దరాతివైతి సంతోషించినవాఁడనగుమని యాలింగ
ముతలనునె చెను - ఆపెద్దరాతివెల్బుచేత నాలింగము వగిలెను- ౫౦ - అంతస
ర్వశక్తిసంపన్నుడైన యూపంద్రహాశ్వరుండు కోపగింపకొన్నవాఁడై తా
సతనికిగవడక యశరీరవాక్కుతో నాబ్రాహ్మణునిఁగూర్చిపలికెను - ౫౧ - ఓ
రిదురారుడా నీసాహసకృత్యము నీకే హానియామెను - ఇట్టి చంచలచిత్తుం
డైన నీకునేనెట్లు సంతోషించినవాఁడగుదును- ౫౨ - పాపాత్ముడవైన యీ
నీకోపమునిన్నే భాషించగలదుసం దేహములేదు - ఓరీపవలచిత్తుండవైన నీపు
నాకుఁజేసినపూజకు నీకుఁబుత్రునియుక్తుండైనవానిచ్చితి నతఁడుహృద్దవాండు
కాగలఁడు- ఓరినీనుడా రాతినివేయుటచేత నీవేరీతిని నాతలనుబగల్గితిని -
నీకుఁగొఱకుపుట్టినసిమట నీతలయువల్లగును - ఓరిదుష్టబుద్ధిగలవాడా నీవేల
యిట్టిపాపకృత్యమునుజేసితిని - యందువలన నీకుఁగలుగఁగలకొఱకు వర్ణహీ

త్వాన్చంద్రమాశీశస్తూన్తీమాస్తతపోధనాః॥ ౫౬॥ సోమశరాతనోవిప్రస్థిం
తాహపశనమన్వితః । ఆగత్య పరితాణంచ తత్ప్రస్పత్తే ద్విసమబ్రవీత్ ॥ ౫౭॥
సుశీలాశలసంపన్నా పత్ని సా సోమశరణః । తతః ప్రసుషవే పుత్రం ధృత్వాగ
ర్భం ద్విజో త్తమాః॥ ౫౮॥ జాతమాత్రే తతః పుత్రే బహుభాభిన్నమస్తకః । మ
మూహసోమశరాశ్చ శివశాపాదమోఘతః ॥ ౫౯॥ మమూరతేన జై సాకం సోమ
శీలా పత్నినతా । అవిద్యమాన పితృకంతం బాలం మూతుభోద్విజాః॥ ౬౦॥ స్వ
దారహస్తే విద్యస్య యజశరా పురోవహ । నరక్ష్యమ్మాణో వప్రధే మాతులే
నశీశు నతః॥ ౬౧॥ ఉపసితో ధ్యాపితశ్చంద్రమశీశ్చేత్తి విశ్రుతః । అగ్రైకదాసౌ
ద్రుమశో మాతులస్యనియోగతః ॥ ౬౨॥ ఆహర్తుం సమిధోరణ్య మేక వ
యయావాటః । తత్ర దృష్ట్వా వనేశున్యా క్రిడంతం సింహమాదరాత్ ॥ ౬౩॥ ద్రు
మశో వినయావీఘః పశ్యన్నేష తదా సనః । సాశునీ గ్రామనిలయా పరితాణ
పురంతతః॥ ౬౪॥ ఆగత్యైక రాజస్య నదనం సముపావిశత్ । ద్రుమశోను
పదంతస్యాః పరితాణం ప్రవిశ్యచ॥ ౬౫॥ శునీం రాజాలయగతాంతాం దృష్ట్వా

నుంచై పోవును అనియిట్లుచెప్పి యాచంద్రమాశీశ్వరుఁ డూరక యుండెనోయి
మునుగారా - పిమ్మటనాసోమశర యనుబ్రాహ్మణుఁడు వ్యసనముతోను సంతో
షముతోను గూడినవాఁడై పరితాణపటముచకువచ్చి యానమాచారమునుదన
భార్యకొఱకుఁజెప్పెను - పిమ్మటమంచిమచస్సుగలయజ్ఞీయు నదాచారసంపన్ను
రాలై నటి యతనిభార్య గర్భమునుభరించి కొవకునుగనెనోయి బ్రాహ్మణో త్త
ములారా. ౫౮ - అంతగొఱకుపుటఁగానేయూసోమశర యమోఘమయినశివ
శాపమువలన ననేకవిధములఁబరిగిలిన శిరస్సుగలవాఁడై చచ్చెను. ౫౯ - అతని
భార్యయగు సోమశీల మహావత్సినతగనుక నతనితో సహాగమనముచేసెను. ఇ
ట్లుతల్లివంశులులేని యాబాలుని నతని మేనమామయైన యజ్ఞశర యను
వాఁడు తనభార్యచేత నిచ్చుచోషించెను - అంత నాశీశుపు మేనమామచేతఁ గా
పాడఁబడుచుఁబెంగెను. ౬౦ - తరువాత నామేనమామ యతనికువనయనము
చేసి విద్యలఁ జదిపించెను - అతఁడు ద్రుమశుండని ప్రసిద్ధిగొందెను - పిమ్మటనొక
వృక్షద్రుమశుఁడు మేనమామ యాజవలన సమిధలను దేవొక్కడే యడవికిఁ
బోయెను. ఆయడవియందునాఁడుకుక్కతోఁ గ్రీడించుచున్న సింహమునుబూచి
యూద్రమశుఁడాశ్చర్యముగొందినవాఁడై యూదరముతోఁ దానిబూచుచునుం
డెను - గ్రామముండునికిగల యూకుక్క యంతట నాపరితాణపుంముసకువచ్చి

స్వగృహం యయామా తస్మాత్సుగ్వాస్తతోజాతాద్వాప్తోహసింహవర్తకా॥ ౬౬॥
ఉద్బిష్టుభూదిసోతత్ర వధేకాతే పట్టణేఉభా తతఃశక్తికదారాజాగతోస్థవన
మధ్యమం॥ ౬౭॥ ఉద్దిశ్యబహులత్వాణి పాతయామాససాయకైః । లక్ష్మీకృ
తతస్థానం శక్తిరాజోమహాబలః॥ ౬౮॥ ఏకేషుణా శిరస్తస్య ఛితోర్వర్గాం సమ
పాతయత్ । ద్రుష్వా తదద్భుతంకర్తృ పౌరాస్తస్యస్యవస్యతు॥ సమస్కుర్వస్థి
శం వాగ్భీసం శాలీవాహనాత జం । తదావిహిక్త్యద్రుమభో బహుమానం నృ
పస్యతం॥ ౭౦॥ లఘుకారివ్యనాజినం శక్తిమిత్యబ్రవిద్వచః । యదిభింకా
స్తాలములం స్తస్య స్వం జగతీవతే॥ ౭౧॥ ఛిత్వాతాళశిరోమాభూత్వాత్రంస్తా
త్రస్యనై భవాత్ । సవవముకో విప్రేణ ద్రుమశ్లేఽమహీపతిః॥ ౭౨॥ రుషాకు
లస్తం ప్రత్యాచే బిభ్రాణ స్పశరం ధనుః । తూప్తీం ప్రలప్యగచ్ఛేయ మితిచే
త్వాన్యం ద్విజాఘనా॥ ౭౩॥ ససవకయామినశరం గృహణ ధనురుత్తమం । స
శ్శేత్రతాళ మూలం త్వం భింధీహ బలవాననై ॥ ౭౪॥ ఇత్యుక్త శ్శక్తిహితేన

శక్తిరాజనింటఁ బ్రవేశించెను - ద్రుమభుండు ద నివెంటనే పరితాణమును బ్రవే
శించి యాకుక్కరాజనింటఁజొచ్చుటనుజూచి తానుదనయింటికిఁబోయెను. త
రువాత నాకుక్కకు సింహమువంటివర్ణముగల రెండుపిల్లలలుకలిగెను. ౬౬. ఆ
పిల్లలు రెండు నాపటణగుం దెంగిళ నుదినుచు బెరిగెను. తరువాతనాకానొకవృ
షాశక్తిరాజుద్యానవనమునడిమికిఁబోయి యనేకలక్ష్యములను ద్రోశించి బాణము
లను బ్రయోగించి యాలక్ష్యములఁ బడవేయుచుండెను. అంతమిక్కిలిబలము
గలయాశక్తి రాజొకత్రాటిచెట్టునుగరిపెట్టి యొకబాణముచేత ద నితలనుదె
గనరికిభూమియందుఁబడనై చెను. పటణమందుండు జనులారా రాజయొక్క
యాయాశ్చర్యకరమైన పనినిజూచి శాలీవాహను కొడుకై స యారాజును మి
క్కిలి స్తోత్రములచేసిరి. అప్పుడు ద్రుమభుండురాజుసకువచ్చిన గొప్పదనము
నుజూచి యాశక్తిరాజును జులకనగాఁజేయుచు సతనితో నిట్లనెను - ఓయిరాజూ
నీవీత్రాటిచెట్టుమొదలును నరికినపక్షమందు స్తోత్రముచేయదగినవాఁడవు. ౭౧.
త్రాటిచెట్టుగొనను నరికినమూత్రము చేతనే స్తోత్రమునకు నీవు పాత్రుఁడవు కావు
బ్రాహ్మణుండైన ద్రుమభునిచేత నిట్లుచెప్పబడినవాడై రాజుగోపముతోఁగూడి
నవాడై బాణముతోఁడిధనుస్సునుధరించుచునా బ్రాహ్మణునిఁగూర్చియు తరము
చెప్పెను - ఊరకయొకమూటచెప్పి బోయెదననియెంచిన నిష్ప్రమ నిన్నుఁ గదలసి
నోయి బ్రాహ్మణుఁడా బాణముతోఁగూడిన యుత్తమమైన ధనుస్సును గైకొను

ద్రుమశస్పత్యరసితః । ధమరా యవేగేన పశ్యత్పునకలేవ్యథ ॥ ౭౫ ॥ ఏకేన
 సేషుణాభిత్వా తాలమూలస్య పాతయత్ । తతో విసయమాపన్నో మహా
 మాపనమన్వితః ॥ ౭౬ ॥ శ కిస్తుద్రుమశం ప్రాహయదిష్టం ద్రియతామితి । అ
 భాత నిశ్చీతిమంతం శ క్తిరాజం నృపపథం ॥ ౭౭ ॥ శున్యాస్తస్యా ద్విజఃపో
 తౌ యయాచేసింహసంభవౌ । దత్వాసైం హాసారమేహతా వస్త్రసప్తపో
 ముదా ॥ ౭౮ ॥ గ్రామాణ్యస్త్వపభోజ్యాని భూషణా న్యస్యనేకశః । రాజానఘ
 త్వమాపద్య ద్రుమశం పర్యతోపయత్ ॥ ౭౯ ॥ తతస్తా పరమన్నేహా వాస్తాం
 ద్రుమశభూపతీ । ఏకదేహా వివాత్యాప్తౌ మహాబల పరాక్రమా ॥ ౮౦ ॥ తౌ సా
 రమేహకా స్వగృహే ద్రుమశః పర్యపోపయత్ । న్వయం యదత్తితత్తాభ్యాం
 దదాత్వేన సమాదరాత్ ॥ ౮౧ ॥ కల్పయిత్వా తయోరమ్యే తల్పేస్వస్య సమీ
 పతః । కాశేయేకంసు కేశేతే ద్రుమశ స్సారమేయయోః ॥ ౮౨ ॥ తత స్సూతు
 లోచిప్రో యజ్ఞశరా మహాతపాః । అపారహీనం ద్రుమశం జ్ఞాత్వా కోపసమ
 నివ్రతః ॥ ౮౩ ॥ శుశ్రద్రికాన ద్విహమితో మావిశేతి నిరాకరోత్ । ఉక్తమూతే

ము - ఇస్వసు మాతము నీవు త్రాటిచెట్టుమొదలును నరికితివా బలవంతుఁడవే.
 ౭౪ - ఇట్లాశ క్తచేతఁ జెప్పఁబడి యూద్రుమశుఁ డందఱు చూచుచుండ ధనస్సు
 నెత్తికొని వేగముతోనిలిచి యొకభాణముచేతఁ బెక్కు త్రాటిచెట్ట మొదల ను
 బడవై చెను - తరువాత నాశ క్తియాశ్వర్యపడి మిక్కిలి సంతోషించినవాఁడై
 యూద్రుమశునితో నీకేదిపమో ద నిఁ గోరుమనెను - అంత నాబ్రాహ్మణుడు
 తనయందుఁ బ్రీతిగలరాజులైన యాశ క్తిరాజును సింహమువలనఁబుట్టిన
 యాశక్కిపిల్లలను యూదించెను - ఆరాజు మోదముతో నీ బ్రాహ్మణుని కొఱ
 కాకుక్కపిల్లలను ననుభవయోగ్యములైన గ్రామములను భూషణములు మొద
 లగువాని నధికముగానిచ్చి యతనికిఁ బానున్నేహితంజై రాజూద్రుమశుని సం
 తోషపఱచెను - ౭౮ - పిమ్మట మిక్కిలి పరాక్రమముగల యూద్రుమశుఁడును
 రాజును బరస్పరము మిక్కిలి స్నేహము గలవారై యొక దేహము కలవారి
 పలెనుండిరి - ౮౦ - ఆకుక్కలను ద్రుమశుఁడు దనయింటఁ బోషించెను తానుదే
 నిఁదినునో పాని మిక్కిలిప్రీతివలన వారికిచ్చుచుండెను - ౮౧ - ద్రుమశుఁడా
 కుక్కలకుఁ బట్టపూములచేత మనోజములైన పడకలను గవచముల నేరు
 పఱచియుంచెను - ౮౨ - పిమ్మటతనిమేనమామయగునట్టి మహాతపస్సంపన్ను
 డైన యజ్ఞశర యను బ్రాహ్మణుఁడాచారములైన యూద్రుమశునిఁజూచి కోప

ణతేన వం ద్రుమహో యజశర్థణా ॥ ౮౪ ॥ త్వక్ బ్రాహ్మణ వేదో భూద్వి
మశశ్శూద్రతాంగతః । తదాదిశ్శూద్రకఇతి నామాజాయతతత్స్యవై ॥ ౮౫ ॥ శూ
ద్రక స్తేన భూవేన శాలినాహన సూనునా । సఖ్యమాపాదయ న్నేవ ప్రావర్త
తమహాబలః ॥ ౮౬ ॥ తతోనేపాశభూపాలో చాద్దోనామ్నా సుదారకః । నేవా
ర్థం శక్తిరాజస్య పఠాణా ముపాగమత్ ॥ ౮౭ ॥ స నేపా శేష్యరోచాద్దోగత్వా
శూద్రకమందిరం । తేన సత్కర్తృతశ్శాస్త్రస్య నిమిత్తమిదమబ్రవీత్ ॥ ౮౮ ॥ శూ
ద్రకత్వం మహాబాహూ శక్తేః ప్రియసఖఃఖలు । వత్సానానంతరమితో విరో
ధోయమయోభావేవేత్ ॥ ౮౯ ॥ తస్మాదయాతుభవాశ్శేష్యం వై జయంతీపురం
మమ । అసదుక్తం నిమిత్తస్యా ద్విత్వం నమహామతే ॥ ౯౦ ॥ యదాభవేద్వి
రోధశ్చ శక్తేనేన మహాబల । మాగమోనాన్యంపురంవీరమమాగచ్ఛపురంతద ॥
౯౧ ॥ తేనేత్త్వక్ శ్శూద్రకోపి బాధమిత్యబ్రవీత్తతః । చాద్దశ్శక్తిభ్యభ్యనుజాత
స్సయయాశా స్సపురంప్రతి ॥ ౯౨ ॥ తతఃకఠివయేకాతే రాజాశక్తిరహాబలః । స
శూద్రాణాబహుబలై మృగయాం వనంయయాశా ॥ ౯౩ ॥ పర్యటయ్యవనం స
ముతో గూడినవాడై శూద్రకుండా యికిమీదమాంబిలోపలరాశుమని
తిరస్కరించెను - యజ్ఞశర్థ యిటుచెప్పినమాత్రమున నాద్రుమహోచు బ్రాహ్మ
ణవేదమువిడిచి శ్శూద్రుండొటనుబొందెను - అది మొదలుకొని యతనికి శ్శూద్ర
కుండని పేరుగలిగెను. ౮౪- మిక్కిలి బలముగల శ్శూద్రకుండా శాలినాహనుని
కొడుకైన రాజుతో న్నే హముచేయుచు నేయుండెను. ౮౬- పిమ్మట నేపాశదే
శమునకు బ్రభువైన టియు బాదమతస్కుడైన సుదారకుండనువాడీశక్తిరాజు
ను నేవించుచు బరితాణపటణమునకువచ్చెను. ౮౭ - ఆనేపాశదేశమున కధిపతి
యైన సుదారకుండనుచోడుచు శ్శూద్రకునింటికివచ్చి యతనిచేత ననానింపబడి
నవాడై యతనికి శకునముచెప్పెను. ౮౮ - మిక్కిలి భుజబలముగల యోశూ
ద్రకుండా నీవు శక్తిరాజునకు బ్రియుడైన న్నేహితుండవుగదా యింక నారునె
లలలోపలమీక్షిద్దఅకునిరోధముగలుగును. ౮౯ - అన్యమనీవువై జయంతియను
నాపటణమునకు రావలయును. ఓమిక్కిలిబుద్ధిగలశ్శూద్రకుండా నేనుజెప్పినశకున
ముతప్పదు-ఓయిమిక్కిలిబలముగలవాడా నీకుచుశక్తిరాజునకునెప్పదువిరోధ
ముకలుగుచున్నదోయిప్పుచునీవుమతియొకపటణమునకుబోవలదునాపటణము
నకురావలయును- ఇట్లుతనిచేతజెప్పబడి యాశూద్రకుడు నక్లేయనియొప్పుకొనె
నుఅంతనాశాదుచు శక్తిరాజుచేత నెలవీచబడినవాడై తనపటణమునకుబో
యెను. ౯౦- పిమ్మట గోనార్జిశ్శకుమిక్కిలిబలముగలయాశక్తిరాజు శూద్రకు
నితో గూడ వనమునకు పేటాడబోయెను. ౯౩- ఆ శక్తిరాజును శ్శూద్రకుచు

ర్వం నిమాత్యశాన్వదా బహూః । రాజాశక్తిహ్యాద్రికశ్చ సమయాతాం చ
 కుత్రచిత్ ॥ ౯౪॥ అనాసన్న బలావేశా తాపుభాశక్తిహాద్రికా । నిష్కుంతౌచ
 బహూహ్యూగ్రావాశాన్వదా చాచేతత్త్వం ౯౫॥ తత్సన్నిహం మహాఃసహో
 రంసవశాన్వదభీకరం । గజఁతం పాతయామూన శూద్రైః ఖడ్గధారయా ॥
 ౯౬ ॥ సమాత్యా మృగరాజంతం శూద్రైః కిభూపతేః । సింహం సంహననో
 వేతం నిఖాతం వ్యతరత్త్రియాత్ ॥ ౯౭॥ సంహరజనితం శౌర్య తస్య శక్తి
 ధాత సః । అవాచయత్పూతపుత్రైః ప్రిషయితాపుత్రేస్యకే ॥ ౯౮॥ పౌరా
 నృతేష్విపిజాయ స్వరాజస్య సర్వాక్రమం । అలంపుత్రుఃపురం సర్వం సృపం ప్ర
 త్యుద్యయత్సతం ॥ ౯౯॥ మహిషీ కేశినీశక్తే భాత్యకప్రతినరోద్యతా । భూ
 పాదిభిరలంకత్య పుష్పదాగమనం ప్రతి ॥ ౧౦౦॥ నిరీక్షమాణావనరం తస్మాకం
 చిత్వైరాశులూ । అథాగత్యబహూహ్వారా నౌష్మాన్సాపుష్పదాదణా ॥ ౧౦౧॥
 తాం నశోపారాజనత్నీ భర్తయా మాసపుష్పదాం । అయిదుషేసమాహూ
 తా ప్త్యేతావత్త్వం కుతస్థితా ॥ ౧౦౨ ॥ రాజ్ఞ స్సింహ ప్రహర్యే ప్రతి
 నడవియందంతటఁదిరిగి యనేకేకుద్రమృగములనుజంపి యొకవోట నిదలును
 జేరిరి- ౯౪- ఆశక్తిరాజునుశూద్రైకుఁడును దండంతయు వెనుకఁజిక్కియొన్నప్ప
 డనేకములయినక్రూరమృగములనుఁగొట్టుచు వనమందుసంచరించిరి- ౯౫- పి
 మ్మటమిక్కిలిభయంకరమై యెట్టిమృగములై నను దగిరజేరరానిదై గజఁండు
 చుండు సింహము నొకదాని శూద్రైకుఁడు ఖడ్గము నంచుచేతఁ బడవేసెను -
 ౯౬ - ఆశిశూద్రైకుఁడాసింహమునుజంపి యాఖిడ్గముతో గుచ్చియెత్తి ప్రియము
 పలనరాజునకిచ్చెను- ౯౭- అంతనాశక్తిసూతపుత్రులనుబంపి యాసింహమును
 దానుజంపినట్లు తనపట్టణమున దండోరావేయించెను- ౯౮- అటుదండోరావే
 యుటనువినిపట్టణమందుండుజనులందఱు నాపట్టణమున లంకరించి రాజున కెదు
 రై వచ్చిరి- ౯౯- శక్తిరాజునకుఁ బట్టపుదేవీయయిన కేశిని తన భర్తకెదురుగాఁ
 బోనుమృత్యుక్తురాలై సాములుమొదలగువారిలో నలంకారముచేతికొని పుష్పల
 నిచ్చుదానిరాశను నిరీక్షణముసేయుచుఁ ద్వరతోఁ గూడినదై కొంతసేపుండెను
 పిమ్మటపాపుష్పలనిచ్చునదినచ్చియనేకములై సపుష్పలదండలనిచ్చెను- ౧౦౦-
 రాజుభార్య కోపముతోఁ గూడినదై యాపుష్పలనిచ్చుచు నిబెదిరించెను- ఓసి
 దురారురాలూ యింతసేపు పిలిపించిననురాక నీ వెక్కడికిఁబోతివి- సింహమును
 గొట్టినరాజున కెదురుగా నేనుబోవలసిన సమాచారము నీకుఁ దెలియదాయేమి
 అని యిఁకొనిఁజెన్నుచున్న యారాజభార్యనుఁగూర్చి యాపె యొగ తాళిలోఁ
 గూడినట్లు తరము చెప్పెను - ౧౦౩ - ఓరాజు పెండ్రామా చాలును నిలుపుము

యానం నవేత్తికిం । ఇతిబ్రువాణాం రాజీం తాం సావహనం జగాదసా॥ ౧౦౩॥
 అలంబితమభోరాజ్ఞ విజాతమఖిలంమయా । సత్యంతవపతిస్త్రిహంవిహన్యాద్య
 డి కేనిశి॥ ౧౦౪॥ పునరసు విలపే సే తూష్టిమేవ మదపితృః । వత్సోమి శ్శ్రువప్ర
 తాంతం వనే సింహస్య సంహృతే॥ ౧౦౫॥ హత్వా సింహం శూద్రైక సే నిఖా
 తం ప్రేయసేదకా । మమభర్తాత సత్ర పుష్పాపచయ హేతునా॥ ౧౦౬॥ దృ
 స్త్వానర్యం తదధునా మమాకథయదాదరాత్ । తత స్త్రియానత్రికాంత సృమ
 యోద్యవరాననే ॥ ౧౦౭॥ ఇత్థ్యక్త్వా పుష్పదారాజ్ఞా ప్రేషితా స్సగృహం
 యయో । మహిషీ కేశినిశక్తై రాగతం స్వపతింతతః॥ ౧౦౮॥ అక్రత్యాస్యాభి
 గమనం వ రతేస్త్వా నమందితే । తతో రాజాపురం శక్తిర్బహూమానేననంవృతః॥
 ౧౦౯॥ మహిష్యాభిగమనం చింతయ స్ప్రివివేశహ । నప్రస్థాభిగమనం
 రాజాస్య మహిషీం తతః॥ ౧౧౦॥ సాస్పష్టా కృత్రిమం సింహసంహార జనరా
 క్రమం । సర్వముక్త్వా స్వభర్తారం ప్రణీనింద భృశం ద్విహః॥ ౧౧౧॥ నశక్తి
 జిత సేనాహ్యాయిత్యాశ్శూద్రైకంరతః । అవిచార్యాబ్రహ్మగ్రీవభరీదంవచనం
 నాకుయావత్పంగతియూదెలియును - ఓ కేశిని యథార్థముగా నీ పెనిమిటి సిం
 హమునుఁజంపెనా నేమవెలదీసికోకయే యింకొకమాటు నీకుఁ భుష్పహారము
 లనుదెచ్చియిచ్చెదను-నన మందుసింహముచాపు సమాచారమునుఁజెప్పెదనువి
 నుము - శూద్రైకఁ మసింహమునుఁజంపి ఖడ్గమునఁగ్రుచ్చి నీప్రియుఁడైనరాజుకొ
 ఆకిచ్చెను - పుత్రులగోయచచ్చటికఁబోయిన నా పెనిమిటి యూనమాచారము
 నుయావత్తుచూచినచ్చి ప్రీతివలన నాకుఁజెప్పెను- కాలఁబట్టియింతకాలమైనద
 మ్మానుంధర మైగముఖముగల కేశిని- ౧౦౭- అనియిట్లుచెప్పి యూపుత్రులనిచ్చు
 నది రాజభార్యచేత నెలపుదీసికొని తనయింటిఁబోయెను - పిమ్మట నాశక్తిరా
 జు భార్యయియిన యా కేశిని తన పెనిమిటిరాఁగానే యతని కెదురుగాఁబోక
 స్నానగృహమందుండెను- అంతఁబహుమానముతోఁ గూడినవాఁడై యాశక్తి
 రాజుతనపట్టణమునుఁజూచునపుడుతన భార్యయేలయెదురుగారాకున్నదోయ
 నిచింతించును- బట్టణమునుఁబ్రవేశించెను- పిమ్మటనతఁడుతన భార్యనునీవేలనా
 కెదురుగా రాలేదనియడిగెను- ౧౧౦- ఇట్లు పెనిమిటిచేత నమగఁబడిన యాశక్తి
 శినిసింహమును మఱియుఁకేమచంపఁగా నావరాక్రమము తనదిగా రాజుప్రసిద్ధి
 చేసికొన్న విధమునుఁజెప్పి యతని మిక్కిలి నిందించెనోయి బ్రాహ్మణులారా -
 ౧౧౧ - ఆశక్తిరాజు దానిచేతసిగ్గుపడినవాఁడై యంత శూద్రైకనిఁబిలిపించి
 విచారింపకయే కోపగించుకొన్నవాఁడై యిట్లుచెప్పెనోయి బ్రాహ్మణులారా-
 ౧౧౨- ఓరిశూద్రైకఁడా దుష్టుడా నిన్నున్నేహితుఁడని యెట్లుతలవవచ్చును-

ద్వీజాః॥ ౧౧౨॥ అయిశ్వాదికమన్వేత సఖాయం తావం కథంఖల । మమసత్వాశ్చైతేపాప సమయోసి ససంశయః ॥ ౧౧౩ ॥ భవానే వాపద తస్యేసింహాసంహంబిక్రమం । త్వయాను కేతు తత్సర్వం విజాయె త కథం తయా॥ ౧౧౪॥ పూర్వేద్య మకమజాయాయా ఉక్త్వా నర్వమిదం భవాన్ । మాంహేమిష్యస్సర్వేషు జనేషుకృతవానిదం ॥ ౧౧౫ ॥ అన్యోన్యం యవయోసేషు హావత్యేవనసంశయః । యతస్సఖాసహంతవ్య సతోప్రజపురావ మ॥ ౧౧౬ ॥ ఇత్త్యక్త్వా శ్వాదికోద్వీజాః॥ ౧౧౭॥ మాత్సర్యపూరితశ్శ్వారో వై జయంతస్తే నిర్దోష శ్శ్వాదికోద్వీజాః॥ ౧౧౮॥ మాత్సర్యపూరితశ్శ్వారో వై జయంతీపుండుయా । సుదారకోపిభూపాలశ్శ్వాదికంతం మహాబలం॥ ౧౧౯॥ ఉపచారా స్ప్రికుర్వాణో స్థావయ త్ప్రితిపూర్వకం । మాత్సర్యం శ్శ్వాదికశ్శ్వాస ర్థా దతవమాసతః॥ ౧౨౦॥ సుదార కేణసహితో మంత్ర యిత్యా మునానహా । చతురంగ బయోపేత శ్శ్వాదికోమితవిక్రమః॥ ౧౨౧॥ శక్తివా యోధుకామోస్య దురోధపురమా త్తురుక్ । తతశ్శక్తి సమాలోప్య మంత్రిభిన్నహబ్ధిమాన్॥ ౧౨౨॥ అశక్తోయోధుమమునా శ్శ్వాదికేణ మహాజపా । అహ్వయామాససవిదం కాలసేనం మహామతిం ॥ ౧౨౩॥ తేనాహుతాః కాలసేనః శక్తిః ఓపిపాతుఁడా నాశ్చార్యకును నీకును సంకేతిమున్నది సందేహము లేదు - ౧౨౪ - నీవేయాపెకో అకు సంహమునుజంపిన పరాక్రమమునుజెప్పితివి. నీవు చెప్పినశక్తిమం దదయంతయు నాపెచేత నెట్లు తెలియఁబడును. ౧౨౫ - ముందుదినముదీనినంతనునా పెండ్లాముతో జెప్పి నీవునన్ను నెలజమలయందుసిగ్గుపఱుపవలయుననియిట్లుచేసితివి. ౧౨౬. సుయదక్షికోకరిమిందనొకరికిఁ బ్రీతియున్నదిసందేహములేదు - న్నేహితుఁడవుగమక నిన్ను జంపరాదు. కాఁబట్టిగా పట్టణమునువిడిచిపొమ్ము. ౧౨౭ - ఇట్లుచెప్పి యాశక్తిరాజు శ్శ్వాదికుని బట్టిచొట్టి తులచేత నెట్టింపెను - తప్పలేని యాశ్వాదికుఁడతనిచేత నెట్టింపబడినవాఁడై శ్శ్వాదుఁడుగమక మచ్చరముగలవాఁడై వై జయంతీపురమునకుఁ బోయెనోయి బ్రాహ్మణులారా - అంతనాసుదారకరాజు మిక్కిలిబలశాలియగు నాశ్వాదికునకు నకలోపచారములు నేయునుఁ బ్రీతితోఁ దనపట్టణమందు నిలిపెను - శక్తిచేతనవమానపఱుపఁబడినయాశ్వాదికుఁడు శక్తియందుమాత్సర్యమును మఱువకయియాసుదారకునితోఁ గూడుకొన్న వాఁడై యాలోచన చేసి చతురంగసేనతోఁ గూడుకొనిమితిలేని పరాక్రమముగలయాశ్వాదికుఁడు శక్తితో యుద్ధముచేయ నిచ్చగలవాఁడై కోపమునుబొంది యతనిపట్టణమునడిగింపెను. పిమ్మట బుద్ధిమంతుఁడైన యా శక్తిమంత్రులతోడ నాలోచించి మిక్కిలిపరాక్రమముగల

సోపక్యతేతతః । రథపత్న్యశ్యమాతంగైర్భూభిః స్పంవ్యతోముదా ॥ ౧-౨3 ॥
 పరితాణముపాగచ్చద్వ్యదకాంక్షీ మహాబలః । తస్యా గమనమాటాయ కాశ
 సేనస్య భూపతేః ॥ ౧-౨౪ ॥ శూద్రైకస్థు విత్రతాన తేనయోదాదుం తతోద్విజాః ।
 సుదారకశూద్రైకోపి చింతయా మానతు సతః ॥ ౧-౨౫ ॥ కథం కాశం విజేష్యా
 మో మహాబలపరాక్రమం । కథం సహా మహేయదే సపుత్రం శక్తిసంయుతం ॥
 ౧-౨౬ ॥ ఏవం చింతయతో స్తత్ర తదాశూద్రైకశౌద్రయోః । వృక్షూయతాశరీ
 రావాగై వయోగేనభూసురాః ॥ ౧-౨7 ॥ మాభైష్టకాలసేనస్య శ్రూయతాం
 వచనంమమ । సహ్యాపచపుటోనామ్నా భాగ్లోక్తావతృతేభవీ ॥ ౧-౨౮ ॥
 సమాంత్రైశ్చనూయావీ దక్షఃకాశేనసంగతే । తమానయధ్వంసహసా జయ
 సేనభవిష్యతి ॥ ౧-౨౯ ॥ ఇత్యాకాశగిరం శ్రుత్వా శూద్రైకోహర్షపూరితః । స
 హ్యంగత్యాప్తార్థయిత్యాతం జై నం చిన్యేనసః ॥ ౧30 ॥ తేనసాకంశక్తిపురం
 పరితాణమథాగమత్ । తతఃసంపపుటోరథాత్రోమూయావీషమువిక్రమః ॥ ౧3౧ ॥

యీశూద్రైకునితోయుద్దముచేయ శక్తువకాశం గనుక మిక్కిలిబుద్ధిశాలియ
 యినమంత్రియగు కాలసేనునిబిలిపించెను ॥ ౧-౨౨ ॥ ఆశక్తిచేతఁ దనకుపకార
 ముచేయఁబిలువఁబడినవాడై యాకాలసేనుడు సంతోషముతోఁ దేరులచేత
 ముగాలుబలముచేతుమగుఅములచేతనేనుగులచేతుమబివేసింపఁబడినవాడై
 యుద్దమునుగోరినవాడై పరితాణపట్టణమునకువచ్చెను - ఆకాలసేనరాజు రా
 కమవీని యూశూద్రైకుఁడతనితో యుద్దముచేయను భయపడెనయి బ్రాహ్మణ
 లారా - అంతగానుదారకుఁడును శూద్రైకుఁడునాలోచించిరి - ౧-౨౫ - మిక్కిలి
 బలముమలరాక్రమమునుగలకాకునినెట్లుజయింపఁగలము - పుత్రునితోనుశక్తి
 రాజుతోనుగూఢకొన్న కాకునెట్లు యుద్దమందునహింతుము - ౧-౨౬ - ఇట్లువి
 చారపనుమన్న యూశూద్రైకునకుమహాద్వనకు సస్పృహకై దైవవశమువలన
 సశరీరవాక్కు చిన్యేబడెనయి బ్రాహ్మణులారా - ౧-౨7 - కాశసేనునకు భయ
 నహనలదునామాటనినుఁడు - సహ్యాపర్వతమందుబలవంతుడైన వంపపుటుండ
 నుశొన్నుఁడున్నాఁడు - ౧-౨౮ - అతఁడు మంత్రిములఁడెలిసినవాఁడును మూయ
 లునేర్చినవాఁడును గాలునితోడి యుద్దమందు సమర్థుఁడు శీఘ్రముగా సతనిఁ
 బిలుపింపుఁడతనిచేతజయముకలుగఁగలదు - ౧-౨౯ - ఇట్లని యూకాశనాక్కు
 కలుగఁగాదానివినియూశూద్రైకుఁడు సంతోషభరితుడై సహ్యాపర్వతమునకు
 బోయివినయముతోనాహాద్వినిఁబ్రార్థించియంతనతనితోఁగూడక క్తిపురమున
 కువచ్చెను - పిమ్మట మూయలుగలయటియు మంచి పరాక్రమముగలయటి
 యూపంపపుటుండు రాత్రియందుఁ గాలసేనునకుఁ బూర్వముశివునిచేతనిఁబడిన

కాశ సేవస్వాయుధాని శివదత్తానిపూర్వతః । అపవృత్త్యాగతస్య క్లౌప్యసంతుష్టా
 శూన్యాదికాదయః ॥ ౧౩౨ ॥ తతస్సమభవమృద్ధం శక్తిహృదికయోరహా ॥
 కాశసేవసంపుటో యయుధాతే పరస్పరం ॥ ౧౩౩ ॥ అన్యోన్యమభ్యదా
 నేతాం రూపసేవస్పదారకః । శక్తిశ్చత్రాద్వికారాజా జన్మతుశ్చ పరస్పరం ॥
 ౧౩౪ ॥ సింహావివసనేద్రప్రాశరదంష్ట్రామహాబలా ॥ తేహం వజ్రాం మహాఘో
 రం శూరాణామభవద్రణం ॥ ౧౩౫ ॥ యోధాశ్చ బహవస్తత్రహతాయుధే
 జయేషిణః । ముర్ఖురతాశ్చరణి నహతా బహుభాహయాః ॥ ౧౩౬ ॥ నీత
 దివ్యాయుధః కాశసేవః పంచపుటేనసః । విక్రమ్యత్యాజతోదేహం కృత్యా
 కర సుమక్కురం ॥ ౧౩౭ ॥ రూపసేవస్సప్రత్ర శోకక్రోధ సమన్వితః । అభి
 ద్రుత్యా బ్రహ్మ్యాకస్యం తతఃపంచపుటం బలీ ॥ ౧౩౮ ॥ అశేమరాత్కౌశేతస్యం
 చౌత్కృణోమీకరణా । కాశసేవస్వాయుధాని పితృస్సర్వాణ్యపాహరః ॥ ౧౩౯ ॥
 కన్యగమిష్యసిలగోద్దేశికణాంతిమమగ్రతః । మత్ప్రాయకైర్వ్రజతులైవ్యభి
 త్యామరాశితేమనా ॥ ౧౪౦ ॥ ప్రాణానుత్పాట్యవేగేన నేహ్యామి యమసాద
 ర్థాయుధములనెల్ల సవహరించుకొనివచ్చెను - దానిచేతనాశాద్వికుంఠ మొ
 దలగువారందఱు సంతోషించిరి - ౧౩౨-౨-పిమ్మట శక్తిని శూన్యాదికునకును గొ
 వ్వజగడచూయెను - కాలసేనుండును బంచపుటుండునాంకొరులబోరిరి - ౧౩౩-
 రూపసేనుండును సుదారకుండు నొకరినొకరెదిరించితరిమిరి - శక్తిరాజును శూ
 ద్వికుంఠ నొకరినొకరు కొట్టుకొనిరి - ౧౩౪- వారిదఱు కొట్టుకొనునపు డ్డవని
 యందుఁ గోవగించిన మిక్కిలిబలముగల రెండు సింహములవలెనుండిరి వారి
 బాణములు సింహముల కోరలవలె నుండెను - శూరులైన యాయారుగురికి
 మిక్కిలిభయంకరమైనయుద్దమామెను - ౧౩౫- ఆయుద్ధమందనేకులు యోధు
 లుజయమునుగోరినవారై చచ్చిరి - రణికులునుబరుగెత్తిరి గుఱములుపెక్కులు
 చచ్చినవి - ౧౩౬- పంచపుటునిచేత సవహరించబడిన దివ్యములయిన యా
 యుధములుగల యాకాలసేనుండు సరాక్రమించి యసాధ్యమైన కార్యము
 చేసి పిమ్మట దేహమునువిడిచెను - ౧౩౭- అతని కొడుకయిన బలవంతుండగు
 రూపసేనుండు దుఃఖముతోను గోపముతోనుగూడినవాడై యంతటబంచపు
 టునెనుంచి యిట్లనివలికెను - ఓరిమర్ధార్థాదాదొంగతనముచేతనా జయించవ
 లయును - నాతండ్రియైనకాలసేనునియాయుధములనెల్లదొంగిలితిని - ఎక్కడఁ
 బోగలపు చిక్కితిని నిమిషమునామెదుటనిలుపుము - ఇప్పుడువజ్రాయుధముల
 కునరియెను నాబాణములచేత నీమర్ధములనుభేదించి శిఘ్రముగాఁబ్రాణముల
 బెల్లగించియమునింటికె బంపెదను - ఇట్లురూపసేనునిచేతఁ జెప్పబడి యంతనా

సం । ఇత్సుకో రూపసేనస క్రుదఃపంచపుట పతః॥ ౧౪౧॥ రూపసేనసం రణశౌ
 ఘీ శరవస్మేకరవాకిరత్ । నచ్చాద్యమానస్సమరై రూపసేనోంబకప్రజైః ॥
 ౧౪౨॥ సం నివార్యక్షణేనై వం కృత్వా విరథమాహవే । క్షురప్రేణమతీత్యేన
 పూరక్ష్మేనసత్పరం॥ ౧౪౩॥ సకుండలం తద్భాద్యస్యశిరఃకాయూచసాతయత్ ॥
 మాత్యుతం పితృహంతారం రూపఃపంచపుటంబలీ॥ ౧౪౪॥ విశోకో ద్రావయా
 మాన తతఃప్రతిబలం బలీ । శూద్రకన్తు మహాశూర శృక్తిం మాత్యారణజరే॥
 ౧౪౫॥ తత్సేనాద్రావయామానవృత్రమింద్రఇవాసురీం । శక్తిం హత్యాశూద్రా
 కోపి స్వావమానస్యకారణం॥ ౧౪౬॥ తత్పుత్రం చిత్రవర్ణా మభిషిచ్యుతదాస
 నే । రూపస్యహస్తే విస్యస్యైవై జయంతీపురం యయా॥ ౧౪౭॥ రూపసేనో
 మహాబాహుశ్చిత్రవర్ కృతేతతః । పరితాణా పురేసీత్యాకంబిత్యాకం మహా
 మతిః॥ ౧౪౮॥ ఆమోదపురమాసాద్యైవై తృకం ప్రాప్యచాసనం । భౌత్యభిస్స
 హధర్మాతా సాలయామానమేదీసిం ॥ ౧౪౯ ॥ దేవాంగవంశజా ఏతే కాశనే
 సతనూభవాః । వ్యవధకాంత భృశం లోకే సమద్రస్యేవమీచయః॥ ౧౫౦॥ కా
 శనేన తనూజానా మృషికల్మిత కమలాణాం । తేషాం ద్వ్యాది దశాంతేన గో
 పంచపుటంబు కోవగించుకొన్నవాడై యుద్ధమును శౌఘించువాడై రూపసే
 నుని బాణవర్షములచేతముంచెను - ఆరూపసేనుఁడు యుద్ధమందు బాణసము
 హములచేతఁ గన్నఁబడుచు క్షణములోవానినెల్లదొలంగించుకొని యుద్ధమం
 దతని రథములేనివానిఁగాఁజేసి మిక్కిలి చుఱుకై నకత్తినిఁ జక్కఁగా నీడ్చివి
 డిచిత్వోతముగాఁగుండలములతోఁగూడియున్నయాజాదునితలనతనిశరీరము
 పలసనుండివడవై చెను - బలవంతుడైన యారూపసేనుడు దనతండ్రినిజంపిన
 యూపంచపుటనిఁజంపి యుంద్రుఁడు వృత్రాసురునిజంపి రాక్షసులసేననుదరిమి
 నట్లతని సేననుదరిమెను - శూద్రదికుఁడు తన్నవమానపత్తిచిన యాశక్తినిజంపి
 యుతనికొడుకగు చిత్రవర్ సతనిసింహాసనమందుఁ బ్రభువుగాఁ బట్టాభిషేకము
 చేసి రూపసేనునిచేత నప్పగించి తానువై జయంతీ పటాణమునకుఁ బోయెను -
 ౧౪౭- మిక్కిలి భుజబలముగలయత్తియు నధికమైనబుద్ధిగలయత్తి యారూప
 సేనుఁడు చిత్రవర్ నిమిత్తము కొన్నాళ్లు పరితాణా పటాణమందుండి యంత నా
 మోదపటాణమునకుఁబోయి తండ్రిసింహాసనమునుబొంది ధర్మబుద్ధిగలవాడై
 తమ్ములతో భూమినిబాలించెను - ౧౪౯ - ఈకాశనేనునికొడుకులందఱు నీప్ర
 కారము దేవాంగవంశమందు జనించినవారై సమద్రముయొక్క యులలవ
 తైభూమియందు మిక్కిలి వృద్ధిబొందిరి- ౧౫౦- బుధులచేత నుపనయనము
 చేయఁబడిన యాకాశనేనునికొడుకుల గోత్రములు మొదట నూటరెండై లె

త్రాణిగణితానిహ ౧౫౧॥ తేహాం సంఖ్యా సహస్రంస్యా త్పునఃపంచశతో త్తరం । పంచాశదు త్తరశతత్రై సహస్రగేహ దేవాంగవంశ భవకాంతనూభవానాం । స్మృతైష్టవాస్పరమునీంద్ర కృతోపదేశా శ్శేషాభవేయరఖలాః పరిశుదశై వాః॥ ౧౫౨॥ శ్రీసూతః॥ ఇదం వసస్సర్వమాఖ్యాతం పవిత్రం పాపనాశనం । చారిత్రం పరమం రమ్యం దేవాంగ స్యామితోజనః॥ ౧౫౩॥ యఇదం శ్రుణుయాన్నిత్యం త్రావయేద్వాసమాహితః । సిద్ధంతిసర్వకార్యాణి దీప్తుకమా యుశ్చవధకతే॥ ౧౫౪॥ పౌరాణికం సమభ్యవ్యుక్త శ్రుణుయాదాదరాదిదం । సర్వకామాంశ్చలభతే మహాదేవ ప్రసాదతః॥ ౧౫౫॥ యస్సుకౌశ్లేయకం సూత్రం పు సకాయదదాతిప । విమలజ్ఞాన సంపన్నో బ్రహ్మలోకే మహీయాతే ॥ ౧౫౬॥ ఇదం పవిత్రత్రం పరమం పురాణం దేవాంగమాసీశశిఖామణ్యేః॥ శ్రుణోతిచారిత్ర ముమ్మాప్రసాదా త్ప్రాప్నోతి సర్వాణి సవాం చితాని॥ ౧౫౭॥ ఇతీరితం పుణ్యమిదం పురాణంబ్రహ్మాండజం దేవలక్షానివృతం । తేవ్యాసశిష్యునిశ మ్మనశ్చేహ్యవ్యుక్తాద్విజేంద్రా బహుశౌనకాద్యాః॥ ౧౫౮॥ ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే-సూతశౌనకాదిసంవాదే. దేవాంగవంశకథనంనామ - సమింశోధ్యాయః.

కృంపఃబడినవి. ౧౫౧- పిమ్మట వారినంఖ్యవేయును నేనూరాయెను - మూఁడులక్షలయేబడివేల యిండ్రవాండ్రగు నీకాశునివలన జన్మించిన దేవాంగవంశ మువారిలోసౌరదమునిచేత నుపదేశముచేయఁబడినవారు కైవ్యపురుగుదురు తక్కినవారందఱును బరిశుదులై సశ్రేష్ఠతై యుందురు. ౧౫౨. అనిసూతుఁడా బుష్మలకుఁజెప్పి వారిలోమరల నిట్లనియె. మిక్కిలి తేజోవంతుఁడగు దేవాంగునిచరితమునంతును విూకుసవి పురుముగాఁ జెప్పితి నిది పరిశుదము పాపములఁ బోగొట్టునట్టిది శ్రేష్ఠమైనది సాగ నైనది. ౧౫౩. ఎవఁడు వ్రతదిసమునియమ ముగలవాఁడై దీనివినునో - వినుపించునో - వాని కన్ని కార్యములు కూడివచ్చునాయువువెదుగును - ౧౫౪ - ఎవడి పు నకమునకుఁ బట్టుత్రాటినప్పనో యతఁడు నిరలమైన జ్ఞానముగలవాడై బ్రహ్మలోకమందు సన్ధానింపఁబడును దేవాంగమహర్షి శ్రేష్ఠుని యీాపరిశుదమెయిన్న పురాణకథ నెవఁడు వినుచున్నాఁడో వాఁడు పార్వతీయనుగ్రహమువలనఁ గోరికలనెల్లఁబొందును. ౧౫౭. బ్రహ్మాండపురాణములోనిదైన మిక్కిలి పుణ్యకరమైన యనాదియైన యీదేవలమునికిధను వ్యాసులశిష్యుఁడగు సూతుఁడు చెప్పఁగా నాశౌనకాదిమహాశౌనకాది సంవాదంబున దేవాంగవంశ కథనమన్నది యిరువదితొమ్మిదవ యధ్యాయము.

దేవాంగపురాణము సంపూర్ణము.